

**UCHWAŁA NR XVIII/227/2026
RADY MIEJSKIEJ W ŻNINIE**

z dnia 22 maja 2026 r.

w sprawie przyjęcia Strategii rozwoju oświaty w Gminie Żnin na lata 2026-2031

Na podstawie art. 18 ust. 1 w związku z art. 7 ust. 1 pkt 8 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2026 r. poz. 662) oraz art. 11 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. z 2025 r. poz. 1043, z późn. zm.¹⁾) uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Strategię rozwoju oświaty w Gminie Żnin na lata 2026-2031 stanowiącą załącznik nr 1 do niniejszej uchwały. Dokument został opracowany na podstawie Diagnozy funkcjonującego systemu oświaty Gminy Żnin stanowiącej załącznik nr 2 do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Żnina.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Idzi Mądry

¹⁾Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2025 r. poz. 622, 1160 i 1837 oraz z 2026 r. poz. 504.

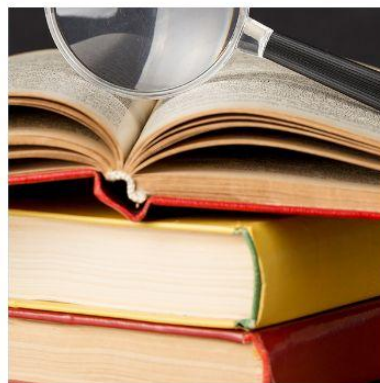
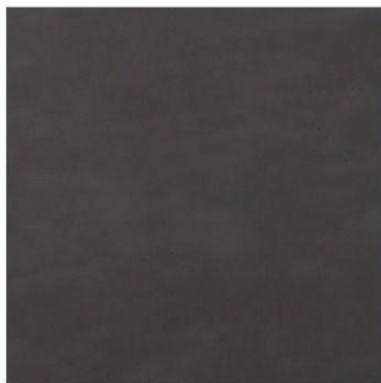
Załącznik nr 1 do uchwały nr XVIII/227/2026
Rady Miejskiej w Żninie
z dnia 22 maja 2026 r.

STRATEGIA ROZWOJU OŚWIATY W GMINIE ŻNIN NA LATA 2026-2031

Spis treści

Wstęp	4
1. Podsumowanie na podstawie Diagnozy funkcjonującego systemu oświaty Gminy Żnin, opracowanej w czerwcu 2025	5
1.1. Analiza społeczna, demograficzna, przestrzenna	5
1.2. Analiza dokumentów strategicznych obszaru Gminy Żnin	18
1.3. Kontekst demograficzny.....	21
2. Analiza SWOT.	24
Finanse	24
Organizacja	24
Jakość edukacji	26
Kadra nauczycielska i warunki pracy.....	27
Uczniowie i wyzwania społeczne/psychologiczne	28
Infrastruktura i cyfryzacja	29
Wizja.....	35
Misja.....	35
3. Cele strategiczne i operacyjne na lata 2026-2031	35
4. Monitoring i ewaluacja.....	50
5. System oświaty w Gminie Żnin z perspektywy dyrektorów, nauczycieli, specjalistów, rodziców, uczniów	53
System oświaty z perspektywy rodziców	72
System oświaty z perspektywy uczniów	78

DIAGNOZA SPOŁECZNA, GOSPODARCZA I PRZESTRZENNA W EDUKACJI GMINY ŻNIN

Wstęp

Strategia rozwoju oświaty w Gminie Żnin stanowi wynik kompleksowych prac analitycznych i projektowych, których celem było wyznaczenie priorytetów Gminy Żnin w obszarze edukacji na najbliższe pięć lat. Jako zespół ekspercki dążyliśmy do stworzenia planu, który jest w pełni spójny z dokumentami wyższego rzędu, w tym ze *Strategią rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 r. – Strategia Przyspieszenia 2030+* oraz *Strategią Rozwoju Ponadlokalnego Bydgoskiego Obszaru Funkcjonalnego 2035+*. Niniejsza strategia pełni rolę dokumentu wykonawczego, określającego konkretne cele i harmonogram działań w przyjętym horyzoncie czasowym.

Istotnym podkreślenia jest fakt, że strategia jest kierunkiem, „dokumentem żywym” i służy wyznaczeniu istotnych dla gminy działań w obszarze edukacji, może jednak i będzie podlegał modyfikacjom, jeżeli w czasie trwania strategii rozwiną się inne priorytety.

Metodologia i Podstawy Empiryczne

Fundamentem procesów planistycznych była pogłębiona Diagnoza stanu oświaty w Gminie Żnin. Proces badawczy oparto na paradygmacie triangulacji źródeł i metod:

- Analiza danych wtórnych (*desk research*): Systematyczny przegląd zasobów informacyjnych Gminy Żnin, Centrum Usług Wspólnych (CUW), a także baz danych Głównego Urzędu Statystycznego (GUS) oraz opracowań o charakterze administracyjnym, naukowym i rynkowym.
- Analiza legislacyjna: Interpretacja dynamicznie zmieniających się przepisów prawa oświatowego w korelacji z uwarunkowaniami społeczno-gospodarczymi.
- Badania pierwotne: Zrealizowane do czerwca 2025 roku kompleksowe badania diagnostyczne objęły kluczowych interesariuszy systemu: dyrektorów, kadre pedagogiczną, specjalistów, rodziców oraz populację uczniów żnińskich placówek oświatowych.

Synteza wniosków z powyższych analiz pozwoliła na wyeksplikowanie filarów strategii, celów operacyjnych oraz konkretnych interwencji projektowych.

Wyzwania i cele rozwojowe

Analizy pokazują, że żnińska edukacja stoi przed wyzwaniem sprawnego dopasowania się do dynamicznej rzeczywistości społecznej i gospodarczej oraz uwarunkowań lokalnych. Celem strategicznym jest wypracowanie własnej, unikalnej ścieżki rozwoju, która wyróżni Gminę Żnin na tle innych samorządów. Ważne, aby lokalna szkoła stanowiła realną wartość dla mieszkańców i była „magnesem” dla osób poszukujących placówek wspierających rozwój i przyszłe perspektywy dzieci.

Należy jednocześnie podkreślić, że niniejszy dokument koncentruje się na zadaniach własnych gminy. Strategia nie zakłada zmian w ogólnopolskim systemie edukacji, programach nauczania czy sposobie oceniania uczniów, gdyż kwestie te pozostają w wyłącznej gestii rządu oraz Ministerstwa odpowiedzialnego za oświatę.

Gmina Żnin ma ujemny przyrost naturalny na poziomie 127 osób, co odpowiada wartości -5,59 na 1000 mieszkańców. W 2024 r. na terenie Gminy zarejestrowano 123 urodzenia żywe, z czego 48,8% stanowiły dziewczynki a 51,2% chłopcy. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów osiągnął wartość 0,49, co oznacza poziom niższy od średniej dla województwa kujawsko-pomorskiego jak i wskaźnika dla całego kraju⁴.

W latach 2020-2024 saldo migracji w Gminie Żnin pozostawało ujemne, przy czym kluczowe znaczenie odgrywały migracje wewnętrzne. Saldo migracji ogółem kształtowało się od -21 w 2023 r. do -103 w 2024 r. Najkorzystniejsza sytuacja wystąpiła w 2023 r., kiedy deficyt był najniższy. W pozostałych latach wartości były wyraźnie wyższe: od -56 w 2022 r. do -81 w 2020 r., co świadczy o stałym odpływie ludności z Gminy. Saldo migracji pokazuje pogłębiający się problem depopulacji i wskazuje na potrzebę odpowiedniego planowania i rozwoju infrastruktury, szczególnie w obszarze edukacji.

Spadek liczby mieszkańców w grupie wiekowej przedprodukcyjnej i produkcyjnej oraz wzrost w grupie poprodukcyjnej wskazuje na model społeczeństwa starzejącego się. W latach 2020-2024 udział osób w wieku przedprodukcyjnym systematycznie malał: z 18,9% w 2020 r. do 17,8% w 2024 r. (-1,1 p.p.). W tym samym czasie obniżył się również udział osób w wieku produkcyjnym – z 58,3% w 2020 r. do 57,0% w 2024 r. (-1,3 p.p.). Choć zmiana nie jest duża, wskazuje na stopniowe kurczenie się zasobów siły roboczej w Gminie. Najbardziej dynamiczną zmianę odnotowano w grupie poprodukcyjnej. Udział seniorów wzrósł z 22,8% w 2020 r. do 25,2% w 2024 r. (o 2,4 p.p.). Oznacza to, że co czwarty mieszkaniec Gminy Żnin jest już w wieku emerytalnym, a proces starzenia się społeczeństwa nabiera tempa.

Gmina Żnin zmaga się z istotnym ubytkiem najmłodszych roczników i jednocześnie ze wzrostem liczby osób starszych. Depopulacja dzieci i młodych dorosłych wskazuje na pogłębiające się problemy z odtwarzaniem pokoleń, podczas gdy szybki wzrost udziału seniorów potwierdza proces starzenia się społeczności lokalnej. Tendencje te będą miały w kolejnych latach wpływ zarówno na lokalny rynek pracy, edukację jak i na rosnące potrzeby w zakresie opieki zdrowotnej oraz usług społecznych.

W Gminie Żnin odnotowano wyraźną tendencję spadkową w zakresie liczby osób bezrobotnych. W latach 2020–2024 odnotowano również obniżenie wskaźnika udziału bezrobotnych w populacji osób w wieku produkcyjnym z 5,6% do 4,6%.

Gmina Żnin stwarza dogodne warunki dla rozwoju przedsiębiorczości, co przyciąga inwestorów i przyczynia się do tworzenia nowych miejsc pracy. W latach 2020-2024 liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych wahała się od 2176 do 2326.⁵

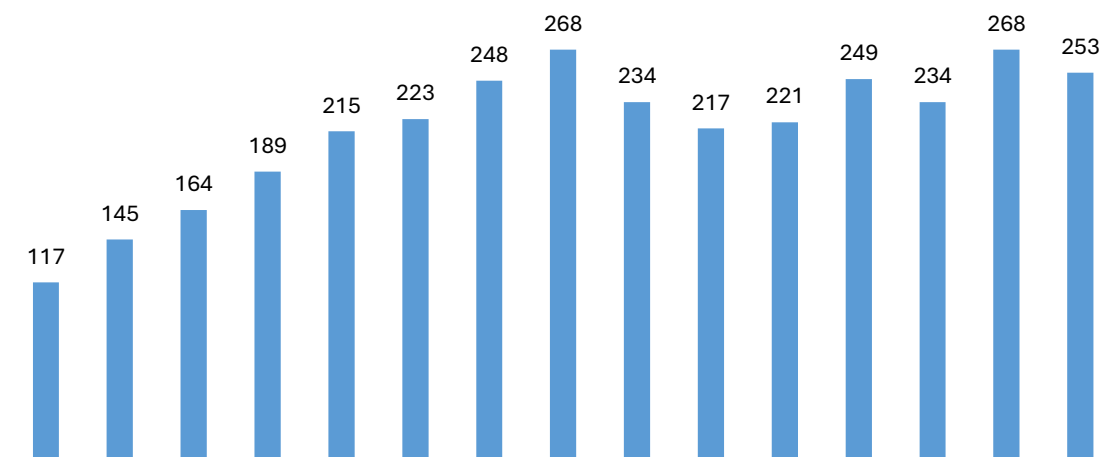
W 2024 r. najliczniejszą grupę w populacji dzieci stanowią osoby w wieku 7- 14 lat (1944 – wartość z wykresu poniżej). Najmniej liczną grupą są dzieci w wieku 3-6 lat (875). Analiza struktury wieku jest kluczowa dla podejmowania świadomych decyzji w zakresie planowania i rozwoju lokalnych usług oświatowych oraz innych usług innych form wsparcia kierowanych do dzieci i młodzieży. Zmiany w liczbie dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym wskazują na potrzebę świadomego kształtowania sieci placówek wychowania przedszkolnego i szkół podstawowych w sposób adekwatny do aktualnych oraz prognozowanych trendów demograficznych, tak aby zapewnić odpowiednią dostępność miejsc

⁴ Polska w liczbach, https://www.polskawliczbach.pl/kujawsko_pomorskie#dane-demograficzne

⁵ Statystyczne Vademecum Samorządowca <https://svs.stat.gov.pl/930/12/9>

w przedszkolach i szkołach podstawowych. Rozkład liczby dzieci w poszczególnych rocznikach od 0 do 14 lat przedstawia wykres, który obrazuje opisane zróżnicowanie.

Wykres 1. Populacja dzieci w podziale na wiek w 2024 r.

Źródło: BDL GUS <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start> dane z października 2025 r.

Prognozy ludności w Gminie Żnin na lata 2030–2060 wskazują na wyraźny trend depopulacyjny oraz postępujące starzenie się społeczeństwa. W 2030 r. liczba mieszkańców ma wynosić około 22,1 tys., podczas gdy w 2060 r. spadnie do 18,0 tys., czyli o ponad 4 tysiące osób, co odpowiada ubytkowi blisko 19% populacji, czyli spadek o prawie 1/5.

Najsilniejszy regres prognozowany jest w grupach dzieci i młodzieży. W 2030 r. w wieku 0–19 lat będzie mieszkać w Gminie nieco ponad 4,1 tys. osób, podczas gdy w 2060 r. będzie to już tylko około 3,1 tys. To oznacza zmniejszenie się bazy edukacyjnej oraz spadek potencjalnej liczby osób wchodzących na rynek pracy w kolejnych dekadach. Warto zauważyć, że w grupie 0–9 lat po roku 2040 prognozuje się utrzymywanie liczebności na względnie stabilnym, choć niskim poziomie, co sugeruje, że proces spadku dzietności w pewnym momencie wyhamuje, ale nie zdoła odwrócić trendu.

Tabela 1. Gmina Żnin prognoza ludności w latach 2030-2060 w 10 - letnich grupach wiekowych

Gmina Żnin prognoza ludności w latach 2030-2060 w 10 - letnich grupach wiekowych						
Grupa wieku	2030	2035	2040	2045	2050	2060
Ogółem	22 122	21 513	20 949	20 264	19 523	18 024
0-9	1 669	1 579	1 614	1 638	1 584	1 379
10-19	2 448	2 146	1 777	1 707	1 732	1 720
20-29	2 428	2 463	2 440	2 136	1 773	1 681
30-39	2 297	2 111	2 187	2 233	2 231	1 666
40-49	3 223	2 646	2 273	2 111	2 182	2 220
50-59	3 408	3 527	3 237	2 722	2 354	2 247
60-69	2 749	2 915	3 221	3 374	3 138	2 285
70-79	2 621	2 450	2 210	2 357	2 617	2 595
80+	1 279	1 676	1 990	1 986	1 912	2 231

Źródło: BDL GUS <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start> dane z września 2025

Gmina Żnin jest organem prowadzącym dla pięciu szkół podstawowych:

- Szkoły Podstawowej nr 1 im. Powstańców Wielkopolskich w Żninie,
- Szkoły Podstawowej nr 2 im. Jana Śniadeckiego w Żninie,
- Szkoły Podstawowej nr 5 w Żninie,
- Szkoły Podstawowej im. Klemensa Janickiego w Januszkowie,
- Szkoły Podstawowej im. Anny i Alfreda Krzyckich w Słębowie

oraz dwóch przedszkoli miejskich:

- Przedszkole Miejskie nr 1 im. Marii Konopnickiej w Żninie,
- Przedszkole Miejskie nr 2 im. Jana Brzechwy w Żninie.

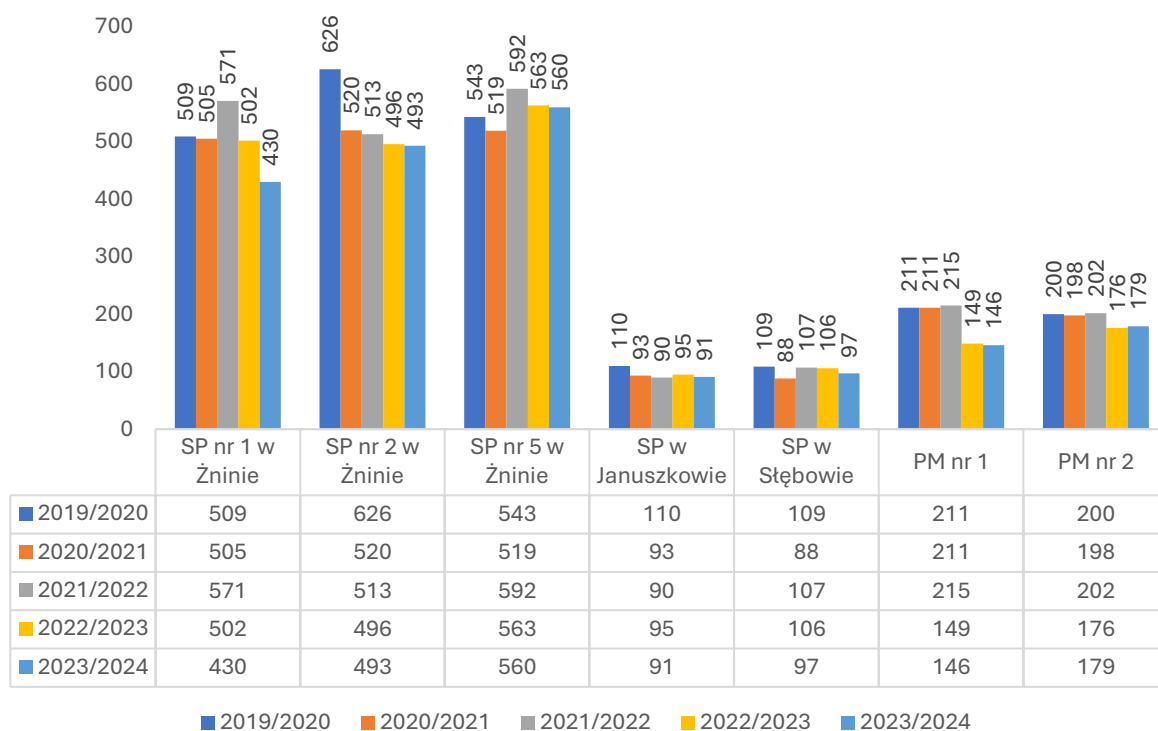
W roku szkolnym 2023/2024⁶ do:

- Szkoły Podstawowej nr 1 im. Powstańców Wielkopolskich w Żninie uczęszczało 430 uczniów w 19 oddziałach,
- Szkoły Podstawowej nr 2 im. Jana Śniadeckiego w Żninie uczęszczało 421 uczniów w 19 oddziałach oraz w 3 oddziałach przedszkolnych 72 dzieci,
- Szkoły Podstawowej nr 5 w Żninie uczęszczało 511 uczniów w 21 oddziałach oraz w 2 oddziałach przedszkolnych 49 dzieci,
- Szkoły Podstawowej im. Klemensa Janickiego w Januszkowie uczęszczało 75 uczniów w 6 oddziałach oraz 16 dzieci w oddziale przedszkolnym,
- Szkoły Podstawowej im. Anny i Alfreda Krzyckich w Słębowie uczęszczało 74 uczniów w 8 oddziałach oraz 23 dzieci w oddziale przedszkolnym,
- Przedszkola Miejskiego nr 1 im. Marii Konopnickiej w Żninie uczęszczało 146 dzieci w 6 oddziałach,
- Przedszkola Miejskiego nr 2 im. Jana Brzechwy w Żninie uczęszczało 179 dzieci w 9 oddziałach⁷.

⁶ Dane dostępne na moment opracowywania Diagnozy funkcjonowania systemu oświaty w Gminie Żnin czyli początek roku 2025

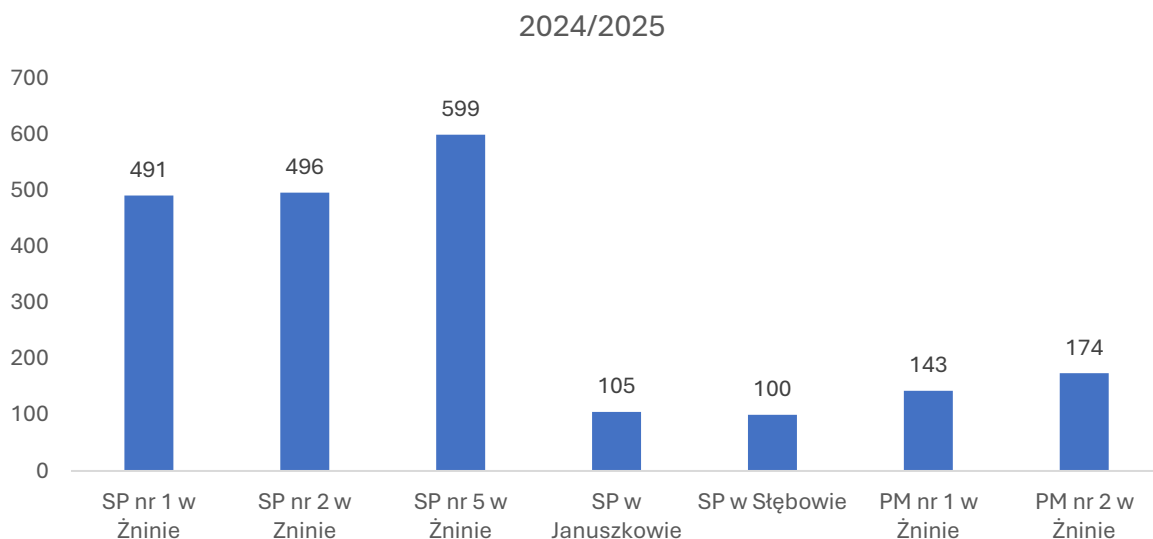
⁷ Dane na moment opracowywania dokumentu funkcjonowania systemu oświaty w Gminie Żnin czyli początek roku 2025

Wykres 3. Liczba dzieci i uczniów w poszczególnych szkołach podstawowych oraz oddziałach przedszkolnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji Burmistrza Żnin o stanie realizacji zadań oświatowych Gminy Żnin w roku szkolnym 2019/2020, 2020/2021, 2021/2022, 2022/2023, 2023/2024

Dane dodane tylko do strategii, jako uaktualnienie, na podstawie danych z informacji o stanie realizacji zadań oświatowych za 2024/2025.

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z informacji o stanie realizacji zadań oświatowych za 2024/2025

Publiczny system oświaty Gminy Żnin jest wspierany przez jednostki organizacyjne prowadzone przez podmioty inne niż jednostki samorządu terytorialnego, zarówno o charakterze publicznym, jak

i niepublicznym. Są to placówki tworzone i zarządzane przez osoby fizyczne oraz prawne, które wypełniają istotną rolę w zapewnieniu dostępności do edukacji na poziomie lokalnym.

W 2024 r. największą jednostką oświatową w obszarze szkolnictwa podstawowego, analizowaną pod względem liczby uczniów oraz liczby oddziałów, jest Szkoła Podstawowa nr 5 w Żninie, która charakteryzuje się średnią liczebnością oddziału wynoszącą 24 dzieci.

Średnia liczba dzieci przypadających na oddział w pozostałych szkołach podstawowych prezentuje się następująco:

- w Szkole Podstawowej nr 1 im. Powstańców Wielkopolskich w Żninie – 22,63;
- w Szkole Podstawowej nr 2 im. Jana Śniadeckiego w Żninie – 22,16;
- w Szkole Podstawowej im. Klemensa Janickiego w Januszkowie – 12,5;
- w Szkole Podstawowej im. Anny i Alfreda Krzyckich w Słębowie – 9,25.

W 2024 r. procentowy udział dzieci uczęszczających do oddziałów przedszkolnych i przedszkoli miejskich w stosunku do wszystkich dzieci (tj. 485) wynosi:

- przedszkola – 67%
- oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych – 33%.

W zakresie edukacji przedszkolnej największą placówką jest Przedszkole Miejskie nr 2 im. Jana Brzechwy w Żninie.

Przedszkole Miejskie nr 1 w Żninie charakteryzuje się średnią liczebnością oddziału wynoszącą 24 dzieci, co stanowi wartość wyższą w porównaniu z Przedszkolem Miejskim nr 2, gdzie przeciętna liczba dzieci w oddziale wynosi 20.

W oddziałach przedszkolnych średnia liczebność oddziału wynosi:

- w Szkole Podstawowej nr 2 im. Jana Śniadeckiego w Żninie przypada 24 dzieci na oddział,
- w Szkole Podstawowej nr 5 w Żninie średnia liczebność oddziału wynosi 24,5,
- w Szkole Podstawowej im. Klemensa Janickiego w Januszkowie przypada 16 dzieci na oddział,
- w Szkole Podstawowej im. Anny i Alfreda Krzyckich w Słębowie przypada 23 dzieci na oddział.

Dokonując analizy zmian w liczbie uczniów w szkołach podstawowych i oddziałach przedszkolnych na terenie Gminy Żnin w latach 2020-2024 daje się zauważyć długofalowy proces depopulacji w Gminie, co znajduje odzwierciedlenie w liczbie uczniów szkół podstawowych. Spośród wszystkich szkół jedynie Szkoła Podstawowa nr 5 w Żninie utrzymuje stabilny poziom uczniów, podczas gdy pozostałe notują spadki, szczególnie wyraźne w Szkole Podstawowej nr 2 w Żninie. Szkoły wiejskie utrzymują niski poziom liczby uczniów, a zmiany w nich są mniej dynamiczne, lecz konsekwentnie malejące.

W 2024 r. do przedszkoli niepublicznych uczęszczało 445 dzieci, co stanowiło 49% ogółem dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym na terenie Gminy Żnin. Udział ten wskazuje na istotną rolę sektora niepublicznego w zapewnianiu dostępu do edukacji przedszkolnej oraz na jego znaczenie w lokalnej strukturze usług oświatowych. W poszczególnych przedszkolach niepublicznych średnia liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w 2024 r.⁸ wynosiła:

- Przedszkole Miejskie nr 3 w Żninie „Łamigłówka” – 141,
- Przedszkole Zgromadzenia Sióstr Służebniczek w Żninie – 90,
- Przedszkole Stowarzyszenia Przyjaciół Szkół Katolickich w Żninie – 71,
- Niepubliczne Przedszkole „U BOBA” – 67,
- Punkt Przedszkolny „Terapeutyczne Senso Szkraby” – 19,

⁸ Raport o stanie Gminy Żnin za rok 2024, str. 40

- Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Brzyskorzystwi –19,
- Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Gorzycach – 17.
- Niepubliczny Zespół Wychowania Przedszkolnego w Gorzycach – 12,
- Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Bożejewicach – 9.

Podstawowa kwota dotacji na rok 2024 dla przedszkoli niepublicznych w Gminie Żnin obowiązująca od dnia 1 stycznia 2024 r. wynosiła 20 116,26 zł (dwadzieścia tysięcy sto szesnaście złotych 26/100) na 1 dziecko⁹.

Jednym z zadań Gminy jako organu prowadzącego jest zapewnienie dzieciom i uczniom o specjalnych potrzebach edukacyjnych specjalnej organizacji nauki, dostosowanej do potrzeb ucznia wskazanych w zaleceniach odpowiednio orzeczeń lub opinii wydawanych przez poradnie psychologiczno-pedagogiczne.

Tabela 2. Uczniowie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w Gminie Żnin w latach szkolnych 2022/2023 – 2024/2025

Wyszczególnienie	2022/2023	2023/2024	2024/2025
Z niepełnosprawnościami sprzężonymi	13	27	30
Niestyszący	1	2	2
Słabosłyszący	2	3	2
Słabowidzący	15	18	15
Z niepełnosprawnością ruchową w tym z afazją	10	12	17
Z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim	20	26	25
Z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym	1	1	0
Z autyzmem w tym z zespołem Aspergera	23	55	65
Zagrożeni niedostosowaniem społecznym	12	10	15

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez Centrum Usług Wspólnych i Zarządzania Oświatą w Żninie

Porównanie liczby uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (z niesprawnościami) w latach szkolnych 2022/2023 – 2024/2025 wskazuje na istotne zmiany w strukturze tej grupy. Analiza danych ujawnia, iż największy wzrost dotyczy liczby uczniów ze spektrum autyzmu, w tym z zespołem Aspergera – liczba ta wzrosła z 23 do 65 uczniów w ciągu trzech lat, co oznacza wzrost o 183%. Zjawisko to można interpretować zarówno jako efekt wzrostu liczby diagnoz w obszarze zaburzeń ze spektrum autyzmu, jak i jako rezultat poprawy systemowych mechanizmów wsparcia kierowanych do tej grupy uczniów.

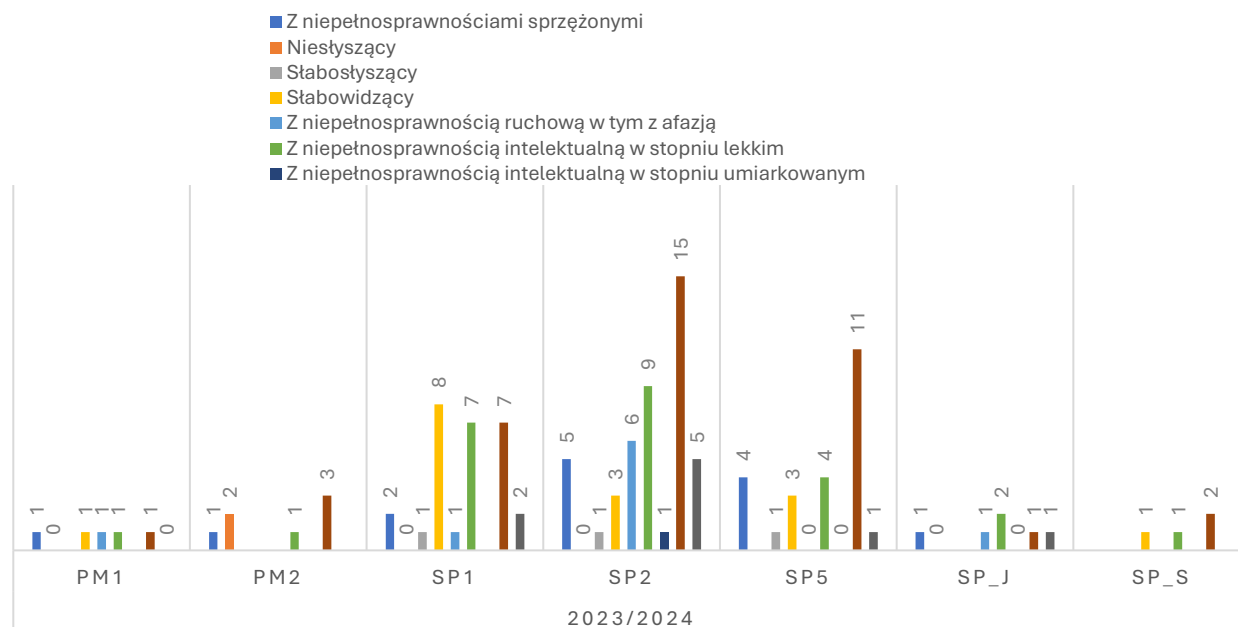
Równocześnie obserwuje się istotny wzrost liczby dzieci z niepełnosprawnościami sprzężonymi (131%) oraz z niepełnosprawnością ruchową, w tym z afazją (70%), co wskazuje na stopniowe odchodzenie od dominacji tradycyjnych niepełnosprawności sensorycznych na rzecz niepełnosprawności złożonych i rozwojowych.

Wskazane zmiany jednoznacznie świadczą o przeobrażeniu struktury potrzeb edukacyjnych: coraz większe znaczenie zyskują niepełnosprawności wymagające bardziej zindywidualizowanego

⁹ <https://bip.gminaznin.pl/pliki/umznin/zalaczniki/9066/informacja-o-podstawowej-kwocie-dotacji-2024e.pdf>

i wieloaspektowego podejścia edukacyjno-terapeutycznego, co stawia przed systemem oświaty nowe wyzwania organizacyjne i metodyczne.

Wykres 4. Rozkład liczby dzieci/uczniów z poszczególnymi rodzajami niepełnosprawności w roku szkolnym 2023/2024 w poszczególnych jednostkach oświatowych Gminy Żnin.

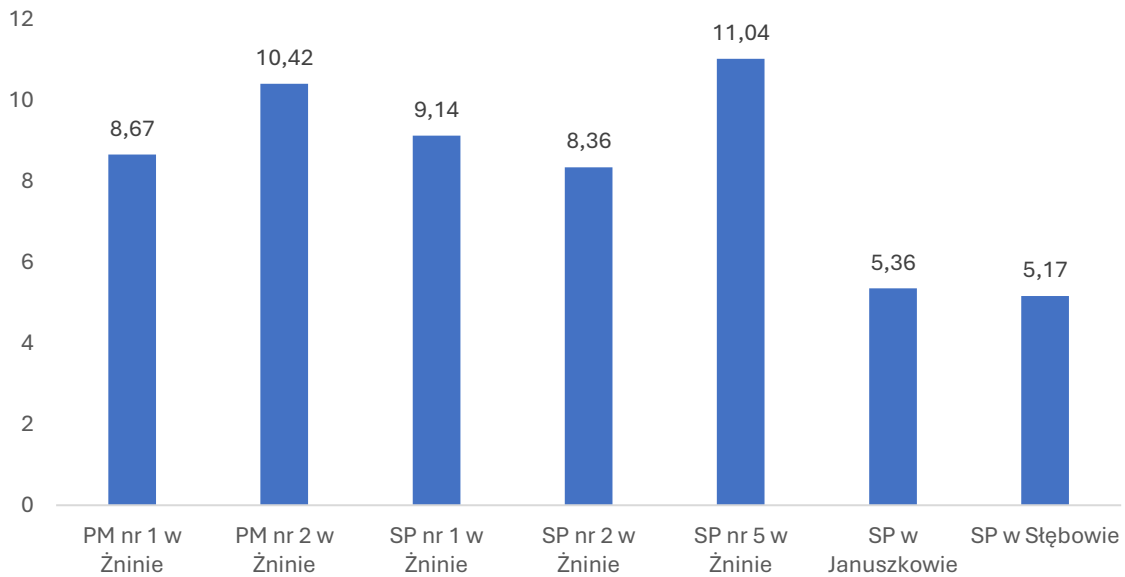
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez Centrum Usług Wspólnych i Zarządzania Oświatą w Żninie

Z uwagi na strukturę rozpoznanych rodzajów niepełnosprawności odnotowuje się rosnące zapotrzebowanie na specjalistyczne formy wsparcia edukacyjnego oraz na zasoby dostosowane do potrzeb dzieci i uczniów z umiarkowaną i znaczną niepełnosprawnością intelektualną, a także z niepełnosprawnościami sprzężonymi. Utrzymujący się wzrost liczby dzieci i uczniów ze zróżnicowanymi trudnościami rozwojowymi wskazuje, że instytucje oświatowe powinny uwzględnić konieczność rozszerzenia oferty wsparcia, aby zagwarantować utrzymanie wysokiej jakości kształcenia, w szczególności dla osób wymagających zindywidualizowanych oddziaływań edukacyjnych.

W latach 2019-2024 liczba nauczycieli zatrudnionych w łącznym wymiarze etatowym w szkołach podstawowych i oddziałach przedszkolnych oraz w Przedszkolach Miejskich wynosiła od 230,59 w 2019 r. do 231,03 w 2023 r. W porównaniu z rokiem szkolnym 2022/2023 liczba etatów zatrudnionych nauczycieli zmalała - zatrudnienie nauczycieli wynosiło 240,9 etatu.

Jednym z kluczowych mierników efektywności zatrudnienia nauczycieli oraz jego wpływu na koszty funkcjonowania szkół podstawowych i przedszkoli jest wskaźnik liczby dzieci przypadających na jeden etat nauczycielski.

Wykres 7. Wskaźnik efektywności zatrudnienia - liczba uczniów przypadająca na 1 etat nauczyciela w 2024 r.

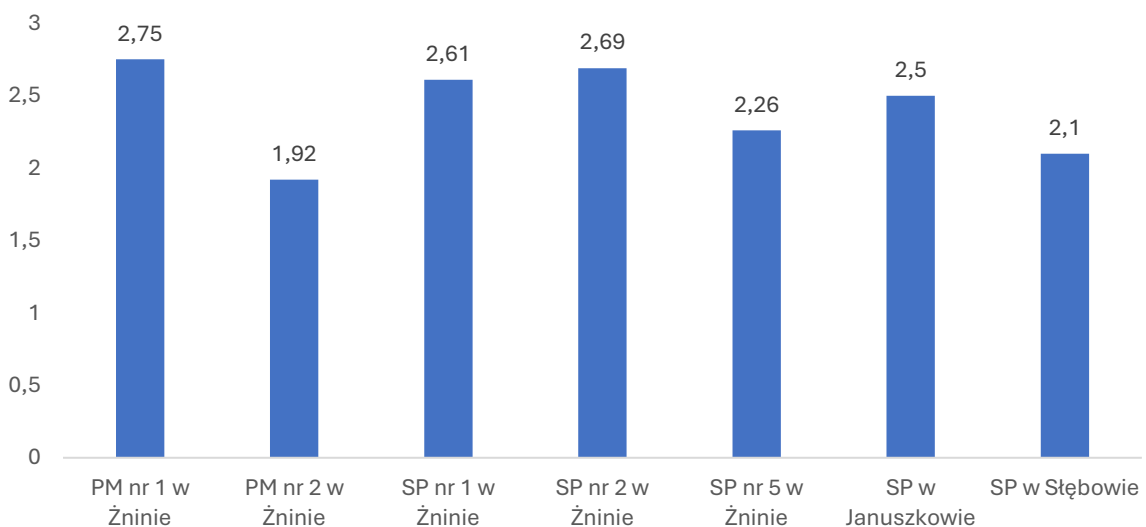

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji za 2024 rok udostępnionych przez Centrum Usług Wspólnych i Zarządzania Oświatą w Żninie

Najniższe wartości wskaźnika, na poziomie 5 uczniów na etat nauczycielski zaobserwowano w Szkole Podstawowej w Januszkowie i w Szkole Podstawowej w Słębowie, co oznacza, że w tych jednostkach jeden etat nauczyciela przypada na mniejszą liczbę uczniów. Na terenie miasta najniższe wartości wskaźnika odnotowano w Szkole Podstawowej nr 2- 8,36.

Kolejnym wskaźnikiem poddanym analizie jest wskaźnik określający liczbę etatów nauczycieli przypadających na jeden oddział szkolny/przedszkolny, który jest podstawą organizacji szkoły.

Wykres 8. Liczba etatów nauczycieli na 1 oddział w szkołach podstawowych oraz przedszkolach prowadzonych przez Gminę Żnin*

*z oddziałami przedszkolnymi

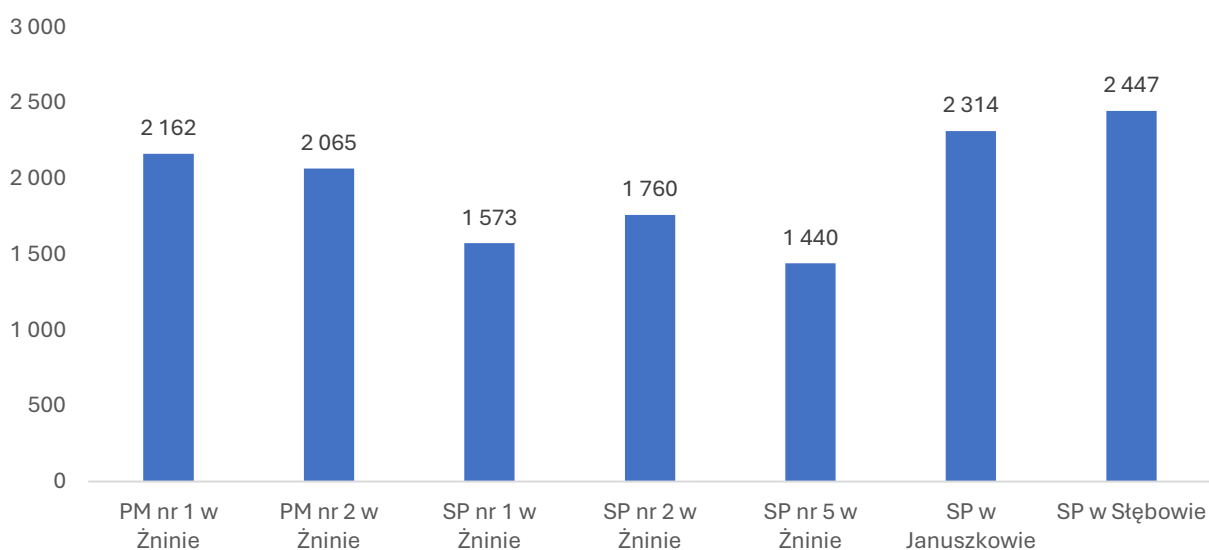
Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji udostępnionych przez Centrum Usług Wspólnych i Zarządzania Oświatą w Żninie

W przypadku przedszkoli wskaźnik przekraczający wartość 2,0 interpretowany jest jako sygnał zwiększonych kosztów funkcjonowania przedszkola, wynikających z relatywnie wysokiego zatrudnienia kadry pedagogicznej w przeliczeniu na jeden oddział. W Przedszkolu Miejskim nr 2 w Żninie wskaźnik ten kształtuje się poniżej progu 2,0 i wynosi 1,92. Odmienna sytuacja występuje w Przedszkolu Miejskim nr 1 w Żninie, gdzie wartość wskaźnika wynosi 2,75.

W analizie szkół podstawowych zaobserwowano istotne zróżnicowanie wartości wskaźnika liczby etatów nauczycielskich przypadających na jeden oddział. Wartości te wahały się od 2,1 etatu na oddział (Szkoła Podstawowa w Słębowie) do 2,69 etatu (Szkoła Podstawowa nr 2 w Żninie). Średnia arytmetyczna dla badanej grupy szkół wyniosła 2,4, co wskazuje na umiarkowany poziom zatrudnienia nauczycieli w odniesieniu do liczby oddziałów i może być traktowane jako punkt odniesienia dla oceny efektywności kadrowej.

Od analizowanych wskaźników zależą średniomiesięczne wydatki na jednego ucznia. Ich analiza pozwala ocenić efektywność wykorzystania środków publicznych i porównać poziom kosztów pomiędzy jednostkami oświatowymi, ponieważ szkoły podstawowe i przedszkola w Gminie Żnin są obsługiwane przez Centrum Usług Wspólnych i Zarządzania Oświatą, do kosztów utrzymania jednego ucznia wliczono również koszty funkcjonowania tej jednostki.

Wykres 10. Wydatki średniomiesięczne w przeliczeniu na 1 ucznia w przedszkolach i szkołach podstawowych w roku budżetowym 2024*

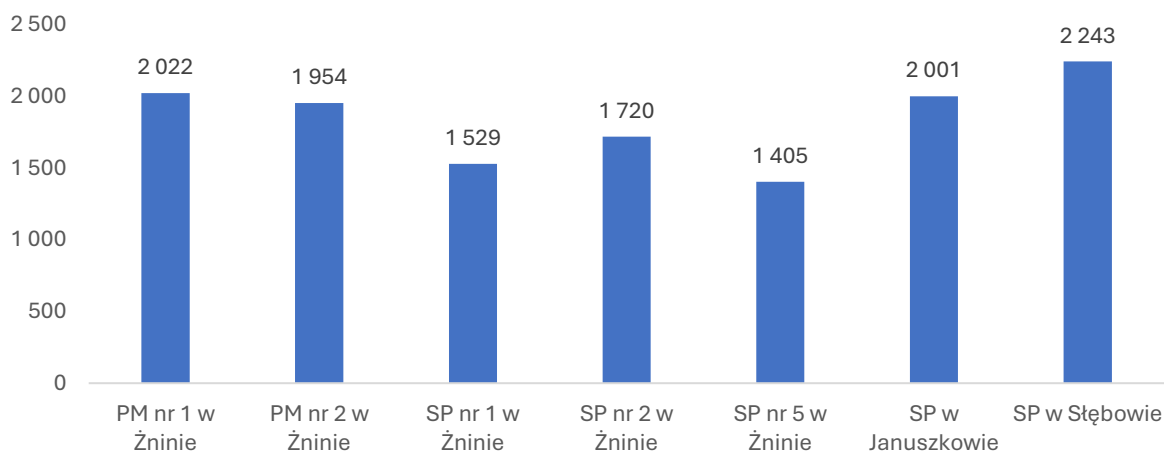

*z oddziałami przedszkolnymi

Źródło: opracowanie własne na podstawie jednostkowych sprawozdań Rb-28S za 2024 rok udostępnionych przez Centrum Usług Wspólnych i Zarządzania Oświatą w Żninie oraz informacji Burmistrza Żnina o stanie realizacji zadań oświatowych Gminy Żnin w roku szkolnym 2023/2024.

Wydatki średniomiesięczne w przeliczeniu na 1 ucznia w przedszkolach i szkołach podstawowych w roku budżetowym 2024 bez ujęcia kosztów funkcjonowania Centrum Usług Wspólnych i Zarządzania Oświatą kształtowały się następująco.

Wykres 10. Wydatki średniomiesięczne w przeliczeniu na 1 ucznia w przedszkolach i szkołach podstawowych w roku budżetowym 2024* (bez ujęcia kosztów funkcjonowania Centrum Usług Wspólnych i Zarządzania Oświatą)

*z oddziałami przedszkolnymi

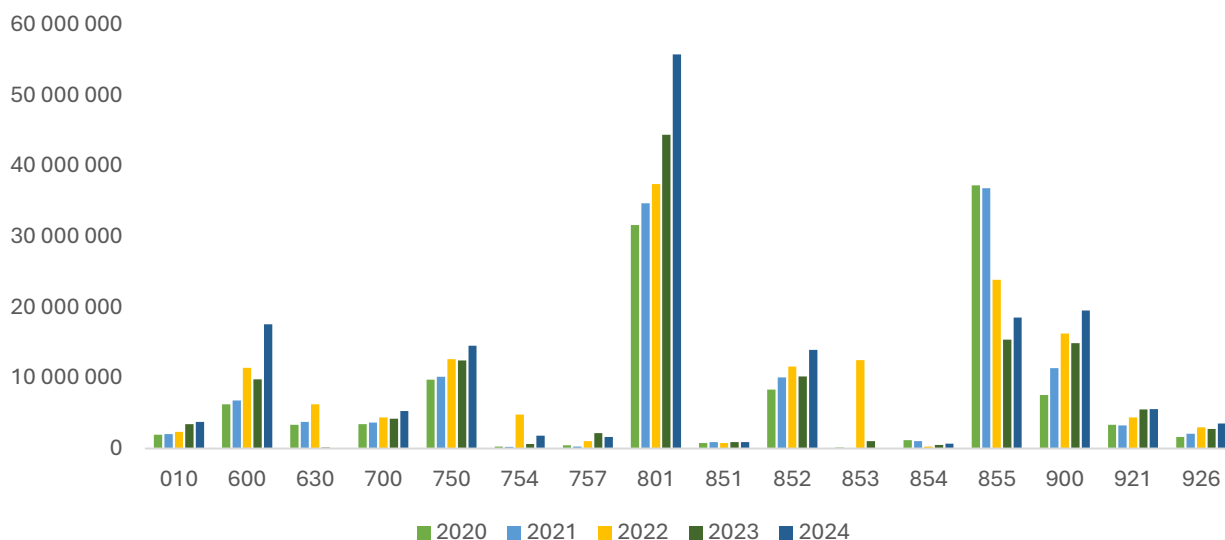
Źródło: opracowanie własne na podstawie jednostkowych sprawozdań Rb-28S za 2024 rok udostępnionych przez Centrum Usług Wspólnych i Zarządzania Oświatą w Żninie oraz informacji Burmistrza Żnin o stanie realizacji zadań oświatowych Gminy Żnin w roku szkolnym 2023/2024

W szkołach podstawowych oraz w przedszkolach miejskich, oprócz kadry pedagogicznej, zatrudniani są również pracownicy administracji i obsługi. W roku szkolnym 2023/2024 liczba pracowników niepedagogicznych wyniosła 96 osób, co odpowiada 95,25 etatu, w tym 15,75 etatu stanowią pracownicy administracji, a 79,5 etatu pracownicy obsługi.

Planowanie budżetu oświatowego jest kluczowym procesem, który wymaga precyzyjnego oszacowania potrzeb finansowych placówek oświatowych. W latach 2020-2024, udział wydatków na oświatę w stosunku do całkowitego budżetu Gminy Żnin relatywnie wzrastał. W latach 2022-2023 zauważalny był wyraźny skok w udziale wydatków ogółem na oświatę. W 2022 r. udział ten wynosił 24,4% a w 2023 r. wzrósł do 34,4%. Jest to największy wzrost procentowy w całym analizowanym okresie.

Wydatki ogółem Gminy Żnin w 2024 r. wyniosły 163 946 229 zł i wzrosły o 45 121 377 zł w porównaniu do roku 2020. Oznacza to wzrost o prawie 38% w ciągu pięciu lat. Strukturę wybranych wydatków w podziale na poszczególne działy klasyfikacji budżetowej Gminy Żnin w latach 2020- 2024 przedstawia wykres.

Wykres 2. Wybrane wydatki Gminy Żnin w latach 2020 - 2024

10

Źródło: opracowanie własne na podstawie wykonania budżetu Gminy Żnin za lata 2020- 2024

Wydatki bieżące ponoszone na oświatę w Gminie Żnin wzrosły z 33 575 820 zł w 2020 r. do 57 945 901 zł w 2024 r., co oznacza wzrost łącznie o ponad 72%. Najwięcej Gminę Żnin kosztuje utrzymanie szkół podstawowych (rozdział 80101). W 2024 r. wydano na ten cel 27 248 917 zł, co stanowi wzrost o 8 168 656 zł w stosunku do 2020 r. Kolejną dużą pozycją są wydatki na przedszkola (rozdział 80104). W 2024 r. wydano na nie 13 989 769 zł, wzrost na przestrzeni 5 lat, wyniósł ponad 119% i wyniósł 7 616 230 zł.

Jakość edukacji stanowi fundament rozwoju społecznego, gospodarczego i kulturowego Gminy. Wysokie kompetencje uczniów przekładają się na ich szanse życiowe, możliwości kontynuacji nauki oraz przyszłą aktywność na rynku pracy. Istotny wskaźnik jakości pracy placówek oświatowych oraz efektywności procesów dydaktycznych stanowią wyniki egzaminów zewnętrznych w szkołach podstawowych.

Wyniki egzaminów zewnętrznych

Elementem diagnozy stanu oświaty jest analiza wyników egzaminów zewnętrznych. Poniższe zestawienie obrazuje poziom osiągnięć uczniów w odniesieniu do średnich regionalnych (województwo) oraz ogólnopolskich (kraj).

Wyniki w podziale na przedmioty

- Język polski: Gmina Żnin osiągnęła wynik 61,19%, co jest rezultatem nieco lepszym od średniej w województwie kujawsko-pomorskim (60,87%). Do średniej krajowej (64%) zabrakło 2,81 punktu procentowego. W skali staninowej (9-stopniowa skala porównawcza) Żnin zajmuje 4. stanin, co określa się jako poziom poniżej średniego – jest to wynik zbliżony z ogólnym poziomem województwa.
- Matematyka: To obszar wymagający największego wsparcia. Wynik gminy wyniósł 39,34%, co plasuje Żnin wyraźnie poniżej średniej wojewódzkiej (46,41%) oraz krajowej (50%). Gmina znalazła się w 4. stanie, podczas gdy średnia dla województwa to 5. stanin. Wskazuje to na dystans dzielący uczniów ze Żnina od średniego poziomu w regionie.

¹⁰ Legenda znajduje się w Diagnozie stanu oświaty

- Język angielski: W tym zakresie wyniki są najbardziej stabilne. Gmina uzyskała 66,22%, co jest wynikiem niemal identycznym jak średnia wojewódzka (66,60%). Choć rezultat ten jest o blisko 4 punkty procentowe niższy od średniej krajowej (70%), w skali staninowej Żnin osiągnął 5. stanin, czyli poziom średni.

Analiza danych egzaminacyjnych prowadzi do następujących stwierdzeń:

1. Brak przekroczenia średnich krajowych: W żadnym z badanych obszarów wyniki gminy nie są wyższe niż średnia ogólnopolska.
2. Mocne i słabe strony: Najstabilniej prezentują się wyniki z języka polskiego, natomiast największe wyzwania edukacyjne dotyczą matematyki.
3. Kierunki działań: Dane te wskazują na potrzebę silniejszego wsparcia rozwoju umiejętności matematyczno-logicznych oraz językowych.
4. Regularne monitorowanie wyników egzaminacyjnych oraz ich wykorzystanie w planowaniu pracy szkół stanowi ważny element podnoszenia jakości edukacji w Gminie Żnin¹¹.

Infrastruktura

Gmina Żnin będąc organem prowadzącym szkół corocznie przeznaczając środki finansowe na remonty, modernizację oraz rozbudowę obiektów służących edukacji dzieci i uczniów. Prowadzone działania mają na celu podnoszenie standardów kształcenia poprzez zapewnienie bezpiecznych i higienicznych warunków nauki i pracy w szkołach. Utrzymanie prawidłowego stanu obiektów oświatowych i dbałość o infrastrukturę szkolną to zadanie dyrektorów szkół sprawujących trwałą zarząd nad obiektem szkoły.

Placówki oświatowe Gminy Żnin systematycznie wzbogacają swoją bazę dydaktyczną i techniczną, szczególnie w obszarze cyfryzacji i zasobów bibliotecznych. Inwestycje w sprzęt IT i multimedia wpisują się w nowoczesne standardy edukacyjne. Szczegółowa analiza znajduje się w diagnozie.

Średni dostęp do komputerów w szkołach prowadzonych przez Gminę Żnin wynosi 1 komputer na około 6 uczniów, co wskazuje na zbliżenie się do minimalnych wymagań określonych w rozporządzeniu Ministra Edukacji z dnia 25 września 2024 r., zmieniającym rozporządzenie w sprawie podstawowych warunków niezbędnych do realizacji przez szkoły i nauczycieli zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych oraz programów nauczania¹².

Istotnym elementem diagnozy potencjału edukacyjnego Gminy Żnin jest analiza poziomu cyfryzacji szkół, mierzona wskaźnikiem liczby uczniów przypadających na jeden komputer. Wyniki analizy wskazują na wyraźne zróżnicowanie wewnątrz gminy, zależne od lokalizacji i wielkości danej placówki.

Zaobserwowano interesującą zależność, zgodnie z którą placówki zlokalizowane na terenach wiejskich wykazują statystycznie korzystniejsze wskaźniki dostępności sprzętu komputerowego w przeliczeniu na jednego ucznia niż szkoły znajdujące się w samym mieście.

Najwyższy poziom wyposażenia w komputery odnotowano w Szkole Podstawowej nr 2 w Żninie. W tej placówce jeden komputer przypada średnio na czterech uczniów. Tak korzystny parametr stwarza realne

¹¹ Szczegółowa analiza w dokumencie Diagnoza stanu oświaty w Gminie Żnin z roku 2025.

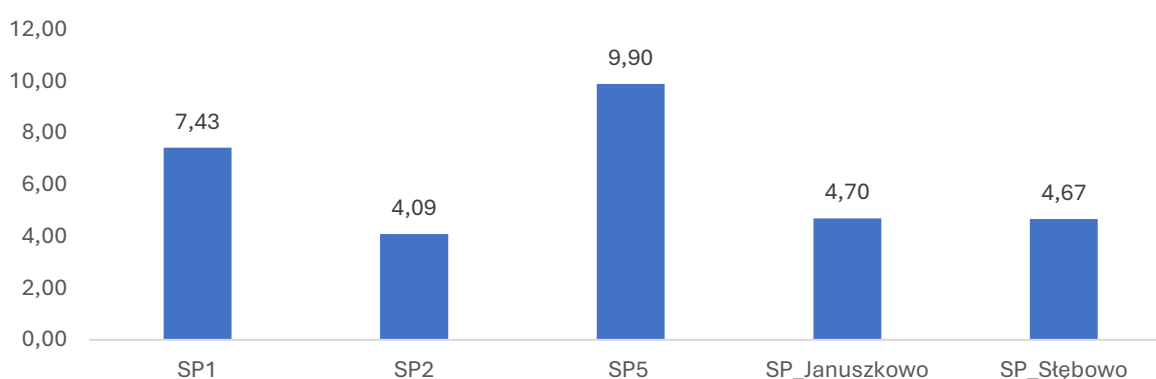
¹² Dz.U z 2024r. poz. 1442 – sprzęt komputerowy, w tym komputery stacjonarne, komputery stacjonarne typu all-1n-one, laptopy, laptopy przeglądarkowe lub tablety, dla uczniów i nauczycieli, z dostępem do Internetu (jeden sprzęt komputerowy na 6 uczniów)

możliwości dla intensywnego rozwoju kompetencji cyfrowych oraz częstszego wykorzystania nowoczesnych technologii w codziennym procesie nauczania.

Na przeciwnym biegunie znajduje się Szkoła Podstawowa nr 5 w Żninie, gdzie odnotowano najniższy wskaźnik dostępności sprzętu – na jeden komputer przypada tam niemal dziesięciu uczniów.

Z punktu widzenia planowania strategicznego, tak wyraźne dysproporcje między szkołami stanowią wyzwanie dla polityki wyrównywania szans edukacyjnych. Wysoki wskaźnik w Szkole Podstawowej nr 2 może służyć jako punkt odniesienia (benchmarking) dla pozostałych jednostek. Z kolei sytuacja w Szkole Podstawowej nr 5 wskazuje na konieczność podjęcia priorytetowych działań inwestycyjnych oraz modernizacyjnych, aby zapewnić wszystkim uczniom w gminie zbliżony standard dostępu do nowoczesnych narzędzi dydaktycznych.

Wykres 16. Liczba uczniów przypadających na 1 komputer w szkołach podstawowych prowadzonych przez Gminę Żnin

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji Burmistrza Żnin o stanie realizacji zadań oświatowych Gminy Żnin w roku szkolnym 2020/2021, 2021/2022, 2022/2023, 2023/2024

Wspieranie edukacji na poziomie lokalnym stanowi kluczowy element budowania silnych i zrównoważonych społeczności. W Gminie Żnin funkcjonuje szereg podmiotów pełniących zróżnicowane, komplementarne role w tym procesie. Do najważniejszych instytucji wspierających edukację należą m.in. Centrum Usług Wspólnych i Zarządzania Oświatą w Żninie, Żniński Dom Kultury, Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Żninie, Miejski Ośrodek Sportu w Żninie, a także organizacje pozarządowe i kluby sportowe. Podmioty te realizują działania na rzecz szeroko rozumianego wsparcia oświaty, obejmujące m.in. obsługę finansową i organizacyjną jednostek edukacyjnych oraz upowszechnianie i rozwój kultury i sportu.

1.2. Analiza dokumentów strategicznych obszaru Gminy Żnin

Założenia strategii rozwoju oświaty Gminy Żnin były analizowane pod kątem spójności z dokumentami strategicznymi na szczeblu krajowym, wojewódzkim i ponadlokalnym.

„Zintegrowana Strategia Umiejętności 2030” przyjętą przez Radę Ministrów uchwałą nr 12/2019 z dnia 25 stycznia 2019 roku. Zgodnie z przyjętym założeniem, „Zintegrowana Strategia Umiejętności 2030” składa się z dwóch części: ogólnej, wyznaczającej główne priorytety i kierunki działań, szczegółowej, zawierającej rozszerzoną diagnozę, katalog podejmowanych i planowanych działań, a także rozszerzony

opis mechanizmów wdrażania. (Rada Ministrów przyjęła „Zintegrowaną Strategię Umiejętności 2030 (część szczegółowa)” uchwałą nr 195/2020 z 28 grudnia 2020 r.).

Współczesne procesy transformacyjne, wynikające z globalizacji, postępu technologicznego, starzenia się populacji, nasilających się migracji, urbanizacji oraz rozwoju zielonej gospodarki, kształtują zestaw kompetencji warunkujących efektywne funkcjonowanie jednostek w społeczeństwie i na rynku pracy. Szczególne znaczenie przypisuje się kompetencjom przekrojowym, obejmującym między innymi umiejętności cyfrowe, zdolność do uczenia się przez całe życie, myślenie krytyczne, rozwiązywanie problemów, pracę zespołową oraz adaptację do dynamicznie zmieniających się warunków. Wzrost znaczenia tych umiejętności wynika z globalnych trendów przeobrażających organizację pracy i rolę pracownika, prowadzących do szybkiej dezaktualizacji dotychczasowych kwalifikacji, rosnącego zapotrzebowania na nowe kompetencje oraz zwiększonego nacisku na te obszary działalności człowieka, które w mniejszym stopniu mogą zostać poddane automatyzacji.

Nadrzędnym celem Zintegrowanej Strategii Umiejętności jest stworzenie warunków sprzyjających rozwojowi kompetencji niezbędnych do wzmacniania kapitału społecznego, zwiększania spójności społecznej, stymulowania wzrostu gospodarczego oraz podnoszenia jakości życia. Realizacja tego celu opiera się na sześciu kluczowych obszarach priorytetowych, obejmujących:

1. Podnoszenie poziomu umiejętności kluczowych wśród dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych;
2. Rozwijanie i upowszechnianie kultury uczenia się ukierunkowanej na aktywny oraz ciągły rozwój kompetencji;
3. Zwiększanie zaangażowania pracodawców w proces rozwoju umiejętności oraz ich bardziej efektywne wykorzystanie;
4. Budowanie efektywnego systemu diagnozowania oraz dostarczania informacji dotyczących aktualnego stanu i zapotrzebowania na umiejętności;
5. Wypracowywanie skutecznych i trwałych mechanizmów współpracy oraz koordynacji międzyresortowej i międzysektorowej w obszarze rozwoju kompetencji;
6. Wyrównywanie szans w dostępie do możliwości rozwoju i wykorzystania umiejętności.

Konkurencyjność polskiej gospodarki w coraz większym stopniu zależy od inwestycji w nowoczesne kompetencje oraz rozwój kapitału intelektualnego. Kluczowym czynnikiem warunkującym ten rozwój jest wysoka jakość kształcenia, wychowania i opieki, która w perspektywie długoterminowej sprzyja aktywności zawodowej oraz zwiększa zdolność jednostek do adaptacji wobec dynamicznych wymogów rynku pracy. Szczęólnego znaczenia nabiera zatem dostosowanie treści oraz procesów kształcenia do potrzeb zmieniającej się rzeczywistości społeczno-gospodarczej, co pozwala na bardziej efektywne przygotowanie do pełnienia przyszłych ról społecznych i zawodowych.

Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 r. – Strategia Przyspieszenia 2030+ stanowi kluczowy dokument programowy Samorządu Województwa, wyznaczający główne kierunki rozwoju regionu w perspektywie najbliższych lat. Choć formalnie obejmuje okres do 2030 r., uwzględnia również działania o charakterze długofalowym, czego symbolicznym wyrazem jest znak „+” w jej nazwie. Strategia Przyspieszenia 2030+ formułuje cel nadrzędny, którym jest osiągnięcie jakości życia typowej dla wysoko rozwiniętych regionów europejskich. W dokumencie podkreśla się fundamentalne znaczenie edukacji jako czynnika wzmacniającego kapitał społeczny, zwiększający konkurencyjność gospodarki oraz kształtującego długookresowy potencjał rozwojowy regionu.

Obszary priorytetowe przedstawione poniżej są w pełni spójne ze Strategią Rozwoju Oświaty w Gminie Żnin i wzajemnie wzmacniają jej kierunki działań.

- Podniesienie jakości kształcenia i wychowania

Wojewódzka strategia identyfikuje edukację jako kluczowy warunek trwałego wzrostu społecznego i gospodarczego. W ramach tego kierunku zakłada działania ukierunkowane na systematyczne podnoszenie jakości procesów dydaktycznych, rozwijania kompetencji kluczowych uczniów oraz wzmocnienie mechanizmów wyrównywania szans edukacyjnych.

- Edukacja oparta na wiedzy i nowoczesnych technologiach

Dokument wyraźnie akcentuje konieczność rozwijania kompetencji cyfrowych, analitycznych oraz społecznych, stanowiących fundament konkurencyjnej gospodarki i nowoczesnego społeczeństwa. Podkreśla znaczenie edukacji uwzględniającej technologie informacyjno-komunikacyjne, kreatywność, umiejętność rozwiązywania problemów oraz współpracy zespołowej.

- Kształtowanie środowiska edukacyjnego

Wskazany kierunek obejmuje działania edukacyjne, organizacyjne i promocyjne, których celem jest wdrażanie innowacyjnych metod nauczania, w tym nauczania eksperymentalnego. Strategia kładzie nacisk na długofalowy rozwój zasobów ludzkich oraz promowanie postaw sprzyjających uczeniu się przez całe życie.

- Budowanie współpracy edukacji z otoczeniem społeczno-gospodarczym

Strategia podkreśla konieczność wzmocnienia powiązań między systemem edukacji a rynkiem pracy oraz lokalnymi środowiskami społecznymi. Integracja tych obszarów ma sprzyjać lepszemu dostosowaniu systemu edukacji do potrzeb społeczno-gospodarczych regionu.

- Poprawa warunków infrastrukturalnych i bezpieczeństwa w szkołach

Strategia województwa podkreśla znaczenie wysokiej jakości przestrzeni edukacyjnej dla rozwoju społecznego i zdrowotnego mieszkańców. Zakłada modernizację infrastruktury szkolnej, rozwój przestrzeni wspierających zdrowie i bezpieczeństwo uczniów oraz tworzenie środowiska sprzyjającego dobrostanowi.

- Rozwój i profesjonalizacja kadr oświatowych

Dokument zwraca uwagę na konieczność wzmocnienia potencjału instytucji publicznych i podnoszenia jakości świadczonych usług. Priorytetem jest systematyczny rozwój kompetencji kadry pedagogicznej, co pozostaje w zgodzie z regionalnym podejściem do podnoszenia standardów edukacyjnych oraz profesjonalizacji zarządzania rozwojem społecznym.

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Bydgoskiego Obszaru Funkcjonalnego 2035+, przyjęta uchwałą nr XV/175/2025 Rady Miejskiej w Żninie z dnia 19 grudnia 2025 r., stanowi wspólny dokument strategiczny wyznaczający kierunki rozwoju społecznego, gospodarczego, przestrzennego oraz środowiskowego jednostek samorządu terytorialnego tworzących Stowarzyszenie Metropolia Bydgoszcz. Dokument ma charakter ponadlokalny i odpowiada na kluczowe wyzwania rozwojowe całego obszaru funkcjonalnego, przy jednoczesnym uwzględnieniu zróżnicowania potencjałów poszczególnych miast, gmin i powiatów. Bydgoski Obszar Funkcjonalny tworzą: Miasto Bydgoszcz, Powiat Bydgoski i Powiat Nakielski, Gminy: Barcin, Białe Błota, Dąbrowa Chełmińska, Dobrcz, Kcynia, Koronowo, Łabiszyn, Mroczka, Nakło nad Notecią, Nowa Wieś Wielka, Osielsko, Pruszcz, Sicienko, Solec Kujawski, Szubin, Rojewo oraz Żnin.

Wizja rozwoju Bydgoskiego Obszaru Funkcjonalnego zakłada budowę silnej, zintegrowanej i otwartej metropolii, łączącej potencjał dużego ośrodka miejskiego z potencjałami otaczających gmin. Obszar ten ma charakteryzować się wysoką jakością życia mieszkańców, konkurencyjną gospodarkę, dobrze zorganizowanym systemem usług i przyjaznym środowiskiem naturalnym. Wizja rozwoju akcentuje

znaczenie współpracy między samorządami, zielonej transformacji, nowoczesnych rozwiązań oraz solidarności międzypokoleniowej i społecznej.

Treść Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Bydgoskiego Obszaru Funkcjonalnego 2035+ koncentruje się wokół czterech celów strategicznych: wysokiej jakości życia mieszkańców, konkurencyjnej i innowacyjnej gospodarki, zrównoważonego rozwoju i ochrony zasobów naturalnych oraz spójnej i funkcjonalnej metropolii.

Z perspektywy Strategii Rozwoju Oświaty Gminy Żnin szczególne znaczenie ma cel strategiczny wysoka jakość życia mieszkańców, który pozostaje w pełnej spójności z lokalnymi kierunkami rozwoju edukacji. Cel ten zakłada między innymi wzmocnienie oferty edukacyjnej, zwiększanie atrakcyjności obszaru metropolitalnego dla młodzieży oraz promowanie solidarności międzypokoleniowej.

W ramach kierunku wzmocnienie oferty edukacyjnej działania ukierunkowane są na podnoszenie jakości i dostępności edukacji na wszystkich poziomach kształcenia w Bydgoskim Obszarze Funkcjonalnym, wyrównywanie szans edukacyjnych między gminami miejskimi a wiejskimi oraz lepsze dostosowanie systemu edukacji do potrzeb rynku pracy i wyzwań społeczno-gospodarczych. Diagnoza strategiczna wskazuje na istotne zróżnicowanie wyników egzaminacyjnych pomiędzy miastem Bydgoszcz a mniejszymi ośrodkami, sięgające w niektórych przypadkach kilkudziesięciu punktów procentowych, szczególnie w zakresie matematyki oraz języka angielskiego. Zjawisko to uzasadnia konieczność podejmowania kompleksowych i długofalowych działań na rzecz poprawy jakości kształcenia. W ramach kierunku można realizować m.in.: wyrównywanie dostępu do wysokiej jakości edukacji poprzez inwestycje w infrastrukturę i wyposażenie szkół i przedszkoli oraz wspieranie nauczycieli i kadry pedagogicznej w rozwoju kompetencji dydaktycznych i cyfrowych.

Drugim istotnym kierunkiem działań w ramach celu „wysoka jakość życia mieszkańców” jest promowanie solidarności międzypokoleniowej. W obliczu dynamicznych zmian demograficznych, w szczególności procesu starzenia się społeczeństwa i jednoczesnego kurczenia się grupy osób młodych, strategia podkreśla potrzebę budowania trwałych relacji i współpracy pomiędzy pokoleniami. Diagnoza wskazuje na rosnący udział osób w wieku poprodukcyjnym, zwłaszcza w gminach peryferyjnych oraz na ograniczoną ofertę działań integrujących różne grupy wiekowe – zarówno w kontekście usług społecznych, jak i działań edukacyjnych, kulturalnych czy obywatelskich. Zjawiska te mają charakter ponadlokalny i wymagają skoordynowanej odpowiedzi, na poziomie całego Bydgoskiego Obszaru Funkcjonalnego. Realizacja tego kierunku zakłada tworzenie spójnego, dostępnego i wrażliwego systemu wsparcia dla różnych grup wiekowych, ze szczególnym uwzględnieniem osób starszych, a także rozwijanie inicjatyw edukacyjnych i społecznych sprzyjających wymianie doświadczeń, uczeniu się międzypokoleniowemu oraz wzmocnianiu więzi społecznych. Założenia te są komplementarne wobec celów i działań określonych w Strategii Rozwoju Oświaty Gminy Żnin, wzmacniając jej ponadlokalny kontekst.

1.3. Kontekst demograficzny

Z przeprowadzonej diagnozy oraz dostępnych prognoz demograficznych wyłania się obraz Gminy Żnin jako jednostki zmagającej się z niekorzystnymi trendami demograficznymi, które w najbliższych latach

będą kluczowym wyzwaniem dla lokalnego samorządu. Procesy te objawiają się przede wszystkim systematycznym spadkiem liczby dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym. Zjawisko depopulacji jest to proces, który w sposób bezpośredni i wielowymiarowy rzuca na całą architekturę gminnego systemu edukacji, wpływając na codzienną organizację pracy placówek oraz ich strukturę zatrudnienia.

Spadek liczby uczniów generuje poważne ryzyka dla stabilności oświaty. Przede wszystkim wymusza on konieczność ciągłego dostosowywania liczby oddziałów klasowych do malejącej populacji dzieci, co w dłuższej perspektywie może prowadzić do wzrostu kosztów utrzymania systemu przy jednoczesnym spadku wpływów z potrzeby oświatowej. Takie „nożyce finansowe” stanowią realne zagrożenie dla szerokiej dostępności oferty edukacyjnej oraz możliwości realizowania zajęć dodatkowych.

W kontekście kadrowym, prognozowany spadek liczby uczniów stawia pod znakiem zapytania stabilność etatów nauczycielskich i wymusza elastyczność w zarządzaniu personelem. Szczegółowe dane oraz wykresy obrazujące skalę tych zmian zostały szeroko omówione w odrębnym dokumencie – *Diagnozie stanu oświaty Gminy Żnin*, który stanowi fundament dla zaproponowanych w niniejszej strategii działań zarządczych.

SWOT

2. Analiza SWOT.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
Finanse	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Średnia liczebność oddziałów szkolnych w szkołach miejskich na poziomie 23 uczniów umożliwia efektywną organizację procesu nauczania. Odpowiednio liczne klasy świadczy to o dobrym zarządzaniu, większa różnorodność uczniów, lepsza dynamika społeczna, lepsza praca zespołowa. 2. Zmniejszenie nadwyżki wydatków nad subwencją w 2024 r., co świadczy o poprawie efektywności finansowania oświaty. 3. Stabilne i przewidywalne źródła finansowania szkół i przedszkoli, zapewniające ciągłość realizacji zadań oświatowych. 4. Sprawnie funkcjonujące Centrum Usług Wspólnych i Zarządzania Oświatą, gwarantujące centralizację obsługi finansowej i organizacyjnej. 5. Efektywne gospodarowanie środkami finansowymi dzięki wspólnej obsłudze jednostek oświatowych i racjonalizacji kosztów. 6. Dobra baza lokalowa oraz odpowiednie wyposażenie szkół i przedszkoli, wynikające z konsekwentnej polityki inwestycyjnej gminy. 7. Funkcjonujący system stypendialny wspierający uczniów i wyrównujący szanse edukacyjne. 8. Zabezpieczenie środków na bieżące funkcjonowanie placówek oświatowych oraz elastyczność w dostosowywaniu budżetów jednostek do potrzeb edukacyjnych. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wysokie koszty funkcjonowania systemu oświaty w Gminie Żnin, które stanowią znaczne obciążenie dla budżetu samorządowego. 2. Niewystarczające środki finansowe z potrzeb oświatowych, które nie pokrywają w pełni kosztów realizacji ustawowych zadań edukacyjnych. 3. Wysokie koszty edukacji przeliczone na jednego ucznia, zarówno w placówkach przedszkolnych, jak i szkołach podstawowych, obniżają efektywność ekonomiczną systemu. 4. Wysoka wartość dotacji przekazywana jednostkom niepublicznym, co ogranicza możliwości finansowania i rozwoju placówek publicznych. 5. Wzrost liczby orzeczeń wymagających bardziej zindywidualizowanego i wieloaspektowego podejścia edukacyjno-terapeutycznego, co stawia przed systemem oświaty nowe wyzwania organizacyjne i finansowe.
Organizacja	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Dominujący udział przedszkoli miejskich w ogólnej strukturze wychowania przedszkolnego zapewnia gminie wysoki stopień kontroli nad polityką oświatową. Pozwala to na skuteczne standaryzowanie jakości opieki, optymalne zarządzanie kadrą pedagogiczną oraz gwarantuje mieszkańcom wysoką dostępność miejsc w placówkach publicznych, co stanowi fundament dla 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wysoka średnia wieku nauczycieli jak pokazuje analiza w diagnozie funkcjonującego stanu oświaty (opracowanie własne 2025 r.). 2. Ujemny przyrost naturalny (dane z diagnozy 2025r.).

<p>wczesnego rozwoju kompetencji kluczowych u najmłodszych dzieci.</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Szeroka sieć szkół podstawowych, obejmująca trzy placówki miejskie oraz dwie zlokalizowane na terenach wiejskich, zapewnia równomierny dostęp do edukacji podstawowej. 3. Optymalna liczebność oddziałów przedszkolnych, utrzymująca się na poziomie 21–22 dzieci, sprzyja indywidualizacji procesu wychowawczo-dydaktycznego. 4. Funkcjonowanie małych szkół, sprzyjających tworzeniu przyjaznego i bezpiecznego klimatu dydaktyczno-wychowawczego. 5. Rozbudowana sieć placówek wychowania przedszkolnego, obejmująca dwa przedszkola publiczne, cztery szkoły podstawowe z oddziałami przedszkolnymi oraz placówki niepubliczne, zapewnia szeroki dostęp do edukacji przedszkolnej. 6. Zagwarantowanie dostępu do wychowania przedszkolnego na terenach wiejskich umożliwia wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci z obszarów poza miejskich. 7. Zapewnienie opieki świetlicowej w większości szkół podstawowych, stanowi istotny element wsparcia dla rodzin oraz ułatwia godzenie życia zawodowego z rodzinnym. 8. Średnia liczebność oddziałów szkolnych w szkołach miejskich na poziomie 23 uczniów umożliwia efektywną organizację procesu nauczania. 9. Niska liczebność uczniów w klasach na terenach wiejskich (średnio 10 uczniów) sprzyja indywidualnemu podejściu do ucznia oraz wzmocnieniu relacji nauczyciel–uczeń. 10. Zapewniony transport do szkół. 11. Sprawna organizacja zarządzania placówkami. 12. Znany i przewidywany rytm szkolny. 13. W przeważającej większości klas dobre relacje organizacyjne (z wychowawcą, nauczycielami jak pokazują wyniki badania z diagnozy czerwiec 2025). 	<ol style="list-style-type: none"> 3. Spadek liczby urodzeń o 40% na przestrzeni 2020-2024 r. jak przedstawia diagnoza czerwiec 2025 r. 4. Niewspółmiernie wysoka liczebność uczniów w grupach charakteryzujących się dużym rozwarstwieniem potrzeb edukacyjnych. Kumulacja uczniów ze Specjalnymi Potrzebami Edukacyjnymi (SPE) oraz orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego w licznych oddziałach utrudnia pełną indywidualizację nauczania i stanowi istotne obciążenie organizacyjne dla kadry pedagogicznej. 5. Trudności w aktywizacji środowiska domowego uczniów, co skutkuje osłabieniem kapitału społecznego szkoły. Zjawisko to ogranicza efektywność działań profilaktycznych i wychowawczych, wymagających ścisłej oraz systematycznej współpracy między pedagogami a opiekunami prawnymi. 6. Wysoki poziom sformalizowania pracy pedagogicznej, który wymusza na nauczycielach angażowanie znacznych zasobów czasowych w tworzenie i prowadzenie dokumentacji. Zjawisko to ogranicza przestrzeń na bezpośrednią pracę dydaktyczno-wychowawczą, rozwijanie innowacyjnych metod nauczania oraz indywidualne wsparcie ucznia, co w konsekwencji może prowadzić do obniżenia satysfakcji zawodowej i narastającego poczucia przeciążenia pracą. 7. Wyraźna dysproporcja wiekowa w gronie nauczycielskim, objawiająca się deficytem kadry rozpoczynającej ścieżkę zawodową (nauczycieli początkujących). 8. Wyniki badań diagnostycznych z czerwca 2025 roku wskazują na wyraźną dysproporcję pomiędzy rosnącym zapotrzebowaniem na pomoc specjalistyczną a realną dostępnością kadr (psychologów, terapeutów, pedagogów specjalnych). 9. Wyniki badań diagnostycznych (czerwiec 2025) wskazują na istotny deficyt wsparcia uczniów w procesie planowania ścieżki życiowej. Fakt, iż od 60% do 70% populacji uczniowskiej nie dostrzega realnej pomocy szkoły w projektowaniu dalszej drogi kształcenia, świadczy o braku czytelnych i odczuwalnych mechanizmów doradczych, co
---	---

	może skutkować przypadkowymi wyborami edukacyjnymi i zawodowymi.
Jakość edukacji	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Bogate zasoby bibliotek szkolnych, wspierające rozwój kompetencji czytelniczych i informacyjnych uczniów. 2. Wysoki potencjał merytoryczny i metodyczny kadry pedagogicznej, umożliwiające wdrażanie innowacyjnych rozwiązań edukacyjnych. 3. W mniejszych szkołach dogłębna znajomość środowiska rodzinnego i społecznego ucznia pozwala na precyzyjną diagnozę jego potrzeb oraz deficytów. Kameralny charakter szkół sprzyja budowaniu trwałych relacji opartych na zaufaniu, co umożliwia kadrze pedagogicznej szybsze identyfikowanie zagrożeń oraz podejmowanie natychmiastowych, zindywidualizowanych działań interwencyjnych. 4. Dobra wola współpracy w gronie pedagogicznym; dostępność wsparcia koleżeńskiego. 5. W opinii dyrektorów i nauczycieli, bardzo wysoka ogólna ocena jakości edukacji 89%, jak pokazują wyniki badań diagnostycznych, czerwiec 2025. 6. Stabilny, przewidywany poziom nauczania. 7. Obecność w kadrze pedagogicznej liderów jakości, których praca oraz wyniki nauczania są oceniane przez interesariuszy (uczniów i rodziców) na bardzo wysokim poziomie. Stanowi to istotny kapitał wiedzy wewnątrz placówek, mogący służyć jako fundament do upowszechniania dobrych praktyk oraz budowania autorytetu szkoły w środowisku lokalnym. 8. Wyniki badań własnych (czerwiec 2025) potwierdzają ukształtowanie pozytywnego klimatu społecznego w placówkach, gdzie ponad 60–70% uczniów wysoko ocenia 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Z przeprowadzonej diagnozy (2025 r.) wynika istotny deficyt metod opartych na praktycznym zastosowaniu wiedzy. Uczniowie postrzegają proces dydaktyczny jako nadmiernie abstrakcyjny i oderwany od realiów codziennych, co skutkuje spadkiem motywacji, trudnościami w trwałym zapamiętywaniu materiału oraz postrzeganiem treści programowych jako mało angażujących. 2. Wysoki poziom ekspozycji na bodźce zewnętrzne (hałas, intensywne oświetlenie, przeciążenie informacyjne oraz cyfrowe), co negatywnie wpływa na zdolność do długotrwałej koncentracji i efektywnej regeneracji poznawczej. Zjawisko to prowadzi do narastającego zmęczenia, drażliwości oraz obniżenia wydajności intelektualnej uczniów, stanowiąc istotną barierę w procesie przyswajania wiedzy. 3. Niedobór specjalistów (psychologa/pedagoga - niewystarczająca liczba godzin), brak stałej dostępności. 4. Trudne relacje z częścią rodziców, niska sprawczość wychowawcza. 5. Spadek kompetencji podstawowych uczniów (czytanie, myślenie logiczne, samoorganizacja). 6. Niewystarczająca orientacja procesu kształcenia na rozwój kompetencji kluczowych i miękkich. Deficyt działań systemowych ukierunkowanych na kształtowanie kreatywności, innowacyjności oraz umiejętności pracy zespołowej. 7. Przeładowana podstawa programowa. 8. Silne zróżnicowanie jakości nauczania między szkołami, przedmiotami i nauczycielami.

<p>jakość interakcji z kadrami pedagogicznymi oraz wychowawcami.</p> <p>9. Dla części uczniów szkoła nadal daje poczucie szansy na „lepszą przyszłość”.</p>	<p>9. Niesatysfakcjonujące wyniki egzaminów zewnętrznych w stosunku do posiadanych zasobów kadrowych, wymagające optymalizacji działań w zakresie strategii egzaminacyjnych.</p> <p>10. Niewystarczające przygotowanie do egzaminu ósmoklasisty.</p> <p>11. Dominacja teorii nad praktyką. Głównie praca z podręcznikiem i nauka definicji, podejście encyklopedyczne.</p> <p>12. Brak systematycznego utrwalania materiału.</p> <p>13. Wysoki poziom nudy, przeciążenia materiałem i uczenia się „na pamięć”.</p> <p>14. Silna presja ocen i sprawdzianów – główne źródło stresu i demotywacji (w opinii uczniów, na podstawie badań własnych do diagnozy, czerwiec 2025).</p> <p>15. Niski poziom postrzeganego przygotowania do przyszłości edukacyjnej i zawodowej.</p> <p>16. Brak współpracy międzynarodowej szkół.</p>
---	---

Kadra nauczycielska i warunki pracy

<p>1. Wysoka ocena kompetencji kadry pedagogicznej (89% pozytywnych wskazań).</p> <p>2. Dobre relacje w gronie pedagogicznym. Wsparcie wśród kadry.</p> <p>3. Silne poczucie bezpieczeństwa osobistego w pracy.</p> <p>4. W większości przypadków uczniowie i rodzice dobrze odbierają kontakty z nauczycielami.</p> <p>5. Potencjał kadry większy niż aktualne możliwości jego wykorzystania.</p> <p>6. Uczniowie dostrzegają nauczycieli, którzy potrafią tłumaczyć i odpowiadać na pytania.</p> <p>7. Występuje potencjał do budowania relacji opartych na zaufaniu.</p>	<p>1. Wysoki poziom ekspozycji nauczycieli na stres oraz kumulacja obowiązków dydaktycznych, wychowawczych i administracyjnych, co prowadzi do symptomów wypalenia zawodowego. Proces ten skutkuje obniżeniem zaangażowania, spadkiem innowacyjności oraz pogorszeniem ogólnego dobrostanu pracowników, stanowiąc istotne zagrożenie dla ciągłości i jakości realizowanych procesów edukacyjnych.</p> <p>2. Bardzo wysoki poziom subiektywnego i obiektywnego poczucia nieadekwatności wynagrodzeń, potwierdzony przez ponad 84% badanych pedagogów (diagnoza 2025).</p> <p>3. Wyniki diagnozy (2025 r.) wskazują, że ponad 80% kadry pedagogicznej identyfikuje nadmiar biurokracji jako kluczową barierę w codziennej pracy.</p> <p>4. Niski poziom współpracy między nauczycielami różnych przedmiotów.</p> <p>5. Niewystarczająca liczba specjalistów w placówkach.</p>
---	---

	<ol style="list-style-type: none"> 6. Wyraźnie odczuwalna przez interesariuszy (uczniów i rodziców) nierówna jakość realizacji procesu nauczania przez poszczególnych pedagogów. Brak spójności w stosowanych metodach pracy, systemach oceniania oraz poziomie zaangażowania buduje poczucie przypadkowości w dostępie do wysokiej jakości edukacji, co może rzutować na zaufanie do instytucji szkoły jako całości. 7. Schematyczne metody nauczania. 8. Brak indywidualizacji pracy z uczniami. 9. Wyniki diagnozy wskazują na trudności części kadry w operacjonalizacji zaleceń zawartych w orzeczeniach i opiniach. Luka ta objawia się deficytem praktycznych umiejętności w zakresie modyfikacji metod dydaktycznych oraz form sprawdzania wiedzy, co utrudnia pełne włączenie uczniów ze Specjalnymi Potrzebami Edukacyjnymi w proces lekcyjny i może prowadzić do ich marginalizacji dydaktycznej. 10. Wyniki badań diagnostycznych (2025 r.) wskazują na utrzymujące się wśród uczniów poczucie braku bezstronności u części kadry pedagogicznej. Postrzeganie oceniania jako procesu subiektywnego, faworyzującego wybrane grupy lub nadmiernie skoncentrowanego na wynikach cyfrowych, osłabia autorytet nauczyciela i demotywuje uczniów do autentycznego wysiłku poznawczego. 11. Nauczyciele słabo angażują uczniów w aktywny proces uczenia się. 12. Niewystarczające uwzględnianie zaleceń poradni psychologiczno-pedagogicznej w pracy z uczniami wymagającymi wsparcia.
--	--

Uczniowie i wyzwania społeczne/psychologiczne

<ol style="list-style-type: none"> 1. Dobre relacje nauczyciel-uczeń, przynajmniej u części nauczycieli. 2. Dostrzegana aktywność uczniów w konkursach i wydarzeniach. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. 83% nauczycieli uważa, że dobrostan uczniów się pogarsza. 2. 92% widzi wzrost liczby uczniów ze SPE, zaburzeniami lękowymi, ADHD itp.
--	---

<ol style="list-style-type: none"> 3. Wysoka świadomość potrzeb emocjonalnych i społecznych dzieci wśród rodziców i nauczycieli. 4. Uczniowie wykazują potencjał i zainteresowania wykraczające poza program. 5. Duża gotowość środowiska do wspierania dobrostanu uczniów. 6. Relacje rówieśnicze w większości klas oceniane jako dobre lub przeciętne, nie skrajnie negatywne. 7. Dla wielu uczniów szkoła pełni ważną funkcję społeczną (kontakt z rówieśnikami – 69%). 8. Część uczniów czuje się w szkole i klasie bezpiecznie. 	<ol style="list-style-type: none"> 3. 83% wskazuje na trudności w motywowaniu uczniów. 4. Problemy wychowawcze rosną. 5. Silne uzależnienie od smartfonów i mediów społecznościowych (92% badanych nauczycieli tak wskazało w badaniach. Badania własne czerwiec 2025 r.). 6. Rodzice coraz trudniejsi w komunikacji (63% odpowiedzi wśród nauczycieli i dyrektorów. Źródło badania własne czerwiec 2025 r.). 7. W opinii rodziców brak realnego wsparcia psychologiczno-pedagogicznego, źródło badania własne czerwiec 2025). 8. Brak zajęć korekcyjno-kompensacyjnych i wyrównawczych, w opinii rodziców. 9. Przeciążenie uczniów programem i liczbą godzin. 10. Problemy wychowawcze, hejt, przemoc rówieśnicza. 11. Część uczniów nie czuje się w szkole bezpiecznie. 12. Część uczniów czuje się obojętnie lub źle w klasie i szkole. 13. Brak jednoznacznej kultury koleżeństwa i współpracy. 14. Stres, presja ocen i przeciążenie wpływające na dobrostan psychiczny. 15. Poczucie, że uczniowie nie są pytani o zdanie i sposób uczenia się.
--	--

Infrastruktura i cyfryzacja

<ol style="list-style-type: none"> 1. Dobra baza lokalowa i wyposażenie placówek oświatowych. 2. Systematyczne inwestycje w infrastrukturę informatyczną, w tym sprzęt komputerowy, umożliwiają integrację nowoczesnych technologii w procesie dydaktycznym. 3. Pozytywna ocena nowoczesnych rozwiązań technologicznych używanych w szkołach (70% pozytywów). 4. Placówki w dużym stopniu dysponują nowoczesną bazą dydaktyczną (łącznie ok. 60%). 5. Gmina jest oceniana jako sprawny organizator inwestycji. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niewykorzystywanie pełnego potencjału infrastruktury edukacyjnej, w tym powierzchni użytkowej budynków, może prowadzić do nieefektywnego zarządzania zasobami. 2. Przerepracowane, przestarzałe pomoce dydaktyczne. 3. Niska efektywność wdrożeniowa nowoczesnej infrastruktury dydaktycznej. Występowanie zjawiska tzw. „martwych zasobów”, polegającego na niewykorzystywaniu zakupionego wyposażenia i pomocy naukowych w bieżącej praktyce lekcyjnej.
---	--

<ol style="list-style-type: none"> 6. Pozytywna ocena sal przedmiotowych i gimnastycznych. 7. W szkołach obecne są tablice multimedialne, rzutniki, podstawowy sprzęt informatyczny. 8. Uczniowie dostrzegają wykorzystywanie technologii na części zajęć. 	<ol style="list-style-type: none"> 4. Brak stref relaksu i przestrzeni regeneracyjnych. 5. Nierówny dostęp do infrastruktury w szkołach. 6. Nierównomierne i okazjonalne wykorzystanie technologii w nauczaniu.
SZANSE	ZAGROŻENIA
Finanse	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Potencjalne zmiany w systemie finansowania oświaty, które mogłyby przyczynić się do zwiększenia stabilności budżetowej jednostek samorządu terytorialnego. 2. Bogata oferta programów i projektów edukacyjnych, dostępnych dla szkół, stwarza możliwość rozszerzenia oferty dydaktycznej oraz pozyskiwania dodatkowych środków finansowych. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niestabilna polityka finansowa państwa, częste zmiany przepisów prawnych oraz ich niejednoznaczność utrudniają długofalowe planowanie działań w oświacie. 2. Niekorzystne trendy demograficzne powodują stopniowy spadek liczby uczniów, co w przyszłości może utrudnić utrzymanie dotychczasowej sieci szkół i przedszkoli. 3. Wyniki audytu kosztów mogą wykazać nieefektywność ekonomiczną utrzymywania obecnej struktury sieci przy malejącej liczbie uczniów. 4. Ryzyko konieczności redukcji etatów lub trudności w zagospodarowaniu nadwyżek kadrowych w placówkach o najniższym naborze.
Organizacja	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Stosunkowo stabilne roczniki młodzieży starszej. Grupy wiekowe 13–18 lat pozostają liczne, a niektóre z nich nawet rosną liczebnie. To daje czasową stabilizację w szkołach średnich i na rynku pracy młodzieży. 2. Racjonalizacja sieci szkół i przedszkoli oznacza dostosowanie liczby, lokalizacji i organizacji placówek oświatowych do aktualnych potrzeb demograficznych, finansowych, edukacyjnych co może przyczynić się do poprawy jakości kształcenia oraz bardziej efektywnego wykorzystania zasobów. 3. Możliwość wzmocnienia współpracy między placówkami i realizacja wspólnych projektów. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Spadający wskaźnik urodzeń na terenie Gminy Żnin, prowadzący do zmniejszenia liczby dzieci objętych edukacją przedszkolną i szkolną, co może skutkować koniecznością restrukturyzacji sieci placówek. 2. Niedobór kadry pedagogicznej, w szczególności specjalistów (np. pedagogów specjalnych, psychologów), ogranicza możliwości wsparcia uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. 3. Proces starzenia się społeczeństwa oraz postępujący niż demograficzny stanowią poważne wyzwanie dla utrzymania efektywności i stabilności funkcjonowania placówek oświatowych. 4. Niski odsetek nauczycieli poniżej 30 r.ż.

<ol style="list-style-type: none"> 4. Rosnące oczekiwania wobec jakości edukacji, jako impuls do zmiany. 5. Zmniejszenie liczebności klas (tylko w przypadku klas nadmiernie przeładowanych, dochodzących do górnej granicy możliwości) może poprawić jakość nauczania. 6. Możliwość uporządkowania systemu poprzez lokalną strategię edukacyjną. 7. Potencjał do przebudowy systemu oceniania w kierunku wspierającym uczenie się. 8. Możliwość zagospodarowania wolnych zasobów powstałych w wyniku niżu demograficznego na nowe funkcje (np. rozszerzenie oferty przedszkolnej lub zajęć dodatkowych). 9. Szansa na unikalne sprofilowanie mniejszych placówek, co może podnieść ich atrakcyjność i przyciągnąć nowych uczniów/wychowanków. 10. Wykorzystanie danych o urodzeniach do stworzenia precyzyjnego narzędzia planistycznego, które pozwoli na uniknięcie chaosu organizacyjnego w przyszłości. 11. Możliwość realnej odpowiedzi na zmieniające się oczekiwania społeczne (np. zapotrzebowanie na konkretne profile kształcenia w miejscach o mniejszym zagęszczeniu dzieci). 	<ol style="list-style-type: none"> 5. Niewielka liczba urodzeń w obwodach szkół podstawowych w Januszkowie i Słębowie, co w perspektywie kilku lat może skutkować znacznym spadkiem liczby uczniów i koniecznością dostosowania organizacji pracy szkół. 6. Ubytek najmłodszych roczników. Szczególnie drastyczny w grupie 0–4 lata. To sygnał trwałego niżu demograficznego i przyszłych problemów dla edukacji przedszkolnej i szkół podstawowych. 7. Spadek gęstości zaludnienia, co potwierdza proces wyludniania się Gminy. 8. Rosnąca konkurencja między szkołami (negatywna społecznie i organizacyjnie). 9. Dalszy spadek zaufania rodziców do szkół. 10. Eskalacja konfliktów szkoła-rodzice. 11. Ryzyko narastania stresu i wypalenia szkolnego już na etapie szkoły podstawowej. 12. Ryzyko drastycznego spadku liczby dzieci i młodzieży, co wymusza konieczność przeprowadzenia bolesnych zmian organizacyjnych. 13. Ryzyko wystąpienia napięć społecznych i oporu kadry/rodziców w przypadku wdrażania wariantów łączenia lub przekształcania placówek.
--	--

Jakość edukacji

<ol style="list-style-type: none"> 1. Silne społeczne oczekiwanie wdrożenia edukacji praktycznej, projektowej i rozwijającej kompetencje życiowe (77% wskazań). 2. Wysoka gotowość nauczycieli do zmian w metodach nauczania (ponad 75% uznaje to za obszar wymagający zmian). 3. Możliwość poprawy jakości bez zmiany podstawy programowej – poprzez metody dydaktyczne. Silna gotowość uczniów na zmianę metod nauczania w stronę praktyki, doświadczeń i projektów. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Erozja motywacji i prestiżu zawodu nauczyciela; nadmierna biurokracja i uciążliwe procedury awansu. 2. Papierologia i niedobory finansowe (pomoce, nagrody, materiały). 3. Przeładowana podstawa programowa i nauka pod testy egzaminacyjne ograniczające kształcenie umiejętności, co osłabia zaangażowanie i motywację uczniów. 4. Pogłębianie różnic jakościowych między szkołami. 5. Przenoszenie „realnego uczenia się” na korepetycje.
---	---

<ol style="list-style-type: none"> 4. Wyraźnie artykułowane potrzeby rozwoju języków, kreatywności i umiejętności praktycznych. 5. Wzrost znaczenia edukacji ekologicznej i klimatycznej, sprzyjający wdrażaniu projektów prośrodowiskowych w szkołach. 6. Wzrost znaczenia kompetencji przyszłości, takich jak programowanie, robotyka, sztuczna inteligencja czy projektowanie inżynieryjne, co sprzyja wdrażaniu nowoczesnych programów dydaktycznych zgodnych z koncepcją STEAM (<i>Science, Technology, Engineering, Arts, Mathematics</i> – nauki przyrodnicze, technologia, inżynieria, sztuka i matematyka). 7. Ukierunkowanie polityki państwa na rozwój technologii i umiejętności cyfrowych poprzez cyfryzację szkół, wspierające nowoczesne metody nauczania. 	<ol style="list-style-type: none"> 6. Dalsze utrwalanie „zaliczenia materiału”, może pogłębiać obojętność wobec szkoły. 7. Spadek motywacji i sensu nauki w klasach 7–8, kluczowych dla dalszych decyzji edukacyjnych. 8. Brak współpracy międzynarodowej szkół.
---	---

Kadra nauczycielska i warunki pracy

<ol style="list-style-type: none"> 1. Niezbyt wysoka, deklarowana gotowość kadry do zmian metodycznych. 2. Rosnące oczekiwania wobec bardziej zindywidualizowanej edukacji mogą budować prestiż zawodu. 3. Możliwość rozwoju systemu szkoleń nauczycieli w kompetencjach przyszłości. 4. Szkolenia z zakresu psychologii, komunikacji i indywidualizacji nauczania. 5. Większa autonomia w działaniu dla nauczycieli. 6. Poprawa warunków pracy jako czynnik podnoszący jakość nauczania. 7. Wzmocnienie roli nauczyciela jako mentora, a nie wyłącznie egzaminatora. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wypalenie zawodowe nauczycieli, brak chęci do pracy, rotacja kadry, przekładające się na klimat lekcji. 2. Redukcja etatów wynikająca z niżu demograficznego. 3. Rosnące obciążenia psychologiczne związane z pogarszającym się dobrostanem uczniów. 4. Utrata zaufania uczniów i rodziców do nauczycieli. 5. Spadek atrakcyjności zawodu nauczyciela. 6. Opór przed zmianą metod nauczania. 7. Rozbieżność pomiędzy oczekiwaniami uczniów i rodziców, a tym co oferują nauczyciele.
--	---

Uczniowie i wyzwania społeczne/psychologiczne

<ol style="list-style-type: none"> 1. Rosnąca świadomość konieczności zapewnienia wsparcia psychologicznego. 2. Potrzeba programów rozwijających kompetencje społeczne, komunikacyjne i emocjonalne (zgodne z 58% wskazań). 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Narastająca skala trudności psychicznych i wychowawczych może przeciążyć szkoły. 2. Brak wsparcia rodziców i rosnące konflikty na linii szkoła–dom. 3. Nierówny dostęp do specjalistów i zasobów terapeutycznych.
---	--

<ol style="list-style-type: none"> 3. Możliwość integracji edukacji z opieką specjalistyczną (np. dodatkowe etaty psychologów, pedagogów). 4. Gotowość uczniów na szkołę opartą na relacjach, dialogu i współpracy. 	<ol style="list-style-type: none"> 4. Normalizacja obojętności i złego samopoczucia jako „typowego” doświadczenia szkolnego. 5. Ryzyko wykluczenia części uczniów w środowisku klasowym.
---	--

Infrastruktura

<ol style="list-style-type: none"> 1. Możliwość pozyskiwania funduszy zewnętrznych na modernizację infrastruktury, rozwój kompetencji oraz cyfryzację placówek oświatowych. 2. Silne oczekiwanie zwiększenia wykorzystania technologii w edukacji. 3. Możliwość inwestycji w nowoczesne pracownie. 4. Technologia jako narzędzie do nauki przez działanie, doświadczenie i projekty. 5. Możliwość lepszego wykorzystania cyfryzacji do pracy zespołowej i samodzielnej. 6. Projektowanie szkoły przyszłości wraz z uczniami. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Brak gabinetów/„pokoi ciszy”, ograniczona możliwość pracy w trakcie lekcji. 2. Uzależnienie dzieci od smartfonów (66% „zdecydowanie się zgadzam”). 3. Inwestowanie w sprzęt bez zmiany metod dydaktycznych. 4. Znużenie uczniów technologią używaną w sposób pasywny.
--	---

CELE STRATEGICZNE, OPERACYJNE, DZIAŁANIA

Wizja

Szkoły i przedszkola Gminy Żnin są miejscami bezpiecznymi, przyjaznymi i nowoczesnymi, w których edukacja wspiera nie tylko wyniki nauczania, ale także zdrowie psychiczne, samodzielność i rozwój pasji dzieci i młodzieży.

Misja

Misją Gminy Żnin w obszarze edukacji jest tworzenie warunków do skutecznego, bezpiecznego i przyjaznego uczenia się poprzez rozwój infrastruktury oświatowej, podnoszenie jakości kształcenia, wspieranie rozwoju zawodowego nauczycieli oraz systemowe dbanie o zdrowie psychiczne i indywidualne potrzeby uczniów, we współpracy z rodzinami i partnerami lokalnymi.

3. Cele strategiczne i operacyjne na lata 2026-2031

CEL STRATEGICZNY: ROZWÓJ INFRASTRUKTURY EDUKACYJNEJ W PLACÓWKACH OŚWIATOWYCH GMINY ŻNIN

	Cel operacyjny
I	Poprawa warunków lokalowych i bazy dydaktycznej szkół.
	Opis działania
	Działania obejmą dostosowanie infrastruktury technicznej, wyposażenia oraz aranżacji przestrzeni do potrzeb rozwojowych dzieci i uczniów, w tym stworzenie stref aktywności, nauki i odpoczynku. Modernizacja ma na celu poprawę komfortu, funkcjonalności i jakości środowiska edukacyjnego, sprzyjającego efektywnemu uczeniu się oraz integracji społecznej. Przekształcenie tradycyjnych gabinetów w przestrzenie sprzyjające nauce empirycznej. Obejmuje to montaż mobilnych mebli (umożliwiających szybką zmianę układu sali z wykładowego na warsztatowy), instalację stanowisk do doświadczeń oraz pełne wdrożenie i integrację dotychczasowych zasobów technologicznych (rozpakowanie i uruchomienie sprzętu IT, multimediiów i pomocy dydaktycznych) w codzienny proces lekcyjny.
	Cel działania
	Przewiduje się utworzenie specjalistycznych sal np. doświadczeń, sensorycznych i relaksacyjnych, umożliwiających uczniom wyciszenie oraz wspierających procesy emocjonalne i poznawcze. Zagospodarowane zostaną również przestrzenie wspólne, takie jak korytarze, poprzez wyposażenie ich w elementy sprzyjające aktywnemu i bezpiecznemu wypoczynkowi (np. materace, pufy, gry zręcznościowe, słuchawki z muzyką relaksacyjną). W razie potrzeby planowana jest zmiana przeznaczenia pomieszczeń w celu stworzenia dodatkowych sal lekcyjnych. Zapewnienie bezpieczeństwa uczniów poprzez odpowiednią infrastrukturę. Przewiduje się doposażenie sal w pomoce edukacyjne, zgodnie z wytycznymi ministerialnymi. Modernizacja pod kątem łączenia sal przedmiotowych.

	Celem ma być: poprawa komfortu nauki i pracy uczniów oraz nauczycieli, zwiększenie poziomu koncentracji i dobrostanu psychofizycznego dzieci, wzrost atrakcyjności oferty edukacyjnej placówki, zapewnienie bezpiecznego i przyjaznego środowiska edukacyjnego, podniesienie jakości procesu dydaktycznego i wychowawczego.
	Wskaźniki
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Procentowy udział odnowionych sal w stosunku do wszystkich gabinetów w gminie. Chcemy, aby w okresie obowiązywania strategii co druga sala (lub więcej) w naszych szkołach przeszła gruntowną przemianę (osiągnięcie poziomu 50–60%). 2. Liczba sal przedmiotowych przystosowanych do łączenia w przestrzenie wielofunkcyjne. 3. Sprawdzenie, w jakim stopniu modernizacja sal i doposażenie stanowisk pracy realnie ułatwiły prowadzenie lekcji oraz wpłynęły na komfort psychofizyczny nauczycieli. Krótka, anonimowa ankieta ewaluacyjna (przeprowadzana raz w roku lub po zakończeniu etapu inwestycji). Dążymy do uzyskania wyniku na poziomie minimum 80% ocen pozytywnych (odpowiedzi „raczej zadowolony” i „bardzo zadowolony”).
	Kto jest odpowiedzialny
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dyrektorzy jednostek oświatowych 2. CUWIZO
	Finansowanie
	Środki zewnętrzne i własne Gminy Żnin
	Termin realizacji
	Do końca 2031
	Cel operacyjny
II	Dostosowanie infrastruktury i wyposażenia Przedszkola Miejskiego nr 2 w Żnieniu do potrzeb dzieci ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi oraz Przedszkola nr 1 i 2 w plac zabaw.
	Opis działania
	<p>Dostosowanie infrastruktury i wyposażenia przedszkola do potrzeb dzieci ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym dzieci z niepełnosprawnościami, stanowi istotny element polityki edukacyjnej Gminy Żnin ukierunkowanej na wyrównywanie szans. Wyniki diagnozy oraz obserwacje nauczycieli i specjalistów wskazują na rosnącą liczbę dzieci wymagających specjalistycznego wsparcia, terapii oraz odpowiednio dostosowanego środowiska edukacyjnego. Istotne jest by dzieci mając państwowe przedszkole dostosowane do ich potrzeb trafiały właśnie tu i aby rodzice nie szukali specjalistycznego przedszkola poza Gminą.</p> <p>Efektami działań będzie powstanie nowoczesnego, bezpiecznego i sprzyjającego rozwojowi środowiska przedszkolnego, wspierającego samodzielność, relacje rówieśnicze, kompetencje społeczne i emocjonalne wychowanków, a także integrację dzieci pełnosprawnych i z niepełnosprawnościami.</p> <p>Budowa nowoczesnego, bezpiecznego placu zabaw, w którym urządzenia (huśtawki, piaskownice, panele edukacyjne) są dostępne dla dzieci o różnej sprawności fizycznej.</p>

	<p>Zastosowanie nawierzchni bezpiecznych (amortyzujących upadki), które jednocześnie umożliwiają swobodne poruszanie się dzieciom na wózkach lub z balkonikami.</p> <p>Modernizacja i rozwój placów zabaw w Przedszkolu nr 1 i nr 2 poprzez wymianę i konserwację urządzeń rekreacyjnych, rozbudowę o nowe zestawy dostosowane do różnych grup wiekowych, wprowadzenie elementów integracyjnych i dostępnych dla dzieci o zróżnicowanych potrzebach oraz promocję aktywności ruchowej i zabawy integracyjnej w bezpiecznym, nowoczesnym środowisku.</p> <p>Celem jest zwiększenie bezpieczeństwa i funkcjonalności przestrzeni rekreacyjnych przy Przedszkolu nr 1 i 2. Promowanie aktywności fizycznej i zdrowego stylu życia wśród dzieci. Poprawa estetyki i trwałości infrastruktury przedszkolnej.</p>
	<p>Kierunek działania</p>
	<ul style="list-style-type: none"> • Stworzenie oddziału w przedszkolu/ach miejskim/ich dla dzieci z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego, doposażenie w nowoczesne pomoce dydaktyczne i terapeutyczne. W wyniku ogłoszonej rekrutacji zostanie podjęta decyzja, czy takie oddziały w przedszkolach zostaną utworzone. • Zwiększenie dostępności edukacji przedszkolnej dla dzieci z niepełnosprawnościami i o zróżnicowanych potrzebach rozwojowych. • Wzmocnienie akceptacji wśród dzieci, kształtowanie umiejętności społecznych i empatii. • Trwałe dostosowanie infrastruktury przedszkola do standardów dostępności i ergonomii. • Wzrost zaufania i satysfakcji rodziców wobec przedszkola jako placówki przyjaznej i otwartej na potrzeby wszystkich dzieci. • Poprawa warunków nauki, bezpieczeństwa i komfortu psychofizycznego wszystkich dzieci uczęszczających do przedszkola. • Inwestycja w infrastrukturę przedszkolną ma na celu stworzenie lokalnego centrum edukacji włączającej, które zatrzyma mieszkańców Gminy Żnin w lokalnym systemie oświaty. Kluczowe elementy działania obejmują: likwidację barier architektonicznych w Przedszkolu nr 2 tj. budowa i modernizacja schodów. Przebudowa ciągów komunikacyjnych i dostosowanie ich do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami. Zapewni to pełną dostępność budynku i bezpieczne przemieszczanie się wychowanków. • Wzbogacenie placów zabaw o elementy stymulujące zmysły: dotyk (różnorodne faktury), słuch (zewnętrzne instrumenty muzyczne, np. ksylofony), wzrok (kontrastowe barwy).
	<p>Wskaźniki</p>
	<ul style="list-style-type: none"> • Mierzymy liczbę sal (np. gabinet logopedyczny, sala Integracji Sensorycznej, sala doświadczania świata), które zostały w pełni wyposażone w nowoczesne pomoce dydaktyczne i terapeutyczne. Utworzenie i doposażenie min. 2 nowych/zmodernizowanych stanowisk terapeutycznych do końca 2031 r. • Wskaźnik zero-jedynkowy potwierdzający zakończenie kluczowych prac: budowy nowoczesnych schodów z podjazdami/windami oraz dostosowania ciągów komunikacyjnych. • Wskaźnik mierzący realne zwiększenie oferty edukacyjnej. Jeśli rekrutacja wykaże zapotrzebowanie, mierzymy liczbę dzieci z orzeczeniami, które znalazły miejsce w gminnym przedszkolu zamiast szukać pomocy poza gminą.

	<ul style="list-style-type: none"> Po zakończeniu modernizacji przeprowadzimy anonimową ankietę wśród rodziców i nauczycieli. Zapytamy o komfort, bezpieczeństwo na schodach/placu zabaw oraz przydatność nowych pomocy terapeutycznych. Liczba placów zabaw (PM 1 i PM 2) spełniających normy bezpieczeństwa oraz posiadających certyfikowane urządzenia dostępne dla dzieci o różnej sprawności.
	Kto jest odpowiedzialny
	Dyrektorzy Przedszkoli Miejskich nr 1 i nr 2 w Żninie CUWiZO
	Finansowanie
	Środki zewnętrzne i własne Gminy Żnin
	Termin realizacji
	Do końca 2031
	Cel operacyjny
III	Modernizacja boiska szkolnego przy Szkole Podstawowej nr 5 w Żninie wraz z budową bieżni i skoczni w dal
	Opis działania
	Celem jest budowa nowoczesnego boiska wielofunkcyjnego przy Szkole Podstawowej nr 5 w Żninie, które umożliwi prowadzenie zajęć sportowych w bezpiecznych i atrakcyjnych warunkach oraz zwiększy zaangażowanie uczniów w aktywność fizyczną.
	Kierunek działania
	<ol style="list-style-type: none"> Opracowanie kompletnej dokumentacji technicznej i projektowej wraz z kosztorysem inwestorskim. Aktywne pozyskiwanie funduszy zewnętrznych
	Wskaźniki
	<ul style="list-style-type: none"> Udział zajęć wychowania fizycznego realizowanych na nowym obiekcie w stosunku do całkowitego czasu zajęć sportowych w szkole. Wartość docelowa minimum 30% średniorocznego wymiaru godzin wychowania fizycznego oraz zajęć pozalekcyjnych (SKS) będzie odbywać się na nowoczesnej infrastrukturze zewnętrznej (z uwzględnieniem sezonowości). Wzrost liczby zorganizowanych wydarzeń sportowych i rekreacyjnych rocznie co najmniej o 30%.
	Kto jest odpowiedzialny
	Dyrektor Szkoły Podstawowej nr 5 w Żninie Wydział Inwestycji i Funduszy Zewnętrznych Urzędu Miejskiego w Żninie
	Finansowanie
	Środki zewnętrzne i własne Gminy Żnin
	Termin realizacji
	Do końca 2031 r.

CEL STRATEGICZNY: PODNOSZENIE JAKOŚCI KSZTAŁCENIA I KOMPETENCJI KLUCZOWYCH W PLACÓWKACH OŚWIATOWYCH NA TERENIE GMINY ŻNIN

	Cel operacyjny
I	Rozszerzenie oferty edukacyjnej w placówkach oświatowych
	Opis działania
	Celem działania jest zapewnienie dzieciom z niepełnosprawnościami oraz innym wychowankom o zróżnicowanych potrzebach edukacyjnych warunków do wszechstronnego rozwoju, integracji i uczestnictwa w życiu przedszkolnym i szkolnym.
	Kierunek działania
	Rozszerzenie oferty edukacyjnej i terapeutycznej: prowadzenie dodatkowych zajęć terapeutycznych (logopedia, integracja sensoryczna, terapia pedagogiczna, muzykoterapia) Doposażenie przedszkola w pomoce dydaktyczne i sprzęt wspomagający. Podniesienie kompetencji kadry pedagogicznej w zakresie edukacji włączającej i terapii dzieci z niepełnosprawnościami poprzez szkolenia, warsztaty i współpracę ze specjalistami. Celem jest poszerzenie oferty edukacyjno-terapeutycznej. Wzmocnienie jakości i dostępności edukacji włączającej na terenie Gminy. Pozytywne postrzeganie Gminy jako miejsca wspierającego różnorodność i równe szanse.
	Wskaźniki
	<ul style="list-style-type: none"> Objęcie wsparciem 100% dzieci wymagających pomocy (zgodnie z orzeczeniami i opiniami), niezależnie od zmian demograficznych
	Kto jest odpowiedzialny
	Dyrektorzy Przedszkola Miejskiego nr 1 w Gminie Żnin i Przedszkola Miejskiego nr 2 w Żninie C UWIZO
	Finansowanie
	Środki zewnętrzne i własne Gminy Żnin
	Termin realizacji
	Cały okres trwania strategii edukacji Gminy Żnin na lata 2026 - 2031
	Cel operacyjny
II	Wsparcie rozwoju kompetencji kluczowych uczniów (cyfrowe, matematyczne, językowe, społeczne), wdrażanie innowacyjnych programów nauczania i metod pracy w celu poprawy wyników egzaminu ósmoklasisty.
	Opis działania

	<p>Celem jest konsekwentne zwiększanie jakości kształcenia w szkołach Gminy Żnin, ze szczególnym naciskiem na przedmioty egzaminacyjne. Działania skupią się na indywidualizacji pracy z uczniem, doskonaleniu metod dydaktycznych nauczycieli, rozwijaniu kompetencji poznawczych, analitycznych i kreatywnych uczniów oraz budowaniu kultury pracy opartej na współpracy i wymianie doświadczeń.</p> <p>Działania będą skupione na rozwijaniu kompetencji nauczycieli w zakresie stosowania metod angażujących (np. praca projektowa, odwrócona lekcja, elementy tutoringu), a także na wdrażaniu innowacji pedagogicznych wspierających uczniów zarówno z trudnościami edukacyjnymi, jak i tych uzdolnionych. W efekcie nauczanie stanie się bardziej zróżnicowane, praktyczne i motywujące.</p> <p>Projekt zakłada też stworzenie grupy eksperckiej złożonej z egzaminatorów OKE i nauczycieli-praktyków, która będzie analizować arkusze egzaminacyjne, błędy uczniów i opracowywać rekomendacje dla szkół.</p> <p>Celem jest podniesienie jakości procesu dydaktycznego poprzez wprowadzanie nowoczesnych, aktywizujących metod nauczania oraz indywidualizację pracy z uczniem.</p> <p>Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów mających trudności w nauce poprzez organizację zajęć wyrównawczych, indywidualne wsparcie edukacyjne oraz dostosowanie metod nauczania do potrzeb i możliwości uczniów.</p> <p>Rozwijanie potencjału uczniów uzdolnionych poprzez wspieranie ich udziału w konkursach i olimpiadach przedmiotowych oraz tworzenie warunków do osiągnięcia sukcesów edukacyjnych na szczeblu powiatowym i wojewódzkim.</p> <p>Podnoszenie kompetencji zawodowych nauczycieli w zakresie stosowania nowoczesnych, zróżnicowanych metod dydaktycznych odpowiadających na potrzeby uczniów.</p>
	Kierunek działania
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Organizacja szkoleń i warsztatów dla nauczycieli z zakresu nowoczesnych metod i narzędzi dydaktycznych, dostosowanych do zdiagnozowanych potrzeb poszczególnych szkół. 2. Tworzenie i rozwijanie banku dobrych praktyk, scenariuszy zajęć oraz narzędzi dydaktycznych wspierających efektywne nauczanie i indywidualizację pracy z uczniem. 3. Wdrażanie zróżnicowanych metod nauczania sprzyjających aktywnemu udziałowi uczniów w procesie dydaktycznym, pracy zespołowej oraz rozwijaniu kompetencji komunikacyjnych. 4. Systematyczna analiza wyników egzaminów zewnętrznych oraz wykorzystywanie jej wyników do planowania i modyfikowania działań dydaktycznych.
	Wskaźniki
	<ul style="list-style-type: none"> • Osiągnięcie co najmniej 90% średniej wojewódzkiej z każdego przedmiotu • Utrzymanie wysokiego poziomu uczestnictwa w konkursach • Objęcie wsparciem 85% uczniów z rozpoznanymi trudnościami edukacyjnymi • Liczba spotkań grup eksperckich ds. egzaminów z danego przedmiotu – min. 4 rocznie. • Liczba nauczycieli uczestniczących w szkoleniach z nowoczesnych metod – min. 70% kadry pedagogicznej do 2030 r.
	Kto jest odpowiedzialny

	Dyrektorzy szkół podstawowych na terenie Gminy Żnin CUWIZO
	Finansowanie
	Środki zewnętrzne i własne Gminy Żnin
	Termin realizacji
	Cały okres trwania strategii edukacji Gminy Żnin na lata 2026 - 2031
	Cel operacyjny
III	Wzmocnienie współpracy szkół i przedszkoli z lokalnymi przedsiębiorcami i organizacjami pozarządowymi
	Opis działania
	Celem jest zbudowanie trwałych relacji między szkołami Gminy Żnin a lokalnym środowiskiem gospodarczym i społecznym. Współpraca ma służyć lepszemu przygotowaniu uczniów do świadomego wyboru zawodu oraz poznaniu realiów lokalnego rynku pracy. Działania będą obejmować cykliczne targi zawodów, spotkania z przedstawicielami różnych profesji, wizyty studyjne w zakładach pracy oraz rozwijanie przedmiotu „Doradztwo zawodowe” w kierunku większej praktyczności i kontaktu z rzeczywistością zawodową.
	Kierunek działania
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Organizacja targów zawodów z udziałem szkół, firm i organizacji pozarządowych. 2. Zapraszanie lokalnych przedsiębiorców i rodziców do prowadzenia warsztatów i prelekcji o zawodach. 3. Wizyty studyjne i wyjścia terenowe do zakładów pracy oraz instytucji publicznych. 4. Rozwijanie przedmiotu „Doradztwo zawodowe” o elementy praktyczne, projekty i spotkania branżowe. 5. Współpraca z NGO i instytucjami rynku pracy (np. urząd pracy, cech rzemiosł, fundacje edukacyjne) przy realizacji programów doradczych. 6. Opracowanie bazy kontaktów i partnerstw szkół z firmami i organizacjami. <p>Celem jest poznanie realiów lokalnego rynku pracy przez uczniów.</p>
	Wskaźniki
	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba zorganizowanych spotkań / warsztatów/ wizyt studyjnych w zakładach pracy – min. 2 w roku szkolnym. • Liczba aktywnych partnerów lokalnych (firm / NGO) współpracujących ze szkołami i przedszkolami – min. 10 do 2028 r. • Poziom satysfakcji uczniów z zajęć doradczych – min. średnia z ocen 4,1.
	Kto jest odpowiedzialny
	Dyrektorzy szkół podstawowych i przedszkoli CUWIZO
	Finansowanie
	Środki własne Gminy Żnin
	Termin realizacji
	Do końca 2028

	Cel operacyjny
IV	Podnoszenie kompetencji językowych uczniów i nauczycieli poprzez realizację projektów i wymian międzynarodowych szkół.
	Opis działania
	Współpraca międzynarodowa stanowi narzędzie podnoszenia jakości kształcenia poprzez realne zastosowanie języków obcych w praktyce komunikacyjnej. Działania obejmują nawiązywanie kontaktów ze szkołami partnerskimi z krajów Unii Europejskiej, w miarę możliwości i potrzeb indywidualnych szkoły przygotowanie i realizacja programów służących wymianie uczniów. Priorytetem będzie tworzenie środowiska sprzyjającego nauce języków obcych – poprzez autentyczny kontakt międzykulturowy, współpracę projektową i wdrażanie innowacyjnych metod dydaktycznych.
	Kierunek działania
	1. Identyfikacja potencjalnych szkół partnerskich w krajach UE i nawiązanie współpracy. 2. Organizacja wymian i mobilności edukacyjnych dla uczniów i nauczycieli. 3. Celem jest podniesienie kompetencji językowych uczniów i nauczycieli, zwiększenie otwartości kulturowej i umiejętności komunikacji międzykulturowej,
	Wskaźniki
	1. Liczba szkół partnerskich, z którymi nawiązano współpracę – min. 2. 2. Wzrost motywacji uczniów do nauki języków obcych (ankiety, obserwacje).
	Kto jest odpowiedzialny
	Dyrektorzy i nauczyciele szkół podstawowych, rada rodziców, samorząd uczniowski.
	Finansowanie
	Środki zewnętrzne i własne Gminy Żnin
	Termin realizacji
	Do końca 2031 r.
	Cel operacyjny
V	Rozwijanie zainteresowań i uzdolnień uczniów poprzez tworzenie w szkołach podstawowych kół tematycznych i zajęć pozalekcyjnych.
	Opis działania
	Program ma na celu stworzenie przyjaznego środowiska edukacyjnego, które wspiera naturalną ciekawość uczniów, rozwija ich zdolności oraz pobudza do twórczego myślenia. W ramach działań szkoły opracują ankietę diagnozującą zainteresowania uczniów, aby zaplanować ofertę zajęć odpowiadającą ich realnym potrzebom. Kół zainteresowań staną się przestrzenią do rozwijania pasji, wyobraźni i kompetencji kluczowych – w tym przedsiębiorczości, kreatywności i umiejętności współpracy. Program zakłada również współpracę z lokalnym środowiskiem biznesowym i instytucjami kultury, które mogą wspierać rozwój innowacyjnych działań w szkołach.

	Kierunek działania
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Opracowanie i przeprowadzenie ankiety wśród uczniów w celu zbadania zainteresowań i oczekiwań dotyczących kółek tematycznych. 2. Utworzenie w każdej szkole co najmniej jednego koła zainteresowań, odpowiadających rozpoznanym potrzebom, chyba, że w szkole nie zostały zidentyfikowane żadne potrzeby na etapie diagnozy. 3. Rozwinięcie zainteresowań, pasji i kreatywności uczniów.
	Wskaźniki
	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba szkół, w których przeprowadzono ankietę i analizę potrzeb uczniów – 100% szkół • Liczba nowo utworzonych kół zainteresowań (min. jedno w każdej szkole do roku szkolnego 2028/2029).
	Kto jest odpowiedzialny
	Dyrektorzy szkół podstawowych
	Finansowanie
	Środki zewnętrzne i własne Gminy Żnin
	Termin realizacji
	Cały okres trwania strategii lata 2026 - 2031

CEL STRATEGICZNY: DBANIE O ROZWÓJ OSOBISTY I DOBROSTAN PSYCHICZNY NAUCZYCIELI, PRZECIWDZIAŁANIE WYPALENIU ZAWODOWEMU

	Cel operacyjny
I	Kształtowanie postawy troski o siebie jako elementu profesjonalizmu nauczyciela
	Opis działania
	<p>Wyniki diagnozy przeprowadzonej wśród nauczycieli i dyrektorów szkół na terenie Gminy wskazują na potrzebę wspierania nauczycieli w budowaniu równowagi psychicznej, samoświadomości i troski o własny rozwój. Diagnoza przeprowadzona wśród nauczycieli wykazała, że wypalenie zawodowe jest – zaraz po niskim wynagrodzeniu – najczęściej wskazywanym wyzwaniem w pracy w oświacie. Respondenci podkreślili znaczenie kompetencji osobistych i społecznych, które sprzyjają dobrostanowi – takich jak skuteczna komunikacja, zarządzanie emocjami i czasem, umiejętność wyznaczania granic oraz korzystania z dostępnych form wsparcia, w tym mentoringu. Równie istotne okazało się rozwijanie umiejętności refleksyjnego podejścia do własnej pracy, doskonalenie kompetencji zawodowych (m.in. w zakresie prawa oświatowego i nowych technologii, w tym narzędzi sztucznej inteligencji) oraz budowanie kultury współpracy opartej na wzajemnym zaufaniu i empatii.</p>

	Kierunek działania
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Szkolenia, warsztaty i działania integrujące zespół, sprzyjające rozumieniu własnych emocji, potrzeb i granic. 2. Tworzenie kultury wsparcia w środowisku szkolnym – budowanie relacji opartych na zaufaniu, współpracy i otwartości na rozmowę o trudnościach zawodowych. 3. Rozwijanie umiejętności korzystania z dostępnych zasobów – mentoring, superwizja, grupy wsparcia, konsultacje psychologiczne, coaching. 4. Wzrost poczucia satysfakcji zawodowej i sprawczości wśród nauczycieli.
	Wskaźniki
	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba zorganizowanych szkoleń i warsztatów z zakresu zdrowia psychicznego, dydaktyki, komunikacji, prawa i nowych technologii - min. 2 rocznie. • Wskaźnik jakościowy - wyniki ankiet ewaluacyjnych dotyczących poziomu satysfakcji zawodowej, stresu i dobrostanu.
	Kto jest odpowiedzialny
	Dyrektorzy szkół podstawowych i przedszkoli
	Finansowanie
	Środki zewnętrzne i własne Gminy Żnin
	Termin realizacji
	Do 2029 r.
	Cel operacyjny
II	Wdrożenie systemu skutecznej komunikacji w środowisku szkolnym, zapewniający sprawny przepływ informacji między nauczycielami, uczniami, rodzicami i dyrekcją.
	Opis działania
	<p>Przeprowadzona diagnoza wśród nauczycieli, rodziców i dyrektorów szkół wykazała, że trudności komunikacyjne stanowią źródło napięć i nieporozumień w środowisku szkolnym. Niespójne przekazy, brak jasnych zasad porozumiewania się oraz niedostateczne kompetencje komunikacyjne prowadzą do obniżenia zaufania i ograniczają współpracę między wszystkimi uczestnikami życia szkoły.</p> <p>Wdrożenie systemu skutecznej komunikacji ma na celu stworzenie przejrzystych, empatycznych i wzajemnie zrozumiałych kanałów dialogu. Działania obejmą rozwijanie kompetencji interpersonalnych nauczycieli, uczniów i rodziców, promowanie kultury otwartości i współpracy, a także wprowadzenie nowoczesnych narzędzi usprawniających przepływ informacji. W efekcie komunikacja w szkole stanie się narzędziem budowania wspólnoty opartej na zaufaniu, szacunku i odpowiedzialności.</p>
	Kierunek działania

	<p>Organizacja cyklicznych szkoleń i warsztatów dla nauczycieli oraz dyrektorów w zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • komunikacji empatycznej i konstruktywnego dialogu, • mediacji i rozwiązywania konfliktów, • prowadzenia trudnych rozmów, • aktywnego słuchania i udzielania informacji zwrotnej. <p>Prowadzenie warsztatów dla rodziców wspierających rozwój umiejętności wychowawczych i emocjonalnych, ze szczególnym uwzględnieniem współpracy ze szkołą i wspierania dziecka.</p> <p>Wdrożenie regularnych form komunikacji między wszystkimi uczestnikami życia szkolnego – takich jak dyżury konsultacyjne, spotkania otwarte.</p> <p>Celem będzie wzrost jakości komunikacji i współpracy między wszystkimi uczestnikami życia szkolnego. Nauczyciele, uczniowie i rodzice rozwiną kompetencje interpersonalne sprzyjające budowaniu zaufania i empatii. Zmniejszy się liczba konfliktów i nieporozumień wynikających z błędów komunikacyjnych.</p>
	Wskaźniki
	Co najmniej 70% nauczycieli i dyrektorów weźmie udział w cyklicznych szkoleniach z zakresu komunikacji i mediacji do 2030 r.
	Kto jest odpowiedzialny
	Dyrektorzy szkół podstawowych i przedszkoli
	Finansowanie
	Środki zewnętrzne i własne Gminy Żnin
	Termin realizacji
	Do 2030 r.

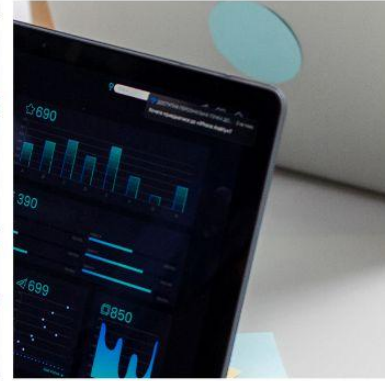
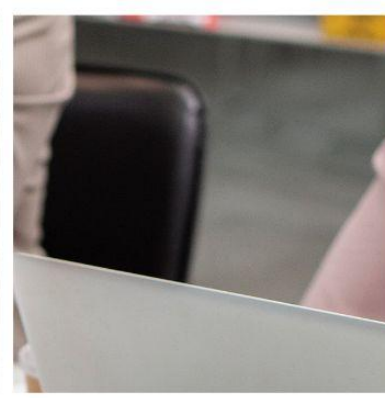
CEL STRATEGICZNY: WZMOCNIENIE DOBROSTANU PSYCHICZNEGO UCZNIÓW

	Cel operacyjny
I	Rozszerzenie zespołów specjalistów szkolnych (psychologów, pedagogów, terapeutów) w celu zapewnienia skutecznego wsparcia emocjonalnego uczniów do 2031 r.
	Opis działania
	<p>Diagnoza przeprowadzona wśród dyrektorów i nauczycieli wykazała, że jednym z największych wyzwań współczesnej szkoły jest wzrost liczby uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (SPE), pogarszający się stan zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży oraz trudności z motywowaniem uczniów do nauki.</p> <p>Wskazuje to jednoznacznie na potrzebę rozszerzenia zakresu wsparcia psychologiczno-pedagogicznego w szkołach oraz zwiększenia dostępności specjalistów.</p>

	Działania podejmowane w latach 2026–2031 będą koncentrować się na zwiększeniu liczby etatów specjalistów powyżej minimum ustawowego oraz na zwiększeniu dostępności pomocy psychologicznej dla uczniów i rodziców. W miarę możliwości i potrzeby zostaną wprowadzone popołudniowe dyżury specjalistów – dostępne po zakończeniu zajęć lekcyjnych, tak aby umożliwić konsultacje zarówno uczniom, jak i rodzicom. Działania te mają na celu stworzenie w szkołach środowiska wspierającego dobrostan, wczesne reagowanie na kryzysy i budowanie relacji opartych na zaufaniu oraz poczuciu bezpieczeństwa.
	Kierunek działania
	Zwiększenie zatrudnienia psychologów, pedagogów, pedagogów specjalnych, terapeutów i logopedów powyżej minimalnych wymagań w zależności od indywidualnych potrzeb szkół Organizacja popołudniowych dyżurów specjalistów w szkołach o najwyższych wskaźnikach potrzeb – dostępnych dla uczniów i rodziców. Rozszerzenie współpracy z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, ośrodkami wsparcia zdrowia psychicznego i organizacjami pozarządowymi. Szkolenia dla nauczycieli w zakresie rozpoznawania sygnałów kryzysu psychicznego, reagowania i kierowania uczniów do specjalistów. Realizacja programów profilaktycznych rozwijających kompetencje emocjonalne uczniów – warsztaty radzenia sobie ze stresem, emocjami, komunikacją i relacjami rówieśniczymi. Prowadzenie działań promujących zdrowie psychiczne i dobrostan – np. tygodnie zdrowia psychicznego, kampanie edukacyjne, dni empatii.
	Wskaźniki
	Co najmniej 50% szkół na terenie Gminy poprowadzi regularne dyżury specjalistów (psychologa, pedagoga, terapeuty) po zajęciach lekcyjnych do 2031 r. Wzrost liczby etatów specjalistów (psychologów, pedagogów, pedagogów specjalnych i terapeutów) o co najmniej 10% powyżej wymaganego minimum, w zależności od potrzeb konkretnych placówek.
	Kto jest odpowiedzialny
	CUWIZO Dyrektorzy szkół podstawowych
	Finansowanie
	Środki zewnętrzne i środki własne Gminy Żnin
	Termin realizacji
	Do 2031 r.
	Cel operacyjny
II	Rozszerzenie współpracy szkół z seniorami, organizacjami pozarządowymi i stowarzyszeniami działającymi na terenie Gminy
	Opis działania
	Diagnoza przeprowadzona wśród nauczycieli, rodziców i dyrektorów szkół wykazała, że jednym z głównych wyzwań wychowawczych jest rosnące uzależnienie uczniów od smartfonów i mediów

	<p>społecznościowych oraz towarzyszące mu zjawiska, takie jak hejt, cyberprzemoc i izolacja społeczna. Uczniowie coraz częściej spędzają czas online kosztem bezpośrednich relacji, empatii i aktywności społecznej, co prowadzi do osłabienia więzi międzyludzkich, trudności w komunikacji oraz obniżonego poczucia bezpieczeństwa.</p> <p>Rozwijanie współpracy szkół z lokalnymi organizacjami społecznymi, stowarzyszeniami i środowiskiem senioralnym ma na celu przeciwdziałanie tym zjawiskom poprzez tworzenie przestrzeni do międzypokoleniowego dialogu, wspólnego działania i budowania postaw prospołecznych. Takie inicjatywy wzmacniają poczucie przynależności, rozwijają empatię i uczą odpowiedzialnego korzystania z technologii.</p>
	Kierunek działania
	<p>Realizacja projektów międzypokoleniowych – wspólne inicjatywy uczniów i seniorów (warsztaty, spotkania, działania artystyczne, wolontariat), rozwijające empatię, kulturę dialogu i wzajemny szacunek.</p> <p>Współpraca z organizacjami pozarządowymi i instytucjami kultury przy organizacji działań profilaktycznych dotyczących cyberprzemocy, hejtu i higieny cyfrowej.</p> <p>Włączanie tematów odpowiedzialnego korzystania z Internetu i mediów społecznościowych do godzin wychowawczych i programów profilaktycznych.</p> <p>Budowanie sieci współpracy między szkołami a lokalnymi organizacjami i środowiskiem senioralnym, umożliwiającej wymianę doświadczeń i wspólne planowanie działań wychowawczych.</p>
	Wskaźniki
	<ul style="list-style-type: none"> • Co najmniej 2 inicjatywy rocznie z organizacjami pozarządowymi, stowarzyszeniami i środowiskiem senioralnym.
	Kto jest odpowiedzialny
	Dyrektorzy szkół podstawowych i przedszkoli oraz nauczyciele
	Finansowanie
	Środki zewnętrzne i własne Gminy Żnin
	Termin realizacji
	Do 2030 r.
	Cel operacyjny
III	Poprawa bezpieczeństwa wśród uczniów
	Opis działania
	<p>Bezpieczeństwo uczniów w szkole to nie tylko brak zagrożeń fizycznych, ale również poczucie akceptacji, szacunku i wsparcia ze strony rówieśników oraz dorosłych.</p> <p>Wyniki przeprowadzonych badań jakościowych i ilościowych w szkołach Gminy Żnin wykazały, że uczniowie bardzo silnie podkreślają potrzebę bezpieczeństwa w środowisku szkolnym, zarówno emocjonalnego, jak i fizycznego.</p>

	Blisko 40% badanych uczniów przyznała, że doświadczyła w szkole sytuacji niebezpiecznych ze strony rówieśników, takich jak nękanie w toaletach, bicie, popychanie, przezywanie czy wyśmiewanie.
	Kierunek działania
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wzmocnienie dyżurów nauczycieli na korytarzach i terenach wspólnych – wprowadzenie modelu dyżurów podwójnych (dwóch nauczycieli) oraz włączenie uczniów najstarszych klas do pełnienia roli „asystentów bezpieczeństwa”. 2. Włączenie uczniów starszych klas w działania pomocowe i profilaktyczne – wspieranie młodszych uczniów, reagowanie na trudne sytuacje, organizowanie wspólnych inicjatyw – za udział w tych działaniach uczniowie otrzymują punkty w ramach szkolnego wolontariatu, potwierdzające ich społeczne zaangażowanie. 3. Budowanie kultury współodpowiedzialności – przygotowanie uczniów starszych klas do reagowania na sytuacje ryzykowne, wspierania młodszych i promowania zasad wzajemnego szacunku. 4. Ograniczanie nadmiernej rywalizacji w procesie nauczania na rzecz współpracy, empatii i wsparcia – poprzez wprowadzanie metod zespołowych i projektowych. 5. Wprowadzenie oceny dla uczniów za współpracę i zaangażowanie – wzmacnianie wartości współdziałania i odpowiedzialności w społeczności szkolnej. 6. Wdrażanie działań profilaktycznych i wychowawczych przeciwdziałających przemocy rówieśniczej, agresji i wykluczeniu.
	Wskaźniki
	Objęcie 50% szkół w gminie systemem podwójnych dyżurów nauczycielskich w najbardziej strategicznych godzinach do 2028 r.
	Kto jest odpowiedzialny
	Dyrektorzy szkół podstawowych i nauczyciele
	Finansowanie
	Środki zewnętrzne i własne Gminy Żnin
	Termin realizacji
	Do 2028 r.

MONITORING I EWALUACJA

4. Monitoring i ewaluacja

Zarządzanie realizacją Strategii rozwoju oświaty w Gminie Żnin na lata 2026 – 2031 r. będzie odbywać się poprzez systematyczną ocenę skuteczności podejmowanych działań oraz ich zgodności z przyjętymi celami strategicznymi i operacyjnymi. Kluczowymi elementami tego procesu będą monitoring i ewaluacja, stanowiące narzędzia wspierające racjonalne, oparte na danych zarządzanie polityką edukacyjną.

Monitoring i ewaluacja pozwolą na bieżące śledzenie postępów we wdrażaniu strategii, identyfikację ewentualnych barier i ryzyk, a także podejmowanie działań korygujących w odpowiedzi na zmieniające się uwarunkowania wewnętrzne i zewnętrzne funkcjonowania lokalnego systemu oświaty.

Monitoring

Monitoring realizacji strategii odbywał się będzie jako proces ciągłego i systematycznego gromadzenia oraz analizy danych ilościowych i jakościowych dotyczących realizacji celów, kierunków działań oraz projektów strategicznych. Jego celem będzie ocena stopnia realizacji zaplanowanych działań, ich terminowości oraz zgodności z założeniami strategii.

Monitoring obejmować będzie w szczególności:

- realizację celów strategicznych i operacyjnych strategii,
- stopień wdrażania projektów i programów realizujących cele strategii,
- osiągnięte produkty i rezultaty w odniesieniu do przyjętych wskaźników.

Proces monitorowania prowadzony będzie w oparciu o:

- dane statystyczne i sprawozdawcze dotyczące funkcjonowania systemu oświaty, w tym dane pochodzące z Systemu Informacji Oświatowej (SIO), Głównego Urzędu Statystycznego (GUS) oraz innych dostępnych baz danych,
- analizy, raporty i sprawozdania przygotowywane przez jednostki realizujące zadania edukacyjne,
- wskaźniki produktu i rezultatu przypisane do poszczególnych celów i programów strategii.

Monitoring realizacji strategii odbywał się będzie w cyklach rocznych w odniesieniu do celów operacyjnych, natomiast co dwa lata sporządzane będą zbiorcze sprawozdania z realizacji strategii. Sprawozdania te będą zawierać informacje dotyczące stopnia realizacji celów, postępu rzeczowego i finansowego projektów oraz osiągniętych efektów.

Wyniki monitoringu stanowić będą podstawę do podejmowania decyzji zarządczych, w tym modyfikacji harmonogramów działań, uruchamiania działań naprawczych lub aktualizacji kierunków rozwoju jednostką opracowującą dokument będzie CUWIZO.

Ewaluacja

Ewaluacja strategii będzie miała na celu ocenę jakości, skuteczności i efektywności podejmowanych działań oraz ich wpływu na rozwój lokalnego systemu edukacji. Ewaluacja odpowiadać będzie na pytanie, w jakim stopniu realizacja strategii przyczynia się do osiągnięcia założonych celów oraz rozwiązywania zdiagnozowanych problemów rozwojowych.

Proces ewaluacji prowadzony będzie na trzech etapach:

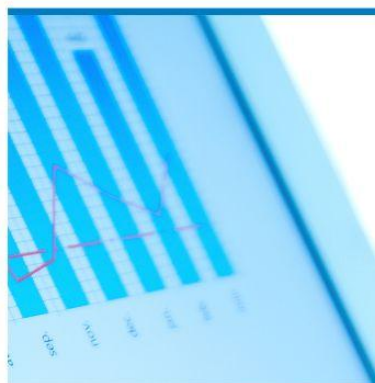
- **Ewaluacja ex-ante** – realizowana przed wdrożeniem strategii, polegająca na ocenie jej spójności wewnętrznej, zgodności z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu oraz adekwatności zaproponowanych działań do zidentyfikowanych potrzeb i wyzwań.
- **Ewaluacja mid-term (on-going)** – prowadzona w trakcie realizacji strategii, umożliwiająca bieżącą ocenę postępów, jakości realizowanych działań oraz identyfikację potencjalnych problemów i ryzyk. Jej wyniki pozwolą na wprowadzanie korekt i usprawnień w trakcie wdrażania strategii.

- **Ewaluacja ex-post** – realizowana po zakończeniu okresu obowiązywania strategii, obejmująca ocenę osiągniętych efektów, trwałości rezultatów oraz identyfikację nieprzewidzianych skutków wdrażanych działań. Ewaluacja ta posłuży także do sformułowania rekomendacji dla kolejnych dokumentów strategicznych.

Ewaluacja prowadzona będzie w oparciu o analizę wskaźników, dokumentów sprawozdawczych, danych statystycznych oraz, w miarę potrzeb, badania jakościowe i ilościowe, w tym opinie interesariuszy systemu edukacji. Jednostką odpowiedzialną za realizację jest CUWIZO.

Wykorzystanie wyników monitoringu i ewaluacji

Wyniki monitoringu i ewaluacji będą wykorzystywane jako narzędzie wspierające podejmowanie decyzji strategicznych i operacyjnych, doskonalenie jakości działań edukacyjnych oraz zapewnienie spójności realizowanej strategii z długofalowymi celami rozwoju lokalnego. System monitoringu i ewaluacji stanowić będzie tym samym integralny element zarządzania strategią, sprzyjający jej skutecznej i elastycznej realizacji.

ZAŁĄCZNIKI

SYSTEM OŚWIATY Z PERSPEKTYWY DYREKTORÓW, NAUCZYCIELI, SPECJALISTÓW, RODZICÓW, UCZNIÓW

5. System oświaty w Gminie Żnin z perspektywy dyrektorów, nauczycieli, specjalistów, rodziców, uczniów

5.1. Perspektywa dyrektorów, nauczycieli, specjalistów

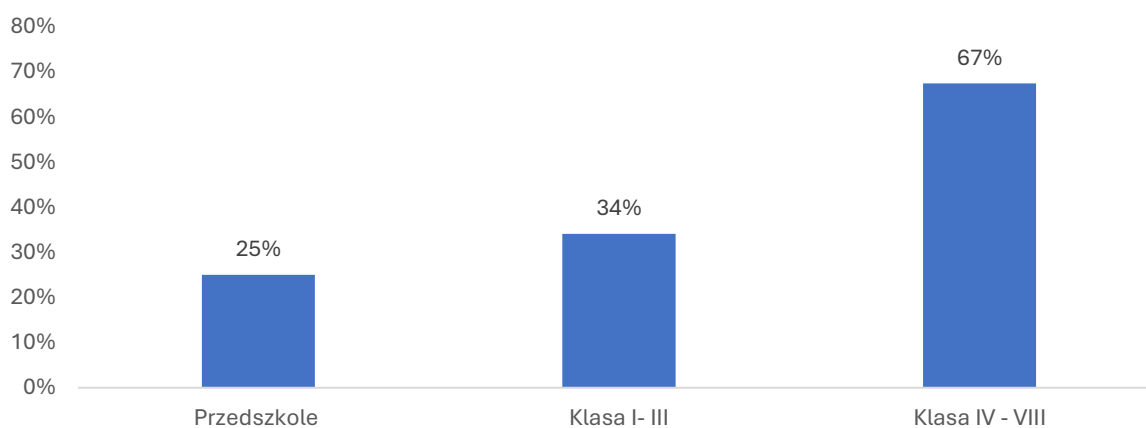
Metryczka

Płeć	
Kobieta	82%
Mężczyzna	10%
Nie chcę podawać	8%
Wiek	
Poniżej 30 lat	5%
31 - 40- lat	26%
41 - 50 lat	42%
51 - 60 lat	21%
powyżej 60 lat	6%
Staż pracy	
0 - 1 rok	2%
2 - 5 lat	8%
6 - 10 lat	10%
11 - 20 lat	30%
21 - 30 lat	27%
powyżej 30 lat	23%

Źródło: Badanie własne maj-czerwiec 2025

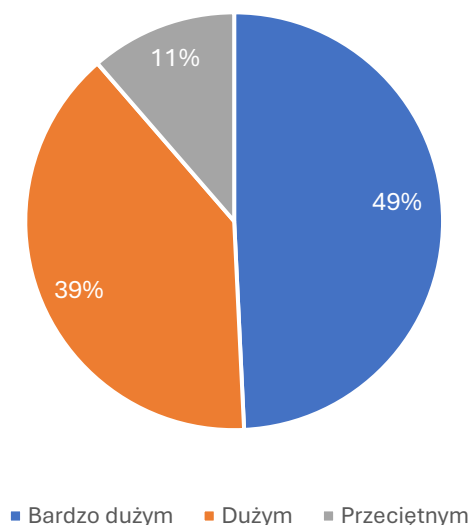
Badana grupa to głównie kobiety w wieku 40–55 lat, z długim stażem pracy.

Wykres 3. Poziom edukacji, na którym Pan/Pani uczy

Źródło: Badanie własne maj-czerwiec 2025

Wykres 4. W jakim stopniu w Pana/i ocenie placówka odpowiada na potrzeby dzieci i rodziców, którzy się do niej zgłaszają?

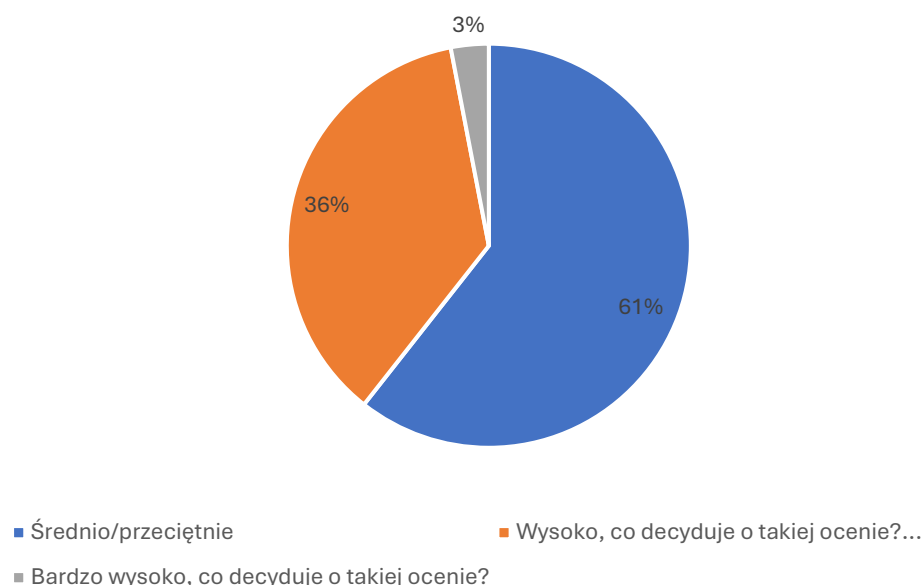
Źródło: Badanie własne maj-czerwiec 2025

Struktura odpowiedzi wskazuje na wyraźnie pozytywną ocenę skuteczności placówek w zakresie zaspokajania potrzeb ich użytkowników – zarówno dzieci, jak i rodziców.

W opinii nauczycieli i dyrektorów placówka placówki bardzo dobrze i dobrze są dopasowane do oczekiwań dzieci i rodziców.

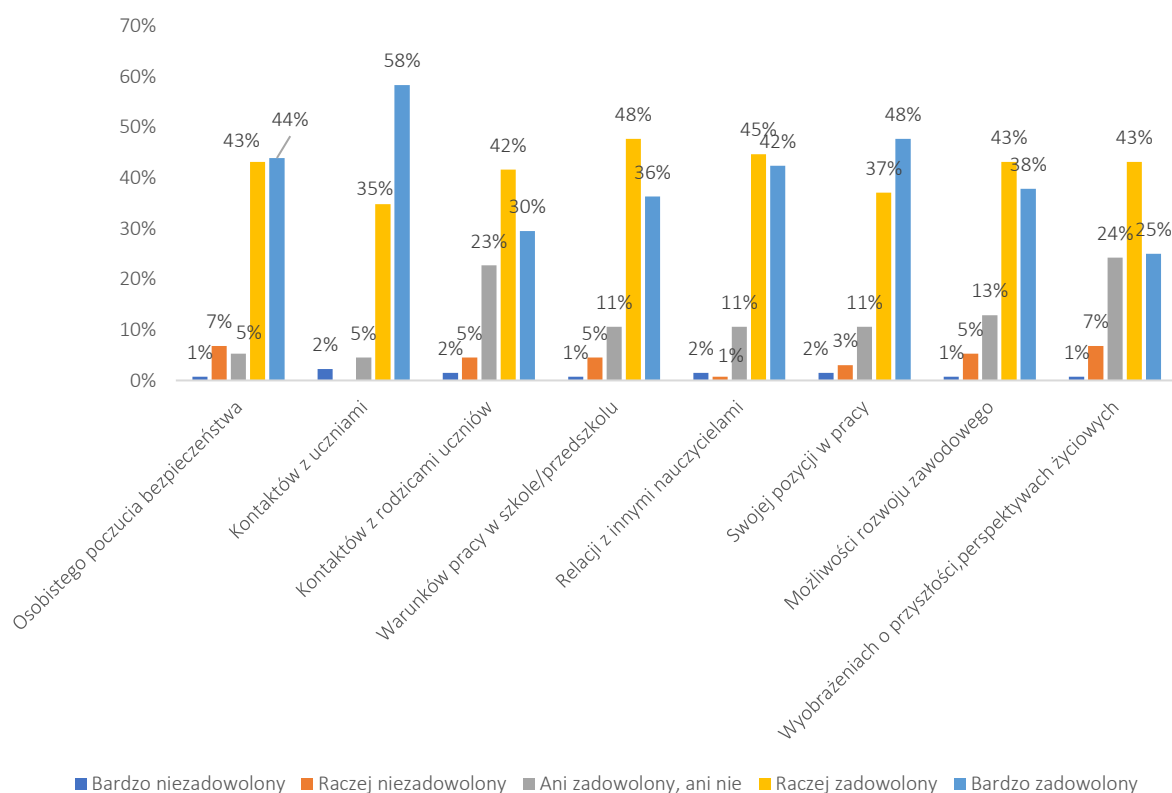
Placówki są oceniane jako w wysokim stopniu odpowiadające na potrzeby dzieci i rodziców – ponad cztery piąte badanych widzi bardzo dobre lub dobre dopasowanie działań do oczekiwań odbiorców.

Wykres 5. Jak ocenia Pan/i funkcjonowanie oświaty w Gminie Żnin?

Źródło: Badanie własne maj-czerwiec 2025

Wykres 6. Proszę zaznaczyć przy każdym wierszu, na ile jest Pani/Pan zadowolona/zadowolony z:

Źródło: Badanie własne maj-czerwiec 2025

Dane pokazują, że w obszarach codziennej pracy (relacje, warunki pracy, kontakty) dominuje wysokie zadowolenie kadry.

Najwyżej oceniane obszary:

- kontakty z uczniami – 93% zadowolenia (35% + 58%)
- osobiste poczucie bezpieczeństwa – 87% (43% + 44%)
- relacje z innymi nauczycielami – 87% (45% + 42%)
- warunki pracy – 84% (48% + 36%)

Pod kątem strategicznym jest to istotny czynnik, kadra czuje się bezpiecznie i dobrze funkcjonuje w relacjach wewnętrznych.

Na umiarkowane zadowolenie kadra i dyrektorzy wskazali w takich obszarach jak: kontakty z rodzicami (wskazuje to na zróżnicowanie doświadczeń w pracy z rodzicami, rosnące trudności wychowawcze, presję, by wypełniać oczekiwania rodziców, które bywają sprzeczne).

Możliwości rozwoju zawodowego — 38% jest „bardzo zadowolonych”, a 13% nie potrafi ocenić,

Rozwój i kompetencje kadry pod kątem zmian systemowych i potrzeb stają się jednym z kluczowych czynników.

Najmniej zadowoleni nauczyciele i dyrektorzy są z przyszłości w systemie edukacji i perspektyw życiowych. Są niepewni przyszłości, chociażby w kontekście niżu demograficznego, obawa przed likwidacją etatów, brak stabilnych kierunków reform.

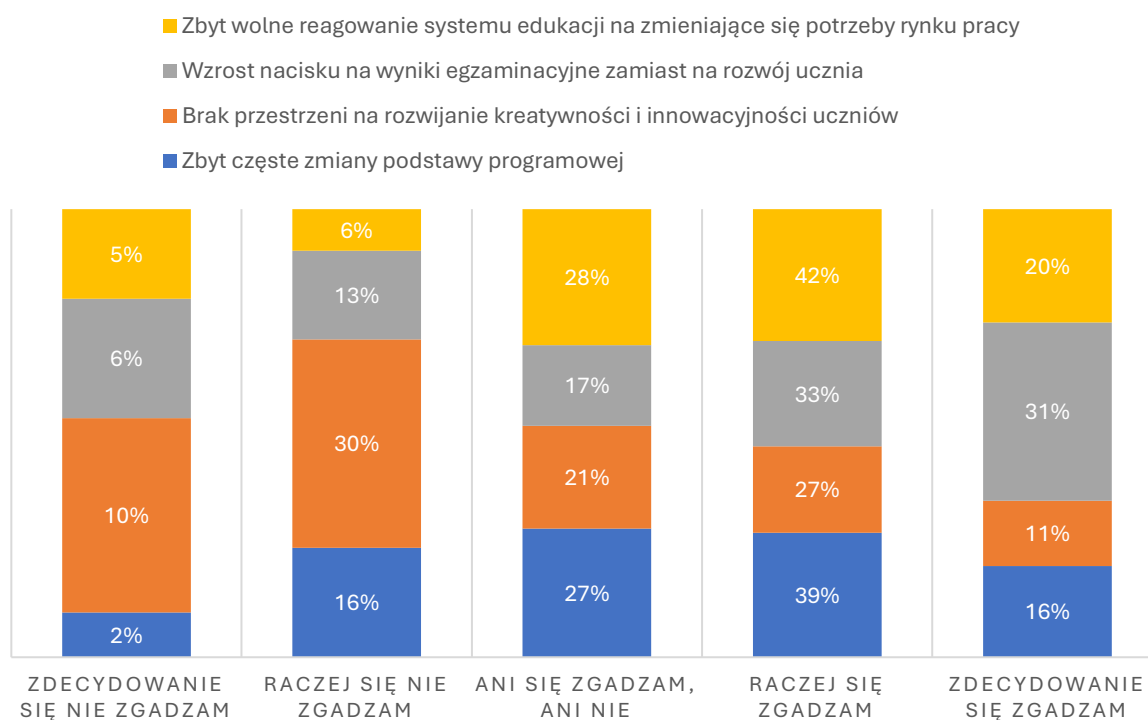
Można tu mówić o dwóch poziomach zadowolenia:

- wewnętrzny (szkoła) dobra atmosfera, dobre relacje interpersonalne, wsparcie ze strony współpracowników

- zewnętrzny brak stabilności, niepewność, coraz większe oczekiwania i presja ze strony rodziców, presja na wyniki egzaminacyjne.

Wykres 7. Jakie podstawowe zmiany/wyzwania obserwuje Pani/Pan jako kadra w zakresie edukacji?

Zmiany programowe i metodyczne

Źródło: Badanie własne maj-czerwiec 2025

Dane przedstawiają cztery kluczowe obszary, w których kadra pedagogiczna dostrzega istotne problemy funkcjonowania systemu edukacji: częstotliwość zmian podstawy programowej, przestrzeń dla kreatywności, nacisk egzaminacyjny oraz tempo dostosowywania się edukacji do rynku pracy.

Zbyt częste zmiany podstawy programowej – problem potwierdzony zdecydowaną większością 55% respondentów zgadza się, że zmiany podstawy są zbyt częste (39% „raczej”, 16% „zdecydowanie”).

Brak przestrzeni na kreatywność i innowacyjność – opinie silnie różnorodne

To jedyny obszar, w którym nie ma dominującej narracji: 38% zgadza się z tezą, 40% się nie zgadza, 21% pozostaje neutralnych.

Wynik wskazuje na duże zróżnicowanie doświadczeń między placówkami.

Warto zidentyfikować placówki innowacyjne i wykorzystać je jako centra dobrych praktyk, jednocześnie wzmacniając te, które funkcjonują bardziej standardowo.

Nacisk na wyniki egzaminacyjne – problem silnie odczuwany przez kadre.

łącznie 64% nauczycieli zgadza się, że wzrost nacisku na wyniki egzaminacyjne wypiera rozwój ucznia.

Standaryzacja, zamiast indywidualizacji pracy, uczenie pod testy i egzamin.

strategicznie: placówki mogą wrócić do równowagi poprzez rozwijanie programów wewnętrznych (projekty, tutoring, edukacja emocjonalna), aby zminimalizować skutki presji egzaminacyjnej, szczególnie tam, gdzie jest ona najbardziej destrukcyjna.

Zbyt wolne reagowanie systemu edukacji na potrzeby rynku pracy – najwyższy poziom zgody

Aż 62% badanych zgadza się z tą diagnozą (42% „raczej”, 20% „zdecydowanie”).

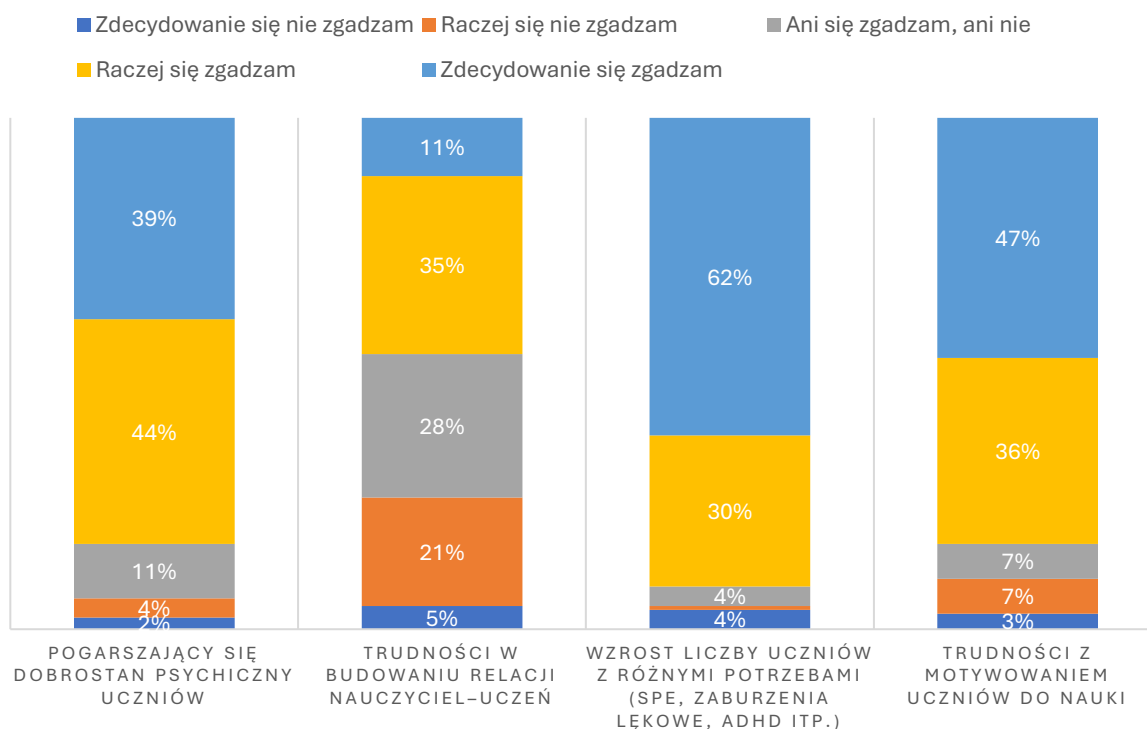
Kadra wskazuje, że szkoły w obecnej formie: nie nadążają za zmianami gospodarczymi, nie przygotowują uczniów do realnych kompetencji przyszłości, funkcjonują w oderwaniu od trendów technologicznych, cyfrowych i społecznych.

Wysoki odsetek odpowiedzi neutralnych (28%) wynika prawdopodobnie z faktu, że problem ten jest postrzegany jako bardziej systemowy niż lokalny, co zmniejsza poczucie bezpośredniego wpływu nauczyciela.

Pod kątem działań strategicznych diagnoza pokazuje, że Gmina powinna modernizować infrastrukturę, inwestować w kompetencje przyszłości, rozwijać współpracę szkół z lokalnymi firmami i instytucjami, realizować zajęcia praktyczne i praktyczne doradztwo.

Dobrym rozwiązaniem byłoby tworzenie przestrzeni do innowacji, szkolenia dla nauczycieli, laboratoria kompetencji, współpraca z lokalnym biznesem, sieciowanie nauczycieli między placówkami.

Wyzwania psychologiczne i społeczne

Źródło: Badanie własne maj-czerwiec 2025

Ogromnym problemem, jak pokazują wyniki badań jest *pogarszający się dobrostan psychiczny uczniów* 83% nauczycieli i dyrektorów zgadza się z tym stwierdzeniem (44% „raczej”, 39% „zdecydowanie”). Uczniowie mają zaburzenia emocjonalne, skłonność do depresji, lęki, przeciążenia systemowe, obniżoną odporność psychiczną.

Trudności w budowaniu relacji nauczyciel-uczeń –zgadza się: 46% (35% „raczej”, 11% „zdecydowanie”), nie zgadza się: 26%, neutralnych: 28%. Opinia zależy od indywidualnych doświadczeń badanych, część działa w środowiskach sprzyjających relacjom, inni badani pracują z grupami o wysokich trudnościach emocjonalnych i społecznych.

Wzrost liczby uczniów o zróżnicowanych potrzebach (SPE, zaburzenia lękowe, ADHD) – 92% zgadza się ze stwierdzeniem (30% „raczej”, 62% „zdecydowanie”). W praktyce oznacza to, że każda placówka doświadcza lawinowego wzrostu uczniów wymagających wsparcia specjalistycznego.

To pokrywa się również wynikami z badań jakościowych, gdzie nauczyciele mówią: o „szkołach ogólnodostępnych działających jak filie szkół specjalnych”, o braku wystarczającej liczby psychologów, pedagogów, nauczycieli współorganizujących, o przeciążeniu klas uczniami z orzeczeniami.

Trudności z motywowaniem uczniów do nauki – 83% nauczycieli wskazuje na problem (36% „raczej”, 47% „zdecydowanie”). Pokazuje to na dzieją się zmianę, dominację bodźców cyfrowych, poprzez dostęp do smartfonów i oglądanie króciutkich filmików; obniżenie wewnętrznej motywacji, trudności z koncentracją, brak cierpliwości przy dążeniu do celu, większe znaczenie nagród natychmiastowych niż długofalowych celów.

Z analizy danych wynika, że:

1. Szkoły stoją w obliczu głębokiego kryzysu dobrostanu psychicznego uczniów.

Wymaga stworzenia *lokalnego systemu wsparcia zdrowia psychicznego dzieci*.

2. Liczba uczniów z SPE i zaburzeniami wzrasta szybciej, niż system jest w stanie reagować.

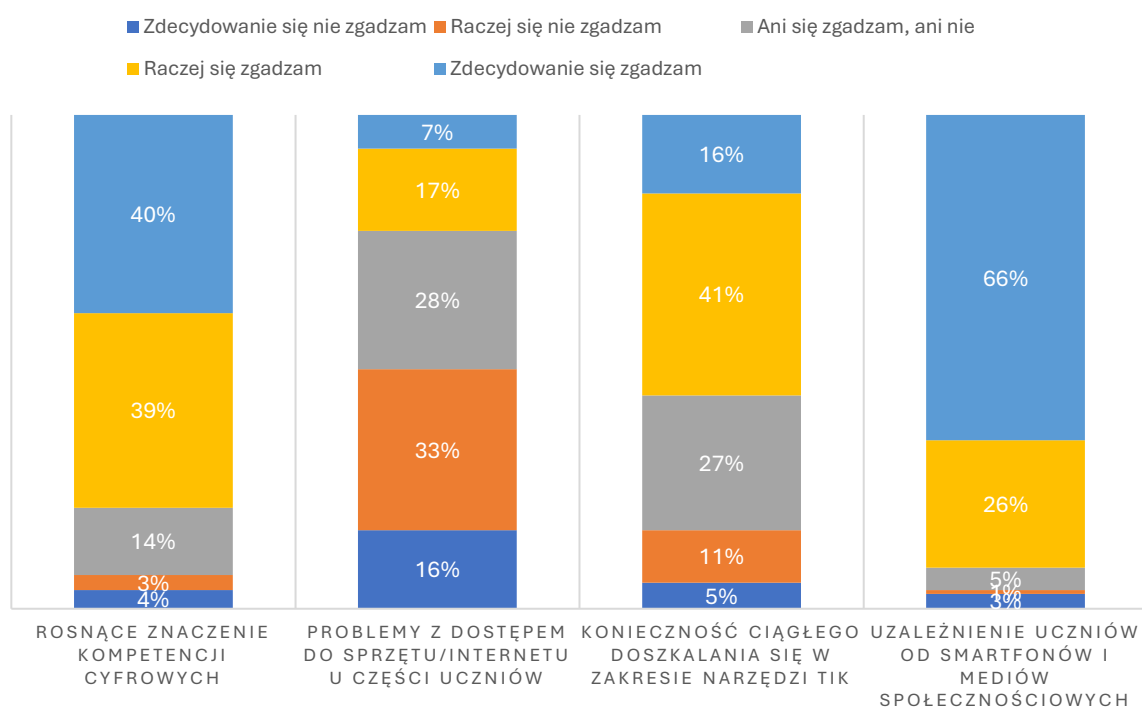
To wymaga zdecydowanego zwiększenia zasobów psychologiczno-pedagogicznych, tworzenia systemów wsparcia w szkołach, budowania kompetencji nauczycieli w zakresie pracy z trudnymi emocjami i regulacją zachowania uczniów.

3. Trudności relacyjne i motywacyjne stają się nową normą w edukacji.

To oznacza konieczność budowania kompetencji psychospołecznych nauczycieli, nie tylko dydaktycznych.

4. Ważne by gmina uwzględniła te działania w strategii zwiększyła liczbę specjalistów (psychologów, pedagogów, nauczycieli wspomagających), ważna jest profilaktyka zdrowia psychicznego, rozwój kompetencji nauczycieli w zakresie pracy z trudnymi emocjami i zaburzeniami zachowania, programy budowania motywacji uczniów, wsparcie dla nauczycieli przeciążonych emocjonalnie, współpraca z rodzicami (budowanie nawyków i konsekwencji).

Technologia i cyfryzacja

Źródło: Badanie własne maj-czerwiec 2025

Uzależnienie uczniów od smartfonów i mediów społecznościowych – to główny i najostrzejszy sygnał alarmowy. 92% zgadza się (26% „raczej”, 66% „zdecydowanie”)

Uzależnienie cyfrowe jest jednym z głównych współczesnych problemów edukacyjnych, obserwowanym przez niemal wszystkich nauczycieli.

Rosnące znaczenie kompetencji cyfrowych

79% nauczycieli zgadza się z tym stwierdzeniem (39% „raczej”, 40% „zdecydowanie”). cyfrowe kompetencje uczniów i nauczycieli są obecnie niezbędne, szkoły muszą traktować digitalizację nie jako „dodatek”, lecz rdzeń współczesnej edukacji.

Problemy z dostępem do sprzętu i Internetu – zróżnicowane doświadczenia, większość nauczycieli nie widzi tego jako problemu systemowego, ale jedna czwarta placówek wciąż boryka się z brakami sprzętowymi i słabą jakością Internetu.

Konieczność ciągłego doszkalania się w TIK – 57% badanych zgadza się, że konieczne jest stałe doszkalanie w obsłudze narzędzi cyfrowych. Część nauczycieli czuje się już kompetentna, część przyjmuje cyfryzację z rezerwą lub zmęczeniem, w niektórych szkołach technologie TIK nie są jeszcze kluczowym narzędziem pracy.

Nauczyciele akceptują konieczność uczenia się, ale odczuwają też presję ciągłych zmian technologicznych.

Wnioski:

1. Cyfryzacja to nie wybór – to konieczność

Szkoły muszą rozwijać kompetencje cyfrowe, inaczej przestaną odpowiadać na potrzeby współczesnego świata.

2. Nierówności cyfrowe wciąż istnieją

Warto opracować mapę wyposażenia placówek i stworzyć program wyrównawczy. Gmina powinna zidentyfikować placówki o najniższym poziomie wyposażenia i objąć je priorytetowym wsparciem.

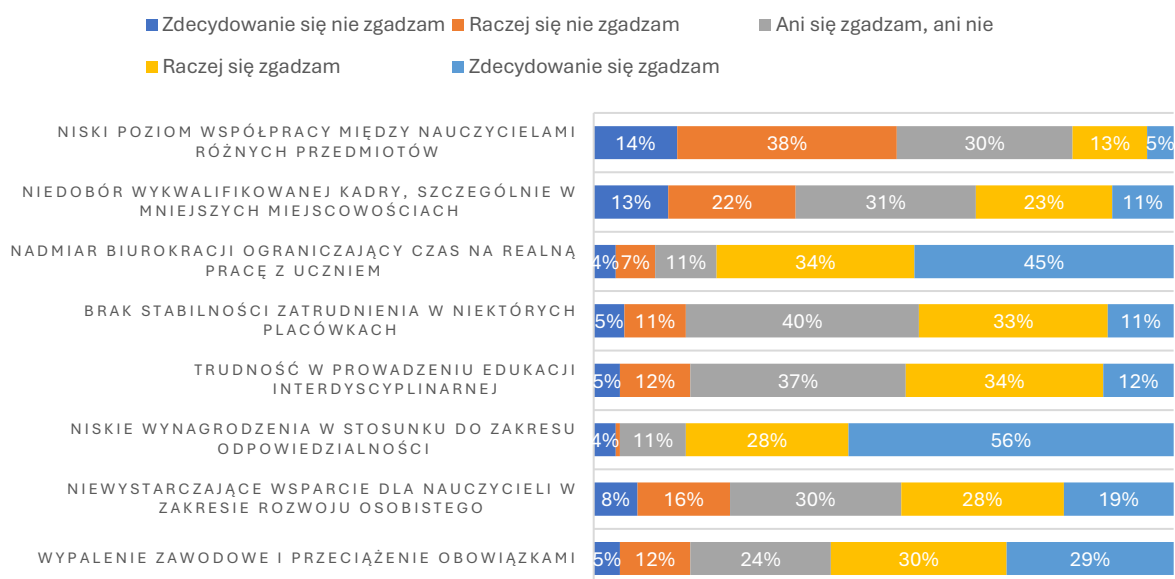
3. Kadra potrzebuje wsparcia w szkoleniach TIK

Najważniejsze są szkolenia *praktyczne*, pozwalające realnie zwiększać kompetencje.

4. Uzależnienie cyfrowe uczniów to problem krytyczny

To najbardziej alarmujący sygnał – wymagający reakcji systemowej, nie tylko szkolnej. Wprowadzenie szkolnych polityk dotyczących smartfonów (ograniczenie lub zakaz), szkolenia dla rodziców w zakresie higieny cyfrowej.

Wyzwania kadry nauczycielskiej

Źródło: Badanie własne maj-czerwiec 2025

Wypalenie zawodowe i przeciążenie obowiązkami – jest to narastający problem, 59% badanych zgadza się z tym stwierdzeniem (30% „raczej”, 29% „zdecydowanie”). Nauczyciele mówią o zbyt dużym obciążeniu obowiązkami. Duża część kadry doświadcza zmęczenia systemowego, nie tylko chwilowego. Wypalenie będzie jednym z kluczowych zagrożeń ciągłości kadry w najbliższych 5–10 latach. Konieczne są systemowe działania w zakresie dobrostanu.

Niewystarczające wsparcie dla nauczycieli w zakresie rozwoju osobistego: 47% badanych zgadza się; 24% neutralnych; 24% badanych nie zgadza się. Nauczyciele skarżą się, że brakuje im superwizji, mentoringu, wsparcia w obszarze zdrowia psychicznego nauczycieli.

Należy stworzyć lokalny system wspierania nauczycieli.

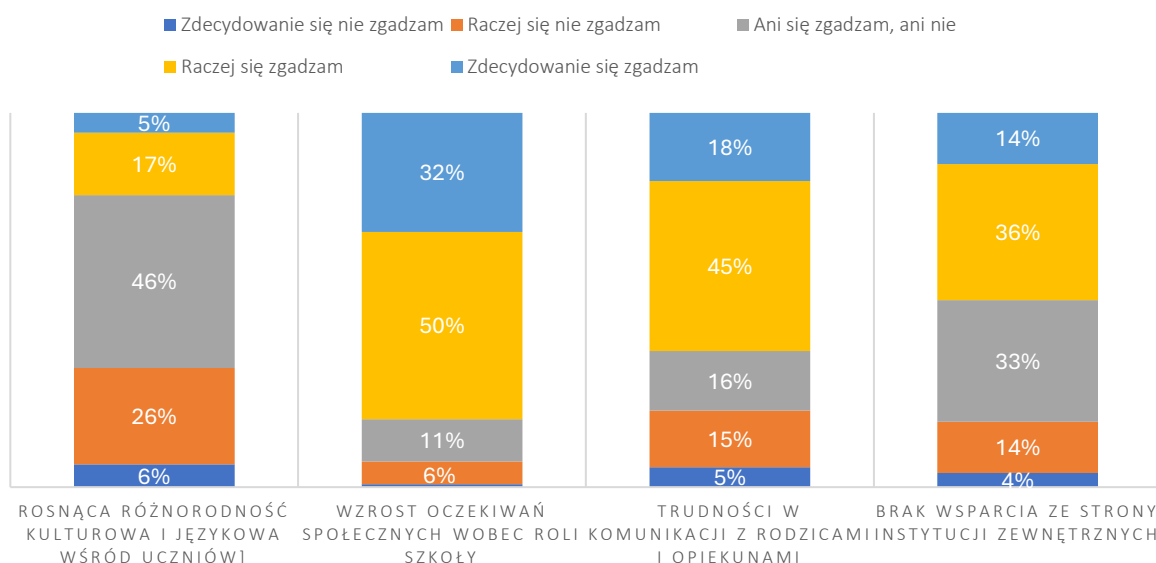
Niskie wynagrodzenia – 84% badanych zgadza się (z czego aż 56% „zdecydowanie”). Nauczyciele uważają swoje wynagrodzenia za rażąco nieadekwatne do odpowiedzialności, obciążenia i skali problemów.

Brak stabilności zatrudnienia – uważa tak 44% badanych; 44% patrzy neutralnie, a co piąty badany nie zgadza się z tym problemem. Jest to jeden z czynników stresogennych u części nauczycieli, dotyka nauczycieli w małych szkołach, częściej młodych.

Nadmiar biurokracji – jest to bardzo często wskazywany problem, 79% badanych zgadza się (34% „raczej”, 45% „zdecydowanie”). Biurokracja jest jednym z głównych czynników obciążenia nauczycieli i ogranicza ich czas na pracę z uczniem.

Z perspektywy planowania strategicznego Gmina powinna: inwestować w dobrostan i rozwój nauczycieli, upraszczać obciążenia biurokratyczne, wzmacniać kompetencje w zakresie pracy z uczniami o złożonych potrzebach, dbać o utrzymanie wysokiej jakości współpracy wewnątrz szkół, która jest jednym z największych lokalnych zasobów.

Zmiany społeczne i kulturowe

Źródło: Badanie własne maj-czerwiec 2025

Czynnik pierwszy czyli *rosnąca różnorodność kulturowa i językowa* – 22% badanych zgadza się z tym poglądem (17% „raczej”, 5% „zdecydowanie”), nie zgadza się 32%, 46% odpowiedziało neutralnie.

Wzrost oczekiwań społecznych wobec roli szkoły – najczęściej wskazywana teza w tej grupie, zgadza się: 82% badanych (50% „raczej”, 32% „zdecydowanie”).

Szkoła jest obciążana coraz większą liczbą funkcji społecznych – wychowawczych, opiekuńczych, terapeutycznych, regulujących zachowania – których system oficjalnie od niej nie wymaga, ale których oczekują rodzice i otoczenie.

Nauczyciele czują, że:

- mają być psychologami bez psychologów,
- mają rozwiązywać problemy społeczne, na które nie mają wpływu,
- mają wyrównywać różnice wychowawcze,
- mają radzić sobie ze skutkami kryzysów rodzinnych, emocjonalnych i kulturowych,
- przy jednoczesnym wzroście roszczeniowości.

Trudności w komunikacji z rodzicami – jest to problem, który wciąż narasta. Zdecydowanie i raczej się zgadza 63% badanych, 16% neutralnych odpowiedzi, a 20% nie zgadza się z tą wypowiedzią.

Komunikacja z rodzicami staje się jednym z najbardziej wymagających obszarów pracy nauczyciela. W opinii nauczycieli i dyrektorów rodzice oczekują natychmiastowego reagowania, często przenoszą odpowiedzialność za wychowanie na szkołę, coraz częściej kwestionują autorytet nauczycieli, kontakt odbywa się często pod wpływem emocji przez dziennik elektroniczny, nie ma bezpośredniej interakcji.

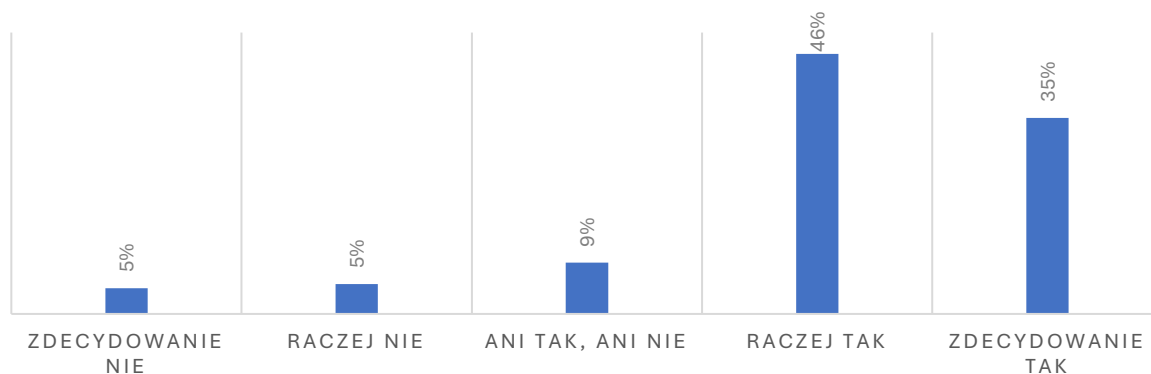
Brak wsparcia ze strony instytucji zewnętrznych – uważa tak połowa badanych (36% raczej się zgadza, 14% zdecydowanie się zgadza). W połączeniu z rosnącymi trudnościami uczniów i problemy w komunikacji i zrozumieniu ze strony rodziców, zaczyna to oznaczać realne przeciążenie szkół w rolach pomocowych.

Diagnoza wskazuje, że nauczyciele funkcjonują w środowisku:

1. Silnej presji społecznej. Szkoła ma realizować zadania, których formalnie nie przewiduje system edukacji.
2. Narastających napięć w komunikacji z rodzicami.

3. Niewystarczające wsparcie emocjonalne. Szkoły zostają same z problemami społecznymi uczniów.

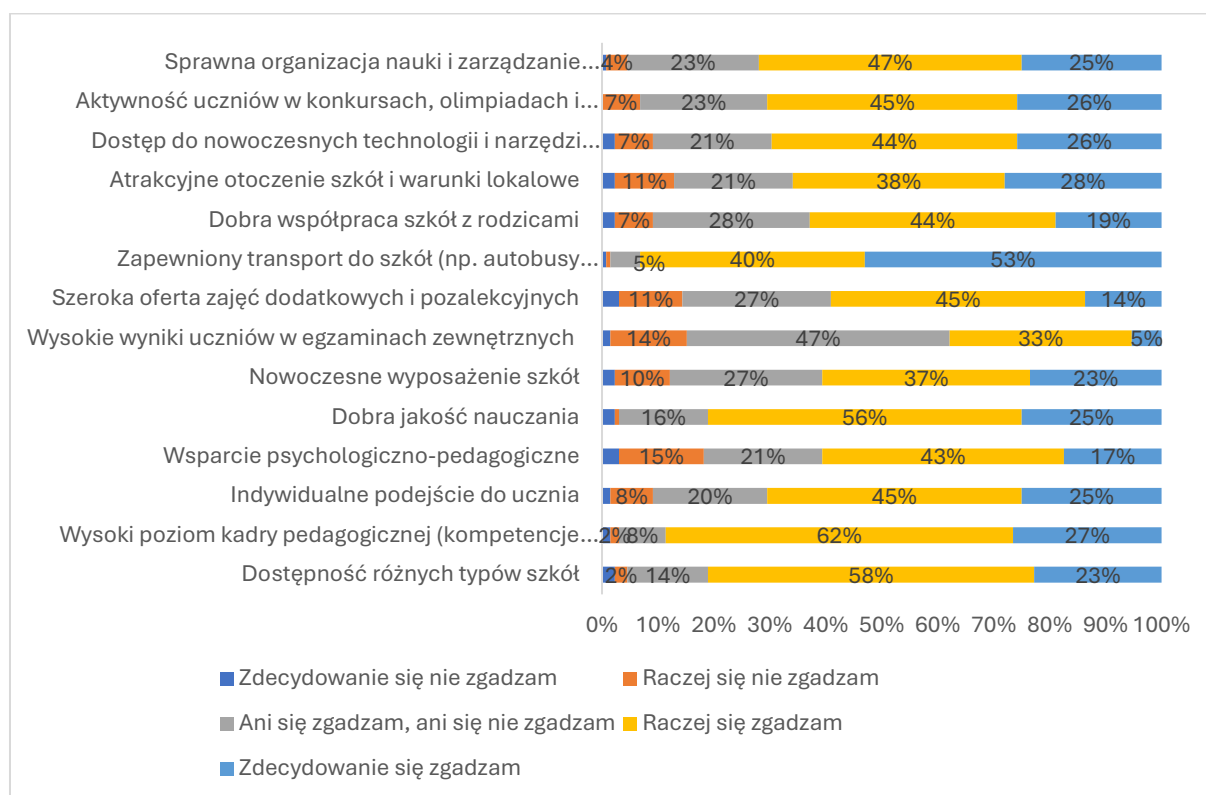
Wykres 8. Czy zauważa Pan/i jakieś zmiany zachowań wśród uczniów?

Źródło: Badanie własne maj-czerwiec 2025

Rozkład odpowiedzi pokazuje bardzo wyraźny trend w percepcji zmian występujących w zachowaniach uczniów. Łącznie: 81% respondentów dostrzega zmiany (46% „raczej tak”, 35% „zdecydowanie tak”), Wyniki są spójne z innymi modułami diagnozy, zwłaszcza: pogarszającym się dobrostanem psychicznym dzieci, wzrostem liczby uczniów z specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (SPE), trudnościami z motywowaniem, narastającymi problemami emocjonalnymi.

Wykres 9. Jakie są Państwa zdaniem największe zalety obecnego systemu edukacji w Gminie Żnin?

Źródło: Badanie własne maj-czerwiec 2025

W opinii nauczycieli i dyrektorów najlepiej oceniany jest *Zapewniony transport do szkół*, zgadza się z tą wypowiedzią 93% badanych.

Transport szkolny jest jednym z kluczowych elementów wyrównywania szans edukacyjnych — szczególnie istotnym dla szkół wiejskich.

Dostępność różnych typów szkół, zgadza się i zdecydowanie się zgadza łącznie 81% badanych.

Wysoki poziom akceptacji wskazuje na silny fundament strukturalny gminnej edukacji, który warto utrzymać mimo niżu demograficznego.

Wysoki poziom kadry pedagogicznej (kompetencje nauczycieli), zgadza się z tą odpowiedzią 89% badanych. W opinii badanych kadra stanowi jedną z głównych wartości gminnego systemu edukacji.

Indywidualne podejście do ucznia, zgadza i zdecydowanie się zgadza ogółem 70% badanych. Jednak tylko co czwarty badany zgadza się z tą wypowiedzią całkowicie. Jest to nadal obszar, który wymaga wzmocnienia.

Wsparcie psychologiczno-pedagogiczne- zdecydowanie się zgadza tylko 17% badanych, raczej się zgadza 43%, jest nadal obszar do rozwoju. Jest to ważny obszar do dalszego rozwoju.

Dobra jakość nauczania – z tą wypowiedzią zgadza się 81% badanych, choć tylko ¼ zdecydowanie. Mimo, iż jakość edukacji oceniana jest wysoko i jako skuteczna, wciąż przy zmieniających się warunkach, nadal należy stawiać ten czynnik jako priorytetowy do działania.

Nowoczesne wyposażenie szkół- zgadza się 60% badanych, w tym 23% zdecydowanie. Ocena umiarkowanie wysoka. Może to wynikać z różnic między szkołami lub braków w aktualizacji sprzętu.

Wysokie wyniki uczniów w egzaminach zewnętrznych- mimo iż nauczyciele i dyrektorzy jakość edukacji oceniają ponadprzeciętnie wysoko, nie idzie za tym w parze ocena wysokich wyników w egzaminach zewnętrznych. Zgadza się z tą wypowiedzią tylko 38% badanych. Jest to obszar, który Gmina powinna wziąć jeszcze bardziej jako obszar swoich zainteresowań.

Szeroka oferta zajęć dodatkowych i pozalekcyjnych- uważa tak twierdząco 59% badanych, w tym tylko 14% zgadza się z tą odpowiedzią zdecydowanie.

Dobra współpraca szkół z rodzicami- zgadza się z tą wypowiedzią 63% badanych respondentów. Mimo trudności komunikacyjnych deklarowanych w innych modułach, większość nauczycieli ocenia współpracę jako dobrą. Wysoki udział odpowiedzi neutralnych wskazuje jednak na silne różnice między placówkami.

Atrakcyjne otoczenie szkół i warunki lokalowe- ocena pozytywna na poziomie 66%, wskazuje to na indywidualne podejście do tematu i zróżnicowanie między szkołami.

Dostęp do nowoczesnych technologii i narzędzi dydaktycznych- oceniana wysoko 70% odpowiedzi pozytywnych.

Aktywność uczniów w konkursach, olimpiadach i zawodach sportowych- zgadza się z tym 71%.

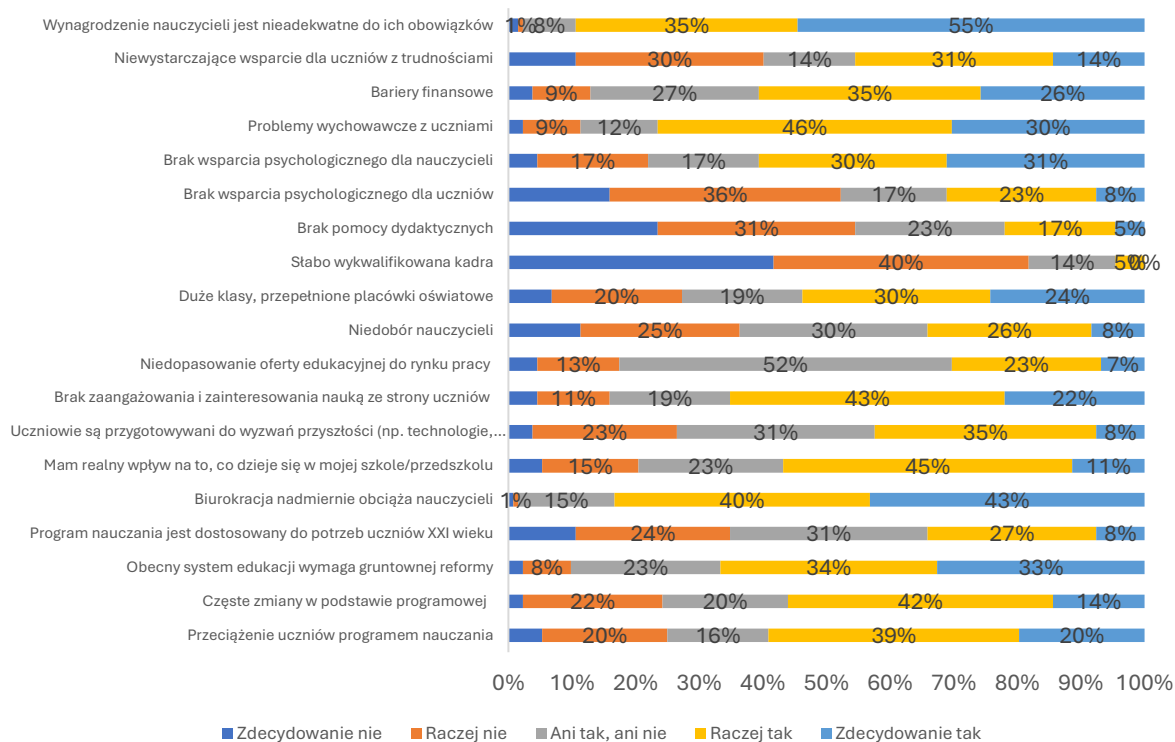
Na podstawie analizy można wyodrębnić kluczowe zalety systemu najwyższa zgodność: zapewniony transport szkolny, wysoki poziom kadry pedagogicznej.

Silna zgodność (70–85% zgody): dostępność typów szkół, dobra jakość nauczania, indywidualne podejście, dostęp do technologii, atrakcyjne otoczenie szkół.

Umiarkowane (55–70% zgody): oferta zajęć dodatkowych, wyposażenie szkół, współpraca z rodzicami.

Najbardziej problematyczne (poniżej 40% zgody) wyniki egzaminów zewnętrznych (38%).

Wykres 10. Jakie są największe problemy, trudności wpływające na jakość usługi edukacyjnej?

Źródło: Badanie własne maj-czerwiec 2025

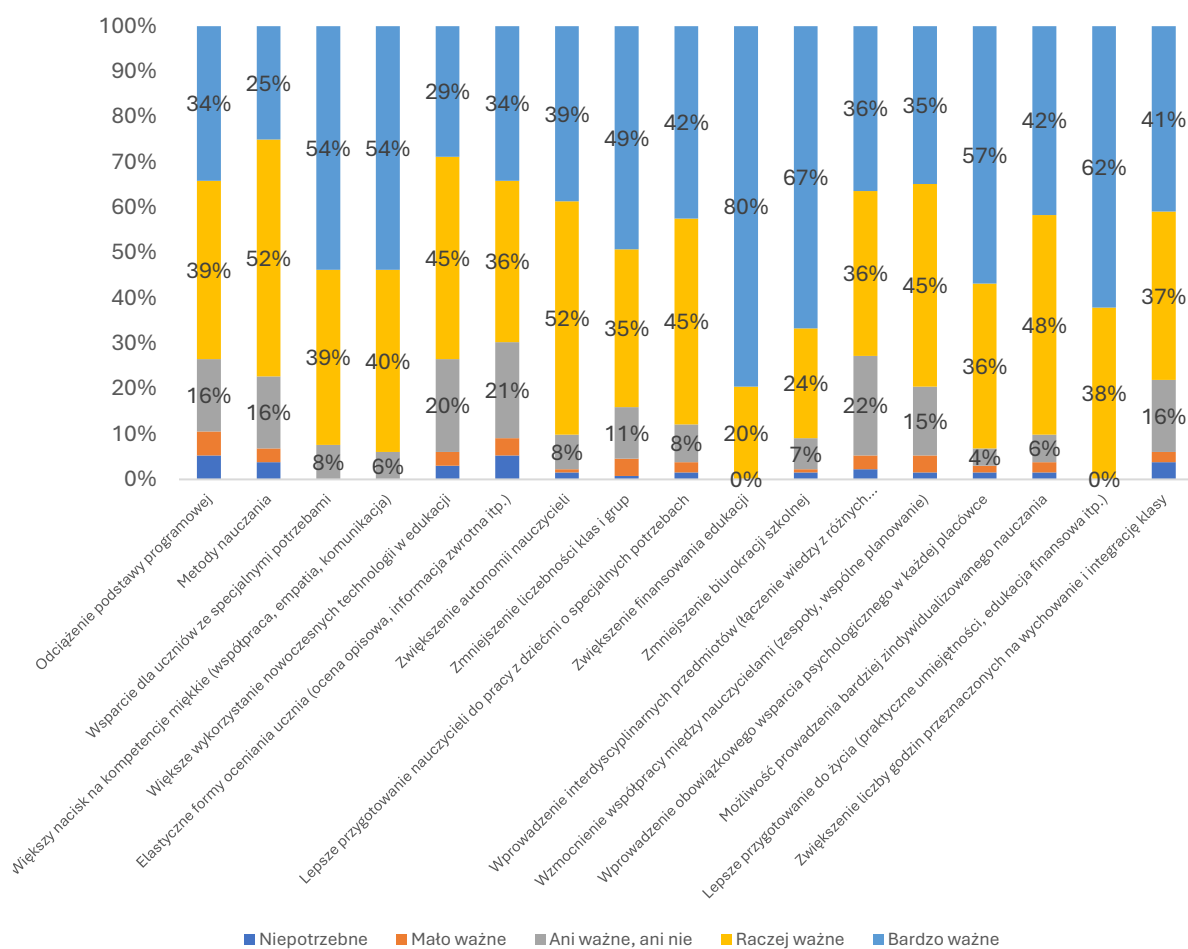
To jedno z kluczowych pytań całej diagnozy, bo pokazuje, co najbardziej obciąża system i gdzie leżą strategiczne ryzyka, które w przyszłości mogą hamować rozwój edukacji w Gminie Żnin.

W opiniach dyrektorów i nauczycieli **najbardziej dotkliwie bariery** to: *wynagrodzenie nauczycieli* na niewystarczającym poziomie – 90% badanych zgadza się z tą wypowiedzią; *biurokracja*- 83% badanych zgadza się, nauczyciele wskazują, że nadmiar dokumentacji, odbiera czas na pracę z uczniem, zwiększa wypalenie zawodowe, generuje stres i poczucie braku sensu; *problemy wychowawcze* – 76% badanych zgadza się. Wynik koreluje z innymi obszarami diagnozy (dobrostan, SPE, motywacja). *Brak wsparcia psychologicznego* – uczniów (56% tak), nauczycieli (61% tak). Jest to jeden z najsilniejszych sygnałów z diagnozy; *przeciążenie uczniów programem nauczania* – 59% zgadza się. Nauczyciele postrzegają podstawę jako przestarzałą i zbyt obszerną. To zresztą potwierdza cała diagnoza – także w części o zmianach programowych; *częste zmiany podstawy programowej* – 56% zgadza się, zmienność programowa dezorganizuje pracę szkół i obniża przewidywalność systemu; *brak zaangażowania uczniów* – 65% badanych zgadza się, wynik ten jest potwierdzany również w innych częściach diagnozy. Potwierdza go także pytanie o zmiany w zachowaniach uczniów (81% zauważa zmiany).

Wśród problemów umiarkowanych wskazywane były takie czynniki jak: niedopasowanie oferty edukacyjnej do rynku pracy; trudności w przygotowaniu uczniów do wyzwań przyszłości, mam realny wpływ na to, co dzieje się w szkole – 56% zgadza się, brak pomocy dydaktycznych – tylko 40% badanych tak uważa; duże klasy, ponad połowa badanych uważa to za problem, bariery finansowe- 61% uważa to za problem.

Innowacja i rozwój

Wykres 11. Jakie obszary edukacji wymagają, Pana/Pani zdaniem, największych zmian?

Źródło: Badanie własne maj-czerwiec 2025

W niemal wszystkich obszarach dominuje przeświadczenie, że zmiany są potrzebne, a w wielu przypadkach — że są bardzo ważne. Brak wskazań „niepotrzebne” oraz bardzo niski odsetek odpowiedzi „mało ważne” oznacza, że kadra widzi obecny system jako niewystarczająco dostosowany do realiów XXI wieku. Wsparcie dla uczniów ze SPE — 93% ważne/bardzo ważne; lepsze przygotowanie do życia — 100% „ważne” lub „bardzo ważne”. Uczenie praktycznych umiejętności (finanse, emocje, współpraca) jest absolutnym priorytetem kadry. To sygnał, że: szkoła w obecnym kształcie nie nadąża za społeczeństwem, program jest oderwany od praktyki codzienności, wzrasta zapotrzebowanie na edukację życiową (life skills).

Wprowadzenie obowiązkowego wsparcia psychologicznego — 93% ważne/bardzo ważne.

Obszary ważne, ale nie kluczowe. Nauczyciele uznają je za potrzebne, lecz nie jako priorytet pierwszego rzędu:

- nowoczesne technologie (29% „bardzo ważne”),
- elastyczne ocenianie (34%),
- interdyscyplinarność (36%),
- współpraca między nauczycielami (35%).

Wśród **odpowiedzi otwartych** najczęściej pojawiały się odpowiedzi związane z **finansami**: „brak środków na pomoce dydaktyczne, remonty, specjalistów, zajęcia dodatkowe, modernizacje; przestarzały sprzęt, zbyt mało pomieszczeń; brak klimatyzacji, brak sal, brak zaplecza technicznego.”

Zbyt liczne klasy i brak możliwości indywidualnego podejścia: "zbyt duże klasy"; "brak indywidualizacji", "trudności z pracą w klasach z wieloma uczniami z orzeczeniami".

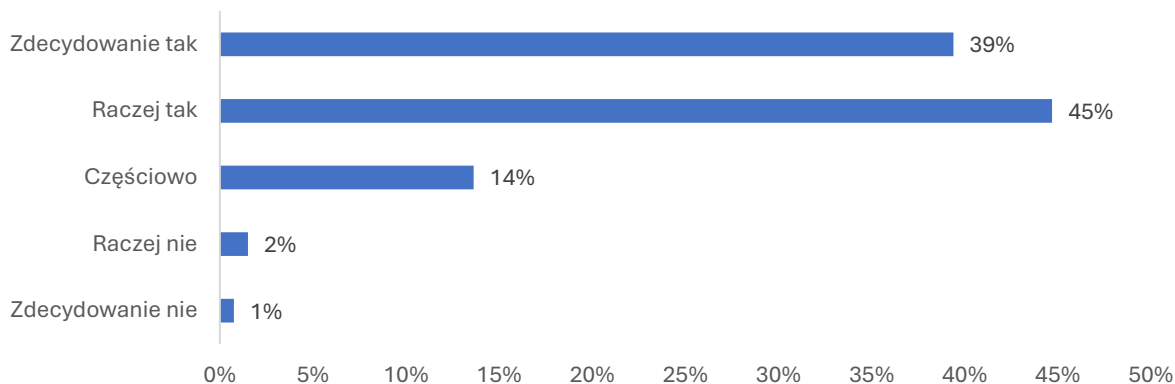
Bardzo niewystarczająca opieka psychologiczno-pedagogiczna: „za mało psychologów, pedagogów, logopedów, terapeutów, jedna osoba na wiele dzieci z bardzo różnymi zaburzeniami, zbyt mała liczba godzin na pracę specjalistów, brak gabinetów, brak przestrzeni, brak realnej dostępności, brak wsparcia psychologicznego... również dla nauczycieli”.

Lawina uczniów ze SPE i problem integracji: „w szkołach ogólnodostępnych jest za dużo dzieci z SPE, integracja jest pozorna, nauczyciele współorganizujący są w zbyt małej liczbie i za krótko na lekcjach,

Niskie wynagrodzenia i brak motywacji kadry: „niskie płace, brak prestiżu, wypalenie, konieczność ciągłego dokształcania (które jest kosztowne i czasochłonne), brak szacunku i rosnące wymagania, – problemy rekrutacyjne – „brak nauczycieli””.

Kiedy zawód nauczyciela przypomina maraton, ale płacą za spacer, nic dziwnego, że brakuje chętnych. Biurokracja – „papierologia” pojawia się wielokrotnie. **Infrastruktura** – słaba, stara, niewystarczająca Respondenci wskazują: „zużyty sprzęt, brak nowoczesnych pomocy dydaktycznych, brak tabletek, niewystarczająca liczba sal, problem plecaków (brak szafek, brak sprzętu cyfrowego), nierówny poziom wyposażenia między szkołami wiejskimi a miejskimi”. **Organizacja pracy szkoły** – „plan lekcji jest nierównomierny, program jest przeładowany, zbyt duży nacisk na wyniki egzaminów”. Problemy społeczne i współpraca z rodzicami – „brak współpracy z rodzicami, zbyt silna ingerencja części rodziców w pracę szkoły, niska motywacja i obowiązkowość uczniów”. Szkoła powinna działać jako system rodzina–dziecko–nauczyciel.

Wykres 12. Czy czuje się Pan/Pani odpowiednio przygotowany/a do pracy z uczniami o zróżnicowanych potrzebach edukacyjnych?

Źródło: Badanie własne maj-czerwiec 2025

Interpretacja wyników wskazuje na wysoką samoocenę kompetencji nauczycieli. Nauczyciele i dyrektorzy deklarują realne kompetencje kadry w obszarze różnicowania metod dydaktycznych, pracy z uczniami o specjalnych potrzebach edukacyjnych (SPE), stosowania indywidualizacji pracy.

Silny kapitał kompetencyjny jako fundament przyszłej polityki edukacyjnej. Wysoki poziom przygotowania nauczycieli ułatwia wdrażanie nowych rozwiązań, pozwala rozwijać nowoczesne metody dydaktyczne (np. edukację włączającą, indywidualizację).

Należy zwrócić uwagę na ryzyko przeciążenia kadry, w połączeniu z innymi wynikami diagnozy – zwłaszcza: wypalenie zawodowe (ok. 59% zgody), przeciążenie obowiązkami, rosnące problemy wychowawcze, niedobór specjalistów, pojawia się zjawisko kompetencyjnej pułapki: nauczyciele potrafią

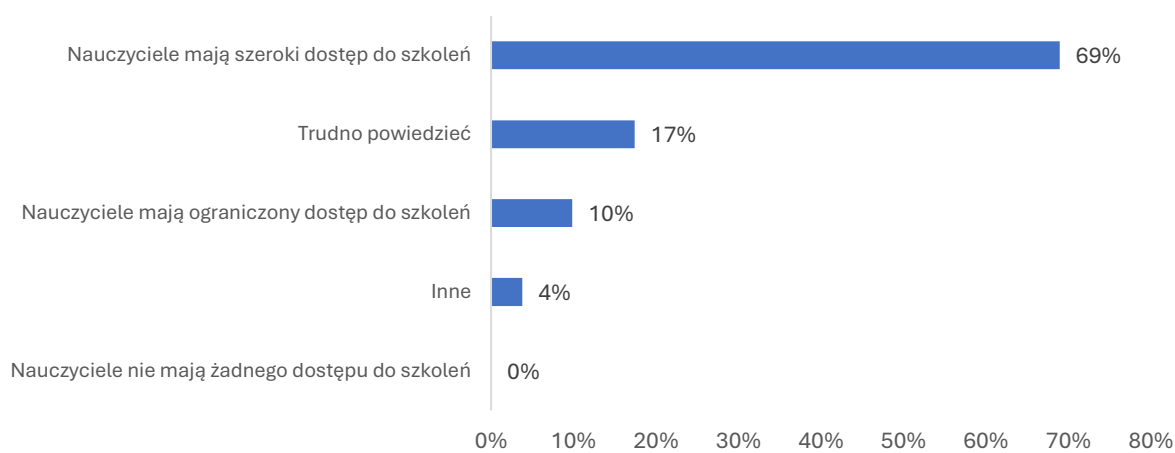
pracować z uczniami o zróżnicowanych potrzebach, ale liczba takich uczniów rośnie szybciej niż możliwości systemu.

Należy też przyrzeć się grupie 14% badanych, którzy deklarują częściowe przygotowanie. Warto rozwijać szkolenia specjalistyczne głównie te dotyczące: pracy z uczniami z zaburzeniami lękowymi i ADHD, technik regulacji emocji, partycypacji uczniów ze zróżnicowanymi potrzebami edukacyjnymi w edukacji włączającej.

Wyniki pokazują, że kompetencje nauczycieli nie są barierą rozwoju edukacji — przeciwnie, są jednym z najważniejszych zasobów Gminy Żnin.

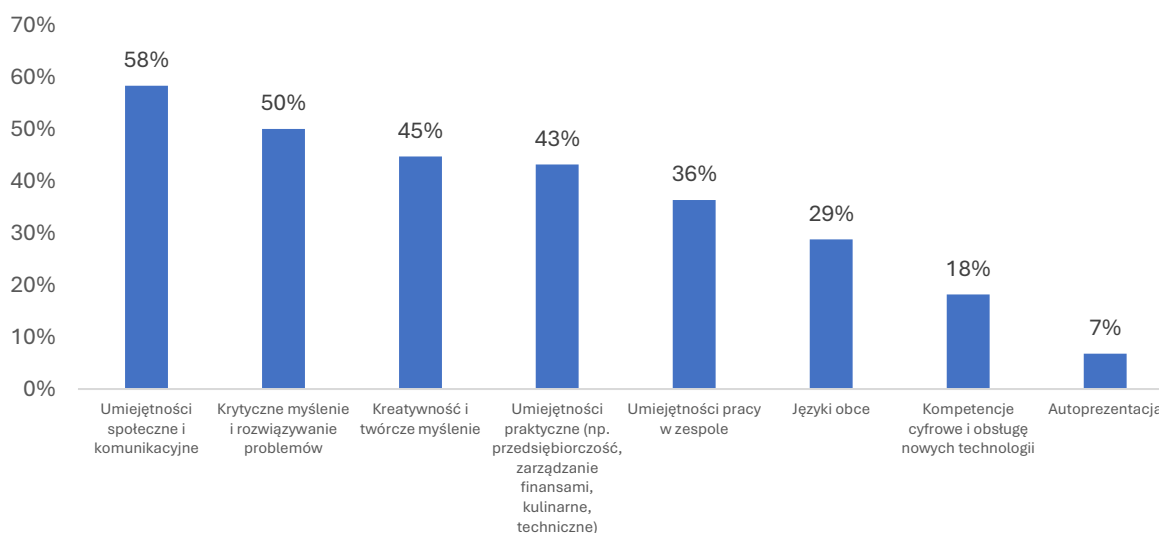
Wyzwania kadry nauczycielskiej

Wykres 13. Jak ocenia Pan/i kwestię dostępu do szkoleń i rozwoju zawodowego dla nauczycieli?

Źródło: Badanie własne maj-czerwiec 2025

Wykres 14. Jakie umiejętności powinny być bardziej rozwijane w szkołach podstawowych?

Źródło: Badanie własne maj-czerwiec 2025

Wyniki badań pokazują na wyraźną dominację kompetencji społecznych i poznawczych, umiejętności społeczne i komunikacyjne – 58% odpowiedzi. Uczniowie mają trudności z relacjami i komunikacją, nauczyciele dostrzegają deficyty związane z emocjami, współpracą i budowaniem więzi. Krytyczne

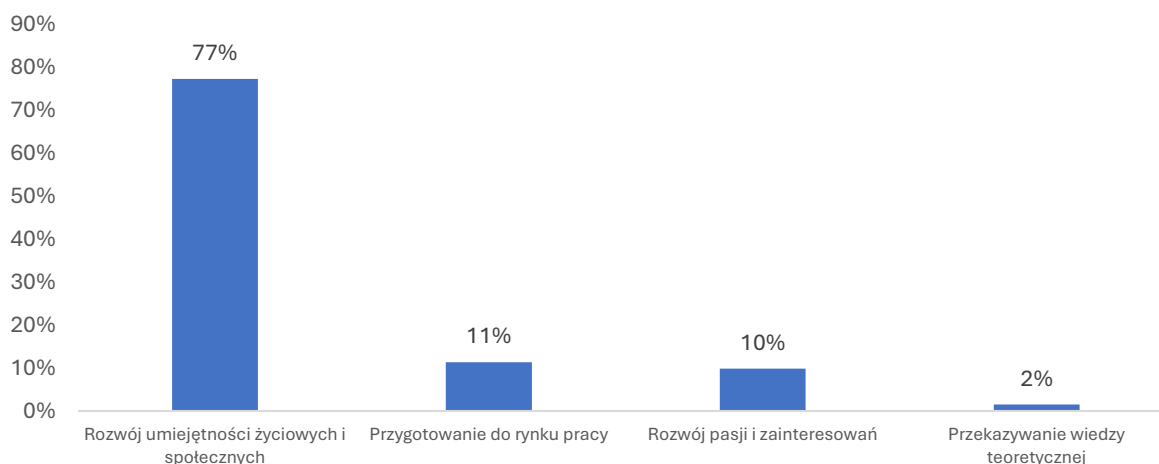
myślenie i rozwiązywanie problemów – połowa nauczycieli uważa je za priorytet. Obecna podstawa programowa uczy wiedzy encyklopedycznej, a nie analizy i wnioskowania. Kreatywność i twórcze myślenie – 45% odpowiedzi, jest ona oceniana jako niemal równie ważna jak kompetencje poznawcze. Szkoły są dziś w dużej mierze zorganizowane wokół schematycznych metod nauczania, nauczyciele czują, że system ogranicza kreatywność. Umiejętności praktyczne – 43% odpowiedzi, uczniowie potrzebują kompetencji „życiowych”: finansowych, technicznych, przedsiębiorczych, organizacyjnych.

Umiejętności funkcjonowania w grupie – umiarkowanie ważne 36% wskazań. Mimo że jest to kompetencja kluczowa dla współczesnych organizacji i rynku pracy, wskazania są nieco niższe niż w przypadku kreatywności czy myślenia krytycznego. Języki obce – 29%, nauczyciele nie traktują języków jako obszaru wymagającego pilnej reformy, kompetencje cyfrowe – tylko 18% wskazań.

Wyniki badań pokazują, że najważniejszym priorytetem są edukacja społeczna i emocjonalna oraz kompetencje miękkie i praca w zespole.

Te odpowiedzi silnie korelują z kolejnym pytaniem „Co jest najważniejsze w edukacji ucznia?”. Odpowiedzi wskazują na rozwój umiejętności życiowych i społecznych 77% wskazań. W percepcji nauczycieli i dyrektorów edukacja nie powinna już opierać się głównie na przekazie wiedzy, lecz na przygotowaniu dzieci do funkcjonowania w świecie społecznym, emocjonalnym i praktycznym. Wynik 77% jednoznacznie wskazuje, że szkoły muszą wzmacniać: komunikację, współpracę, regulację emocji, odporność psychiczną, rozwiązywanie konfliktów, rozwój odpowiedzialności i samodzielności.

Wykres 15. Co według Pani/Pana jest najważniejsze w edukacji ucznia?

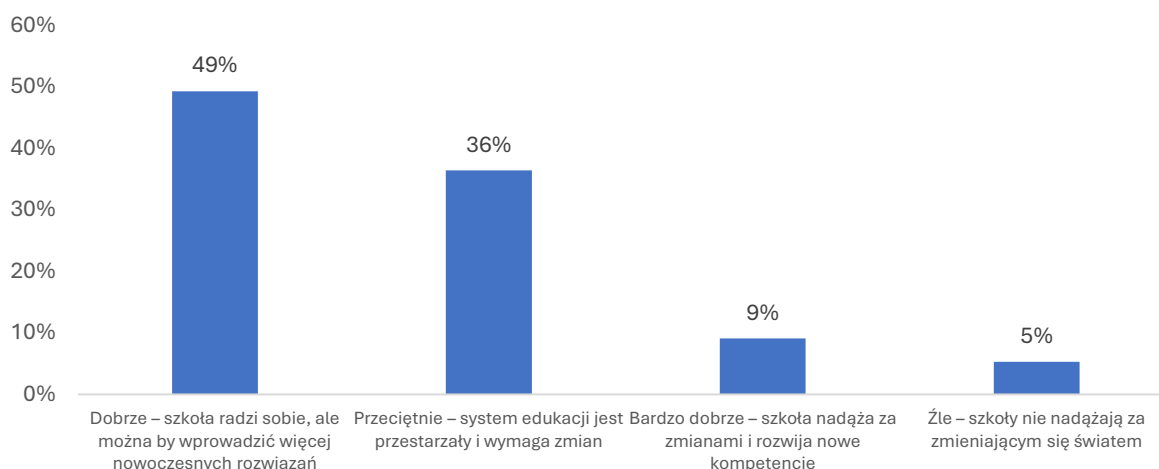
Źródło: Badanie własne maj-czerwiec 2025

Wzrost złożoności wyzwań psychologicznych, społecznych i kulturowych sprawia, że szkoła staje się w dużej mierze instytucją wspierającą rozwój kompetencji życiowych. Nauczyciele dostrzegają narastające trudności w obszarach komunikacji, regulacji emocji, motywacji i współpracy (co potwierdzają inne dane z diagnozy). Tradycyjny model szkoły, nastawiony na wiedzę, nie odpowiada już na potrzeby uczniów ani na wyzwania współczesności.

Ten wynik wpisuje się w globalne trendy edukacyjne – w tym OECD Future of Education & Skills – które również podkreślają fundamentalne znaczenie kompetencji społecznych i emocjonalnych (SEL).

Wyniki prezentowanych badań wyraźnie pokazują na strategiczny zwrot w myśleniu o edukacji od szkoły encyklopedycznej, uczącej wiedzy → do szkoły przygotowującej do życia.

Wykres 16. Jak ocenia Pani/Pan przygotowanie szkół do wyzwań XXI wieku?

Źródło: Badanie własne maj-czerwiec 2025

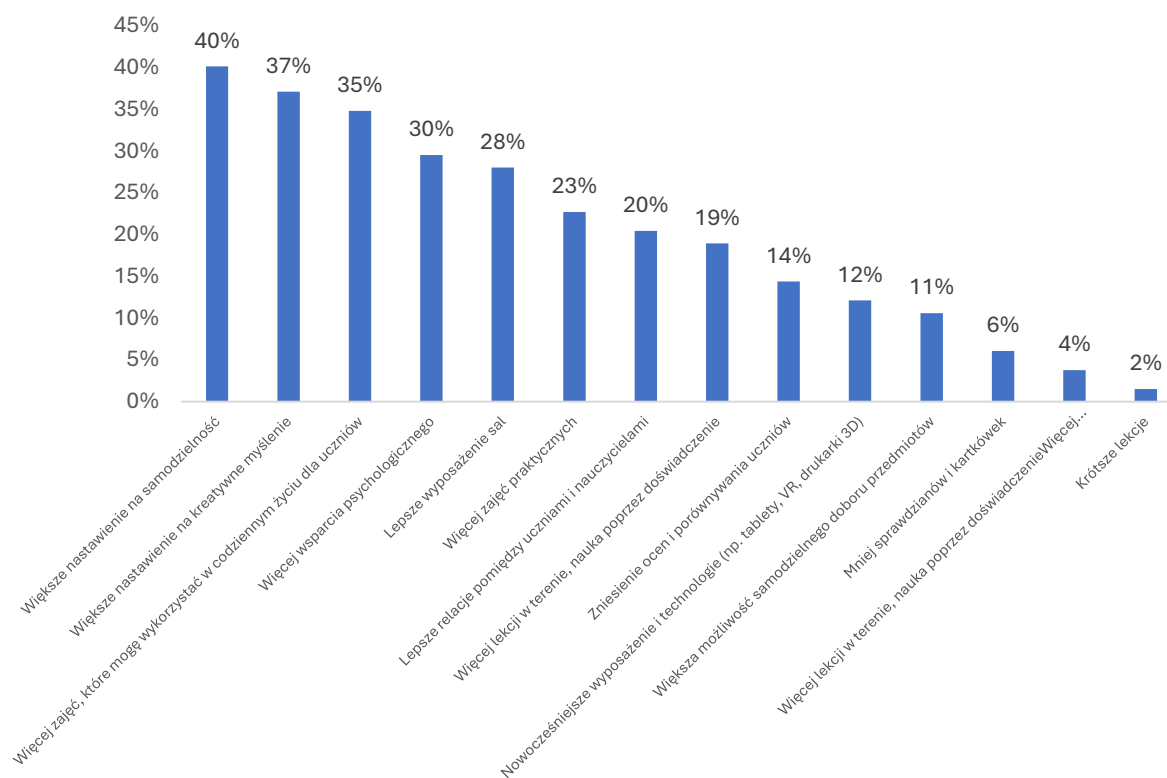
Wyniki pokazują raczej na dość umiarkowany optymizm. Blisko połowa badanych uważa, że szkoła sobie radzi, ale można by wprowadzić więcej nowoczesnych rozwiązań. Zauważalne są wyraźne niedostosowania w tym zakresie. Pokazuje to, że obecny model edukacji nie jest adekwatny do współczesnych wyzwań. Zmiany są koniecznością, nie opcją. Jest to wyraźny sygnał o potrzebie inwestycji w nowoczesne technologie, infrastrukturę, doskonalenie nauczycieli, odciążenie od biurokracji, rozbudowa oferty wsparcia psychologiczno-pedagogicznego.

Część barier wynika z nierównomierności między szkołami, tylko 9% ocenia szkoły jako bardzo dobrze przygotowane, czyli wciąż występuje brak spójnych rozwiązań, różnice w jakości wyposażenia czy też rozbieżne style pracy i poziom wsparcia.

Ocena przygotowania szkół do wyzwań XXI wieku jest umiarkowanie pozytywna, ale z silnie zarysowanym krytycznym tłem:

- 49% — szkoły radzą sobie, lecz wymagają modernizacji,
- 36% — system jest przestarzały,
- 9% — szkoły są nowoczesne,
- 5% — szkoły nie nadążają za współczesnością.

Wykres 17. Jak wyobraża Pan/Pani sobie szkołę za 5 lat? Co chciałby/chciałyby Pan/i by się w niej zmieniło?

Źródło: Badanie własne maj-czerwiec 2025

W wynikach badań zarysowuje się wyraźny kierunek zmian szkoła bardziej praktyczna, samodzielna i kreatywna. Większe nastawienie na samodzielność – 40% (szkoła przyszłości powinna wyposażać uczniów w takie cechy jak odpowiedzialność, niezależność, zdolność samodzielnego myślenia i organizowania pracy). Większe nastawienie na kreatywne myślenie – 37% (kreatywność, innowacyjność).

Więcej zajęć, które uczniowie mogą wykorzystać w codziennym życiu – 35%, co koreluje z wcześniejszymi odpowiedziami, gdzie 77% badanych wskazało, że najważniejsze w edukacji jest rozwijanie umiejętności życiowych i społecznych, więcej zajęć praktycznych 23%.

Więcej wsparcia psychologicznego – 30% co koreluje z wcześniejszymi wynikami, 83% nauczycieli w diagnozie zgadza się, że dobrostan uczniów się pogarsza, 62% widzi gwałtowny wzrost liczby dzieci ze specjalnymi potrzebami, brak wsparcia psychologicznego był wskazywany wielokrotnie jako bariera systemowa.

Lepsze warunki nauki i infrastruktura: lepsze wyposażenie sal – 28%.

Szkoła bardziej relacyjna: lepsze relacje między uczniami i nauczycielami – 20%, jest to zgodne z wcześniejszymi wynikami dotyczącymi dobrostanu psychicznego, trudności w budowaniu relacji i rosnących wyzwań wychowawczych. Ważna jest nauka poprzez doświadczenia, więcej lekcji w terenie blisko co piąty badany tak wskazywał. Szkoła przyszłości, to szkoła wychodząca poza mury budynku, ucząca poprzez eksplorację.

Szkoła przyszłości w opinii dyrektorów i nauczycieli to szkoła, która: uczy poprzez działanie, stawia na praktyczność, wzmacnia kreatywność i samodzielność, oferuje realne wsparcie psychologiczne, tworzy

dobre relacje, ma nowoczesne (ale nie przesadnie cyfrowe) środowisko nauki, ogranicza ocenianie i testowanie, przenosi naukę w teren i do świata realnych zjawisk.

Na zakończenie nauczyciele i dyrektorzy zostali poproszeni o wskazanie największych wyzwań, które według nich są **związane z niżem demograficznym**.

W opinii badanych **najczęściej wskazywane wyzwania to**: zamykanie szkół / łączenie oddziałów / utrata etatów „zamykanie szkół, szczególnie wiejskich”; „łączenie klas, ograniczanie etatów nauczycieli”; „zagrożenie miejsc pracy nauczycieli”; „za kilka lat może nie być dla nas pracy”. W opinii badanych niż demograficzny jest odbierany wprost jako zagrożenie bytu szkół i zawodu nauczyciela, szczególnie na wsi i w małych placówkach.

Spadek liczby uczniów / mało dzieci w rocznikach: „mała ilość dzieci”, „spadek liczby uczniów”, „coraz mniej dzieci, a więc coraz mniej nauczycieli może mieć pracę”, „spadająca liczba dzieci powoduje konieczność restrukturyzacji sieci placówek”, „mniej dzieci w szkołach i przedszkolach oznacza konieczność łączenia klas, likwidacji lub łączenia szkół”.

Problemy finansowe szkół i samorządów: „zaplecze finansowe”, „finanse”, „mniejsze subwencje oświatowe utrudniają utrzymanie placówek i inwestycje”, „wzrost kosztów utrzymania szkół przy mniejszej liczbie uczniów”, „zapewnienie płynności finansowej placówkom oświatowym”.

Reorganizacja / racjonalizacja sieci szkół: „reorganizacja sieci placówek oświatowych”, „racjonalizacja sieci szkolnej i przedszkolnej”, „dostosowanie sieci szkół w gminach do ilości uczniów”, „właściwa organizacja placówek oświatowych”, „nie doprowadzić do zamknięcia placówek”.

Utrzymanie atrakcyjnej oferty i „walka o ucznia”: „Duża konkurencja. Trudności z pozyskiwaniem nowych wychowanków”, „walka o ucznia w szkole”, „przygotowanie takiej oferty edukacyjnej, by rodzice chcieli posłać dziecko do danej szkoły”, „atrakcyjna oferta edukacyjna”, „atrakcyjne zajęcia w placówce, aby pozyskać dzieci”.

Niż demograficzny zmienia logikę w podejściu z „wszyscy i tak przyjdą do rejonówki” na „szkoły muszą się starać”. To jest dla części osób nowe i trudne.

Rzadziej wskazywane, ale ważne wątki.

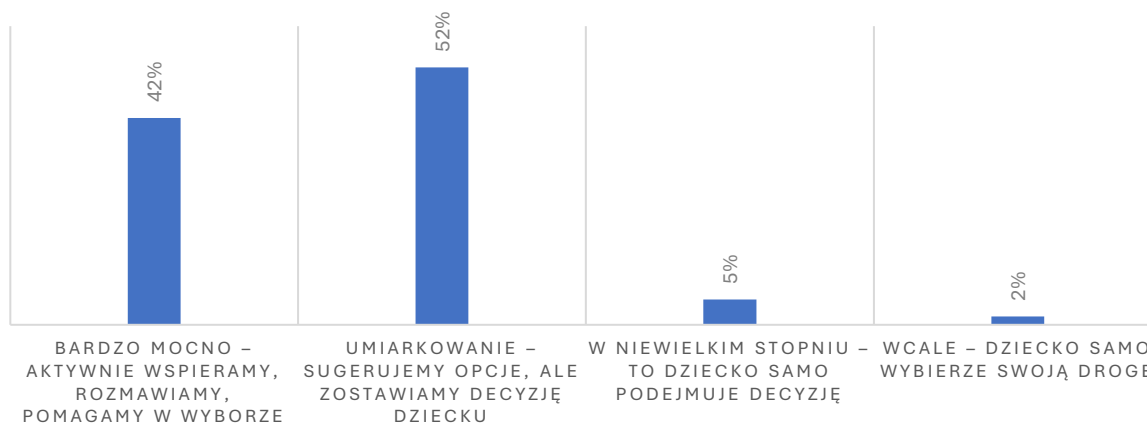
Wyzwania systemowe i społeczne (poza szkołą) „niski poziom urodzeń, starzenie się populacji, obciążenie systemu emerytalnego”, „trzeba tworzyć warunki, by młodzi chcieli mieć dzieci i tu zostawać”.

Wykorzystanie szkół jako centrów lokalnych „wykorzystanie szkół jako centrów kultury i sportu”, „wynajmowanie sal, szkolenia dla seniorów, świetlice środowiskowe”, „aktywizacja osób starszych, lepsze wykorzystanie infrastruktury”.

Niż demograficzny jest w świadomości nauczycieli przede wszystkim zagrożeniem ekonomiczno-pracowniczym i organizacyjnym, a dopiero w drugiej kolejności potencjalną szansą na lepszą jakość edukacji. Sytuacja demograficzna w gminie i prognozy demograficzne na najbliższe lata zostały omówione w osobnym dokumencie Diagnoza funkcjonowania oświaty w Gminie Żnin.

System oświaty z perspektywy rodziców

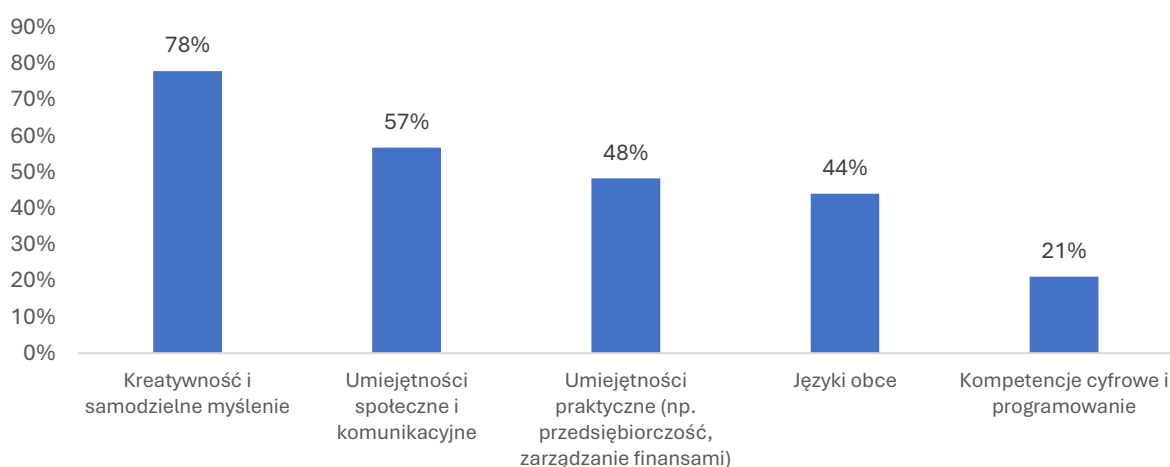
Wykres 18. W jakim stopniu rodzice angażują się w planowanie przyszłości edukacyjnej dziecka?

Źródło: Badanie własne maj-czerwiec 2025

Analizowany rozkład odpowiedzi pokazuje silną koncentrację postaw rodzicielskich w obszarze aktywnego, ale nie autorytarnego wsparcia decyzyjnego. Aż 94% respondentów lokuje się pomiędzy dwoma pierwszymi kategoriami: „bardzo mocno” (42%) oraz „umiarkowanie” (52%). Oznacza to, że dominującym modelem jest współuczestnictwo rodzica, opiekuna w procesie wyboru, a nie pełna kontrola czy pełne wycofanie. Ważne by rodzice podchodzili do tych wyborów niedyrektywnie, nie na zasadzie „pomagam wybrać”, a wsparcie na zasadzie „pomagam myśleć”. Rozwijania kompetencji zadawania pytań zamiast udzielania odpowiedzi.

Wykres 19. Jakie umiejętności powinny być bardziej rozwijane w szkołach podstawowych?

Źródło: Badanie własne maj-czerwiec 2025

Wyniki odpowiedzi na pytanie o to, które umiejętności powinny być bardziej rozwijane w szkołach podstawowych, pokazują bardzo wyraźną hierarchię priorytetów edukacyjnych z perspektywy badanych rodziców. Odpowiedzi te silnie korelują z podejściem nauczycieli i dyrektorów. Potrzeby i oczekiwania

w tym zakresie są spójne. Najwyższy odsetek wskazań dotyczy kreatywności i samodzielnego myślenia, które zostały wybrane przez 78% badanych. Tak silna koncentracja odpowiedzi na tym obszarze wskazuje na powszechne przekonanie, że obecny model edukacji w niewystarczającym stopniu rozwija kompetencje wyższego rzędu, związane z autonomią poznawczą, rozwiązywaniem problemów oraz krytycznym przetwarzaniem informacji.

Drugim obszarem pod względem częstości wskazań są umiejętności społeczne i komunikacyjne, na które wskazało 57% respondentów. Wynik ten sugeruje, że ponad połowa badanych dostrzega deficyty w zakresie kompetencji interpersonalnych, takich jak współpraca, komunikacja, rozwiązywanie konfliktów czy funkcjonowanie w grupie. Ponownie jest to obszar spójny z wynikami diagnozy wśród nauczycieli i dyrektorów.

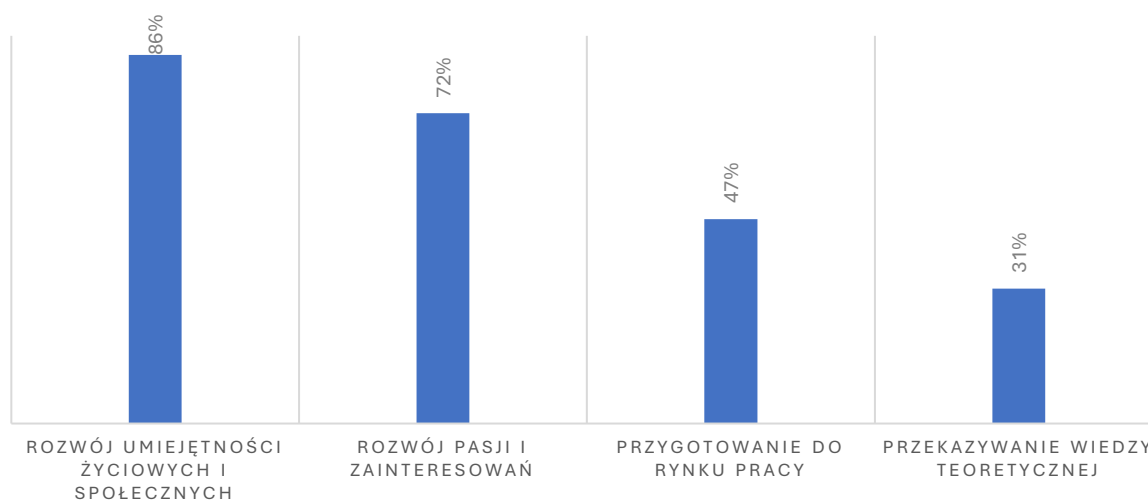
Kolejną grupą umiejętności są umiejętności praktyczne, w tym przedsiębiorczość i zarządzanie finansami, wskazane przez 48% respondentów. Blisko połowa badanych oczekuje więc silniejszego powiązania edukacji szkolnej z codziennym funkcjonowaniem oraz przyszłymi rolami społecznymi i zawodowymi.

Języki obce zostały wskazane przez 44% respondentów, co sugeruje umiarkowane, ale nadal istotne oczekiwanie dalszego ich wzmocnienia.

Najniższy odsetek wskazań dotyczy kompetencji cyfrowych i programowania, które zostały wybrane przez 21% respondentów. Jest to wyraźnie najslabiej akcentowany obszar.

Patrząc pod kątem budowania strategii edukacyjnej uzyskane wyniki jednoznacznie wspierają przesunięcie akcentów z nauczania treści, definicji i narzędzi na rozwój kompetencji przekrojowych. Dane sugerują konieczność budowania programów, które integrują kreatywność, samodzielne myślenie i kompetencje społeczne jako fundament procesu dydaktycznego, a dopiero w dalszej kolejności osadzają na nich kompetencje praktyczne, językowe i cyfrowe.

Wykres 20. Co według Pani/Pana jest najważniejsze w edukacji dziecka?

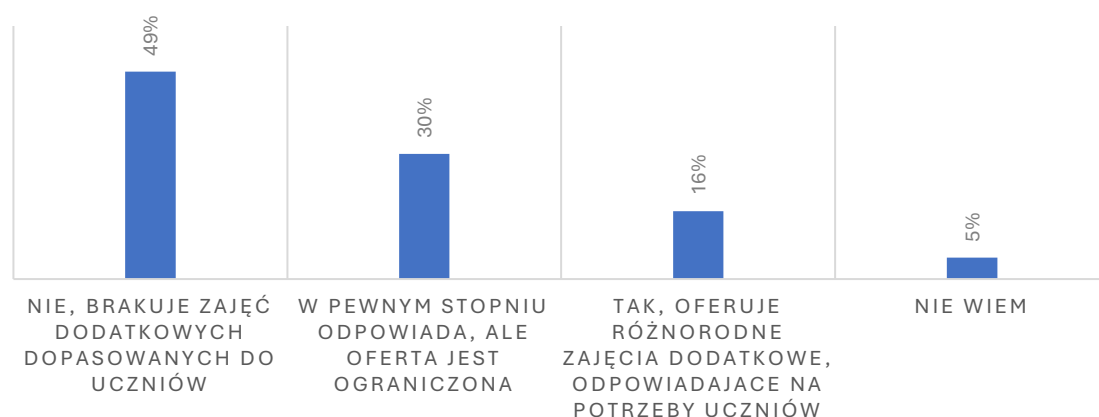
Źródło: Badanie własne maj-czerwiec 2025

Pytanie to silnie koreluje z poprzednim. Najwyższy odsetek wskazań dotyczy rozwoju umiejętności życiowych i społecznych, który został uznany za kluczowy przez 86% badanych. W opinii rodziców szkoła ma przede wszystkim przygotowywać dziecko do funkcjonowania w relacjach społecznych, podejmowania decyzji, radzenia sobie z wyzwaniami codzienności oraz adaptacji do zmiennych warunków, a nie wyłącznie jako transmisja wiedzy.

Drugim obszarem pod względem częstości wskazań jest rozwój pasji i zainteresowań, na który wskazało 72% respondentów. Oznacza to, że dla znacznej większości badanych istotne jest, aby szkoła pełniła rolę środowiska umożliwiającego eksplorację zainteresowań, wzmacnianie motywacji wewnętrznej oraz budowanie indywidualnych ścieżek rozwoju. W ujęciu statystycznym obszar ten tworzy wraz z kompetencjami społecznymi silny blok priorytetów rozwojowych, opartych na podmiotowości dziecka. Przygotowanie do rynku pracy zostało wskazane przez 47% respondentów, co lokuje ten aspekt na poziomie umiarkowanego znaczenia. Wynik ten sugeruje, że choć funkcja przygotowawcza szkoły wobec przyszłej aktywności zawodowej jest dostrzegana, nie jest ona traktowana jako główny cel edukacji na etapie szkoły podstawowej.

Najniższy odsetek wskazań dotyczy przekazywania wiedzy teoretycznej, które za najważniejsze uznało 31% badanych. Oznacza to, że klasycznie rozumiana funkcja transmisyjna szkoły nie jest postrzegana jako priorytetowa przez większość respondentów. Diagnoza pokazuje, że strategia powinna akcentować rozwój kompetencji społecznych i życiowych oraz tworzyć warunki do odkrywania i rozwijania pasji uczniów, traktując wiedzę teoretyczną jako narzędzie wspierające te procesy, a nie cel sam w sobie.

Wykres 21. Czy szkoła pomaga rozwijać zainteresowania Pani/Pana dziecka?

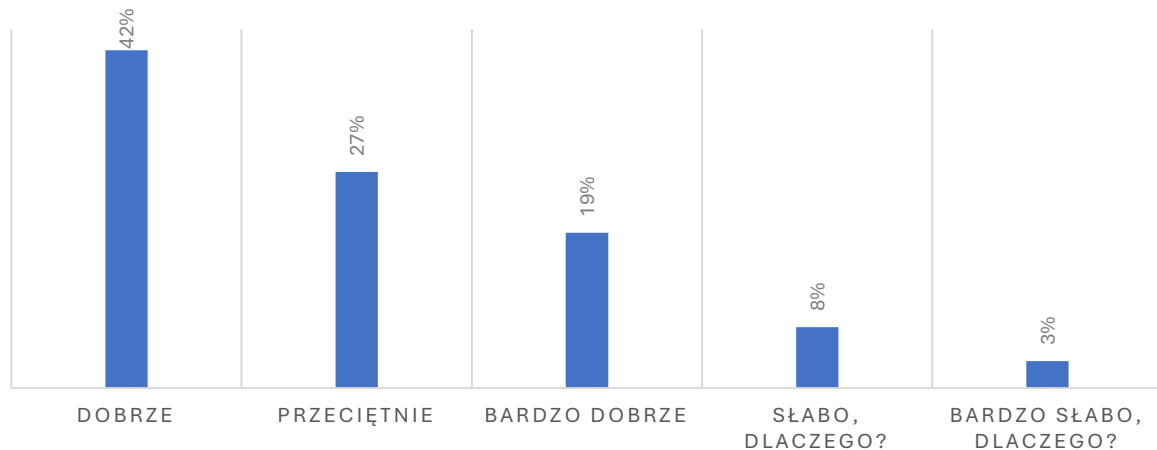

Źródło: Badanie własne maj-czerwiec 2025

Zebrane wyniki badań pokazują, że rodzice nie są w pełni zadowoleni z oferowanej oferty zajęć dodatkowych. 49% badanych, jednoznacznie stwierdza brak zajęć dodatkowych dopasowanych do potrzeb uczniów. Kolejne 30% respondentów ocenia, że szkoły odpowiadają na potrzeby uczniów jedynie w pewnym stopniu, wskazując na ograniczoną ofertę zajęć dodatkowych. Ogółem stanowi to 79% odpowiedzi wskazujących na całkowite niezadowolenie lub częściową satysfakcję. Pokazuje to na brak satysfakcji z oferowanych zajęć dodatkowych. W opinii rodziców zajęcia dodatkowe stanowią istotny element rozwoju pasji, zainteresowań oraz umiejętności społecznych.

Jednocześnie uzasadniają potrzebę rozszerzenia i różnicowania oferty pozalekcyjnej, zorientowanej na realne potrzeby i potencjały uczniów, przy jednoczesnym systematycznym monitorowaniu jej dostępności i jakości.

Wykres 22. Jak oceniają Państwo poziom nauczania w szkole swojego dziecka?

Źródło: Badanie własne maj-czerwiec 2025

W udzielonych odpowiedziach jest zdecydowana przewaga odpowiedzi pozytywnych 61% respondentów łącznie ocenia poziom nauczania dobrze i bardzo dobrze. 27% badanych wskazało na przeciętny poziom nauczania.

Patrząc z punktu widzenia strategii oświaty istotne jest podniesienie ocen z poziomu przeciętnego na dobry, bądź bardzo dobry i eliminację ocen słabych i bardzo słabych. Jest to obszar, nad którym warto pracować oraz pogłębiać diagnozę jakości nauczania, aby zapobiec utrwalaniu się lokalnych deficytów i ich eskalacji w dłuższej perspektywie.

Osoby wskazujące na ocenę słabą lub bardzo słabą, jako uzasadnienie do wystawienia oceny wskazywały na: obniżenie poziomu wymagań dydaktycznych oraz brak systematyczności w procesie uczenia się, brak prac domowych, sprowadzenie nauczania do realizacji minimum programowego, brak utrwalania materiału i „skakanie po tematach”.

Kolejnym wskazywanym obszarem była niska jakość przygotowania do egzaminów zewnętrznych, zwłaszcza egzaminu ósmoklasisty z matematyki i języka polskiego. Respondenci opisują rozbieżność pomiędzy materiałem realizowanym na lekcjach a zakresem sprawdzianów i egzaminów, brak ćwiczeń utrwalających oraz brak strategii egzaminacyjnych. Rodzice uważają, że istnieje rozbieżność pomiędzy stosowanymi metodami, nie zawsze skutecznymi a celami kształcenia.

Trzecim poruszonym obszarem jest niestabilność kadrowa oraz zróżnicowana jakość pracy nauczycieli, w tym częste zastępstwa oraz brak ciągłości dydaktycznej, głównie w kluczowych przedmiotach.

Rodzice sygnalizują w odpowiedziach silne zróżnicowanie ocen pracy nauczycieli od bardzo zaangażowanych i kompetentnych po biernych, nieprzygotowanych, karzących przepisywać książki do zeszytu. Warto zwrócić uwagę na ustandaryzowanie jakości nauczania wewnątrz placówek.

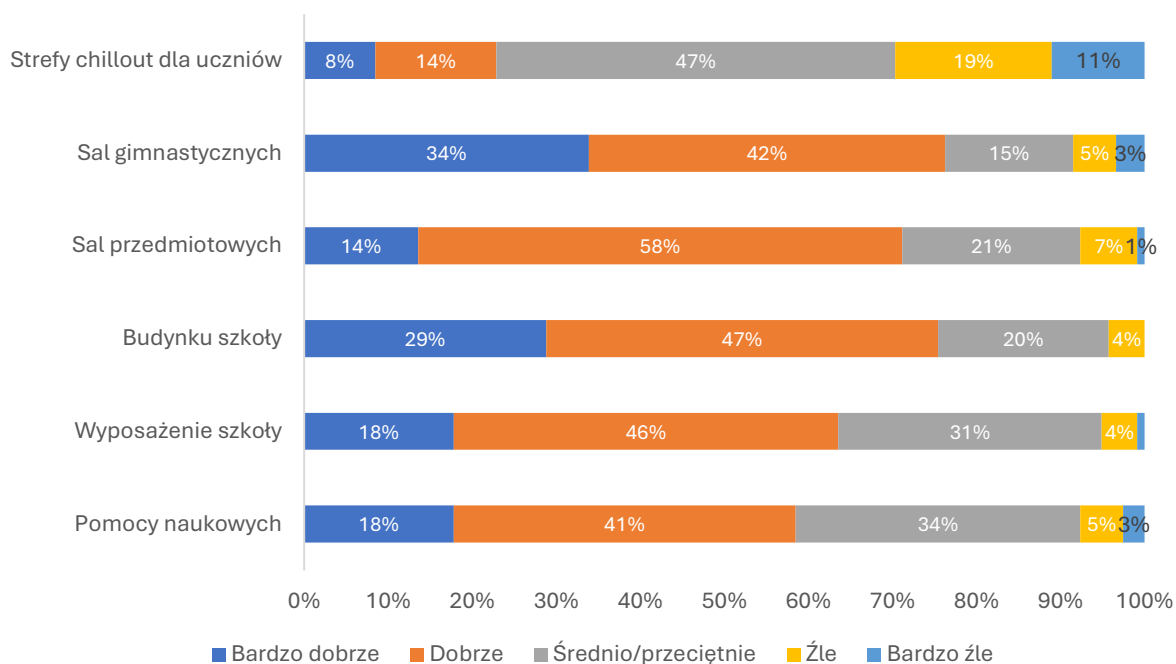
Kolejnym poruszonym obszarem jest brak dostosowania nauczania do różnych potrzeb uczniów, zarówno tych mających trudności w uczeniu się, jak i uczniów zdolnych. Rodzice sugerują, iż nauczyciele nie stosują się i nie czytają zaleceń poradni psychologiczno-pedagogicznych, rodzice sygnalizują, że uczniowie nie mają wsparcia, jeżeli wykazują trudności w uczeniu się i z koncentracją, nauczyciele skupiają się na „uczniach bezproblemowych, prostszych”.

W opinii rodziców, nauczyciele stosują też niewłaściwy model oceniania i motywowania uczniów, często zawyżają oceny „dla lepszej średnie klasowej”, stosują te same testy poprawkowe. Rodzice wskazują, że

szkoła jest schematyczna i tłumi w uczniach ciekawość poznawczą, wręcz są oni postrzegani w kategoriach „problemu”, a nie szansy dla szkoły.

Ostatnim wskazywanym obszarem jest relacja szkoła-rodzice, oceniana jako często konfliktogenna, bez dialogu, ignorowanie głosu rodziców, z przrzucaniem odpowiedzialności za edukację na korepetycje.

Wykres 23. Jak ocenia Pan/i jakość:

Źródło: Badanie własne maj-czerwiec 2025

Ocena jakości infrastruktury i zasobów szkolnych wskazuje na zróżnicowanie odpowiedzi pomiędzy poszczególnymi czynnikami.

W przypadku pomocy naukowych łącznie 59% respondentów ocenia ich jakość jako dobrą lub bardzo dobrą, jednak jednocześnie aż 34% wskazuje na poziom średni lub przeciętny. Rodzice uważają, że uczniowie mają zabezpieczone podstawowe pomoce naukowe, jednak brakuje w nich nowoczesności i zróżnicowania do aktualnych potrzeb.

Oceny ogólnego wyposażenia szkoły klasyfikują się podobnie – 64% badanych wskazuje na wyposażenie dobre, w tym 18% bardzo dobre, blisko 1/3 ocenia jako przeciętne. Najlepiej ocenianym obszarem jest stan budynku szkoły, 76% respondentów określa go jako dobry lub bardzo dobry, przy całkowitym braku ocen bardzo złych. Oznacza to, że infrastruktura budowlana nie jest postrzegana jako bariera dla funkcjonowania szkoły. Podobnie sale gimnastyczne – 76% ocen pozytywnych – co wskazuje na relatywnie dobrą bazę do realizacji zajęć ruchowych i sportowych. Sale przedmiotowe również oceniane są w większości pozytywnie – 72% odpowiedzi „dobrze” lub „bardzo dobrze”.

Wyraźnie odmienny obraz wyłania się w przypadku stref chillout dla uczniów. Jest to najłabiej oceniany element infrastruktury szkolnej. Jedynie 22% respondentów ocenia je pozytywnie, natomiast aż 47% wskazuje poziom przeciętny, a 30% ocenia je źle lub bardzo źle.

W kontekście strategii edukacyjnej uzyskane wyniki pokazują, że infrastruktura szkolna w obszarze podstawowym jest w większości funkcjonalna i nie wymaga pilnych działań naprawczych. Kluczowym obszarem rozwojowym nie są budynki ani sale lekcyjne, lecz przestrzenie wspierające dobrostan uczniów

oraz nowoczesne środowisko uczenia się. Inwestycje strategiczne powinny koncentrować się na unowocześnianiu pomocy dydaktycznych i wyposażenia oraz na tworzeniu stref sprzyjających regeneracji, relacjom społecznym i autonomii uczniowskiej.

Jakie są Państwa zdaniem największe zalety obecnego systemu edukacji w Gminie Żnin?

Rodzice nie widzą zalet, system edukacji podstawowej jest obowiązkowy i tyle.

Największe problemy, co warto poprawić.

Badani rodzice zostali poproszeni o wskazanie zalet i wad edukacji w Gminie Żnin. Wśród najczęściej wskazywanych problemów mówili o **braku indywidualnego podejścia do ucznia**, niedostosowaniu do zróżnicowanych potrzeb rozwojowych, poznawczych i emocjonalnych uczniów. Kolejnym problemem wskazywanym blisko przez 40% respondentów jest **zbyt przeładowana podstawa programowa**, zbyt dużo godzin lekcyjnych, szczególnie w starszych klasach, a co za tym idzie braku czasu na samodzielną naukę do egzaminów ósmoklasisty, uczenie się „wszystkiego, czyli niczego”. Do grupy czynników wskazywanych przez co trzeciego badanego, wpisuje się **brak szerokiej oferty zajęć dodatkowych i pozalekcyjnych**. Wskaźnik ten potwierdza wcześniej zidentyfikowany deficyt w zakresie zajęć rozwijających zainteresowania i kompetencje uczniów poza obowiązkowym programem nauczania. Brak zajęć i kół zainteresowań rozwijających pasje, powoduje, że dodatkowy rozwój dzieci uzależniony jest od możliwości finansowych rodziców. Wyraźnie akcentowana jest również potrzeba zajęć praktycznych, opartych na doświadczeniach, eksperymentach i pracy projektowej, zamiast dominacji teorii.

Na podobnym poziomie częstości wskazań znajdują się problemy wychowawcze z uczniami oraz niewystarczające wsparcie dla uczniów z trudnościami, po 25% odpowiedzi. Wskazuje to na przeciążenie szkół w obszarze funkcji opiekuńczo-wychowawczej oraz na niedostateczne zasoby wspierające uczniów wymagających specjalistycznej pomocy. Komentarze dotyczące braku zajęć korekcyjno-kompensacyjnych, dydaktyczno-wyrównawczych czy treningów umiejętności społecznych potwierdzają, że problem ten ma charakter operacyjny i bezpośrednio wpływa na codzienne funkcjonowanie uczniów. Ważne przy tym punkcie jest też wsparcie psychologiczne i dobrostan uczniów. Respondenci wskazują na niewystarczającą dostępność psychologów i pedagogów szkolnych, brak realnej pomocy w sytuacjach kryzysowych oraz niedostateczne reagowanie na przemoc rówieśniczą i wykluczenie społeczne.

Istotnym czynnikiem jest **jakość i postawa kadry nauczycielskiej**, rozumiana nie tylko jako kompetencje merytoryczne, lecz także jako zaangażowanie, etyka zawodowa i relacja z uczniem. Respondenci wskazują na problem wypalenia zawodowego nauczycieli, braku motywacji, schematycznego nauczania oraz zachowań niepedagogicznych, w tym etykietowania uczniów i ignorowania ich potrzeb emocjonalnych. Przy tym rodzice wskazują na silną potrzebę rozwijania kompetencji wśród nauczycieli, rozwój w kadrę, superwizję, mentoring czy wsparcie psychologiczne dla nauczycieli. Jednocześnie pojawia się wątek „docenienia nauczycieli” i zwiększenia ich autonomii oraz wsparcia finansowego i organizacyjnego ze strony organu prowadzącego.

Niższe, choć nadal istotne odsetki wskazań dotyczą niedopasowania oferty edukacyjnej do rynku pracy (19%) oraz braku wystarczającego doradztwa zawodowego (17%), a co za tym idzie lepsze przygotowanie uczniów do przyszłości.

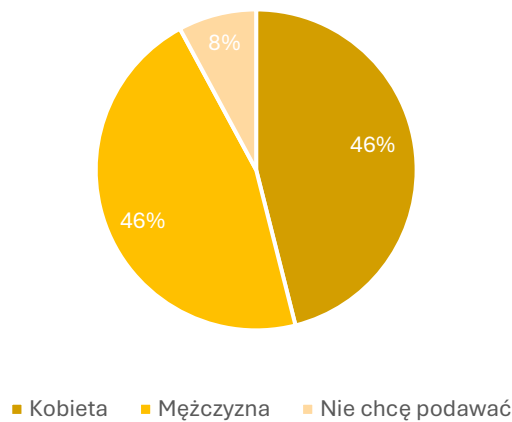
Wyraźnie identyfikowany obszar dotyczy zarządzania szkołą i skuteczności dyrekcji w obszarze bezpieczeństwa i problemów wychowawczych. Pojawiają się opinie o braku reakcji na przemoc rówieśniczą, hejt i nękanie oraz przekonanie, że problemy są minimalizowane lub „zamiatane pod dywan”. Oznacza to konieczność wzmocnienia procedur interwencji, standardów reagowania oraz odpowiedzialności zarządczej, bo jest to obszar, który silnie wpływa na dobrostan uczniów, a pośrednio także na wyniki dydaktyczne.

Pod kątem strategicznym, kluczowe wyzwania wynikają z organizacji procesu kształcenia i wsparcia ucznia.

W opinii rodziców poprawa edukacji w Gminie Żnin, powinna polegać na przejściu od szkół realizujących minimum programowe do modelu szkoły odpowiadającej na realne potrzeby rozwojowe ucznia. Ważne jest indywidualne podejście do ucznia, zapewnienie realnego systemu wsparcia i indywidualizacji, szczególnie dla uczniów z trudnościami i rekomendacjami PPP, rozbudowa oferty zajęć dodatkowych, wzmocnienie wsparcia psychologiczno-pedagogicznego, inwestycja w kadre, wsparcie rozwojowe oraz zwiększeniu elastyczności programu i organizacji pracy szkoły.

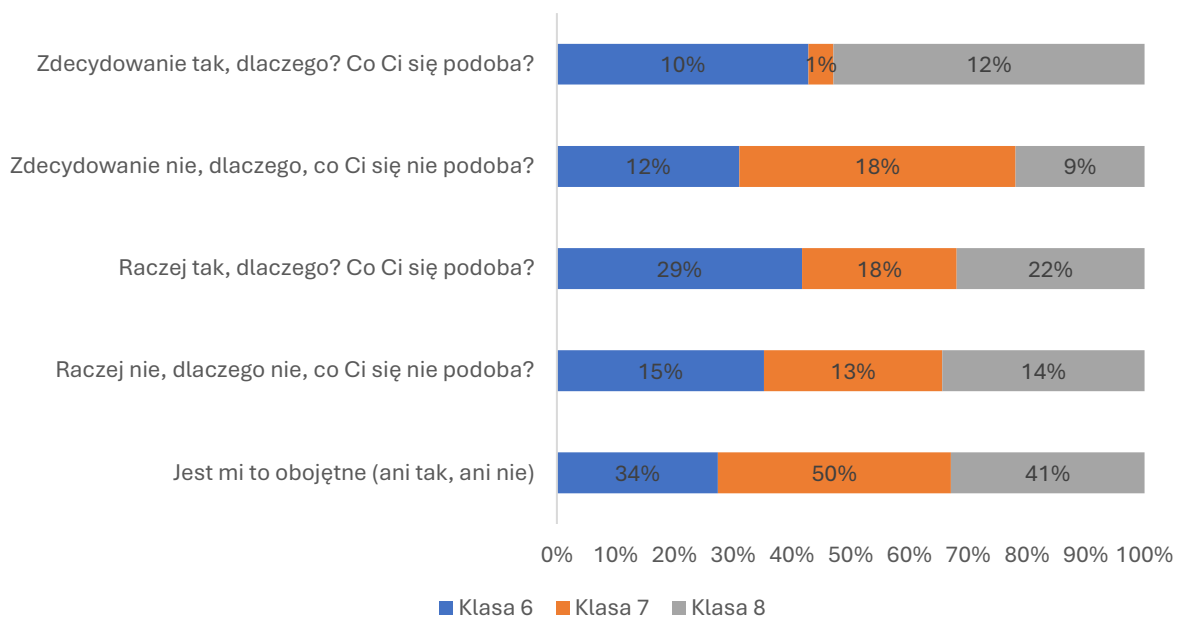
System oświaty z perspektywy uczniów

Wykres 24. Płeć

Źródło: Badanie własne maj-czerwiec 2025

Wykres 25. Czy lubisz chodzić do swojej szkoły?

Źródło: Badanie własne maj-czerwiec 2025

Zaprezentowane wyniki odpowiedzi na pytanie ujawniają wyraźne różnice w odpowiedziach na różnych szczeblach edukacyjnych.

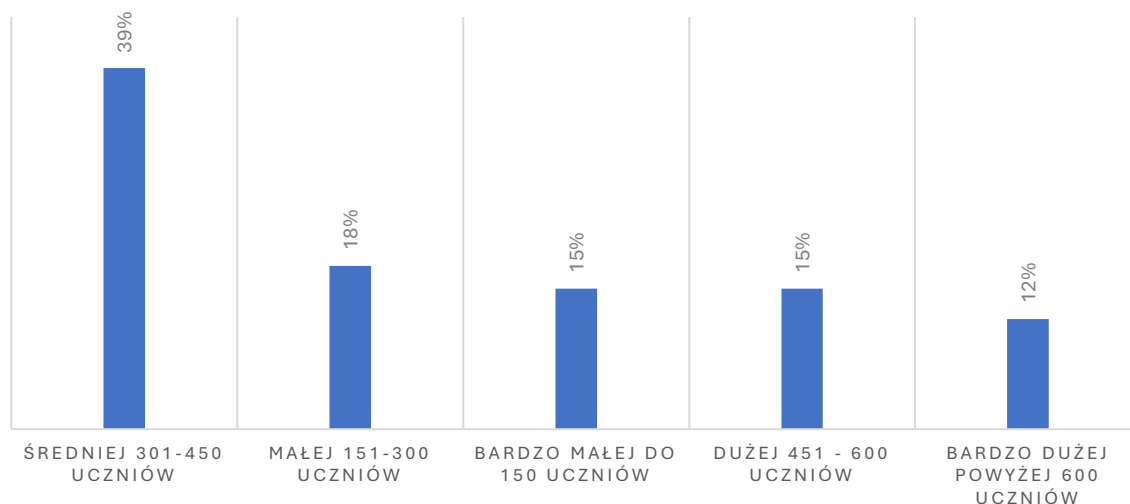
Analiza porównawcza klas 6, 7 i 8 wskazuje, że dominującą postawą nie jest ani satysfakcja, ani jawna niechęć, lecz obojętność, która systematycznie utrzymuje się na wysokim poziomie.

W klasie 6 postawa neutralna („jest mi to obojętne”) dotyczy 34% uczniów, natomiast w klasie 7 wzrasta aż do 50%, by w klasie 8 nieznacznie spaść do 41%. Statystycznie oznacza to, że największy kryzys identyfikacji ze szkołą przypada na klasę 7. Obojętność w badaniach edukacyjnych interpretowana jest jako stan szczególnie niekorzystny, ponieważ wskazuje na brak więzi emocjonalnej ze środowiskiem szkolnym, niską motywację wewnętrzną oraz ograniczone poczucie sensu uczestnictwa w edukacji.

Pozytywne nastawienie do szkoły (łącznie odpowiedzi „raczej tak” i „zdecydowanie tak”) wykazuje tendencję spadkową wraz z wiekiem uczniów. W klasie 6 wynosi ono 39%, w klasie 7 spada do 19%, natomiast w klasie 8 wzrasta nieznacznie do 34%. Szczególnie niepokojący jest wynik klasy 7, gdzie jedynie 1% uczniów deklaruje zdecydowanie pozytywny stosunek do szkoły. Oznacza to niemal całkowity zanik silnej identyfikacji emocjonalnej ze szkołą w tym wieku. W klasie 8 obserwowany jest częściowy powrót pozytywnych deklaracji, co może mieć związek z dojrzewaniem uczniów lub koncentracją na zakończeniu etapu edukacyjnego.

Negatywne nastawienie do szkoły (odpowiedzi „raczej nie” i „zdecydowanie nie”) utrzymuje się na względnie stabilnym poziomie w każdej z klas, oscylując wokół 25–31%.

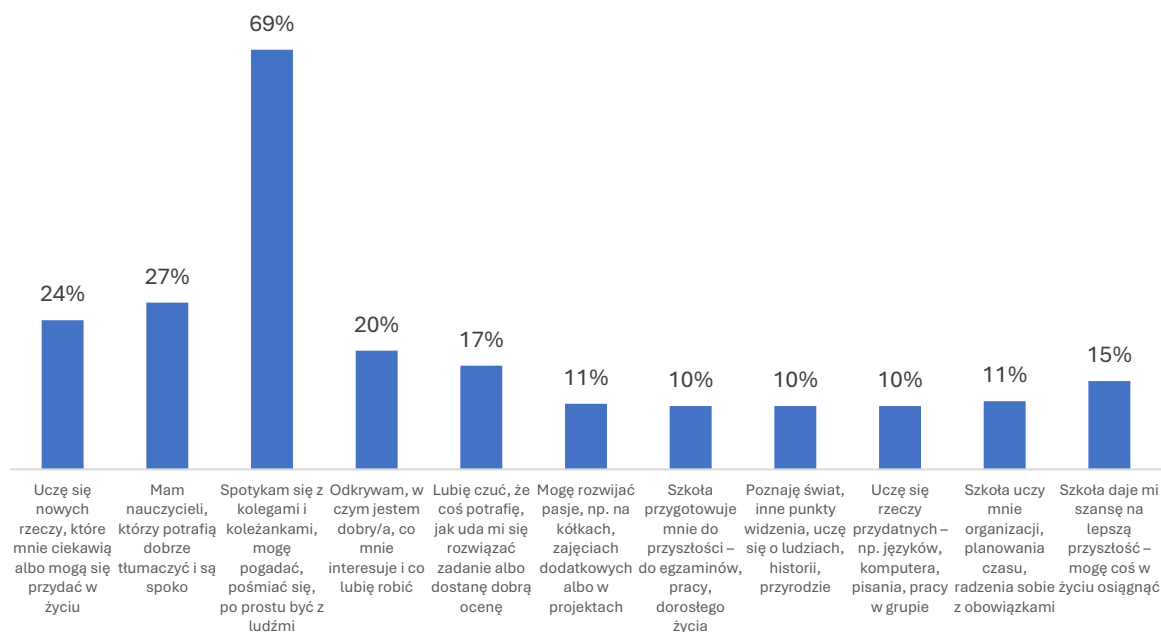
Wykres 26. Czy chciałbyś się uczyć w szkole:

Źródło: Badanie własne maj-czerwiec 2025

Rozkład odpowiedzi na pytanie o preferowaną wielkość szkoły pokazuje wyraźne i spójne preferencje uczniów, które mają bezpośrednie znaczenie dla organizacji systemu edukacji i klimatu szkoły. Najczęściej wybieraną opcją jest szkoła średniej wielkości, licząca od 301 do 450 uczniów, którą wskazało 39% badanych. Statystycznie oznacza to, że dla największej grupy uczniów optymalnym środowiskiem edukacyjnym jest placówka na tyle duża, by oferować różnorodność zajęć i relacji, ale jednocześnie na tyle kameralna, by nie powodować anonimowości i poczucia zagubienia.

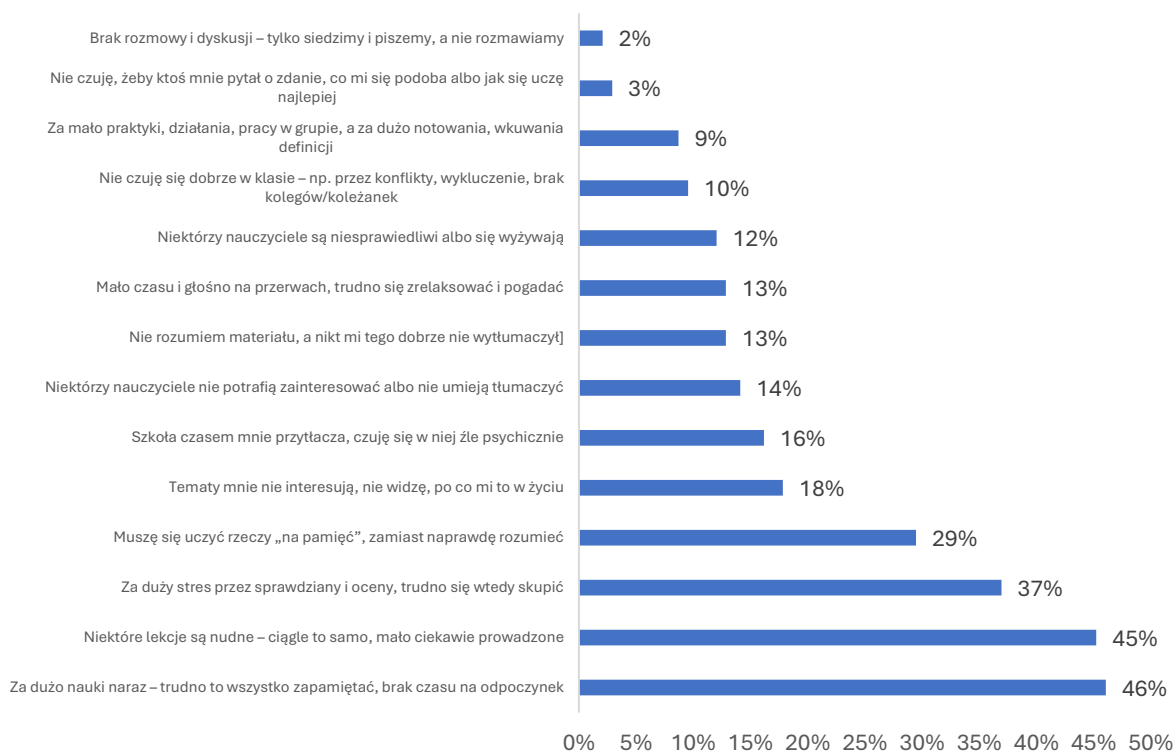
Szkoły bardzo małe do 150 uczniów wskazało tylko 15% badanych. Uczniowie preferują szkoły o umiarkowanej skali, które łączą różnorodność oferty z możliwością indywidualnego kontaktu. Wyniki pokazują, że w przypadku planowania sieci szkół, należy unikać bardzo dużych i bardzo małych placówek. Wykres 27. Co fajnego jest w szkole?

Źródło: Badanie własne maj-czerwiec 2025

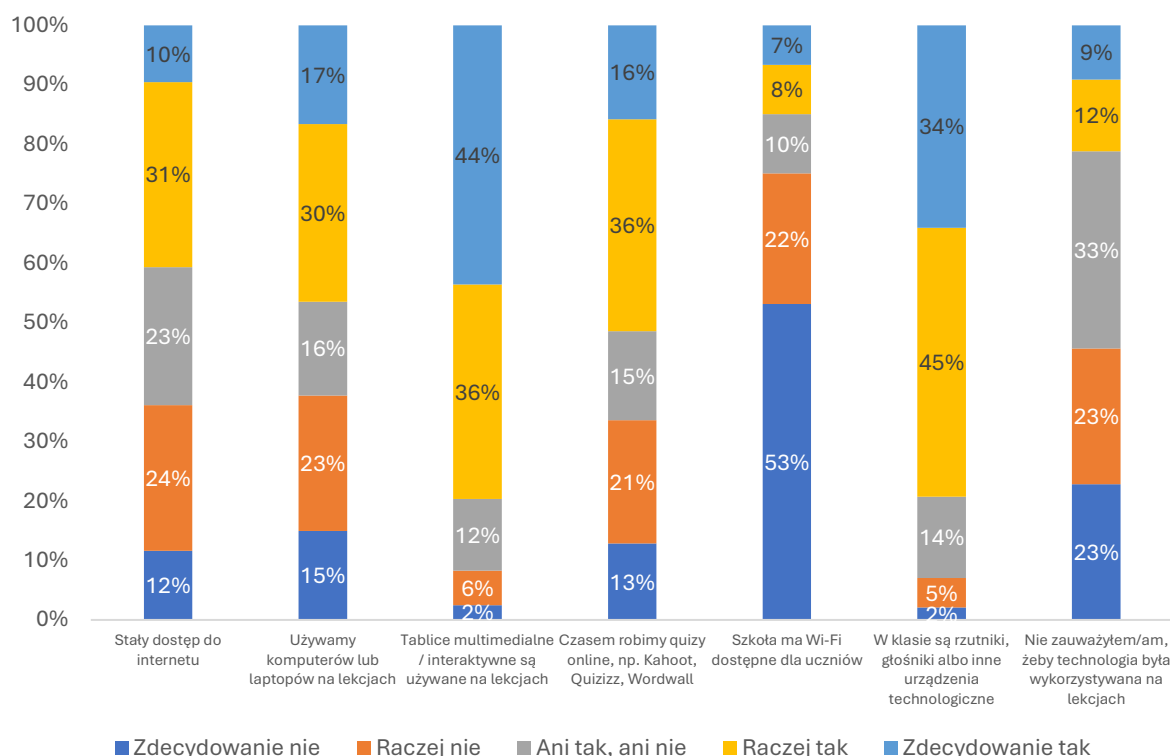
69% uczniów deklaruje, że najważniejsze i „fajne” w szkole jest spotkanie się z kolegami i koleżankami, rozmowy, śmiech i bycie z ludźmi. Oznacza to, że szkoła jest postrzegana przede wszystkim jako przestrzeń relacji rówieśniczych, a nie jako środowisko rozwoju poznawczego czy kompetencyjnego. W kontekście wcześniejszych danych o obojętności i spadku identyfikacji ze szkołą, wynik ten sugeruje, że więź ze szkołą opiera się głównie na relacjach społecznych, a nie na treści i jakości procesu uczenia się. Druga grupa odpowiedzi, znacznie mniej liczna, dotyczy jakości nauczania i relacji z nauczycielami. 27% uczniów wskazuje, że pozytywnym elementem szkoły są nauczyciele, którzy potrafią dobrze tłumaczyć i są „spoko”, a 24% podkreśla uczenie się nowych rzeczy, które są ciekawe lub przydatne w życiu. Jedynie 20% uczniów deklaruje, że w szkole odkrywa swoje zainteresowania i mocne strony, a 17% wskazuje na satysfakcję z poczucia kompetencji, gdy coś się uda lub pojawi się dobra ocena. Istnieją różnice pomiędzy deklarowanymi przez dorosłych celami edukacji a realnym doświadczeniem uczniów. Szkoła dla uczniów, to miejsce bycia z rówieśnikami.

Wykres 28. Co w szkole Ci się nie podoba?

Najczęściej wskazywanym powodem nudy jest przeciążenie nauką i brak równowagi między nauką a regeneracją. 46% uczniów deklaruje, że w szkole jest „za dużo nauki naraz”, trudno wszystko zapamiętać i brakuje czasu na odpoczynek. 45%, wskazuje, że niektóre lekcje są nudne, ponieważ są prowadzone w sposób powtarzalny, schematyczny i mało angażujący. 37% uczniów deklaruje, że duży stres przez sprawdziany i oceny utrudnia skupienie się i odbiera sens uczenia się. W połączeniu z 29% wskazań na konieczność uczenia się „na pamięć” zamiast rozumienia, rysuje się obraz szkoły jako środowiska nastawionego na wynik i kontrolę, a nie na proces uczenia się. 18% badanych deklaruje, że omawiane tematy ich nie interesują i nie widzą ich związku z życiem. Wyraźnie obecny jest również wątek dobrostanu psychicznego. 16% uczniów przyznaje, że szkoła ich przytłacza i czują się w niej źle psychicznie.

Wykres 29. Wykorzystywanie nowoczesnych technologii na lekcji

Źródło: Badanie własne maj-czerwiec 2025

41% uczniów deklaruje, że raczej lub zdecydowanie ma stały dostęp do internetu, jednak niemal identyczny odsetek, bo 36%, wskazuje odpowiedzi negatywne.

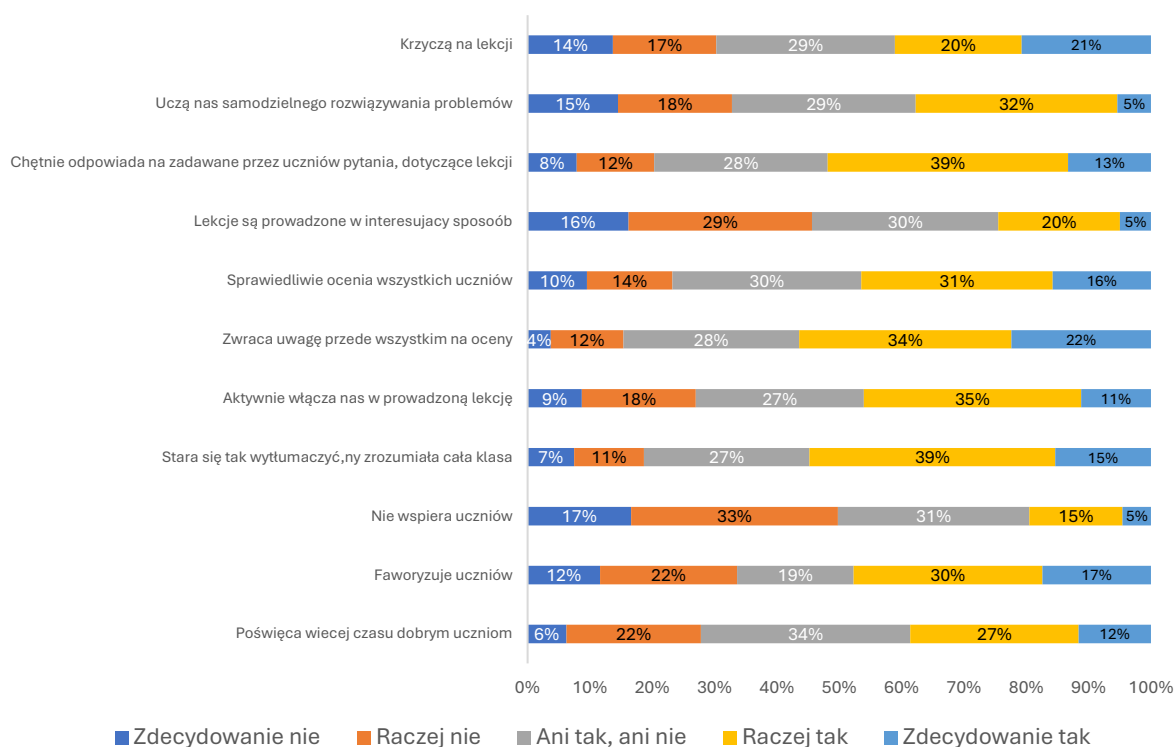
Podobny obraz wyłania się przy korzystaniu z komputerów lub laptopów na lekcjach. Łącznie 47% uczniów potwierdza ich użycie, ale 38% zaprzecza, a pozostała część nie potrafi jednoznacznie tego ocenić. Taki rozkład wskazuje, że technologia nie jest elementem codziennej dydaktyki, lecz dodatkiem wykorzystywanym okazjonalnie, prawdopodobnie przez wybranych nauczycieli.

Najbardziej pozytywnie oceniany obszar dotyczy tablic multimedialnych i interaktywnych. Aż 80% uczniów deklaruje, że są one wykorzystywane na lekcjach, z czego 44% w sposób zdecydowany. Jednocześnie jednak tablice interaktywne często pełnią funkcję „nowoczesnej tablicy”, a nie narzędzia zmieniającego sposób uczenia się, co znajduje potwierdzenie w kolejnych odpowiedziach.

W odniesieniu do quizów online i narzędzi interaktywnych (Kahoot, Quizizz, Wordwall) odpowiedzi są już znacznie mniej jednoznaczne. 52% uczniów deklaruje ich stosowanie, ale 34% wskazuje odpowiedzi negatywne. Oznacza to, że narzędzia angażujące uczniów są wykorzystywane nieregularnie i nie stanowią standardu pracy dydaktycznej.

79% uczniów potwierdza dostępność rzutników i głośników w klasie, co wskazuje, że infrastruktura sprzętowa w dużej mierze jest zapewniona. 45% uczniów deklaruje, iż nie zauważyło wykorzystywania technologii na lekcjach, przy czym 23% wskazuje to zdecydowanie. Wyniki pokazują, że szkoły znajdują się na etapie cyfryzacji infrastrukturalnej, ale nie dydaktycznej.

Wykres 30. Czy większość nauczycieli uczących Twoją klasę

Źródło: Badanie własne maj-czerwiec 2025

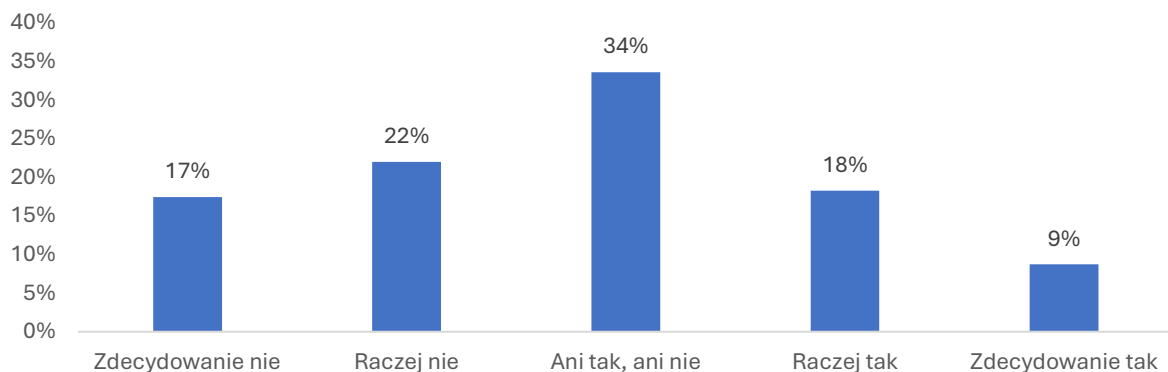
Ponad połowa uczniów (54%) deklaruje, że nauczyciele starają się tłumaczyć materiał w taki sposób, aby cała klasa go zrozumiała. Podobnie 46% uczniów uważa, że nauczyciele aktywnie włączają ich w przebieg lekcji, a 52% wskazuje, że nauczyciele chętnie odpowiadają na pytania uczniów.

Znacznie bardziej problematyczny jest obszar oceniania i motywacji. Ponad połowa uczniów (56%) uważa, że nauczyciele zwracają uwagę przede wszystkim na oceny, co wzmacnia obraz szkoły jako instytucji nastawionej na wynik, a nie na proces uczenia się. Jednocześnie tylko 47% uczniów uważa, że nauczyciele oceniają sprawiedliwie wszystkich uczniów.

Tylko co czwarty badany uczeń uważa, że lekcje są prowadzone w interesujący sposób, podczas gdy 45% temu zaprzecza. To jeden z najłabszych wyników w całym zestawie i silnie koreluje z wcześniejszymi odpowiedziami dotyczącymi nudy, schematycznych metod i braku praktyki.

Na uwagę zasługuje również kwestia zachowań nieakceptowalnych, takich jak krzyk na lekcji. 41% uczniów deklaruje, że nauczyciele krzyczą.

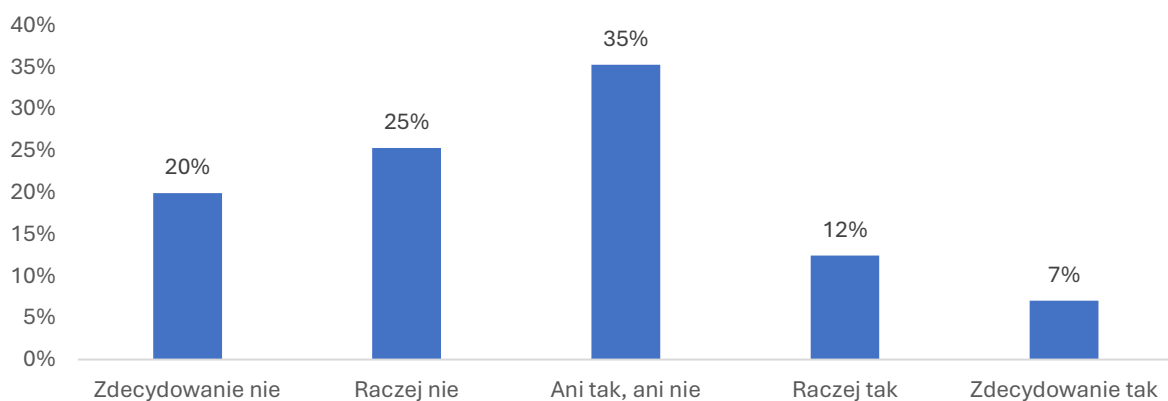
Wykres 31. Czy szkoła ukierunkowuje Cię na dalszą drogę kształcenia?

Źródło: Badanie własne maj-czerwiec 2025

Najliczniejszą grupę stanowią uczniowie, którzy wybrali odpowiedź „ani tak, ani nie” – 34%. Odpowiedzi negatywne („zdecydowanie nie” i „raczej nie”) łącznie stanowią 39%, co wskazuje, że blisko 40% badanych nie czuje się ukierunkowanych przez szkołę na dalszą drogę kształcenia. Brak poczucia ukierunkowania wzmacnia niepewność, obniża motywację do nauki i sprzyja przekonaniu, że szkolna wiedza nie ma bezpośredniego związku z przyszłym życiem. Skuteczne działania strategiczne powinny więc obejmować systemowe doradztwo edukacyjno-zawodowe, prezentowanie ścieżek kształcenia i zawodów, a także powiązanie treści nauczania z realnymi decyzjami, przed którymi stoją uczniowie, zwłaszcza w klasach 7 i 8.

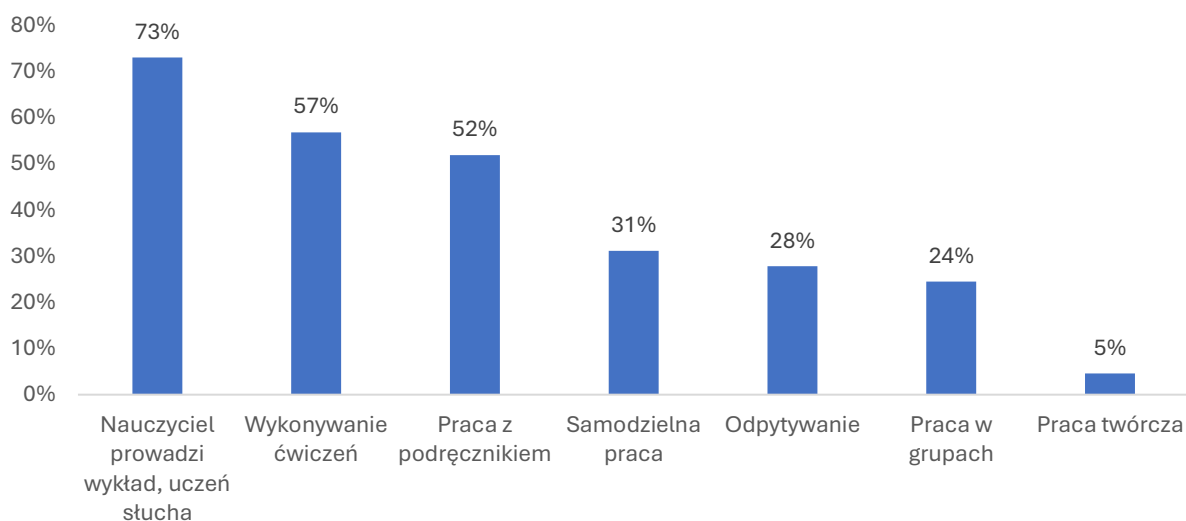
Wykres 32. Szkoła i planowanie przyszłości

Źródło: Badanie własne maj-czerwiec 2025

35% uczniów wskazało na odpowiedź „ani tak, ani nie”, pokazuje to, że uczniowie nie potrafią wskazać konkretnych działań szkoły, które realnie pomagałyby im planować przyszłość, ale też nie zawsze mają świadomość, że takie wsparcie powinno istnieć. Odpowiedzi negatywne („zdecydowanie nie” – 20% oraz „raczej nie” – 25%) obejmują łącznie 45% badanych. Oznacza to, że niemal połowa uczniów wprost deklaruje brak pomocy szkoły w planowaniu przyszłości. Szkoła nie pełni skutecznie funkcji przygotowania ucznia do decyzji życiowych i edukacyjnych.

Wykres 33. Jak prowadzona jest najczęściej lekcja?

Źródło: Badanie własne maj-czerwiec 2025

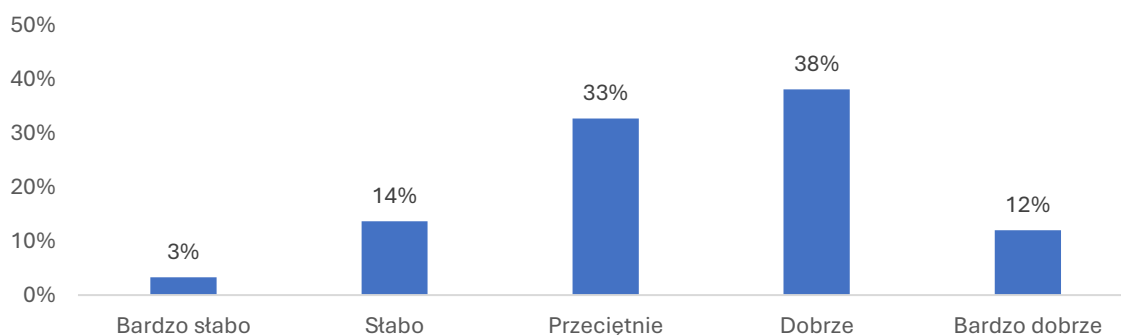
Najczęściej wskazywaną formą pracy jest model wykładu przez nauczyciela, wskazało tak 73% uczniów. Oznacza to, że proces nauczania opiera się głównie na przekazywaniu treści w sposób jednokierunkowy, z ograniczonym udziałem ucznia jako aktywnego uczestnika.

Drugą najczęściej wskazywaną formą jest wykonywanie ćwiczeń (57%) oraz praca z podręcznikiem (52%). Są to metody typowe dla tradycyjnego nauczania, które wzmacniają schemat: przekaz treści – ćwiczenie – sprawdzenie. Uczniowie realizują zadania, ale rzadko mają możliwość decydowania o sposobie pracy lub pogłębiania tematów zgodnie z własnymi zainteresowaniami.

Znacznie rzadziej występują formy, które wymagają większej autonomii ucznia. Samodzielna praca została wskazana przez 31% uczniów, a odpytywanie przez 28%.

Szczególnie niskie odsetki dotyczą metod, które są kluczowe z perspektywy nowoczesnej dydaktyki. Praca w grupach została wskazana jedynie przez 24% uczniów, a praca twórcza zaledwie przez 5%. Oznacza to, że kompetencje takie jak współpraca, kreatywność, inicjatywa i myślenie problemowe są rozwijane marginalnie.

Wykres 34. Ocena poziomu nauczania

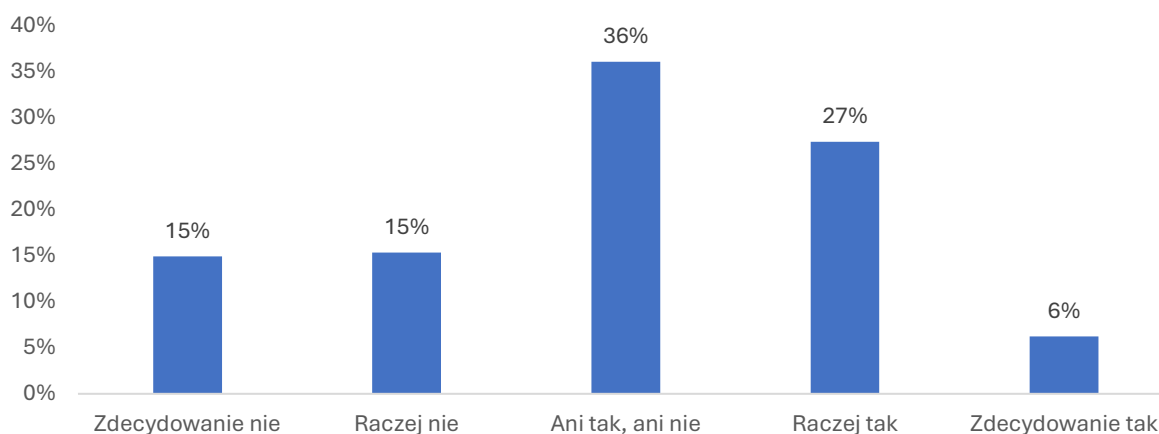
Źródło: Badanie własne maj-czerwiec 2025

Czy w szkole przestrzegane są zasady koleżeństwa i współpracy między uczniami?

Najliczniejszą grupę stanowią uczniowie wybierający odpowiedź „ani tak, ani nie” – 36%. Taki wynik sugeruje brak wyraźnych, czytelnych standardów zachowań koleżeńskich w szkole. Uczniowie nie doświadczają jednoznacznie ani kultury współpracy, ani jej braku, co w praktyce oznacza, że relacje rówieśnicze są zmienne, sytuacyjne i zależne od kontekstu klasy lub grupy.

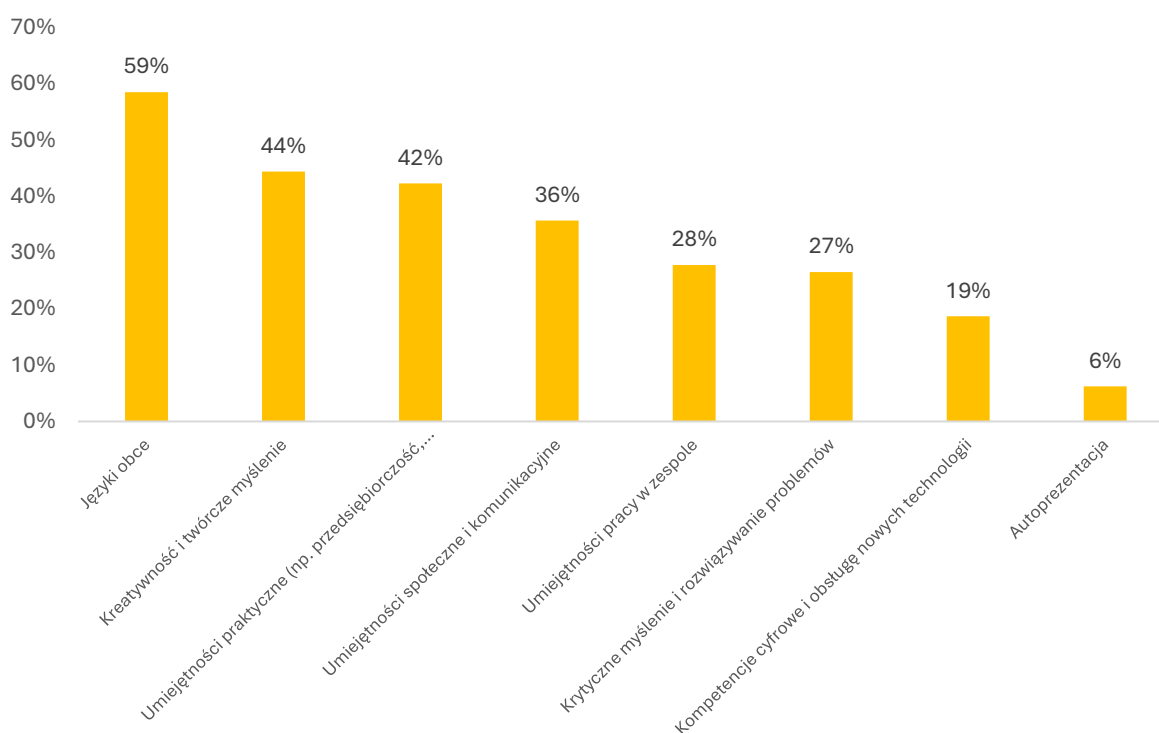
Odpowiedzi negatywne („zdecydowanie nie” i „raczej nie”) łącznie wynoszą 30%. Oznacza to, że niemal co trzeci uczeń doświadcza szkoły jako miejsca, w którym zasady koleżeństwa i współpracy są naruszane.

Wykres 35. Czy w szkole przestrzegane są zasady koleżeństwa i współpracy między uczniami?

Źródło: Badanie własne maj-czerwiec 2025

Wykres 36. Jakie kompetencje chcielibyście rozwijać?

Źródło: Badanie własne maj-czerwiec 2025

Najczęściej wskazywanym obszarem są języki obce, które chce rozwijać 59% uczniów. Jest to zdecydowanie najwyższy wynik w zestawieniu i świadczy o tym, że uczniowie postrzegają znajomość języków jako realny kapitał na przyszłość.

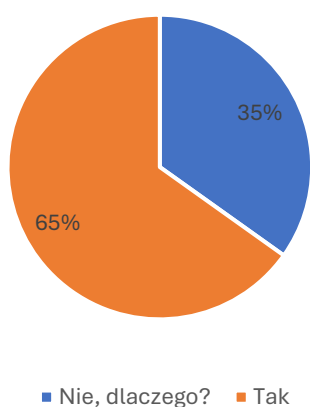
Na drugim miejscu znajduje się kreatywność i twórcze myślenie (44%). Ten wynik jest szczególnie znaczący, ponieważ uczniowie wyraźnie artykułują potrzebę wyjścia poza schemat, notowanie i odtwarzanie wiedzy. Kreatywność jawi się tu jako przeciwieństwo nudy, przeciążenia i uczenia się na pamięć, które wcześniej były wskazywane jako główne problemy szkoły.

Bardzo wysoki odsetek, 42%, dotyczy umiejętności praktycznych, takich jak przedsiębiorczość, zarządzanie finansami czy kompetencje techniczne i kulinarne. To kolejny sygnał, że uczniowie oczekują od szkoły większej użyteczności życiowej i lepszego powiązania edukacji z codziennym funkcjonowaniem. Kolejne miejsca zajmują umiejętności społeczne i komunikacyjne (36%) oraz umiejętność pracy w zespole (28%). W połączeniu z wcześniejszymi wynikami, w których relacje rówieśnicze były najważniejszym „fajnym” elementem szkoły, widać wyraźnie, że uczniowie chcą nie tylko być z ludźmi, ale też uczyć się, jak funkcjonować w relacjach w sposób bardziej świadomy i kompetentny. Szkoła jest dla nich przestrzenią społeczną, lecz nie zawsze daje narzędzia do radzenia sobie w tej przestrzeni.

Na dalszym miejscu pojawia się krytyczne myślenie i rozwiązywanie problemów (27%). Uczniowie chcą szkoły, która rozwija kompetencje przyszłości w sensie praktycznym i społecznym, a nie wyłącznie przekazuje wiedzę teoretyczną. Priorytetem są języki obce, kreatywność i umiejętności praktyczne, czyli obszary, które wymagają zmiany metod nauczania, organizacji zajęć i oferty pozalekcyjnej, a nie jedynie korekt programowych.

56% badanych w odpowiedziach otwartych uważa, że szkoła nie rozwija tych umiejętności. Wśród odpowiedzi pojawiają się: „lekcje są nudne”, „szkoła zabija kreatywność”, „nie ma zajęć dodatkowych”, „nic praktycznego”. Brak rozwijania zainteresowań (najczęstszy motyw) „nie ma kółek zainteresowań, brakuje zajęć dodatkowych, nauczyciele nic nie proponują lub zajęcia są tylko te obowiązkowe”. Wielu uczniów wskazuje, że „szkoła przygotowuje do testów, nie do życia”. Krytyka metod nauczania „nauczyciele tylko patrzą na oceny”, „nie umieją tłumaczyć”, „blokują kreatywność”, „nie uczą przydatnych rzeczy jak zarządzanie pieniędzmi”. Wiele działań wypływa z własnych inicjatyw poza szkołą „bo sama wpływam na to, jak się rozwijam”, „muszę działać poza szkołą”, „uczę się na korepetycjach”.

Wykres 37. Bezpieczeństwo w szkole

Źródło: Badanie własne maj-czerwiec 2025

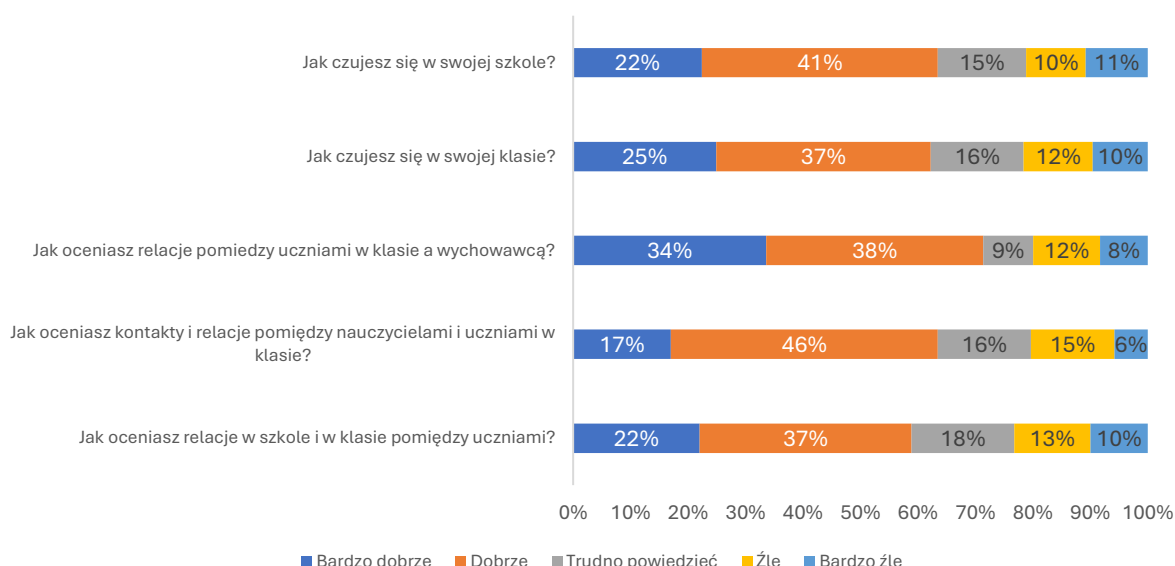
Powody, dla których uczniowie nie czują się bezpiecznie to przemoc fizyczna i agresja rówieśnicza (ok. 30–35%). Uczniowie wprost piszą o biciu, szarpaniu, agresywnych kolegach, szantażu czy wyzwiskach „koledzy są agresywni, szantażują”, „rówieśnicy z klasy biją mnie np. po twarzy”.

Toksyczna atmosfera i wyśmiewanie (ok. 25–30%) „jest dużo toksycznych osób”, „czuję, że koleżanki obgadują mnie za plecami”, „cokolwiek powiem, może być wykorzystane przeciwko mnie”, „ludzie są niemili i się ich boję”.

Brak bezpieczeństwa psychicznego (ok. 20%) - uczniowie mówią o stresie, presji, lęku przed przemocą psychiczną lub emocjonalną „boje się ludzi, nikt nigdy nie wie, co mnie może spotkać”, „presja spowodowana rówieśnikami i naciskiem na naukę”.

Brak zaufania do nauczycieli lub ich reakcji (ok. 10–15%) - uczniowie opisują sytuacje, w których czują się pozostawieni sami sobie lub nawet zawstyżeni przez dorosłych „wychowawczynie zamiata zęczenie się pod dywan”.

Wykres 38. Jak oceniasz relacje w klasie pomiędzy uczniami?

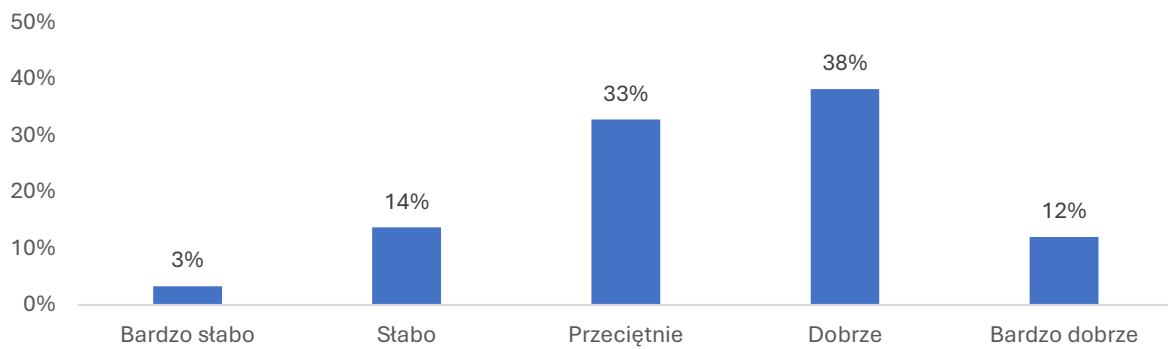

Relacje pomiędzy uczniami w klasie są oceniane umiarkowanie pozytywnie. Odpowiedzi „bardzo dobrze” i „dobrze” łącznie stanowią 59%, co wskazuje, że dla większości uczniów relacje rówieśnicze w klasie są akceptowalne lub dobre. Jednocześnie 23% uczniów ocenia je negatywnie („źle” i „bardzo źle”), a 18% nie potrafi jednoznacznie ich ocenić. Ten rozkład pokazuje, że choć relacje rówieśnicze nie są generalnie złe, to w każdej klasie istnieje znacząca grupa uczniów, która doświadcza trudności, konfliktów lub wykluczenia.

Zdecydowanie najlepiej oceniane są kontakty i relacje pomiędzy nauczycielami i uczniami w klasie. Aż 72% uczniów ocenia je dobrze lub bardzo dobrze, przy stosunkowo niskim odsetku ocen negatywnych (20%). Jest to jeden z najbardziej pozytywnych wyników w całym zestawie i wskazuje, że relacje formalne z nauczycielami są dla większości uczniów poprawne, a często wspierające.

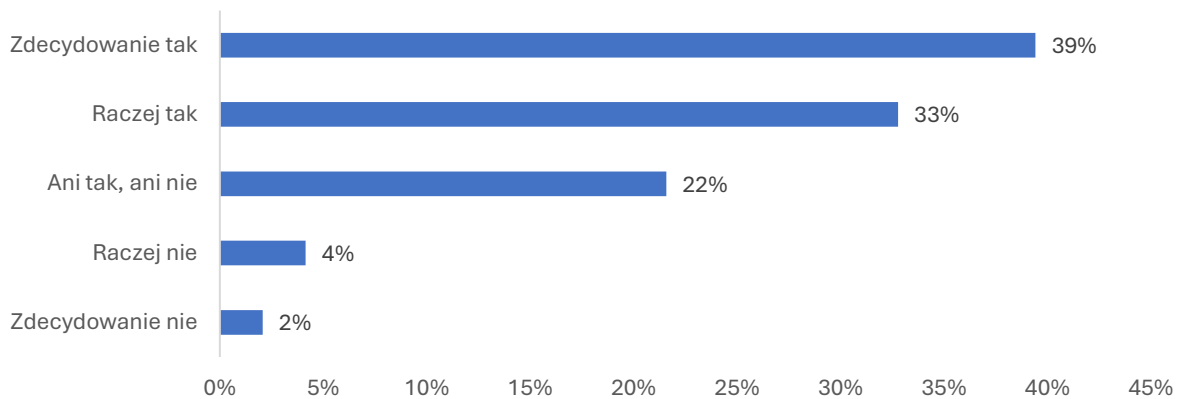
Relacje pomiędzy uczniami w klasie a wychowawcą również oceniane są relatywnie dobrze. 62% uczniów wskazuje odpowiedzi pozytywne, co potwierdza istotną rolę wychowawcy jako osoby stabilizującej relacje i budującej klimat klasy.

Wykres 39. Jak oceniasz poziom nauczania?

Źródło: Badanie własne maj-czerwiec 2025

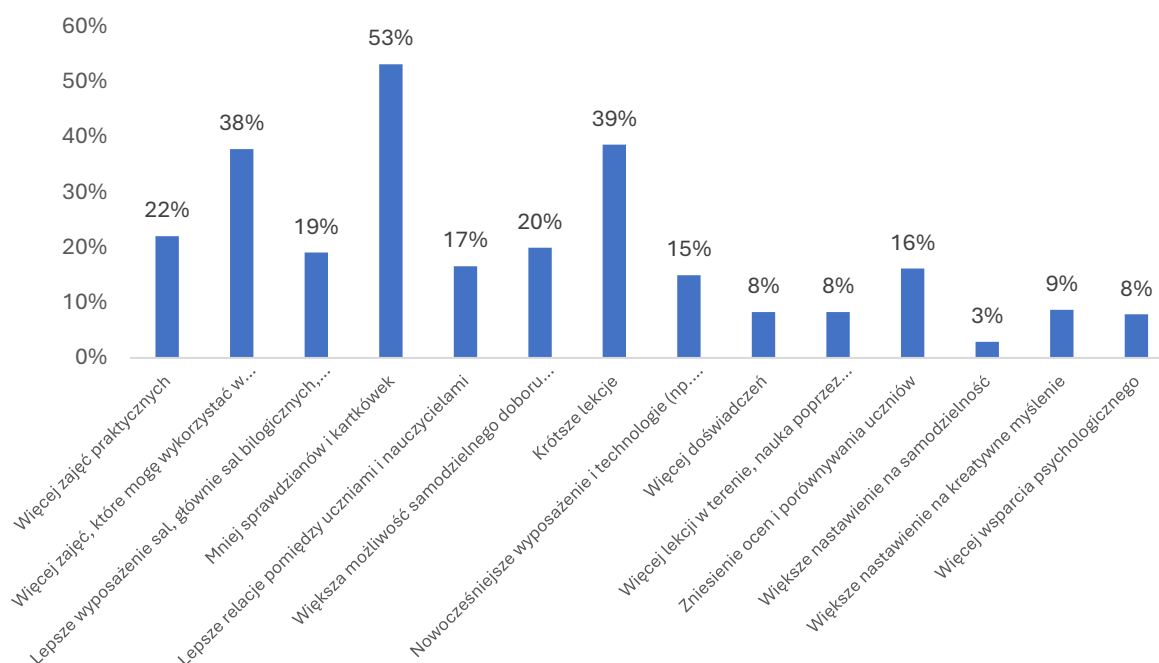
Wykres 40. Czy chciałabyś/chciałbyś aby szkoła bardziej przygotowywała Cię do życia zawodowego lub codziennego?

Źródło: Badanie własne maj-czerwiec 2025

Zdecydowana większość uczniów oczekuje wyraźnego wzmocnienia praktycznego wymiaru edukacji. Odpowiedzi „raczej tak” i „zdecydowanie tak” łącznie obejmują aż 72% badanych.

Wykres 41. Jak wyobrażasz sobie szkołę za 5 lat? Co chciałbyś by się w niej zmieniło?

Źródło: Badanie własne maj-czerwiec 2025

Rozkład odpowiedzi na pytanie o wizję szkoły za 5 lat pokazuje bardzo dojrzały i spójny obraz oczekiwań uczniów, który w istotny sposób wykracza poza proste postulaty „mniej nauki”. Uczniowie nie negują sensu edukacji – oni precyzyjnie wskazują, co w obecnym modelu jest dla nich najbardziej obciążające i najmniej użyteczne.

53% uczniów chce mniej sprawdzianów i kartkówek. W połączeniu z wcześniejszymi danymi o stresie, nudy i uczeniu się „na pamięć”, wynik ten wskazuje, że obecny system oceniania jest dla uczniów jednym z głównych źródeł przeciążenia i demotywacji.

Drugim bardzo silnym postulatem jest praktyczność edukacji. 38% uczniów chce więcej zajęć możliwych do wykorzystania w codziennym życiu, a 22% więcej zajęć stricte praktycznych. W praktyce oznacza to oczekiwanie przesunięcia ciężaru edukacji z teorii na kompetencje życiowe.

Bardzo wyraźnie zaznacza się także potrzeba zmiany organizacji czasu i rytmu nauki. 39% uczniów wskazuje krótsze lekcje jako jedną z kluczowych zmian.

Istotnym obszarem jest również autonomia ucznia i relacje. 20% uczniów chce większej możliwości samodzielnego doboru przedmiotów, a 17% lepszych relacji pomiędzy uczniami i nauczycielami.

Jakich zmian oczekują uczniowie?

Mniej stresu i ocen, więcej zrozumienia (ok. 30%). Uczniowie chcą mniej sprawdzianów, kartkówek, ocen liczbowych i stresu z nimi związanego. „Mniej sprawdzianów i kartkówek, zniesienie ocen”, „Oceny nie powinny świadczyć o wartości człowieka.”

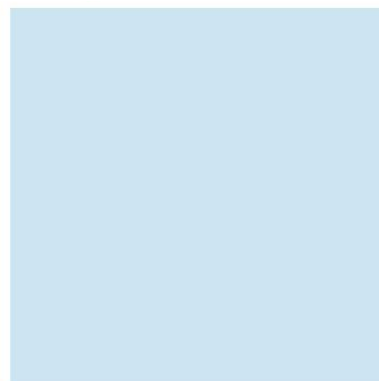
Lepsi nauczyciele i zmiana ich podejścia (ok. 25%)

Uczniowie wielokrotnie piszą o braku empatii, faworyzowaniu, wyzywaniu lub braku umiejętności tłumaczenia. „Nauczyciele powinni lepiej tłumaczyć, nie porównywać uczniów.” „Więcej cierpliwości i zrozumienia dla ucznia.”

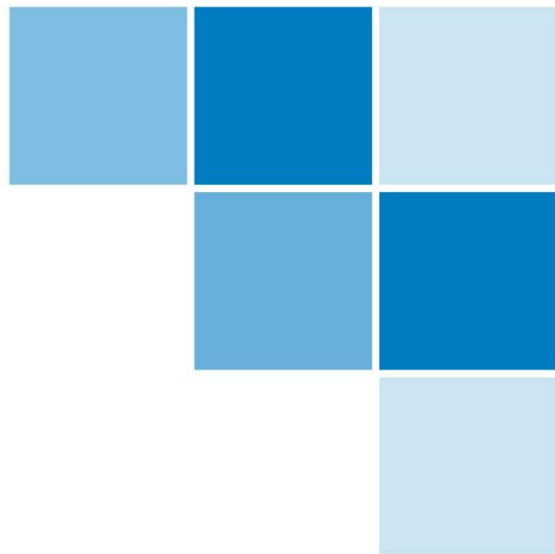
Więcej praktycznych umiejętności (ok. 20%)

Uczniowie mają świadomość, że uczą się rzeczy mało przydatnych. Wskazują na potrzebę zajęć z finansów, prawa, komunikacji, zdrowia psychicznego, techniki i życia codziennego. „Uczyć rzeczy, które się przydadzą w życiu”, „lekcje o bankach, urządach, dorosłym życiu.”

Załącznik nr 2 do uchwały nr XVIII/227/2026
Rady Miejskiej w Żninie
z dnia 22 maja 2026 r.

DIAGNOZA FUNKCJONUJĄCEGO SYSTEMU OŚWIATY GMINY ŻNIN

RAPORT ZOSTAŁ OPRACOWANY

PRZEZ FIRME

**5ZMYŚŁÓW - KATARZYNA RUTKOWSKA
Z SIEDZIBĄ WE WROCŁAWIU**

[HTTPS://5ZMYSLOW.COM.PL](https://5zmyslow.com.pl)

Spis treści

Wstęp.....	5
1. Metodologia przyjęta w diagnozie.....	5
2. Demografia.....	8
2.2. Urodzenia żywe w latach 2019-2024 w gminie Żnin.....	14
2.3. Migracje w gminie Żnin.....	15
2.4. Bezrobocie w gminie Żnin.....	17
2.5. Ranking szkół podstawowych prowadzonych przez Gminę Żnin.....	22
3. Demografia na tle porównawczym z gminami sąsiadującymi Kruszwica, Mogilno, Szubin, Tuchola 27	
3.1. Struktura wieku ludności gminy Żnin na tle regionu (2020–2024).....	29
3.2. Liczebność dzieci objętych opieką żłobkową.....	32
3.3. Współczynniki skolaryzacji w szkołach podstawowych (2020–2024).....	34
3.4. Migracje w gminie Żnin na tle gmin regionu (2020–2024).....	35
3.5. Bezrobocie w gminie Żnin na tle gmin regionu (2020–2024).....	36
3.6. Współczynniki skolaryzacji w szkołach podstawowych (2020–2024) na tle porównywanych gmin.....	39
3.7. Szkoły podstawowe i wydatki na oświatę na tle porównywanych gmin.....	40
3.8. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w gminie Żnin i gminach porównawczych.....	43
4. System oświaty w Gminie Żnin w opinii grup interesariuszy- najważniejsze wnioski.....	48
4.1. System oświaty z perspektywy uczniów – najważniejsze wnioski.....	48
4.2. System oświaty z perspektywy rodziców uczniów placówek oświatowych – najważniejsze wnioski	50
4.3. System oświaty z perspektywy psychologów i pedagogów szkolnych – najważniejsze wnioski	52
4.4. System oświaty z perspektywy nauczycieli – najważniejsze wnioski.....	55
4.5. System oświaty z perspektywy dyrektorów - najważniejsze wnioski.....	57
5. Wstęp.....	61
5.1. Analiza finansowa wydatków na oświatę.....	62
5.2. Finansowanie zadań oświatowych w Gminie Żnin.....	66
5.3. Subwencja oświatowa i algorytm jej podziału.....	73
5.4. Naliczenie subwencji oświatowej dla Gminy Żnin na rok 2024.....	74
5.5. Porównanie wydatków w poszczególnych jednostkach oświatowych w zestawieniu z otrzymywaną subwencją oświatową.....	77
5.5.1.Szkoły podstawowe.....	77
5.5.2.Przedszkola.....	81

6. Charakterystyka i specyfika funkcjonowania szkół oraz placówek oświatowych.....	87
6.1. Struktura sieci szkół i przedszkoli Gminy Żnin	87
6.2. Wychowanie przedszkolne	90
6.2.1. Liczba dzieci w publicznych przedszkolach i oddziałach przedszkolnych przy szkołach podstawowych	93
6.2.2. Liczba oddziałów w publicznych przedszkolach.....	95
6.2.3. Liczebność oddziałów w publicznych przedszkolach	96
6.2.4. Analiza struktury zatrudnienia nauczycieli w przedszkolach miejskich	98
6.2.5. Analiza zatrudnienie nauczycieli w przeliczeniu na liczbę dzieci	100
6.2.6. Analiza zatrudnienia nauczycieli w przeliczeniu na jeden oddział.....	101
6.2.7. Analiza zatrudnienia kadry niepedagogicznej	102
6.2.8.Struktura wydatków i koszt kształcenia ucznia w miejskich przedszkolach	104
6.2.9.Bieżące koszty związane z utrzymaniem budynków miejskich przedszkoli.....	106
6.2.10. Wnioski podsumowujące	107
6.3. Szkoły podstawowe.....	107
6.3.1.Liczba dzieci w szkołach podstawowych.....	108
6.3.2.Liczba oddziałów w szkołach podstawowych	109
6.3.3.Liczebność oddziałów w szkołach podstawowych.....	111
6.3.4.Analiza struktury zatrudnienia nauczycieli	113
6.3.5.Analiza zatrudnienie nauczycieli w przeliczeniu na liczbę dzieci.....	115
6.3.6.Analiza zatrudnienia nauczycieli w przeliczeniu na jeden oddział.....	116
6.3.7.Analiza zatrudnienia kadry niepedagogicznej.....	118
6.3.8.Struktura wydatków i koszt kształcenia ucznia w szkołach podstawowych	119
6.3.9.Bieżące koszty związane z utrzymaniem budynków szkół podstawowych	124
6.3.10 Stan wyposażenia szkół i przedszkoli w gminie Żnin.....	125
6.3.11. Wnioski podsumowujące	129
6.4. Zadania pozaszkolne	130
6.5. Kształcenie specjalne, pomoc psychologiczno-pedagogiczna, wczesne wspomaganie rozwoju dziecka, klasy integracyjne	133
6.6. Analiza bazy lokalowej z uwzględnieniem obciążenia poszczególnych obiektów	138
7. Prognozowana liczba dzieci w przedszkolach i szkołach	142
7.1. Prognozowana liczba dzieci w przedszkolach.....	145
7.2. Prognozowana liczba uczniów w szkołach podstawowych	149
Wnioski	152
7.3. Prognozowany wiek nauczycieli	153
7.3.1.Wiek nauczycieli wychowania przedszkolnego.....	153

7.3.2.	Wiek nauczycieli szkół podstawowych	155
8.	Mocne i słabe strony oświaty w gminie Żnin, na podstawie przeprowadzonej diagnozy	158

Wstęp

Gmina Żnin położona jest w północnej części województwa kujawsko-pomorskiego, należy do powiatu żnińskiego, jest głównym ośrodkiem regionu Pałuk. Obszar gminy charakteryzuje się znacznym potencjałem przyrodniczym i krajobrazowym, związanym przede wszystkim z obecnością licznych jezior oraz terenów atrakcyjnych turystycznie, co ma znaczenie zarówno dla mieszkańców, jak i dla rozwoju funkcji rekreacyjnych. Struktura przestrzenna gminy wynika z wielowiekowej historii miasta Żnina jako ośrodka handlowo-rzemieślniczego, a obecnie uzupełnia ją funkcja mieszkaniowa i usługowa dla szerszego zaplecza wiejskiego.

Powierzchnia gminy wynosi ponad 300 km², a jej przestrzeń obejmuje zarówno zwarte tkanki miejskie, jak i obszary rolnicze oraz turystyczne. Rolnictwo, małe i średnie przedsiębiorstwa oraz sektor usług stanowią główne filary lokalnej gospodarki, przy czym walory przyrodnicze i dziedzictwo kulturowe (w tym zabytki i tradycje Pałuk) odgrywają coraz większą rolę w budowaniu potencjału rozwojowego. Do analizy porównawczej przyjęto:

Kruszwica – ośrodek o silnych tradycjach przemysłowo-rolniczych, w którym presja demograficzna jest widoczna, ale częściowo równoważona przez atrakcyjność turystyczną nad Gopłem;

Mogilno – miasto powiatowe o podobnej skali i strukturze funkcjonalnej, również zmagające się z odpływem młodych mieszkańców oraz koniecznością wzmocnienia lokalnego rynku pracy;

Szubin – miejscowość z większym wpływem suburbanizacji, związanym z sąsiedztwem Bydgoszczy, gdzie procesy demograficzne łagodzone są częściowo przez napływ ludności do strefy podmiejskiej;

Tuchola – ośrodek o znaczeniu subregionalnym, z dominacją funkcji leśnych i turystycznych, charakteryzujący się podobnym do Żnina profilem demograficznym, tj. kurczeniem się populacji i starzeniem społeczeństwa.

1. Metodologia przyjęta w diagnozie

Dokument *Diagnoza funkcjonującego stan oświaty w Gminie Żnin* została opracowana metodą partycypacyjno-ekspercką.

W ramach etapu I przeprowadzono szeroko zakrojone analizy, które obejmowały przeprowadzenie pogłębionej analizy wtórnych źródeł danych, obejmujących m.in. dane demograficzne, dokumenty strategiczne, informacje pozyskane z Urzędu Miasta oraz zasoby Systemu Informacji Oświatowej (SIO), a także dane finansowe. Analiza miała charakter deskryptywno-analityczny i stanowiła podstawę do sformułowania wstępnych hipotez badawczych.

Etap II koncentrował się na realizacji badań jakościowych z pięcioma grupami interesariuszy: dyrektorzy, rodzice, uczniowie, nauczyciele, specjaliści (psycholodzy, pedagodzy, logopedzi). Tematyka wywiadów koncentrowała się wokół uzyskania opinii, spostrzeżeń na temat placówek oświatowych w Gminie Żnin i ocenie plusów i minusów funkcjonującego systemu oświaty w gminie, oraz wskazanie punktów wymagających zmian i ulepszenia.

Konstrukcja metodologiczna procesu badawczego została oparta na koncepcji triangulacji, rozumianej jako mechanizm wzmocniający rzetelność, trafność i wnikliwość analizy badawczej poprzez zastosowanie różnorodnych źródeł informacji, podejść analitycznych oraz perspektyw interpretacyjnych. Wyróżniono cztery typy triangulacji:

- **Triangulacja danych** – zakładająca pozyskiwanie i analizę informacji pochodzących z heterogenicznych źródeł, co sprzyja ujęciu badanych zjawisk z wielu punktów widzenia oraz minimalizacji ryzyka błędów systemowych i poznawczych;
- **Triangulacja badaczy** – polegająca na angażowaniu więcej niż jednej osoby w proces realizacji badania, co pozwala ograniczyć subiektywność interpretacji wyników oraz przeciwdziałać efektom poznawczego skrzywienia jednostkowego.

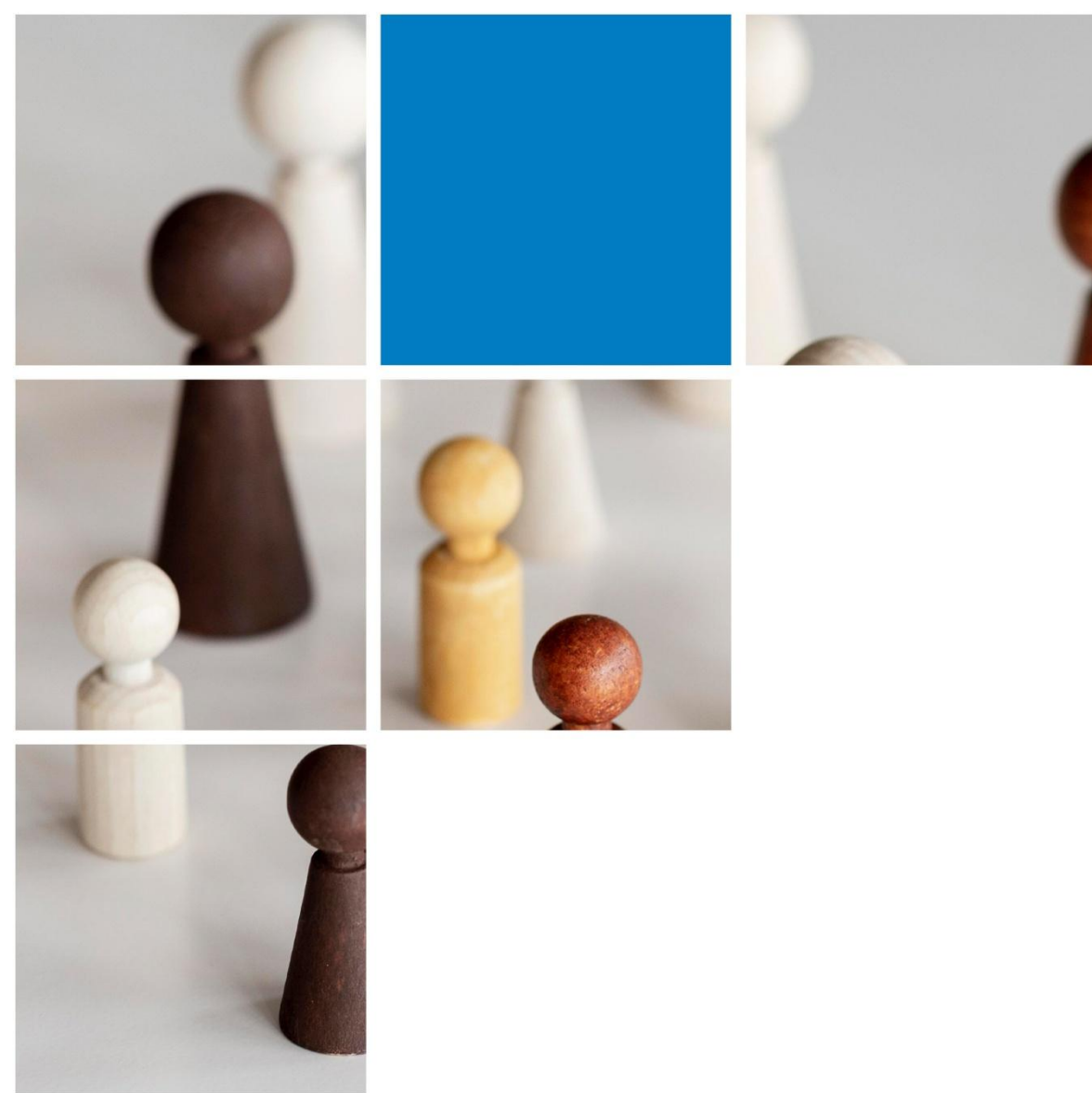
Na potrzeby opracowania analizy szczególnie intensywnie zastosowano **triangulację danych** i **triangulację zespołu badawczego**.

Analiza danych zastanych (desk research) obejmowała systematyczne pozyskiwanie, porządkowanie oraz krytyczną analizę danych wtórnych, pochodzących z oficjalnych dokumentów strategicznych, źródeł urzędowych i statystycznych. Proces ten nie wymagał generowania nowych danych, lecz koncentrował się na integracji i reinterpretacji już dostępnych zasobów informacyjnych. Wykorzystano szeroki zakres wtórnych źródeł informacji, w tym:

- dane statystyczne Głównego Urzędu Statystycznego (Bank Danych Lokalnych, roczniki i publikacje zbiorcze, prognozy ludności do 2060 r.),
- dane z Urzędu Miasta Żnin oraz jednostek organizacyjnych podległych miastu,
- akty prawa miejscowego, dokumenty strategiczne oraz sprawozdawcze,
- publikacje naukowe, artykuły prasowe i opracowania tematyczne dostępne w źródłach otwartych.

Wnioski zawarte w dokumencie oparte są na **twardych danych ilościowych**, co minimalizuje ryzyko nadinterpretacji i odwoływania się wyłącznie do opinii czy subiektywnych ocen. Analiza skoncentrowana jest wokół trendów demograficznych, edukacyjnych i społecznych, które zestawiono z sytuacją w Gminach o podobnej wielkości w regionie – Kruszwica, Mogilno, Szubin, Tuchola. Dzięki temu możliwe było wskazanie zarówno cech wspólnych, wynikających z ogólnych procesów społeczno-demograficznych, jak i lokalnych specyfik, odróżniających Żnin od innych ośrodków subregionalnych.

Opracowanie stanowi tym samym **bazę do dalszych prac analityczno-strategiczných**, umożliwiając identyfikację najważniejszych szans i zagrożeń stojących przed Żninem oraz wskazanie kierunków, które będą determinować przyszłość gminy w perspektywie do roku 2030 oraz prognozy daleko terminowe.

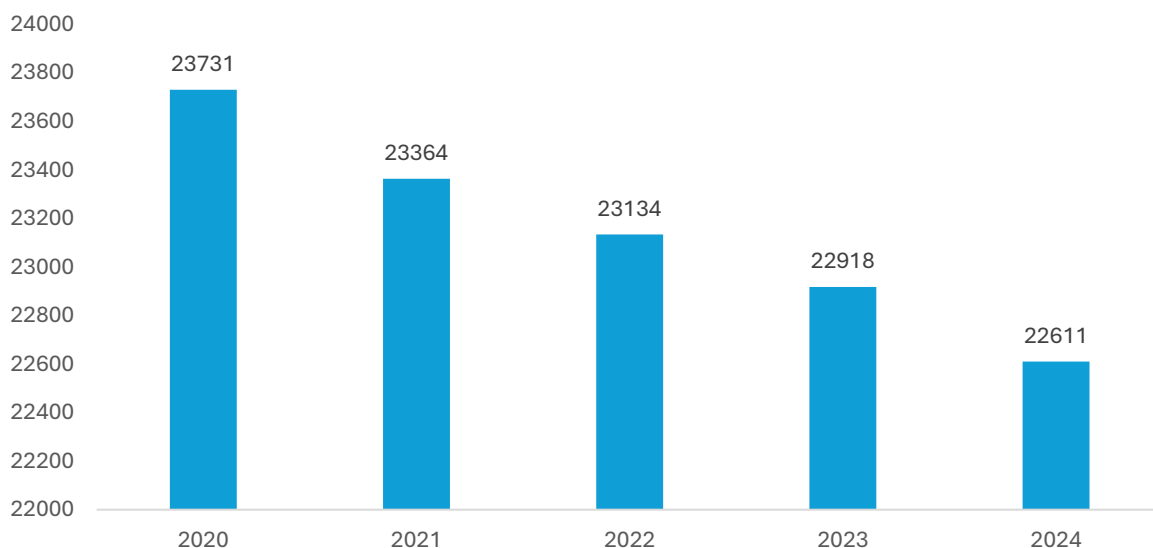

DEMOGRAFIA

2. Demografia

Dane demograficzne umożliwiają podejmowanie racjonalnych i długofalowych decyzji dotyczących m.in. struktury organizacyjnej systemu oświaty, skali nakładów inwestycyjnych w infrastrukturę edukacyjną, a także planowania zatrudnienia kadry pedagogicznej. Ponadto, mają one znaczący wpływ na prognozowanie dochodów budżetowych gminy, w tym udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych (PIT).

Wykres 1. Stan ludności ogółem w latach 2020 – 2024 w gminie Żnin

Źródło: Na podstawie raportu o stanie Gminy Żnin za lata 2020,2021,2022,2023,2024

Tabela 1. Tabela obrazująca procentowe zmiany ubytku liczby ludności w poszczególnych latach

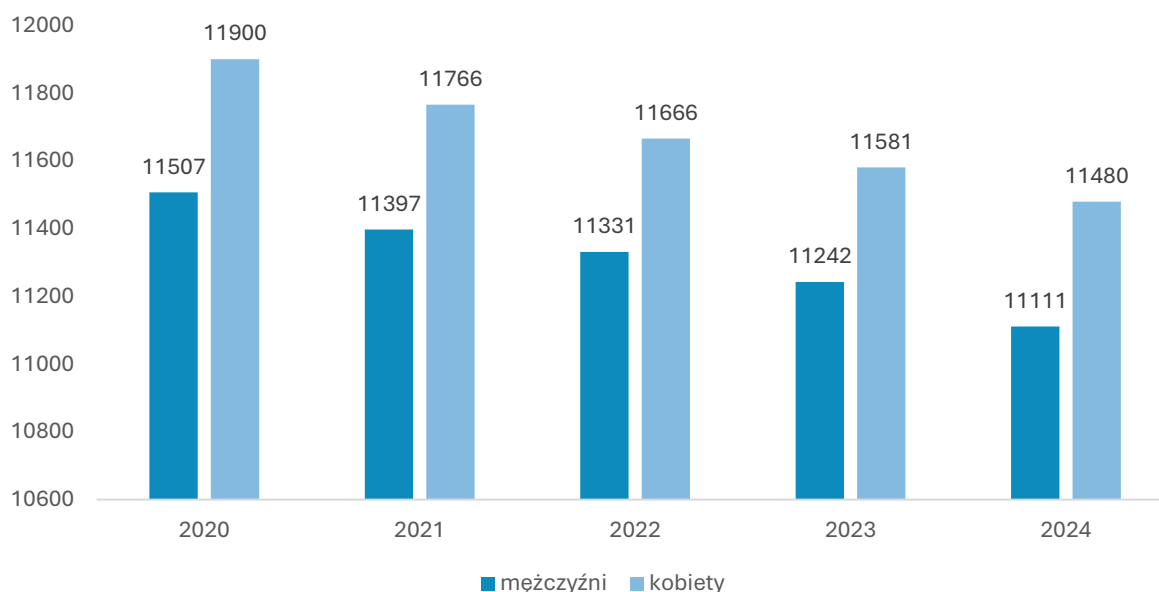
	pomiędzy 2020 a 2021	pomiędzy 2020 a 2022	pomiędzy 2020 a 2023	pomiędzy 2020 a 2024
Żnin	spadek o 1,55%	spadek o 2,52%	spadek o 3,43%	spadek o 4,72%

Źródło: BDL GUS <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start> dane z czerwca 2025

W latach 2010–2024 w gminie Żnin obserwowany jest systematyczny spadek liczby mieszkańców. W 2020 roku populacja wynosiła 23 731 osoby, podczas gdy w 2024 roku zmniejszyła się do 22 611 osób. Oznacza to spadek o 1120 mieszkańców, czyli o 4,72% w ciągu pięciu lat. W porównaniu z rokiem 2020 populacja w 2021 roku zmniejszyła się o 1,55%, w 2022 roku o 2,52%, w 2023 roku o 3,43%, a w 2024 roku już o 4,72%. Średniorocznie liczba ludności malała o około 1,2% rocznie, co wskazuje na trwały trend depopulacyjny. Największe roczne spadki odnotowano pomiędzy 2020 a 2021 oraz pomiędzy 2023 a 2024 rokiem, kiedy liczba mieszkańców zmniejszała się o 1,55 i 1,34 punktu procentowego. Najślabsze tempo spadku wystąpiło natomiast pomiędzy 2022 a 2023 rokiem, kiedy ubytek wyniósł 0,93 punktu procentowego. Choć dynamika spadku w poszczególnych latach różni się, całość wskazuje na konsekwentne kurczenie się populacji, a ostatni wzrost tempa ubytku w latach 2023–2024 może świadczyć o ponownym przyspieszeniu procesu depopulacji. Należy jednak podkreślić, że na obecną chwilę spadek nie jest dynamiczny.

2.1. Analiza liczby ludności w Żninie w podziale na kobiety i mężczyzn w latach 2020-2024

Wykres 2. Ludność w Żninie w podziale na płeć

Źródło: BDL GUS <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start> dane z sierpnia 2025

Wykres przedstawia strukturę ludności w podziale na płeć, w latach 2020–2024 w gminie Żnin. Wskazuje on na systematyczny spadek ludności w obu analizowanych grupach. W 2020 roku liczba mężczyzn wynosiła 11 507 osób, natomiast w 2024 roku spadła do 11 111 osób. Oznacza to ubytek o 396 osób, czyli o około 3,44%. W przypadku kobiet w tym samym okresie populacja zmniejszyła się z 11 900 do 11 480 osób, czyli o 420 osób, co odpowiada spadkowi o 3,53%.

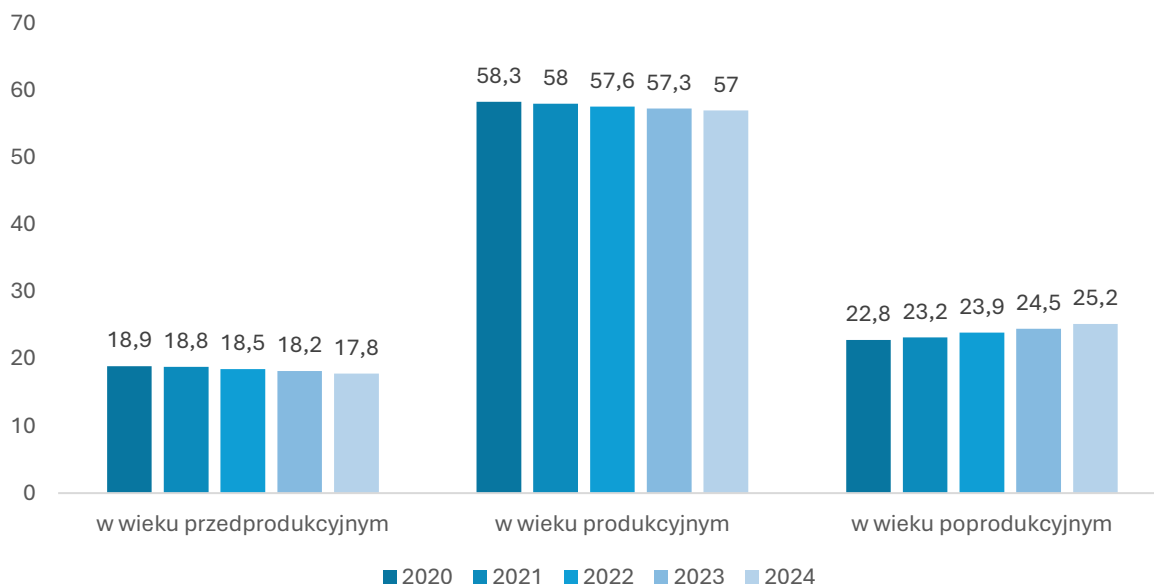
Tabela 2. Gęstość zaludnienia na 1 km i zmiana liczby ludności na 1000 mieszkańców

Wskaźniki	2020	2021	2022	2023	2024
ludność na 1 km ²	93,1	92,1	91,4	90,7	89,8
zmiana liczby ludności na 1000 mieszkańców	-6,52	-10,42	-7,17	-7,57	-10,17

Źródło: BDL GUS <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start> dane z czerwca 2025

W latach 2020–2024 gęstość zaludnienia w gminie Żnin systematycznie malała. W 2020 roku wynosiła 93,1 osoby na 1 km², a w 2024 roku spadła do 89,8 osób na 1 km². Oznacza to zmniejszenie gęstości o 3,3 osoby na kilometr kwadratowy, czyli o 3,5% w ciągu pięciu lat.

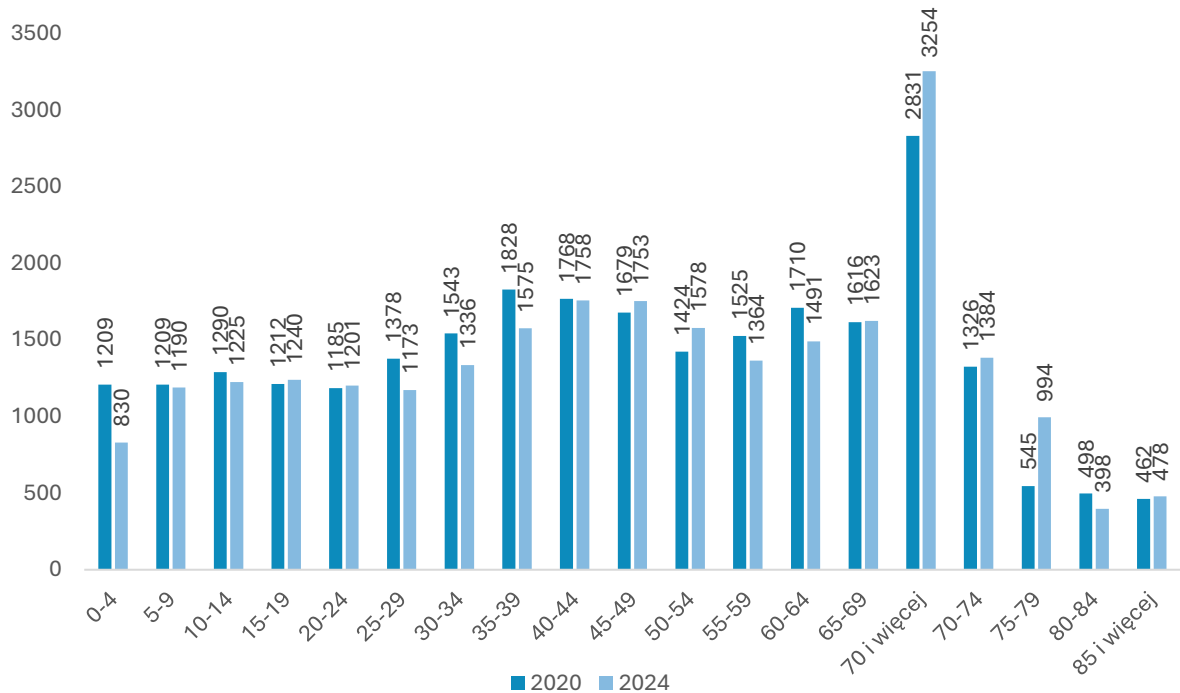
Wykres 3. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem, w latach 2020-2024

Źródło: BDL GUS <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start> dane z sierpnia 2025

Wykres przedstawia strukturę ludności w latach 2020-2024 z podziałem na ekonomiczne grupy wieku. W badanym okresie udział osób w wieku przedprodukcyjnym systematycznie malał – z 18,9% w 2020 roku do 17,8% w 2024 roku. Oznacza to spadek o 1,1 punktu procentowego. W tym samym czasie obniżył się również udział osób w wieku produkcyjnym – z 58,3% w 2020 roku do 57,0% w 2024 roku (-1,3 p.p.). Choć zmiana nie jest duża, wskazuje na stopniowe kurczenie się zasobów siły roboczej w gminie. Najbardziej dynamiczną zmianę odnotowano w grupie poprodukcyjnej. Udział seniorów wzrósł z 22,8% w 2020 roku do 25,2% w 2024 roku, czyli o 2,4 p.p. Oznacza to, że co czwarty mieszkaniec gminy Żnin ma już wiek emerytalny, a proces starzenia się społeczeństwa nabiera tempa.

Wykres 4. Liczba ludności wg 5-letnich grup wiekowych lata: 2020; 2024

Źródło: BDL GUS <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start> dane z sierpnia 2025

Tabela 3. Liczba ludności wg 5-letnich grup wiekowych lata: 2020; 2024 - zmiana liczbowa i procentowa

Wiek	2020	2024	zmiana liczby	zmiana %
0-4	1209	830	-379	-31,3%
5-9	1209	1190	-19	-1,6%
10-14	1290	1225	-65	-5,0%
15-19	1212	1240	28	2,3%
20-24	1185	1201	16	1,4%
25-29	1378	1173	-205	-14,9%
30-34	1543	1336	-207	-13,4%
35-39	1828	1575	-253	-13,8%
40-44	1768	1758	-10	-0,6%
45-49	1679	1753	74	4,4%
50-54	1424	1578	154	10,8%
55-59	1525	1364	-161	-10,6%
60-64	1710	1491	-219	-12,8%
65-69	1616	1623	7	0,4%
70 i więcej	2831	3254	423	14,9%
70-74	1326	1384	58	4,4%
75-79	545	994	449	82,4%
80-84	498	398	-100	-20,1%
85 i więcej	462	478	16	3,5%

Źródło: BDL GUS <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start> dane z sierpnia 2025

Wykres jak i tabela przedstawiają zmianę liczbową oraz procentową w strukturze wiekowej ludności, na przestrzeni lat 2020-2024. Najsilniejszy spadek liczby mieszkańców dotyczył najmłodszej grupy wiekowej 0–4 lata – liczba dzieci zmniejszyła się aż o 379 osób, czyli o 31,3%. Wyraźne ubytki widoczne są również w grupach 25–29 lat (–14,9%), 30–34 lata (–13,4%) i 35–39 lat (–13,8%). Są to roczniki osób w wieku zakładania rodzin, co może stanowić główną przyczynę problemów związanych z niską dzietnością.

W przypadku młodzieży i osób w wieku wczesnodojrzałym sytuacja jest bardziej zróżnicowana. Grupa 15–19 lat zwiększyła się nieznacznie (o 28 osób, +2,3%), a grupa 20–24 lat wzrosła o 16 osób (+1,4%). Może to wynikać z przejściowych zmian roczników wchodzących do poszczególnych przedziałów wiekowych. W szkołach średnich występuje obecnie wyż rocznikowy, zmniejszy się on jednak w kolejnych latach, ponieważ grupa w wieku 10-14 lat odnotowała spadek wartości -5%.

W średnich rocznikach widoczne są zarówno spadki, jak i wzrosty. Grupa 40–44 lata praktycznie się nie zmieniła (–0,6%), natomiast 45–49 lat i 50–54 lata odnotowały wzrost – odpowiednio o 4,4% i aż 10,8%. Pokazuje to przesuwanie się silnych roczników wyżu demograficznego w kierunku coraz starszych kategorii wiekowych.

Szczególnie znaczące zmiany widoczne są w populacji seniorów. Liczba osób w wieku 70 lat i więcej wzrosła o 423 osoby (+14,9%). Najbardziej dynamiczny przyrost dotyczył grupy 75–79 lat, w której liczba mieszkańców niemal się podwoiła (+82,4%). Wzrosła również liczba osób najstarszych (85+), o 3,5%. Jedynie grupa 80–84 lata zmniejszyła się o 20,1%, co może być efektem naturalnej śmiertelności.

Podsumowując, gmina Żnin zmaga się z istotnym ubytkiem najmłodszych roczników i jednocześnie ze wzrostem liczby osób starszych. Depopulacja dzieci i młodych dorosłych wskazuje na pogłębiające się problemy z odtwarzaniem pokoleń, podczas gdy szybki wzrost udziału seniorów potwierdza proces starzenia się społeczności lokalnej. Tendencje te będą miały w kolejnych latach wpływ zarówno na lokalny rynek pracy, edukację jak i na rosnące potrzeby w zakresie opieki zdrowotnej oraz usług społecznych.

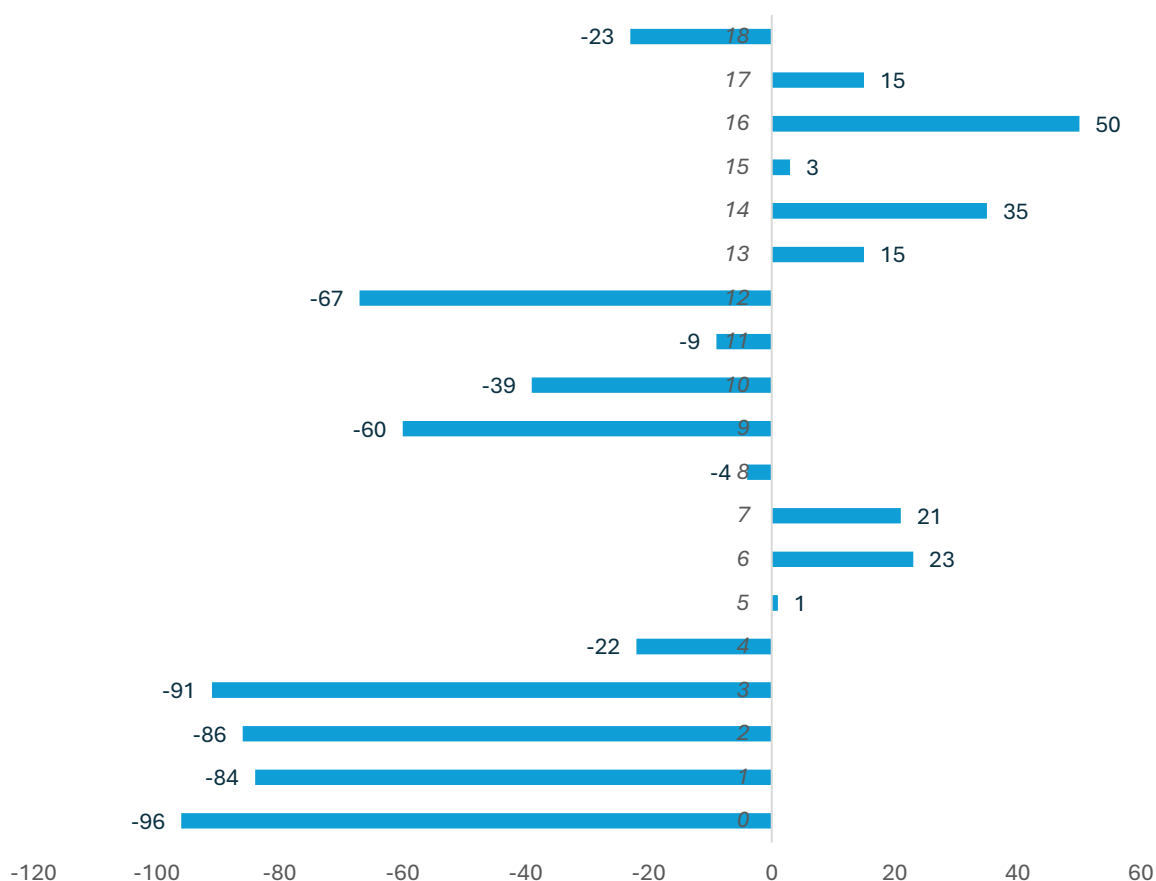
Tabela 4. Ludność w wieku 0-18 wg pojedynczych grup wieku 2020-2024

Wiek	2020	2021	2022	2023	2024
0	213	184	160	146	117
1	229	212	185	164	145
2	250	226	214	189	164
3	280	256	226	213	189
4	237	272	252	225	215
5	222	241	275	249	223
6	225	226	242	273	248
7	247	227	222	243	268
8	238	250	226	218	234
9	277	237	247	226	217
10	260	273	236	248	221
11	258	257	272	233	249
12	301	253	258	269	234
13	253	298	248	254	268
14	218	251	299	247	253

15	242	218	249	299	245
16	246	240	213	245	296
17	229	243	237	208	244
18	238	231	247	239	215

Źródło: BDL GUS <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start> dane z sierpnia 2025

Wykres 5. Zmiana w liczbie ludności w wieku 0-18 lat między 2020 a 2024

Źródło: BDL GUS <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start> dane z sierpnia 2025

Przyglądając się szczegółowo grupie wiekowej 0–18 lat, zauważa się, że największe ubytki najmłodszych roczników są wynikiem systematycznego spadku liczby urodzeń w kolejnych latach, a nie jednorazowego załamania. Odzwierciedla to trwałą tendencję spadkową w zakresie dzieciństwa.

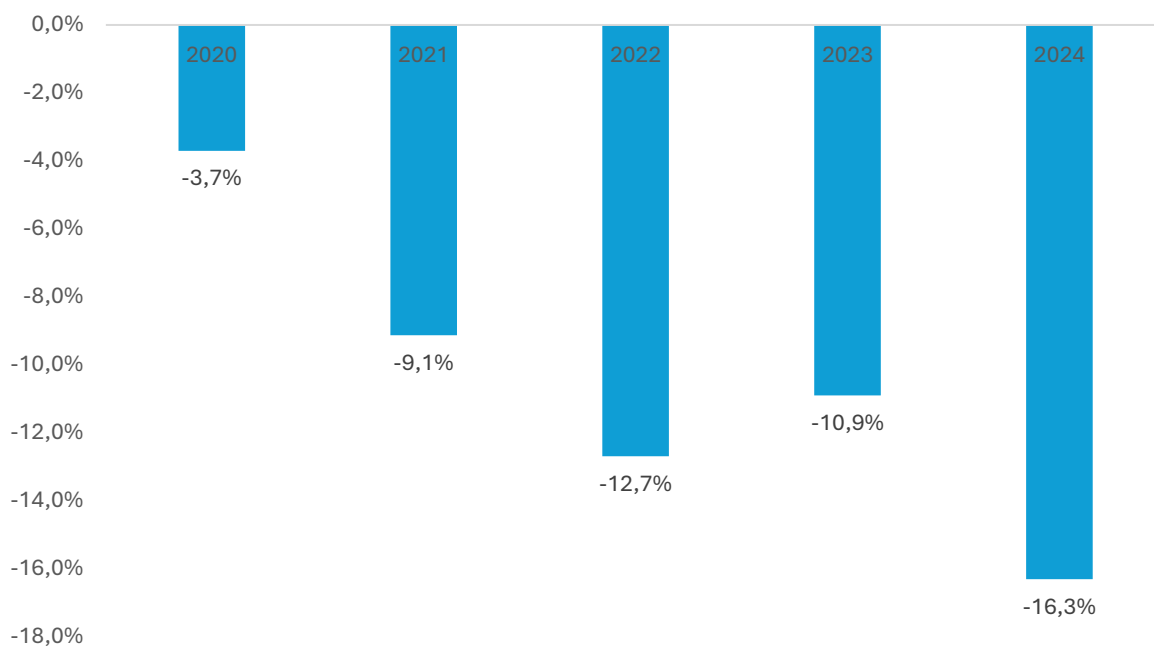
Jednocześnie widoczny jest element stabilizacji w części grup wiekowych. W rocznikach 8–11 lat oraz 15–18 lat zmiany były niewielkie lub dodatnie – liczba dzieci i młodzieży w tych kategoriach pozostała względnie stabilna bądź wzrosła (szczególnie w przypadku 16-latków +20,3%). Pokazuje to, że choć liczba urodzeń maleje, przez kilka najbliższych lat w systemie edukacji utrzyma się jeszcze stabilna liczba uczniów w starszych klasach podstawowych i w szkołach ponadpodstawowych. Natomiast najwcześniej skutki niżu demograficznego będą widoczne w edukacji przedszkolnej, gdzie konieczne będzie ograniczenie liczby oddziałów, a w dalszej perspektywie – reorganizacja całej sieci placówek.

Mimo spadku urodzeń, w starszych rocznikach (13–18 lat) populacja jest wciąż stosunkowo liczna i nawet rośnie, co tworzy okres przejściowej stabilizacji w systemie edukacyjnym i na rynku pracy

młodzieży. W dłuższej perspektywie będzie to jednak skutkowało wyraźnym obniżeniem liczby młodzieży w wieku szkolnym, gdy obecne roczniki 13–18 lat przejdą w dorosłość.

2.2. Urodzenia żywe w latach 2019-2024 w gminie Żnin

Wykres 6. Spadek liczby urodzeń między latami w okresie 2020-2024

Źródło: BDL GUS <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start> dane z sierpnia 2025

Wykres przedstawia procentową zmianę w liczbie urodzeń na przestrzeni lat 2020-2024. W Gminie Żnin systematyczny spadek liczby urodzeń żywych doprowadził do redukcji o 85 urodzeń między rokiem 2020 a 2024, czyli blisko 40% w ciągu pięciu lat. Najsilniejszy roczny spadek wystąpił w 2024 roku – w porównaniu z 2023 rokiem liczba urodzeń zmniejszyła się o 16,3%. Dane te jednoznacznie wskazują na wyraźnie pogłębiający się problem niskiej dzietności w gminie.

Tabela 5. Urodzenia żywe, zgony, przyrost naturalny w latach 2020-2024 - gmina Żnin

	2020	2021	2022	2023	2024
ogółem					
urodzenia żywe	208	189	165	147	123
zgony	291	384	281	270	250
przyrost naturalny	-83	-195	-116	-123	-127
na 1000 ludności					
urodzenia żywe	8,86	8,13	7,14	6,4	5,41
zgony	12,39	16,51	12,16	11,76	11
przyrost naturalny	-3,53	-8,39	-5,02	-5,36	-5,59

Źródło: BDL GUS <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start> dane z sierpnia 2025

Analiza wskaźników demograficznych w przeliczeniu na 1000 ludności potwierdza wnioski płynące z danych absolutnych. Liczba urodzeń spadła z 8,86 w 2020 r. do 5,41 w 2024 r., co świadczy o systematycznym obniżaniu się potencjału demograficznego. Najwyższy wskaźnik zgonów odnotowano w 2021 r., kiedy też przyrost naturalny osiągnął najniższą wartość (-8,39). W kolejnych latach liczba zgonów spadła, ale utrzymując się niski poziom urodzeń sprawił, że przyrost naturalny pozostał trwale ujemny. Dane te wskazują na długofalowy proces depopulacji i starzenia się społeczeństwa

Podsumowanie

Analiza demografii gminy Żnin w latach 2020–2024 jednoznacznie wskazuje na trwały proces depopulacji, którego źródłem jest malejąca liczba urodzeń i utrzymujący się ujemny przyrost naturalny. Jednocześnie struktura ludności potwierdza szybkie starzenie się populacji – udział osób w wieku poprodukcyjnym przekroczył już jedną czwartą ogółu mieszkańców. W najbliższych latach gmina będzie mierzyć się z wyzwaniami związanymi z malejącymi zasobami siły roboczej, rosnącymi potrzebami opiekuńczymi seniorów oraz koniecznością dostosowania sieci szkół do niższej liczby dzieci i młodzieży.

2.3. Migracje w gminie Żnin

Tabela 6. Saldo migracji ogółem, migracji wewnętrznych, zewnętrznych, salo migracji ogółem na 1000 mieszkańców - gmina Żnin w okresie od 2020 r. do 2024 r.

	2020	2021	2022	2023	2024
saldo migracji ogółem	-81	-74	-56	-21	-103
saldo migracji wewnętrznych	-82	-76	-58	-22	-98
saldo migracji zagranicznych	1	2	2	1	-5
saldo migracji ogółem na 1000 ludności	-3,45	-3,18	-2,42	-0,91	-4,53

Źródło: BDL GUS <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start> dane z sierpnia 2025

Tabela przedstawia saldo migracji ogółem, wewnętrznych i zagranicznych w gminie Żnin w latach 2020–2024, a także przeliczenie salda migracji ogółem na 1000 mieszkańców. Dane wskazują, że w całym badanym okresie saldo migracji pozostawało ujemne, przy czym dominującą rolę odgrywały migracje wewnętrzne.

Saldo migracji ogółem kształtowało się od -21 w 2023 r. do -103 w 2024 r. Najkorzystniejsza sytuacja wystąpiła właśnie w 2023 r., kiedy deficyt był najniższy. W pozostałych latach wartości były wyraźnie wyższe – od -56 w 2022 r. do -81 w 2020 r., co świadczy o stałym odpływie ludności z gminy.

Migracje zagraniczne miały marginalne znaczenie w porównaniu z wewnętrznymi. W latach 2020–2023 saldo było dodatnie, wynosząc od +1 do +2 osób rocznie. Dopiero w 2024 r. odnotowano saldo ujemne na poziomie -5, co jednak nie zmienia faktu, że o kształcie migracji decydują przede wszystkim przepływy wewnątrz krajowe.

Wskaźnik salda migracji ogółem na 1000 mieszkańców potwierdza te tendencje. Najniższe wartości odnotowano w latach 2020–2022 (od -3,45 do -2,42), natomiast w 2023 r. wskaźnik spadł do poziomu -0,91, co oznaczało najkorzystniejszą sytuację w całym badanym okresie. W 2024 r. nastąpiło jednak

gwałtowne pogorszenie – wartość wskaźnika wyniosła -4,53, co wskazuje na nasilony odpływ mieszkańców z gminy.

W latach 2020–2024 saldo migracji w gminie Żnin pozostawało ujemne, a mimo chwilowej poprawy w 2023 r., rok 2024 przyniósł wyraźne pogorszenie sytuacji i największy odpływ ludności w całym analizowanym okresie.

Tabela 7. Porównanie migracji wewnętrznych w poszczególnych ekonomicznych grupach wiekowych w powiecie żnińskim

Rok	zameldowania z innych powiatów	wymeldowania do innych powiatów	Saldo migracji wewnętrznych międzypowiatowych
w wieku przedprodukcyjnym			
2020	106	105	1
2021	104	102	2
2022	98	109	-11
2023	75	77	-2
2024	107	91	16
w wieku produkcyjnym			
2020	267	343	-76
2021	309	315	-6
2022	281	350	-69
2023	242	326	-84
2024	308	391	-83
w wieku poprodukcyjnym			
2020	38	36	2
2021	51	43	8
2022	41	24	17
2023	47	32	15
2024	38	48	-10

Źródło: BDL GUS <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start> dane z sierpnia 2025

Tabela przedstawia liczbę zameldowań w powiecie żnińskim z innych powiatów oraz wymeldowań z powiatu żnińskiego, a także saldo migracji wewnętrznych w latach 2020–2024. Dane wskazują, że największy ruch migracyjny występował wśród ludności w wieku produkcyjnym. Liczba osób wyprowadzających się poza granice powiatu oscylowała w tym okresie między 315 a 391, podczas gdy liczba osób wprowadzających się każdego roku była niższa i wahała się od 242 do 309. Saldo migracji pozostawało ujemne, zazwyczaj na wysokim poziomie od -69 do -84. Wyjątek stanowił rok 2021, kiedy deficyt ograniczył się do -6. Było to efektem najwyższej liczby zameldowań w całym analizowanym okresie (309 osób), a nie spadku liczby wymeldowań. Możliwe, że sytuacja ta była związana z czynnikami zewnętrznymi, które przejściowo wpłynęły na zmniejszenie skali wymeldowań.

Odmienne przedstawia się sytuacja wśród ludności w wieku poprodukcyjnym. W latach 2020–2023 saldo migracji było dodatnie i rosło z roku na rok – od +2 w 2020 r., przez +8 w 2021 r., do +17 w 2022 r. i +15 w 2023 r. W 2024 r. nastąpiło jednak odwrócenie trendu i saldo migracji osiągnęło wartość ujemną na poziomie -10. Może to być zarówno jednorazowe odchylenie, jak i początek nowego trendu, co wymaga dalszej obserwacji.

Migracja ludności w wieku przedprodukcyjnym jest w większości konsekwencją decyzji rodziców lub opiekunów prawnych, czyli osób z grupy w wieku produkcyjnym. Saldo migracji tej grupy nie odzwierciedla jednak trendów obserwowanych wśród osób w wieku produkcyjnym. W badanym okresie było ono zmienne – od wartości dodatnich, takich jak +1 w 2020 r., +2 w 2021 r. czy +16 w 2024 r., po wartości ujemne: -11 w 2022 r. i -2 w 2023 r.

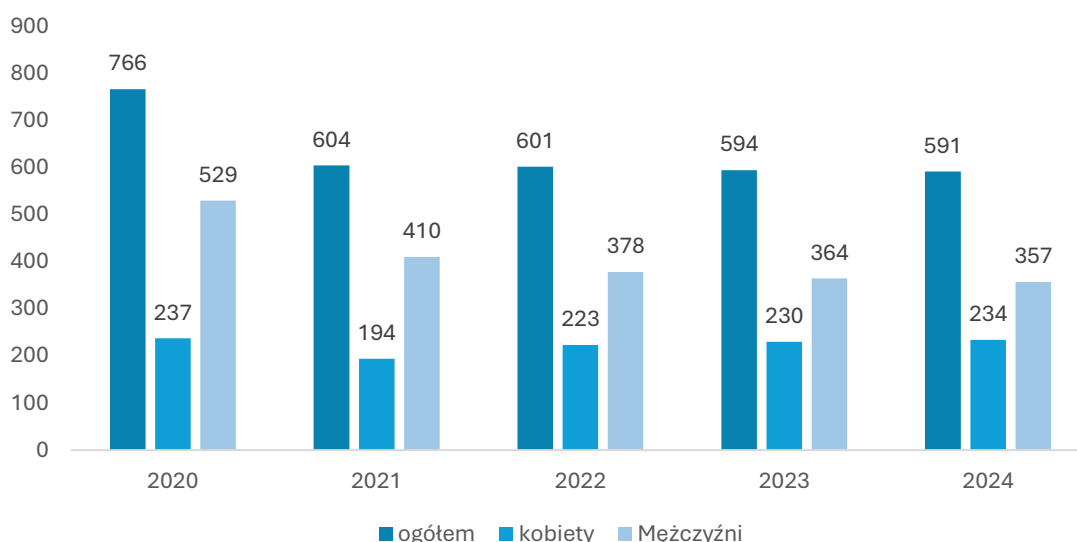
2.4. Bezrobocie w gminie Żnin

W latach 2020–2024 w gminie Żnin obserwowany był wyraźny spadek liczby osób bezrobotnych. W 2020 roku zarejestrowano 766 osób pozostających bez pracy, podczas gdy w roku 2024 było ich już tylko 591. Oznacza to spadek o 175, czyli niemal 23% w skali pięciu lat. Najbardziej dynamiczna poprawa sytuacji na rynku pracy miała miejsce w 2021 roku, kiedy liczba bezrobotnych zmniejszyła się aż o 21% w porównaniu z rokiem poprzednim. W kolejnych latach spadki były łagodniejsze, a sytuacja stopniowo stabilizowała się na niższym poziomie.

Liczba bezrobotnych kobiet pozostawała w analizowanym okresie względnie stabilna. W 2020 roku wynosiła 237, natomiast w 2024 roku – 234, co oznacza spadek zaledwie o 1,3%. Warto jednak zauważyć, że w 2021 roku nastąpił wyraźny spadek do 194 osób (o ponad 18%), a w kolejnych latach liczba bezrobotnych kobiet systematycznie rosła, aż osiągnęła poziom zbliżony do tego z początku okresu. Oznacza to, że w długim horyzoncie sytuacja kobiet na rynku pracy nie uległa zasadniczej poprawie, lecz pozostaje na podobnym poziomie.

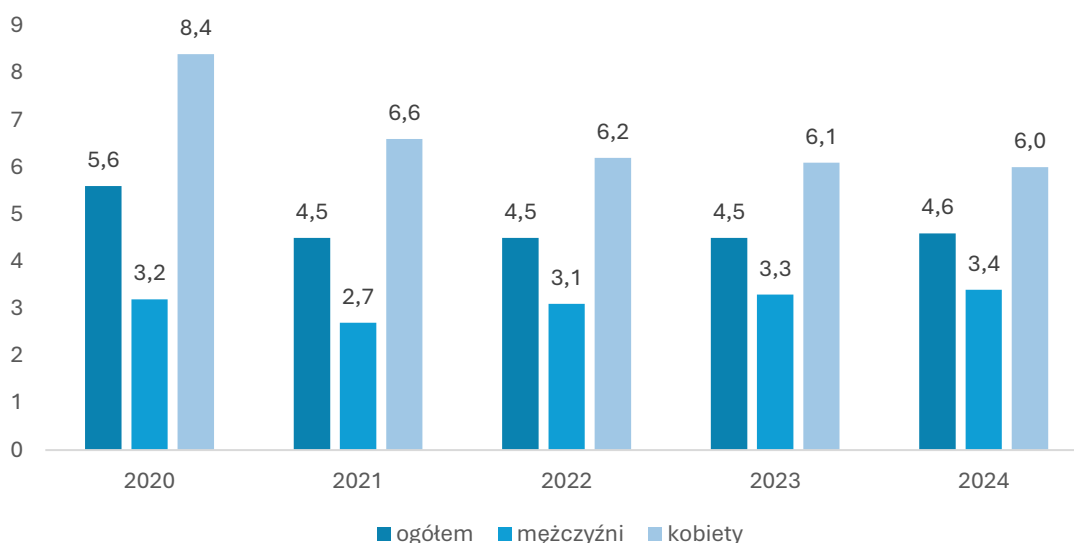
Zupełnie inny charakter miały zmiany dotyczące mężczyzn. W 2020 roku zarejestrowanych było 529 bezrobotnych, a w 2024 roku już tylko 357 osób. Oznacza to spadek o jedną trzecią (32,5%). Szczególnie silny spadek nastąpił w 2021 roku, kiedy liczba bezrobotnych mężczyzn zmniejszyła się aż o 119 osób (ponad 22%). W następnych latach trend spadkowy utrzymywał się, choć w znacznie wolniejszym tempie. To właśnie spadek bezrobocia wśród mężczyzn odpowiada w głównej mierze za poprawę ogólnej sytuacji na rynku pracy.

Wykres 7. Bezrobocie w gminie Żnin w podziale na kobiety i mężczyzn w latach 2020-2024

Źródło: BDL GUS <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start> dane z sierpnia 2025

Wykres 8. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci w %

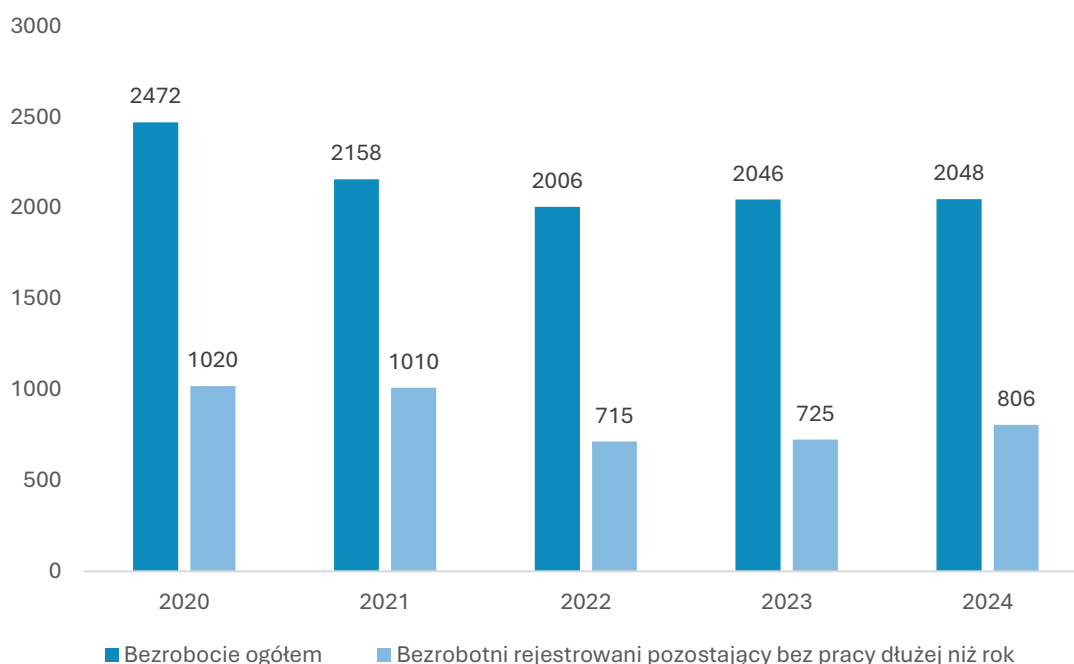
Źródło: BDL GUS <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start> dane z sierpnia 2025

W latach 2020–2024 wskaźnik udziału bezrobotnych w populacji osób w wieku produkcyjnym zmniejszył się z 5,6% do 4,6%. Największy spadek nastąpił w roku 2021, kiedy wskaźnik obniżył się o 1,1 punktu procentowego do 4,5%. W kolejnych latach utrzymywał się na względnie stabilnym poziomie – 4,5–4,6%. Oznacza to, że po znaczącej poprawie w pierwszym roku analizowanego okresu rynek pracy ustabilizował się, a bezrobocie utrzymywało się na niskim poziomie.

W 2020 roku udział bezrobotnych mężczyzn w populacji w wieku produkcyjnym wynosił **3,2%**. W 2021 roku spadł do **2,7%**, co oznaczało poprawę sytuacji tej grupy. Jednak w kolejnych latach wskaźnik zaczął ponownie rosnąć: w 2022 roku osiągnął 3,1%, w 2023 roku 3,3%, a w 2024 roku 3,4%. Mimo że poziom bezrobocia wśród mężczyzn jest wyraźnie niższy niż wśród kobiet, to od 2021 roku obserwowany jest nieznaczny, lecz systematyczny wzrost. Można to interpretować jako pewne pogorszenie sytuacji tej grupy na rynku pracy.

Znacznie wyższe wartości wskaźnika dotyczą kobiet. W 2020 roku aż **8,4% kobiet w wieku produkcyjnym** było zarejestrowanych jako bezrobotne. W kolejnych latach obserwowany był wyraźny spadek – w 2021 roku do 6,6%, a następnie w 2022 roku do 6,2%. W latach 2023 i 2024 sytuacja ustabilizowała się w okolicach 6% (dokładnie 6,1% i 6,0%). Oznacza to, że w perspektywie pięcioletniej wskaźnik spadł o 2,4 punkty procentowe, a więc o ponad jedną czwartą. Choć poziom bezrobocia wśród kobiet nadal pozostaje istotnie wyższy niż u mężczyzn, to kierunek zmian jest pozytywny i wskazuje na stopniową poprawę.

Wykres 9. Bezrobocie w powiecie znińskim, bezrobotni rejestrowani pozostający bez pracy dłużej niż rok

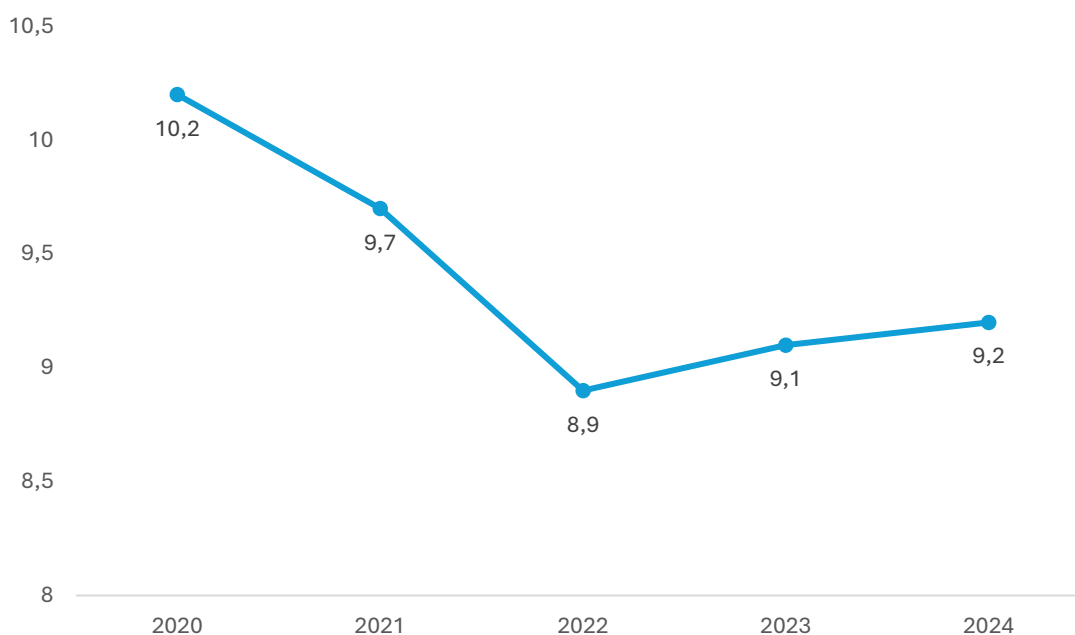

Źródło: BDL GUS <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start> dane z sierpnia 2025

Wykres przedstawia dane dotyczące bezrobocia w powiecie znińskim w latach 2020–2024. Ogólna liczba bezrobotnych zmniejszyła się z 2472 osób w 2020 r. do 2006 w 2022 r., co oznacza spadek o 466 osób, czyli 19%. Był to najniższy poziom bezrobocia w całym analizowanym okresie. Od 2023 r. nastąpił jednak ponowny wzrost – liczba bezrobotnych zwiększyła się do 2046 osób, a w 2024 r. utrzymała się na zbliżonym poziomie (2048 osób). W porównaniu z 2022 r. oznacza to przyrost o 42 osoby (2%).

Szczególnie istotny jest wskaźnik dotyczący bezrobotnych pozostających bez pracy dłużej niż rok. W 2020 r. takich osób było 1020, a w 2021 r. – 1010, co stanowiło odpowiednio 41% i 47% wszystkich bezrobotnych. W 2022 r. liczba długotrwale bezrobotnych spadła do 715 osób, czyli o 30% w porównaniu z rokiem 2021, a ich udział w bezrobociu ogółem zmniejszył się do 36%. Był to wyraźny sygnał poprawy struktury bezrobocia. W kolejnych latach sytuacja zaczęła się jednak pogarszać – liczba długotrwale bezrobotnych wzrosła do 725 osób w 2023 r. (+1% względem 2022), a następnie do 806 osób w 2024 r. (+13% względem 2022). Udział tej grupy w bezrobociu zwiększył się w 2024 r. do 39%, co oznacza pogorszenie struktury w stosunku do 2022 r.

Wykres 10. Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie żnińskim

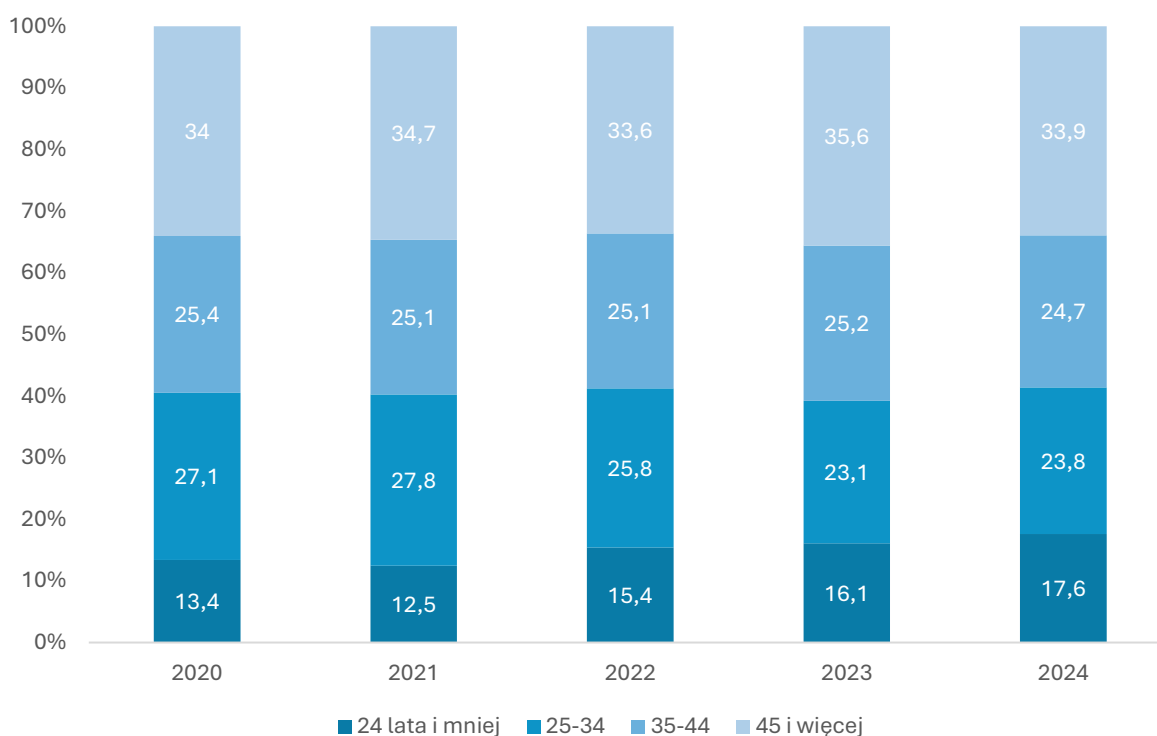

Źródło: BDL GUS <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start> dane z sierpnia 2025

Stopa bezrobocia rejestrowanego spadła z 10,2% w 2020 r. do 8,9% w 2022 r., czyli o 1,3 punktu procentowego, co wskazuje na poprawę sytuacji na rynku pracy w powiecie żnińskim. W latach 2023–2024 nastąpił jednak nieznaczny wzrost do 9,1% i 9,2%, a więc o 0,3 punktu procentowego względem 2022 r. Choć zmiana ta nie jest duża, zestawiona ze wzrostem liczby długotrwale bezrobotnych świadczy o narastaniu trudności w aktywizacji tej grupy.

Biorąc pod uwagę powyższe, w latach 2020–2022 sytuacja na rynku pracy w powiecie żnińskim ulegała poprawie – liczba bezrobotnych ogółem spadła o 19%, a stopa bezrobocia zmniejszyła się z 10,2% do 8,9%. Od 2023 r. proces ten zatrzymał się, a wartości ustabilizowały się na poziomie około 2046–2048 osób i 9,1–9,2%. **Choć nie nastąpił gwałtowny wzrost bezrobocia, to niepokojącym zjawiskiem jest ponowny wzrost liczby osób pozostających bez pracy dłużej niż rok.** W 2024 r. było ich o 91 więcej niż w 2022 r., a ich udział w bezrobociu ogółem wzrósł z 36% do 39%. **Oznacza to, że mimo stabilnej stopy bezrobocia, struktura osób bezrobotnych staje się mniej korzystna, co wskazuje na narastające trudności w aktywizacji zawodowej tej grupy.**

Wykres 11. Struktura bezrobocia w powiecie znińskim według grup wiekowych

Źródło: BDL GUS <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start> dane z sierpnia 2025

Tabela przedstawia strukturę bezrobotnych w powiecie znińskim według wieku w latach 2020–2024. Dane wskazują na zróżnicowane tendencje w poszczególnych grupach wiekowych.

Udział osób młodych (24 lata i mniej) w ogólnej liczbie bezrobotnych w latach 2020–2021 zmniejszył się z 13,4% do 12,5%, co oznaczało najniższy poziom w całym analizowanym okresie. Od 2022 r. widoczny jest jednak systematyczny wzrost – do 17,6% w 2024 r. Łącznie oznacza to wzrost o 5,1 punktu procentowego w stosunku do 2020 r., co może świadczyć o narastających trudnościach młodzieży w wejściu na rynek pracy.

Grupa w wieku 25–34 lata wykazuje tendencję spadkową. W 2020 r. stanowiła 27,1% ogółu bezrobotnych, w 2021 r. 27,8%, jednak od 2022 r. jej udział maleje – do 25,8%, 23,1% w 2023 r. i 23,8% w 2024 r. Spadek o 3,3 punktu procentowego w stosunku do 2020 r. może wskazywać na poprawę sytuacji tej grupy wiekowej na rynku pracy lub większą stabilność zatrudnienia.

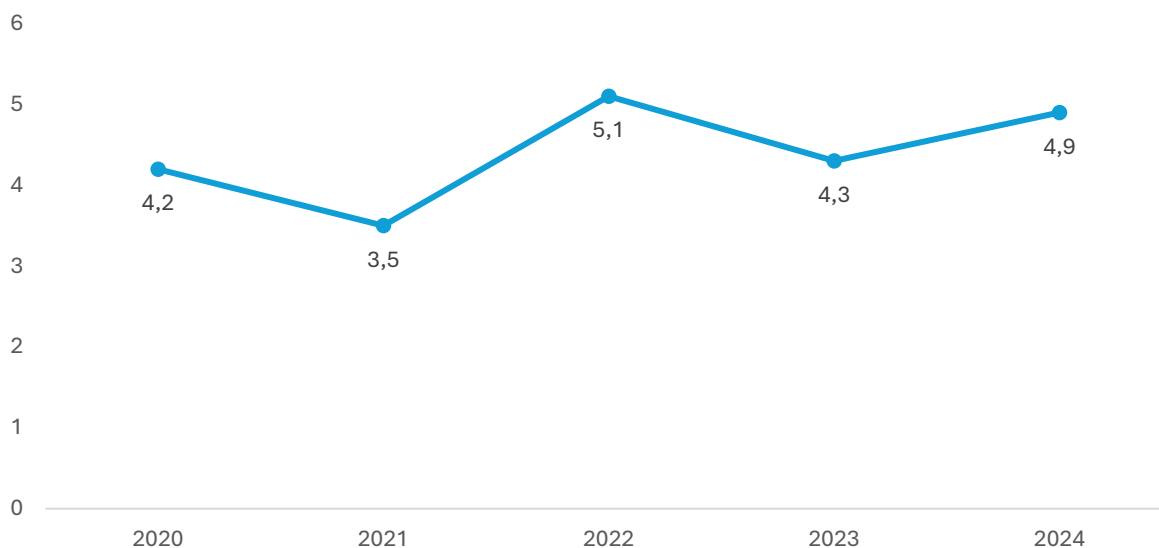
Udział osób w wieku 35–44 lata pozostawał stosunkowo stabilny. W latach 2020–2024 oscylował wokół wartości 25%, z niewielkimi odchyleniami w granicach 0,7 punktu procentowego. Dane te sugerują, że sytuacja tej grupy jest najbardziej stabilna i nie podlega znaczącym wahaniom.

W przypadku osób powyżej 45 roku życia widać lekkie wahania, ale bez wyraźnego trendu. W 2020 r. ich udział wynosił 34%, w 2021 r. wzrósł do 34,7%, w 2022 r. spadł do 33,6%, w 2023 r. osiągnął 35,6%, a w 2024 r. zmniejszył się do 33,9%. Grupa ta utrzymuje więc największy udział wśród bezrobotnych, ale na relatywnie stabilnym poziomie.

W latach 2020–2024 w strukturze bezrobocia w powiecie znińskim rośnie udział osób młodych do 24 lat, przy jednoczesnym spadku znaczenia grupy 25–34 lata. Grupy 35–44 lata i 45+ utrzymują się na

stabilnym poziomie, choć osoby powyżej 45 roku życia pozostają najliczniejszą kategorią wśród bezrobotnych.

Wykres 12. Udział zarejestrowanych bezrobotnych absolwentów wśród bezrobotnych ogółem w powiecie żnińskim

Źródło: BDL GUS <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start> dane z sierpnia 2025

Tabela przedstawia udział zarejestrowanych bezrobotnych absolwentów wśród ogółu bezrobotnych w powiecie żnińskim w latach 2020–2024.

W 2020 r. odsetek absolwentów w strukturze bezrobotnych wyniósł 4,2%. W 2021 r. spadł do 3,5%, co było najniższą wartością w analizowanym okresie. Rok 2022 przyniósł jednak wyraźny wzrost – do poziomu 5,1%, czyli o 1,6 punktu procentowego w stosunku do 2021 r. W kolejnych latach wartości te ponownie nieco się obniżyły, osiągając 4,3% w 2023 r., a następnie wzrastając do 4,9% w 2024 r.

Dane te wskazują na pewną zmienność sytuacji absolwentów na rynku pracy. Choć w latach 2021–2023 udział tej grupy w ogólnej liczbie bezrobotnych kształtował się na poziomie poniżej 5%, w 2022 r. i ponownie w 2024 r. widoczny był wzrost. Może to świadczyć o okresowych trudnościach młodych osób w wejściu na rynek pracy, a także o wrażliwości tej grupy na zmiany koniunkturalne.

2.5. Ranking szkół podstawowych prowadzonych przez Gminę Żnin

Pozycja w rankingu prezentowanym na stronie WaszaEdukacja.pl wskazuje miejsce szkoły na tle 7 971 szkół zarówno publicznych, jak i niepublicznych szkół podstawowych w Polsce. Im niższy numer, tym wyższa lokata w zestawieniu. Ranking tworzony jest na podstawie liczby punktów przyznawanych w oparciu o wyniki egzaminów ósmoklasisty, osiągnięcia uczniów oraz inne dane edukacyjne publikowane w źródłach oficjalnych (m.in. OKE, CKE, SIO).

Liczba punktów pozwala ocenić jakość pracy szkoły, natomiast pozycja w rankingu pokazuje jej relatywną sytuację na tle innych placówek w skali ogólnopolskiej. W praktyce oznacza to, że szkoła może poprawić swój wynik punktowy, a mimo to spaść w rankingu, jeśli inne placówki w kraju osiągnęły jeszcze większy wzrost.

Tabela 8. Ranking szkół podstawowych prowadzonych przez Gminę Żnin

rok	pozycja w rankingu	szkoła	liczba punktów
2025	5609	SP 2	43.582 pkt
2025	6142	SP 5	41.336 pkt
2025	6878	SP 1	37.909 pkt
2024	5599	SP 2	49.582 pkt
2024	5923	SP 1	49.034 pkt
2024	8893	SP 5	42.848 pkt
2023	6129	SP 2	47.891 pkt
2023	7895	SP 1	44.122 pkt
2023	9375	SP 5	39.261 pkt
2022	4589	SP 2	46.651 pkt
2022	6725	SP 1	41.671 pkt
2022	8482	SP 5	35.168 pkt

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://waszaedukacja.pl/ranking/znin/szkoly-podstawowe>

Wyniki wskazują, że co roku najlepszą szkołą w Żninie jest **Szkoła Podstawowa nr 2**. Od 2022 do 2025 roku osiągała najwyższą pozycję w rankingu, mimo że jej punktacja stopniowo spadała (z 46,651 pkt w 2022 r. i 4 589 pozycji do 43,582 pkt i 5 609 pozycji w 2025 r.). Oznacza to, że SP 2 utrzymuje przewagę nad innymi szkołami w gminie, ale w szerszym, ogólnopolskim kontekście jej wyniki lekko osłabły.

Szkoła Podstawowa nr 1 zajmowała zazwyczaj drugą lokatę, lecz jej wyniki cechowały się dużą zmiennością. W 2024 roku uzyskała bardzo dobry rezultat – 49,034 pkt i wysoką pozycję 5 923 – jednak rok później nastąpił wyraźny spadek (37,909 pkt i 6 878 miejsce). Może to świadczyć o braku stabilności w wynikach uczniów tej szkoły.

Szkoła Podstawowa nr 5 przez lata 2022–2024 pozostawała na trzecim (ostatnim) miejscu w rankingu, ale konsekwentnie poprawiała punktację – z 35,168 pkt w 2022 r. do 42,848 pkt w 2024 r. W 2025 roku nastąpił wyraźny przełom: szkoła osiągnęła 41,336 pkt i awansowała na 6 142 pozycję, co dało jej drugie miejsce w gminie, wyprzedzając SP 1.

W latach 2022–2025 liderem wśród szkół podstawowych w Żninie pozostaje SP 2, choć jej wyniki stopniowo spadają. SP 1 wykazuje dużą zmienność – od bardzo dobrego wyniku w 2024 roku po spadek rok później. Największy progres notuje SP 5, która w 2025 roku awansowała na drugie miejsce, wyprzedzając SP 1.

Promocja uczniów, świadectwa z wyróżnieniem, egzaminy poprawkowe

Placówka	Liczba uczniów ogółem 2023/2024	Świadectwa z wyróżnieniem		Niepromowani	
		Liczba uczniów	% uczniów	Liczba uczniów	% uczniów
Szkoła Podstawowa nr 1 w Żninie	430	109	25%	1	0,23
Szkoła Podstawowa nr 2 w Żninie	421	117	28%	0	0
Szkoła Podstawowa nr 5 w Żninie	511	120	23%	0	0

Szkoła Podstawowa w Januszkowie	75	21	28%	0	0
Szkoła Podstawowa w Słębowie	74	18	24%	0	0
Razem	1511	385		1	

Źródło: Informacja Burmistrza Żnina o stanie realizacji zadań oświatowych Gminy Żnin w roku szkolnym 2023/2024

W roku szkolnym 2023/2024 do pięciu szkół podstawowych w Żninie i okolicach uczęszczało łącznie 1511 uczniów. Spośród nich 385 osób, czyli około jedna czwarta ogółu, uzyskała świadectwo z wyróżnieniem. Jednocześnie jedynie jeden uczeń – w Szkole Podstawowej nr 1 w Żninie – nie został promowany do następnej klasy. Oznacza to, że poziom zdawalności w całej gminie jest praktycznie stuprocentowy, a problem niepromowania ma charakter jednostkowy.

Analizując wyniki poszczególnych szkół można zauważyć, że odsetek uczniów z wyróżnieniem oscyluje wokół średniej gminnej i wynosi od 23% do 28%. Najlepiej wypadły Szkoła Podstawowa nr 2 w Żninie oraz niewielka szkoła w Januszkowie, gdzie aż 28% uczniów zakończyło rok szkolny z wyróżnieniem. Najniższy odsetek osiągnęła natomiast największa placówka – Szkoła Podstawowa nr 5 w Żninie – gdzie 23% uczniów otrzymało takie świadectwo. Pozostałe szkoły (nr 1 w Żninie oraz szkoła w Słębowie) mieszczą się dokładnie pośrodku, z wynikami na poziomie 24–25%.

Co istotne, dane te pokazują wyraźnie, że wielkość szkoły i liczba uczniów nie mają bezpośredniego przełożenia na wyniki edukacyjne mierzone odsetkiem wyróżnień. Małe szkoły, takie jak Januszkowo czy Słębowo, nie osiągają automatycznie wyższych wskaźników niż duże placówki w Żninie. Również największa szkoła – mimo liczebności przekraczającej pół tysiąca uczniów – uzyskała wynik zbliżony do średniej, a nie znacząco niższy. To wskazuje, że czynnikiem decydującym o jakości kształcenia nie jest sama liczebność uczniów.

Frekwencja w szkołach i zachowanie

Placówka	Frekwencja w %	Nieodpowiednia lub naganna roczna ocena z zachowania	
		Liczba uczniów	% uczniów
Szkoła Podstawowa nr 1 w Żninie	85,3	2	0,47
Szkoła Podstawowa nr 2 w Żninie	86,32	1	0,23
Szkoła Podstawowa nr 5 w Żninie	83	7	0,13
Szkoła Podstawowa w Januszkowie	80,75	0	0
Szkoła Podstawowa w Słębowie	82,12	0	0

Źródło: Informacja Burmistrza Żnina o stanie realizacji zadań oświatowych Gminy Żnin w roku szkolnym 2023/2024

Najwyższą frekwencję odnotowano w Szkole Podstawowej nr 2 w Żninie, gdzie uczniowie uczestniczyli w zajęciach w ponad 86% godzin lekcyjnych. Niewiele niższy wynik uzyskała Szkoła Podstawowa nr 1

w Żninie (85,3%). Najlepsze wyniki w tym zakresie osiągnęła Szkoła Podstawowa w Januszkowie (80,75%), co może sugerować częstsze absencje uczniów w tej placówce. Pozostałe szkoły, czyli SP nr 5 w Żninie oraz SP w Słębowie, uplasowały się w środku stawki z frekwencją odpowiednio 83% i 82,12%.

Jeżeli chodzi o zachowanie uczniów, dane wskazują, że przypadki uzyskania oceny nagannej lub nieodpowiedniej są sporadyczne i mają charakter marginalny. Najwięcej takich ocen wystawiono w Szkole Podstawowej nr 5 w Żninie – 7 uczniom, choć w stosunku do liczby uczących się tam dzieci stanowi to zaledwie 0,13%. W pozostałych placówkach liczba ocen negatywnych była znikoma: w SP nr 1 w Żninie – 2 osoby (0,47%), w SP nr 2 – 1 osoba (0,23%). W szkołach w Januszkowie i w Słębowie nie wystawiono ani jednej nieodpowiedniej ani nagannej oceny z zachowania.

Tygodniowa liczba godzin zajęć pozalekcyjnych i dodatkowych

	Świetlica	Koła zainteresowań	SKS	Razem
Szkoła Podstawowa nr 1 w Żninie	3	12	5	20
Szkoła Podstawowa nr 2 w Żninie	0	22	4	26
Szkoła Podstawowa nr 5 w Żninie	2	18	4	24
Szkoła Podstawowa w Januszkowie	10	0	2	12
Szkoła Podstawowa w Słębowie	10	7	0	17

Źródło: Informacja Burmistrza Żnina o stanie realizacji zadań oświatowych Gminy Żnin w roku szkolnym 2023/2024

W szkołach gminy widać wyraźne zróżnicowanie w rozkładzie tygodniowych godzin przeznaczonych na zajęcia pozalekcyjne i opiekuńcze. Najwięcej godzin zapewniają duże szkoły miejskie. W Szkole Podstawowej nr 2 w Żninie tygodniowo odbywa się 26 godzin zajęć dodatkowych, z czego zdecydowaną większość (22 godziny) stanowią koła zainteresowań. Podobna sytuacja występuje w Szkole Podstawowej nr 5 w Żninie, gdzie zrealizowano łącznie 24 godziny, w tym aż 18 godzin kół i 4 godziny SKS. W Szkole Podstawowej nr 1 w Żninie uczniowie mogą liczyć na 20 godzin zajęć – 12 godzin kół zainteresowań, 5 godzin sportowych i 3 godziny świetlicy.

Inaczej kształtuje się sytuacja w szkołach wiejskich. W Januszkowie tygodniowo odbywa się 12 godzin zajęć dodatkowych, ale są to prawie wyłącznie zajęcia świetlicowe (10 godzin) i niewielka liczba godzin SKS (2). Brak jest kół zainteresowań, co wskazuje na wąski wybór form rozwijania pasji. W Słębowie zaplanowano 17 godzin tygodniowo: dominują zajęcia świetlicowe (10 godzin), uzupełnione przez 7 godzin kół zainteresowań, ale nie przewidziano czasu na SKS.

Z powyższego zestawienia wynika, że duże szkoły w mieście kładą nacisk na różnorodność form – w szczególności na koła zainteresowań i sport, które wspierają rozwój indywidualnych pasji i aktywności fizycznej. Szkoły wiejskie koncentrują się natomiast na funkcji opiekuńczej świetlicy.

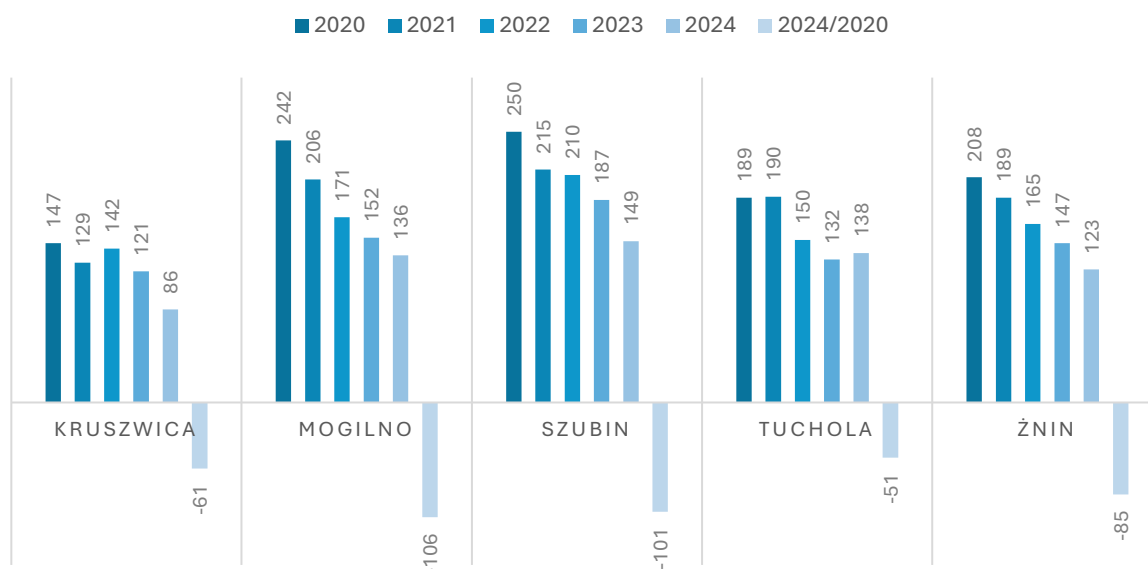

ANALIZA PORÓWNAWCZA NA TLE WYBRANYCH GMIN

3. Demografia na tle porównawczym z gminami sąsiadującymi Kruszwica, Mogilno, Szubin, Tuchola

Wykres 13. Urodzenia żywe na tle porównywanych gmin

Źródło: BDL GUS <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start> dane z sierpnia 2025

Wykres przedstawia liczbę urodzeń żywych w latach 2020-2024 w gminie Żnin oraz w gminach porównawczych. Analiza wskazuje na postępujący spadek liczby urodzeń w każdej z porównywanych gmin. Największy spadek w wartościach bezwzględnych we wskazanym okresie odnotowało Mogilno, najmniejszy Tuchola. **Procentowo** najwyraźniej liczba urodzeń spadła w Mogilnie (-43,8%) i Kruszwicy (-41,5%). **Żnin** odnotował bardzo duży spadek – zarówno w liczbach (-85), jak i procentowo (-40,9%), co stawia go w grupie gmin o najsilniejszym regresie demograficznym.

Skala spadku w Żninie (-40,9%) plasuje gminę wśród obszarów, gdzie problem jest szczególnie nasilony (na poziomie Mogilna, Kruszwicy czy Szubina). Oznacza to, że lokalna baza demograficzna, czyli liczba dzieci i młodzieży, będzie się w kolejnych latach szybko kurczyć. Może to mieć konsekwencje np. dla **szkolnictwa, infrastruktury społecznej i rynku pracy**.

Źródło: BDL GUS <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start> dane z sierpnia 2025

We wszystkich gminach w latach 2020–2024 liczba urodzeń żywych na 1000 mieszkańców wyraźnie się obniżyła. W 2020 r. najwyższe wartości odnotowano w Szubinie (10,07) i Mogilnie (9,98), natomiast w 2024 r. wskaźniki spadły poniżej 6 w większości gmin, przy czym najniższą wartość osiągnęła Kruszwica (4,86). Najsilniejsze spadki miały miejsce w Mogilnie (-4,25) i Szubinie (-4,15).

Żnin w tym zakresie uplasował się pośrodku – spadek wyniósł 3,45 (z 8,86 w 2020 r. do 5,41 w 2024 r.), co wskazuje na pogorszenie sytuacji, ale mniej dynamiczne niż w gminach Mogilno i Szubin.

Wskaźnik zgonów we wszystkich gminach wykazuje tendencję spadkową, jednak wartości te nadal pozostają wysokie i utrzymują ujemny bilans demograficzny. Największa zmiana nastąpiła w Kruszwicy, gdzie wskaźnik zmniejszył się o 3,1 (z bardzo wysokiego poziomu 16,21 w 2020 r.). Najmniejszy spadek odnotowano w Tucholi – jedynie 0,78.

Żnin ponownie znajduje się w środku zestawienia – spadek wyniósł 1,39 (z 12,39 w 2020 r. do 11,00 w 2024 r.), przy czym wartość wskaźnika zgonów pozostaje powyżej średniej dla regionu.

We wszystkich gminach w latach 2021–2024 przyrost naturalny był ujemny. Kruszwica utrzymuje się w najgorszej sytuacji, z niezmiennie bardzo niskim wskaźnikiem – w 2024 r. aż -8,25. Szubin zanotował największą zmianę – z dodatniego wskaźnika (0,32) w 2020 r. do -2,7 w 2024 r., co mimo spadku wciąż daje tej gminie relatywnie lepszą pozycję niż pozostałym. Mogilno pogłębiło ujemny przyrost z -1,57 w 2020 r. do -4,29 w 2024 r.

Żnin plasuje się ponownie pośrodku – wskaźnik obniżył się z -3,53 w 2020 r. do -5,59 w 2024 r., co stawia gminę na drugim miejscu pod względem najbardziej niekorzystnego przyrostu naturalnego, zaraz po Kruszwicy.

Podsumowanie

Na tle analizowanych gmin Żnin zajmuje pozycję pośrednią – zarówno w odniesieniu do spadku liczby urodzeń, jak i zmian w poziomie zgonów. Jednak w zakresie przyrostu naturalnego sytuacja jest bardziej niepokojąca: Żnin osiągnął w 2024 r. drugi najgorszy wynik (-5,59), ustępując jedynie Kruszwicy. Oznacza to, że mimo braku gwałtownych wahań, gmina konsekwentnie utrzymuje się na ścieżce stabilnie negatywnego trendu demograficznego.

3.1. Struktura wieku ludności gminy Żnin na tle regionu (2020–2024)

Tabela 9. Struktura wieku ludności gminy Żnin i gmin porównawczych w okresie 2020-2024

Rok	Kruszwica	Mogilno	Szubin	Tuchola	Żnin
w wieku przedprodukcyjnym					
2020	3206	4557	5238	3905	4425
2021	3176	4540	5235	3942	4364
2022	3139	4489	5227	3972	4261
2023	3096	4383	5219	3947	4149
2024	2945	4299	5086	3861	4030
w wieku produkcyjnym					
2020	11045	14357	14955	11739	13636
2021	10799	14093	14900	11494	13426
2022	10659	13969	14857	11187	13237
2023	10417	13775	14933	10933	13075
2024	10255	13586	14998	10768	12873
w wieku poprodukcyjnym					
2020	4145	5318	4680	4407	5346
2021	4186	5398	4778	4496	5373
2022	4236	5536	4924	4585	5499
2023	4314	5662	5014	4709	5599
2024	4371	5789	5150	4811	5688

Źródło: BDL GUS <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start> dane z sierpnia 2025

Tabela przedstawia liczbę ludności w latach 2020–2024 w gminie Żnin oraz w gminach porównawczych według struktury wieku. W grupie przedprodukcyjnej najwyższe ubytki wystąpiły w Żninie (-395 osób, **-8,9%**), w Kruszwicy (-261 osób, **-8,1%**) oraz Mogilnie (-258, **-5,66%**). W Szubinie zmiana była znacznie łagodniejsza i wyniosła -152 osoby (**-2,9%**). Najmniejszy ubytek odnotowała Tuchola – 44 osoby (**-1,13%**).

W populacji w wieku produkcyjnym największe zmniejszenie liczby mieszkańców odnotowano w Tucholi (-971 osób, **-8,3%**) i Kruszwicy (-790 osób, **-7,2%**). Gminy: Mogilno oraz Żnin odnotowały spadki na zbliżonym poziomie, tj. Mogilno (-771 osób, **-5,4%**); Żnin (-763, **-5,6%**). W Szubinie liczba tej grupy wiekowej wzrosła o +43 osoby (+0,03%), pozwalając utrzymać się na zbliżonym poziomie do roku 2020.

W przypadku ludności w wieku poprodukcyjnym we wszystkich gminach zaobserwowano wzrost – największy w Mogilnie (+471 osób, **+8,9%**) i Szubinie (+470 osób, **+10,0%**), a nieco niższy w Żninie (+342 osoby, **+6,4%**) i Tucholi (+404, **9,17%**)

Podsumowanie

Żnin wyróżnia się niekorzystną dynamiką w najmłodszej grupie wiekowej. W wieku produkcyjnym gmina plasuje się w środku stawki, natomiast wzrost populacji seniorów, choć obecny, jest mniej dynamiczny niż w gminach porównawczych. Tendencje te mogą w przyszłości prowadzić do dalszego starzenia się społeczeństwa oraz problemów z odtwarzaniem potencjału ludności w wieku produkcyjnym.

Tabela 10. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w gminie Żnin i w gminach porównawczych (2020–2024)

	Kruszwica	Mogilno	Szubin	Tuchola	Żnin
w wieku przedprodukcyjnym					
2020	17,4	18,8	21,1	19,5	18,9
2021	17,5	18,9	21	19,8	18,8
2022	17,4	18,7	20,9	20,1	18,5
2023	17,4	18,4	20,7	20,1	18,2
2024	16,8	18,2	20,2	19,9	17,8
w wieku produkcyjnym					
2020	60	59,2	60,1	58,5	58,3
2021	59,5	58,6	59,8	57,7	58
2022	59,1	58,2	59,4	56,7	57,6
2023	58,4	57,8	59,3	55,8	57,3
2024	58,4	57,4	59,4	55,4	57
w wieku poprodukcyjnym					
2020	22,5	21,9	18,8	22	22,8
2021	23	22,5	19,2	22,6	23,2
2022	23,5	23,1	19,7	23,2	23,9
2023	24,2	23,8	19,9	24	24,5
2024	24,9	24,5	20,4	24,7	25,2

Źródło: BDL GUS <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start> dane z sierpnia 2025

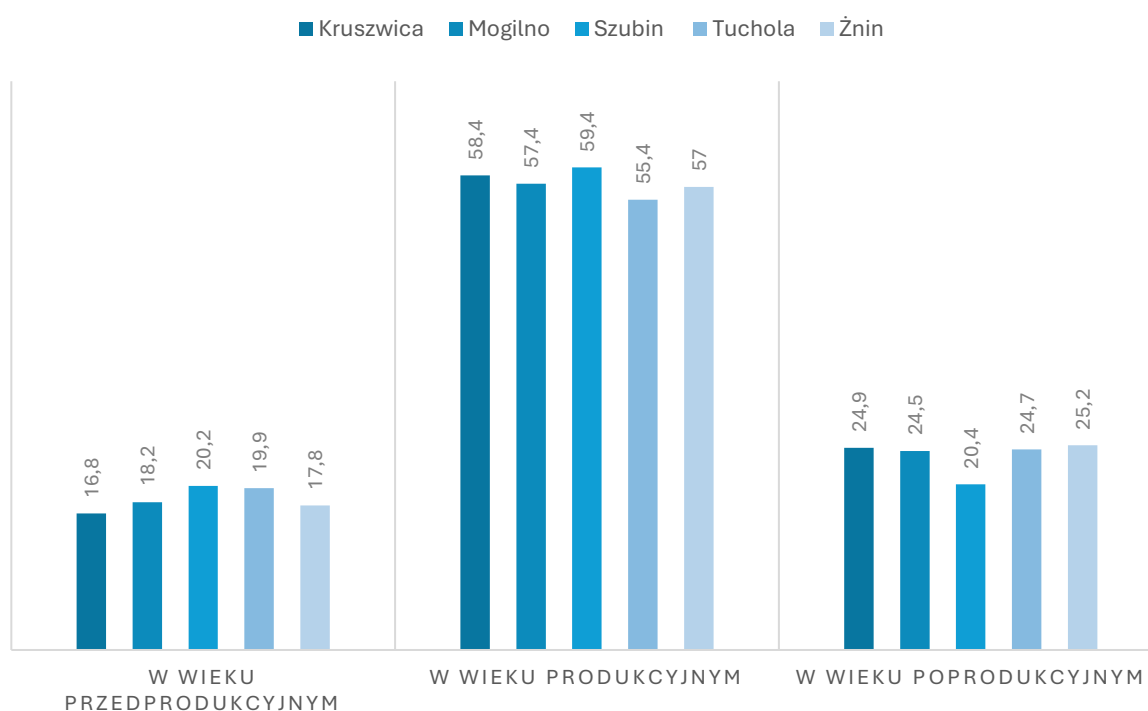
W latach 2020–2024 we wszystkich analizowanych gminach widoczne są wyraźne zmiany w strukturze wieku mieszkańców, które świadczą o postępującym procesie starzenia się ludności. Udział osób w wieku **przedprodukcyjnym**, czyli dzieci i młodzieży, systematycznie się zmniejszał. W gminie Żnin spadł on z 18,9% w roku 2020 do 17,8% w 2024, co oznacza, że liczba najmłodszych mieszkańców stale maleje. Podobne tendencje występują również w pozostałych gminach, choć warto zauważyć, że Szubin wciąż wyróżnia się najwyższym udziałem ludności młodej (20,2% w 2024 roku), co czyni go demograficznie najkorzystniejszą położoną gminą w tej grupie. Z kolei Kruszwica, z wynikiem 16,8%, należy do obszarów o najmniejszym potencjale demograficznym, jeśli chodzi o nadchodzące pokolenia wchodzące do szkół i na rynek pracy.

Równolegle zmniejsza się udział osób w wieku **produkcyjnym**. W gminie Żnin w 2020 roku stanowiły one 58,3% mieszkańców, a w 2024 roku już tylko 57%. Tendencja ta widoczna jest we wszystkich gminach

i wskazuje na to, że baza osób aktywnych zawodowo powoli, lecz systematycznie się kurczy. Największy spadek odnotowała Tuchola, gdzie w 2020 roku osoby w wieku produkcyjnym stanowiły 58,5% mieszkańców, a w 2024 roku już tylko 55,4%. Na tle sąsiadów wyróżnia się Szubin, który utrzymał niemal stabilny udział tej grupy, co pokazuje, że jego struktura wieku jest bardziej zrównoważona.

Jednocześnie dynamicznie rośnie udział osób w wieku **poprodukcyjnym**. W Gminie Żnin w 2020 roku osoby starsze stanowiły 22,8% ludności, natomiast w 2024 roku już 25,2%. Oznacza to, że co czwarty mieszkaniec gminy należy obecnie do tej grupy. Podobne procesy zachodzą w Tucholi i Kruszwicy, gdzie odsetek seniorów przekracza 24%. Najbardziej korzystną sytuację demograficzną ma ponownie Szubin, gdzie w 2024 roku osoby w wieku poprodukcyjnym stanowiły 20,4% mieszkańców, co jest najniższym wynikiem wśród analizowanych gmin.

Wykres 14. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w gminie Żnin i w gminach porównawczych w 2024 r.

Źródło: BDL GUS <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start> dane z sierpnia 2025

Tabela przedstawia udział osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w Żninie

Podsumowanie

Poprzednia analiza koncentrowała się na liczbach bezwzględnych, natomiast obecna poszerza obraz o udział poszczególnych grup wiekowych w ogólnej liczbie ludności. Wynika z niej, że Gmina Żnin **nie tylko traci młodych mieszkańców w ujęciu liczbowym, ale także relatywnie osłabia swoją strukturę demograficzną** – udział osób w wieku przedprodukcyjnym jest tu niższy niż w gminach korzystniejszych demograficznie (Tuchola, Szubin). W grupie wieku produkcyjnego Żnin sytuuje się na poziomie średnim na tle regionu, podczas gdy Szubin charakteryzuje się stabilnością zarówno liczbową, jak i procentową. Ostatecznie Gmina Żnin prezentuje się gorzej od Tucholi i Szubina pod względem udziału młodych,

pozostaje przeciętna w zakresie ludności produkcyjnej i podobnie jak inne gminy doświadcza procesu starzenia się populacji, choć w nieco łagodniejszej dynamice niż Tuchola.

3.2. Liczebność dzieci objętych opieką żłobkową

Tabela 11. Liczebność dzieci objętych opieką żłobkową w latach 2020-2024 w gminie Żnin i gminach porównawczych

Jednostka	2020	2021	2022	2023	2024
dzieci objęte opieką w żłobkach					
Kruszwica	0	16	21	21	21
Mogilno	48	52	45	53	54
Szubin	98	107	61	106	95
Tuchola	75	89	90	83	86
Żnin	28	28	28	28	44
odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach					
Kruszwica	0	3,6	5,2	5,5	6,2
Mogilno	6,2	7,2	7,2	10	12
Szubin	12,5	14,5	8,8	16,9	17,2
Tuchola	11,8	15,1	16,4	17,7	21
Żnin	4	4,5	5	5,6	10,3

Źródło: BDL GUS <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start> dane z sierpnia 2025

W latach 2020–2023 sytuacja w Żninie w zakresie opieki żłobkowej pozostawała niezmienna – liczba dzieci objętych opieką utrzymywała się na poziomie 28, co odpowiadało udziałowi 4–5% populacji dzieci w wieku żłobkowym. Na tle pozostałych gmin Żnin zajmował jedną z ostatnich pozycji, wyprzedzając jedynie Kruszwicę, która dopiero wprowadzała system opieki.

Dopiero w 2024 r. nastąpiła wyraźna poprawa. Liczba dzieci objętych opieką wzrosła do 44, a odsetek do 10,3%. Choć wynik ten jest znacząco lepszy niż w poprzednich latach, Żnin nadal pozostaje poniżej średnich wartości osiąganych przez gminy o najlepiej rozwiniętej infrastrukturze opiekuńczej, takie jak Tuchola (21%) czy Szubin (17,2%).

Podsumowanie

Sytuację Żnina w latach 2020–2024 można określić jako **stagnacyjną z wyraźnym przełomem dopiero w 2024 r.** Mimo istotnej poprawy, gmina nadal odstaje od liderów regionu i wymaga dalszych działań w celu zwiększenia dostępności opieki żłobkowej.

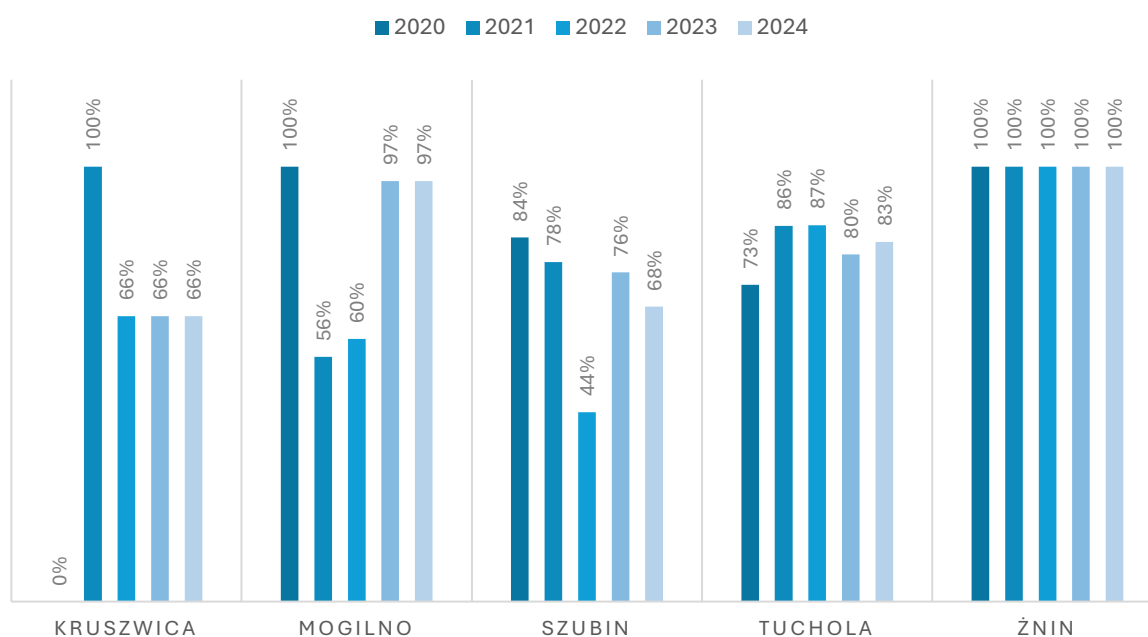
Tabela 12. Miejsca w żłobkach, liczba dzieci w żłobkach w gminach porównawczych w latach 2020-2024

Jednostka	Wykaz	2020	2021	2022	2023	2024
Kruszwica	miejsca w żłobkach	0	16	32	32	32
	dzieci w żłobkach stan w dniu 31 grudnia	0	16	21	21	21
Mogilno	miejsca w żłobkach	48	48	48	30	30
	dzieci w żłobkach stan w dniu 31 grudnia	48	27	29	29	29

Szubin	miejsca w żłobkach	117	137	140	140	140
	dzieci w żłobkach stan w dniu 31 grudnia	98	107	61	106	95
Tuchola	miejsca w żłobkach	103	103	104	104	104
	dzieci w żłobkach stan w dniu 31 grudnia	75	89	90	83	86
Żnin	miejsca w żłobkach	28	28	28	28	28
	dzieci w żłobkach stan w dniu 31 grudnia	28	28	28	28	28

Źródło: BDL GUS <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start> dane z sierpnia 2025

Wykres 15. Stopień wykorzystania dostępnych miejsc opieki żłobkowej w gminach porównawczych w latach 2020-2024

Źródło: BDL GUS <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start> dane z sierpnia 2025

W latach 2020–2024 widoczne są istotne różnice między gminami w zakresie liczby dzieci objętych opieką żłobkową oraz poziomu wykorzystania dostępnych miejsc.

W Żninie w latach 2020–2023 liczba dzieci w żłobkach utrzymywała się na stałym poziomie 28, co odpowiadało pełnemu wykorzystaniu miejsc (100%). Dopiero w 2024 r. liczba dzieci wzrosła do 44, przy jednoczesnym zachowaniu wskaźnika pełnego obłożenia (100%). Oznacza to, że zwiększona liczba miejsc została natychmiast w całości wykorzystana, co wskazuje na bardzo wysokie zapotrzebowanie na opiekę żłobkową w gminie.

W Kruszwicy żłobek nie funkcjonował w 2020 r. (0%), natomiast od 2021 r. liczba dzieci wzrosła do 16, co pozwoliło na pełne wykorzystanie dostępnych miejsc. W latach 2022–2024 liczba dzieci zwiększyła się do 21, a poziom obłożenia spadł do 66%, co sugeruje rozbudowę bazy miejsc żłobkowych.

W Mogilnie liczba dzieci rosła stopniowo – z 48 w 2020 r. do 54 w 2024 r. Wskaźnik obłożenia zmieniał się jednak wyraźnie: pełne wykorzystanie w 2020 r. (100%), spadek do 56% w 2021 r. i 60% w 2022 r.,

a następnie powrót do bardzo wysokich wartości (97%) w latach 2023–2024. Dane te sugerują, że liczba miejsc w żłobkach była sukcesywnie zwiększana, a popyt stopniowo doganiał podaż.

W Szubinie obserwujemy największe wahania. W 2020 r. w żłobkach było 98 dzieci, co dawało obłożenie na poziomie 84%. W 2021 r. liczba ta wzrosła do 107, przy wskaźniku 78%, jednak już w 2022 r. nastąpił spadek do 61 dzieci i tylko 44% obłożenia. W kolejnych latach liczba dzieci ponownie wzrosła (106 w 2023 r., 95 w 2024 r.), ale wskaźniki wykorzystania miejsc utrzymywały się na niższym poziomie (76% i 68%).

W Tucholi sytuacja była najbardziej stabilna. Liczba dzieci wzrosła z 75 w 2020 r. do 86 w 2024 r., a wskaźnik obłożenia wahał się od 73% do 87%, z najwyższym poziomem w 2022 r. Dane te wskazują na równoczesny rozwój infrastruktury i stałe zainteresowanie ze strony mieszkańców.

Podsumowanie

Żnin plasuje się w czołówce pod względem wykorzystania opieki żłobkowej. Stałe, pełne obłożenie we wszystkich latach sugeruje bardzo wysokie zapotrzebowanie wśród mieszkańców. Wzrost liczby dzieci w 2024 r. pokazuje, że zwiększona dostępność miejsc spotkała się z natychmiastowym zainteresowaniem, co może wskazywać na dalsze potrzeby rozwoju tej infrastruktury.

3.3. Współczynniki skolaryzacji w szkołach podstawowych (2020–2024)

Tabela 13. Współczynniki skolaryzacji w szkołach podstawowych (2020–2024)

Nazwa	współczynnik skolaryzacji brutto					współczynnik skolaryzacji netto				
	2020	2021	2022	2023	2024	2020	2021	2022	2023	2024
Kruszwica	90,99	94,13	89,89	85,4	94,54	89,55	92,19	87,79	83,3	92,81
Mogilno	95,93	93,33	91,67	86,8	96,39	93,49	91,11	89,39	84,4	94,24
Szubin	88,12	86,64	83,19	79,7	86,45	86,78	85,46	82,03	78,3	85,54
Tuchola	97,86	94,57	91,5	89,1	98,47	96,35	92,73	89,69	87,6	96,99
Żnin	96,25	94,87	92,58	89,5	98,05	95,27	93,94	91,48	88,4	96,5

Źródło: BDL GUS <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start> dane z sierpnia 2025

W latach 2020–2024 współczynniki skolaryzacji brutto i netto w gminie Żnin utrzymywały się na bardzo wysokim poziomie, co wskazuje na niemal pełne objęcie dzieci obowiązkiem szkolnym. Współczynnik brutto wzrósł z 96,25% w 2020 roku do 98,05% w 2024 roku, a współczynnik netto z 95,27% do 96,5%. Oznacza to, że w 2024 roku praktycznie cała populacja dzieci w wieku obowiązku szkolnego uczęszczała do szkół podstawowych.

Na tle regionu Żnin plasuje się w grupie gmin o najwyższych wskaźnikach. Porównywalne wartości notuje Tuchola (2024: 98,47% brutto i 96,99% netto). W Kruszwicy i Mogilnie wskaźniki są również wysokie, ale nieco bardziej zmienne – np. w Kruszwicy współczynnik netto spadł w 2023 roku do 83,3%, by rok później wzrosnąć do 92,81%. W Mogilnie wahania były podobne – spadek do 84,4% w 2023 roku i odbicie do

94,24% w 2024 roku. Najlepsze wyniki w całym okresie odnotował Szubin, gdzie wartości brutto i netto były konsekwentnie niższe (2024: 86,45% brutto, 85,54% netto).

Podsumowanie

W Żninie, podobnie jak w Tucholi, utrzymuje się **stabilność i wysoki poziom wskaźników skolaryzacji** – nie zanotowano gwałtownych spadków jak w Kruszwicy czy Mogilnie. Może to wskazywać na dobrą organizację sieci szkół podstawowych i efektywne wypełnianie obowiązku szkolnego.

3.4. Migracje w gminie Żnin na tle gmin regionu (2020–2024)

Tabela 14. Saldo migracji ogółem w gminie Żnin na tle gmin porównawczych (2020-2024)

saldo migracji ogółem	Kruszwica	Mogilno	Szubin	Tuchola	Żnin
2020	-61	-54	118	-45	-81
2021	-104	-39	66	-81	-74
2022	-68	43	166	-70	-56
2023	-78	-65	147	-64	-21
2024	-81	-19	132	-56	-103

Źródło: BDL GUS <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start> dane z sierpnia 2025

Tabela 15. Saldo migracji wewnętrznych w gminie Żnin na tle gmin porównawczych (2020-2024)

saldo migracji wewnętrznych	Kruszwica	Mogilno	Szubin	Tuchola	Żnin
2020	-61	-46	109	-38	-82
2021	-107	-30	65	-84	-76
2022	-70	45	157	-57	-58
2023	-78	-60	142	-61	-22
2024	-82	-22	131	-52	-98

Źródło: BDL GUS <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start> dane z sierpnia 2025

Tabela 16. Saldo migracji zagranicznych w gminie Żnin na tle gmin porównawczych (2020-2024)

saldo migracji zagranicznych	Kruszwica	Mogilno	Szubin	Tuchola	Żnin
2020	0	-8	9	-7	1
2021	3	-9	1	3	2
2022	2	-2	9	-13	2
2023	0	-5	5	-3	1
2024	1	3	1	-4	-5

Źródło: BDL GUS <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start> dane z sierpnia 2025

Tabela 17. Saldo migracji ogółem na 1000 ludności w gminie Żnin na tle gmin porównawczych (2020-2024)

saldo migracji ogółem na 1000 ludności	Kruszwica	Mogilno	Szubin	Tuchola	Żnin
2020	-3,3	-2,23	4,75	-2,24	-3,45
2021	-5,7	-1,62	2,65	-4,05	-3,18
2022	-3,76	1,79	6,65	-3,52	-2,42
2023	-4,34	-2,72	5,86	-3,25	-0,91
2024	-4,58	-0,8	5,24	-2,87	-4,53

Źródło: BDL GUS <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start> dane z sierpnia 2025

W latach 2020–2024 gmina Żnin notowała trwale ujemne saldo migracji. W 2020 roku wyniosło ono -81 osób, w 2021 roku -74, w 2022 roku -56, w 2023 roku -21, a w 2024 roku ponownie spadło do -103. Łącznie w ciągu pięciu lat Żnin stracił 335 mieszkańców. Wskaźnik migracji ogółem na 1000 ludności kształtował się w przedziale od -0,91 (2023 rok) do -4,53 (2024 rok). Odptyw ludności z Żnina związany był przede wszystkim z migracjami wewnętrznymi – w 2024 roku bilans tych ruchów wyniósł -98 osób. Migracje zagraniczne miały znaczenie marginalne, a ich saldo wahało się w granicach od -5 do +2.

Na tle innych gmin regionu widać zróżnicowane tendencje. **Szubin** wyróżnia się jako jedyna gmina z trwale dodatnim saldem migracji. W latach 2020–2024 bilans wynosił tam od +66 do +166 osób rocznie, a w 2024 roku osiągnął +132, co odpowiada wskaźnikowi +5,24 na 1000 mieszkańców. Oznacza to, że Szubin w całym badanym okresie przyciągał nowych mieszkańców.

W **Mogilnie** sytuacja była zmienna. W 2022 roku gmina odnotowała dodatnie saldo (+43 osoby), natomiast w pozostałych latach dominował odptyw ludności. W 2024 roku saldo wyniosło -19 osób, czyli -0,8 na 1000 mieszkańców.

Kruszwica i **Tuchola** podobnie jak Żnin cechują się trwałym ujemnym bilansem migracyjnym. W Kruszwicy w latach 2020–2024 wartości wahały się od -61 do -104 osób, a w 2024 roku saldo wyniosło -81. W Tucholi najniższe saldo odnotowano w 2021 roku (-81), a w 2024 roku wyniosło ono -56. Wskaźniki migracji w obu gminach kształtują się na poziomie od -2 do -6 na 1000 mieszkańców

Podsumowanie

Analiza wskazuje, że Żnin jest gminą o ograniczonej zdolności zatrzymywania mieszkańców i mniejszej atrakcyjności migracyjnej, w której odptyw ludności ma charakter trwały i wewnętrzny. W praktyce oznacza to, że mieszkańcy Żnina przeprowadzają się raczej do innych gmin regionu niż emigrują za granicę. W porównaniu z sąsiednim Szubinem, który zyskuje ludność, Żnin jawi się jako obszar mniej konkurencyjny osadniczo, a w dłuższej perspektywie problematyczne saldo migracji może pogłębiać niekorzystne zmiany demograficzne widoczne już w strukturze wiekowej.

3.5. Bezrobocie w gminie Żnin na tle gmin regionu (2020–2024)

Tabela 18. Bezrobocie w gminie Żnin na tle porównawczym

Bezrobotni zarejestrowani według gmin (dane na koniec grudnia) - OGÓŁEM					
rok	Kruszwica	Mogilno	Szubin	Tuchola	Żnin
2020	919	926	920	894	766

2021	883	810	715	773	604
2022	719	778	679	736	601
2023	669	751	602	792	594
2024	699	756	600	782	591

Źródło: BDL GUS <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start> dane z sierpnia 2025

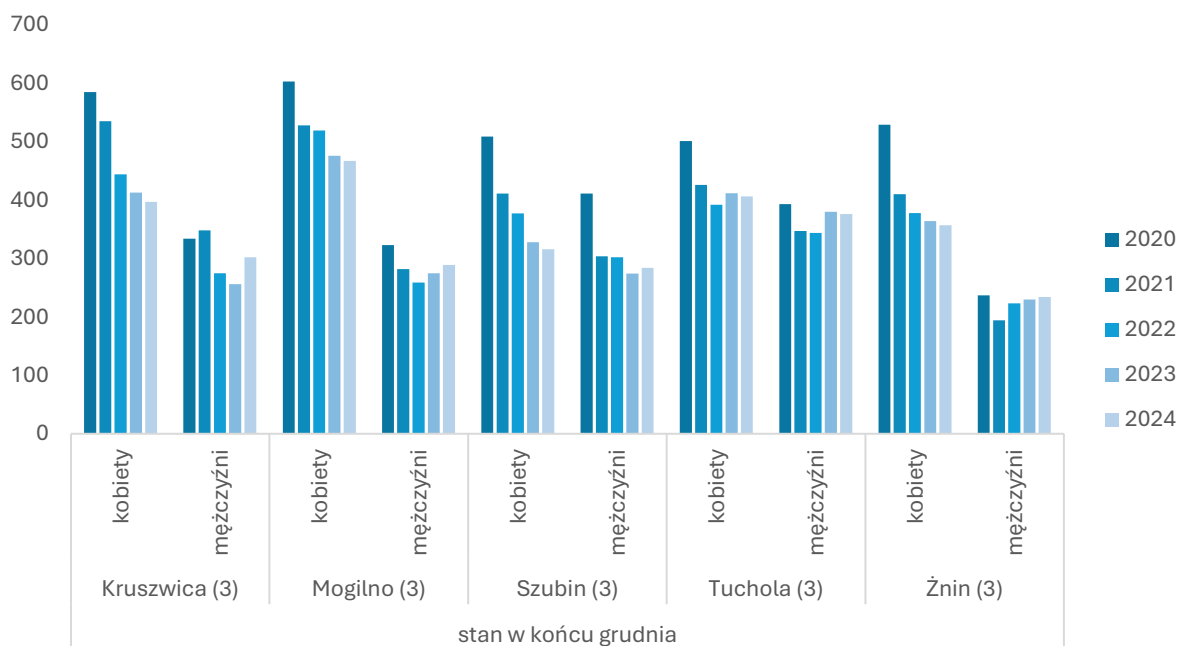
W latach 2020–2024 liczba bezrobotnych w gminie Żnin spadła z 766 do 591 osób. W tym samym roku (2024) w pozostałych analizowanych gminach liczba zarejestrowanych bezrobotnych wynosiła: w Kruszwicy – 699, w Mogilnie – 756, w Szubinie – 600, a w Tucholi – 782.

Wszystkie gminy zarejestrowały spadek liczby osób bezrobotnych, jednak tempo tych zmian było zróżnicowane. Dynamika spadku w Żninie (-22,8%) była zbliżona do Kruszwicy (-23,9%) i mniejsza niż w Szubinie (-34,8%). Natomiast w Mogilnie i Tucholi tempo spadku było najniższe, wynosząc odpowiednio -18,4% i -12,5%.

Podsumowanie

W porównaniu z innymi gminami regionu Żnin odnotował stabilną i wyraźną poprawę na rynku pracy, jednak dynamika tej zmiany była mniejsza niż w Szubinie, który dzięki szybszej redukcji bezrobocia poprawił swoją pozycję względem pozostałych jednostek. Odnotowana zmiana w Żninie jest pozytywna, jednak lepszy wynik gminy Szubin może świadczyć, że istnieją w regionie warunki sprzyjające dalszej poprawie na rynku pracy.

Wykres 16. Podział bezrobotnych według płci w latach 2020-2024 w porównywanych gminach

Źródło: BDL GUS <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start> dane z sierpnia 2025

Analiza struktury bezrobocia według płci wskazuje, że Gmina Żnin ma najmniejszą liczbę bezrobotnych mężczyzn w regionie – dla porównania w Kruszwicy było ich 302, w Mogilnie 289, w Szubinie 284, a w Tucholi aż 376. W przypadku kobiet wynik Żnina (357) również należy do niższych, ustępując jedynie Szubinowi (316). W okresie 2020–2024 we wszystkich analizowanych gminach odnotowano spadek liczby bezrobotnych kobiet. Warto zauważyć, że w Szubinie i Tucholi poziom bezrobocia wśród kobiet i mężczyzn wyrównał się, co odróżnia je od pozostałych jednostek.

Wykres 17. Struktura bezrobocia w gminie Żnin na tle gmin porównawczych (2024)

Źródło: BDL GUS <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start> dane z sierpnia 2025

Wykres przedstawia szerszy obraz bezrobocia w Gminie Żnin oraz gminach porównawczych, w roku 2024.

W gminie Żnin bezrobocie wśród osób młodych (do 25 i 30 roku życia) plasuje się na poziomie pośrednim – wyższym niż w Szubinie, ale niższym niż w Tucholi. Różnice względem obu skrajnych przypadków są zbliżone (ok. 70 osób), co wskazuje, że Żnin znajduje się raczej w środku zestawienia niż na jego końcu.

W kategorii osób powyżej 50 roku życia Żnin zanotował 130 bezrobotnych – najniższą wartość w regionie. Dla porównania w Tucholi było ich 167, w Szubinie 157, w Mogilnie 150, a w Kruszwicy 139. To wskazuje, że starsi mieszkańcy Żnina relatywnie rzadziej pozostają poza rynkiem pracy.

W Żninie w 2024 roku zarejestrowano 270 długotrwale bezrobotnych. To wynik zdecydowanie korzystniejszy niż w Tucholi (434), Mogilnie (391) czy Kruszwicy (386). Niższą wartość odnotowano

jedynie w Szubinie (261). Oznacza to, że Żnin – obok Szubina – należy do gmin o najniższym odsetku osób pozostających bez pracy przez dłuższy czas.

Podsumowanie

W gminie Żnin bezrobocie wśród osób młodych (do 25 i 30 roku życia) kształtuje się na poziomie pośrednim – wyższym niż w Szubinie, ale niższym niż w Tucholi, co lokuje gminę w środku zestawienia. Podobny obraz dotyczy osób długotrwale bezrobotnych – ich liczba jest niższa niż w Mogilnie i Kruszwicy, lecz wyższa niż w Tucholi i Szubinie. Najkorzystniej Żnin wypada w grupie osób powyżej 50. roku życia, gdzie notuje jeden z najniższych poziomów bezrobocia w regionie. Łącznie dane te pokazują, że Żnin utrzymuje stabilną, przeciętną pozycję – nie należy ani do gmin o najtrudniejszej sytuacji, ani do jednostek najbardziej korzystnie wyróżniających się na tle regionu.

3.6. Współczynniki skolaryzacji w szkołach podstawowych (2020–2024) na tle porównywanych gmin

Tabela 19. Współczynniki skolaryzacji w szkołach podstawowych (2020–2024)

Nazwa	współczynnik skolaryzacji brutto					współczynnik skolaryzacji netto				
	2020	2021	2022	2023	2024	2020	2021	2022	2023	2024
Kruszwica	90,99	94,13	89,89	85,4	94,54	89,55	92,19	87,79	83,3	92,81
Mogilno	95,93	93,33	91,67	86,8	96,39	93,49	91,11	89,39	84,4	94,24
Szubin	88,12	86,64	83,19	79,7	86,45	86,78	85,46	82,03	78,3	85,54
Tuchola	97,86	94,57	91,5	89,1	98,47	96,35	92,73	89,69	87,6	96,99
Żnin	96,25	94,87	92,58	89,5	98,05	95,27	93,94	91,48	88,4	96,5

Źródło: BDL GUS <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start> dane z sierpnia 2025

Na tle regionu Żnin plasuje się w grupie gmin o najwyższych wskaźnikach. Porównywalne wartości notuje Tuchola (2024: 98,47% brutto i 96,99% netto). W Kruszwicy i Mogilnie wskaźniki są również wysokie, ale nieco bardziej zmienne – np. w Kruszwicy współczynnik netto spadł w 2023 roku do 83,3%, by rok później wzrosnąć do 92,81%. W Mogilnie wahania były podobne – spadek do 84,4% w 2023 roku i odbicie do 94,24% w 2024 roku. Najśłabsze wyniki w całym okresie odnotował Szubin, gdzie wartości brutto i netto były konsekwentnie niższe (2024: 86,45% brutto, 85,54% netto).

Podsumowanie

W Żninie, podobnie jak w Tucholi, utrzymuje się **stabilność i wysoki poziom wskaźników skolaryzacji** – nie zanotowano gwałtownych spadków jak w Kruszwicy czy Mogilnie. Może to wskazywać na dobrą organizację sieci szkół podstawowych i efektywne wypełnianie obowiązku szkolnego.

3.7. Szkoły podstawowe i wydatki na oświatę na tle porównywanych gmin

Tabela 20. Szkoły podstawowe i oddziały w szkołach w wybranych gminach województwa kujawsko-pomorskiego w latach 2020 – 2024

Nazwa			POLSKA	kujawsko-pomorskie	Kruszwica	Mogilno	Szubin	Tuchola	Żnin
Szkoły podstawowe ogółem	2020	[ob.]	14 297	718	9	12	8	9	11
	2021	[ob.]	14 205	705	9	12	8	9	9
	2022	[ob.]	14 120	703	9	12	8	9	9
	2023	[ob.]	14 044	700	9	12	9	9	9
	2024	[ob.]	14 052	698	9	12	9	9	9
oddziały w szkołach podstawowych	2020	[-]	185 701	9 867	87	122	114	109	134
	2021	[-]	187 465	9 871	86	118	113	108	128
	2022	[-]	184 201	9 633	84	117	115	109	131
	2023	[-]	180 969	9 425	81	114	115	107	127
	2024	[-]	190 800	9 884	84	130	125	115	134

Źródło: BDL GUS <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start> dane z sierpnia 2025

Analizując tendencję w kraju liczba szkół podstawowych systematycznie spada (z **14 297 w 2020 r. do 14 052 w 2024 r.**), co wskazuje na **proces konsolidacji szkół** lub ich likwidację. Równocześnie liczba oddziałów zmniejszyła się z **185 701 do 180 969 w 2023 roku**, co potwierdza ogólny trend **spadku liczby uczniów** lub **łączenia oddziałów w większe grupy**. W 2024 roku obserwujemy tendencję odwrotną, liczba oddziałów w kraju uległa zwiększeniu w porównaniu do roku 2023 o 9 831. W przeciwieństwie do trendu krajowego, liczba szkół w województwie kujawsko-pomorskim **uległa redukcji** (z 718 w 2020 r. do 698 w 2024 r.), jednak liczba oddziałów w szkołach podstawowych **wzrosła** (z 9 867 do 9 884), co może oznaczać zmniejszającą się liczebność uczniów w oddziale.

W latach 2020–2024 liczba szkół podstawowych w gminach Kruszwica, Mogilno oraz Tuchola pozostała na stałym poziomie i wynosiła odpowiednio **9, 12 oraz 9 placówek**. Pomimo braku zmian w strukturze instytucjonalnej, w analizowanym okresie odnotowano zróżnicowaną dynamikę w zakresie liczby oddziałów szkolnych. W gminie **Kruszwica ich liczba zmniejszyła się o 3** natomiast **w Gminie Mogilno wzrosła o 8 i w Gminie Tuchola o 6 oddziałów**. W przypadku gminy Szubin zaobserwowano **utworzenie jednej nowej szkoły** podstawowej, co wiązało się ze wzrostem liczby oddziałów o 11. Z kolei w gminie Żnin w badanym okresie nastąpił spadek liczby szkół z 11 w 2020 r. do 9 w 2024r. Jednocześnie liczba oddziałów szkolnych w tej gminie podlegała niewielkim fluktuacjom, jednak w 2024 roku osiągnęła poziom równy temu z 2020 roku.

Tabela 21. Liczba uczniów i liczebność oddziałów szkół podstawowych w wybranych gminach województwa kujawsko-pomorskiego w latach 2020 – 2024

Nazwa			POLSKA	kujawsko-pomorskie	Kruszwica	Mogilno	Szubin	Tuchola	Żnin
szkoły podstawowe - uczniowie	2020	[osoba]	3 094 150	164 163	1 454	1 931	2 113	1 689	1 952
	2021	[osoba]	3 123 409	164 574	1 411	1 931	2 127	1 742	1 941
	2022	[osoba]	3 124 032	161 659	1 325	1 892	2 074	1 669	1 859
	2023	[osoba]	3 008 403	153 875	1 202	1 765	2 013	1 603	1 735
	2024	[osoba]	3 213 971	163 858	1 263	1 975	2 176	1 732	1 906
	2020	[-]	18	18	17	18	20	18	18

Uczniowie przypadający na 1 oddział w szkołach podstawowych	2021	[-]	18	18	17	18	20	18	19
	2022	[-]	18	18	16	18	20	18	19
	2023	[-]	18	18	15	17	20	18	18
	2024	[-]	18	18	16	17	20	18	18

Źródło: BDL GUS <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start> dane z sierpnia 2025

W 2024 roku nastąpił wyraźny wzrost liczby uczniów. W Polsce liczba uczniów wzrosła o ponad 205 tys. w porównaniu z rokiem 2023, natomiast w województwie kujawsko-pomorskim o 9,9 tys.

W analizowanych gminach w latach 2020-2024 zaobserwowano zróżnicowane tendencje demograficzne w zakresie liczby uczniów uczęszczających do szkół podstawowych. Wzrost liczby uczniów względem roku 2020 odnotowano w gminie Mogilno (o 44 uczniów), Szubin (o 63 uczniów) oraz Tuchola (o 43 uczniów). Z kolei w gminach Kruszwica i Żnin zaobserwowano spadek liczby uczniów, odpowiednio o 191 i 46 uczniów. Zaobserwowane zmiany mają istotne konsekwencje dla organizacji szkół, w tym przede wszystkim wpływają na zmniejszanie liczby uczniów przypadających na jeden oddział. Taka sytuacja może prowadzić do wzrostu kosztów jednostkowych, konieczności reorganizacji struktury organizacyjnej szkół oraz dostosowania sieci szkolnej do nowych uwarunkowań demograficznych. W szczególności w gminie Kruszwica odnotowano spadek średniej liczebności uczniów w oddziale - z 17 do poziomu 15 -16 uczniów, co stanowi **najniższą wartość spośród analizowanych jednostek**. Może to wskazywać na zmniejszające się zagęszczenie oddziałów szkolnych, co potencjalnie wpływa na organizację procesu dydaktycznego oraz efektywność ekonomiczną funkcjonowania jednostek oświatowych w tym samorządzie. Z kolei najwyższy poziom średniej liczby uczniów w oddziale utrzymuje się w gminie Szubin, gdzie wskaźnik ten pozostaje stabilny poziomie 20 uczniów na oddział.

Tabela 22. Wydatki ogółem w dziale 801 – Oświata i wychowanie w wybranych gminach województwa kujawsko-pomorskiego w latach 2020 – 2024

Nazwa	gminy bez miast na prawach powiatu				
	ogółem				
	2020	2021	2022	2023	2024
	[zł]	[zł]	[zł]	[zł]	[zł]
POLSKA	41 144 249 612	45 077 885 276	51 052 110 130	59 613 683 201	72 497 253 722
KUJAWSKO-POMORSKIE	2 006 554 532	2 177 070 041	2 448 017 843	2 832 201 296	3 421 365 391
Kruszwica (3)	23 985 962	24 930 748	32 559 999	31 080 353	37 869 277
Mogilno (3)	34 313 047	32 971 325	35 187 400	39 260 007	51 977 522
Szubin (3)	39 471 574	43 314 633	46 628 135	53 112 382	66 700 233
Tuchola (3)	26 956 010	28 544 020	32 909 519	37 009 099	47 096 366
Żnin (3)	31 600 407	34 681 052	37 422 627	44 383 763	55 735 299

Źródło: BDL GUS <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start> dane z sierpnia 2025

Wydatki gmin w Polsce ponoszone na zadania oświatowe, w tym w województwie kujawsko-pomorskim, systematycznie rosną – w latach 2020–2024 zwiększyły się o 70%, osiągając rekordowe poziomy w 2024 roku. Największy wzrost procentowy wydatków ogółem odnotowano w Żninie

(o 176,4%) i Tucholi (o 174,7%). Najmniejszy wzrost zaobserwowano w Gminie Mogilno, gdzie wyniósł on 151,4% w porównaniu z rokiem 2020.

Tabela 23. Wydatki bieżące ogółem w dziale 801 – Oświata i wychowanie w gminach województwa kujawsko-pomorskiego w latach 2020 – 2024

Nazwa	gminy bez miast na prawach powiatu				
	wydatki bieżące ogółem				
	2020	2021	2022	2023	2024
	[zł]	[zł]	[zł]	[zł]	[zł]
POLSKA	39 194 334 896	42 899 956 375	47 997 499 352	54 148 916 806	67 691 064 485
KUJAWSKO-POMORSKIE	1 926 583 258	2 093 336 660	2 320 026 317	2 630 063 147	3 270 678 229
Kruszwica (3)	23 956 442	24 832 348	26 946 625	29 953 722	37 861 477
Mogilno (3)	29 603 391	32 478 770	34 812 826	38 319 738	48 710 384
Szubin (3)	39 471 574	42 866 630	46 087 626	52 328 562	65 796 710
Tuchola (3)	26 697 816	28 432 570	32 760 907	36 846 493	46 615 161
Żnin (3)	31 400 695	34 556 254	37 405 407	44 383 763	55 574 850

Źródło: BDL GUS <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start> dane z sierpnia 2025

W analizowanym okresie wydatki bieżące gmin rosły niemal równoległe do ogólnych wydatków budżetowych, co świadczy o tym, że dominującą część wzrostu stanowią **koszty operacyjne**, a nie inwestycyjne. Taki trend odzwierciedla rosnące obciążenia związane z utrzymaniem infrastruktury oraz świadczeniem usług publicznych, w tym w szczególności usług edukacyjnych.

W 2024 roku największe nakłady inwestycyjne w obszarze oświaty poniosła Gmina Mogilno, przeznaczając na ten cel 3, 2 mln zł. Z kolei najniższe wydatki inwestycyjne odnotowano w gminie Kruszwica (7 801 zł) oraz Żnin (160 448 zł). Tak znaczące różnice w poziomie inwestycji mogą wynikać z lokalnych strategii rozwoju oświaty, uwarunkowań infrastrukturalnych, a także zróżnicowanego stanu technicznego istniejącej bazy oświatowej oraz priorytetów budżetowych poszczególnych samorządów.

Tabela 24. Wydatki bieżące ogółem w dziale 801 – Oświata i wychowanie w gminach województwa kujawsko-pomorskiego w latach 2020 – 2024

Nazwa	gminy bez miast na prawach powiatu				
	dotacje ogółem				
	2020	2021	2022	2023	2024
	[zł]	[zł]	[zł]	[zł]	[zł]
POLSKA	3 755 586 414,75	4 232 427 050,28	4 893 071 156,03	5 736 362 051,41	7 555 616 413,16
KUJAWSKO-POMORSKIE	147 162 030,82	166 444 426,91	192 441 775,74	233 187 944,15	310 240 381,63
Kruszwica (3)	1 504 167,61	1 759 857,67	1 974 772,19	2 331 475,99	3 163 984,80
Mogilno (3)	1 145 894,10	1 313 915,07	1 500 764,93	2 048 881,17	3 177 037,95
Szubin (3)	4 731 062,32	5 900 501,20	6 288 677,11	7 486 204,24	9 370 092,16
Tuchola (3)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Żnin (3)	4 741 222,88	5 199 432,69	5 703 077,86	10 282 445,22	13 337 536,86

Źródło: BDL GUS <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start> dane z sierpnia 2025

W latach 2020–2024 nakłady gmin na dotacje dla niepublicznych placówek oświatowych w Polsce uległy ponad dwukrotnemu zwiększeniu. Zjawisko to można interpretować jako przejaw intensywnego rozwoju sektora niepublicznego w systemie edukacji, a jednocześnie rosnące obciążenie finansowe jednostek samorządu terytorialnego.

W analizie regionalnej, obejmującej wybrane gminy województwa kujawsko-pomorskiego, uwidaczniają się znaczne dysproporcje. Szczególnie wysoki wzrost wartości dotacji zanotowano w gminach Żnin (181%) oraz Mogilno (171%), co może świadczyć o intensyfikacji działalności niepublicznych podmiotów edukacyjnych w tych jednostkach. Przeciwnieństwem jest Tuchola, gdzie w całym badanym okresie nie odnotowano żadnych wydatków z tytułu dotacji dla jednostek niepublicznych, co może wskazywać na brak funkcjonujących tam niepublicznych placówek oświatowych.

We wszystkich analizowanych gminach zauważalny jest wyraźny **wzrost wartości przekazywanych dotacji po 2022 r.** Może to wynikać z kilku czynników, takich jak wzrost kosztów jednostkowych (np. w skutek inflacji), pojawienie się nowych niepublicznych placówek, zwiększone zainteresowanie alternatywnymi formami edukacji lub wzrost liczby uczniów korzystających z oferty sektora prywatnego.

W ujęciu nominalnym najwyższy poziom dotacji dla niepublicznych jednostek odnotowano w Gminie Żninie, gdzie w 2024 r. przekroczyły one kwotę 13,3 mln zł.

3.8. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w gminie Żnin i gminach porównawczych

Tabela 25. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w latach 2021-2025 w Żninie oraz gminach porównawczych

Rok	Jednostka	Język polski (%)	Matematyka (%)	Język angielski (%)
2021				
	Szubin	54,47	41,17	60,06
	Tuchola	53,93	39,62	52,6
	Kruszwica	60,33	39,78	56,66
	Mogilno	54,17	38,5	57,4
	Żnin	56,16	38,08	56,36
2022				
	Szubin	57,59	50,2	62,52
	Tuchola	53,54	50,24	54,82
	Kruszwica	59,74	48,62	57,77
	Mogilno	56,32	48,32	58,04
	Żnin	51,63	42,74	58,13
2023				
	Szubin	65,11	46,59	60,33
	Tuchola	60,94	42,18	53,75
	Kruszwica	65,9	44,06	57,43
	Mogilno	64,48	41,48	56,56
	Żnin	62,56	40,19	60,02
2024				

	Szubin	53,1	45,48	57,16
	Tuchola	63,62	42,53	57,6
	Kruszwica	57,91	36	57,45
	Mogilno	48,24	34,12	53,79
	Żnin	54,99	36,11	53,93
2025				
	Szubin	61,8	43,3	65,66
	Tuchola	60,61	45,65	65,01
	Kruszwica	59,43	38,01	55,96
	Mogilno	61,19	39,34	66,22
	Żnin	57,41	39,05	57,38

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://mapa.wyniki.edu.pl/MapaEgzaminow/>

Dane z egzaminu ósmoklasisty z lat 2021–2025 pozwalają na porównanie osiągnięć uczniów w Żninie, Szubinie, Tucholi, Kruszwicy i Mogilnie w trzech kluczowych obszarach: język polski, matematyka oraz język angielski. Analiza wskazuje na wyraźne zróżnicowanie poziomu wyników między gminami, a także na zmienność trendów w czasie.

Język polski

Wyniki egzaminu z języka polskiego są relatywnie stabilne i w większości gmin mieszczą się w przedziale 55–66%.

Najlepsze rezultaty w latach 2023–2025 osiągnęli uczniowie z Kruszwicy i Szubina, gdzie wyniki sięgały nawet 65–66% (2023 r.), a w kolejnych latach utrzymywały się powyżej 60%. Tuchola prezentuje stabilny poziom – od 60,94% w 2023 r. do 63,62% w 2024 r., a w 2025 r. ponownie przekroczyła 60%. Żnin notuje wyraźny wzrost – z 51,63% w 2022 r. do 62,56% w 2023 r., a w 2025 r. wynik ukształtował się na poziomie 57,41%. Mogilno cechuje się większą zmiennością – po słabszym wyniku w 2024 r. (48,24%) nastąpiła odbudowa w 2025 r. (61,19%), a najlepszy rezultat uzyskano w 2023 r. (64,48%).

Najlepsze i najbardziej stabilne wyniki w języku polskim notują Kruszwica i Szubin, które utrzymują się w górnym przedziale wyników. Tuchola stopniowo poprawia rezultaty i od 2023 r. pozostaje powyżej 60%. Żnin i Mogilno charakteryzują się większymi wahaniami, ale również osiągają wyniki na poziomie powyżej 60%.

Matematyka

Wyniki egzaminu z matematyki są zdecydowanie niższe i bardziej zmienne niż w przypadku języka polskiego. W większości badanych gmin oscylują w przedziale 38–50%. Najlepsze rezultaty osiągnęli uczniowie z Tucholi i Szubina, które w 2022 r. przekroczyły poziom 50% (odpowiednio 50,24% i 50,2%). W kolejnych latach obie gminy utrzymywały się na umiarkowanym poziomie, najczęściej w granicach 42–46%. Mogilno i Kruszwica charakteryzują się dużą zmiennością – po dobrych wynikach w 2022 r. (48–49%), w latach 2024–2025 spadły do poziomu 38–39%. Żnin również notuje wahania – od 42,74% w 2022 r. do 36,11% w 2024 r., a w 2025 r. osiągnął jedynie 39,05%.

Najlepsze i najbardziej stabilne wyniki w matematyce notują Tuchola i Szubin, które potrafią osiągać rezultaty powyżej 45%. Mogilno, Żnin i Kruszwica częściej pozostają na niższym poziomie, z wyraźnym spadkiem w ostatnich latach

Język angielski

Wyniki egzaminu z języka angielskiego w większości gmin utrzymują się na poziomie 55–62%, z wyraźnym wzrostem w 2025 r., kiedy część jednostek przekroczyła granicę 65%. Najlepsze rezultaty osiągnęli uczniowie z Szubina, którzy w 2022 i 2023 r. uzyskali odpowiednio 62,52% i 60,33%, a w 2025 r. wynik sięgnął aż 65,66%. Podobnie wysokie wartości odnotowało Mogilno, które w 2025 r. uzyskało rekordowe 66,22%. Tuchola prezentowała niższe wyniki w latach 2021–2024 (ok. 52–57%), jednak w 2025 r. nastąpił znaczący wzrost do 65,01%. Żnin notuje umiarkowane rezultaty – zwykle w przedziale 56–60%, z lekkim spadkiem w 2024 r. (53,93%) i częściowym odbudowaniem w 2025 r. (57,38%). Kruszwica charakteryzuje się stabilnością – w latach 2021–2024 wyniki mieściły się w granicach 56–58%, a w 2025 r. zanotowano niewielki spadek do 55,96%. Biorąc pod uwagę powyższe, najlepsze rezultaty w języku angielskim uzyskują Szubin, Mogilno i Tuchola, które w 2025 r. przekroczyły poziom 65%. Żnin utrzymuje się na średnim poziomie, a Kruszwica pozostaje stabilna, ale bez wyraźnych wzrostów.

Dla pełniejszego zobrazowania wyników egzaminów ósmoklasisty w trzech kluczowych przedmiotach język polski, matematyka i język angielski uwzględniono staniny i pokazano porównanie na tle województwa kujawsko-pomorskiego oraz kraju.

Tabela 26. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2025 na tle średniej wojewódzkiej w Żninie oraz gminach porównawczych

Rok 2025	Język polski	Matematyka	Język angielski
Tuchola	57,41	39,05	57,38
Mogilno	59,43	38,01	55,96
Szubin	60,61	45,65	65,01
Żnin	61,19	39,34	66,22
Kruszwica	61,80	43,30	65,66
Średnia wojewódzka	60,87	46,41	66,60
Średnia krajowa	64	50	70

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://mapa.wyniki.edu.pl/MapaEgzaminow/>

Średnie wyniki województwa kujawsko-pomorskiego oraz badanych gmin w 2025 r. uplasowały się poniżej średniej krajowej. Z języka polskiego średnia wojewódzka była niższa o 3,13 p.p., z matematyki o 3,59 p.p., a z języka angielskiego o 3,4 p.p. Choć porównywanym gminom w 2025 r. udało się osiągnąć w pojedynczych przypadkach wyniki równe bądź nieco wyższe od średniej wojewódzkiej, to żadna z nich nie przekroczyła poziomu średniej krajowej.

Tabela 27. STANIN - Wyniki egzaminu ósmoklasisty w latach 2021-2025 w Żninie oraz gminach porównawczych

Rok 2025	Język polski -stanin	Matematyka -stanin	Język angielski -stanin
Tuchola	4	4	3
Mogilno	4	4	3
Szubin	4	5	5
Żnin	4	4	5
Kruszwica	4	4	5
Średnia wojewódzka	4	5	5

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://mapa.wyniki.edu.pl/MapaEgzaminow/>

Język polski

Wyniki z języka polskiego w 2025 r. są zbliżone do średniej wojewódzkiej (60,87%). Najlepsze rezultaty osiągnęły Kruszwica (61,8%) i Żnin (61,19%), nieco powyżej średniej. Szubin (60,61%) znajduje się na poziomie bardzo zbliżonym do średniego. Mogilno (59,43%) oraz Tuchola (57,41%) wypadły słabiej.

Wszystkie gminy znalazły się w 4. staninie, podobnie jak średnia wojewódzka, co oznacza poziom niżej średni.

Matematyka

Matematyka pozostaje najłabszym obszarem – średnia wojewódzka wyniosła 46,41%. Najlepsze wyniki zanotował Szubin (45,65%), zbliżając się do średniej, a także Kruszwica (43,3%). Pozostałe gminy – Żnin (39,34%), Tuchola (39,05%) i Mogilno (38,01%) – uzyskały rezultaty wyraźnie niższe.

W ujęciu staninowym Szubin osiągnął 5. stanin (średni), tak jak średnia wojewódzka. Pozostałe gminy uplasowały się w 4. staninie, co potwierdza niższe wyniki.

Język angielski

Średnia wojewódzka w języku angielskim to 66,60%. Najlepiej zaprezentował się Żnin (66,22%), którego wynik był bardzo bliski średniej. Dobrze wypadły także Kruszwica (65,66%) i Szubin (65,01%). Wyraźnie słabsze wyniki osiągnęły Tuchola (57,38%) i Mogilno (55,96%).

W staninach Szubin, Żnin i Kruszwica uplasowały się w 5. staninie (średni), podczas gdy Tuchola i Mogilno osiągnęły 3. stanin (niski), co podkreśla ich słabsze wyniki w tym przedmiocie.

Podsumowanie

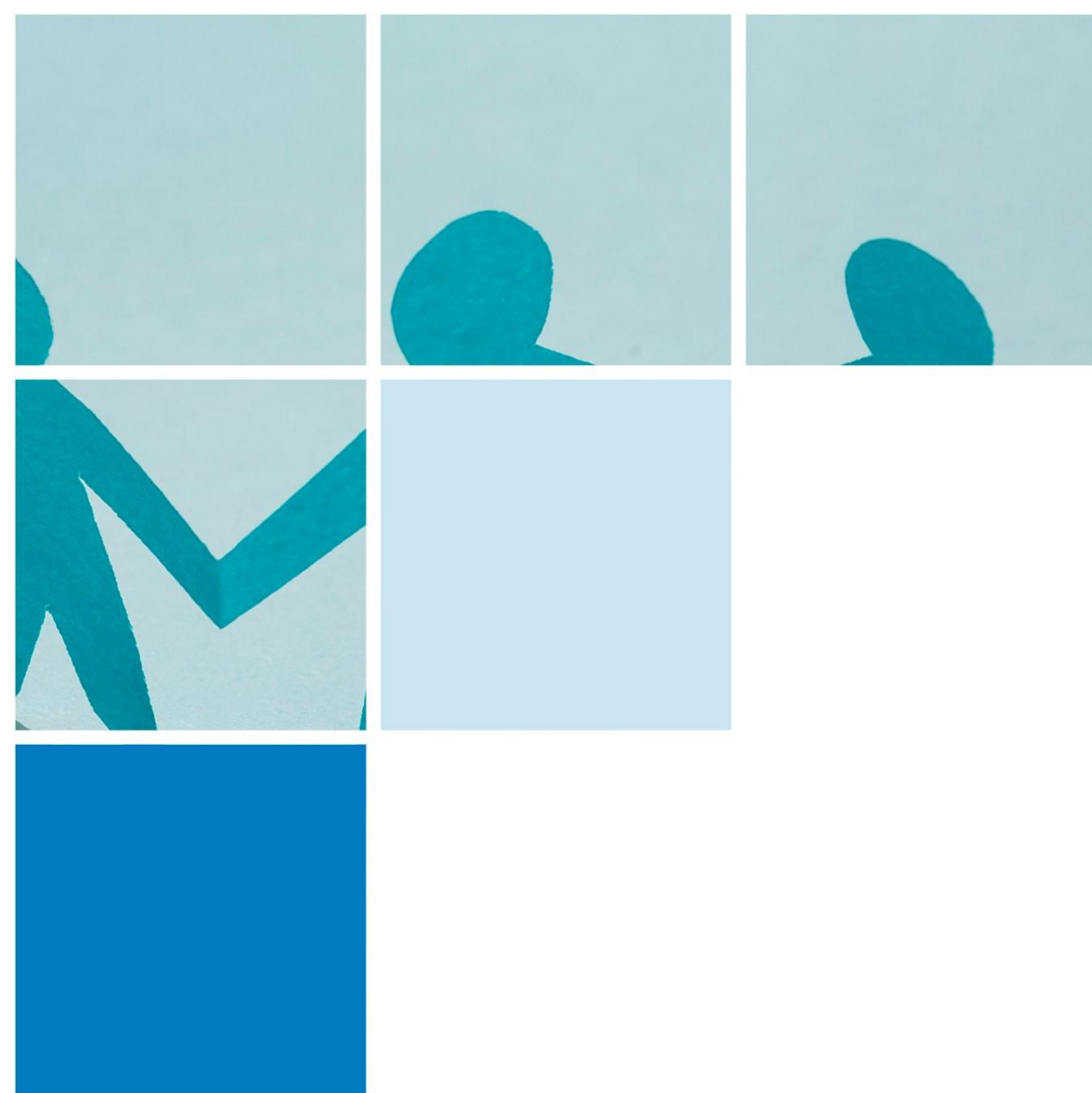
Szubin jest najmocniejszą i najbardziej wyrównaną gminą – osiąga najwyższe wyniki z matematyki, bardzo dobre rezultaty z języka angielskiego oraz utrzymuje się powyżej średniej w języku polskim.

Kruszwica dobrze radzi sobie z języka polskiego i angielskiego, gdzie wyniki należą do najwyższych, natomiast w matematyce osiąga poziom średni, nieco niższy niż w pozostałych przedmiotach.

Żnin wyróżnia się świetnym wynikiem z języka angielskiego oraz bardzo dobrym z języka polskiego, jednak matematyka pozostaje jego słabą stroną.

Mogilno cechuje się zmiennością – potrafi uzyskiwać wysokie wyniki w języku polskim i angielskim, ale słabo wypada w matematyce, gdzie jego rezultaty należą do najniższych.

Tuchola systematycznie osiąga niższe wyniki niż pozostałe gminy, zwłaszcza w matematyce i języku polskim, a także wyraźnie słabsze w języku angielskim, co sprawia, że jest najłabszym ośrodkiem w tym zestawieniu.

ASPEKT SPOŁECZNY WYWIADY Z WYBRANYMI GRUPAMI INTERESARIUSZY

4. System oświaty w Gminie Żnin w opinii grup interesariuszy- najważniejsze wnioski

4.1. System oświaty z perspektywy uczniów – najważniejsze wnioski

Dzisiejsza szkoła to nie tylko mury i definicje z książek, ale przede wszystkim przestrzeń, w której kształtują się postawy, wybory życiowe i relacje społeczne młodych ludzi. Raport został opracowany w oparciu o wypowiedzi uczniów klas VII i VIII szkół podstawowych w Żninie, zebrane podczas pogłębionych rozmów i spotkań w placówkach edukacyjnych. Zebrane wypowiedzi stanowią cenne źródło wiedzy o oczekiwaniach młodych ludzi wobec edukacji. Ich głos jest wsparciem przy opracowywaniu strategii oświaty w Gminie Żnin. To właśnie uczniowie są głównymi beneficjentami działań szkoły. Opinie młodzieży pokazują również, jak różne grupy interesariuszy (uczniowie, rodzice, nauczyciele, samorząd) mogą inaczej postrzegać szkołę i jakie mają wobec niej oczekiwania.

Raport ten prezentuje najważniejsze wnioski z rozmów z uczniami, ich spostrzeżenia oraz postulaty zmian.

Wybory dalszej drogi edukacyjnej i strategia wyboru szkoły

Celem badania było zidentyfikowanie preferowanych typów szkół oraz kierunków kształcenia wśród uczniów klas VII i VIII, a także rozpoznanie motywacji stojących za ich decyzjami edukacyjnymi. Uczniowie klas siódmych i ósmych są na etapie wyboru dalszej ścieżki kształcenia. Z ich wypowiedzi wynika, że poziom świadomości i sprecyzowania planów różni się znacząco między klasami i szkołami. Wybory uczniów są samodzielne, bez nacisku rodziców czy zewnętrznego otoczenia, patrzą pod kątem zainteresowań i swoich możliwości, a także opinii starszych kolegów i koleżanek.

Klasy 7 duża niepewność co do przyszłości. Większość deklaruje jedynie, że zostanie w Żninie. Jedna klasa 7 bardzo konkretna i mocno sprecyzowane plany co do wyboru szkoły średniej.

„Myślmy już o konkretnym zawodzie, rodzice za nas nie wybierają, to są nasze świadome decyzje”.

Klasy 8 mają sprecyzowane plany – liceum, technikum budownictwa, szkoła branżowa.

Co uczniowie lubią w szkole?

Pozytywne aspekty szkoły są mocno związane z atmosferą i relacjami, a mniej z samym procesem nauczania. Jednocześnie warto podkreślić, że w wielu klasach uczniowie mieli ogromny problem, aby wskazać coś dobrego. Często odpowiadali, że „nic” im się nie podoba, a do szkoły chodzą, bo muszą. W odpowiedziach padały takie sformułowania jak „główną wartością są przyjaźnie”, lubimy WF,

Co w szkole im się nie podoba

Uczniowie opowiadali, że szkoła ich nie zachęca, nie rozwija pasji i zainteresowań, że nadal jest system pruski, ławki, krzesła, odpowiedź, zgłaszanie się, a dzisiejsza młodzież jest inna i zupełnie inaczej podchodzi do systemu kształcenia. Jednocześnie opowiadali, że mają dobrze wyposażone szkoły, ale sprzęt multimedialny „zamknięty jest w szafie lub kartonach”, a doświadczanie poprzez eksperymenty, poznawanie urządzeń to rzadkość. Doceniane były też imprezy w szkole i działania samorządu uczniowskiego. Dla uczniów ważna jest też tradycja, tańce i przedstawienia z okazji obchodów wydarzeń, głównie doceniają te regionalne. Uczniowie chcą bardziej nowoczesnej, praktycznej i zindywidualizowanej szkoły. Najbardziej boli ich marnowanie potencjału – brak doświadczeń,

niewykorzystane technologie i mała otwartość nauczycieli. Mówili, że nie lubią też marnować czasu i skoro oceny są wystawione na początku czerwca, a potem niczego się nie uczą i nic się nie dzieje, woleliby do szkoły nie chodzić, bo „to marnowanie naszego czasu”.

Zależy im na zmianie:

- Metod nauczania: za dużo teorii, przepisywania podręcznika, notowania, filmy zamiast namacalnych doświadczeń. „Na fizyce w kółko tylko filmiki, sprzęt stoi nieużywany”.
- Więcej praktyki i życie codzienne: chcą lekcji o finansach, podatkach, zarządzaniu, przedsiębiorczości, ale też odniesienia do tego co dzieje się na świecie o wojnie, o cyberprzestępczości, jak reagować, jak się ustrzec, co robić.
- Organizacja dnia: uczniowie siedzą do późna i ciężko im wstać na 08:00 na porannych lekcjach nie kontaktują, woleliby mieć na 08:50 lub 09:00, za dużo lekcji w ciągu dnia 7-8 godzin. Oczekiwali by też dłuższej jednej przerwy obiadowej, nie ten co mają młodsze klasy. Nie zdążają zjeść obiadu i spóźniają się na lekcje. Średnio na zjedzenie obiadu zostaje im 5 minut. Po szybkim jedzeniu źle się czują.
- Relacje z nauczycielami: brak otwartości i empatii, uczniowie czują, że nie mogą się szczerze wypowiedzieć. „Nauczyciele mają plan i szablon, nie słuchają nas”.
- Sprzęt: technologie dostępne, ale niewykorzystywane (drukarka 3D, tablety, komputery).
- Zajęcia dodatkowe: potrzeba kółek zainteresowań – teatr, fotografia, gotowanie, języki, ogrodnictwo.

Marzenia uczniów o szkole

W wypowiedziach uczniów pojawia się obraz szkoły, która jest bardziej elastyczna, nowoczesna i przyjazna. Najczęściej powtarzane marzenia to dłuższe wakacje i krótszy rok szkolny, a także możliwość samodzielnego wyboru przedmiotów zamiast jednolitego zestawu obowiązkowych zajęć dla wszystkich.

Uczniowie chcieliby też, aby szkoła wykorzystywała nowoczesne technologie zamiast tradycyjnych podręczników, a treści lekcyjne były bardziej aktualne i powiązane z wydarzeniami ze świata. Ważnym oczekiwaniem jest również sprawiedliwe traktowanie wszystkich uczniów oraz wprowadzenie późniejszych godzin lekcji, mniejszej liczby testów i kartkówek.

Bezpieczeństwo uczniów

W wypowiedziach uczniów pojawia się wyraźny podział w ocenie poczucia bezpieczeństwa w szkole. Z jednej strony zgłaszane są poważne problemy: agresja podczas lekcji WF i na przerwach, niebezpieczne sytuacje w toaletach, a także kradzieże i pobicia. Szczególnie często uczniowie podkreślają, że największe zagrożenie odczuwają w szatniach i podczas zajęć sportowych.

Z drugiej strony, część uczniów zaznacza, że czuje się bezpiecznie i nie odczuwa stresu związanego z relacjami rówieśniczymi czy atmosferą w szkole.

W kontekście wsparcia uczniowie wskazują na brak skutecznych rozwiązań – rozmowy z pedagogiem czy zgłaszanie problemów przynoszą efekty tylko chwilowo, a systemowe działania nie zawsze działają.

Podsumowując, bezpieczeństwo w szkołach nie jest jednolite – w jednych placówkach i klasach problem ma poważny charakter, w innych praktycznie nie występuje. Kluczową rolę odgrywa klimat danej klasy oraz sposób prowadzenia zajęć wychowawczych, które mogą wzmacniać poczucie bezpieczeństwa i ograniczać ryzyko negatywnych zachowań.

Wizja szkoły za 5 lat

Uczniowie w większości nie wierzą w znaczące zmiany w edukacji. W swoich wypowiedziach podkreślają sceptycyzm – padają komentarze typu: „*prawie będzie podobnie*” czy „*nic nie idzie na lepsze, raczej na gorsze*”.

Szkoła przyszłości, w ich oczach, to wciąż miejsce oparte na „pruskim systemie”, gdzie dominuje siedzenie w ławkach, konieczność zgłaszania się i utrzymywania dyscypliny.

Podsumowując, uczniowie przewidują raczej stagnację lub nawet pogorszenie sytuacji, niż pozytywne zmiany. W ich głosach wyraźnie wybrzmiewa brak poczucia sprawczości i wiary, że ktoś poważnie traktuje ich potrzeby i oczekiwania.

Wnioski

1. Najważniejszym kapitałem szkoły są relacje rówieśnicze i atmosfera, a nie sama nauka.
2. Metody dydaktyczne są przestarzałe – uczniowie potrzebują praktyki, doświadczeń i nowoczesnych form pracy.
3. Technologia jest marnowana – sprzęt stoi niewykorzystany, co potęguje frustrację.
4. Nauczyciel decyduje o jakości przedmiotu – charyzma i empatia przekładają się na motywację uczniów.
5. Bezpieczeństwo jest nierówne – w części klas występują poważne zagrożenia, zwłaszcza na WF.
6. Brak wiary w zmiany systemowe – uczniowie nie widzą perspektywy rozwoju szkoły.

4.2. System oświaty z perspektywy rodziców uczniów placówek oświatowych – najważniejsze wnioski

Celem było rozpoznanie postrzegania jakości edukacji lokalnej przez rodziców (szkoły i przedszkola w gminie Żnin), zidentyfikowanie problemów oraz kierunków zmian. Dane pochodzą z grupowej rozmowy fokusowej (FGI) z rodzicami dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym.

Dzieci i rodzice – jacy są w dzisiejszym świecie

W opinii rodziców dzieci w dzisiejszych czasach mają bardzo trudną sytuację. Przede wszystkim dlatego, że są bardzo przebudźcowane, silnie cyfrowe „dzieci obok siebie, a jednak w telefonach”, często krytyczne wobec siebie i innych; luki w kompetencjach społecznych (rozmowa, empatia, stawanie w obronie, to jest coś czego nie mają dobrze opanowanego) i samoregulacji (stres, impulsy) „Zagubiony i niezatroszczony... potrzebna większa opieka psychologiczna.” „Dzieci... nie potrafią weryfikować treści z telefonu, dorośli też często nie wiedzą, co tam czytają.” Uczniowi brakuje samodzielności, kompetencji praktycznych (mniej „robienia” na technice, gotowaniu, pracy ręcznej).

Rodzice o sobie mówią: wśród rodziców obserwuje się szeroki wachlarz postaw – od otwartej współpracy po postawy roszczeniowe. Na ich reakcje wpływa m.in. ograniczona ilość czasu i energii oraz lęk związany z utratą kontroli, co szczególnie ujawnia się w sytuacjach dotyczących zakazów korzystania z telefonów. Część rodziców nie dysponuje odpowiednimi narzędziami wychowawczymi, jednak

wykazuje gotowość do nauki, pod warunkiem że proponowane rozwiązania są przekazywane w formie krótkiej, praktycznej i łatwej do wdrożenia.

Ocena szkoły i zasad w szkole panujących w opinii rodziców

W opinii rodziców w szkole brakuje egzekwowania zakazów statutowych przez uczniów i rodziców, np. zakaz telefonu, a rodzic mówi "muszę mieć z nim kontakt". „Statut szkoły kiedyś był świętością... teraz brak spójności.” Telefon w szkole ma wiele ryzykownych zachowań, jak np. nagrywanie w toalecie, groźby publikacji treści nagranych. Rodzice wiedzą, że dzieci często obchodzą kontrolę dublują aplikację, obchodzą kontrolę. Potrzebne są jasne, konsekwentne zasady, edukacja rodziców tzw. „cyberhigiena”. Rodzice wiedzą o uczniach, że w wielu miejscach ich poczucie bezpieczeństwa jest naruszane, jak np. toalety czy szatnie. Rodzice skarżyli się też, że zgłaszanie uwagi bywa później stygmatyzujące dla ucznia, bez wyjaśnienia uczeń ma obniżane zachowanie do naganego.

Niesprawiedliwe ocenianie, w opinii rodziców panuje duża nierówność oceniania, obniżanie zachowania bez jakiegokolwiek planu naprawy, obniżanie ocen z przedmiotów mało kluczowych, które wpływają na średnią, panuje przekonanie „mój przedmiot jest najważniejszy”. Rodzice krytykują, że jedna „poboczna” ocena potrafi unieważnić całoroczny wysiłek – demotyduje.

SPE i integracja. Rodzice widzą ogromny problem w temacie orzeczeń. W wielu klasach jest nadmiar dzieci z orzeczeniami i opiniami. Nauczyciel musi dzielić 45 minut na osoby z orzeczeniami, opiniami, bez orzeczeń i dzieci wybitnie uzdolnione. Rodzice zgłaszają, że jest to niemożliwe do realizacji. W opinii rodziców brakuje jasnych, komunikowanych standardów ile może być orzeczeń/opinii na jeden oddział, jak tłumaczyć uczniom różnice w klasie. Rodzice wysnuli postulat, że przy takiej ilości dzieci ze SPE, klasy nie powinny być większe, niż 20 osób.

Relacje i komunikacja szkoła–rodzic–uczeń. W opinii rodziców brakuje dialogu rodzic- nauczyciel, brakuje rozmowy, zaufania, informowanie rodzica dopiero „po wybuchu problemu”, e-dziennik jako narzędzie uwag zamiast rozmowy. Potrzeba kultury feedbacku: wysłuchanie dziecka „na spokojnie”, unikanie „pokazowych lekcji” przy obserwacjach. „Dyrektor powinien podsłuchać rzeczywistość, nie tylko pokazówkę.”

Wsparcie psychologiczne. W opinii rodziców brakuje stałego wsparcia, psycholog dostępny jest zbyt rzadko, brak „wejścia natychmiastowego”. Rodzice chcą by pomoc była widoczna, „bliżej dziecka”. „Dziecko powinno zawsze mieć do kogo pójść.”

Infrastruktura – rodzice dostrzegają i ubolewają nad dysproporcjami pomiędzy wyposażeniem szkół wiejskich i miejskich, głównie pod kątem sali gimnastycznej, WF odbywa się na korytarzu, „po cichu”. Bardzo potrzebne są strefy sensoryczne/ strefy wyciszeni, jest to do doposażenia na już.

Praktyka w nauczaniu, doradztwo- dzieci nie znają zawodów, nie wiedzą czym zajmuje się jaki zawód, doradztwo jest zbyt późno, zamiast doświadczać poprzez praktykę to zajęcia są teoretyczne. Rodzice oczekują od szkoły realnych umiejętności wśród uczniów (narzędzie, szycie, kuchnia, serwis rowerów, finanse, podatki). Proponują akcję „tydzień zawodów”. „Za dużo cyferek, za mało przydatności.”

Propozycje działań:

1. Telefony uczniowie powinni mieć wyłączone i niewidoczne na terenie szkoły (albo w szafkach, albo w plecakach). Wyjątkami są osoby, które mają przypadłości medyczne. W opinii rodziców kontakt powinien być przez wychowawcę, przerzuca to lęk rodziców z dziecka na szkołę.
2. Ocenianie – nauczyciele na WF-ie nie oceniają za chorobę/ nieobecność, aktywność liczy się, gdy uczeń jest obecny i zdolny do ćwiczeń.
3. Zamiast karania uczniów, powinien być wprowadzony plan naprawczy+mediacje.

4. Ustalenie, że dzieci ze SPE nie może być więcej w jednej klasie niż 3 osoby, na każdej lekcji powinien być nauczyciel współorganizujący, nie tylko na wybranych lekcjach.
5. „Godziny otwarte” z psychologiem, codziennie, jasny sposób zgłaszania się, szybkie interwencje 15’.
6. Start mikrowarsztatów dla rodziców: 30-45 minut tematy: granice i konsekwencje, higiena cyfrowa, rozmowa po incydencie.
7. Muzyka cicha, relaksująca na przerwach.
8. Wyznaczenie pokoju ciszy- materace, słuchawki wygłuszające, zasady 10’.

Podsumowanie

- Dzieci: przebudźcowane, krytyczne wobec siebie i innych, braki w kompetencjach społecznych, samoregulacji i selekcji informacji; częste napięcia rówieśnicze (hejt/cyber).
- Rodzice: duża rozpiętość postaw — część nadmiernie roszczeniowa i bezrefleksyjna, część gotowa współpracować; ogólnie deficyt dialogu „dom–szkoła”.
- Telefonacja: silna potrzeba realnych ograniczeń (statut + egzekwowanie), ale jednocześnie opór części rodziców.
- Ocenianie/świadectwa: ból o „pasek” psuty przedmiotami peryferyjnymi oraz o karanie zachowaniem dzieci z orzeczeniami/opiniami.
- Integracja SPE: przy nadmiarze orzeczeń w klasie cierpią „wszyscy” (tempo, klimat, akceptacja).
- Organizacja: klasy zbyt liczne; braki lokalowe/sportowe (sale gimnastyczne, place), słaba dostępność psychologa (1x/tydz. lub brak).
- Nauczanie: rodzice doceniają nowoczesne narzędzia i młode kadry, ale chcą bardziej praktycznej szkoły (technika, „życiowe” umiejętności, doradztwo od młodszych klas).
- Współpraca i oferta: dobre zewnętrzne zajęcia w gminie, ale chaos informacyjny; potrzeba centralnej „tablicy” zajęć.

4.3. System oświaty z perspektywy psychologów i pedagogów szkolnych – najważniejsze wnioski

Co motywuje specjalistów

W opinii badanych najsilniejszą motywacją jest pomoc dziecku i wpływ na jego dobrostan, wzbudzenie zaufania, otwartość dziecka, bliskość relacji. *„Dziękuję, że mnie pani wysłuchała”* – to pada jako zdanie, które „daje najwięcej”. *„W małych społecznościach „każdego znamy”, co ułatwia indywidualizację i wczesne reagowanie”*.

Bariery: na pierwszym planie biurokracja, czas na dziecko „zabierany jest” przez papierologię. Brak pieniędzy na pomoce, potrzebne są małe środki, na drobne pomoce, wielu specjalistów informowało, że kupuje z własnych pieniędzy. Brak możliwości pracy z dzieckiem kiedy trzeba, jest to dużym utrudnieniem, by zareagować tu i teraz. Bardzo mocno trzeba się dopasowywać do planu, a dziecko można zabrać tylko na „mniej kluczowych przedmiotach”, często już 2-3 godziny po sytuacji kryzysowej. Rodzice, to kolejny duży problem, często nie ma z nimi dialogu i nie dopuszczają do siebie myśli, że z ich dzieckiem dzieje się coś niepokojącego, rodzice są coraz bardziej roszczeniowi, psycholodzy mówią o niskiej sprawczości wychowawczej „nie rozmawiają z dziećmi”; „traktują nas jak wrogów”. Wymowny epizod: marzenia pierwszoklasistów to nie przedmioty, lecz *„spędzić święta z rodziną”, „żeby tata znalazł czas”, „chciałbym być tabletem, wtedy rodzice mnie zauważą”*. To wzmacnia obraz braku codziennego

kontakty i bezpiecznej więzi. Problemem jest niezrozumiałość przez rodzica potrzeb dziecka, często za wszelką cenę chce by chodziło do szkoły ogólnodostępnej, mimo, iż wielokrotnie toczą się rozmowy, że dużo lepiej dziecko miałoby w szkole specjalnej. Nadal pokutuje mityczne przekonanie, że w szkole specjalnej uczą się osoby „z problemami”. Specjaliści postulują mikro-warsztaty dla rodziców (rozmowa, granice, cyfrowa higiena).

Zastępstwa kosztem wsparcia: w jednej ze szkół „godzina pedagoga” bywa konsumowana na zastępstwa – realnie redukuje to dostępność pomocy (dodałem do słabości i postulatów lokalnych: „ochrona czasu specjalisty”).

Profil ucznia: demotywacja, pobudzenie, kruchość

Jak mówią specjaliści uczniowie są grupą bardzo zdemotywowaną, nie mają celów, są przestymulowani. Rośnie obciążenie zdrowia psychicznego („dużo mam samookaleczeń”), a potrzeba bezpieczeństwa i przytulenia pojawia się już w przedszkolu. Jednocześnie dzieci gorzej współpracują w grupie, mają niską tolerancję inności i trudności w krytycznej ocenie informacji.

SPE i warunki pracy. W opinii specjalistów, w Żninie skala orzeczeń jest gigantyczna, jest ich „multum”. Jest gro zajęć, które są wymagane przez orzeczenia/opinie, ale nie powstają, ze względu na brak pieniędzy. Zamiast pełnego wachlarza wsparcia zostaje rewalidacja + psycholog/pedagog. Powracają braki przestrzeni (oddzielny gabinet, sala wyciszeń/sensoryczna). Tam, gdzie sala sensoryczna jest („basen z kulkami – wróciła regulacja”), efekt bywa natychmiastowy. W wielu szkołach w opinii specjalistów brakuje stałych gabinetów zmusza do „tułaczki” po wolnych salach. Są też szkoły gdzie jest pełne wyposażenie i osobne gabinety, dodatkowo osobno sala sensoryczna.

Dydaktyka i ocena. Specjaliści wypowiadali się, że potrzebna jest różnorodność zajęć, brakuje oceniania „wspierającego” i mniej testów. Padają sugestie modyfikacji skali ocen (np. 12-stopniowa), krytyka „nauki pod klucz”, oczekiwanie mniejszej sztywności organizacyjnej (więcej przestrzeni na projekty, integrację, przerwy sensotwórcze). W opinii psychologów i pedagogów edukację zdrowotną powinni prowadzić właśnie „oni”.

Co działa.

Wskazywane plusy: obecność psychologów w przeważającej liczbie szkół, współpraca w zespołach („przepływ informacji rewelacyjny”), inicjatywy lokalne (NGO, społeczność), w niektórych miejscach brak dzwonek dla młodszych, które uspokajają rytm. Oczekiwaniem jest dobra edukacja zdrowotna z komponentem psychologicznym „prowadzona przez praktyków”.

Postulaty do „złotej rybki”

Lokalne – do zrobienia w gminie/szkole

- Każda szkoła z gabinetem wsparcia i strefą wyciszenia/sensoryczną (min. standard wyposażenia; harmonogram dostępności „na sygnał”).
- Procedura „interwencji w trakcie lekcji” – jasna ścieżka krótkiego wyjęcia ucznia na konsultację, za zgodą i z odnotowaniem, bez biurokratycznego paraliżu.
- Mikro-granty szkolne na pomoce i nagrody (szybka ścieżka do 2–3 tys. zł/sem.).
- Przerwy sensotwórcze i integracyjne (muzyka, sprzęt ruchowy, animacje klasowe; pilotaż w 2–3 szkołach).

- Kontrakty z rodzicami: standard kontaktu, godziny odpowiedzi, wspólny słownik wsparcia; cykl krótkich warsztatów rodzicielskich (komunikacja, granice, cyfrowa higiena).
- Sieć praktyków (interwizja) – comiesięczne case-meetings psychologów/pedagogów w godzinach pracy (rotacyjnie w szkołach).
- Polityka wycieczek i dofinansowań – fundusz solidarnościowy, by żadnemu dziecku finanse nie blokowały udziału.
- Większe dostosowanie godzin pomiędzy placówkami, gdyż wielu specjalistów pracuje w kilku placówkach.

Zmiany systemowe:

- Redukcja papierologii (ujednolicone, krótkie formularze; raporty kwartalne zamiast „ciągłych”), finansowanie zajęć z zaleceń SPE.
- Wzmocnienie etatów psychologów/pedagogów proporcjonalnie do liczby uczniów i wskaźników potrzeb.
- Modernizacja oceniania (dopuszczenie alternatywnych skal), stabilizacja podstawy.
- Finansowane centralnie szkolenia praktyczne i superwizje dla szkolnych psychologów/pedagogów (żywe przypadki, narzędzia regulacji, praca z klasą).
- Z perspektywy psychologów szkoła w Żninie stoi dziś wobec kryzysu regulacji i relacji uczniów przy niedoborze czasu, przestrzeni i finansowania dla pracy pomocowej. Jednocześnie widać duży potencjał lokalny – kompetentne zespoły, dobre praktyki, gotowość do współpracy. Kluczem jest organizacyjna elastyczność (gabinet + strefa wyciszeń, interwencja „w trakcie”, przerwy sensotwórcze), realne wzmocnienie etatowe i finansowe wsparcia oraz partnerstwo z rodzicami. Taki pakiet „małych, ale precyzyjnych” zmian może od razu zmniejszyć obciążenie emocjonalne uczniów i dorosłych, a w perspektywie pięciu lat – stać się fundamentem „modelowych rozwiązań” lokalnej edukacji.

Wnioski

1. Niedosyt warunków dla pracy psychologicznej „tu i teraz” (przeźren, czas, elastyczność planu) skutkuje odkładaniem interwencji, co obniża skuteczność wsparcia i zwiększa koszty emocjonalne klas.
2. Luka wychowawcza w rodzinach (mało rozmowy, mało granic) przekłada się na szkołę jako „miejscowego opiekuna”, jednak bez równoległej odpowiedzialności rodzicielskiej rośnie frustracja obu stron.
3. Obciążenie zdrowia psychicznego narasta szybciej niż możliwości systemu; bez zwiększenia etatów i finansowania zajęć wspierających szkoły będą „gaszeniem pożarów”, nie profilaktyką.
4. System oceniania i zbyt dużo testów są niespójne z potrzebą budowania odporności, współpracy i krytycznego myślenia; konieczne są formaty sprzyjające sukcesowi ucznia „nie tylko poznawczo”.
5. Kapitał lokalny – kompetencje specjalistów, dobre praktyki (sensoryka, brak dzwonek, współpraca) – stanowi bazę do wdrażania „małych, ale celnych” modyfikacji w skali gminy.

4.4. System oświaty z perspektywy nauczycieli – najważniejsze wnioski

Nauczyciele, którzy uczestniczyli w wywiadzie, zapytani o ucznia, jaki jest odpowiadali, że „to jest zupełnie inny uczeń niż pięć–dziesięć lat temu”. Zmiana dotyczy przede wszystkim motywacji, wytrwałości i regulacji uwagi „wszystko by chciał, a nic od siebie”, „ciężko im się skoncentrować, żeby zajęcia były atrakcyjne, musi być dużo ‘innych bodźców’”. Nauczyciele zwrócili też uwagę na czas COVID „covid był czymś złym... staraliśmy się ochronić dzieci ‘kokonem’, teraz każdy mikroproblem je przerasta”.

Nauczyciele diagnozują regres w kompetencjach poznawczych i praktycznych: „nie ma ciekawości świata... zadania otwarte ich przerastają”, „nie czytają”, „problem z zegarem analogowym”, a nawet z elementarną sprawnością manualną: „sposób, jak wycinają nożyczkami...”. Równolegle odnotowują erozję sprawczości społecznej – „stali się aspołeczni... kontakt online im wystarczy” – oraz rozchwianie autorytetów: „czy rodzic, nauczyciel ma autorytet? ... wczesne klasy jeszcze tak, później coraz trudniej”. Dużym problemem w opinii nauczycieli jest sam problem tego co uczą się dzieci, dysproporcje pomiędzy podstawą programową a potrzebą kształcenia umiejętności „uczymy wiedzy, a powinniśmy umiejętności... logiczne myślenie, krytyczna ocena informacji, współpraca”. Pojawia się refleksja o konieczności uczenia technik uczenia się: „dzieci nie wiedzą, jak się uczyć... przeskok 3→4 klasa jest dla nich krytyczny”.

Relacje z rodzicami

W wypowiedziach badanych nauczycieli wyraźnie rysuje się dystans norm i praktyk wychowawczych domu i szkoły. Nauczyciele opisują typ rodzica: „w domu nie wymaga, a od szkoły wymaga”. Cyfryzacja komunikacji wzmacnia roszczeniowość i tryb „ciągłej dostępności”: „jest oczekiwanie odpowiedzi nawet w nocy... po kilku minutach pytanie ‘dlaczego taka ocena?’”. Jednocześnie zauważalna bywa fizyczna i emocjonalna nieobecność rodziców: „rodzic jest w domu, ale nieobecny”, co łączy się z problemami struktury rodziny („rodziny niepełne, separacje”). Silnie wybrzmiewa wątek braku granic i obowiązków domowych u dzieci: „lodówka ma być pełna, telefon naładowany... nic ich to nie kosztuje”. Nauczyciele mówią o braku szacunku do zawodu nauczyciela wśród rodziców, co przekłada się na szacunek uczniów „słyszą co i w jaki sposób o nauczycielach mówi się w domu”; „chciałabym, żeby nauczyciel był szanowany... a traktują nas jak ‘pchły’”. Poczucie deprecjacji podsycana polaryzacja medialna wokół oświaty.

Organizacja pracy szkoły – warunki, liczebność, SPE, zasoby

Kluczowym czynnikiem ograniczającym jakość nauczania jest liczebność oddziałów oraz rosnąca liczba uczniów z orzeczeniami i opiniami (SPE). Padają konkretne obrazy: „mam osiem orzeczeń w jednej klasie”, „klasa 28-osobowa, troje dzieci – jeden nauczyciel, to niewykonalne”. Wskazywany jest dryf systemu: „orzeczenia stają się ‘alibi’ dla rodzica”, przy równoczesnej nieadekwatności wsparcia: „na dużą szkołę jeden pedagog i psycholog”.

Warunki techniczne i przestrzenne są oceniane bardzo różnie szkoły dysponują elementarną infrastrukturą, lecz brakuje stabilnego dostępu do nowoczesnych pomocy i sal przedmiotowych, co ogranicza dydaktykę do „przenoszenia mapy” i improwizowania: „żeby były pieniądze na papier... a nie z własnych środków”. Są też szkoły wyposażone bardzo dobrze, ale i tak sprzęt ten nie jest na zajęciach z uczniami wykorzystywany, chociażby w formie eksperymentów czy wzbudzenia wśród uczniów ciekawości świata. Logistyka dojazdów (autobusy o 14:20) utrudnia zajęcia pozalekcyjne i wyrównawcze.

Polityka oświatowa i ramy systemowe

Respondenci konsekwentnie krytykują przeładowaną podstawę programową oraz „testocentryzm”, który „*chce kreatywności, a wymusza odtwarzanie*”. Akcentują zbyt częste zmiany systemowe: „*po każdej zmianie rządu znów wszystko od nowa*”, i nadregulację awansu i sprawozdawczości: „*żaden inny zawód nie musi co chwila udowadniać, że pracuje*”.

Motywacja i wypalenie – co podnosi, co obniża energię?

W opinii badanych nauczycieli paradoksalnie, źródłem motywacji pozostaje kontakt z uczniem, który „*chce chłonąć*” oraz udane działania wychowawcze i wyjścia („*kiedy widzę ich radość po wycieczce*”). Demotywuje marudzenie, bierność, „*wyuczona bezradność*”, a także awarie techniczne i brak zasobów, które unieważniają przygotowaną metodykę: „*przygotowałem prezentację... nie działa internet*”.

„Złota rybka” – postulaty zmian

W postulatach dominują cztery osie: zmniejszenie liczebności oddziałów („*18 w klasie*”), przesunięcie akcentu na umiejętności, projekty i bloki międzyprzedmiotowe („*polonistyczno-muzyczno-historyczny projekt*”), wzmocnienie infrastruktury i godzin wychowawczo-mentorskich („*więcej godzin relacyjnych*”), oraz stabilność i profesjonalizacja wsparcia systemowego („*szkolenia realne, prowadzone przez praktyków*”). Równoległe powraca potrzeba odnowy społecznego kontraktu: „*żeby nauczyciel był szanowany*”. Redukcja i modernizacja podstawy programowej – mniej treści encyklopedycznych, więcej ćwiczenia umiejętności kluczowych: krytycznego myślenia, współpracy, samoregulacji, technik uczenia się. Stabilność i profesjonalizacja systemu – ograniczenie rotacji reform, uproszczenie biurokracji, szkolenia prowadzone przez praktyków, a także większe wsparcie psychologiczno-pedagogiczne w szkołach.

Wnioski

1. Niedopasowanie systemowe – obecny model kształcenia (przeładowana podstawa, testocentryzm, duże klasy) pozostaje w silnej sprzeczności z potrzebami dzisiejszych uczniów, którzy wymagają raczej wsparcia rozwojowego i relacyjnego niż intensywnego „przerabiania treści”.
2. Zmiana profilu ucznia – nauczyciele obserwują regres w kompetencjach poznawczych, społecznych i manualnych, co w dużej mierze wiąże się z cyfryzacją, pandemią i deficytem wychowawczym w rodzinach.
3. Rosnąca skala potrzeb SPE – rosnąca liczba orzeczeń i opinii staje się wyzwaniem strukturalnym, którego nie kompensuje proporcjonalne zwiększenie wsparcia specjalistycznego.
4. Relacje z rodzicami jako pole napięć – cyfrowa dostępność wzmacnia roszczeniowość i „przerzucanie odpowiedzialności” na szkołę, przy równoczesnym braku autorytetu wychowawczego w domu.
5. Wypalenie zawodowe i poczucie deprecjacji – biurokracja, brak stabilności systemowej i obniżony prestiż zawodu tworzą ryzyko demotywacji, które zagraża jakości pracy szkoły.
6. Potencjał oddolny – mimo trudności nauczyciele wykazują wysoką kreatywność, potrafią wdrażać rozwiązania projektowe, dbać o relacje i adaptować metody do potrzeb, co stanowi mocny fundament do dalszych reform lokalnych.

4.5. System oświaty z perspektywy dyrektorów - najważniejsze wnioski

W rozmowach z dyrektorami na pierwszym planie zostały uwypuklone bariery i problemy. Wśród powtarzających się barier pojawiły się te związane z kapitałem ludzkim. Wąskim gardłem jest kapitał ludzki i niedobór godzin specjalistów (logopedów, psychologów), co koreluje z wypowiedziami psychologów i specjalistów o brakach kadrowych i pracy w kilku szkołach. Dużym problem są też ograniczenia w przydziale nauczycieli współorganizujących (20 h) oraz trudności organizacyjne na WF, z powodu braku wystarczającej ilości godzin nauczyciela współorganizującego, które zazwyczaj przyznawane są na przedmiotach najistotniejszych. *„Jesteśmy świetnie wyposażeni... to, co mają tutaj dzieci, to jest kosmos. Ale brakuje godzin dla logopedy i dla psychologa.”* *„Jak dyrektor ma zdecydować, na którym przedmiocie ma być współorganizujący?”*

Rosnące zróżnicowanie i natężenie potrzeb uczniów (SPE) przy nadmiernej liczebności oddziałów i nieprecyzyjnych przepisach generuje napięcia w klasach i w relacjach z rodzicami. *„W klasie 26–30 osób mamy pięć–sześć grup potrzeb... jeden nauczyciel ma to wszystko ogarnąć.”*

Dyrektorzy zdają sobie sprawę z demotywacji i przeciążenia nauczycieli „nadmiarem zmian i szkoleń”, coraz słabsza identyfikacja ze szkołą (wieloletowość, nadgodziny, wyjazdy na komisje wyborcze). Dyrektorzy podkreślają fakt, iż mimo podwyżek nauczyciele nadal pracują na 1,5 lub dwa etaty. *„Gonią ze szkoły do szkoły, nawet jak uczeń chce z nauczycielem porozmawiać po lekcjach nie ma takiej możliwości, ponieważ wybija dzwonek i nauczyciel pędzi do kolejnej szkoły.”* Powoduje to mniejszą identyfikację ze szkołą.

Dostrzegany problem demografii już dziś napięcia w przedszkolach i „opiece świetlicowej” wpływają na wybory rodziców; w perspektywie 5–10 lat konieczna będzie racjonalizacja sieci szkół/oddziałów i zmniejszenie liczebności klas (o ile pozwolą finanse). *„Nie wierzę, by dało się utrzymać obecną sieć bez zmian przy spadku o 30%.”*

Dyrektorzy wskazywali też na problem przeciążenia sekretariatu i zbyt duża ilość zadań, ciężąca na jednej osobie.

Problemem jest też współpraca z rodzicami, a często jej brak, bardzo niska frekwencja na spotkaniach pedagogizujących, trudności w ustaleniu wspólnych norm i odpowiedzialności za dobro dziecka. *„Rodzice przychodzą ‘ciałem’, ale są w telefonie.”*

Należałoby w opinii dyrektorów przesunąć nacisk z wyposażania w infrastrukturę na „usługi edukacyjne” (specjaliści, wsparcie administracyjne).

Co motywuje/demotywuje dyrektorów do pracy

Motywuje: wpływ na rozwój uczniów i widoczne postępy. *„Największą satysfakcją jest, gdy widzimy, że dzieci się rozwijają.”*

Jakość edukacji – silną stroną jest bardzo dobre wyposażenie w TIK i infrastrukturę *„ponad standard dużych miast”*; *„To, co mają tutaj dzieci to kosmos.”*

Demotywuje: niestabilność i nieprecyzyjne przepisy, biurokracja, opóźniony dostęp do pomocy prawnej/informatycznej. Dyrektorzy oczekują wsparcia eksperckiego w trybie pilnym.

„Największą [demotywacją] jest działanie ministerstwa... obiecują, a rozporządzeń brak.”

Uczeń i szkoła przyszłości

Zmiany w zachowaniu: większa różnorodność potrzeb, trudności z koncentracją, normami społecznymi i funkcjonowaniem w grupie. „Dzieci przychodzą bez nawyków – zerówka przesuwają ‘zabawę’, a w klasie 4. jest szok.”

SPE: narastająca liczba orzeczeń/opinii, spory wokół ich jakości (różnice między poradnią publiczną a „prywatnymi zaświadczeniami”). „Poradnia nie doprecyzowuje... psycholog ma być, ale bez dodatkowych godzin.” Respondenci obserwują silne zróżnicowanie zachowań i potrzeb. W jednej klasie 26–30-osobowej nauczyciel zmuszony jest obsłużyć „pięć–sześć grup potrzeb”, niekiedy z dwoma uczniami ze spektrum, uczniem z niepełnosprawnością ruchową i kolejnym z lekką niepełnosprawnością intelektualną – często bez adekwatnego wsparcia godzinowego.

Technologie/telefony: trudności w regulacji użycia i higieny cyfrowej; dzieci po weekendzie przychodzą przestymulowane od ilości czasu spędzanego na elektronice.

Kompetencje kluczowe do wzmacniania: koncentracja i słuchanie, praca zespołowa, odporność psychiczna, kompetencje społeczno-emocjonalne oraz „praktyczne działanie”.

Potrzeba nauki AI już od najmłodszych klas. Programy rozwojowe dla nauczycieli i uczniów.

Stałe finansowanie zajęć dodatkowych (robotyka, rytmika, sport, pracownie praktyczne).

Dostrzegane zmiany

Dyrektorzy podkreślali większe niż wcześniej wsparcie organu prowadzącego, mówią że jest zdecydowanie lepiej niż wcześniej, ale nadal to wsparcie jest dość nierównomierne (dostęp do prawnika „na termin”, brak dedykowanego informatyka oświatowego, wąskie gardła w przesunięciach budżetowych). „Mamy prawnika we wtorki, a sprawy potrzebują reakcji natychmiast.”

Dużą wartość dyrektorzy widzą też w grantach SKS/UKS/Orlik, inwestycja w sprzęt.

Wśród kluczowych zmian dyrektorzy czują potrzebę większej ilości godzin psycholog/logopeda; elastyczne przekraczanie 20 h dla współorganizujących tam, gdzie jest to uzasadnione, standaryzacja progów liczebności grup i priorytetów wspomagania, stały dyżur prawnika i informatyka oświatowego „na żądanie”.

Rekomendacje

W krótkim terminie kluczowe jest wzmocnienie usług wspólnych poprzez stałe dyżury prawnika oświatowego i informatyka z gwarantowanym czasem reakcji. Równolegle gmina powinna uruchomić pulę interwencyjne godzin specjalistycznych przydzielane według jawnych kryteriów, tak aby dyrektor mógł natychmiast zwiększyć wsparcie logopedyczne bądź psychologiczne w klasach o największych potrzebach. Warto też zdefiniować standard współorganizacji na WF oraz innych zajęciach wysokiego ryzyka i, tam gdzie uzasadnione, elastycznie przekraczać limit 20 godzin.

W horyzoncie 12–36 miesięcy zaleca się systemowe wdrożenie programów SEL (koncentracja, współpraca, odporność psychiczna) oraz tutoringu/mentoringu w klasach IV–VIII. Dla poprawy atrakcyjności oferty i motywacji uczniów warto rozwinąć „Akademię AI/STEAM Żnin” z modułami od edukacji wczesnoszkolnej, kołami zainteresowań i ścieżkami dla nauczycieli. Równolegle należy

przemodelować świetlice w szkołach „tranzytowych” do godzin 7:00–17:00, tak aby realnie wspierały rytm pracy rodziców i nie wypychały rodzin do szkół pozaobwodowych.

W perspektywie 36–60 miesięcy rekomendujemy przygotowanie mapy demograficzno-kosztowej całej sieci placówek z dwoma równoległymi scenariuszami: zmniejszanie oddziałów przy kalkulacji subwencji i dodatkowych kosztów osobowych; konsolidacje/filie z transparentnym planem komunikacji z rodzicami i personelem. Dla stabilności kadr warto uruchomić „rezerwę kompetencyjną”: stypendia i ścieżki rozwojowe „grow your own” (np. asystenci → podyplomowe kierunki psychologiczne/logopedyczne), co pozwoli wewnątrznie uzupełniać trudne specjalizacje.

ANALIZA FINANSOWA WYDATKÓW NA OŚWIATĘ GMINY ŻNIN

5. Wstęp

Przedmiotem tego opracowania jest analiza danych dotyczących finansowania oświaty w Gminie Żnin. Głównym przedmiotem analizy są jednostki oświatowe, mechanizmy alokacji środków i ich efektywność w zaspakajaniu potrzeb edukacyjnych społeczności lokalnej.

Analiza została przeprowadzona przy zastosowaniu metody desk research, polegającej na przetwarzaniu danych wtórnych pochodzących z ogólnodostępnych dokumentów urzędowych pozyskanych głównie z Biuletynu Informacji Publicznej Urzędu Miejskiego w Żninie oraz materiałów udostępnionych przez Centrum Usług Wspólnych i Zarządzania Oświatą w Żninie. Do analizy wykorzystano m. in. następujące dokumenty:

- roczne sprawozdania z wykonania budżetu (ze szczególnym uwzględnieniem działu 801 – Oświata i wychowanie oraz działu 854 – Edukacyjna opieka wychowawcza),
- sprawozdania budżetowe Rb-27S, Rb-28S,
- informacje Burmistrza Żnina o stanie realizacji zadań oświatowych Gminy Żnin w latach szkolnych 2019/2020 - 2023/2024,
- raporty z Systemu Informacji Oświatowej,
- metryczkę subwencji oświatowej 2024,
- metryczkę potrzeb oświatowych 2025,
- Strategię Rozwoju Gminy Żnin do 2030 roku.

Gmina Żnin, podobnie jak większość jednostek samorządu terytorialnego do końca 2024 roku, stała przed koniecznością wspierania subwencji oświatowej otrzymywanej z budżetu państwa środkami pochodzącymi z własnych dochodów celem zapewnienia pełnej realizacji zadań oświatowych. Sytuacja ta wynikała przede wszystkim z niedostatecznego poziomu środków finansowych przekazywanych przez państwo, które okazują się nieadekwatne względem zakresu i specyfiki zadań edukacyjnych realizowanych przez samorządy. W szczególności odnosi się to do obowiązku zapewnienia wynagrodzeń nauczycieli zgodnie z przepisami dotyczącymi ustawowych średnich wynagrodzeń.

Stan obowiązujący do końca 2024 roku uległ zmianie z dniem 1 stycznia 2025 roku w związku z wejściem w życie ustawy z dnia 1 października 2024 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego¹. Nowe regulacje wprowadzają szereg zmian mających na celu stabilizację finansów samorządowych oraz zwiększenie ich samodzielności fiskalnej. Kluczowym założeniem ustawy jest realizacja zadań oświatowych ze środków pochodzących z dochodów własnych jednostek samorządu terytorialnego.

Wśród najważniejszych zmian należy **wskazać nowy sposób obliczania dochodów samorządów z tytułu udziałów w podatkach PIT i CIT, oparty na procencie od dochodów podatników zamieszkałych lub prowadzących działalność gospodarczą na terenie danej jednostki**. Rozwiązanie to ma na celu zwiększenie stabilności i przewidywalności dochodów samorządowych oraz ich **uniezależnienie od decyzji politycznych na szczeblu centralnym**. W przyjętym modelu finansowania zakłada się, iż podstawowym źródłem dochodów jednostek samorządu terytorialnego będą dochody podatkowe, natomiast środki pochodzące z budżetu państwa – w szczególności subwencje – będą pełniły jedynie funkcję uzupełniającą.

Ustawa wprowadzająca reformę zastępuje dotychczasową ogólną subwencję bardziej zróżnicowanymi mechanizmami finansowego wsparcia, uwzględniającymi m.in. potrzeby wyrównawcze, **oświatowe**, ekologiczne oraz rozwojowe. W sytuacji, gdy zwiększone udziały jednostek

¹ Dz. U. z 2024, poz. 1572

samorządowych w podatkach dochodowych nie pokrywają łącznej sumy zidentyfikowanych potrzeb, przyznawana jest im dodatkowa subwencja ogólna, mająca na celu uzupełnienie niedoboru środków finansowych. **W 2025 roku dla Gminy Żnin została naliczona subwencja ogólna w wysokości 13 320 469 zł oraz rezerwa na uzupełnienie dochodów w wysokości 750 581 zł².**

W 2025 roku subwencję ogólną z budżetu państwa otrzymują gminy, których potrzeby finansowe, ustalone na rok 2025, są wyższe niż kwota kalkulacyjna w wysokości odpowiadającej różnicy między tymi kwotami (art. 86 nowej ustawy). Kwota kalkulacyjna stanowi różnicę między łączną kwotą dochodu danej gminy z tytułu udziału w podatku PIT oraz podatku CIT, ustaloną na rok 2025 na podstawie art. 11 i art. 12 nowej ustawy a łączną kwotą jej dochodów z tych tytułów ustaloną na rok 2025 zgodnie z art. 9 i art. 9a ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego.

5.1. Analiza finansowa wydatków na oświatę

Wydatki publiczne gmin stanowią kluczowy instrument realizacji zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego, w tym zapewnienia usług publicznych na poziomie lokalnym, takich jak edukacja, infrastruktura komunalna czy pomoc społeczna. Struktura i dynamika wydatków gminnych odzwierciedlają zarówno bieżące potrzeby społeczno-gospodarcze wspólnot lokalnych, jak i efektywność alokacji środków publicznych w kontekście ograniczonych zasobów budżetowych.

Tabela 28. Struktura wydatków Gminy Żnin w podziale na wydatki bieżące i majątkowe w latach 2020 - 2025*

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023	2024	2025*
wydatki ogółem	118 824 852	127 981 505	153 375 861	129 035 317	163 946 229	209 745 909
wydatki bieżące	109 840 766	113 857 658	129 131 027	117 318 926	140 430 129	161 994 902
wydatki majątkowe	8 984 085	14 123 846	24 244 834	11 716 390	23 516 100	47 751 006

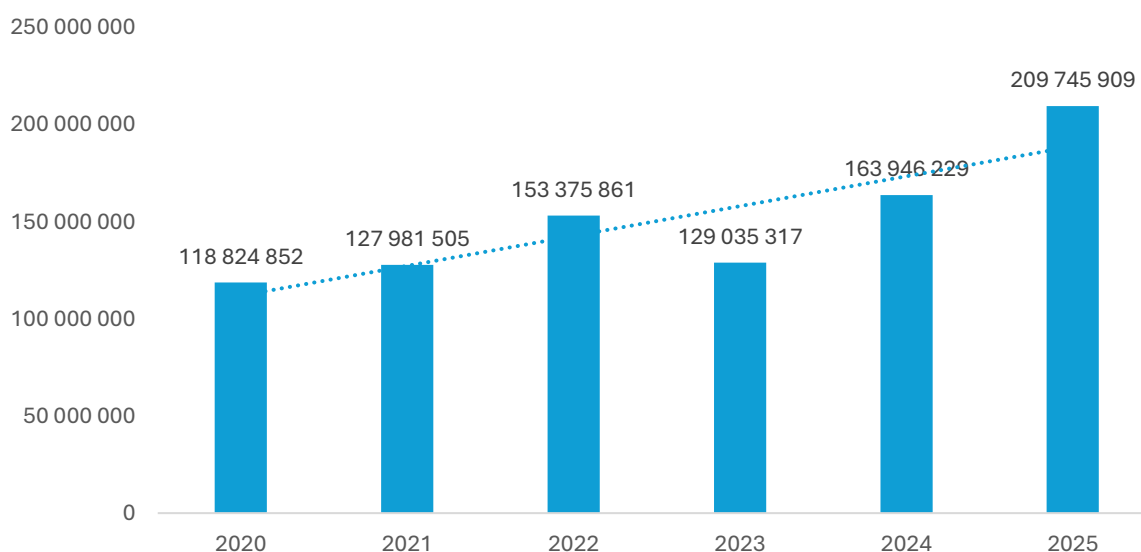
* stan danych na dzień 30.06.2025 r. – Rb-NDS sprawozdanie o nadwyżce/deficycie jednostki samorządu terytorialnego za okres od początku roku do dnia 30 czerwca 2025

Źródło: opracowanie własne na podstawie wykonania budżetu Gminy Żnin za lata 2020 - 2024 i planu na 2025 r. po zmianach na dzień 30 czerwca 2025 r.

Wydatki ogółem wzrastają z **118,8 mln zł w 2020 roku do 163,9 mln zł w 2024 r.** Natomiast plan na 2025 r. zakłada wydatki na poziomie 209, 7 mln zł i jeśli zostaną one zrealizowane w tej wysokości to będą one wyższe o 45,8 mln zł w porównaniu do 2024 r., jednocześnie **oznacza to wzrost o prawie 76,5% w ciągu sześciu lat.** Wzrost wydatków w poszczególnych latach obrazuje wykres.

² Według stanu na dzień 30 czerwca 2025 r. – Sprawozdanie Rb-27S sprawozdanie z wykonania planu dochodów budżetowych jednostki samorządu terytorialnego

Wykres 18. Wydatki ogółem Gminy Żnin w latach 2020-2025*

* stan danych na dzień 30.06.2025 r. – sprawozdanie Rb-NDS

Źródło: opracowanie własne na podstawie wykonania budżetu Gmin Żnin za lata 2020 - 2024 i planu na 2025 r. po zmianach na dzień 30.06.2025 r.

Struktura wybranych wydatków w podziale na poszczególne działy klasyfikacji budżetowej Gminy Żnin w latach 2020 - 2025 została zaprezentowana w kolejnej tabeli.

Tabela 29. Struktura wybranych wydatków w podziale na poszczególne działy klasyfikacji budżetowej Gminy Żnin w latach 2020 - 2025*

Działy klasyfikacji budżetowej	2020	2021	2022	2023	2024	Plan 2025* na
wydatki ogółem	118 824 852	127 981 505	153 375 861	129 035 317	163 946 229	209 745 909
010	1 961 614	2 052 900	2 366 028	3 449 992	3 743 257	2 416 625
	1,65%	1,60%	1,54%	2,67%	2,28%	1,15%
020	6 479	37 314	78 329	5 962	6 072	5 143
	0,01%	0,03%	0,05%	-	-	-
050	3 500	3 500	3 500	3 500	0	0
	-	-	-	-	-	-
400	313 457	361 500	0	0	0	0
	0,26%	0,28%	-	-	-	-
600	6 257 102	6 794 283	11 419 901	9 807 680	17 560 272	22 454 213
	5,27%	5,31%	7,45%	7,60%	10,71%	10,71%
630	3 344 764	3 742 897	6 269 958	147 989	32 882	35 500
	2,81%	2,92%	4,09%	0,11%	0,02%	0,02%
700	3 463 581	3 669 065	4 409 242	4 231 771	5 300 313	9 738 773
	2,91%	2,87%	2,87%	3,28%	3,23%	4,64%
710	91 655	210 693	165 674	174 487	266 343	365 272

Działy klasyfikacji budżetowej	2020	2021	2022	2023	2024	Plan 2025*	na
	0,08%	0,16%	0,11%	0,14%	0,16%	0,17%	
720	45 331	38 875	70 648	178	0	12 000	
	0,04%	0,03%	0,05%	-	-	0,01%	
750	9 741 240	10 146 451	12 639 031	12 462 478	14 535 982	16 060 230	
	8,20%	7,93%	8,24%	9,66%	8,87%	7,66%	
751	201 799	5 436	5 406	252 512	527 732	360 725	
	0,17%	-	-	0,20%	0,32%	0,17%	
754	290 833	236 179	4 788 641	636 950	1 797 740	3 500 762	
	0,24%	0,18%	3,12%	0,49%	1,10%	1,67%	
757	479 804	261 862	1 052 501	2 165 694	1 653 419	1 601 000	
	0,40%	0,20%	0,69%	1,68%	1,01%	0,76%	
758	826 921	189 764	0	0	0	1 519 822	
	0,70%	0,15%	-	-	-	0,72%	
801	31 600 407	34 681 052	37 422 627	44 383 763	55 735 299	70 125 478	
	26,59%	27,10%	24,40%	34,40%	34,00%	33,43%	
851	755 185	890 301	768 625	926 926	897 407	1 372 923	
	0,64%	0,70%	0,50%	0,72%	0,55%	0,65%	
852	8 325 310	10 078 896	11 613 988	10 190 793	13 974 123	15 916 789	
	7,01%	7,88%	7,57%	7,90%	8,52%	7,59%	
853	137 717	5 200	12 486 251	1 048 206	41 653	10 000	
	0,12%	0,00%	8,14%	0,81%	0,03%	0,00%	
854	1 163 423	1 027 676	288 657	516 509	674 783	924 880	
	0,98%	0,80%	0,19%	0,40%	0,41%	0,44%	
855	37 243 589	36 842 013	23 856 547	15 412 539	18 537 582	19 098 157	
	31,34%	28,79%	15,55%	11,94%	11,31%	9,11%	
900	7 563 566	11 360 073	16 280 237	14 922 772	19 517 986	23 092 102	
	6,37%	8,88%	10,61%	11,56%	11,91%	11,01%	
921	3 363 902	3 275 557	4 403 649	5 511 143	5 589 631	7 287 304	
	2,83%	2,56%	2,87%	4,27%	3,41%	3,47%	
926	1 643 674	2 070 018	2 986 424	2 783 472	3 553 753	13 848 209	
	1,38%	1,62%	1,95%	2,16%	2,17%	6,60%	

* stan danych na dzień 30 czerwca 2025 r. – sprawozdanie Rb-28S

Źródło: opracowanie własne na podstawie wykonania budżetu Gminy Żnin za lata 2020 - 2024 i planu na 2025 r. po zmianach na dzień 30 czerwca 2025 r.

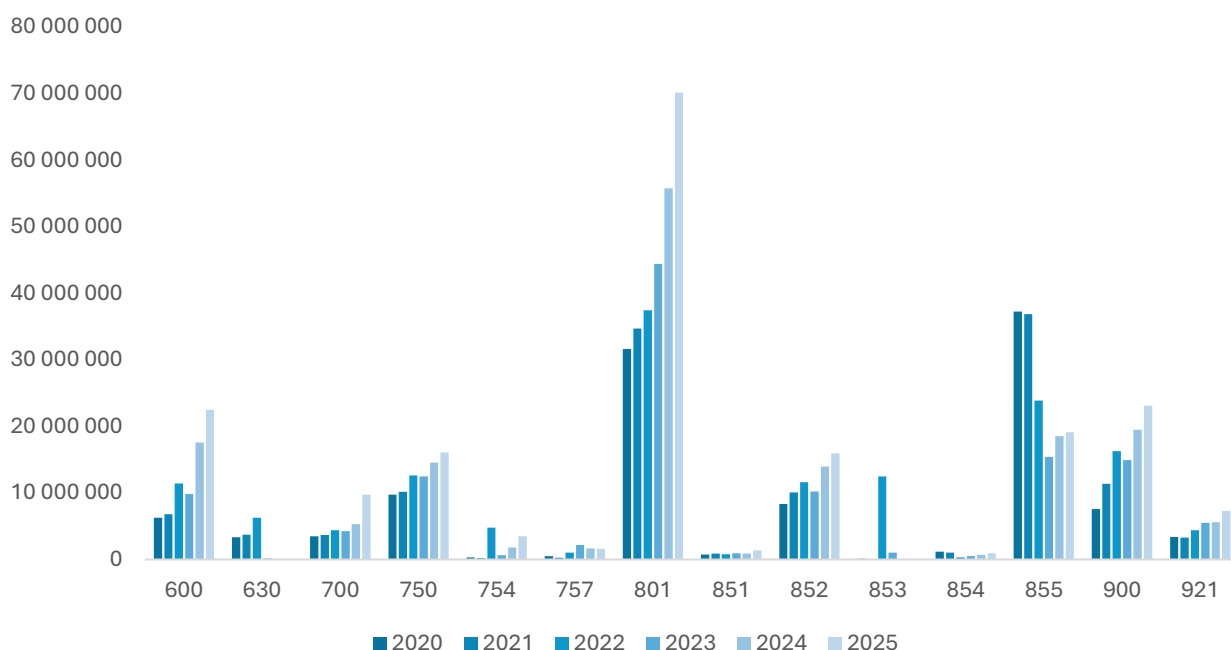
W Gminie Żnin, podobnie jak w większości innych jednostek samorządu terytorialnego, największą część wydatków stanowi **dział 801 – Oświata i wychowanie, który w 2024 roku pochłonął 34% wydatków ogółem**. W analizowanym okresie wydatki w tym dziale wykazują nominalną tendencję wzrostową. W 2020 roku na oświatę i wychowanie przeznaczono 31,6 mln zł, natomiast w 2024 roku kwota ta wzrosła do poziomu 55,7 mln zł, co obrazuje wzrastającą skalę finansowania sektora edukacji, przedstawioną na wykresie zatytułowanym *Wybrane wydatki Gminy Żnin*.

Wydatki w dziale **801 – Oświata i wychowanie** – stanowią najistotniejsze i największe źródło finansowania lokalnej oświaty, ale nie jedyne. Poza działem 801, zadania oświatowe finansowane są również z działu **854 – Edukacyjna opieka wychowawcza**, na który w 2024 roku przeznaczono **674 783 zł**.

Wydatki na cele społeczne w budżecie Gminy Żnin obejmujące działy **852 – Pomoc społeczna** oraz **855 – Rodzina**, w 2024 roku stanowią niemal 20% ogółu wydatków. W 2025 roku planowana ich łączna wartość wynosi 35 ml zł.

Wydatki związane z administracją samorządową wyniosły w 2024 roku 14 535 982 zł i były wyższe w stosunku do roku 2020 o blisko 4,8 mln. W 2025 roku planowana wysokość wydatków w dziale **750 – Administracja publiczna** wyniesie 16 060 230 zł.

Wykres 19. Wybrane wydatki Gminy Żnin w latach 2020 - 2025*

* stan danych na dzień 30 czerwca 2025 r. – sprawozdanie Rb-28S

Źródło: opracowanie własne na podstawie wykonania budżetu Gminy Żnin za lata 2020 - 2024 i planu na 2025 r. po zmianach na dzień 30 czerwca 2025 r.

Na przedstawionym wykresie, w latach 2020 - 2025, widoczny jest **wyraźny trend wzrostowy w działach 801 – Oświata i wychowanie, 750 – Administracja publiczna, 900 – Gospodarka komunalna i ochrona środowiska oraz 600 – Transport i łączność**. Wskazuje to na znaczący udział tych kategorii w wydatkach ponoszonych przez Gminę Żnin.

Szczególnie silna i dynamiczna tendencja wzrostowa występuje w dziale 801 – Oświata i wychowanie, który nie tylko konsekwentnie zwiększa swój udział w budżecie ogółem, ale także stanowi największą kategorię wydatkową w strukturze budżetu. **Warto zaznaczyć, że obserwowany wzrost jest w dużej mierze wynikiem czynników zewnętrznych**, w tym rosnących wynagrodzeń nauczycieli ustalanych na poziomie krajowym oraz systematycznego podnoszenia wysokości wynagrodzenia minimalnego, co przekłada się na wyższe koszty utrzymania szkół i przedszkoli.

5.2. Finansowanie zadań oświatowych w Gminie Żnin

Analiza wydatków bieżących ponoszonych na realizację zadań oświatowych przez Gminę Żnin została przeprowadzona w ujęciu pięcioletnim, obejmującym lata budżetowe 2020 - 2024. W ramach opracowania uwzględniono również planowane nakłady na rok 2025, co pozwala na wstępne zobrazowanie możliwych kierunków zmian w strukturze i poziomie wydatków.

Przedmiotem analizy były wydatki bieżące ponoszone na zadania oświatowe w ramach działów klasyfikacji budżetowej **801 – Oświata i wychowanie oraz 854 – Edukacyjna opieka wychowawcza i rozdział 75085 – Wspólna obsługa jednostek samorządu terytorialnego**. Z analizy wyłączono wydatki finansowane ze środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy o finansach publicznych, tj. środki pochodzące z funduszy unijnych, ze względu na ich uzależnienie od zewnętrznych źródeł finansowania. Wydatki w poszczególnych rozdziałach tych działów kształtowały się w analizowanym okresie w następujący sposób:

Tabela 30. Wydatki Gminy Żnin w dziale 801 – Oświata i wychowanie oraz 854 – Edukacyjna opieka wychowawcza i w rozdziale 75085 - Wspólna obsługa jednostek samorządu terytorialnego w latach 2020 - 2025*

Dział/ rozdział	2020	2021	2022	2023	2024	Plan na 2025*
801 – Oświata i wychowanie	31 278 518	33 597 952	37 102 737	44 383 763	55 592 714	65 412 737
80101	19 080 261	20 129 419	20 307 172	21 876 897	27 248 917	30 997 179
80103	1 438 591	1 214 816	1 413 387	1 575 073	1 748 953	1 907 893
80104	6 373 539	6 522 108	8 221 598	12 067 374	13 989 769	16 164 181
80106	70 521	65 454	89 410	120 174	102 100	108 294
80107			836 453	980 826	1 237 667	1 507 124
80113	852 005	982 218	1 035 538	490 460	650 316	264 232
80146	69 757	76 047	93 016	57 231	97 793	187 736
80148	855 967	1 186 464	1 341 615	1 578 595	1 722 602	3 731 963
80149	336 924	668 753	792 235	2 128 796	3 689 698	4 656 512
80150	1 611 808	2 119 466	2 410 568	2 840 709	4 369 337	5 044 789
80153	213 797	256 450	153 595	219 962	249 105	161 783
80195	375 348	376 757	408 150	447 666	486 457	681 052
854 – Edukacyjna opieka wychowawcza	1 163 423	1 027 676	288 657	516 509	674 783	924 880
85401	911 102	805 700				
85404		31 281	89 757	279 126	449 865	702 852
85412				84 902	106 021	128 583
85415	252 321	190 695	198 899	152 481	118 897	93 445
85416						
75085 - Wspólna obsługa jednostek samorządu terytorialnego	1 133 878	1 289 726	1 318 171	1 437 652	1 678 404	1 816 578

Dział/ rozdział	2020	2021	2022	2023	2024	Plan na 2025*
Wydatki bieżące razem (Dz.801+Dz.854+rozd. 75085)	33 575 820	35 915 354	38 709 564	46 337 924	57 945 901	68 154 196

* stan danych na dzień 30 czerwca 2025 r. – sprawozdanie Rb-285

Źródło: opracowanie własne na podstawie wykonania budżetu Gminy Żnin za lata 2020 - 2024 i planu na 2025 r. po zmianach na dzień 30 czerwca 2025 r.

Na podstawie przedstawionych danych widzimy systematyczny wzrost wydatków bieżących ponoszonych na zadania oświatowe, całkowita kwota wydatków bieżących wzrosła z **33 575 820 zł** w pierwszym analizowanym roku do **57 945 901 zł** w 2024 roku, co wskazuje na istotne zwiększenie nakładów finansowych. Wydatki w dziale 801 – Oświata i wychowanie wykazują średnioroczny wzrost na poziomie około 16%. Najwyższy wzrost w porównaniu do roku poprzedniego odnotowano w 2024 roku, wynoszący 25% w stosunku do 2023 roku. Wzrost ten należy wiązać przede wszystkim z wprowadzeniem znaczących podwyżek wynagrodzeń nauczycieli, które miały istotny wpływ na poziom kosztów ponoszonych przez jednostki samorządu terytorialnego.

Wydatki bieżące na zadania oświatowe pomiędzy rokiem 2020 a 2024 wzrosły o ponad 72%. Najwięcej Gminę Żnin kosztuje **utrzymanie szkół podstawowych** (rozdział 80101). W 2024 r. wydano na ten cel **27 248 917 zł**, co stanowi **wzrost o 8 168 656 zł w stosunku do 2020 r.** Kolejną dużą pozycją są **wydatki na przedszkola** (rozdział 80104). W 2024 r. wydano na nie **13 989 769 zł, wzrost na przestrzeni 5 lat, wyniósł ponad 119% i wyniósł 7 616 230 zł.**

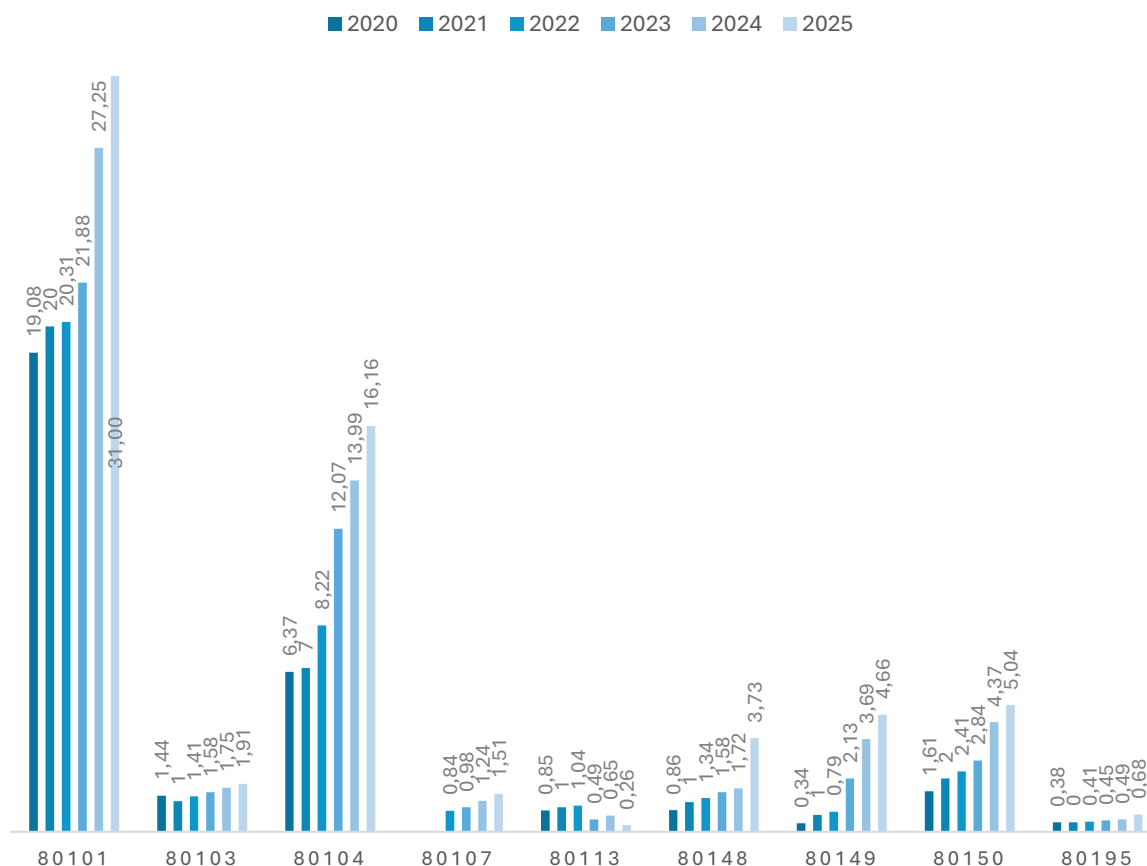
Jednocześnie Gmina Żnin w 2024 roku **na realizację zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki oraz metod pracy z dziećmi i młodzieżą** w przedszkolach i szkołach podstawowych (rozdział 80149, 80150) przeznaczyła kwotę **8 059 035 zł**. Wartość ta wzrosła o 6 110 303 zł w porównaniu z początkiem analizowanego okresu, co stanowi wzrost o ponad 313%. Przy czym warto zaznaczyć, iż zdecydowana większość tego wzrostu wynika ze zwiększenia wydatków w rozdziale 80149 - Realizacja zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci w przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych i innych formach wychowania przedszkolnego - z poziomu 336 924 zł w 2020 roku do poziomu 3 689 698 zł w 2024 roku.

W 2022 roku wprowadzono zmiany w klasyfikacji budżetowej, które polegały na przeniesieniu rozdziału Świetlice szkolne z działu 854 – Edukacyjna opieka wychowawcza do działu 801 – Oświata i wychowanie. W ramach tej zmiany uchylono rozdział 85401 – Świetlice szkolne i utworzono nowy rozdział 80107 – Świetlice szkolne.

Analiza wydatków w dziale 854 przedstawionych w tabeli wskazuje na trudności w uzyskaniu pełnego obrazu sytuacji finansowej ze względu na przesunięcie znacznej części środków związanych z utrzymaniem świetlic szkolnych. Niemniej jednak odnotowano wzrost wydatków również w obrębie tego działu.

Graficzną ilustrację dynamiki zmian wydatków na zadania oświatowe w ramach działu 801 – Oświata i wychowanie w latach 2020 - 2024 oraz planu na 2025 roku przedstawiono na poniższym wykresie.

Wykres 20. Wysokość wydatków bieżących w dziale 801 – Oświata i wychowanie w latach 2020 - 2025*

* stan danych na dzień 30 czerwca 2025 r. – sprawozdanie Rb-28S

Źródło: opracowanie własne na podstawie wykonania budżetu Gminy Żnin za lata 2020 - 2024 i planu na 2025 r. po zmianach na dzień 30 czerwca 2025 r.

Rosnąca skala wydatków w głównej mierze wynika ze wzrostu kosztów ponoszonych na wynagrodzenia i bieżące utrzymanie oraz z rozszerzenia zakresu zadań publicznych. Tak dynamiczny przyrost wydatków sugeruje potrzebę efektywnego zarządzania środkami budżetowymi.

Jednostki odpowiedzialne za realizację zadań oświatowych, takie jak przedszkola oraz szkoły podstawowe, generują dochody w ramach prowadzonej działalności, które klasyfikowane są w dziale **801 – Oświata i wychowanie**. Źródła tych dochodów obejmują przede wszystkim:

- wpływy z tytułu najmu i dzierżawy,
- wpływy z usług oraz różnorodnych opłat,
- wpływy uzyskane ze sprzedaży składników majątkowych,
- opłaty za wyżywienie,
- opłaty za korzystanie z wychowania przedszkolnego,
- darowizny, odszkodowania itp.

Dodatkowo, w ramach dochodów związanych z oświatą, należy uwzględnić część oświatową subwencji ogólnej oraz dotacje celowe przeznaczone na wychowanie przedszkolne oraz dochody generowane w ramach rozdziału 75085 - Wspólna obsługa jednostek samorządu terytorialnego **oraz działu 854 – Edukacyjna opieka wychowawcza**. Łączną sumę dochodów związanych z oświatą, osiągniętych na poziomie gminy w analizowanych latach, przedstawiono w tabeli.

Tabela 31. Dochody w zakresie zadań oświatowych w latach 2020 – 2024

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023	2024
dochody ogółem w zakresie zadań oświatowych,	19 086 118	20 526 360	21 015 751	24 130 735	34 690 088
w tym:					
75085 – Wspólna obsługa jednostek samorządu terytorialnego	41 573	1 863	10 627	17 038	20 311
801 – Oświata i wychowanie	2 063 737	2 823 152	2 425 578	3 219 425	4 936 021
854 – Edukacyjna opieka wychowawcza	221 366	173 742	180 633	195 976	191 155
subwencja oświatowa	16 759 443	17 527 604	18 398 913	20 698 296	29 542 602

Źródło: opracowanie własne na podstawie wykonania budżetu Gminy Żnin za lata 2020 - 2024

Dane finansowe obejmujące lata 2020 - 2024 wskazują na istotne wahania w przypadku dochodów osiąganych w działach 801 – Oświata i wychowanie, 854 – Edukacyjna opieka wychowawcza oraz 75085 – Wspólna obsługa jednostek samorządu terytorialnego. **Największą część dochodów w zakresie zadań oświatowych stanowi subwencja oświatowa.** Pozycja ta do końca 2024 roku była podstawowym instrumentem finansowania zadań edukacyjnych realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego. W latach 2020 - 2024 Gmina Żnin odnotowywała systematyczny wzrost otrzymywanych środków, co znajduje odzwierciedlenie zarówno w wartościach bezwzględnych jak i w dynamice rocznej. W analizowanym okresie subwencja oświatowa wzrosła o 12 783 159 zł w 2024 r. w porównaniu do 2020 roku, co stanowi wzrost o 76%. Jednocześnie udział subwencji oświatowej w strukturze dochodów z zakresu oświaty wykazuje tendencję malejącą. W 2020 roku stanowiła ona niemal 88% całkowitych dochodów z tytułu oświaty (19 mln zł), natomiast w 2024 roku jej udział w dochodach ogółem obniżył się do poziomu 85%.

Relacja dochodów generowanych w ramach zadań oświatowych, obejmujących m.in. subwencję oświatową, do ponoszonych wydatków na realizację zadań własnych Gminy Żnin została zaprezentowana w poniższej tabeli. Zestawienie to umożliwi identyfikację luki finansowej w obszarze oświaty, rozumianej jako różnica pomiędzy wysokością subwencji oświatowej, powiększoną o dochody bieżące związane z realizacją zadań oświatowych, a ponoszonymi wydatkami bieżącymi na ten cel (z wyłączeniem dochodów i wydatków związanych z realizacją projektów unijnych). Analizując wydatki Gminy Żnin na oświatę bierzemy pod uwagę wydatki bieżące ujęte w dziale 801 – Oświata i wychowanie, dziale 854 – Edukacyjna opieka wychowawcza oraz rozdziale 75085 – Wspólna obsługa jednostek samorządu terytorialnego.

Tabela 32. Dochody i wydatki bieżące w ramach zadań oświatowych Gminy Żnin w latach 2020 – 2024

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023	2024
Dochody	19 086 118	20 526 360	21 015 751	24 130 735	34 690 088

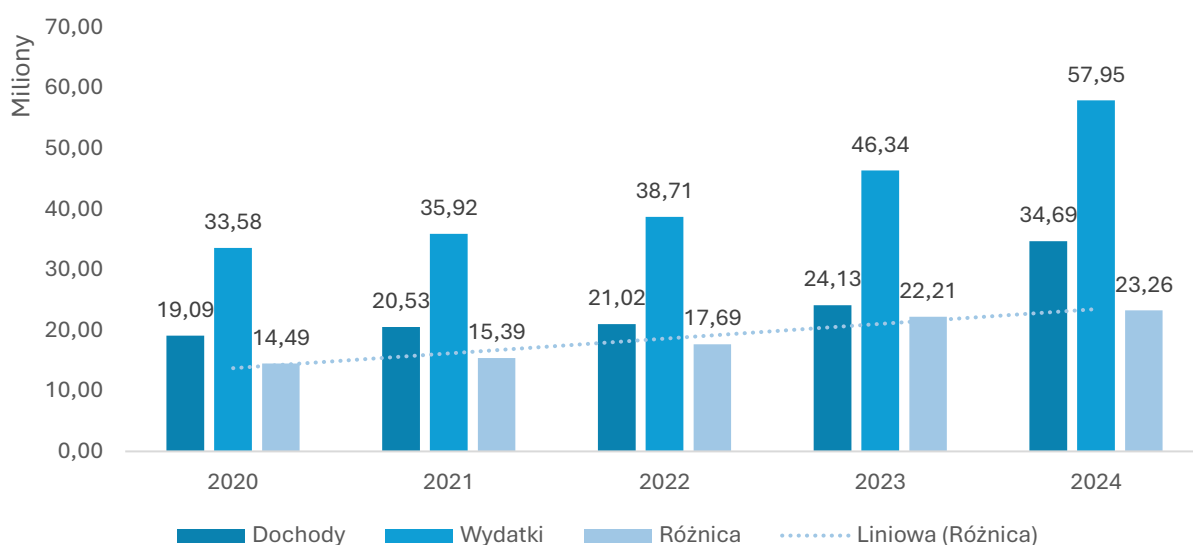
Wydatki	33 575 820	35 915 354	38 709 564	46 337 924	57 945 901
Różnica wydatki bieżące – dochody bieżące	14 489 702	15 388 994	17 693 813	22 207 189	23 255 812

Źródło: opracowanie własne na podstawie wykonania budżetu Gminy Żnin za lata 2020 - 2024

Dochody wzrosły z 19 086 118 zł w 2020 roku do 34 690 088 zł w 2024 roku, co stanowi wzrost o 82%. **W analizowanym okresie dynamika wzrostu dochodów w ujęciu procentowym była nieznacznie wyższa niż dynamika wzrostu wydatków. Średnioroczne tempo wzrostu dochodów wyniosło 17,1%, podczas gdy średnioroczne tempo wzrostu wydatków wyniosło 14,9%.** Mimo szybszego tempa wzrostu dochodów nie wpłynęło to na zmniejszenie poziomu luki finansowej w zakresie finansowania zadań oświatowych.

Przeciwnie - **pogłębiająca się różnica między dochodami a wydatkami staje się szczególnie widoczna w 2024 roku.** Podczas gdy w 2020 roku różnica ta wynosiła 14 489 702 zł, to w 2024 roku osiągnęła poziom 23 255 812 zł, co oznacza wzrost o ponad 60%. Zaobserwowany trend jednoznacznie wskazuje na narastające wyzwania finansowe, które wymagają zarówno działań zmierzających do ograniczenia wydatków, jak i poszukiwania sposobów ich optymalizacji.

Wykres 21. Relacja pomiędzy wydatkami a dochodami w zakresie zadań oświatowych Gminy Żnin w latach 2020 – 2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie wykonania budżetu Gminy Żnin za lata 2020 - 2024

Dane liczbowe pozwalają na identyfikację strukturalnych dysproporcji pomiędzy poziomem finansowania a rzeczywistymi potrzebami bieżącymi w obszarze oświaty.

W całym analizowanym okresie dochody Gminy Żnin nie były wystarczające do pokrycia bieżących wydatków w obszarze oświaty, co skutkowało systematycznym powiększaniem się tzw. luki oświatowej. Pomimo względnie zbliżonego tempa wzrostu dochodów i wydatków w ujęciu procentowym, **przyrost dochodów w ujęciu bezwzględny nie nadążał za dynamicznie rosnącymi kosztami funkcjonowania systemu edukacji publicznej.** Taka sytuacja prowadzi do trwałej nierównowagi budżetowej w tym sektorze i jednoznacznie wskazuje na rosnące obciążenie dla finansów lokalnych.

W praktyce oznacza to konieczność systematycznego zwiększania udziału środków własnych gminy w finansowaniu zadań oświatowych, w celu zapewnienia ciągłości i stabilności realizacji ustawowych obowiązków w zakresie edukacji.

W kontekście adekwatności otrzymywanej subwencji oświatowej należy podkreślić, że porównywanie jej wysokości jest zasadne wyłącznie w odniesieniu do zadań subwencionowanych, tj. takich, które zostały uwzględnione w algorytmie naliczenia części oświatowej subwencji ogólnej. Tylko w tym zakresie możliwa jest rzeczywista ocena relacji między wysokością środków przekazywanych z budżetu państwa a faktycznymi kosztami ich realizacji. W tym celu stosuje się **wskaźnik nadwyżki wydatków bieżących nad wysokością subwencji**, który obrazuje skalę niedopasowania finansowania centralnego do ponoszonych kosztów samorządowych. Wskaźnik ten obliczany jest według następującego wzoru:

$$\text{wskaźnik nadwyżki wydatków} = \frac{\text{bieżące wydatki oświatowe}}{\text{subwencja oświatowa}} \times 100\% - 100\%$$

W tym ujęciu za bieżące wydatki oświatowe uznaje się wydatki ponoszone w ramach działu **801 – Oświata i wychowanie** oraz rozdziału **75085 – Wspólna obsługa jednostek samorządu terytorialnego**, z wyłączeniem:

- wydatków majątkowych, tj. ujętych w paragrafach z zakresu 601–680,
- wydatków finansowanych z udziałem środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (identyfikowanych na podstawie czwartej cyfry paragrafu z zakresu 1 - 9),
- oraz wydatków w ramach rozdziałów **80103, 80104, 80106, 80148, 80153, 80195**, które nie są uwzględniane w kalkulacji subwencji.

Wydatkami subwencionowanymi są również wydatki ujęte w rozdziale 85401 – Świetlice szkolne (do 2021 roku) i w rozdziale 85404 – Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka.

Tak zdefiniowany wskaźnik stanowi **narzędzie umożliwiające obiektywną ocenę poziomu zaangażowania finansowego jednostki samorządu terytorialnego w realizację zadań oświatowych w relacji do otrzymywanej części oświatowej subwencji ogólnej**. W sytuacji, gdy wartość wskaźnika wynosi 0%, oznacza to, iż ponoszone wydatki bieżące na zadania subwencionowane są równe kwocie otrzymanej subwencji. Wskaźnik powyżej 0% wskazuje na występowanie dopłat ze strony samorządu – przykładowo wartość 1% oznacza, że wydatki przekraczają wysokość subwencji o 1%. Analogicznie, ujemna wartość wskaźnika (np. -1%) świadczy o tym, że poziom wydatków jest o 1% niższy od otrzymanej subwencji.

Tabela 33. Wskaźnik nadwyżki wydatków bieżących nad wysokością subwencji

Rok	wydatki subwencionowane	subwencja oświatowa	Różnica kol. 3-kol. 2	Wskaźnik nadwyżki wydatków bieżących nad wysokością subwencji
1	2	3	4	5
2020	23 143 730	16 759 443	-6 384 287	38,09%
2021	25 120 391	17 527 604	-7 592 787	43,32%
2022	25 847 372	18 398 913	-7 448 459	40,48%
2023	29 601 237	20 698 296	-8 902 941	43,01%
2024	38 771 681	29 542 602	-9 229 079	31,24%

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań z wykonania budżetu Gminy Żnin za lata 2020 - 2024

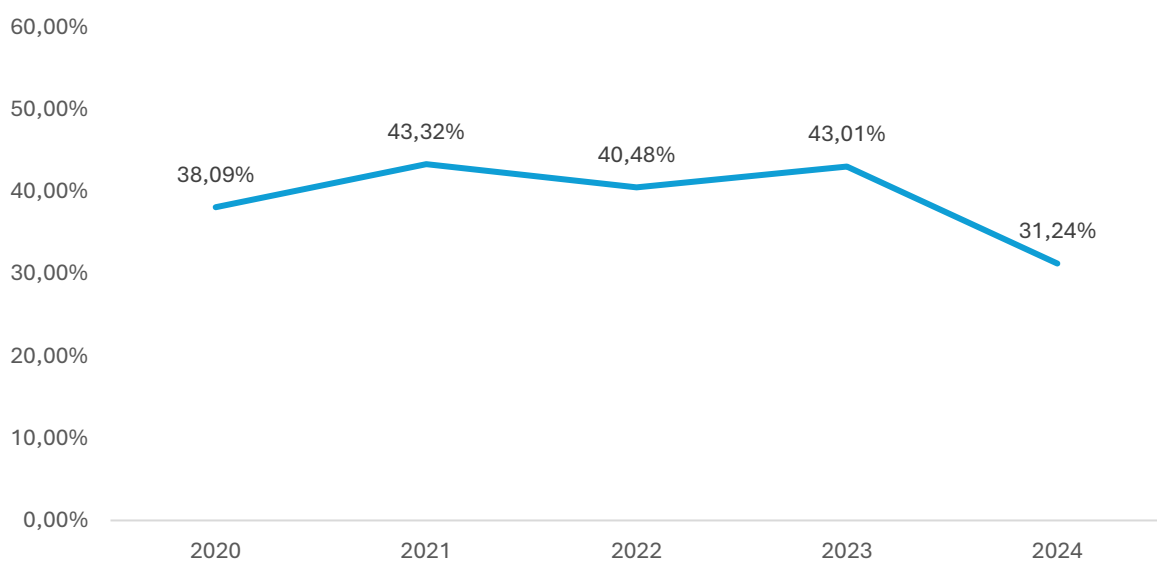
Analiza danych dotyczących finansowania subwencionowanych zadań oświatowych w Gminie Żnin w latach 2020-2024 wskazuje na utrzymującą się dysproporcję pomiędzy wysokością wydatków bieżących a poziomem subwencji oświatowej przekazywanej z budżetu państwa. Zjawisko to jednoznacznie dowodzi systematycznego i rosnącego obciążenia budżetu gminy kosztami, które nie znajdują pełnego pokrycia w transferach centralnych.

W 2024 roku odnotowano znaczący **wzrost wydatków bieżących** związanych z realizacją zadań subwencionowanych – o **9 170 444 zł** w porównaniu z rokiem poprzednim. W tym samym czasie **część oświatowa subwencji ogólnej** zwiększyła się jedynie o **8 844 306 zł**. Istotnym czynnikiem determinującym dynamikę kosztów były podwyżki wynagrodzeń nauczycieli, które wyniosły od 30% do 33% w zależności od stopnia awansu zawodowego. Zjawisko to bezpośrednio przełożyło się na wzrost poziomu wydatków ponoszonych przez samorządy.

W ujęciu deficytowym niedobór środków na realizację zadań subwencionowanych wynosił 6 384 287 zł w 2020 roku, natomiast w 2024 roku osiągnął poziom 9 229 079 zł, co oznacza wzrost o ponad 44% w analizowanym okresie. Wskazuje to, że pomimo nominalnego wzrostu subwencji, jej poziom pozostaje niewystarczający do pokrycia rzeczywistych kosztów funkcjonowania systemu edukacji publicznej. **W konsekwencji ciężar finansowania spoczywa na samorządzie, który niezależnie od poziomu otrzymywanego wsparcia, zobowiązany jest do zapewnienia ciągłości i jakości realizowanych zadań oświatowych.**

Analiza wskaźnika nadwyżki wydatków bieżących nad wysokością otrzymywanej subwencji, stanowiącego miernik dopasowania mechanizmów finansowania do rzeczywistych potrzeb, potwierdza istnienie stałego niedofinansowania. **W latach 2020-2024 wskaźnik ten kształtował się w przedziale utrzymywał się w przedziale od 31,24% do 43,32%, najniższą wartość w analizowanym okresie wskaźnik ten osiągnął w 2024 roku - 31,24%**. Choć wskazuje to na względną poprawę relacji między subwencją a wydatkami, utrzymujący się poziom wskaźnika jednoznacznie potwierdza trwały charakter deficytu strukturalnego w finansowaniu zadań oświatowych oraz niedostosowanie mechanizmów finansowych do rosnących kosztów realizacji tych zadań.

Wykres 22. Wskaźnik nadwyżki wydatków bieżących nad wysokością subwencji w latach 2020 – 2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań z wykonania budżetu Gminy Żnin za lata 2020 - 2024

Utrzymujący się deficyt w finansowaniu zadań oświatowych może ograniczać możliwości samorządu do prowadzenia długofalowego, strategicznego planowania oraz wdrażania innowacyjnych rozwiązań. W praktyce oznacza to konieczność koncentrowania się na realizacji zadań bieżących kosztem działań prorozwojowych, a także zmniejszenie elastyczności w reagowaniu na zmieniające się potrzeby lokalnej społeczności.

5.3. Subwencja oświatowa i algorytm jej podziału

Finansowanie systemu oświaty w Polsce należy do zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego i jest realizowane poprzez wykorzystanie środków własnych samorządów, dochodów generowanych na poziomie lokalnym oraz subwencji ogólnej przekazywanej z budżetu państwa. Na subwencję ogólną do 2024 roku składała się subwencja oświatowa, do której otrzymywania uprawnione były wszystkie jednostki samorządu terytorialnego - gminy, powiaty, województwa.

Algorytm podziału części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego do roku 2024 określany był corocznie jako załącznik do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej w sprawie sposobu podziału części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego. Naliczanie subwencji odbywało się na podstawie liczby uczniów uczęszczających do szkół i placówek oświatowych prowadzonych bądź dotowanych przez daną jednostkę, skorygowanych o wagi dla wybranych kategorii uczniów oraz wskaźnika korygującego Di. Otrzymana w ten sposób liczba uczniów przeliczeniowych mnożona była przez finansowy standard A podziału subwencji.

Zakresem analizy objęto wysokość przydzielonej Gminie Żnin subwencji oświatowej w oparciu o algorytm podziału części oświatowej subwencji ogólnej na 2024 rok.

Część oświatowa subwencji ogólnej (SO) składa się z trzech części:

- SOA - kwota bazowa części oświatowej według finansowego standardu A podziału części oświatowej na realizację zadań szkolnych,
- SOB - kwota uzupełniająca, uwzględniająca wagi P zwiększające finansowy standard A na realizację zadań szkolnych,
- SOC – kwota części oświatowej na realizację zadań pozaszkolnych.

$$SO = SOA + SOB + SOC$$

Tabela 34. Wartości standardu finansowego A oraz wskaźnika korygującego Di dla Gminy Żnin w 2024 roku

Wyszczególnienie	wartość
Standard A	8 991,3565
Wskaźnik korygujący Di	1,0056285036

Źródło: opracowanie własne na podstawie metryczki subwencji oświatowej Gminy Żnin na 2024 rok

Standard A otrzymuje się dzieląc kwotę ogólną subwencji (SO) pomniejszoną o 0,4% rezerwy przez ogólną liczbę uczniów przeliczeniowych w kraju.

Wskaźnik korygujący Di to wskaźnik uwzględniający stopnie awansu zawodowego nauczycieli. Zastosowanie tego wskaźnika umożliwia przekazanie relatywnie wyższych kwot części oświatowej subwencji ogólnej do tych jednostek samorządu terytorialnego, w których udział etatów nauczycieli o najwyższych stopniach awansu zawodowego w relacji do ogólnej liczby etatów nauczycieli jest wyższy

niż średnia w skali kraju, co przekłada się na koszty ponoszone na wynagrodzenia nauczycieli w prowadzonych jednostkach.

Ogólna liczba uczniów przeliczeniowych szkół podstawowych w Gminie Żnin, na których naliczono subwencję oświatową na 2024 rok, wynosiła 1 683,8220. W 2024 roku w naliczeniu subwencji oświatowej uwzględnionych było 273 dzieci, które ukończyły 6 lat lub więcej w roku bazowym (waga P64, P65). Przy obliczaniu subwencji uwzględniono liczbę uczniów ustaloną na podstawie danych SIO według stanu na 30 września 2023 roku.

Do wyliczenia etatów nauczycieli do części oświatowej subwencji na 2024 rok uwzględniono liczbę nauczycieli zatrudnionych na podstawie ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela³ oraz liczbę osób niebędących nauczycielami zatrudnionych zgodnie z art. 15 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe⁴, w pełnym i niepełnym wymiarze zajęć (po przeliczeniu na pełny wymiar zajęć), z wyłączeniem liczby nauczycieli oraz liczby osób niebędących nauczycielami przebywających na:

- urlopach wychowawczych,
- urlopach bezpłatnych,
- macierzyńskich, rodzicielskich, ojcowskich,
- urlopach na warunkach urlopu macierzyńskiego.

Ponadto w przedszkolach etaty nauczycieli liczone były proporcjonalnie do liczby dzieci w wieku 6 lat i starszych do ogółu dzieci w wychowaniu przedszkolnym, a nie w odniesieniu do wykazanego etatu.

Liczbę etatów nauczycieli, na podstawie danych systemu informacji oświatowej w szkołach i placówkach oświatowych objętych subwencją, według stanu na 30 września 2023 r. przyjętych do kalkulacji wskaźnika Di przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 35. Liczba etatów nauczycieli przyjętych do kalkulacji wskaźnika Di dla Gminy Żnin w 2024 roku

Stopień awansu zawodowego nauczycieli	Liczba etatów
Bez stopnia awansu zawodowego	34,01
Mianowani	47,82
Dyplomowani	116,99
Ogółem	198,82

Źródło: opracowanie własne na podstawie metryczki subwencji oświatowej Gminy Żnin na 2024 rok

W jednostkach oświatowych prowadzonych przez Gminę Żnin strukturę zatrudnienia charakteryzuje dominacja nauczycieli posiadających najwyższy stopień awansu zawodowego. Zgodnie z danymi wykorzystanymi do obliczenia wskaźnika Di, nauczyciele dyplomowani stanowią 58,84% ogółu zatrudnionych pedagogów.

5.4. Naliczenie subwencji oświatowej dla Gminy Żnin na rok 2024

W Gminie Żnin z subwencji oświatowej finansowane są przedszkola i oddziały przedszkolne w odniesieniu do dzieci, które ukończyły 6 lat lub więcej w roku bazowym oraz szkoły podstawowe na terenie gminy. Podział części oświatowej subwencji ogólnej jest dokonywany w szczególności z uwzględnieniem:

³ t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 986.

⁴ Dz. U. z 2023 r. poz. 900, ze zm

- 1) finansowania wydatków bieżących (w tym wynagrodzeń pracowników wraz z pochodnymi),
- 2) dotowania publicznych oraz niepublicznych szkół i placówek, prowadzonych przez osoby prawne inne niż jednostki samorządu terytorialnego oraz przez osoby fizyczne;
- 3) finansowania zadań z zakresu dokształcania i doskonalenia zawodowego nauczycieli⁵;
- 4) dofinansowania wydatków związanych z wypłacaniem odpraw nauczycielom oraz udzielaniem nauczycielom urlopów dla poratowania zdrowia;
- 5) dofinansowania kształcenia uczniów i słuchaczy niebędących obywatelami polskimi;
- 6) finansowania wczesnego wspomagania rozwoju dzieci,
- 7) finansowania odpisu na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych dla nauczycieli będących emerytami i rencistami;
- 8) finansowania kosztów prac komisji egzaminacyjnych powoływanych przez jednostki samorządu terytorialnego w związku z awansem zawodowym nauczycieli;
- 9) finansowania zadań związanych z zorganizowaniem pomieszczeń gabinetów profilaktyki zdrowotnej;
- 10) finansowania zadań związanych z doradztwem zawodowym;
- 11) finansowania świadczenia na start⁶.

Podstawą naliczenia subwencji oświatowej na daną szkołę jest między innymi liczba uczniów. Naliczenie kwot subwencji na poszczególne przedszkola i szkoły podstawowe przedstawia tabela poniżej.

Tabela 36. Podział subwencji oświatowej Gminy Żnin na 2024 rok na poszczególne szkoły

Nazwa jednostki oświatowej	SOA	SOB	SOC		Razem	
Przedszkole Miejskie nr 1			(P79)	129 119,25	390 197	
			(P81)	52 443,39		
			(P89)	208 634,29		
				390 196,93		
Przedszkole Miejskie nr 2			(P64)	427 232,82	954 777	
			(P77)	343 594,65		
			(P82)	32 551,07		
			(P90)	151 398,65		
				954 777,19		
Szkoła Podstawowa nr 1	3 961 291,83	(P5)	88 611,25	(P94)	5 941,94	5 333 828
		(P6)	235 995,27			
		(P8)	773 087,95			
		(P40)	14 647,98			
		(P52)	95 799,61			
		(P57)	99 032,30			
		(P63)	59 419,38			
			1 366 593,74			
Szkoła Podstawowa nr 2	3 840 972,22	(P5)	139 246,25			6 273 296
		(P6)	157 330,18	(P65)	417 738,75	
		(P7)	32 551,07	(P77)	429 493,31	

⁵ art. 70a ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 986

⁶ art. 53a ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 986

Nazwa jednostki oświatowej	SOA	SOB	SOC	Razem	
		(P8) 858 986,62	(P81) 131 108,48		
		(P52) 96 975,07	(P87) 9 494,06		
		(P57) 96 024,31	(P94) 5 761,46		
		(P63) 57 614,58		993 596,06	
		1 438 728,08			
Szkoła Podstawowa nr 5	4 590 655,95	(P5) 50 635,00	(P65) 292 417,13	6 593 449	
		(P6) 52 443,39	(P77) 257 695,98		
		(P7) 32 551,07	(P79) 30 381,00		
		(P8) 944 885,28	(P87) 6 781,47		
		(P40) 22 243,23	(P94) 6 885,98		
		(P52) 122 247,36			594 161,56
		(P57) 114 766,40			
		(P63) 68 859,84			
		1 408 631,57			
Szkoła Podstawowa w Januszkowie	694 151,61	(P 1) 277 660,64	(P65) 65 644,66	1 473 325	
		(P 3) 271 258,93	(P66) 14 919,24		
		(P52) 20 570,47	(P84) 19 096,63		
		(P57) 17 353,79	(P94) 1 041,23		
		(P 60) 91 628,01			100 701,76
					678 471,84
Szkoła Podstawowa w Słębowie	675 640,90	(P 1) 270 256,36	(P65) 65 644,66	1 813 967	
		(P 3) 264 025,36	(P66) 14 919,24		
		(P4) 132 012,68	(P77) 85 898,66		
		(P5) 12 658,75	(P79) 30 381,00		
		(P6) 26 221,70	(P84) 27 451,40		
		(P8) 85 898,66	(P94) 1 013,46		
		(P52) 15 868,65			225 308,42
		(P57) 16 891,02			
		(P 60) 89 184,60			
		913 017,78			
			(P93) 6 148,54	6 149	
Razem	13 762 712,51	5 805 443,01	3 270 832,40	22 838 988	

Źródło: opracowanie własne na podstawie metryczki subwencji oświatowej dla Gminy Żnin na 2024 rok

Na podstawie metryczki subwencji oświatowej na 2024 roku część oświatowa subwencji ogólnej dla Gminy Żnin została ustalona na kwotę **29 099 331 zł**, w tym na podmioty niepubliczne realizujące zadania oświatowe naliczona kwota wyniosła 6 260 343 zł, a **na szkoły i przedszkola prowadzone przez Gminę Żnin 22 838 988 zł**.

5.5. Porównanie wydatków w poszczególnych jednostkach oświatowych w zestawieniu z otrzymywaną subwencją oświatową

5.5.1. Szkoły podstawowe

Przedmiotem tej części analizy jest uzyskanie odpowiedzi na pytanie w jakim zakresie naliczona subwencja oświatowa na 2024 rok wystarczała na wydatki subwencionowane w poszczególnych szkołach na terenie Gminy Żnin. Zestawiono te wielkości z planowanymi wydatkami na 2025 rok, aby ocenić skalę zmian w porównaniu do roku poprzedniego i ocenić stopień zabezpieczenia wydatków kwotą potrzeb oświatowych po zmianie przepisów dotyczących dochodów jednostek samorządu terytorialnego.

W tabeli poniżej zestawiono wysokość wydatków subwencionowanych w szkołach podstawowych. W zestawieniu uwzględniono również oddziały przedszkolne funkcjonujące przy szkołach podstawowych, dla których organem prowadzącym jest Gmina Żnin w latach 2024 – 2025.

Tabela 37. Wydatki subwencionowane w szkołach podstawowych Gminy Żnin w latach 2024 - 2025*

Nazwa jednostki (skrót)	Rok	80101	80107	80146	80149	80150	85404	Razem	Zmiana r/r
SP1	2024	6 367 708	355 787	18 355		986 284		7 728 134	1 313 514
	2025	7 535 389	451 510	41 700		1 013 049		9 041 648	
SP2	2024	6 145 146	516 197	10 219	493 889	1 838 213		9 003 664	780 567
	2025	6 742 893	638 675	19 820	211 948	2 170 895		9 784 231	
SP5	2024	7 318 026	365 682	21 671		1 011 234	2 160	8 718 773	731 817
	2025	8 070 425	416 939	31 500		917 935	13 791	9 450 590	
SP w Januszkowie	2024	2 106 058		5 045		117 565		2 228 668	536 295
	2025	2 485 008		13 100		266 855		2 764 963	
SP w Słębowie	2024	2 184 342		10 575	78 914	217 218	24 403	2 515 452	518 630
	2025	2 454 802		16 650	81 391	437 795	43 444	3 034 082	
Razem	2024	24 121 280	1 237 666	65 865	572 803	4 170 514	26 563	30 194 691	3 880 823
	2025	27 288 517	1 507 124	122 770	293 339	4 806 529	57 235	34 075 514	

*na podstawie planu finansowego jednostek oświatowych na dzień 30.06.2025 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie jednostkowych sprawozdań za 2024 rok i planu finansowego jednostek na 2025 rok udostępnionych przez Centrum Usług Wspólnych i Zarządzania Oświatą w Żninie

W 2025 roku planowany poziom wydatków na zadania subwencionowane ulegnie zwiększeniu o około 13% w porównaniu do 2024 roku, co w ujęciu nominalnym odpowiada przyrostowi o **3 880 823 zł**. Wzrost ten jest szczególnie widoczny w przypadku trzech jednostek oświatowych: Szkoły Podstawowej nr 1, w której odnotowano najwyższy wzrost wydatków o 1 313 514 zł, Szkoły Podstawowej nr 2 o 780 567 zł, oraz Szkoły Podstawowej nr 5 o 731 817 zł. Najniższy wzrost nominalny odnotowano natomiast w Szkole Podstawowej w Słębowie, gdzie wydatki zwiększyły się o 518 630 zł. W ujęciu bezwzględny najniższą dynamikę wzrostu wykazują jednostki w Januszkowie oraz w Słębowie. Jednakże w ujęciu procentowym to właśnie te placówki cechują się najwyższym wzrostem

– odpowiednio o 24% i 21%, co wskazuje na relatywnie większe tempo wzrostu nakładów finansowych względem ich wcześniejszego poziomu bazowego.

Najwyższy wzrost nakładów planowany jest w rozdziale 80101, którego wartość w 2025 roku przewyższy poziom wydatków z roku poprzedniego o 3 167 237 zł.

Oprócz przeanalizowanych wydatków subwencionowanych szkoły podstawowe ponoszą również wydatki pozostałe, które nie są pokrywane z subwencji. Wydatkami niesubwencionowanymi w badanych szkołach są wydatki działu 801 – Oświata i wychowanie ponoszone w rozdziałach:

80106 – Inne formy wychowania przedszkolnego

80148 – Stołówki szkolne i przedszkolne

80153 – Zapewnienie uczniom prawa do bezpłatnego dostępu do podręczników, materiałów edukacyjnych lub materiałów ćwiczeniowych,

80195 – Pozostała działalność,

oraz w dziale 854 – Edukacyjna opieka wychowawcza i rozdziale 85416 – Pomoc materialna dla uczniów o charakterze motywacyjnym.

Wydatki niesubwencionowane zostały zestawione w tabeli poniżej.

Tabela 38. Wydatki niesubwencionowane w poszczególnych szkołach nadzorowanych przez Gminę Żnin w latach 2024 - 2025*

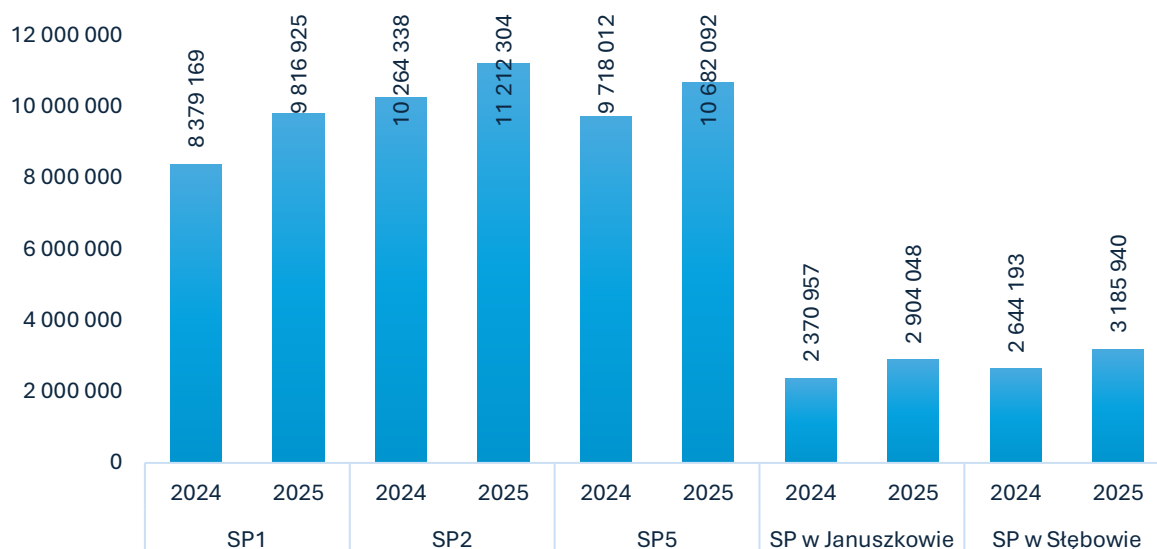
Nazwa jednostki (skrót)	Rok	80103	80148	80153	Razem
SP1	2024		586 599,86	64 434,92	651 035
	2025		727 524	47753	775 277
SP2	2024	611 696,17	591 812,37	57 165,90	1 260 674
	2025	647152	743 231	37690	1 428 073
SP5	2024	380 282,51	544 313,28	74 643,07	999 239
	2025	477 407	713 584	40511	1 231 502
SP w Januszkowie	2024	129 748,20		12 540,45	142 289
	2025	127 402		11683	139 085
SP w Słębowie	2024	117 780,28		10 960,47	128 741
	2025	143 146		8712	151 858
Razem	2024	1 239 507	1 722 726	219 745	3 181 977
	2025	1 395 107	2 184 339	146 349	3 725 795

*na podstawie planu finansowego jednostek oświatowych na dzień 30.06.2025 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie jednostkowych sprawozdań za 2024 rok i planu finansowego jednostek na 2025 rok udostępnionych przez Centrum Usług Wspólnych i Zarządzania Oświatą w Żninie

Największą pozycję w strukturze wydatków niesubwencionowanych w szkołach podstawowych stanowią wydatki ponoszone w ramach rozdziałów **80148 – Stołówki szkolne i przedszkolne**. Łączne nakłady finansowe na ten cel w analizowanych jednostkach oświatowych, wyniosły **1 722 726 zł w roku 2024, natomiast na 2025 rok zaplanowano kwotę 2 184 339 zł.**

Wykres 23. Wydatki bieżące ogółem (subwencionowane i niesubwencionowane) w szkołach podstawowych dla których organem prowadzącym jest Gmina Żnin

*na podstawie planu finansowego jednostek oświatowych na dzień 30.06.2025 r.

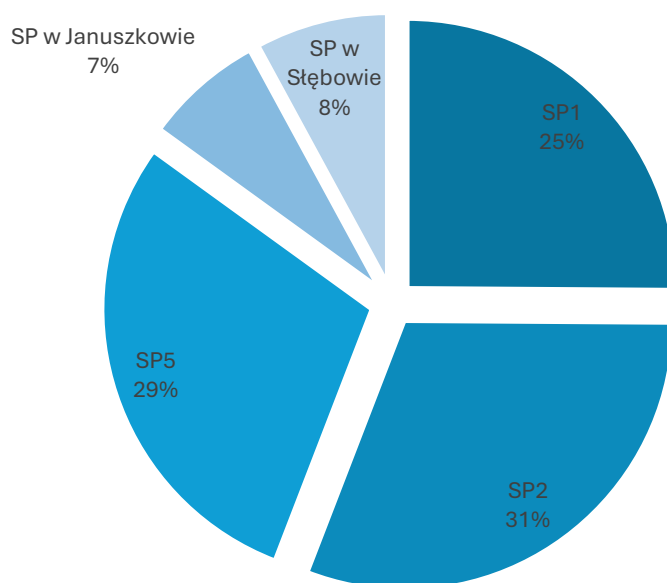
Źródło: opracowanie własne na podstawie jednostkowych sprawozdań za 2024 rok i planu finansowego jednostek na 2025 rok udostępnionych przez Centrum Usług Wspólnych i Zarządzania Oświatą w Żninie

W 2025 roku największy planowany wzrost wydatków w ujęciu bezwzględny odnotowano w Szkole Podstawowej w nr 1, gdzie wyniósł on 1 437 756 zł. Natomiast najwyższy wzrost procentowy w stosunku do roku poprzedniego odnotowano w Szkole Podstawowej w Januszkowie i wyniósł on 22,48%.

W ramach dalszej analizy porównano wielkość wydatków subwencionowanych w poszczególnych szkołach z wysokością naliczonej dla nich subwencji oświatowej na 2024 rok i kwoty potrzeb oświatowych na 2025 rok.

Na poniższym wykresie przedstawiono udział kosztów ponoszonych przez poszczególne szkoły w 2024 roku w ogólnej strukturze wydatków przeznaczonych na funkcjonowanie placówek oświatowych. Zestawienie to umożliwi analizę relatywnego obciążenia budżetowego generowanego przez każdą z jednostek w odniesieniu do całkowitych nakładów ponoszonych na szkoły podstawowe w Gminie Żnin.

Wykres 24. Udział kosztów ponoszonych przez poszczególne szkoły w 2024 roku w ogólnej strukturze wydatków przeznaczonych na funkcjonowanie szkół podstawowych w Gminie Żnin

Źródło: opracowanie własne na podstawie jednostkowych sprawozdań za 2024 rok i planu finansowego jednostek na 2025 rok udostępnionych przez Centrum Usług Wspólnych i Zarządzania Oświatą w Żninie

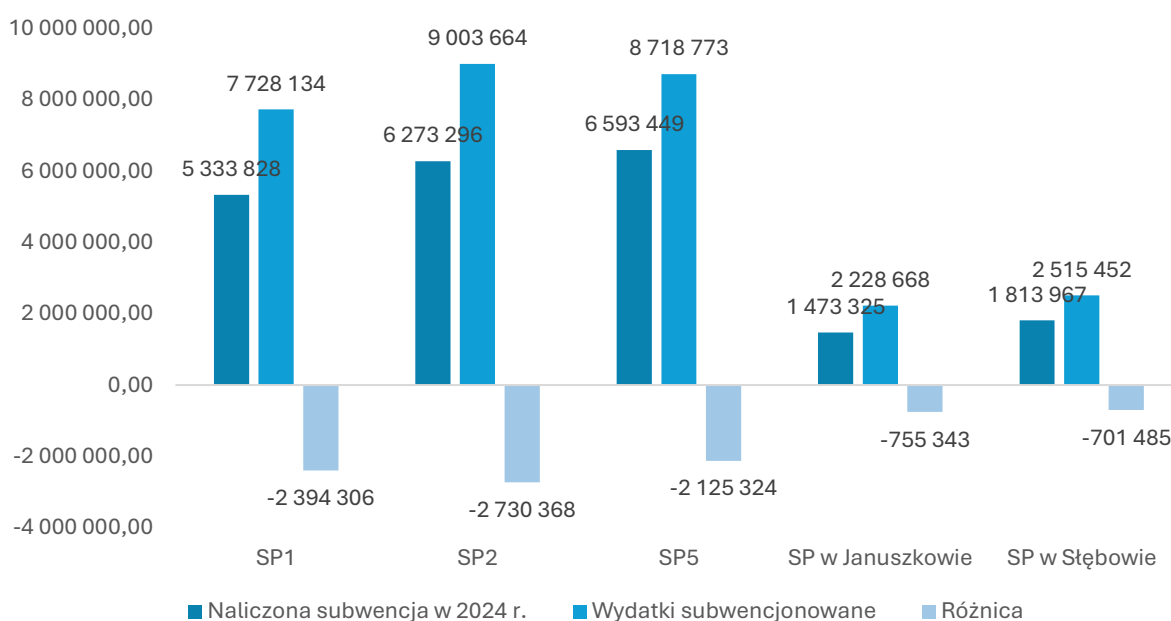
Tabela 39. Porównanie naliczonej subwencji/kwoty potrzeb oświatowych i wydatków subwencionowanych w poszczególnych szkołach w 2024 i 2025 roku

Nazwa jednostki (skrót)	Rok	Naliczona subwencja w 2024 r.	Wydatki subwencionowane	Różnica (subwencja - wydatki)
		Naliczona kwota potrzeb oświatowych w 2025 r.		
SP1	2024	5 333 828	7 728 134	-2 394 306
	2025	6 162 874	9 041 648	-2 878 774
SP2	2024	6 273 296	9 003 664	-2 730 368
	2025	7 565 574	9 784 231	-2 218 657
SP5**	2024	6 593 449	8 718 773	-2 125 324
	2025	7 764 710	9 450 590	-1 685 880
SP w Januszkowie	2024	1 473 325	2 228 668	-755 343
	2025	1 980 760	2 764 963	-784 203
SP w Sępłowie	2024	1 813 967	2 515 452	-701 485
	2025	1 958 724	3 034 082	-1 075 358
Razem	2024	21 487 865	30 194 691	-8 706 826
	2025	25 432 642	34 075 514	-8 642 872

*na podstawie planu finansowego jednostek oświatowych na dzień 30 czerwca 2025 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie jednostkowych sprawozdań za 2024 rok i planu finansowego jednostek na 2025 rok udostępnionych przez Centrum Usług Wspólnych i Zarządzania Oświatą w Żninie

Wykres 25. Porównanie naliczonej subwencji i wydatków subwencionowanych w poszczególnych jednostkach oświatowych w 2024 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie jednostkowych sprawozdań za 2024 rok i planu finansowego jednostek na 2025 rok udostępnionych przez Centrum Usług Wspólnych i Zarządzania Oświatą w Żninie

W żadnej ze szkół prowadzonych przez Gminę Żnin, wydatki subwencionowane poniesione w 2024 roku, nie zostały w pełni pokryte środkami z otrzymanej subwencji oświatowej. Różnica pomiędzy rzeczywistym poziomem wydatków a wysokością przyznanej subwencji została sfinansowana z dochodów własnych gminy.

Największy udział środków własnych w pokryciu kosztów funkcjonowania szkół, wyrażony w ujęciu procentowo, odnotowano w **Szkole Podstawowej w Januszkowie**, gdzie wyniósł on **33,89%**, w **Szkole Podstawowej nr 1- 30,98%** oraz w **Szkole Podstawowej nr 2 – 30,33%**. **Najniższy udział finansowania ze środków własnych** Gminy Żnin wystąpił w **Szkole Podstawowej nr 5 i wyniósł on 24,38%**.

W ujęciu wartości bezwzględnych największe wsparcie finansowe ze środków własnych odnotowano w Szkole Podstawowej nr 2, gdzie uzupełnienie wyniosło 2 730 368 zł.

5.5.2. Przedszkola

Wychowanie przedszkolne stanowi zadanie własne gminy i jest finansowane między innymi z:

- dochodów własnych gminy,
- opłat wnoszonych przez rodziców za pobyt dziecka w przedszkolu w czasie przekraczającym bezpłatne godziny realizacji podstawy programowej,
- opłat za wyżywienie,
- dotacji z budżetu państwa na dzieci w wieku 3-5 lat (do 2024 roku).

W ramach subwencji naliczane są środki jedynie w odniesieniu do dzieci, które ukończyły 6 lat lub więcej w roku bazowym oraz dzieci posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego,

w ramach tzw. wag subwencyjnych. Z tego względu dokonano zestawienia naliczonych środków w ramach subwencji oraz wydatków ponoszonych przez przedszkola.

Z uwagi na trudność w precyzyjnym ustaleniu wydatków przypadających wyłącznie na dzieci sześciolatnie realizujące obowiązkowe roczne przygotowanie przedszkolne, w tabeli przedstawiono całkowite wydatki przedszkoli w podziale na rozdziały klasyfikacji budżetowej.

Tabela 40. Wydatki bieżące ogółem w poszczególnych przedszkolach nadzorowanych przez Gminę Żnin w latach 2024 - 2025*

Nazwa jednostki oświatowej (skrót)	Rok	80104	80146	80148	80149	80195	85404	Wydatki razem	Naliczona subwencja/ kwota potrzeb oświatowych
PM1	2024	3 066 638	9 080	0	266 184	2 885	125 285	3 470 072	390 197
	2025	3 377 080	13400	711 024	715 879	8 000	277 035	5 102 418	1 691 230
PM2	2024	3 672 085	6 843	0	500 003	185,00	40 411	4 219 527	954 777
	2025	3 592 720	8750	836 600	638 658	3 000	61 676	5 141 404	2 057 935
Razem	2024	6 738 723	15 923	0	766 187	3 070	165 696	7 689 599	1 344 974
	2025	6 969 800	22 150	1 547 624	1 354 537	11 000	338 711	10 243 822	3 749 165

*na podstawie planu finansowego jednostek oświatowych na dzień 30 czerwca 2025 r.

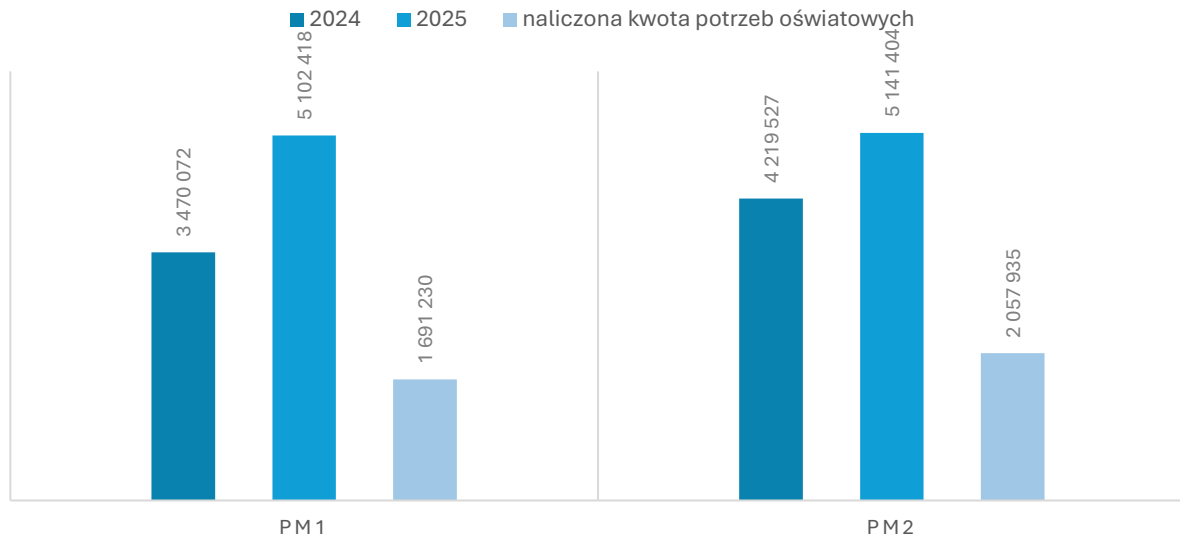
Źródło: opracowanie własne na podstawie jednostkowych sprawozdań za 2024 rok i planu finansowego jednostek na 2025 rok udostępnionych przez Centrum Usług Wspólnych i Zarządzania Oświatą w Żninie

W 2025 roku zaplanowano wydatki na wychowanie przedszkolne w samodzielnych przedszkolach w kwocie 10 243 822 zł, jest to wartość o 33,2% większa w porównaniu do 2024 roku (wzrost o 2 554 223 zł). Wzrost wydatków odnotowano w przypadku obu przedszkoli: Przedszkolu Miejskim nr 1 o 1 632 046 zł oraz w Przedszkolu Miejskim nr 2 o 921 877 zł.

W 2025 wprowadzono systemową zmianę modelu finansowania wychowania przedszkolnego. Dotychczasowa dotacja celowa z budżetu państwa, kierowana na dzieci w wieku 3-5 lat, została włączona do algorytmu naliczania potrzeb oświatowych. W konsekwencji kwota wynikająca z naliczenia potrzeb oświatowych przypadających na wychowanie przedszkolne w 2025 roku znacząco przewyższyła poziom naliczonej subwencji w roku 2024 - wzrost ten wyniósł ponad 2,4 mln, co odpowiada wzrostowi o 178,75% rok do roku.

W 2024 roku wysokość dotacji celowej przeznaczonej na wychowanie przedszkolne w rozdziale 80104 – Przedszkola wynosiła 2 222 534 zł.

Wykres 26. Wydatki bieżące ogółem w latach 2024 - 2025* w przedszkolach miejskich, dla których organem prowadzącym jest Gmina Żnin oraz środki w ramach kwoty potrzeb oświatowych naliczone na wychowanie przedszkolne w rozdziale 80104 – Przedszkola w 2025 roku

*na podstawie planu finansowego jednostek oświatowych na dzień 30.06.2025 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie jednostkowych sprawozdań za 2024 rok i planu finansowego jednostek na 2025 rok udostępnionych przez Centrum Usług Wspólnych i Zarządzania Oświatą w Żninie

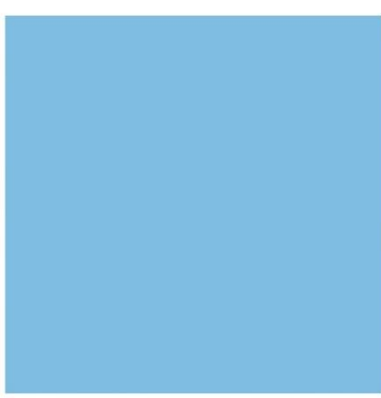
Wnioski:

1. **Wydatki ogółem wzrastają z 118,8 mln zł w 2020 roku do 163,9 mln zł w 2024 r.** Natomiast plan na 2025 r. zakłada wydatki na poziomie 209, 7 mln zł i jeśli zostaną one zrealizowane w tej wysokości to będą one wyższe o 45,8 mln zł w porównaniu do 2024 r., jednocześnie **oznacza to wzrost o prawie 76,5% w ciągu sześciu lat.**
2. W Gminie Żnin, podobnie jak w większości innych jednostek samorządu terytorialnego, największą część wydatków stanowi **dział 801 – Oświata i wychowanie, który w 2024 roku pochłonął 34% wydatków ogółem.**
3. W 2020 roku na oświatę i wychowanie przeznaczono 31,6 mln zł, natomiast w 2024 roku kwota ta wzrosła do poziomu 55,7 mln zł, co obrazuje wzrastającą skalę finansowania sektora edukacji.
4. W latach 2020 - 2025, widoczny jest **wyraźny trend wzrostowy w działach 801 – Oświata i wychowanie, 750 – Administracja publiczna, 900 – Gospodarka komunalna i ochrona środowiska oraz 600 – Transport i łączność.** Wskazuje to na znaczący udział tych kategorii w wydatkach ponoszonych przez Gminę Żnin.
5. Szczególnie silna i dynamiczna tendencja wzrostowa występuje w dziale 801 – Oświata i wychowanie, który nie tylko konsekwentnie zwiększa swój udział w budżecie ogółem, ale także stanowi największą kategorię wydatkową w strukturze budżetu. **Warto zaznaczyć, że obserwowany wzrost jest w dużej mierze wynikiem czynników zewnętrznych,** w tym rosnących wynagrodzeń nauczycieli ustalanych na poziomie krajowym oraz systematycznego podnoszenia wysokości wynagrodzenia minimalnego, co przekłada się na wyższe koszty utrzymania szkół i przedszkoli.
6. Wydatki bieżące na zadania oświatowe pomiędzy rokiem 2020 a 2024 wzrosły o ponad 72%. Najwięcej Gminę Żnin kosztuje **utrzymanie szkół podstawowych (rozdział 80101).** W 2024 r. wydano na ten cel **27 248 917 zł,** co stanowi **wzrost o 8 168 656 zł w stosunku do 2020 r.**
7. Kolejną dużą pozycją są **wydatki na przedszkola (rozdział 80104).** W 2024 r. wydano na nie **13 989 769 zł, wzrost na przestrzeni 5 lat, wyniósł ponad 119% i wyniósł 7 616 230 zł.**

8. Gmina Żnin w 2024 roku **na realizację zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki oraz metod pracy z dziećmi i młodzieżą** w przedszkolach i szkołach podstawowych (rozdział 80149, 80150) przeznaczyła kwotę **8 059 035 zł**. Wartość ta wzrosła o 6 110 303 zł w porównaniu z początkiem analizowanego okresu, co stanowi wzrost o ponad 313%.
9. Dochody wzrosły z 19 086 118 zł w 2020 roku do 34 690 088 zł w 2024 roku, co stanowi wzrost o 82%. **Średnioroczne tempo wzrostu dochodów wyniosło 17,1%, podczas gdy średnioroczne tempo wzrostu wydatków wyniosło 14,9%**. Mimo szybszego tempa wzrostu dochodów nie wpłynęło to na zmniejszenie poziomu luki finansowej w zakresie finansowania zadań oświatowych.
10. **Pogłębiająca się różnica między dochodami a wydatkami staje się szczególnie widoczna w 2024 roku**. Podczas gdy w 2020 roku różnica ta wynosiła 14 489 702 zł, to w 2024 roku osiągnęła poziom 23 255 812 zł, co oznacza wzrost o ponad 60%.
11. W 2024 roku odnotowano znaczący **wzrost wydatków bieżących** związanych z realizacją zadań subwencionowanych – o **9 170 444 zł** w porównaniu z rokiem poprzednim. W tym samym czasie **część oświatowa subwencji ogólnej** zwiększyła się jedynie o **8 844 306 zł**. Istotnym czynnikiem determinującym dynamikę kosztów były podwyżki wynagrodzeń nauczycieli, które wyniosły od 30% do 33% w zależności od stopnia awansu zawodowego. Zjawisko to bezpośrednio przełożyło się na wzrost poziomu wydatków ponoszonych przez samorządy.
12. W ujęciu deficytowym niedobór środków na realizację zadań subwencionowanych wynosił 6 384 287 zł w 2020 roku, natomiast w 2024 roku osiągnął poziom 9 229 079 zł, co oznacza wzrost o ponad 44% w analizowanym okresie. Wskazuje to, że pomimo nominalnego wzrostu subwencji, jej poziom pozostaje niewystarczający do pokrycia rzeczywistych kosztów funkcjonowania systemu edukacji publicznej. **W konsekwencji ciężar finansowania spoczywa na samorządzie, który niezależnie od poziomu otrzymywanego wsparcia, zobowiązany jest do zapewnienia ciągłości i jakości realizowanych zadań oświatowych.**
13. **W latach 2020-2024 wskaźnik nadwyżki wydatków bieżących nad wysokością otrzymywanej subwencji kształtował się w przedziale utrzymywał się w przedziale od 31,24% do 43,32%, najniższą wartość w analizowanym okresie wskaźnik ten osiągnął w 2024 roku - 31,24%**. Choć wskazuje to na względną poprawę relacji między subwencją a wydatkami, utrzymujący się poziom wskaźnika jednoznacznie potwierdza trwały charakter deficytu strukturalnego w finansowaniu zadań oświatowych oraz niedostosowanie mechanizmów finansowych do rosnących kosztów realizacji tych zadań.
14. Na 2024 rok część oświatowa subwencji ogólnej dla Gminy Żnin została ustalona na kwotę **29 099 331 zł**, w tym na podmioty niepubliczne realizujące zadania oświatowe naliczona kwota wyniosła 6 260 343 zł, a **na szkoły i przedszkola prowadzone przez Gminę Żnin 22 838 988 zł**.
15. **W 2025 roku planowane wydatki na zadania subwencionowane wzrosną o około 13% w stosunku do 2024 roku**, co odpowiada nominalnemu przyrostowi o **3 880 823 zł**.
16. Największą pozycję w strukturze wydatków niesubwencionowanych w szkołach podstawowych stanowią wydatki ponoszone w ramach rozdziałów **80148 – Stołówki szkolne i przedszkolne**. Łączne nakłady finansowe na ten cel w analizowanych jednostkach oświatowych, wyniosły **1 722 726 zł w roku 2024**, natomiast na 2025 rok zaplanowano kwotę **2 184 339 zł**.
17. **Największy udział środków własnych** w pokryciu kosztów funkcjonowania szkół, wyrażony w ujęciu procentowo, odnotowano **w Szkole Podstawowej w Januszkowie**, gdzie wyniósł on **33,89%**, w **Szkole Podstawowej nr 1- 30,98%** oraz w **Szkole Podstawowej nr 2 – 30,33%**.

Najniższy udział finansowania ze środków własnych Gminy Żnin wystąpił w Szkole Podstawowej nr 5 i wyniósł on 24,38%.

18. W ujęciu wartości bezwzględnych największe wsparcie finansowe ze środków własnych odnotowano w Szkole Podstawowej nr 2, gdzie uzupełnienie wyniosło 2 730 368 zł.
19. **W 2025 roku zaplanowano wydatki na wychowanie przedszkolne w samodzielnych przedszkolach w kwocie 10 243 822 zł, jest to wartość o 33,2% większa w porównaniu do 2024 roku (wzrost o 2 555 924 zł).** Wzrost wydatków odnotowano w przypadku obu przedszkoli: Przedszkolu Miejskim nr 1 o 1 634 047 zł oraz w Przedszkolu Miejskim nr 2 o 921 877 zł.
20. W 2025 wprowadzono systemową zmianę modelu finansowania wychowania przedszkolnego. Dotychczasowa dotacja celowa z budżetu państwa, kierowana na dzieci w wieku 3-5 lat, została włączona do algorytmu naliczania potrzeb oświatowych. **Naliczona kwota potrzeb oświatowych na 2025 rok wynosi 3 749 165 zł.**

CHARAKTERYSTYKA I SPECYFIKA FUNKCJONOWANIA SZKÓŁ ORAZ PLACÓWEK OŚWIATOWYCH GMINY ŻNIN

6. Charakterystyka i specyfika funkcjonowania szkół oraz placówek oświatowych

6.1. Struktura sieci szkół i przedszkoli Gminy Żnin

Celem tej części analizy jest szczegółowa ocena struktury organizacyjnej systemu oświaty w Gminie Żnin oraz określenie kosztów ponoszonych przez gminę na funkcjonowanie poszczególnych jednostek oświatowych. Uzyskane wyniki posłużą identyfikacji możliwości optymalizacji wydatków budżetowych i wsparciu procesów zarządzania dostępnymi zasobami finansowymi poprzez wskazanie najbardziej rekomendowanych rozwiązań.

Tabela 41. Struktura sieci szkół i przedszkoli Gminy Żnin

Typ placówki	Liczba placówek	Liczba oddziałów	Liczba uczniów/dzieci	Średnia liczba uczniów w oddziale
Szkoły podstawowe miejskie (SP 1, SP 2, SP 5)	3	59	1362	23,1
Szkoły podstawowe wiejskie (Januszkowo, Słębowo)	2	14	149	10,6
Oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych (SP 2, SP 5, SP w Januszkowie i SP w Słębowie)	w 4 szkołach podstawowych	7	160	22,9
Przedszkola miejskie	2	15	325	21,6
Razem Gmina Żnin	7	95	1996	19,55

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji Burmistrza Żnin o stanie realizacji zadań oświatowych Gminy Żnin w roku szkolnym 2019/2020, 2020/2021, 2021/2022, 2022/2023, 2023/2024

Analiza objęła 7 jednostek oświatowych, dla których organem prowadzącym jest Gmina Żnin:

Przedszkola miejskie:

1. Przedszkole Miejskie nr 1 im. Marii Konopnickiej w Żninie (PM1),
2. Przedszkole Miejskie nr 2 im. Jana Brzechwy w Żninie (PM2),

Szkoły podstawowe:

1. Szkoła Podstawowa nr 1 im. Powstańców Wielkopolskich w Żninie (SP1),
2. Szkoła Podstawowa nr 2 im. Jana Śniadeckiego w Żninie (SP2),
3. Szkoła Podstawowa nr 5 w Żninie (SP5),
4. Szkoła Podstawowa im. Klemensa Janickiego w Januszkowie (SP_J),
5. Szkoła Podstawowa im. Anny i Alfreda Krzyckich w Słębowie (SP_S),

W czterech szkołach podstawowych funkcjonują oddziały przedszkolne tj. w Szkole Podstawowej nr 2 w Żninie, Szkole Podstawowej nr 5 w Żninie, w Szkole Podstawowej im. Klemensa Janickiego w Januszkowie i w Szkole Podstawowej im. Anny i Alberta Krzyckich w Słębowie.

Publiczny system oświaty jest wspierany przez jednostki organizacyjne prowadzone przez podmioty inne niż jednostki samorządu terytorialnego, zarówno o charakterze publicznym, jak i niepublicznym. Są to placówki tworzone i zarządzane przez osoby fizyczne oraz prawne, które

wypełniają istotną rolę w zapewnieniu dostępności do edukacji na poziomie lokalnym. W Gminie Żnin funkcjonują między innymi:

- niepubliczne przedszkola:
 - Przedszkole Zgromadzenia Sióstr Służebniczek Niepokalanego Poczęcia NMP im. Edmunda Bojanowskiego w Żninie, ul. 700-lecia 22, 88-400 Żnin,
 - Przedszkole Niepubliczne „U BOBA”,
 - Przedszkole Miejskie nr 3 w Żninie „Łamigłówka”, ul.1 Stycznia 39d, 88-400 Żnin,
 - Przedszkole Stowarzyszenia Przyjaciół Szkół Katolickich w Żninie ul. Klemensa Janickiego 39, 88-400 Żnin,
 - Niepubliczny Zespół Wychowania Przedszkolnego w Gorzycach, Gorzyce 60, 88-400 Żnin.
- Punkt Przedszkolny „TERAPEUTYCZNE SENSO SZKRABY”, ul. 1 Stycznia 39d, 88-400 Żnin / ul. Klemensa Janickiego 4, 88-400 Żnin.
- niepubliczne szkoły podstawowe:
 - Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Bożejewicach, Bożejewice 22, 88-400 Żnin
 - Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Brzyskorzystwi, Brzyskorzystew 61, 88-400 Żnin
 - Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Gorzycach, Gorzyce 60, 88-400 Żnin

Zgodnie z art. 26 ust. 1 ustawy z dnia 27 października 2017 r. o finansowaniu zadań oświatowych⁷ **szkoły niepubliczne realizujące obowiązek szkolny lub obowiązek nauki uprawnione są do otrzymywania dotacji z budżetu jednostki samorządu terytorialnego** właściwej jako organ rejestrujący. **Wysokość tej dotacji odpowiada kwocie przewidzianej na danego ucznia w części oświatowej subwencji ogólnej dla danej jednostki samorządu terytorialnego.**

W przypadku przedszkoli niepublicznych, które spełniają określone kryteria i funkcjonują na podstawie wpisu do ewidencji prowadzonej przez gminę, dotacja przysługuje na każde dziecko objęte wychowaniem przedszkolnym. Zgodnie z art. 17 ust. 3 wspomnianej ustawy, dotacja dla przedszkoli niepublicznych wynosi **co najmniej 75% ustalonych w budżecie gminy wydatków bieżących ponoszonych w przedszkolach publicznych prowadzonych przez tę jednostkę samorządu terytorialnego**, w przeliczeniu na jedno dziecko. W przypadku dzieci posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wysokość dotacji jest odpowiednio wyższa, uwzględniając dodatkowe potrzeby edukacyjne.

Na terenie Gminy Żnin zasady udzielania oraz rozliczania dotacji dla podmiotów prowadzących działalność oświatową, niebędących jednostkami samorządu terytorialnego, regulowane są uchwałą⁸ w sprawie trybu udzielania i rozliczania dotacji dla przedszkoli, innych form wychowania przedszkolnego, szkół i placówek oświatowych prowadzonych na terenie Gminy Żnin przez inne niż Gmina Żnin osoby prawne i osoby fizyczne, trybu i zakresu kontroli prawidłowości ich wykorzystania.

W roku 2024 Gmina Żnin przeznaczyła na finansowanie zadań oświatowych, realizowanych przez **podmioty niepubliczne, środki w wysokości 13 566 894 zł.** Kwota ta stanowiła **23,41%** ogółu wydatków bieżących gminy ponoszonych w ramach realizacji zadań własnych w obszarze oświaty. Zestawienie wysokości środków przekazywanych w ramach dotacji dla podmiotów niepublicznych w latach 2020 - 2024 przedstawia tabela poniżej.

⁷ t.j Dz.U. z 2025 r., poz. 439

⁸ Uchwała Nr VIII/99/2025 Rady Miejskiej w Żninie z dnia 21 lutego 2025 r.

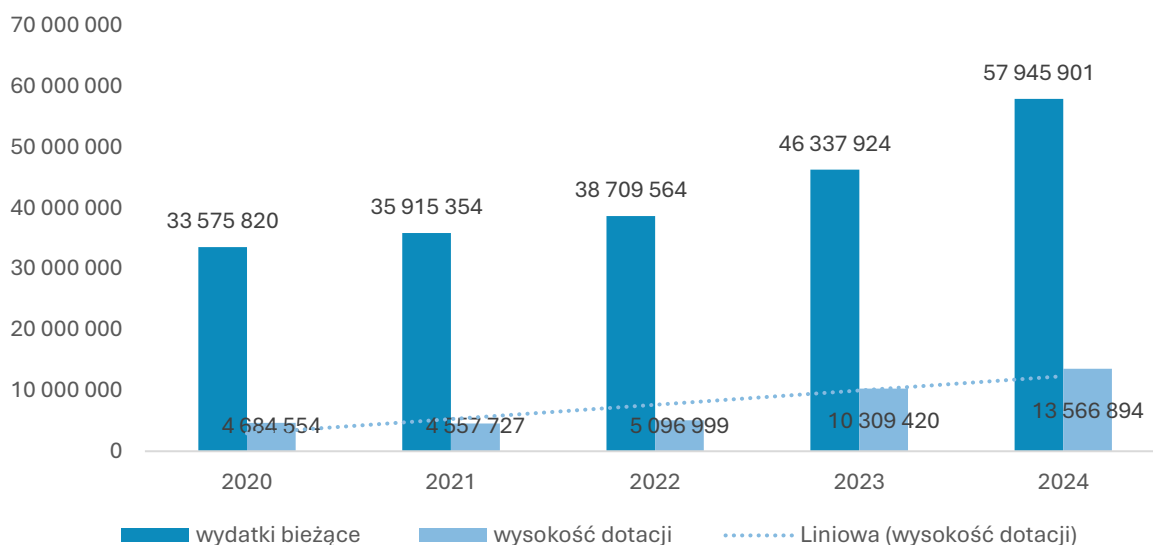
Tabela 42. Wysokość środków przekazywanych w ramach dotacji dla podmiotów niepublicznych w latach 2020 – 2024

Rok	wydatki bieżące (Dz. 801 + Dz. 854 + rozdz. 75085)	Dotacje dla placówek niepublicznych	Udział procentowy dotacji w wydatkach bieżących ogółem
2020	33 575 820	4 684 554,00	13,95%
2021	35 915 354	4 557 727,00	12,69%
2022	38 709 564	5 096 999,00	13,17%
2023	46 337 924	10 309 420,00	22,25%
2024	57 945 901	13 566 894,00	23,41%

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań z wykonania budżetu Gminy Żnin za lata 2020 – 2024 oraz Raportu o stanie Gminy Żnin

Analiza danych z lat 2020 - 2024 wskazuje na systematyczny i wyraźny wzrost wysokości dotacji przekazywanych podmiotom niepublicznym realizującym zadania oświatowe. Tendencja ta może świadczyć o rosnącej roli sektora niepublicznego w systemie edukacji lokalnej. Udział dotacji w wydatkach bieżących wzrósł z 13,59% w 2020 roku do 23,41% w roku 2024. W ujęciu nominalnym wzrost wyniósł 8 882 340 zł, co oznacza zwiększenie o prawie 190% względem wartości początkowej.

Wykres 27. Wysokość środków przekazywanych w ramach dotacji dla podmiotów niepublicznych w latach 2020 – 2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań z wykonania budżetu Gminy Żnin za lata 2020 - 2024

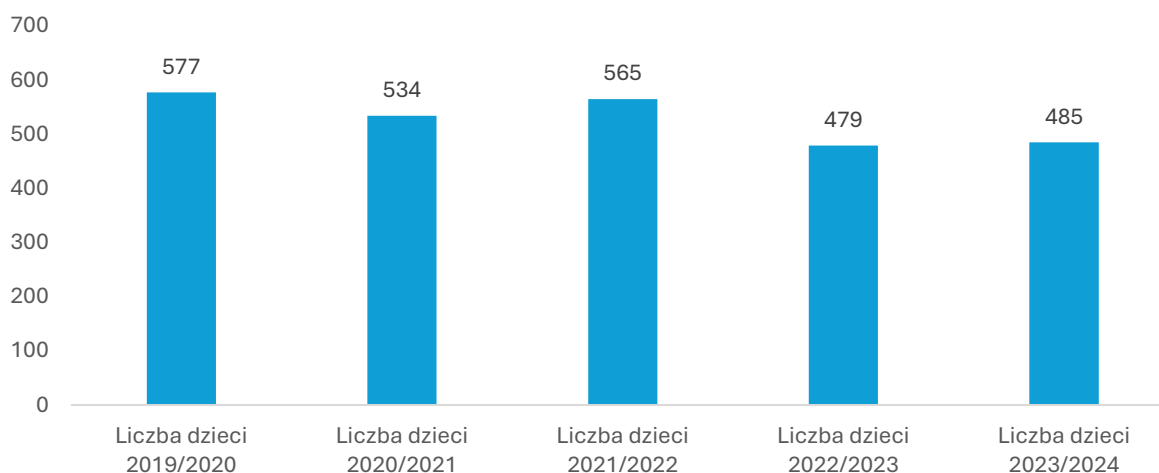
Zjawisko to, rozpatrywane w kontekście niekorzystnych trendów demograficznych - w szczególności spadku liczby dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym - może rodzić uzasadnione obawy. **Rozwój sektora niepublicznego potencjalnie sprzyja odpływowi dzieci z placówek publicznych**, co w dłuższej perspektywie może prowadzić do dezorganizacji ich struktury organizacyjnej. Redukcja liczebności oddziałów skutkuje nie tylko pogorszeniem efektywności wykorzystania zasobów kadrowych i infrastrukturalnych, ale także wpływa negatywnie na kondycję finansową organu prowadzącego, generując relatywnie wyższe koszty utrzymania w przeliczeniu na jedno dziecko.

6.2. Wychowanie przedszkolne

W roku szkolnym 2023/2024 na obszarze Gminy Żnin funkcjonowało sześć jednostek realizujących zadania w zakresie wychowania przedszkolnego, w tym dwa przedszkola stanowiące samodzielne jednostki organizacyjne oraz cztery oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych.

Analiza dynamiki liczby dzieci uczęszczających do placówek wychowania przedszkolnego w latach 2019/2020–2023/2024 ujawnia istotne wahania w badanym okresie. W roku szkolnym 2019/2020 odnotowano 577 dzieci, co stanowiło wartość najwyższą w całym zestawieniu. W kolejnym roku nastąpił spadek do 534, po czym w roku 2021/2022 liczba ta ponownie wzrosła do 565. Najniższy poziom liczby dzieci odnotowano w roku 2022/2023, kiedy wychowaniem przedszkolnym objęto 479 dzieci. W roku 2023/2024 nastąpił nieznaczny wzrost – liczba dzieci wyniosła 485 - jednak wartość ta pozostaje wyraźnie niższa w porównaniu z rokiem bazowym 2019/2020.

Wykres 28. Łączna liczba dzieci w placówkach prowadzonych przez Gminę Żnin w latach 2019/2020 - 2023/2024

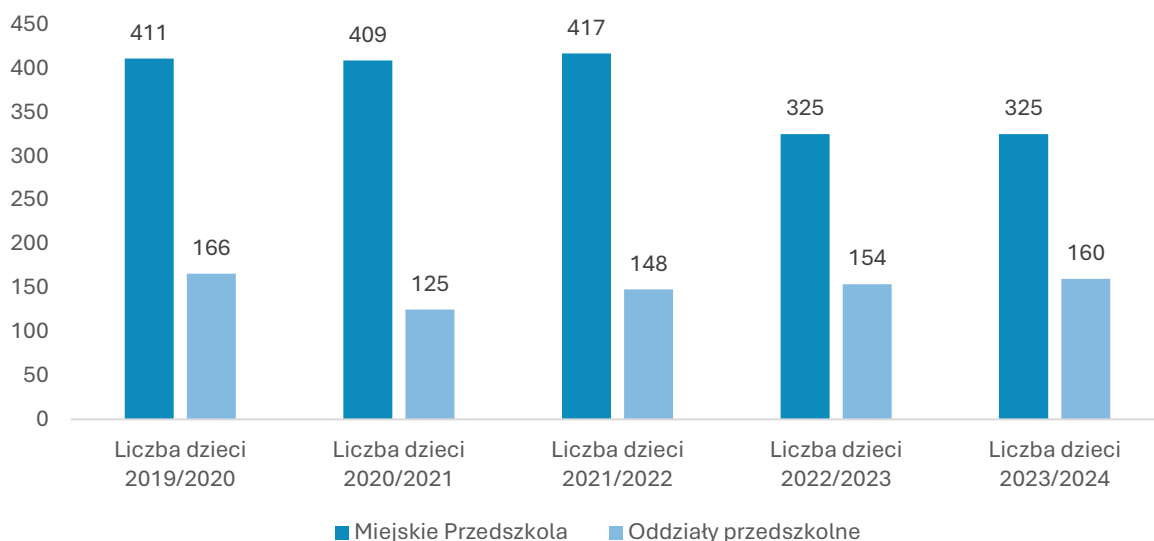

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji Burmistrza Żnina o stanie realizacji zadań oświatowych Gminy Żnin w roku szkolnym 2019/2020, 2020/2021, 2021/2022, 2022/2023, 2023/2024

W perspektywie pięcioletniej liczba dzieci zmniejszyła się o 92 w stosunku do roku bazowego 2019/2020, co stanowi **spadek o 15,9%**. Wskazuje to na ogólną tendencję malejącą, mimo krótkotrwałych wahań w poszczególnych latach.

Strukturę liczbę dzieci w poszczególnych formach przedszkolnych w latach szkolnych 2019/2020 - 2023/2024 przedstawia wykres zamieszczony poniżej.

Wykres 29. Liczba dzieci w poszczególnych formach wychowania przedszkolnego w Gminie Żnin w latach 2019/2020 - 2023/2024

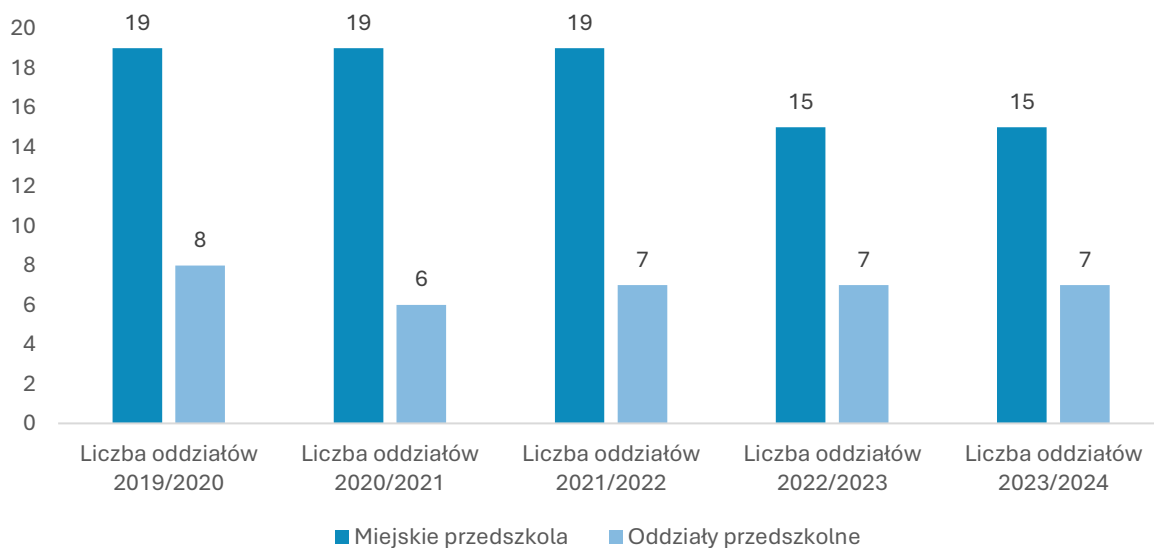

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji Burmistrza Żnina o stanie realizacji zadań oświatowych Gminy Żnin w roku szkolnym 2019/2020, 2020/2021, 2021/2022, 2022/2023, 2023/2024

Przedszkola funkcjonujące jako samodzielne jednostki są dominującą formą w opiece przedszkolnej, **prawie 70% wszystkich dzieci w wieku przedszkolnym jest objętych opieką właśnie w nich**. Liczba dzieci w oddziałach przedszkolnych waha się od 23% do 33%.

Liczba funkcjonujących oddziałów w placówkach wychowania przedszkolnego w danym roku szkolnym pozostaje w bezpośredniej korelacji z liczbą dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym.

Wykres 30. Liczba oddziałów w poszczególnych formach wychowania przedszkolnego w Gminie Żnin w latach 2019/2020 - 2023/2024

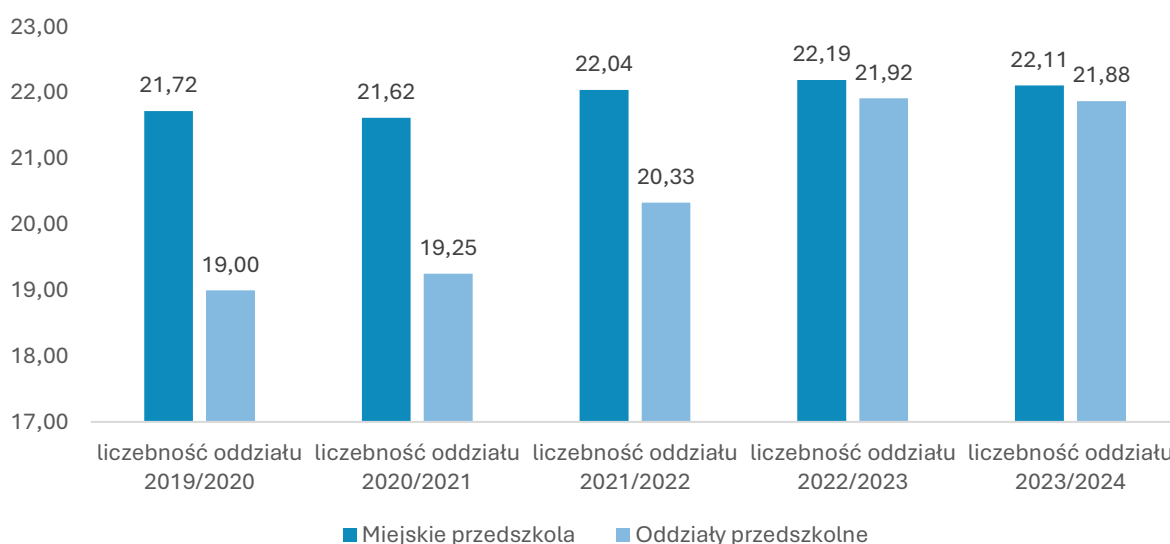
Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji Burmistrza Żnina o stanie realizacji zadań oświatowych Gminy Żnin w roku szkolnym 2019/2020, 2020/2021, 2021/2022, 2022/2023, 2023/2024

W roku szkolnym 2023/2024 funkcjonowały łącznie 22 oddziały przedszkolne. W porównaniu z rokiem 2019/2020 odnotowano spadek o 5 oddziałów, w tym w przedszkolach funkcjonujących jako samodzielne jednostki o 4 oddziały.

Pozostając w obszarze analizy poszczególnych form wychowania przedszkolnego dokonano również porównania liczebności oddziałów przedszkolnych. W roku szkolnym 2023/2024, średnia liczebność oddziałów przedszkolnych w Gminie Żnin wyniosła 22 dzieci. Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 lutego 2019 roku w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i przedszkoli⁹ liczba dzieci w oddziale przedszkolnym nie może przekraczać 25. Oddział przedszkola obejmuje dzieci w zbliżonym wieku, z uwzględnieniem ich potrzeb rozwojowych, zainteresowań, uzdolnień oraz rodzaju niepełnosprawności.

Z analizy danych wynika, iż **w Gminie Żnin liczebność oddziałów jest na poziomie niższym od maksymalnych wartości określonych w przepisach.**

Wykres 31. Średnia liczebność oddziałów w poszczególnych formach przedszkolnych w latach 2019/2020 - 2023/2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji Burmistrza Żnin o stanie realizacji zadań oświatowych Gminy Żnin w roku szkolnym 2019/2020, 2020/2021, 2021/2022, 2022/2023, 2023/2024

Analiza liczebności oddziałów w poszczególnych formach wychowania przedszkolnego w roku szkolnym 2023/2024 ujawnia zróżnicowanie pod względem organizacyjnym. W szkołach podstawowych **średnia liczebność w oddziale przedszkolnym wynosiła 21** dzieci, natomiast w **przedszkolach funkcjonujących jako samodzielne jednostki** organizacyjne wartość ta wyniosła **22** dzieci w oddziale. Różnica między tymi wskaźnikami jest niewielka i wskazuje na zbliżony stopień obsady oddziałów w obu formach wychowania przedszkolnego.

Uzyskane wartości pozostają poniżej maksymalnej dopuszczalnej liczebności określonej w przepisach prawa oświatowego, co potwierdza prawidłowe dostosowanie organizacji pracy do obowiązujących regulacji.

⁹ Dz. U z 2023, poz. 2736

6.2.1. Liczba dzieci w publicznych przedszkolach i oddziałach przedszkolnych przy szkołach podstawowych

Liczba dzieci ma kluczowe znaczenie dla funkcjonowania przedszkoli, ponieważ bezpośrednio wpływa na liczbę tworzonych oddziałów, średnią liczebność grup oraz efektywność wykorzystania zasobów kadrowych i infrastrukturalnych jednostki. Zestawienie liczby dzieci uczęszczających do przedszkoli i oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych w Gminie Żnin w latach 2019/2020 - 2023/2024 zaprezentowano poniżej.

Tabela 43. Liczba dzieci w poszczególnych przedszkolach i oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych w latach 2019/2020 - 2023/2024

Placówka	Liczba dzieci w roku szkolnym				
	2019/2020	2020/2021	2021/2022	2022/2023	2023/2024
Przedszkole Miejskie nr 1	211	211	215	149	146
Przedszkole Miejskie nr 2	200	198	202	176	179
Oddziały przedszkolne w Szkole Podstawowej nr 2	75	50	64	71	72
Oddziały przedszkolne w Szkole Podstawowej nr 5	42	46	48	38	49
Oddziały przedszkolne w Szkole Podstawowej w Januszkowie	9	8	12	20	16
Oddziały przedszkolne w Szkole Podstawowej w Słębowie	23	21	24	25	23
Oddziały przedszkolne Filia w Cerkwicy	17	0	0	0	0
Razem	577	534	565	479	485

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji Burmistrza Żnina o stanie realizacji zadań oświatowych Gminy Żnin w roku szkolnym 2019/2020, 2020/2021, 2021/2022, 2022/2023, 2023/2024

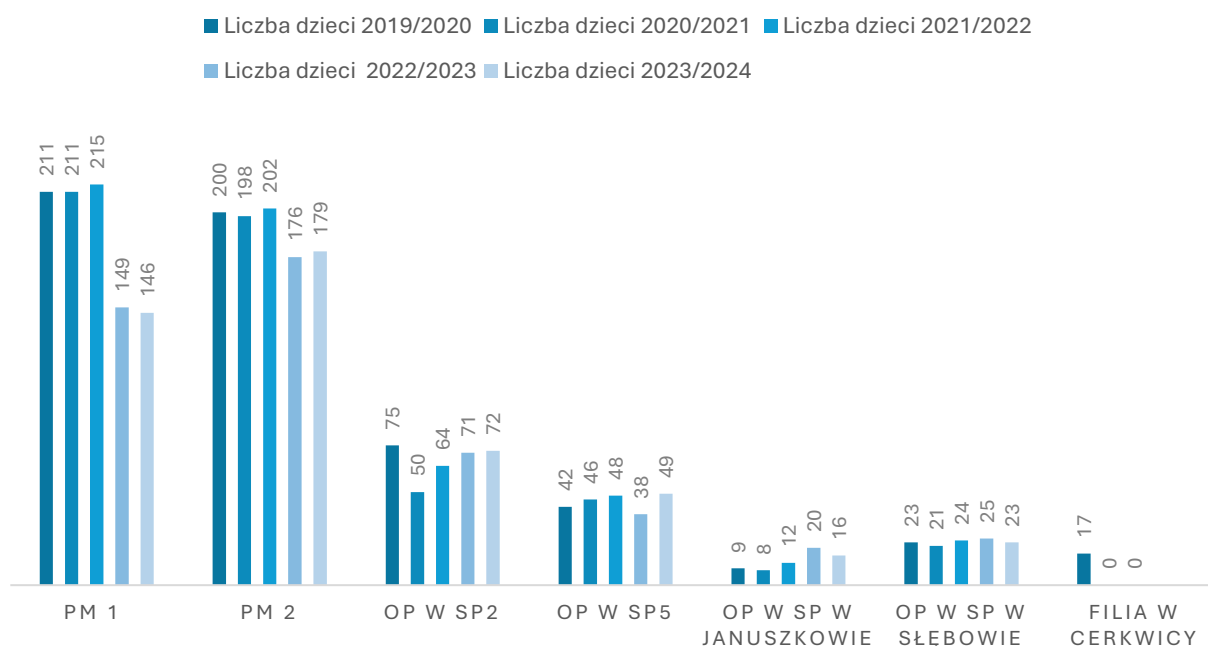
W latach 2019/2020–2023/2024 system wychowania przedszkolnego w Gminie Żnin uległ istotnym zmianom, których efektem jest spadek ogólnej liczby dzieci o niemal 16% - z poziomu 577 do 485 wychowanków. Największa dynamika spadkowa wystąpiła w Przedszkolu Miejskim nr 1, gdzie liczba dzieci zmniejszyła się z 211 do 146, co oznacza redukcję o niemal jedną trzecią i wskazuje na utrzymującą się tendencję regresywną. W Przedszkolu Miejskim nr 2 zmiana miała charakter umiarkowany – z 200 do 179 dzieci, co sugeruje względnie stabilne zapotrzebowanie.

Analiza oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych ujawnia zróżnicowane tendencje: w Szkole Podstawowej nr 2 liczba wychowanków utrzymuje się na zbliżonym poziomie, z niewielkimi wahaniami, natomiast w Szkole Podstawowej nr 5 w roku 2023/2024 nastąpił wyraźny wzrost do 49 dzieci, po wcześniejszym spadku. Oddział w Januszkowie, mimo niskiego stanu liczebnego, charakteryzuje się tendencją wzrostową w porównaniu do początku badanego okresu, przy jednoczesnym niewielkim regresie w ostatnim roku. Oddział w Słębowie utrzymuje względną stabilność,

z oscylacją wokół 23–25 dzieci rocznie. Filia w Cerkwicy zaprzestała działalności po roku 2019/2020, co również wpłynęło na ogólny spadek liczby wychowanków.

Obserwowany spadek liczby dzieci w całym systemie może pozostawać w związku z ogólnopolskim trendem spadku liczby urodzeń oraz potencjalnym odpływem rodzin z miasta do mniejszych miejscowości. Wnioski te wskazują na konieczność pogłębionej analizy przyczyn demograficznych i migracyjnych oraz dostosowania lokalnej polityki edukacyjnej do zmieniających się potrzeb społeczności.

Wykres 32. Liczba dzieci w poszczególnych przedszkolach i oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych w Gminie Żnin w latach 2019/2020 - 2023/2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji Burmistrza Żnina o stanie realizacji zadań oświatowych Gminy Żnin w roku szkolnym 2019/2020, 2020/2021, 2021/2022, 2022/2023, 2023/2024

Należy podkreślić, iż w przedstawionych danych uwzględniono również dzieci pochodzące z Ukrainy, które przebywają na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na mocy ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa¹⁰. W latach 2023 oraz 2024 liczba dzieci uchodźczych objętych wychowaniem przedszkolnym wynosiła odpowiednio 4 i 3. Wszystkie wskazane dzieci korzystały z opieki w Przedszkolu Miejskim nr 1.

W analizowanym okresie odnotowano systematyczny spadek liczby dzieci, z wyjątkiem roku szkolnego 2021/2022, w którym nastąpił jednorazowy wzrost z poziomu 534 do 565, tj. o 31 dzieci. Należy zaznaczyć, iż przyrost ten nie był związany z obecnością dzieci uchodźczych w systemie edukacji przedszkolnej.

W przypadku przedszkoli rok 2023 stanowił pierwszy okres, w którym odnotowano napływ dzieci uchodźczych z Ukrainy (4 dzieci). Zjawisko to nie wpłynęło jednak w sposób istotny na poprawę wskaźników demograficznych w przedszkolach.

¹⁰ Dz. U z 2025 r. poz. 337

Rekomenduje się systematyczne prowadzenie analiz trendów demograficznych, ukierunkowanych na optymalne dostosowanie liczby oddziałów przedszkolnych do rzeczywistych potrzeb lokalnej społeczności. Szczególną uwagę należy poświęcić placówkom zlokalizowanym na terenie miasta, w których obserwuje się istotne wahania w liczbie uczniów na przestrzeni badanych lat.

6.2.2. Liczba oddziałów w publicznych przedszkolach

W roku szkolnym 2023/2024 we wszystkich przedszkolach i oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych działały **22 oddziały**. Była to liczba o **5 niższa** w porównaniu do roku szkolnego 2019/2020, co wskazuje na stopniowy spadek liczby oddziałów w systemie wychowania przedszkolnego na przestrzeni ostatnich lat.

Przedszkole Miejskie nr 1 utrzymywało w latach szkolnych 2019/2020 – 2021/2022 stałą liczbę 9 oddziałów. Jednak w roku szkolnym 2022/2023 nastąpił spadek do 6 oddziałów, który utrzymał się również w roku szkolnym 2023/2024. Oznacza to redukcję o 33% w stosunku do poziomu wyjściowego.

Przedszkole Miejskie nr 2 prezentuje bardziej stabilny profil, utrzymując w latach 2019/2020 – 2021/2022 liczbę 10 oddziałów, a następnie odnotowując spadek o 1 oddział w latach 2022/2023 – 2023/2024. Redukcja ta, wynosząca 10% jest mniej gwałtowna niż w przypadku Przedszkola Miejskiego nr 1.

Oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych pełnią funkcję stabilizującą, zapewniając utrzymanie dostępności wychowania przedszkolnego na obszarach o mniejszej gęstości zaludnienia. Oddziały przedszkolne w Szkole Podstawowej w Januszowie i w Szkole Podstawowej w Słębowie zachowały niezmienną strukturę organizacyjną (1 oddział w każdym roku).

Dane o liczbie oddziałów ukazują wyraźne zróżnicowanie wielkości organizacyjnej placówek wychowania przedszkolnego i mogą mieć bezpośredni wpływ na efektywność ich funkcjonowania, zarówno w wymiarze organizacyjnym jak i kosztowym.

W przypadku „małych” jednostek trudniej zapewnić zastępowalność pracowników w okresach absencji chorobowej lub urlopowej. Może to generować **wyzwania w zakresie ciągłości realizacji zadań opiekuńczo-wychowawczych oraz obsługowych** związanych z funkcjonowaniem jednostki.

Tabela 44. Liczba oddziałów w poszczególnych przedszkolach i oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych w Gminie Żnin w latach 2019/2020 - 2023/2024

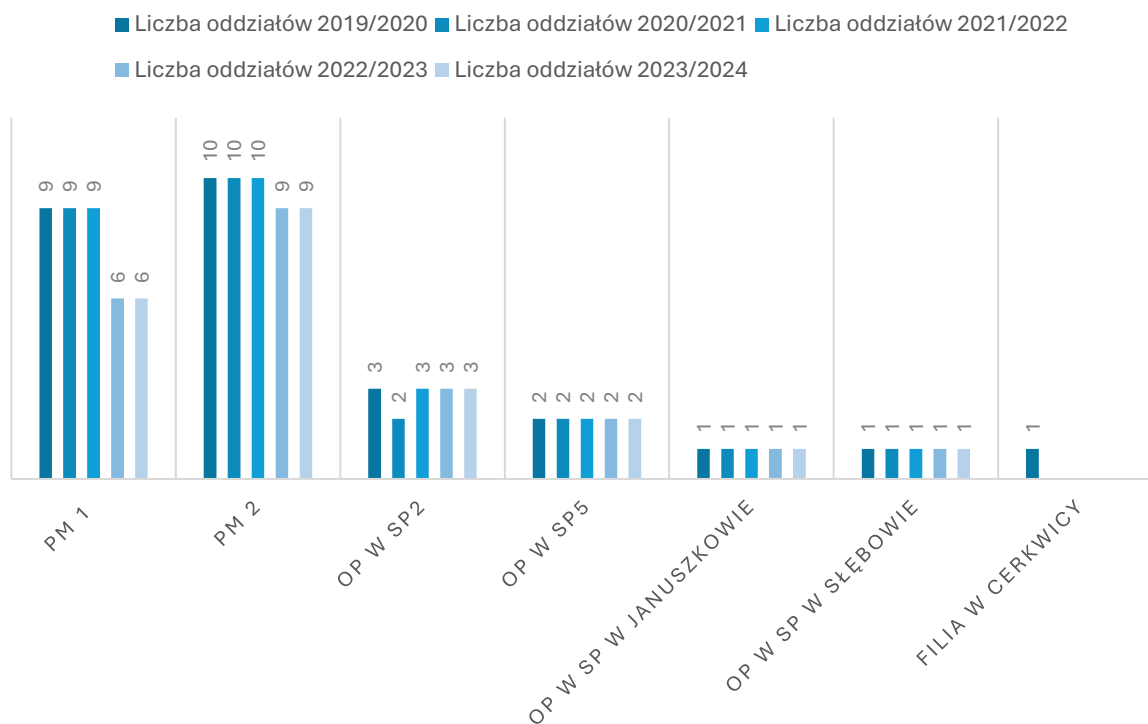
Jednostka	Liczba oddziałów 2019/2020	Liczba oddziałów 2020/2021	Liczba oddziałów 2021/2022	Liczba oddziałów 2022/2023	Liczba oddziałów 2023/2024
Przedszkole Miejskie nr 1	9	9	9	6	6
Przedszkole Miejskie nr 2	10	10	10	9	9
Oddziały Przedszkolne w SP nr 2	3	2	3	3	3
Oddziały Przedszkolne w SP nr 5	2	2	2	2	2
Oddziały Przedszkolne w SP w Januszkowie	1	1	1	1	1
Oddziały Przedszkolne w SP w Słębowie	1	1	1	1	1
Filia w Cerkwicy	1	-	-	-	-

Razem	27	25	26	22	22
-------	----	----	----	----	----

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji Burmistrza Żnina o stanie realizacji zadań oświatowych Gminy Żnin w roku szkolnym 2019/2020, 2020/2021, 2021/2022, 2022/2023, 2023/2024

W roku szkolnym 2023/2024, w porównaniu do roku szkolnego 2022/2023, liczba oddziałów przedszkolnych pozostała na niezmiennym poziomie - 22 oddziałów. Redukcja liczby oddziałów o cztery w stosunku do roku poprzedniego nastąpiła w roku szkolnym 2022/2023 oraz o dwa w roku szkolnym 2020/2021. W roku szkolnym 2021/2022 odnotowano wzrost o jeden oddział i wynikało to w głównej z większej liczby dzieci. Największe spadki liczby oddziałów odnotowano jedynie w **Przedszkolu Miejskim nr 1**.

Wykres 33. Liczba oddziałów w poszczególnych przedszkolach i oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych w Gminie Żnin w latach 2019/2020 - 2023/2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji Burmistrza Żnina o stanie realizacji zadań oświatowych Gminy Żnin w roku szkolnym 2019/2020, 2020/2021, 2021/2022, 2022/2023, 2023/2024

6.2.3. Liczebność oddziałów w publicznych przedszkolach

Liczba dzieci uczęszczających do przedszkola i oddziału przedszkolnego w szkole podstawowej oraz liczba funkcjonujących oddziałów pozostają ze sobą w ścisłej zależności, mając istotny wpływ na średnią liczebność oddziału przedszkolnego. To właśnie relacja pomiędzy tymi danymi decyduje o poziomie organizacyjnej i finansowej efektywności danej placówki wychowania przedszkolnego.

Średnią liczebność oddziałów przedszkolnych w poszczególnych placówkach wychowania przedszkolnego w latach 2019/2020 - 2023/2024 przedstawia tabela poniżej.

Tabela 45. Średnia liczebność oddziałów przedszkolnych w poszczególnych przedszkolach i oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych w Gminie Żnin w latach 2019/2020 - 2023/2024

Placówka	liczebność oddziału w roku szkolnym				
	2019/2020	2020/2021	2021/2022	2022/2023	2023/2024
Przedszkole Miejskie nr 1	23,44	23,44	23,89	24,83	24,33
Przedszkole Miejskie nr 2	20,00	19,80	20,20	19,56	19,89
Oddziały Przedszkolne w SP nr 2	25,00	25,00	21,33	23,67	24,00
Oddziały Przedszkolne w SP nr 5	21,00	23,00	24,00	19,00	24,50
Oddziały Przedszkolne w SP w Januszkowie	9,00	8,00	12,00	20,00	16,00
Oddziały Przedszkolne w SP w Słębowie	23,00	21,00	24,00	25,00	23,00
Filia w Cerkwicy	17,00	-	-	-	-
Razem	19,78	20,04	20,90	22,01	21,95

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji Burmistrza Żnina o stanie realizacji zadań oświatowych Gminy Żnin w roku szkolnym 2019/2020, 2020/2021, 2021/2022, 2022/2023, 2023/2024

Średnia liczebność oddziału przedszkolnego w Gminie Żnin w roku szkolnym 2023/2024 wyniosła 21,95 dzieci na oddział. W porównaniu z rokiem poprzednim odnotowano niewielki spadek tego wskaźnika – poziomu z 22,01 do 21,95. Jednocześnie należy zaznaczyć, że średnia wartość 22,01 stanowiła najwyższy poziom średniej liczebności w całym analizowanym pięcioletnim okresie.

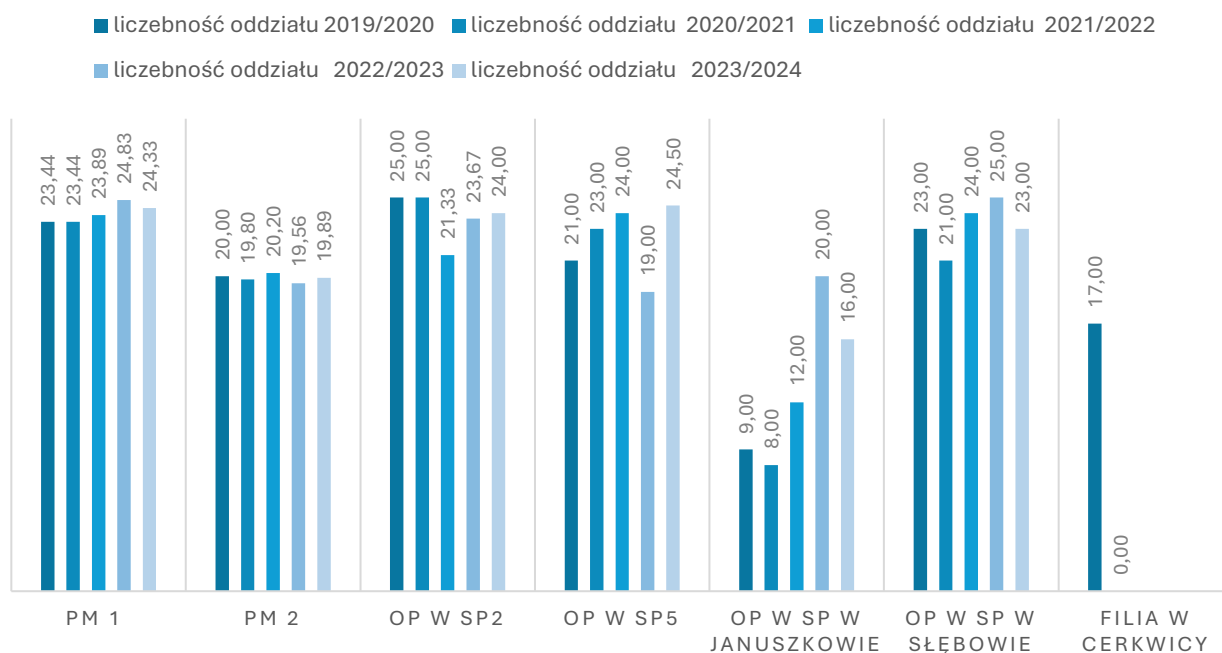
Analiza wskaźnika średniej liczby wychowanków przypadających na jeden oddział pozwala zidentyfikować placówki, które osiągają optymalny poziom liczebności zgodny z obowiązującymi przepisami i zbliżony do maksymalnej wartości **25 dzieci w oddziale**. W roku szkolnym **2023/2024 jedynie trzy placówki osiągnęły wartości zbliżone do poziomu optymalnego. Były to: Przedszkole Miejskie nr 1, ze średnią 24,33 wychowanków, Oddziały Przedszkolne w Szkole Podstawowej nr 2 ze średnią 24 dzieci w oddziale oraz Oddziały Przedszkolne w Szkole Podstawowej nr 5, w których wskaźnik wyniósł 24,5.**

Z drugiej strony odnotowano placówki, których średnia liczebność kształtuje się poniżej poziomu uznawanego za optymalny, co może negatywnie wpływać zarówno na efektywność organizacyjną, jak i finansową. Oddziały przedszkolne w Szkole Podstawowej w Januszkowie, gdzie w roku szkolnym 2023/2024 średnia wyniosła jedynie 16 wychowanków oraz **Przedszkole Miejskie nr 2 w którym wskaźniki od kilku lat wskazują na systematyczne utrzymywanie niższych wartości**, co może sugerować istnienie ograniczeń przestrzennych wynikających z niewystracającej przestrzeni sal przedszkolnych.

W przypadku Januszkowa analiza danych w dłuższym horyzoncie czasowym ukazuje istotne wahania liczby dzieci - od 8 do 20 wychowanków. Tego rodzaju niestabilność demograficzna wskazuje na wyraźną zależność od lokalnych trendów osadniczych i migracyjnych.

Zróznicowanie średniej liczebności oddziałów odzwierciedla nierównomierne rozmieszczenie populacji dzieci w wieku przedszkolnym na obszarze gminy. Jednostki o niższych wskaźnikach (poniżej 20 dzieci na oddział) narażone są na wyższe koszty funkcjonowania w przeliczeniu na wychowanka oraz mogą doświadczać trudności w utrzymaniu stabilności organizacyjnej.

Wykres 34. Średnia liczebność oddziałów przedszkolnych w poszczególnych przedszkolach i oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych w Gminie Żnin w latach 2019/2020 - 2023/2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji Burmistrza Żnina o stanie realizacji zadań oświatowych Gminy Żnin w roku szkolnym 2019/2020, 2020/2021, 2021/2022, 2022/2023, 2023/2024

6.2.4. Analiza struktury zatrudnienia nauczycieli w przedszkolach miejskich

Liczba dzieci uczęszczających do przedszkoli miejskich decyduje o liczbie etatów zatrudnionych nauczycieli. Według stanu organizacyjnego na dzień 30 września 2024 roku w przedszkolach zatrudnionych jest 36 nauczycieli, co w przeliczeniu na etaty daje 33,78 etatów.

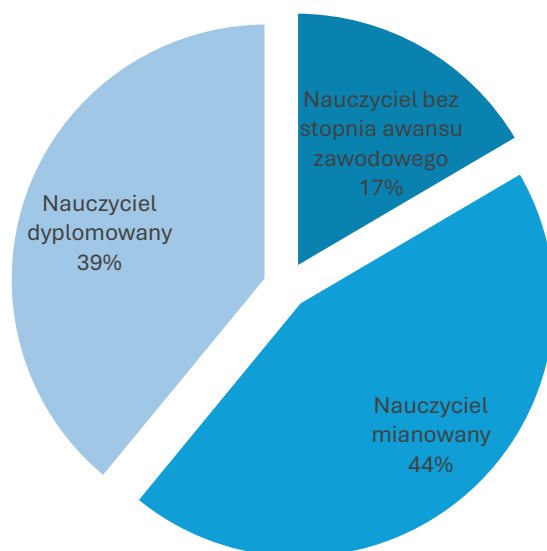
Tabela 46. Struktura zatrudnienia nauczycieli wg stopnia awansu zawodowego w przedszkolach w Gminie Żnin na dzień 30.09.2024 r.

Nazwa jednostki oświatowej	Nauczyciel początkujący i bez stopnia awansu zawodowego		Nauczyciel mianowany		Nauczyciel dyplomowany		Razem	
	osoby	etaty	osoby	etaty	osoby	etaty	osoby	etaty
PM1	2	1,50	7	7,00	8	8,00	17	16,50
PM2	5	4,09	8	8,00	6	5,19	19	17,28
Razem	7	5,59	15	15,00	14	13,19	36	33,78

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji udostępnionych przez Centrum Usług Wspólnych i Zarządzenia Oświatą w Żninie

Struktura awansów zawodowych kadry pedagogicznej w przedszkolach podlegających nadzorowi Gminy Żnin wykazuje, iż zdecydowaną większość, ponad 83%, stanowią nauczyciele mianowani i dyplomowani, przy czym nauczyciele dyplomowani stanowią około 39% ogółu zatrudnionych nauczycieli.

Wykres 35. Struktura zatrudnienia nauczycieli wg stopnia awansu zawodowego w przedszkolach w Gminie Żnin na dzień 30.09.2024 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji udostępnionych przez Centrum Usług Wspólnych i Zarządzania Oświatą w Żninie

Dane przedstawiają rozkład procentowy zatrudnienia nauczycieli w dwóch przedszkolach miejskich, z uwzględnieniem trzech stopni awansu zawodowego: nauczycieli początkujących i bez stopnia awansu zawodowego, mianowanych oraz dyplomowanych.

Struktura kadry w **Przedszkolu Miejskim nr 1** jest wyraźnie dojrzała, z **dominacją nauczycieli na najwyższym szczeblu awansu zawodowego (48,48%)**. Udział nauczycieli początkujących (9,09%) jest minimalny, co może sprzyjać wysokiej jakości pracy dydaktycznej, ale jednocześnie wskazuje na niewielką wymianę pokoleniową. W **Przedszkolu Miejskim nr 2** nauczyciele początkujący stanowią istotnie większy udział w porównaniu z Przedszkolem Miejskim nr 1, tj. 23,67%, natomiast grupę o największym udziale stanowią nauczyciele mianowani – 46,3%. Strukturę zatrudnienia w Przedszkolu Miejskim nr 2 charakteryzuje niższy odsetek nauczycieli dyplomowanych, co może mieć przełożenie na poziom doświadczenia w zespole, ale jednocześnie wskazuje na potencjał rozwojowy.

Tabela 47. Struktura procentowa zatrudnienia nauczycieli wg stopnia awansu zawodowego w przedszkolach w Gminie Żnin na dzień 30.09.2024 r.

Nazwa jednostki oświatowej	Nauczyciel początkujący i bez stopnia awansu zawodowego		Nauczyciel mianowany		Nauczyciel dyplomowany	
	% osób	% etatów	% osób	% etatów	% osób	% etatów
PM1	11,76%	9,09%	41,18%	42,42%	47,06%	48,48%
PM2	26,32%	23,67%	42,11%	46,30%	31,58%	30,03%
Razem	19,44%	16,55%	41,67%	44,40%	38,89%	39,05%

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji udostępnionych przez Centrum Usług Wspólnych i Zarządzania Oświatą w Żninie

Zatrudnienie wysoko wykwalifikowanej kadry pedagogicznej wpływa na wysokość wydatków w jednostkach. Największe koszty w tym zakresie ponosi **Przedszkole Miejskie nr 1, gdzie ponad 90% kadry to nauczyciele mianowani i dyplomowani**. Nauczyciele mianowani i dyplomowani w Przedszkolu Miejskim nr 2 stanowią 76% kadry pedagogicznej.

Długofalowo należy dążyć do zachowania równowagi pomiędzy doświadczonymi a początkującymi nauczycielami, co umożliwi zarówno wysoką jakość edukacji, jak i płynną wymianę pokoleniową w placówkach.

6.2.5. Analiza zatrudnienie nauczycieli w przeliczeniu na liczbę dzieci

Jednym z kluczowych mierników efektywności zatrudnienia nauczycieli oraz jego wpływu na koszty funkcjonowania przedszkoli jest wskaźnik liczby dzieci przypadających na jeden etat nauczycielski. Wskaźnik ten, obliczany jest według wzoru:

$$\text{Wskaźnik liczby dzieci na 1 etat nauczycielski} = \frac{\text{liczba dzieci}}{\text{liczba etatów nauczycieli}}$$

Jego interpretacja jest jednoznaczna – im niższa wartość wskaźnika tym wyższe są koszty jednostkowe kształcenia i opieki, ponieważ większa liczba nauczycieli przypada na mniejszą liczbę wychowanków. Z kolei wyższy wskaźnik oznacza korzystniejsze wykorzystanie zasobów kadrowych, a tym samym mniejsze obciążenie budżetu jednostki samorządu terytorialnego.

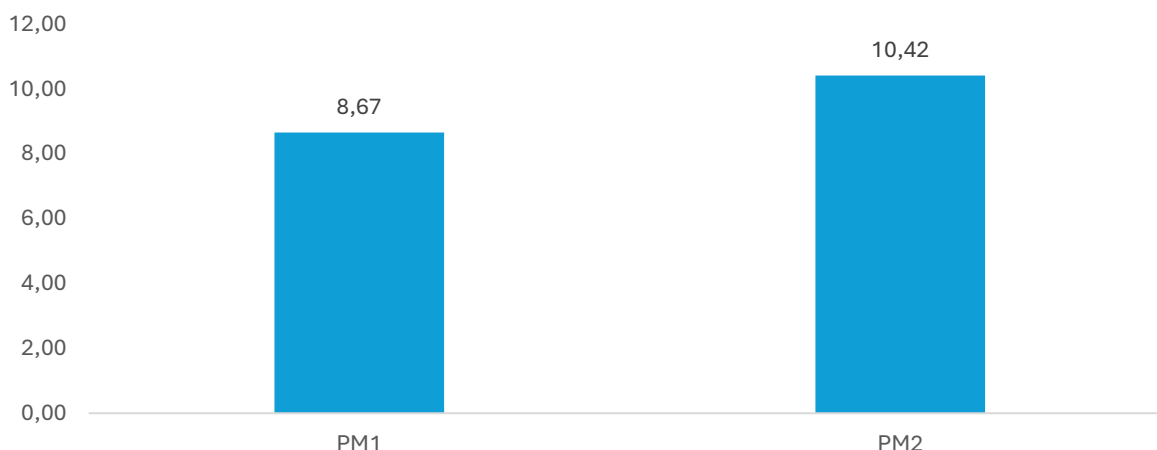
W roku 2024 średnia wartość wskaźnika dla przedszkoli w Gminie Żnin wyniosła 9,56. Oznacza to, że na jeden etat nauczycielski przypada przeciętnie 9 wychowanków.

Przedszkole Miejskie nr 1 charakteryzuje się **najniższą wartością wskaźnika**. Oznacza to, że na jeden etat nauczyciela przypada relatywnie najmniejsza liczba wychowanków. Taka sytuacja może być interpretowana dwojako: z jednej strony może sprzyjać indywidualizacji procesu dydaktycznego i podniesieniu jakości edukacji, a z drugiej strony może prowadzić do wzrostu kosztów jednostkowych funkcjonowania przedszkola, co z punktu widzenia efektywności finansowej jest niekorzystne.

W Przedszkolu Miejskim nr 2 wskaźnik kształtuje się na poziomie 10,42. W praktyce oznacza to bardziej racjonalne wykorzystanie kadry pedagogicznej i niższe koszty jednostkowe w porównaniu z Przedszkolem Miejskim nr 1. Różnice w poziomie wskaźnika pomiędzy Przedszkolem Miejskim nr 1 i Przedszkolem Miejskim nr 2 wskazują na zróżnicowaną politykę kadrową oraz organizację pracy w przedszkolach. Utrzymanie wskaźnika na zbyt niskim poziomie, jak w Przedszkolu Miejskim nr 1, może prowadzić do nieefektywnego wykorzystania środków publicznych. Z kolei wyższa wartość wskaźnika sprzyja racjonalizacji wydatków, choć wymaga zachowania równowagi, aby nie wpływać na obniżenie jakości kształcenia. Optymalny poziom wskaźnika powinien łączyć efektywność finansową z zapewnieniem odpowiednich warunków wychowania i opieki.

Przyjmując, że w przedszkolach obowiązuje maksymalna liczba 25 dzieci w oddziale, a nauczyciel realizuje swoje obowiązki w wymiarze 5 godzin dziennie, możliwe jest wyliczenie optymalnego wskaźnika z uwzględnieniem np. 10-godzinnego pobytu dzieci w przedszkolu. W takim przypadku jeden pełny etat nauczyciela odpowiada opiece nad około 12–13 dziećmi.

Wykres 36. Wskaźnik efektywności zatrudnienia - liczba uczniów przypadająca na 1 etat nauczyciela w 2024 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji Burmistrza Żnina o stanie realizacji zadań oświatowych Gminy Żnin w roku szkolnym 2023/2024 oraz na podstawie informacji udostępnionych przez Centrum Usług Wspólnych i Zarządzania Oświatą w Żninie

6.2.6. Analiza zatrudnienia nauczycieli w przeliczeniu na jeden oddział

Przeprowadzona analiza objęła **wskaźnik określający średnią liczbę etatów pedagogicznych przypadających na jeden oddział** w przedszkolach prowadzonych przez Gminę Żnin. Wskaźnik ten, obliczany jako iloraz łącznej liczby etatów nauczycielskich do liczby oddziałów w danej placówce, stanowi istotne narzędzie oceny efektywności wykorzystania zasobów kadrowych oraz racjonalnego planowania wydatków związanych z zatrudnieniem nauczycieli.

Wartość analizowanego parametru ma bezpośredni wpływ na całkowite koszty funkcjonowania przedszkoli i stanowi jedno z kluczowych obciążeń finansowych dla organu prowadzącego, jakim jest Gmina Żnin. **Średnia wartość wskaźnika dla przedszkoli w gminie wynosi 2,25 etatu nauczycielskiego na jeden oddział.** Na wysokość wskaźnika wpływa szereg czynników organizacyjnych i prawnych, w szczególności:

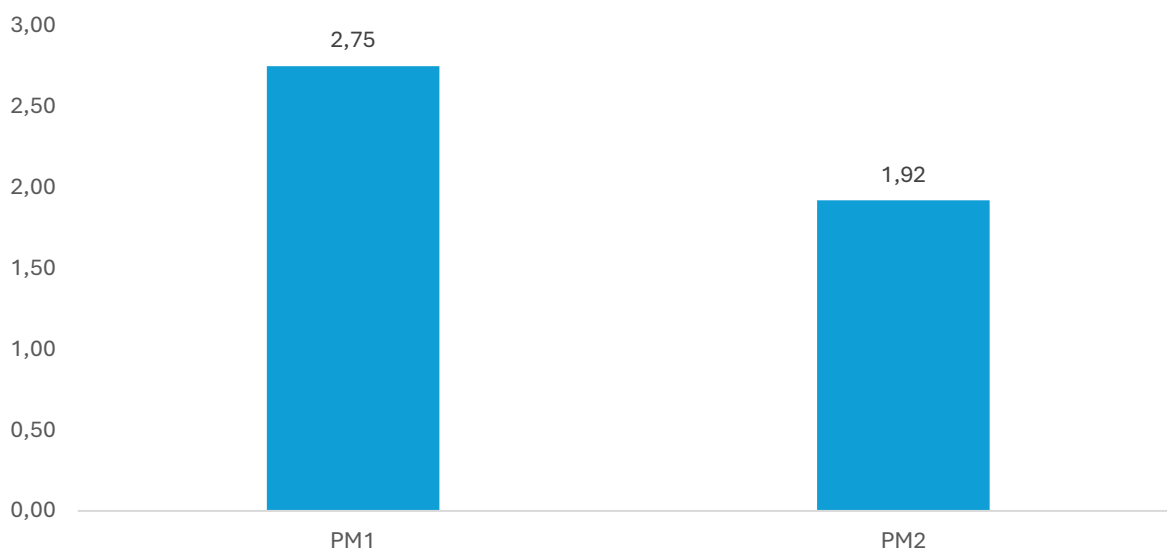
- długość dziennego czasu pracy oddziałów (wydłużony czas funkcjonowania generuje zwiększone zapotrzebowanie na etaty pedagogiczne),
- ustalone przez samorząd pensum dydaktyczne dla nauczycieli prowadzących grupy mieszane (obejmujące dzieci młodsze i sześciolatki), zgodnie z art. 42 ust. 7 pkt 3 Karty Nauczyciela,
- obecność nauczycieli współorganizujących proces kształcenia dzieci z orzeczeniami, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym,¹¹
- stosowanie dodatkowych form wsparcia w postaci zatrudnienie nauczyciela współorganizującego, zamiast pomocy nauczyciela,
- brak reorganizacji grup w przypadku spadku liczby dzieci po realizacji podstawy programowej.

Wskaźnik przekraczający wartość 2,0 interpretowany jest jako sygnał zwiększonych kosztów funkcjonowania przedszkola, wynikających z relatywnie wysokiego zatrudnienia kadry pedagogicznej w przeliczeniu na jeden oddział. W Przedszkolu Miejskim nr 2 wskaźnik ten kształtuje się poniżej progu 2,0 i wynosi 1,92. Odmienna sytuacja występuje w Przedszkolu Miejskim nr 1, gdzie wartość wskaźnika

¹¹ Dz. U z 2020, poz. 1309

wynosi 2,75, a więc istotnie przekracza zarówno wartość progową, jak i średnią dla Gminy Żnin. Może to świadczyć o szczególnych uwarunkowaniach organizacyjnych tej jednostki, wpływających na wzrost zapotrzebowania na etaty nauczycielskie.

Wykres 37. Liczba etatów nauczycieli przypadających na 1 oddział w przedszkolach Gminy Żnin w 2024 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji Burmistrza Żnina o stanie realizacji zadań oświatowych Gminy Żnin w roku szkolnym 2023/2024 oraz na podstawie informacji udostępnionych przez Centrum Usług Wspólnych i Zarządzenia Oświatą w Żninie

Przedszkole Miejskie nr 1, w którym wskaźnik istotnie przekracza wartość względem wskaźnika minimalnego, powinno zostać objęte pogłębioną analizą organizacyjną. Może to pozwolić na identyfikację możliwości optymalizacji kadrowej przy jednoczesnym zachowaniu odpowiedniej jakości świadczonych usług edukacyjnych. Rekomenduje się wdrożenie mechanizmów okresowej ewaluacji wskaźnika etatów pedagogicznych na oddział oraz rozważenie możliwości dostosowania struktury zatrudnienia do zmieniających się warunków demograficznych i organizacyjnych.

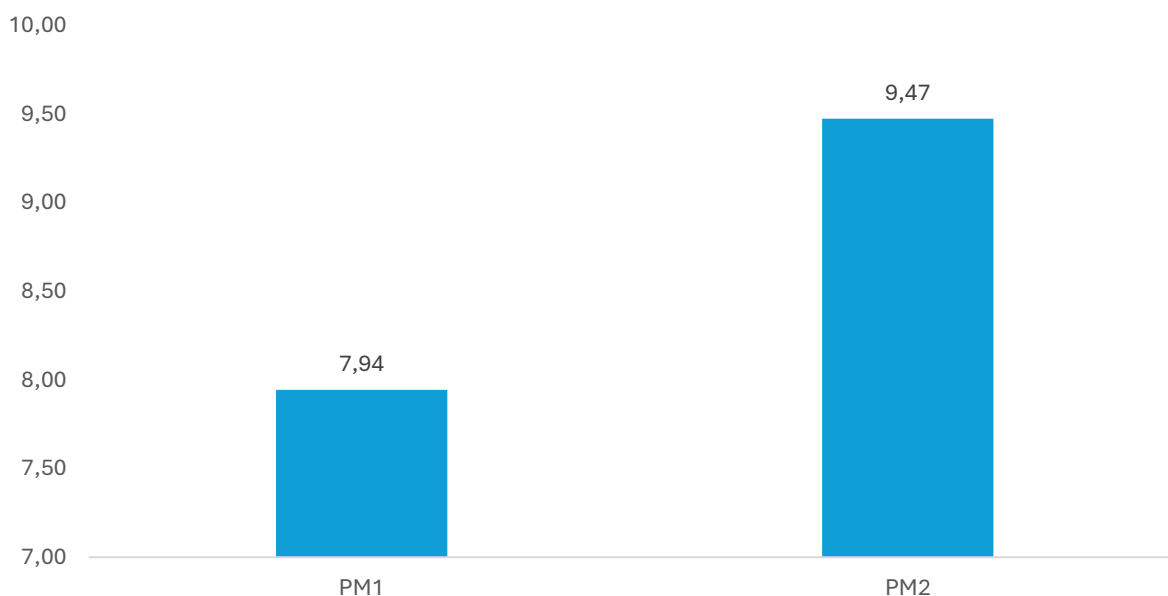
6.2.7. Analiza zatrudnienia kadry niepedagogicznej

W dwóch przedszkolach w gminie Żnin zatrudnionych na dzień 30 kwietnia 2025 roku było 37 osób na stanowiskach administracji i obsługi (37 etatów), w tym 4 etaty stanowiło zatrudnienie pracowników administracji – po jednym etacie intendenta i sekretarza przedszkola.

Analiza zatrudnienia na tych stanowiskach polegała na przeliczeniu wskaźnika efektywności zatrudnienia poprzez zestawienie liczby dzieci w przedszkolach w 2024 roku z liczbą etatów (liczba dzieci/suma etatów pracowników administracji i obsługi). **Średnia liczba dzieci na etat pracowników administracji i obsługi** dla przedszkoli w Gminie Żnin wynosi **8,73 dzieci/etat**. Istotnym aspektem przy ocenie wskaźnika jest fakt, że przedszkola objęte są wspólną obsługą finansowo-księgową, administracyjną oraz organizacyjną, świadczona przez Centrum Usług Wspólnych i Zarządzenia Oświatą w Żninie. W konsekwencji prowadzi to do niższego poziomu zatrudnienia na etatach administracyjnych w poszczególnych przedszkolach. W strukturze stanowisk administracyjnych w tych jednostkach nie występują stanowiska bezpośrednio związane z realizacją w szczególności zadań z zakresu finansowo-

księgowego oraz płacowego (np. główny księgowy). Funkcje te są realizowane poza strukturą organizacyjną przedszkoli.

Wykres 38. Liczba uczniów przypadająca na 1 etat niepedagogiczny w przedszkolach Gminy Żnin w 2024 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji Burmistrza Żnina o stanie realizacji zadań oświatowych Gminy Żnin w roku szkolnym 2023/2024 oraz na podstawie informacji udostępnionych przez Centrum Usług Wspólnych i Zarządzania Oświatą w Żninie

Analiza wskaźnika liczby dzieci przypadających na jeden etat pracownika niepedagogicznego wykazuje istotne zróżnicowanie pomiędzy Przedszkolem Miejskim nr 1 a Przedszkolem Miejskim nr 2. **Wartość wskaźnika dla Przedszkola Miejskiego nr 1 wynosi on 7,94**, podczas gdy w **Przedszkolu Miejskim nr 2 kształtuje się na poziomie 9,47**. Różnica w wysokości wskaźnika wynosząca 1,53, może być efektem zarówno z różnic w sposobie organizacji pracy, jak i odmiennych uwarunkowań funkcjonalnych przedszkoli (np. liczba budynków, powierzchnia użytkowa obiektów czy zakres zadań przypisanych personelowi niepedagogicznemu). Warto podkreślić, że w obu jednostkach zatrudniona jest porównywalna liczba pracowników niepedagogicznych: 18 etatów w Przedszkolu Miejskim nr 1 i 19 etatów w Przedszkolu Miejskim nr 2. Oznacza to, że przyczyną różnicy we wskaźniku jest głównie odmienna liczba dzieci uczęszczających do każdej z placówek.

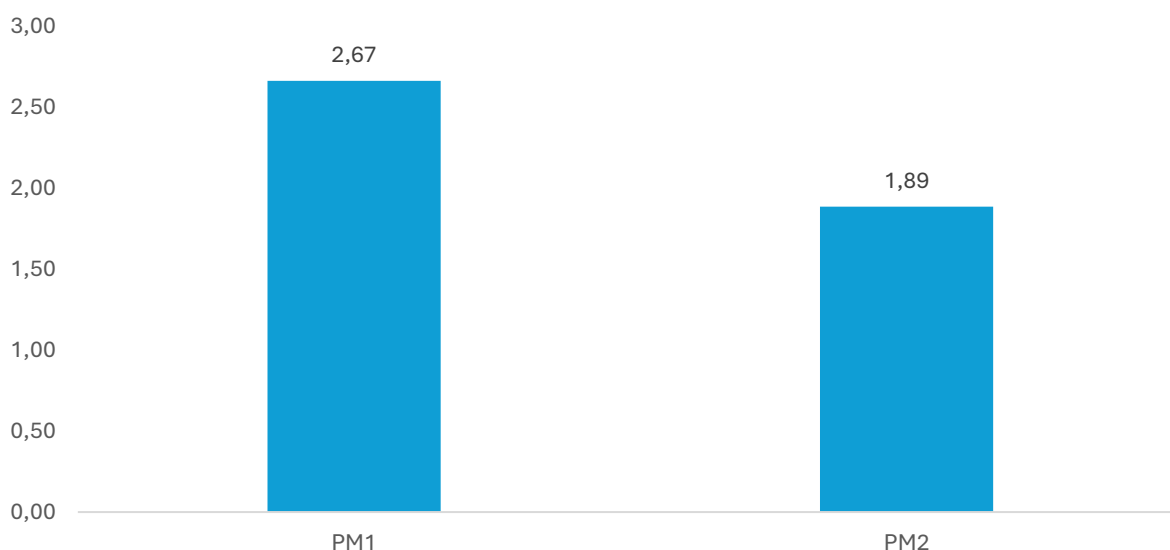
Pomimo zbliżonej liczby etatów niepedagogicznych liczba oddziałów przedszkolnych w analizowanych jednostkach różni się istotnie – Przedszkole Miejskie prowadzi 6 oddziałów, natomiast Przedszkole Miejskie nr 2 - 9. W praktyce oznacza to, że niemal identyczna liczba personelu obsługowo-administracyjnego w Przedszkolu Miejskim nr 2 musi zabezpieczyć potrzeby znacznie większej liczby oddziałów oraz liczniejszej grupy dzieci, co może świadczyć o zwiększonej efektywności organizacyjnej, polegającej na bardziej intensywnym wykorzystaniu zasobów kadrowych.

Personel obsługowy odgrywa kluczową rolę w zapewnieniu sprawnego funkcjonowania przedszkoli. Do tej grupy zalicza się m.in. pracowników odpowiedzialnych za utrzymanie czystości (sprzątaczkę, woźną), pomoc nauczyciela, pracowników technicznych (konserwatorów) oraz personel kuchenny (kucharki i pomoce kuchenne). Zakres ich obowiązków ma bezpośredni wpływ na zapewnienie dzieciom bezpiecznego i dobrze zorganizowanego środowiska.

Średnia liczba etatów pracowników obsługi przypadających na jeden oddział w przedszkolach prowadzonych przez Gminę Żnin wynosi 2,28. **Najwyższy wskaźnik** z odnotowano **Przedszkolu Miejskim nr 1 – 2,67 etatu na oddział**, natomiast **najniższy** w **Przedszkolu Miejskim nr 2 – 1,89 etatu na oddział**.

Wskaźnik ten stanowi istotne narzędzie analityczne, umożliwiające ocenę adekwatności zatrudnienia personelu obsługowego względem liczby oddziałów oraz ułatwiające porównanie struktury zatrudnienia w placówkach o podobnej strukturze.

Wykres 39. Liczba etatów pracowników obsługi przypadających na 1 oddział w przedszkolach Gminy Żnin w 2024 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji Burmistrza Żnina o stanie realizacji zadań oświatowych Gminy Żnin w roku szkolnym 2023/2024 oraz na podstawie informacji udostępnionych przez Centrum Usług Wspólnych i Zarządzania Oświatą w Żninie

Przeprowadzona analiza wykazała wyraźne różnice w zakresie liczby etatów pracowników obsługi przypadających na jeden oddział. Wyniki te wskazują na potrzebę dokonania przeglądu obecnej polityki zatrudnienia, ze szczególnym uwzględnieniem realnych potrzeb poszczególnych jednostek, tak aby możliwe było ujednoczenie standardów organizacyjnych w przedszkolach prowadzonych przez Gminę Żnin.

Rekomenduje się dokonanie pogłębionej analizy zakresów czynności oraz rzeczywistego obciążenia pracą personelu niepedagogicznego w obu placówkach. Pozwoli to na dostosowanie struktur kadrowych do specyfiki funkcjonowania danej jednostki, przy jednoczesnym zachowaniu wysokiej jakości realizowanych zadań administracyjno-technicznych oraz racjonalizacji kosztów funkcjonowania przedszkoli.

6.2.8. Struktura wydatków i koszt kształcenia ucznia w miejskich przedszkolach

Z uwagi na efektywne zarządzanie zasobami finansowymi, w poniższej tabeli przedstawiono strukturę wydatków ponoszonych przez oba przedszkola, uwzględniając ich podział na różne kategorie kosztów. Analiza tych danych pozwala na ocenę alokacji środków oraz identyfikację obszarów wymagających optymalizacji w kontekście zarządzania finansami jednostek oświatowych. Wydatki bieżące ogółem w analizowanych przedszkolach wynoszą **7 690 897 zł**.

Tabela 48. Wydatki w przedszkolach w podziale na rodzaje wydatków w 2024 roku

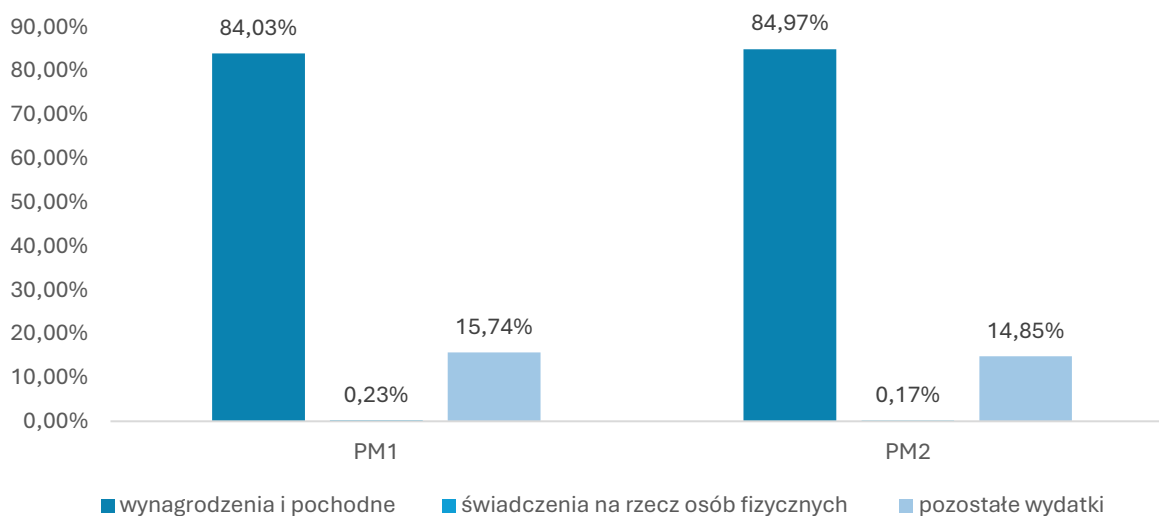
Kategorie kosztów	PM1	PM2	Razem
wynagrodzenia i pochodne	2 915 875	3 586 506	6 502 381
świadczenia na rzecz osób fizycznych	8 097	7 316	15 413
pozostałe wydatki	546 100	627 003	1 173 103
Razem	3 470 072	4 220 825	7 690 897

Źródło: opracowanie własne na podstawie jednostkowych sprawozdań Rb-28S za 2024 rok udostępnionych przez Centrum Usług Wspólnych i Zarządzania Oświatą w Żninie

Analiza przedstawionych danych wskazuje na **dominującą rolę wynagrodzeń** w strukturze kosztów przedszkoli gminnych w Żninie. Wynagrodzenia stanowią największy udział w wydatkach jednostek, podkreślając ich kluczowe znaczenie w ogólnych kosztach ich funkcjonowania. **Całkowite wydatki na wynagrodzenia wynoszą 6 502 381 zł, co odpowiada około 84,5% całkowitych wydatków bieżących.**

Ze względu na dominującą rolę wynagrodzeń w strukturze kosztów, **warto przeanalizować możliwości ich optymalizacji, na przykład przez lepsze dopasowanie liczby personelu do liczby dzieci w oddziałach.** Strukturę procentową rozkładu kosztów w poszczególnych przedszkolach przedstawia wykres poniżej.

Wykres 40. Struktura wydatków bieżących w poszczególnych przedszkolach miejskich w 2024 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie jednostkowych sprawozdań Rb-28S za 2024 rok udostępnionych przez Centrum Usług Wspólnych i Zarządzania Oświatą w Żninie

W strukturze wydatków bieżących obu analizowanych jednostek dominującą pozycję stanowią wydatki na wynagrodzenia i pochodne. W **Przedszkolu Miejskim nr 2 ich udział wynosi 84,97%**, natomiast w **Przedszkolu Miejskim nr 1, udział ten kształtuje się na poziomie 84,03%**. Różnice między tymi wartościami są nieznaczne, co wskazuje na zbliżoną strukturę kosztów obu placówek.

Pozostałe wydatki stanowią odpowiednio 15,74% w Przedszkolu Miejskim nr 1 oraz 14,85% w Przedszkolu Miejskim nr 2. Struktura tej kategorii dowodzi, że poza wynagrodzeniami koszty operacyjne mają relatywnie ograniczony wpływ na całkowite wydatki bieżące. Warto przy tym zauważyć,

iz aż 25% wydatków pozostałych stanowią odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych, które wynoszą 136 382 zł w przypadku Przedszkola Miejskiego nr 1 oraz 157 833 zł w Przedszkolu Miejskim nr 2.

Biorąc pod uwagę, że wysokość odpisów na fundusz świadczeń socjalnych jest bezpośrednio uzależniona od poziomu zatrudnienia, należy stwierdzić, że całkowite koszty związane z zatrudnieniem personelu (zarówno pedagogicznego, jak i niepedagogicznego) kształtują się na poziomie około 88% całkowitych wydatków bieżących obu jednostek. Analiza danych wskazuje, że budżety przedszkoli są w zdecydowanej większości determinowane przez koszty pracy, co ogranicza elastyczność w zakresie innych kategorii wydatkowych i ma istotny wpływ na średni koszt utrzymania jednego dziecka w miejskim przedszkolu.

Przedszkola stanowią jednostki obsługiwane przez Centrum Usług Wspólnych i Zarządzania Oświatą w Żninie. Z tego też względu przy kalkulacji kosztów utrzymania 1 ucznia uwzględniono koszty funkcjonowania jednostki obsługującej.

Średni miesięczny koszt utrzymania jednego dziecka w analizowanych przedszkolach wynosi 2 161,91 zł w Przedszkolu Miejskim nr 1 i 2 065,09 zł w Przedszkolu Miejskim nr 2.

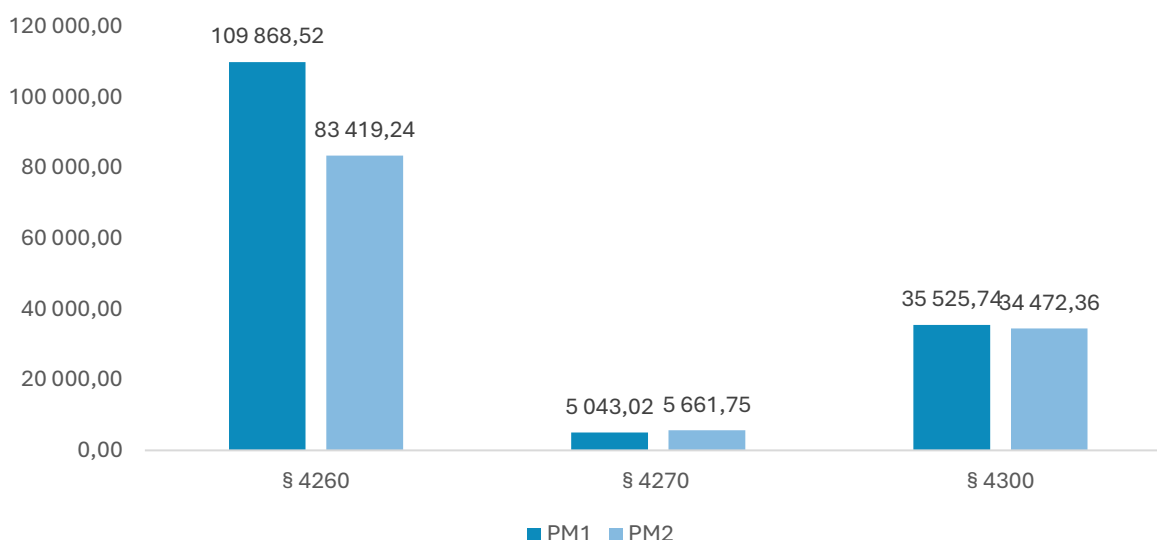
6.2.9. Bieżące koszty związane z utrzymaniem budynków miejskich przedszkoli

Do czynników wpływających na wyższy poziom wydatków zaliczyć można również kwestie infrastrukturalne, takie jak utrzymanie nieruchomości charakteryzujących się wysokimi kosztami eksploatacyjnymi (np. wiek budynku, częstotliwość i zakres prac remontowych). Istotną pozycję w budżecie stanowi zabezpieczenie środków na zakup energii elektrycznej i ciepłej niezbędnych do funkcjonowania jednostek oświatowych.

Najwyższe roczne koszty związane z **zakupem energii elektrycznej i ciepłej** poniosło w 2024 roku **Przedszkole Miejskie nr 1, osiągając poziom 109 868,52 zł**, co stanowiło 20% wszystkich pozostałych wydatków tej jednostki. Z kolei w Przedszkolu Miejskim nr 2 koszty poniesione na zakup energii wyniosły 83 419,24 zł (13,3% pozostałych wydatków).

Strukturę kosztów związanych z funkcjonowaniem przedszkoli przedstawia wykres: *Koszty zakupu energii, usług remontowych i usług pozostałych w poszczególnych miejskich przedszkolach w 2024 roku.*

Wykres 41. Koszty zakupu energii, usług remontowych i usług pozostałych w poszczególnych miejskich przedszkolach w Gminie Żnin w 2024 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie jednostkowych sprawozdań Rb-28S za 2024 rok udostępnionych przez Centrum Usług Wspólnych i Zarządzania Oświatą w Żninie

Zróźnicowanie kosztów energii elektrycznej i ciepłej pomiędzy poszczególnymi przedszkolami wskazuje na istotne dysproporcje w efektywności energetycznej oraz potencjalnie różne uwarunkowania infrastrukturalne placówek. **Najwyższy udział tych wydatków w budżecie operacyjnym może stanowić istotne obciążenie dla funkcjonowania jednostki i wymaga analizy pod kątem możliwości optymalizacji zużycia energii oraz modernizacji energetycznej obiektów.**

6.2.10. Wnioski podsumowujące

1. Średnia liczebność oddziału przedszkolnego w Gminie Żnin w roku szkolnym 2023/2024 wyniosła **21,95 dzieci na oddział**. W porównaniu z rokiem poprzednim odnotowano niewielki spadek tego wskaźnika – z 22,01 do 21,95.
2. Struktura awansów zawodowych kadry pedagogicznej w przedszkolach podlegających nadzorowi Gminy Żnin wykazuje, iż zdecydowaną większość, ponad **83%, stanowią nauczyciele mianowani i dyplomowani**, przy czym nauczyciele dyplomowani stanowią około 39% ogółu zatrudnionych nauczycieli.
3. Średni wskaźnik liczby uczniów przypadający na jeden etat nauczyciela w przedszkolach Gminy Żnin **wynosi 9,56**, co oznacza, że na 1 etat nauczyciela przypada średnio 9 wychowanków przedszkola.
4. Średnia liczba dzieci na etat pracowników administracji i obsługi dla przedszkoli w Gminie Żnin **wynosi 8,73 na jeden etat**.
5. Analiza wskaźnika ujawnia istotne różnice w zakresie liczby etatów pracowników obsługi przypadających na jeden oddział pomiędzy Przedszkolem Miejskim nr 1 a Przedszkolem Miejskim nr 2. Wartość wskaźnika wynosi odpowiednio **2,67 i 1,89 etatu na oddział**.
6. Średni miesięczny koszt utrzymania jednego dziecka w analizowanych przedszkolach **wynosi 2 161,91 zł w Przedszkolu Miejskim nr 1 i 2 065,09 zł w Przedszkolu Miejskim nr 2**.
7. Najwyższe roczne koszty związane z **zakupem energii elektrycznej i ciepłej** poniosło w 2024 roku **Przedszkole Miejskie nr 1, osiągając poziom 109 868,52 zł**, co stanowiło 20% wszystkich pozostałych wydatków tej jednostki.

6.3. Szkoły podstawowe

W roku szkolnym 2023/2024 na terenie Gminy Żnin funkcjonowało pięć szkół podstawowych, z czego trzy zlokalizowane były w granicach administracyjnych miasta, natomiast dwie pełniły rolę szkół wiejskich.

Dla porównania w roku szkolnym 2019/2020 działało sześć jednostek realizujących kształcenie na poziomie podstawowym. W roku szkolnym 2021/2022 podjęto decyzję o likwidacji filii szkoły podstawowej w Cerkwicy. Zmiana ta miała marginalny wpływ na ogólne wskaźniki, ponieważ uczęszczała do niej niewielka liczba uczniów – 29 w roku szkolnym 2019/2020 i 14 w roku szkolnym 2020/2021.

6.3.1. Liczba dzieci w szkołach podstawowych

W roku szkolnym 2023/2024 do szkół podstawowych podlegających nadzorowi Gminy Żnin uczęszczało łącznie 1511 uczniów, w tym 20 uczniów narodowości ukraińskiej. Napływ dzieci i młodzieży z Ukrainy, będący następstwem wybuchu wojny na terytorium tego państwa, nie spowodował istotnej poprawy **wskaźników demograficznych w placówkach oświatowych na poziomie podstawowym**. Obecność uczniów pochodzenia ukraińskiego w szkołach gminnych wynikała z wejścia w życie ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym toczącym się na terytorium tego państwa, która stworzyła ramy prawne umożliwiające ich integrację z polskim systemem edukacji.

Tabela 49. Liczba dzieci w poszczególnych szkołach podstawowych w Gminie Żnin w latach szkolnych 2019/2020, 2020/2021, 2021/2022, 2022/2023, 2023/2024

Jednostka	Liczba dzieci 2019/2020	Liczba dzieci 2020/2021	Liczba dzieci 2021/2022	Liczba dzieci 2022/2023	Liczba dzieci 2023/2024
Szkoła Podstawowa nr 1	509	505	571	502	430
Szkoła Podstawowa nr 2	551	470	449	425	421
Szkoła Podstawowa nr 5	501	473	544	525	511
Szkoła Podstawowa im. Klemensa Janickiego w Januszkowie	101	85	78	75	75
Szkoła Podstawowa im. Anny i Alfreda Krzyckich w Słębowie	86	67	83	81	74
Filia w Cerkwicy	29	14	-	-	-
Razem	1 777	1 614	1 725	1 608	1 511

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji Burmistrza Żnina o stanie realizacji zadań oświatowych Gminy Żnin w roku szkolnym 2019/2020, 2020/2021, 2021/2022, 2022/2023, 2023/2024

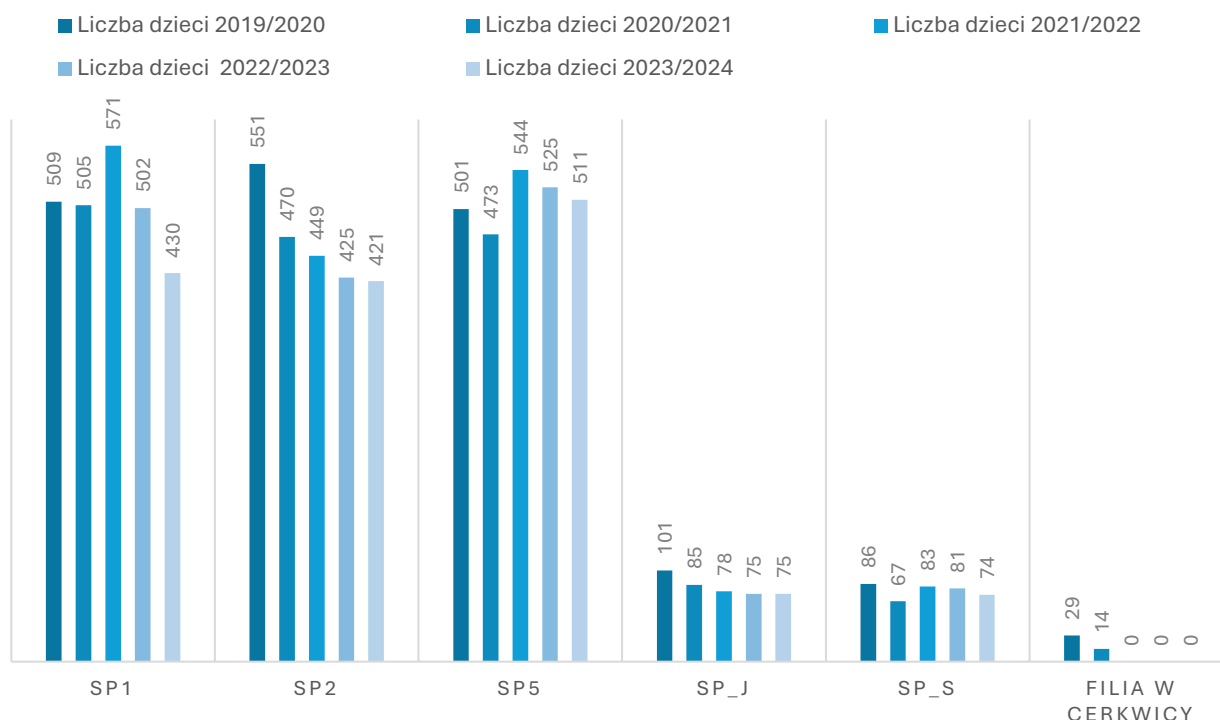
Największą placówką edukacyjną w Żninie jest **Szkoła Podstawowa nr 5**, w której w roku szkolnym 2023/2024 kształciło się **511 uczniów**.

Z kolei najmniejsze szkoły podstawowe w gminie to **Szkoła Podstawowa w Januszkowie** oraz **Szkoła Podstawowa w Słębowie**, w których naukę pobiera odpowiednio **75 i 74 uczniów**.

W roku szkolnym **2023/2024** szkołach podstawowych na terenie gminy odnotowano **spadek liczby uczniów o 97** w porównaniu z rokiem szkolnym **2022/2023**. Zmiana ta stanowi istotny element wpływający na strukturę organizacyjną szkół. W odniesieniu do **roku szkolnego 2019/2020**, **liczba uczniów zmniejszyła o 266, co potwierdza tendencję spadkową**.

W roku szkolnym 2021/2022 odnotowano przejściowe odwrócenie dotychczasowej tendencji spadkowej, liczba uczniów wzrosła o 111 w porównaniu z rokiem poprzednim. Zjawisko to było bezpośrednio związane z zakończeniem działalności niepublicznej placówki oświatowej - „Trójka” Społeczna Szkoła Podstawowa im. Armii Krajowej w Żninie. Uczniowie tej szkoły zostali włączeni do społeczności Szkoły Podstawowej nr 1 i Szkoły Podstawowej nr 5.

Wykres 42. Dynamika zmian liczby uczniów w poszczególnych szkołach podstawowych na terenie Gminy Żnin w latach 2019/2020 - 2023/2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji Burmistrza Żnina o stanie realizacji zadań oświatowych Gminy Żnin w roku szkolnym 2019/2020, 2020/2021, 2021/2022, 2022/2023, 2023/2024

W analizowanym okresie obserwujemy systematyczny spadek liczby uczniów. Na przestrzeni badanego okresu jedynie Szkoła Podstawowa nr 5 jako jedyna odnotowała nieznaczny wzrost w 2023/2024 (o 10 uczniów) w porównaniu do roku szkolnego 2019/2020. Największy spadek liczby uczniów w okresie pięcioletnim odnotowano w Szkole Podstawowej nr 2, który wyniósł 130 uczniów, co odpowiada redukcji o **prawie 24%**.

Szkoła Podstawowa w Januszkowie oraz Szkoła Podstawowa w Słębowie, odnotowały również spadek, choć w Szkole Podstawowej w Januszkowie był on największy i wyniósł prawie 26%, tj. o 26 uczniów w porównaniu do roku szkolnego 2019/2020.

Dane wskazują na **długofalowy proces depopulacji w gminie, co znajduje odzwierciedlenie w liczbie uczniów szkół podstawowych**. Spośród wszystkich szkół **jedynie Szkoła Podstawowa nr 5 utrzymuje stabilny poziom uczniów**, podczas gdy pozostałe notują spadki, szczególnie wyraźne w Szkole Podstawowej nr 2. Szkoły wiejskie utrzymują niski poziom liczby uczniów, a zmiany w nich są mniej dynamiczne, lecz konsekwentnie malejące.

6.3.2. Liczba oddziałów w szkołach podstawowych

W roku szkolnym 2023/2024 w szkołach podstawowych działały **73 oddziały**. Była to liczba o **13 niższa** w porównaniu do roku szkolnego 2019/2020, co wskazuje na systematyczny spadek liczby oddziałów na przestrzeni ostatnich 5 lat i jest konsekwencją zmniejszającej się liczby uczniów.

W strukturze organizacyjnej szkół podstawowych na terenie Gminy Żnin jednostki na terenie miasta posiadają od 19 do 20 oddziałów. Natomiast w dwóch szkołach wiejskich liczba oddziałów waha się od 6 do 8 oddziałów, co oznacza, że w strukturze szkoły nie funkcjonują wszystkie poziomy edukacji

szkolnej. Dane te wskazują na wyraźne zróżnicowanie wielkości organizacyjnej szkół, które może bezpośrednio wpływać na efektywność ich funkcjonowania – zarówno w aspekcie organizacyjnym, jak i kosztowym.

Tabela 50. Liczba oddziałów (łącznie z oddziałami przygotowawczymi) w szkołach podstawowych na terenie Gminy Żnin w latach 2019/2020 - 2023/2024

Jednostka	Liczba oddziałów 2019/2020	Liczba oddziałów 2020/2021	Liczba oddziałów 2021/2022	Liczba oddziałów 2022/2023	Liczba oddziałów 2023/2024
Szkoła Podstawowa nr 1	22	21	22	20	19
Szkoła Podstawowa nr 2	25	21	21	19	19
Szkoła Podstawowa nr 5	21	21	21	21	21
Szkoła Podstawowa im. Klemensa Janickiego w Januszkowie	7	7	6	6	6
Szkoła Podstawowa im. Anny i Alfreda Krzyckich w Słębowie	7	7	8	8	8
Filia w Cerkwicy	4	2	-	-	-
Razem	86	79	78	74	73

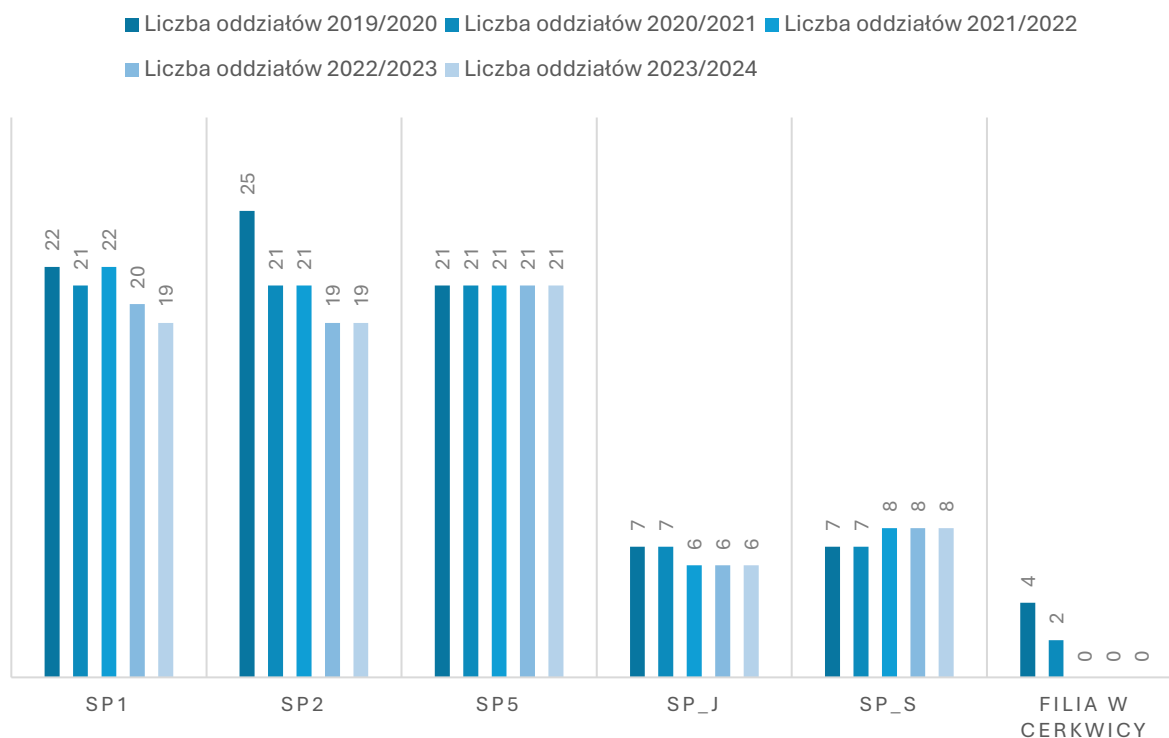
Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji Burmistrza Żnina o stanie realizacji zadań oświatowych Gminy Żnin w roku szkolnym 2019/2020, 2020/2021, 2021/2022, 2022/2023, 2023/2024

W roku szkolnym 2023/2024, w porównaniu z rokiem szkolnym 2022/2023, nastąpiło zmniejszenie liczby oddziałów. Największy spadek liczby oddziałów nastąpił w roku szkolnym 202/2021 w stosunku do roku ubiegłego, tj. o 7 oddziałów.

Największy spadek liczby oddziałów odnotowano w **Szkole Podstawowej nr 2 (o 6 oddziałów)**. Jednocześnie w Szkole Podstawowej nr 5 liczba oddziałów przez okres analizowanych 5 lat pozostaje na niezmiennym poziomie 21 oddziałów. Jako jedyna szkoła ta nie odnotowała w żadnym analizowanym roku redukcji liczby oddziałów w przeciwieństwie do pozostałych szkół. **Wzrost o 1 oddział odnotowano w Szkole Podstawowej w Słębowie.**

Poniższy wykres ilustruje dynamikę zmian liczby oddziałów w poszczególnych szkołach podstawowych na przestrzeni analizowanego okresu.

Wykres 43. Dynamika zmian liczby oddziałów w poszczególnych szkołach podstawowych na terenie Gminy Żnin w latach 2019/2020 - 2023/2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji Burmistrza Żnina o stanie realizacji zadań oświatowych Gminy Żnin w roku szkolnym 2019/2020, 2020/2021, 2021/2022, 2022/2023, 2023/2024

Na podstawie danych liczbowych dotyczących liczby oddziałów w poszczególnych szkołach podstawowych Gminy Żnin w latach 2019/2020 - 2023/2024 można zaobserwować tendencje spadkowe, z wyłączeniem Szkoły Podstawowej nr 5, które są efektem lokalnych procesów demograficznych.

Najbardziej znaczącą zmianą w analizowanym okresie jest systematyczna i dynamiczna redukcja liczby oddziałów w Szkole Podstawowej nr 2, która od roku szkolnego 2019/2020 zmniejszyła się aż o 6 oddziałów, co oznacza redukcję liczby oddziałów o 24%. To zjawisko może świadczyć o spadku liczby uczniów w obwodzie szkolnym, o zmianie preferencji rodziców w stosunku do wyboru szkoły oraz zmianach w strukturze demograficznej ludności (np. starzenie się populacji lub migracje wewnętrzne).

6.3.3. Liczebność oddziałów w szkołach podstawowych

Liczba uczniów uczęszczających do szkół podstawowych oraz liczba funkcjonujących oddziałów pozostają ze sobą w ścisłej zależności, mając istotny wpływ na średnią liczebność oddziału szkolnego. To właśnie relacja pomiędzy tymi danymi decyduje o poziomie organizacyjnej i finansowej efektywności danej jednostki oświatowej.

Średnią liczebność oddziałów szkolnych w poszczególnych szkołach podstawowych w latach 2019/2020 – 2023/2024 przedstawia tabela.

Tabela 51. Średnia liczebność oddziałów szkolnych w poszczególnych szkołach podstawowych w latach 2019/2020 – 2023/2024 na terenie Gminy Żnin

Jednostka	liczebność oddziału 2019/2020	liczebność oddziału 2020/2021	liczebność oddziału 2021/2022	liczebność oddziału 2022/2023	liczebność oddziału 2023/2024
Szkoła Podstawowa nr 1	23,14	24,05	25,95	25,10	22,63
Szkoła Podstawowa nr 2	22,04	22,38	21,38	22,37	22,16
Szkoła Podstawowa nr 5	23,86	22,52	25,90	25,00	24,33
Szkoła Podstawowa im. Klemensa Janickiego w Januszkowie	14,43	12,14	13,00	12,50	12,50
Szkoła Podstawowa im. Anny i Alberta Krzyckich w Słębowie	12,29	9,57	10,38	10,13	9,25
Filia w Cerkwicy	7,25	7,00	-	-	-
Razem	17,17	16,28	19,32	19,02	18,17

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji Burmistrza Żnina o stanie realizacji zadań oświatowych Gminy Żnin w roku szkolnym 2019/2020, 2020/2021, 2021/2022, 2022/2023, 2023/2024

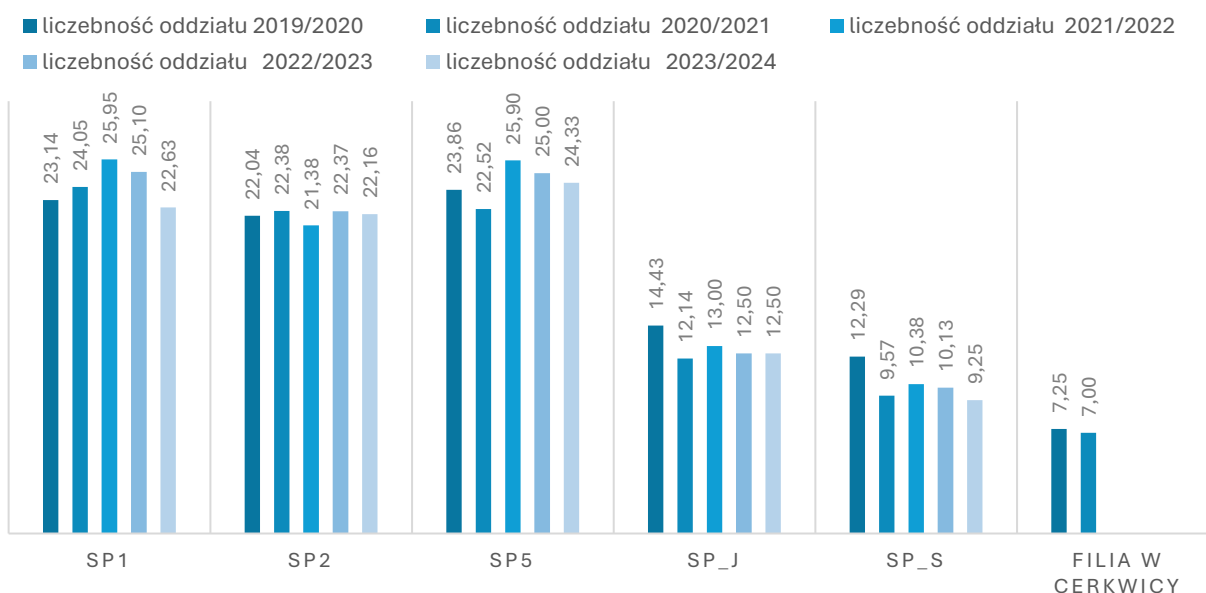
Wskaźnik średniej liczebności uczniów przypadających na jeden oddział jest istotnym narzędziem oceny efektywności organizacyjnej jednostek oświatowych, zarówno z punktu widzenia racjonalnego wykorzystania zasobów, jak i kosztów funkcjonowania szkół.

W roku szkolnym **2023/2024 średnia liczebność uczniów w oddziałach w szkołach podstawowych Gminy Żnin wynosiła 18 uczniów.**

Najwyższą średnią liczebność - na poziomie 24 uczniów w oddziale – odnotowano w Szkole Podstawowej nr 5. Z kolei **najniższa średnia liczebność oddziałów została zarejestrowana w Szkole Podstawowej w Słębowie, gdzie wyniosła ona około 9 uczniów.**

Zgodnie z przepisami liczba uczniów w klasach I-III nie może przekraczać 25, a przekroczenie 24 uczniów w klasie pierwszej skutkuje koniecznością organizowania podziału na grupy w klasach IV – VIII na niektórych przedmiotach (m.in. język obcy, informatyka, zajęcia wychowania fizycznego), co może generować dodatkowe koszty. **Większość szkół funkcjonuje poniżej poziomu średniej liczebności uczniów w oddziale**, który byłby uznany za organizacyjnie i finansowo optymalny. Taki stan może prowadzić do wzrostu kosztów jednostkowych przypadających na ucznia, a także do niedostatecznego wykorzystania potencjału kadrowego i infrastrukturalnego jednostek.

Wykres 44. Średnia liczebność oddziałów w poszczególnych szkołach podstawowych w latach 2019/2020 – 2023/2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji Burmistrza Żnina o stanie realizacji zadań oświatowych Gminy Żnin w roku szkolnym 2019/2020, 2020/2021, 2021/2022, 2022/2023, 2023/2024

Systematyczny wzrost średniej liczebności oddziałów szkolnych odnotowano w Szkole Podstawowej nr 5 - z poziomu 23,86 uczniów na oddział w roku szkolnym 2019/2020 do 24,33 w roku szkolnym 2023/2024. Wzrosty te są bezpośrednią konsekwencją zwiększenia ogólnej liczby uczniów w tej szkole. Warto też podkreślić, że w Szkole Podstawowej nr 2, w której nastąpił spadek ogólnej liczby uczniów, nie zaobserwowano istotnego zmniejszenia średniej liczebności oddziałów. **Świadczy to o skutecznym i elastycznym działaniu organu prowadzącego w zakresie dostosowywania struktury organizacyjnej szkół do zmieniających się warunków demograficznych i edukacyjnych, jeśli chodzi o strukturę organizacyjną jednostek nadzorowanych.**

6.3.4. Analiza struktury zatrudnienia nauczycieli

Według stanu organizacyjnego na dzień 30 września 2024 roku w analizowanych jednostkach zatrudnionych było 211 nauczycieli, co w przeliczeniu na etaty daje 197,25 etatu.

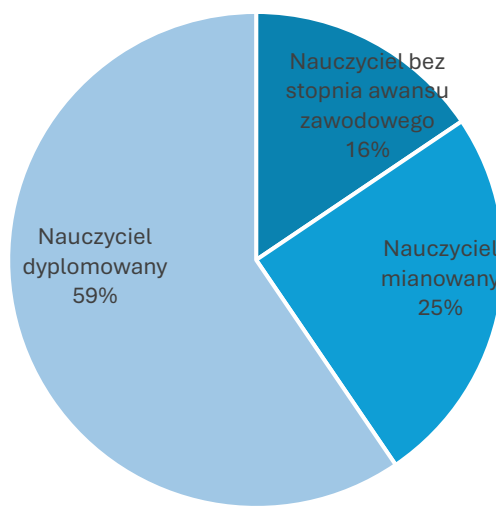
Tabela 52. Struktura zatrudnienia nauczycieli wg stopnia awansu zawodowego w szkołach podstawowych na terenie Gminy Żnin

Nazwa jednostki oświatowej	Nauczyciel początkujący i bez stopnia awansu zawodowego		Nauczyciel mianowany		Nauczyciel dyplomowany		Razem	
	osoby	etaty	osoby	etaty	osoby	etaty	osoby	etaty
SP1	1	1,00	14	13,56	35	35,00	50	49,56
SP2	21	21,00	15	15,00	25	23,22	61	59,22
SP5	3	3,00	10	10,00	39	39,00	52	52,00
SP_J	4	3,14	5	3,61	16	10,78	25	17,53
SP_S	3	2,55	7	7,00	13	9,39	23	18,94
Razem	32	30,69	51	49,17	128	117,39	211	197,25

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji udostępnionych przez Centrum Usług Wspólnych i Zarządzania Oświatą w Żninie

Struktura awansów zawodowych kadry pedagogicznej w szkołach podstawowych podlegających nadzorowi Gminy Żnin wykazuje istotne obciążenie dla budżetu gminy. Zdecydowaną większość, blisko 85%, stanowią nauczyciele mianowani i dyplomowani, przy czym nauczyciele dyplomowani stanowią 59% ogółu zatrudnionych nauczycieli.

Wykres 45. Struktura zatrudnienia nauczycieli wg stopnia awansu zawodowego w szkołach podstawowych prowadzonych przez Gminę Żnin

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji udostępnionych przez Centrum Usług Wspólnych i Zarządzania Oświatą w Żninie

Najwyższy odsetek nauczycieli dyplomowanych zatrudnionych jest w Szkole Podstawowej nr 5 (75%) oraz w Szkole Podstawowej nr 1 (70,62%). Natomiast w Szkole Podstawowej nr 2 nauczyciele dyplomowani stanowią zaledwie 39,21%.

Tabela 53. Struktura procentowa zatrudnienia nauczycieli wg stopnia awansu zawodowego w szkołach podstawowych na terenie Gminy Żnin

Nazwa jednostki oświatowej	Nauczyciel początkujący i bez stopnia awansu zawodowego		Nauczyciel mianowany		Nauczyciel dyplomowany	
	% osób	% etatów	% osób	% etatów	% osób	% etatów
SP1	2,00%	2,02%	28,00%	27,36%	70,00%	70,62%
SP2	34,43%	35,46%	24,59%	25,33%	40,98%	39,21%
SP5	5,77%	5,77%	19,23%	19,23%	75,00%	75,00%
SP_Januszkowo	16,00%	17,91%	20,00%	20,59%	64,00%	61,49%
SP_Słębowo	13,04%	13,46%	30,43%	36,96%	56,52%	49,58%
Razem	15,17%	15,56%	24,17%	24,93%	60,66%	59,51%

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji udostępnionych przez Centrum Usług Wspólnych i Zarządzania Oświatą w Żninie

Zatrudnienie wysoko wykwalifikowanej kadry pedagogicznej pozostaje w bezpośredniej korelacji z poziomem wydatków ponoszonych przez jednostki oświatowe. Największe koszty w tym zakresie ponosi **Szkoła Podstawowa nr 1, w której aż 97,98% ogółu nauczycieli stanowią osoby ze stopniem awansu zawodowego mianowanego lub dyplomowanego.**

Zbliżony, również wysoki wskaźnik udziału kadry o najwyższym stopniu awansu odnotowano w Szkole Podstawowej nr 5, gdzie nauczyciele mianowani i dyplomowani stanowią 94,23% zatrudnionych.

Odwrotna sytuacja występuje w Szkole Podstawowej nr 2, gdzie udział nauczycieli mianowanych i dyplomowanych wynosi **około 65% ogółu kadry nauczycielskiej, co przekłada się na relatywnie niższy poziom kosztów w porównaniu z pozostałymi jednostkami.** Charakterystyczną cechą tej szkoły jest **wysoki udział nauczycieli początkujących i nieposiadających stopnia awansu zawodowego, którzy stanowią 35,46% ogółu zatrudnionych.**

6.3.5. Analiza zatrudnienie nauczycieli w przeliczeniu na liczbę dzieci

Wskaźnik efektywności zatrudnienia, definiowany jako *liczba uczniów przypadających na jeden etat nauczyciela*, stanowi istotny parametr determinujący poziom kosztów operacyjnych w jednostkach oświatowych. Jego znaczenie wynika przede wszystkim z dominującego udziału wynagrodzeń nauczycieli w strukturze wydatków bieżących szkół. Z uwagi na fakt, że w części szkół wchodzących w skład systemu oświaty Gminy Żnin funkcjonują również oddziały przedszkolne, do kalkulacji wskaźnika uwzględniono zarówno uczniów, jak i dzieci objęte wychowaniem przedszkolnym, gdyż nauczyciele realizujący te zadania pozostają zatrudnieni w strukturach szkół podstawowych. Średnia wartość wskaźnika dla szkół **podstawowych Gminy Żnin wynosi 8,69**, co oznacza, że na jeden etat nauczyciela przypada przeciętnie 8 uczniów. Analiza zróżnicowania przestrzennego wskazuje, **że w szkołach zlokalizowanych w granicach administracyjnych Miasta Żnin wskaźnik ten kształtuje się na poziomie 9,47, natomiast w szkołach funkcjonujących na terenach wiejskich osiąga wartość istotnie niższą - 5,26.**

Dla porównania, średnia liczba uczniów przypadających na jeden etat nauczyciela w szkołach podstawowych w skali kraju wynosi około 12 uczniów ¹².

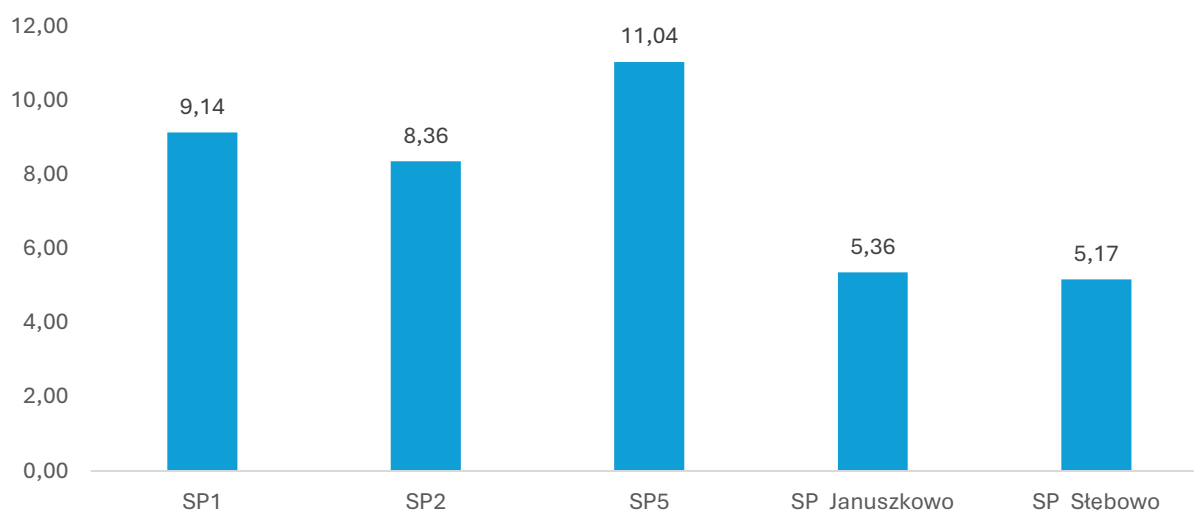
Dane te wskazują, że gminne szkoły podstawowe charakteryzuje relatywnie niski wskaźnik efektywności zatrudnienia, co przekłada się na wyższe koszty jednostkowe funkcjonowania w porównaniu do średniej krajowej.

Warto zaznaczyć, że na obniżenie wskaźnika może wpływać również konieczność zatrudniania **specjalistów, takich jak pedagodzy, psychologzy, logopedzi czy terapeuci pedagogiczni.** Ich rola w systemie edukacji staje się coraz bardziej istotna w kontekście rosnących potrzeb uczniów. Choć specjaliści ci nie zawsze prowadzą tradycyjne zajęcia dydaktyczne, są uwzględniani w ogólnej liczbie etatów nauczycielskich, co **wpływa na obniżenie wartości wskaźnika efektywności zatrudnienia.**

Szczegółowe wartości omawianego wskaźnika w odniesieniu do poszczególnych szkół podstawowych w Gminie Żnin przedstawiono na poniższym wykresie.

¹² <https://nauczyciel2040.pl/wp-content/uploads/2024/10/Diagnoza-Nauczycieli-w-Polsce.pdf>

Wykres 46. Wskaźnik efektywności zatrudnienia - liczba uczniów przypadająca na 1 etat nauczyciela w szkołach podstawowych Gminy Żnin*

*z oddziałami przedszkolnymi

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji udostępnionych przez Centrum Usług Wspólnych i Zarządzenia Oświatą w Żninie

Najniższe wartości wskaźnika, na poziomie 5 uczniów na etat nauczycielski zaobserwowano w **Szkole Podstawowej w Januszkowie** i w **Szkole Podstawowej w Słębowie**, co oznacza, że w tych jednostkach jeden etat nauczyciela przypada na mniejszą liczbę uczniów. Na terenie miasta najniższe wartości wskaźnika odnotowano w szkole Podstawowej nr 2- 8,36.

Spośród analizowanych jednostek **najwyższe wartości tego wskaźnika** zaobserwowano w **Szkole Podstawowej nr 5, w której wynosi on 11 uczniów na etat nauczyciela**.

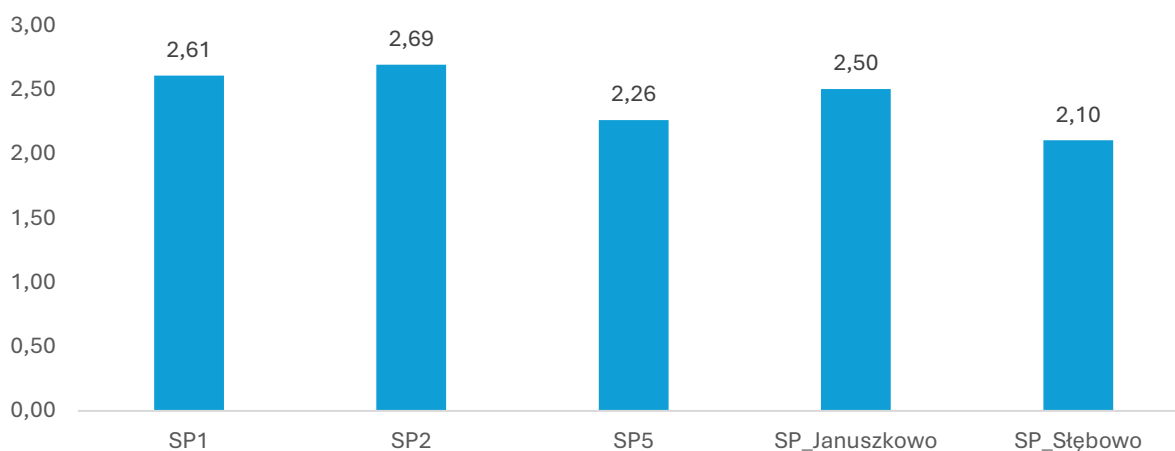
Zwiększenie liczby uczniów przypadających na jeden etat nauczyciela do poziomu zbliżonego do średniej krajowej może przyczynić się do poprawy efektywności funkcjonowania placówek oświatowych. **Wprowadzenie takich zmian wymaga jednak kompleksowej analizy lokalnych uwarunkowań w celu opracowania zrównoważonych rozwiązań, które uwzględnią zarówno konieczność optymalizacji kosztów, jak i potrzeby edukacyjne społeczności lokalnej.** Należy przy tym uwzględnić obowiązujące przepisy dotyczące zatrudnienia nauczycieli specjalistów oraz indywidualne potrzeby uczniów.

6.3.6. Analiza zatrudnienia nauczycieli w przeliczeniu na jeden oddział

Kolejnym wskaźnikiem poddanym analizie, mającym istotne znaczenie dla oceny efektywności funkcjonowania placówek oświatowych, jest wskaźnik określający liczbę etatów nauczycieli przypadających na jeden oddział szkolny, który jest podstawą organizacji szkoły.

Wskaźnik liczby etatów nauczycielskich przypadających na jeden oddział jest istotnym miernikiem efektywności organizacyjnej jednostek oświatowych. Wysoka wartość tego wskaźnika może świadczyć o korzystnych warunkach pracy dydaktycznej, takich jak możliwość prowadzenia zajęć w mniejszych klasach. Jednocześnie jednak może oznaczać większe obciążenie budżetowe, zwłaszcza w kontekście wysokiego udziału wynagrodzeń nauczycieli w kosztach funkcjonowania szkół podstawowych.

Wykres 47. Liczba etatów nauczycieli na 1 oddział w szkołach podstawowych prowadzonych przez Gminę Żnin*

*z oddziałami przedszkolnymi

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji udostępnionych przez Centrum Usług Wspólnych i Zarządzania Oświatą w Żninie

W przeprowadzonej analizie szkół podstawowych funkcjonujących na terenie Gminy Żnin zaobserwowano istotne zróżnicowanie wartości wskaźnika liczby etatów nauczycielskich przypadających na jeden oddział. Wartości te wahały się od 2,1 etatu na oddział (Szkoła Podstawowa w Słębowie) do 2,69 etatu (Szkoła Podstawowa nr 2). Średnia arytmetyczna dla badanej grupy szkół wyniosła 2,4, co wskazuje na umiarkowany poziom zatrudnienia nauczycieli w odniesieniu do liczby oddziałów i może być traktowane jako punkt odniesienia dla oceny efektywności kadrowej.

Pogłębiona analiza wskaźnika zatrudnienia nauczycieli w relacji do liczby oddziałów w grupie szkół o tożsamej strukturze organizacyjnej dodatkowo potwierdza zróżnicowanie w zakresie polityki kadrowej. Przykładowo, wśród szkół podstawowych posiadających zbliżoną liczbę oddziałów, wskaźnik ten wynosi 2,69 w Szkole Podstawowej nr 2 oraz 2,26 w Szkole Podstawowej nr 5. Różnica rzędu 0,43 etatu na oddział, wskazuje na znaczne zróżnicowanie, które nie wynika wyłącznie z liczby oddziałów. Oznacza to, że wielkość organizacyjna szkoły nie jest jedynym czynnikiem determinującym poziom zatrudnienia nauczycieli. Kluczowe znaczenie mają również inne zmienne wewnętrzne, w szczególności średnia liczebność uczniów w oddziałach, struktura zatrudnienia specjalistów, potrzeby edukacyjne uczniów oraz oferta zajęć dodatkowych.

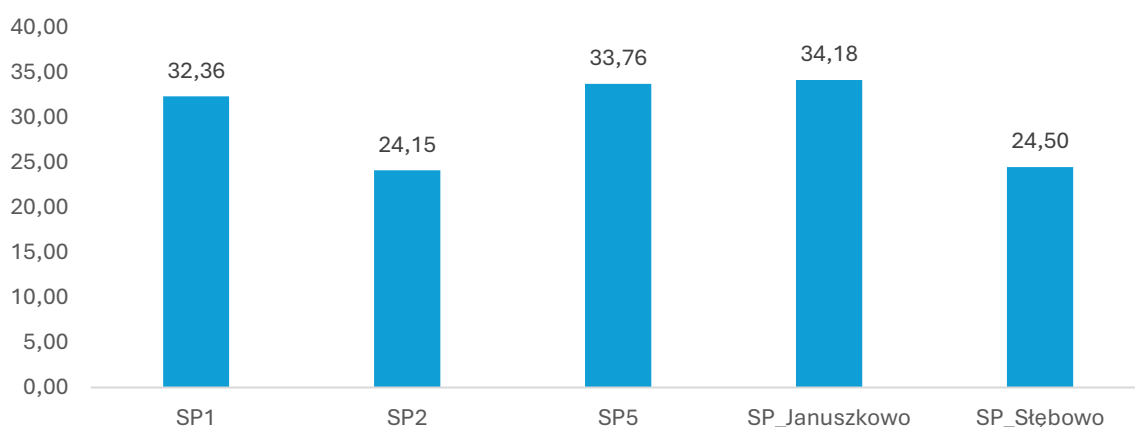
W tym kontekście warto zwrócić uwagę na Szkołę Podstawową nr 2, która – pomimo średniego rozmiaru organizacyjnego – osiąga jeden z wyższych wskaźników zatrudnienia nauczycieli na oddział, wynoszący 2,69. Przypadek ten potwierdza, że szkoły o większej skali działalności nie zawsze charakteryzują się niższym poziomem zatrudnienia w relacji do liczby oddziałów. Podsumowując, zróżnicowanie wskaźnika zatrudnienia nauczycieli w szkołach podstawowych w Żninie ukazuje wyraźne różnice w modelach organizacyjnych oraz strukturze kadrowej poszczególnych jednostek. **Optymalizacja zatrudnienia nauczycieli powinna uwzględniać zarówno uwarunkowania organizacyjne, jak i cele jakościowe polityki oświatowej gminy, w tym dbałość o jakość i dostępność wsparcia dydaktycznego uczniów o zróżnicowanych potrzebach edukacyjnych.**

6.3.7. Analiza zatrudnienia kadry niepedagogicznej

W ramach analizy organizacji funkcjonowania szkół podstawowych, kolejnym wskaźnikiem uwzględnionym w porównaniu sytuacji poszczególnych jednostek był stan zatrudnienia pracowników niepedagogicznych. **Łączna liczba etatów w tym zakresie wynosiła 58,25 etatów**, z czego **11,75 etatu stanowili pracownicy administracji**¹³, natomiast **46,5 etatu** przypadało na **pracowników obsługi**. Przy interpretacji powyższego wskaźnika istotne znaczenie ma fakt, iż szkoły, podobnie jak przedszkola, korzystają ze wspólnej obsługi finansowo-księgowej, administracyjnej oraz organizacyjnej, realizowanej przez Centrum Usług Wspólnych i Zarządzania Oświatą w Żninie. Rozwiązanie to prowadzi do ograniczenia zatrudnienia na stanowiskach administracyjnych w poszczególnych jednostkach. W konsekwencji w strukturze organizacyjnej szkół nie występują stanowiska bezpośrednio związane z obsługą finansowo-księgową czy płacową (np. główny księgowy), gdyż funkcje te wykonywane są poza szkołami.

Poniższy wykres prezentuje wskaźnik liczby uczniów przypadających na jednego pracownika niepedagogicznego w poszczególnych szkołach. Wyższa wartość wskaźnika oznacza większe obciążenie przypadające na jednego pracownika administracyjno-obsługowego, co może mieć istotne znaczenie dla oceny efektywności organizacyjnej poszczególnych szkół.

Wykres 48. Liczba uczniów przypadających na 1 etat pracownika niepedagogicznego w szkołach podstawowych w Gminie Żnin

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji udostępnionych przez Centrum Usług Wspólnych i Zarządzania Oświatą w Żninie

Przeprowadzona analiza ujawnia istotne zróżnicowanie wartości wskaźnika liczby uczniów przypadających na jeden etat pracownika niepedagogicznego w szkołach prowadzonych przez Gminę Żnin. Wartości wskaźnika mieszczą się w przedziale od 24,15 do 34,18 uczniów na jeden etat niepedagogiczny, przy czym **średnia dla analizowanej grupy szkół podstawowych wynosi 29,7**.

Najniższy wskaźnik liczby uczniów przypadających na 1 etat personelu niepedagogicznego odnotowano w Szkole Podstawowej nr 2 – 24,15 uczniów na jeden etat, co może wskazywać na relatywnie wysoki poziom obsady kadrowej w stosunku do liczby uczniów. Poniżej średniej znalazła się także Szkoła Podstawowa w Sębowie, z wartością wskaźnika na poziomie 24,5.

¹³ Przez pracowników administracji rozumie się osoby zatrudnione na stanowiskach intendent, referent, sekretarka, sekretarz, pomoc administracyjna.

Z kolei najwyższe wskaźniki odnotowano w Szkole Podstawowej w Januszkowie (34,18 uczniów na 1 etat niepedagogiczny) oraz w Szkole Podstawowej nr 5 – 33,76 uczniów na 1 etat niepedagogiczny.

Zaobserwowane rozbieżności w zatrudnieniu personelu niepedagogicznego względem liczby uczniów wskazują na brak jednolitych standardów alokacji zasobów administracyjno-obługowych w analizowanych szkołach. Skrajne wartości wskaźnika efektywności mogą sugerować nieoptymalne wykorzystanie kadr w niektórych jednostkach i powinny stać się przedmiotem szczegółowego audytu organizacyjnego. Uzyskane wyniki mogą stanowić podstawę do rozpoczęcia procesu racjonalizacji zatrudnienia w placówkach oświatowych, uwzględniającego indywidualne uwarunkowania organizacyjne i funkcjonalne szkół.

Racjonalizacja ta nabiera szczególnego znaczenia w kontekście finansowym – wydatki na wynagrodzenia personelu pedagogicznego i niepedagogicznego stanowią dominującą część kosztów bieżących szkół. W związku z tym optymalizacja zatrudnienia w tym obszarze może przynieść wymierne oszczędności i poprawić efektywność finansową całego systemu.

6.3.8. Struktura wydatków i koszt kształcenia ucznia w szkołach podstawowych

Wydatki bieżące w szkołach podstawowych, związane z ich funkcjonowaniem i klasyfikowane w ramach działów 801 i 854, **wyniosły łącznie 33 212 613,37 zł.** W ramach tej kwoty, wydatki **związane z utrzymaniem** jednostek oraz zapewnieniem niezbędnego wyposażenia **wyniosły 4 533 594,22 zł**, co stanowi **13,65%** łącznych wydatków bieżących w analizowanych działach. Największą część tej kategorii stanowią **odpisy na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych** (ujęte w § 4440), które wyniosły **1 270 937 zł.**

Szczegółowe dane dotyczące wielkości wydatków w poszczególnych szkołach podstawowych przedstawia tabela poniżej.

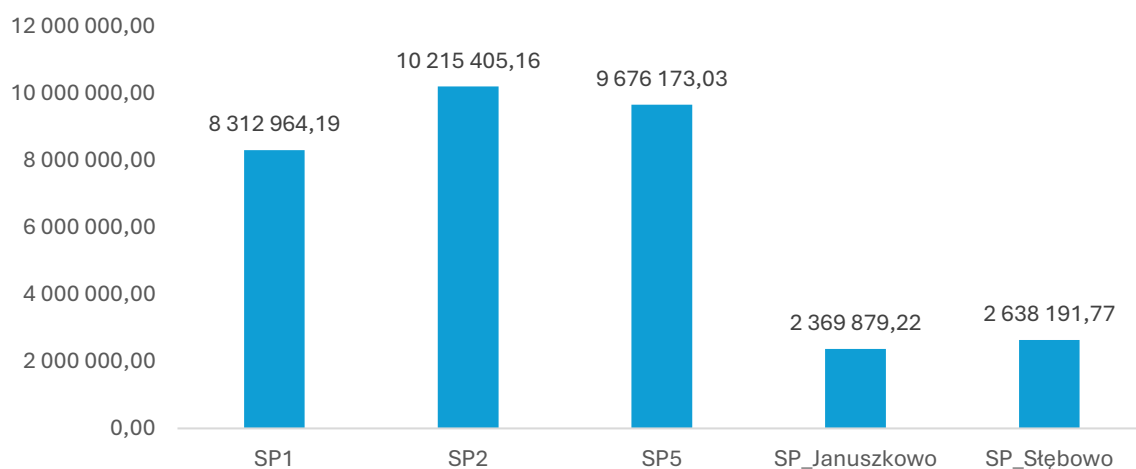
Tabela 54. Wysokość wydatków bieżących w szkołach podstawowych prowadzonych przez Gminę Żnin w 2024 roku

Nazwa jednostki oświatowej (skrót)	wynagrodzenia i pochodne	świadczenia na rzecz osób fizycznych	pozostałe wydatki	Razem
SP1	7 115 419,69	6 103,68	1 191 440,82	8 312 964,19
SP2	8 777 969,77	22 147,43	1 415 287,96	10 215 405,16
SP5	8 307 470,08	4 263,45	1 364 439,50	9 676 173,03
SP_Januszkowo	2 021 787,55	8 0425,48	267 666,19	2 369 879,22
SP_Słębowo	2 330 892,99	12 539,03	294 759,75	2 638 191,77
Razem	28 553 540,08	125 479,07	4 533 594,22	33 212 613,37

Źródło: opracowanie własne na podstawie jednostkowych sprawozdań Rb-28S za 2024 rok udostępnionych przez Centrum Usług Wspólnych i Zarządzania Oświatą w Żninie

Najwyższe wartości wydatków odnotowano w **Szkole Podstawowej nr 2 (10 215 405,16 zł)** oraz w **Szkole Podstawowej nr 5 (9 676 173,03 zł).** Z kolei **najniższe wydatki w 2024 roku** ponosiła **Szkoła Podstawowa w Januszkowie w wysokości 2 369 879,22 zł.** Graficzna prezentacja pozwalająca na identyfikację szkół o najwyższych i najniższych wydatkach została przedstawiona na wykresie.

Wykres 49. Wysokość wydatków bieżących w szkołach podstawowych prowadzonych przez Gminę Żnin w 2024 roku

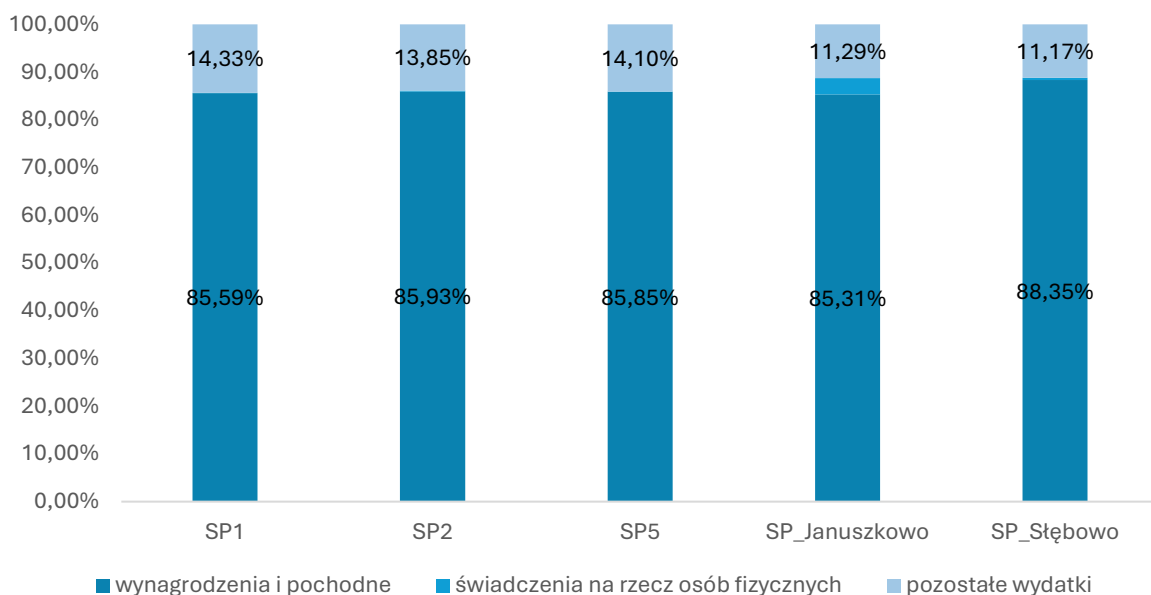
Źródło: opracowanie własne na podstawie jednostkowych sprawozdań Rb-28S za rok 2024 udostępnionych przez Centrum Usług Wspólnych i Zarządzania Oświatą w Żninie

Analiza budżetów jednostkowych szkół podstawowych za 2024 rok, przeprowadzona na podstawie sprawozdań Rb-28S, z uwzględnieniem kosztów odpisów na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych, których wysokość uzależniona jest od poziomu zatrudnienia, wskazuje, że **przeciętnie niemal 90% wydatków bieżących stanowią koszty wynagrodzeń wraz z pochodnymi**. Wyniki te jednoznacznie potwierdzają dominujący udział wydatków osobowych w strukturze finansów oświatowych, co podkreślając ich kluczowe znaczenie w kształtowaniu budżetów szkół.

Przedstawione dane dowodzą, że wynagrodzenia stanowią największą pozycję kosztową we wszystkich analizowanych jednostkach. **Całkowite wydatki na wynagrodzenia i pochodne w 2024 roku wyniosły 28 553 540,08 zł, co potwierdza skalę finansowego obciążenia samorządu w tym zakresie.**

Szczegółowe informacje dotyczące struktury wydatków w poszczególnych szkołach przedstawiono na wykresie poniżej.

Wykres 50. Struktura wydatków w poszczególnych szkołach podstawowych prowadzonych przez Gminę Żnin w 2024 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie jednostkowych sprawozdań Rb-28S za 2024 rok udostępnionych przez Centrum Usług Wspólnych i Zarządzania Oświatą w Żninie

Najwyższy udział wydatków na wynagrodzenia i pochodne w wydatkach całkowitych odnotowano w Szkole Podstawowej w Słębowie, gdzie wyniosły one ponad 88%. W pozostałych szkołach udział wydatków na wynagrodzenia w strukturze wydatków całkowitych wyniosły ponad 85%.

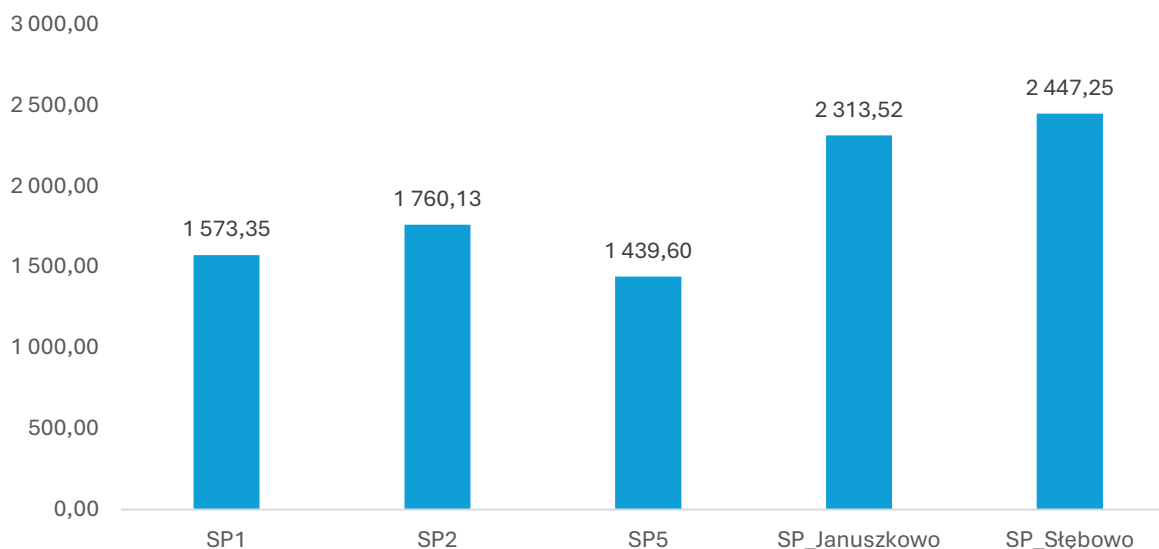
Takie rozłożenie kosztów wyraźnie podkreśla kluczową rolę nakładów na zatrudnienie kadry pedagogicznej i niepedagogicznej w strukturze finansowania szkół podstawowych. Ma to istotne znaczenie dla efektywności gospodarowania zasobami oraz alokacji środków budżetowych Gminy Żnin. **Warto przeanalizować możliwości optymalizacji zatrudnienia kadry, poprzez lepsze dopasowanie liczby personelu, zarówno pedagogicznego jak i niepedagogicznego do liczby uczniów w oddziałach.**

W ramach przeprowadzonej analizy wydatków budżetowych jednostek oświatowych, dokonano obliczenia kosztu jednostkowego przypadającego na jednego ucznia.

Wysokość średniomiesięcznych wydatków przypadających na jednego ucznia jest determinowana przede wszystkim przez liczbę uczniów w danej szkole, wielkość oddziałów oraz strukturę zatrudnienia, w której znaczącą rolę odgrywają nauczyciele posiadający najwyższe kwalifikacje zawodowe, tj. stopień nauczyciela dyplomowanego. Ustalenie to umożliwi ocenę efektywności wydatkowania środków publicznych oraz porównanie poziomu nakładów finansowych w odniesieniu do poszczególnych szkół. Szkoły podstawowe stanowią jednostki obsługiwane przez Centrum Usług Wspólnych i Zarządzania Oświatą w Żninie. Z tego też względu przy kalkulacji kosztów utrzymania 1 ucznia uwzględniono koszty funkcjonowania jednostki obsługującej

Wydatki średniomiesięczne w przeliczeniu na 1 ucznia w szkołach podstawowych, z uwzględnieniem funkcjonujących oddziałów przedszkolnych w strukturze szkoły, w roku budżetowym 2024 prezentuje wykres poniżej.

Wykres 51. Wydatki średniomiesięczne w przeliczeniu na 1 ucznia w szkołach podstawowych w roku budżetowym 2024*

*z oddziałami przedszkolnymi

Źródło: opracowanie własne na podstawie jednostkowych sprawozdań Rb-28S za 2024 rok udostępnionych przez Centrum Usług Wspólnych i Zarządzania Oświatą w Żninie oraz informacji Burmistrza Żnin o stanie realizacji zadań oświatowych Gminy Żnin w roku szkolnym 2023/2024.

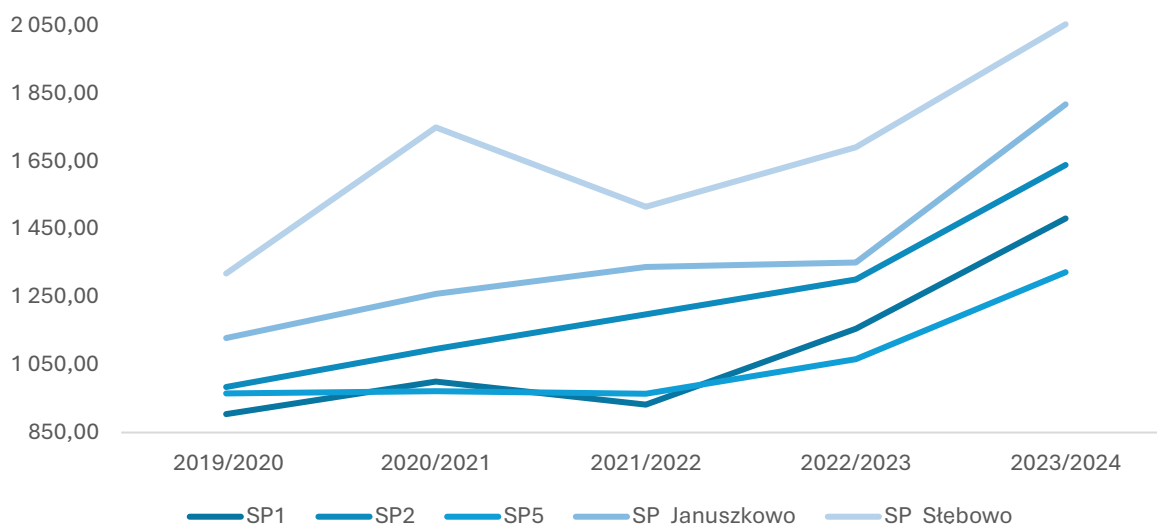
Wśród szkół podstawowych nadzorowanych przez Gminę Żnin, najwyższymi średnimi kosztami kształcenia ucznia charakteryzują się **Szkoła Podstawowa w Słębowie (2 447,25 zł)** oraz **Szkoła Podstawowa w Januszkowie (2 313,52 zł)**. W obu przypadkach poziom wydatków przekracza **średnią gminną**, która wynosi **1 673 zł**. Powyżej średniej plasuje się również wartość w Szkole Podstawowej nr 2, gdzie wynosi ona 1 760,13 zł.

Z kolei najniższe średnie koszty kształcenia w przeliczeniu na jednego ucznia odnotowano w **Szkole Podstawowej nr 5**, gdzie wartości te kształtują się dużo **poniżej średniej dla Gminy Żnin – 1 436,60 zł**.

Analizując wysokość wydatków w 2024 roku wśród szkół podstawowych nadzorowanych przez Gminę Żnin, najwyższymi średnimi kosztami kształcenia jednego ucznia charakteryzują się **szkoły na terenach wiejskich**. W obu przypadkach poziom wydatków przekracza istotnie **średnią gminną**.

Poniższy wykres ilustruje dane o zmianach w koszcie kształcenia jednego ucznia w szkołach podstawowych prowadzonych przez Gminę Żnin w latach szkolnych 2019/2020 – 2023/2024.

Wykres 52. Koszt kształcenia jednego ucznia w szkołach podstawowych prowadzonych przez Gminę Żnin w latach szkolnych 2019/2020 – 2023/2024.

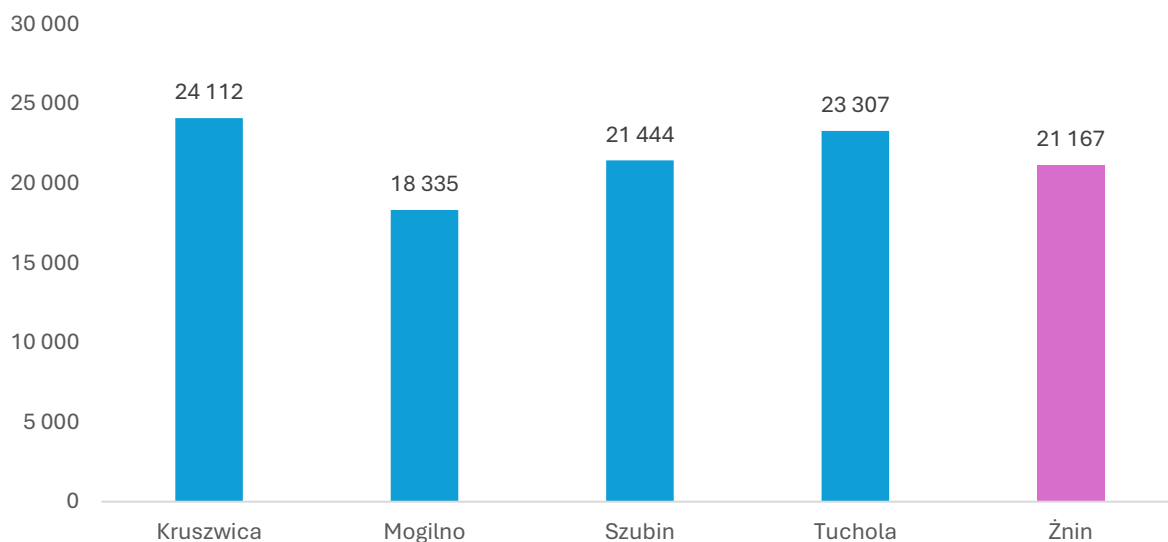
Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji Burmistrza Żnin o stanie realizacji zadań oświatowych Gminy Żnin w latach szkolnych 2019/2020 – 2023/2024

Dane przedstawiające koszty kształcenia jednego ucznia w latach 2019/2020–2023/2024 **pokazują wyraźny i systematyczny wzrost wydatków we wszystkich analizowanych szkołach**. Najwyższe koszty odnotowano w Szkole Podstawowej w Słębowie, co może wynikać głównie z mniejszej liczby uczniów. Z kolei **najniższe i najmniej dynamiczne wzrosty kosztów występują w Szkole Podstawowej nr 5**, co może wskazywać na większą efektywność kosztową.

Wzrost jednostkowego kosztu kształcenia ucznia w analizowanym okresie we wszystkich placówkach wskazuje na rosnące nakłady finansowe na edukację, świadczy o rosnących kosztach systemowych – w tym efektach demograficznych (np. spadku liczby uczniów) oraz inflacyjnych – wpływających na ekonomię funkcjonowania szkół.

Dane dotyczące średnich kosztów opieki i wychowania w szkołach podstawowych zestawiono z danymi dotyczącymi miast wchodzących w skład przyjętej próby porównawczej. Przeprowadzona analiza porównawcza wykazuje, że najniższy roczny koszt odnotowano w Gminie Mogilno, gdzie wyniósł on 18 335 zł na jednego ucznia. Różnica w porównaniu do Gminy Kruszwica, która cechuje się najwyższym poziomem kosztów na jednego ucznia jest znacząca i wynosi 5 777 zł. Wyniki te mogą świadczyć o wyższej efektywności organizacyjnej w zakresie realizacji zadań oświatowych w Gminie Mogilno. Gmina Żnin zajmuje drugie miejsce, z kosztem 21 167 zł na ucznia rocznie, co wskazuje na relatywnie wysoki poziom wydatków w porównaniu do Gminy Mogilno, ale niższy niż w pozostałych gminach. Porównanie rocznych kosztów opieki i wychowania w przeliczeniu na jednego ucznia w szkołach podstawowych w analizowanych gminach przedstawiono na wykresie poniżej.

Wykres 53. Porównanie średniego rocznego kosztu edukacji na ucznia w szkole prowadzonej przez Gminę Kruszwica, Mogilno, Szubin, Tuchola oraz Żnin

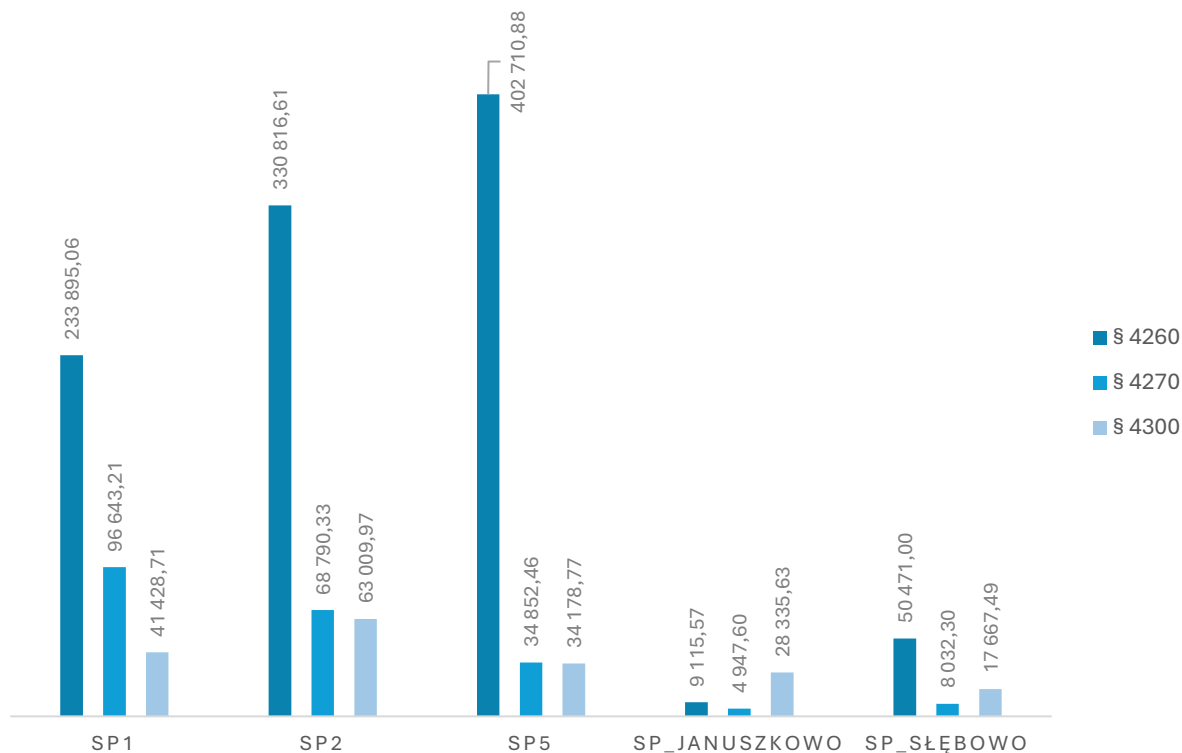
Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji z [Systemu Monitorowania Usług Publicznych](#)

6.3.9. Bieżące koszty związane z utrzymaniem budynków szkół podstawowych

Funkcjonowanie jednostek oświatowych nieodłącznie wiąże się z koniecznością ponoszenia kosztów związanych z utrzymaniem infrastruktury technicznej oraz bieżącą eksploatacją obiektów. Do podstawowych wydatków tego typu zalicza się m.in. zakup energii elektrycznej i ciepłej, zakup wody, opłaty za odprowadzanie ścieków, a także koszty usług związanych z naprawami i konserwacją sprzętu.

W celu oceny obciążeń finansowych związanych z eksploatacją budynków szkolnych dokonano analizy porównawczej kosztów ponoszonych przez poszczególne szkoły podstawowe. Szczególną uwagę zwrócono na wydatki klasyfikowane w paragrafie 4260 – „Zakup energii” i w paragrafie 4270 – „Zakup usług remontowych”.

Wykres 54. Wydatki w ramach §4260 – zakup energii, § 4270 – zakup usług remontowych i § 4300 – zakup usług pozostałych w szkołach podstawowych w Dziale 80101 – szkoły podstawowe.

Źródło: opracowanie własne na podstawie jednostkowych sprawozdań Rb-28S za 2024 rok udostępnionych przez Centrum Usług Wspólnych i Zarządzania Oświatą w Żninie

Najwyższy poziom kosztów zakupu energii odnotowano w **Szkołe Podstawowej nr 5**, gdzie wydatki na ten cel wyniosły w 2024 roku **402 710,88 zł**. **Najniższe koszty związane z zakupem energii** ponosiła w 2024 roku **Szkoła Podstawowa w Januszkowie – 9 115,57 zł**.

Kolejną kategorią kosztów związaną z utrzymaniem infrastruktury technicznej oraz bieżącą eksploatacją obiektów oświatowych były wydatki na zakup usług remontowych, klasyfikowane w paragrafie 4270. W 2024 roku łączna kwota wydatków poniesionych na ten cel wyniosła **213 265,90 zł**.

Paragraf 4270 obejmuje w szczególności:

- usługi obce polegające na przywracaniu wartości użytkowej wyrobów przemysłowych, w tym między innymi usługi konserwacyjne i naprawcze maszyn, urządzeń technicznych i innego wyposażenia,
- usługi budowlano-montażowe, obejmujące remonty i konserwacje pomieszczeń oraz budynków, a także opracowania dokumentacji projektowej i technicznej realizowanej przez podmioty zewnętrzne.

Najwyższe wydatki w zakresie usług remontowych poniosła Szkoła Podstawowa nr 1, osiągając poziom 96 643,21 zł, natomiast najniższy poziom nakładów zarejestrowano w Szkole Podstawowej w Januszkowie, gdzie koszty te wyniosły zaledwie 4 947,60 zł.

6.3.10 Stan wyposażenia szkół i przedszkoli w Gminie Żnin

Placówki oświatowe Gminy Żnin systematycznie wzbogacają swoją bazę dydaktyczną i techniczną, szczególnie w obszarze cyfryzacji i zasobów bibliotecznych. Między rokiem szkolnym

2020/2021 a 2021/2022 nastąpił spadek o 61 komputerów, natomiast w latach następnych odnotowano wzrost o odpowiednio 41 i 8 komputerów. Przez dwa pierwsze analizowane lata widoczny był systematyczny spadek liczby książek, odpowiednio o 2 624 i 1602 woluminy. W 2023/2024 nastąpił gwałtowny wzrost, który niemal wyrównał stan z roku szkolnego 2020/2021. Pod względem bezpieczeństwa (liczby kamer) wyróżnia się **Szkoła Podstawowa nr 2 w Żninie (69 kamer)**.

Inwestycje w sprzęt IT i multimedia wpisują się w nowoczesne standardy edukacyjne. Stan wyposażenia w urządzenia specjalistyczne w placówkach oświatowych prowadzonych przez Gminę Żnin w latach szkolnych 2021/2020 – 2023/2024 obrazuje poniższa tabela.

Tabela 55. Zbiorcze zestawienie wyposażenia w urządzenia specjalistyczne w placówkach oświatowych prowadzonych przez Gminę Żnin w latach szkolnych 2021/2020 – 2023/2024

Rok szkolny	Komputery	Książki (woluminy)	Kamery monitoringu
2020/2021	490	49 619	97
2021/2022	429	46 995	90
2022/2023	470	45 393	138
2023/2024	478	49 395	140

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji Burmistrza Żnina o stanie realizacji zadań oświatowych Gminy Żnin w roku szkolnym 2020/2021, 2021/2022, 2022/2023, 2023/2024

Tabela 56. Stan wyposażenia w podziale na placówki oświatowe prowadzone przez Gminę Żnin w latach szkolnych 2021/2020 – 2023/2024

Rok szkolny	kategoria	Przedszkole Miejskie nr 1 w Żninie	Przedszkole Miejskie nr 2 w Żninie	Szkoła Podstawowa nr 1 w Żninie	Szkoła Podstawowa nr 2 w Żninie	Szkoła Podstawowa nr 5 w Żninie	Szkoła Podstawowa w Januszkowie	Szkoła Podstawowa w Siębowie	Razem
2020/2021	Komputery (ogółem)	9	8	99	154	134	33	53	490
	Komputery (dla uczniów)	9	2	68	96	49	30	38	292
	Projektor multimedialny	1	2	0	29	26	2	13	73
	Tablice interaktywne i	0	2	17	30	9	6	15	79
	Książki (woluminy)	919	590	11 387	15 784	7 230	7 396	6 313	49 619
	Kamery – monitoring	8	11	21	25	21	2	9	97
2021/2022	Komputery (ogółem)	9	8	94	124	130	32	32	429
	Komputery (dla uczniów)	0	2	61	104	49	20	14	250

Rok szkolny	kategoria	Przedszkole Miejskie nr 1 w Żninie	Przedszkole Miejskie nr 2 w Żninie	Szkoła Podstawowa nr 1 w Żninie	Szkoła Podstawowa nr 2 w Żninie	Szkoła Podstawowa nr 5 w Żninie	Szkoła Podstawowa w Januszkowie	Szkoła Podstawowa w Słębowie	Razem
	Projektor multimedialny	1	2	0	31	26	2	4	66
	Tablice interaktywne i	0	2	19	27	16	8	10	82
	Książki (woluminy)	919	590	11 524	14 171	7 070	6 408	6 313	46 995
	Kamery – monitoring	8	11	14	23	21	4	9	90
2022/2023	Komputery (ogółem)	9	8	94	139	149	32	39	470
	Komputery (dla uczniów)	0	2	61	121	58	20	21	283
	Projektor multimedialny	1	2	0	27	26	2	4	62
	Tablice interaktywne i	0	2	19	25	9	8	10	73
	Książki (woluminy)	919	590	9 669	14 137	7 049	6 614	6 415	45 393
	Kamery – monitoring	12	11	14	67	21	4	9	138
2023/2024	Komputery (ogółem)	15	8	94	139	150	32	40	478
	Komputery (dla uczniów)	0	2	61	121	58	20	21	283
	Projektor multimedialny	1	2	0	27	26	2	4	62
	Tablice interaktywne i	1	2	19	25	9	8	10	74
	Książki (woluminy)	919	590	9 764	13 975	5 607	6 708	11 832	49 395
	Kamery – monitoring	12	11	14	69	21	4	9	140

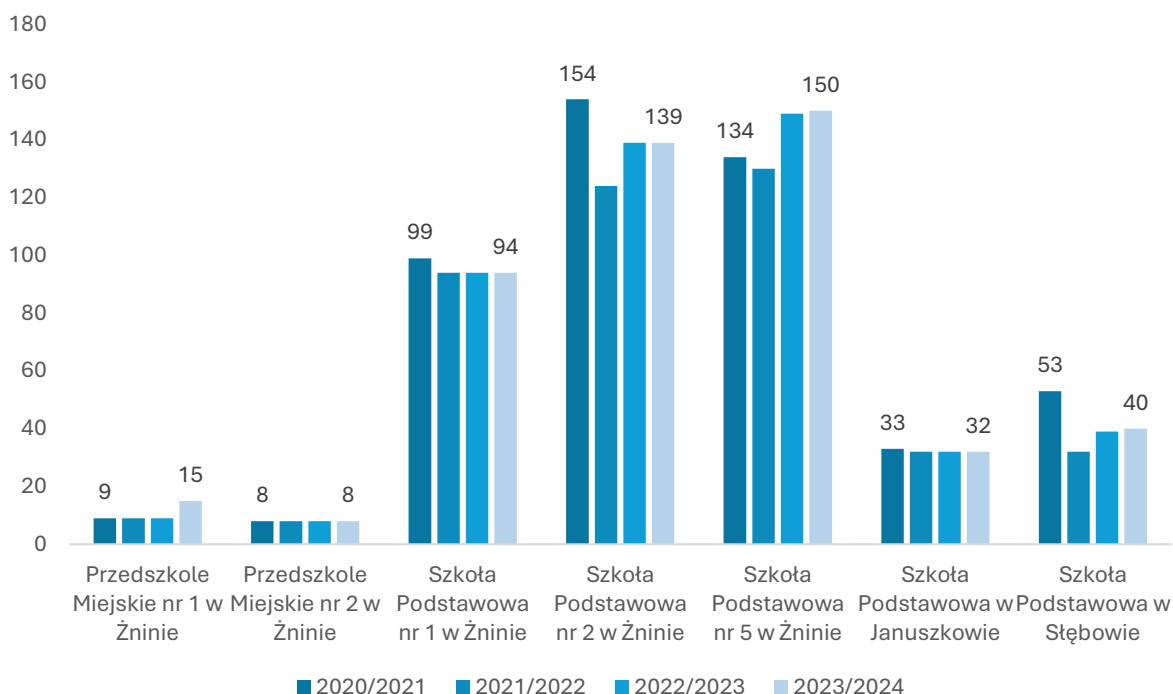
Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji Burmistrza Żnina o stanie realizacji zadań oświatowych Gminy Żnin w roku szkolnym, 2020/2021, 2021/2022, 2022/2023, 2023/2024

W latach 2022–2024 nastąpiła wyraźna odbudowa i unowocześnienie zasobów szkół, szczególnie w zakresie cyfrowych narzędzi (kamery, komputery), co może świadczyć o zwiększonych inwestycjach w infrastrukturę edukacyjną oraz adaptację do współczesnych form nauczania.

Najwięcej komputerów posiada **Szkoła Podstawowa nr 5 w Żninie (150 szt.)**, natomiast największy odsetek komputerów dostępnych dla uczniów znajduje się w **Szkole Podstawowej nr 2 w Żninie (121 szt. z 139)**. W **Szkole Podstawowej nr 2** znajduje się również najwięcej tablic interaktywnych i projektorów. Z kolei największy księgozbiór posiada **Szkoła Podstawowa w Słębowie**

(11 832 woluminy). Pod względem bezpieczeństwa (liczby kamer) wyróżnia się **Szkoła Podstawowa nr 2 w Żninie (69 kamer)**.

Wykres 55. Wyposażenie w komputery w placówkach oświatowych prowadzonych przez Gminę Żnin w latach szkolnych 2021/2020 – 2023/2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji Burmistrza Żnina o stanie realizacji zadań oświatowych Gminy Żnin w roku szkolnym 2020/2021, 2021/2022, 2022/2023, 2023/2024

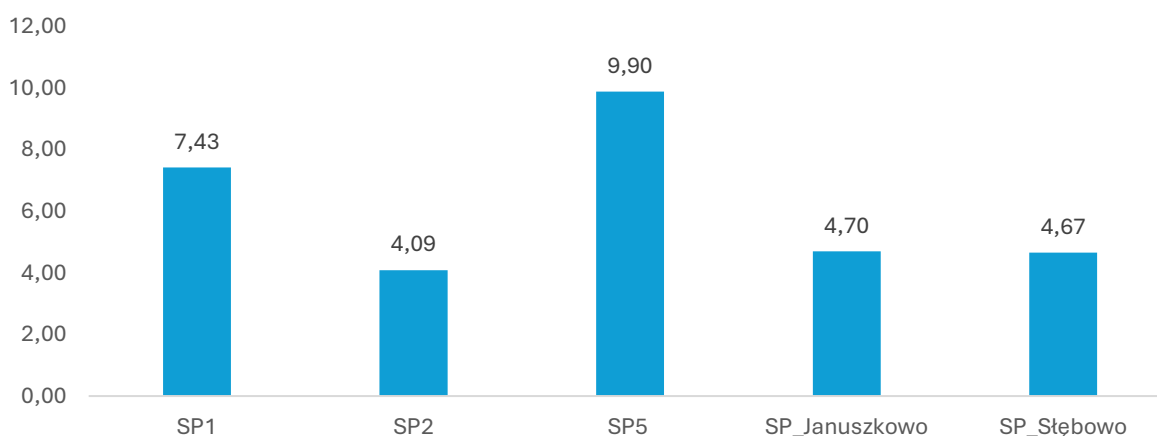
Na podstawie zgromadzonych danych oszacowano liczbę uczniów przypadających na jeden komputer dostępny do ich użytku w szkołach podstawowych prowadzonych przez gminę Żnin w roku szkolnym 2023/2024. Przeprowadzona analiza wykazała istotne zróżnicowanie w zakresie wyposażenia placówek w sprzęt komputerowy. **Średni dostęp do komputerów** w szkołach prowadzonych przez gminę Żnin wynosi 1 komputer na około 6 uczniów, co wskazuje na zbliżenie się do minimalnych wymagań określonych w rozporządzeniu Ministra Edukacji z dnia 25 września 2024 r., zmieniającym rozporządzenie w sprawie podstawowych warunków niezbędnych do realizacji przez szkoły i nauczycieli zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych oraz programów nauczania¹⁴. Pomimo spełnienia tych wymagań, w niektórych placówkach zauważalne są jeszcze ograniczenia w dostępności sprzętu komputerowego, które mogą wpływać na pełne wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w procesie edukacyjnym.

Zauważalna jest tendencja, zgodnie z którą szkoły zlokalizowane na terenach wiejskich charakteryzują się korzystniejszym wskaźnikiem dostępności komputerów w przeliczeniu na ucznia niż szkoły miejskie. Najkorzystniejszy wynik odnotowano w Szkole Podstawowej nr 2 w Żninie, gdzie na jeden komputer przypada średnio około czterech uczniów, co wskazuje na wysoki poziom wyposażenia

¹⁴ Dz.U z 2024r. poz. 1442 – sprzęt komputerowy, w tym komputery stacjonarne, komputery stacjonarne typu all-1n-one, laptopy, laptopy przeglądawkowe lub tablety, dla uczniów i nauczycieli, z dostępem do Internetu (jeden sprzęt komputerowy na 6 uczniów)

technicznego tej placówki i potencjalnie większe możliwości rozwijania kompetencji cyfrowych uczniów. Z kolei **najniższy poziom dostępności sprzętu komputerowego występuje w Szkole Podstawowej nr 5 w Żninie** – tam na jeden komputer przypada prawie dziesięciu uczniów, co może ograniczać efektywne wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w procesie dydaktycznym.

Wykres 56. Liczba uczniów przypadających na 1 komputer w szkołach podstawowych prowadzonych przez Gminę Żnin

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji Burmistrza Żnina o stanie realizacji zadań oświatowych Gminy Żnin w roku szkolnym 2020/2021, 2021/2022, 2022/2023, 2023/2024

Wykres ilustrujący liczbę uczniów przypadających na jeden komputer w analizowanych placówkach jednoznacznie ukazuje istniejące różnice w poziomie wyposażenia technicznego szkół podstawowych na terenie gminy. Wartości te mogą stanowić podstawę do dalszych działań mających na celu wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów.

6.3.11. Wnioski podsumowujące

1. W roku szkolnym **2023/2024** szkołach podstawowych na terenie Gminy Żnin odnotowano **spadek liczby uczniów o 97** w porównaniu z rokiem szkolnym **2022/2023**. Zmiana ta stanowi istotny element wpływający na strukturę organizacyjną szkół. W odniesieniu do **roku szkolnego 2019/2020, liczba uczniów zmniejszyła o 266, co potwierdza tendencję spadkową**.
2. W poszczególnych szkołach podstawowych Gminy Żnin w latach 2019/2020 - 2023/2024 można zaobserwować zróżnicowane tendencje zmian – zarówno spadkowe, jak i wzrostowe – które są efektem lokalnych procesów demograficznych.
3. W okresie pięcioletnim łączna liczba oddziałów w szkołach podstawowych zmniejszyła się z 86 do 73, co oznacza spadek o 13 oddziałów (ok. 15%). Największy spadek miał miejsce między rokiem szkolnym 2019/2020 a 2020/2021 – o 7 oddziałów.
4. W roku szkolnym **2023/2024 średnia liczebność uczniów w oddziałach w szkołach podstawowych Gminy Żnin wynosiła 18,17 uczniów** i oznacza to wzrost o 5,8% w porównaniu z rokiem szkolnym 2019/2020, kiedy to wartość ta kształtowała się na poziomie 17,17 uczniów na oddział.
5. Zdecydowaną większość ogółu zatrudnionych nauczycieli stanowią nauczyciele mianowani i dyplomowani - ponad 85%.

6. Średni wskaźnik liczby uczniów przypadający na jeden etat nauczyciela w szkołach podstawowych Gminy Żnin wynosi **8,69**, co oznacza, że na 1 etat nauczyciela przypada średnio 8 uczniów. Biorąc pod uwagę szkoły w granicach administracyjnych **miasta Żnin średni wskaźnik wynosi 9,47, a dla szkół na terenach wiejskich 5,26.**
7. Średnia liczba uczniów przypadających na etat pracowników administracji i obsługi dla szkół podstawowych w Gminie Żnin wynosi **29,79 na jeden etat**
8. Analiza budżetów jednostkowych szkół podstawowych za 2024 rok wykazuje, że **przeciętnie ponad 86% wydatków bieżących przeznaczane jest na wynagrodzenia i pochodne.**
9. Wśród szkół podstawowych nadzorowanych przez Gminę Żnin, najwyższymi średnimi kosztami kształcenia ucznia charakteryzują się **Szkoła Podstawowa w Słębowie (2 447,25 zł)** oraz **Szkoła Podstawowa w Januszkowie (2 313,52 zł)**. W obu przypadkach poziom wydatków przekracza **średnią gminną**, która wynosi **1 673,06 zł**.
10. **Najwyższy poziom kosztów zakupu energii** odnotowano w **Szkole Podstawowej nr 5**, gdzie wydatki wyniosły w 2024 roku **402 710,88 zł**. **Najniższe koszty związane z zakupem energii** ponosiła w 2024 roku **Szkoła Podstawowa w Januszkowie – 9 115,57 zł**.

6.4. Zadania pozaszkolne

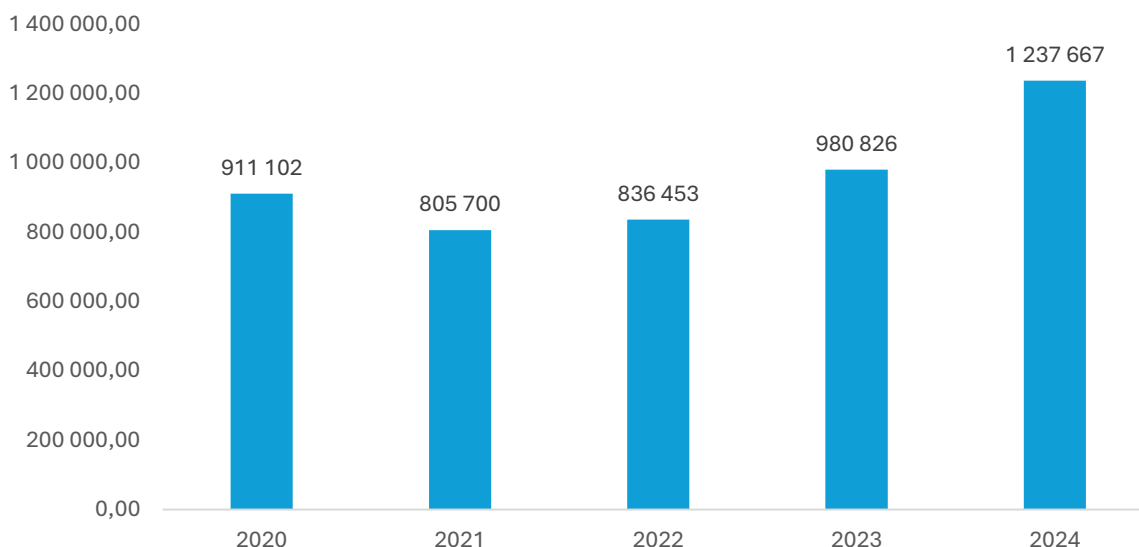
Wydatki na oświatę to nie tylko finansowanie przedszkoli i szkół, ale również zadań pozaszkolnych. Należą do nich m.in. koszty działalności świetlic szkolnych, które spełniają ważną rolę w realizacji zadań opiekuńczo – wychowawczych.

W minionym roku szkolnym w trzech szkołach podstawowych w Żninie funkcjonowały świetlice szkolne. Świetlica zapewnia zajęcia świetlicowe uwzględniające potrzeby edukacyjne oraz rozwojowe dzieci i młodzieży, a także ich możliwości psychofizyczne, w szczególności zajęcia rozwijające zainteresowania uczniów, zajęcia zapewniające prawidłowy rozwój fizyczny oraz odrabianie lekcji.

W 2024 roku Gmina Żnin na funkcjonowanie świetlic szkolnych wydatkowała kwotę ogółem w wysokości **1 237 666,91 zł**. Wydatki dotyczyły wyłącznie utrzymania etatów nauczycieli, w tym koszty odpisu zakładowego funduszu świadczeń socjalnych.

Kwoty ponoszonych wydatków na zapewnienie zajęć świetlicowych w szkołach prowadzonych przez Żnin w latach 2020 - 2024 przedstawia wykres poniżej.

Wykres 57. Wydatki ponoszone na funkcjonowanie świetlic szkolnych w latach 2020 – 2024

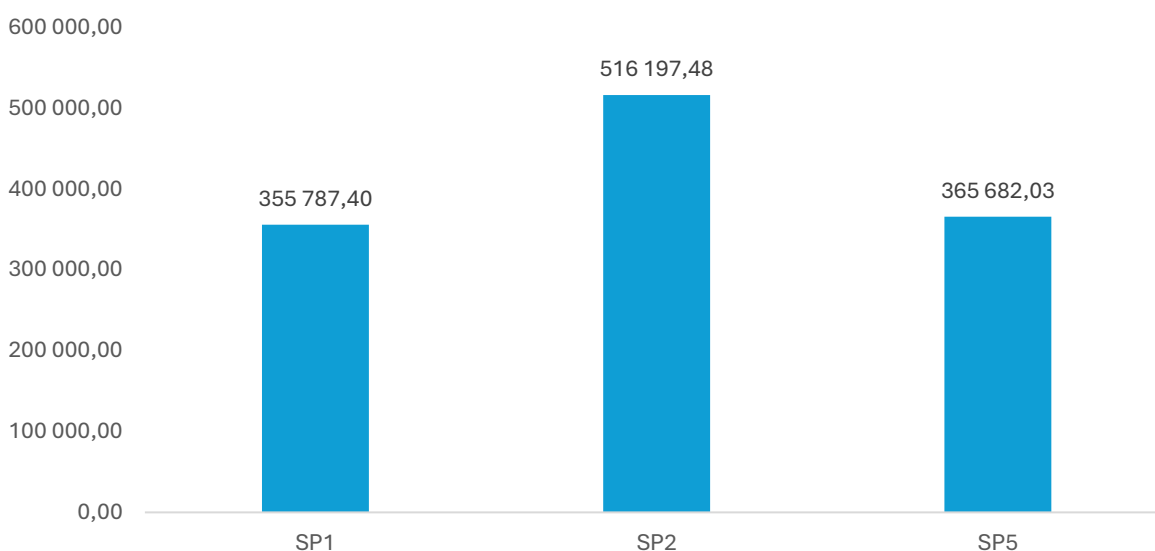

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań z wykonania budżetu Gminy Żnin za lata 2020 - 2024

Analizując powyższe dane zauważamy stały wzrost wydatków ponoszonych na zapewnienie zajęć świetlicowych. Od 2020 roku, wydatki ponoszone na ten cel **wzrosły o prawie 36%**, tj. o 326 565 zł.

Kwoty ponoszonych wydatków na zapewnienie zajęć świetlicowych w poszczególnych szkołach prowadzonych przez Gminę Żnin w roku 2024 przedstawia wykres poniżej.

Wykres 58. Wydatki na zapewnienie zajęć świetlicowych w poszczególnych szkołach prowadzonych przez Gminę Żnin w 2024 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie jednostkowych sprawozdań Rb-285 za 2024 rok udostępnionych przez Centrum Usług Wspólnych i Zarządzania Oświatą w Żninie

Najwyższe wydatki na funkcjonowanie świetlicy poniesiono w 2024 roku w **Szkole Podstawowej nr 2**. Ich wartość **wyniosła 516 197,48 zł**. Kolejnymi szkołami, w których ponoszone są wydatki na ten cel stanowią **Szkoła Podstawowa nr 1 (355 787,40 zł)** oraz **Szkoła Podstawowa nr 5 (365 682,03 zł)**. **W szkołach pełniących rolę szkół wiejskich wydatków na zajęcia świetlicowe w 2024 roku nie poniesiono.**

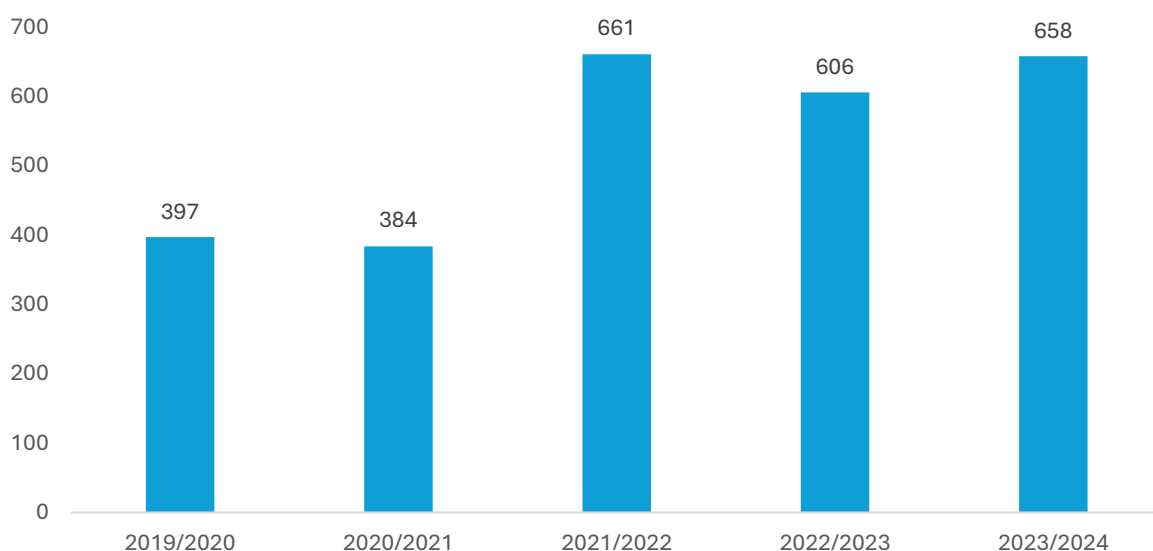
Szkoła podstawowa jest zobowiązana zapewnić zajęcia świetlicowe dla uczniów, którzy pozostają w szkole dłużej ze względu na:

- 1) czas pracy rodziców – na wniosek rodziców;
- 2) organizację dojazdu do szkoły lub inne okoliczności wymagające zapewnienia opieki w szkole¹⁵.

Reasumując zajęcia świetlicowe powinny zapewnić uczniom nie tylko nadzór i opiekę, lecz również odpowiednie zajęcia edukacyjne uwzględniające ich potrzeby rozwojowe oraz możliwości psychofizyczne (w szczególności zajęcia rozwijające zainteresowania uczniów – nie tylko kulturalne, ale także przedmiotowe), zajęcia zapewniające prawidłowy rozwój fizyczny oraz możliwość odrabiania lekcji.

W 2024 roku z opieki świetlicowej korzystało 658 uczniów. W analizowanym okresie widoczna jest tendencja wzrostowa, liczba uczniów korzystających z zajęć świetlicowych wzrosła o ponad 65% w ciągu pięciu lat, o 261 osób. Obserwowany wzrost liczby uczniów uczęszczających do świetlic szkolnych wskazuje na systematycznie rosnące zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze w jednostkach oświatowych. Największą grupą dzieci uczęszczających na zajęcia świetlicowe w szkołach podstawowych są z reguły uczniowie klas I-III. Poniższa tabela prezentuje liczbę uczniów korzystających z zajęć świetlicowych w latach szkolnych 2019/2020 – 2023/2024.

Wykres 59. Liczba uczniów korzystających z opieki świetlicowej w latach szkolnych 2019/2020– 2023/2024

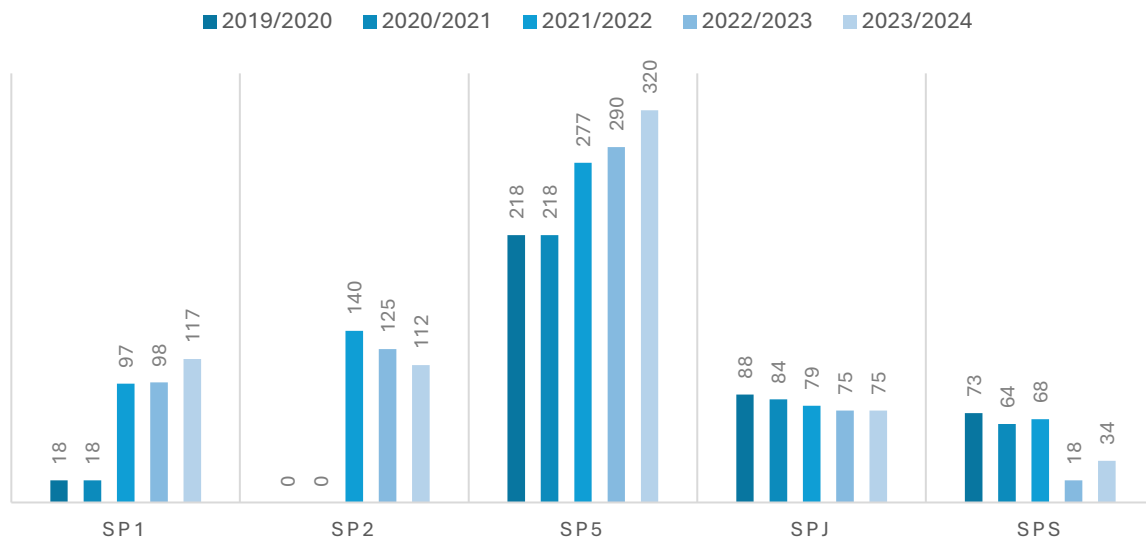

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji Burmistrza Żnina o stanie realizacji zadań oświatowych Gminy Żnin w roku szkolnym 2019/2020, 2020/2021, 2021/2022, 2022/2023, 2023/2024

Dynamikę zmian liczby uczniów korzystających z opieki świetlicowej w poszczególnych szkołach w latach 2020 - 2024 przedstawia wykres poniżej.

Wykres 60. Uśredniona liczba uczniów korzystających z opieki świetlicowej w poszczególnych szkołach w latach 2020/2021 – 2023/2024

¹⁵ Art. 105 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe Dz.U. z 2024 r., poz. 737

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji Burmistrza Żnina o stanie realizacji zadań oświatowych Gminy Żnin w roku szkolnym 2019/2020, 2020/2021, 2021/2022, 2022/2023, 2023/2024

6.5. Kształcenie specjalne, pomoc psychologiczno-pedagogiczna, wczesne wspomaganie rozwoju dziecka, klasy integracyjne

W odniesieniu do edukacji dzieci z niepełnosprawnościami kluczowe znaczenie posiada artykuł 24 Konwencji Organizacji Narodów Zjednoczonych o prawach osób z niepełnosprawnościami, który ustanawia prawo każdej osoby, niezależnie od rodzaju niepełnosprawności, do edukacji w ramach systemu ogólnodostępnego. Zapis ten implikuje obowiązek organizowania procesu dydaktycznego w sposób dostępny, zindywidualizowany oraz oparty na odpowiednim wsparciu, umożliwiającym uczniowi pełne uczestnictwo w życiu edukacyjnym.

W świetle obowiązujących regulacji prawnych, Gmina Żnin realizuje zadania z zakresu edukacji specjalnej poprzez zapewnienie zróżnicowanych form pomocy. Oferta ta adresowana jest do dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami, uczniów niedostosowanych społecznie oraz osób wymagających zastosowania specjalnej organizacji procesu nauczania oraz dostosowanych metod pracy dydaktycznej, zgodnych z ich indywidualnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi.

W 2024 roku całkowite wydatki Gminy Żnin przeznaczone na realizację zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy i młodzieży wyniosły **8 059 035,28 zł**. Z tej kwoty **5 509 505,09 zł** stanowiły środki wydatkowane w szkołach podstawowych i przedszkolach prowadzonych przez Gminę Żnin.

Pozostała część wydatków, **w wysokości 2 549 530,19 zł została przeznaczona na dotacje podmiotowe**, w tym:

- 2 381 449,11 zł - dotacja podmiotowa z budżetu dla niepublicznej jednostki systemu oświaty (§ 2540),
- 168 081,08 zł - dotacja podmiotowa z budżetu dla publicznej jednostki systemu oświaty prowadzonej przez osobę prawną inną niż jednostka samorządu terytorialnego lub przez osobę fizyczną (§ 2590).

Tabela 57. Wydatki na kształcenie specjalne dzieci i młodzieży w poszczególnych przedszkolach i szkołach podstawowych

Nazwa jednostki oświatowej (skrót)	80149 Realizacja zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci w przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych i innych formach wychowania przedszkolnego	80150 Realizacja zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci i młodzieży w szkołach podstawowych	Razem
PM1	266 184,02	0,00	266 184,02
PM2	500 002,64	0,00	500 002,64
SP1	0,00	986 284,27	986 284,27
SP2	493 889,37	1 838 213,22	2 332 102,59
SP5	0,00	1 011 233,78	1 011 233,78
SP_Januszkowo	0,00	117 564,92	117 564,92
SP_Słębowo	78 914,48	217 218,39	296 132,87
Razem	1 338 990,51	4 170 514,58	5 509 505,09
Dotacje dla niepublicznych jednostek systemu oświatowy	2 350 707,31	198 822,88	2 549 530,19
Ogółem	3 689 697,82	4 369 337,46	8 059 035,28

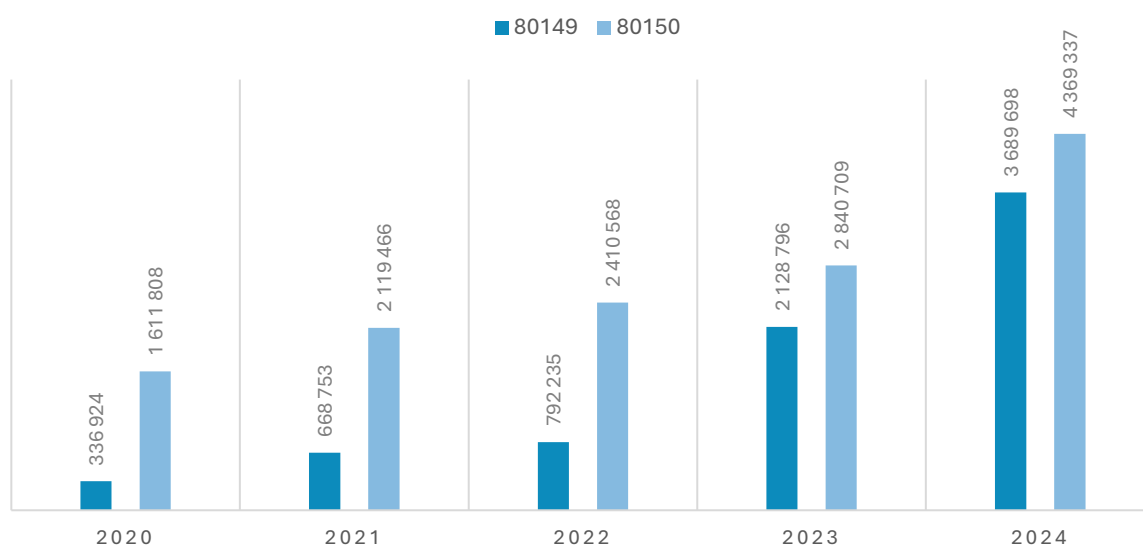
Źródło: opracowanie własne na podstawie jednostkowych sprawozdań Rb-28S za 2024 rok udostępnionych przez Centrum Usług Wspólnych i Zarządzania Oświatą w Żninie

Analiza struktury wydatków wskazuje, że największa część środków przeznaczonych na realizację zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci i młodzieży w jednostkach oświatowych Gminy Żnin została poniesiona w szkołach podstawowych, gdzie łączne koszty wyniosły 4 170 514,58 zł. W ujęciu jednostkowym najwyższe wydatki odnotowano w Szkole Podstawowej nr 2, w której funkcjonują również oddziały przedszkolne. Łączna kwota wydatków w tej placówce wyniosła 2 332 102,59 zł, co stanowiło największe obciążenie wśród analizowanych jednostek.

Na poziom kosztów w analizowanym obszarze istotny wpływ wywiera liczba orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego, które determinują konieczność zatrudnienia dodatkowych specjalistów oraz organizacji wsparcia dostosowanego do indywidualnych potrzeb edukacyjnych uczniów. Choć na realizację tych zadań przekazywana jest zwiększona subwencja oświatowa, środki te nie zawsze w pełni pokrywają rzeczywiste koszty ponoszone przez jednostki oświatowe.

Dynamikę wydatków związanych z realizacją tego rodzaju zadań w okresie ostatnich pięciu lat zaprezentowano na wykresie.

Wykres 61. Dynamika wydatków w rozdziałach 80149 - Realizacja zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci w przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych i innych formach wychowania przedszkolnego oraz w 80150 - Realizacja zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci i młodzieży w szkołach podstawowych w latach 2020 – 2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie Rb-28S sprawozdań z wykonania planu wydatków budżetowych Gminy Żnin za lata 2020 - 2024

Na wykresie przedstawiono kształtowanie się wydatków Gminy Żnin w działach 80149 - Realizacja zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci w przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych i innych formach wychowania przedszkolnego i 80150 - Realizacja zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci i młodzieży w szkołach podstawowych w latach 2020 - 2024. Obserwuje się wyraźny trend wzrostowy w całym okresie analizy, przy czym dynamika zmian różni się pomiędzy działami. W dziale 80149 wydatki wzrosły z poziomu 336 923,97 zł w 2020 roku do 3 689 697,82 zł, co oznacza zwiększenie wydatków o 3 352 773,85 zł w okresie pięcioletnim.

Pod pojęciem ucznia ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi trzeba rozumieć zarówno dzieci, które posiadają orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, jak i te, które mają trudności w realizacji standardów wymagań programowych, wynikające ze specyfiki ich funkcjonowania poznawczo-percepcyjnego (niższe niż przeciętne możliwości intelektualne, a także dysleksja, dysgrafia, dysortografia, dyskalkulia), zdrowotnego (dzieci przewlekle chore) oraz ograniczeń środowiskowych (dzieci emigrantów, dzieci z rodzin niewydolnych wychowawczo).

Takie rozumienie specjalnych potrzeb edukacyjnych ma na celu wdrożenie i urzeczywistnienie idei wyrównywania szans edukacyjnych wszystkich uczniów.

Obecność uczniów z SPE wpływa na organizację pracy szkoły, w tym zatrudnienie specjalistów (psychologów, pedagogów, terapeutów) oraz dostosowanie warunków kształcenia.

Poniższa tabela przedstawia szczegółową analizę liczby uczniów z różnymi rodzajami niepełnosprawności w placówkach oświatowych w Gminie Żnin w latach szkolnych 2022/2023 – 2024/2025.

Tabela 58. Uczniowie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w Gminie Żnin w latach szkolnych 2022/2023 – 2024/2025

Wyszczególnienie	2022/2023	2023/2024	2024/2025	Zmiana %
------------------	-----------	-----------	-----------	----------

Z niepełnosprawnościami sprzężonymi	13	27	30	131%
Niesłyszący	1	2	2	100%
Słabosłyszący	2	3	2	-
Słabowidzący	15	18	15	-
Z niepełnosprawnością ruchową w tym z afazją	10	12	17	70%
Z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim	20	26	25	25%
Z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym	1	1	0	-
Z autyzmem w tym z zespołem Aspergera	23	55	65	183%
Zagrożeni niedostosowaniem społecznym	12	10	15	25%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez Centrum Usług Wspólnych i Zarządzania Oświatą w Żninie

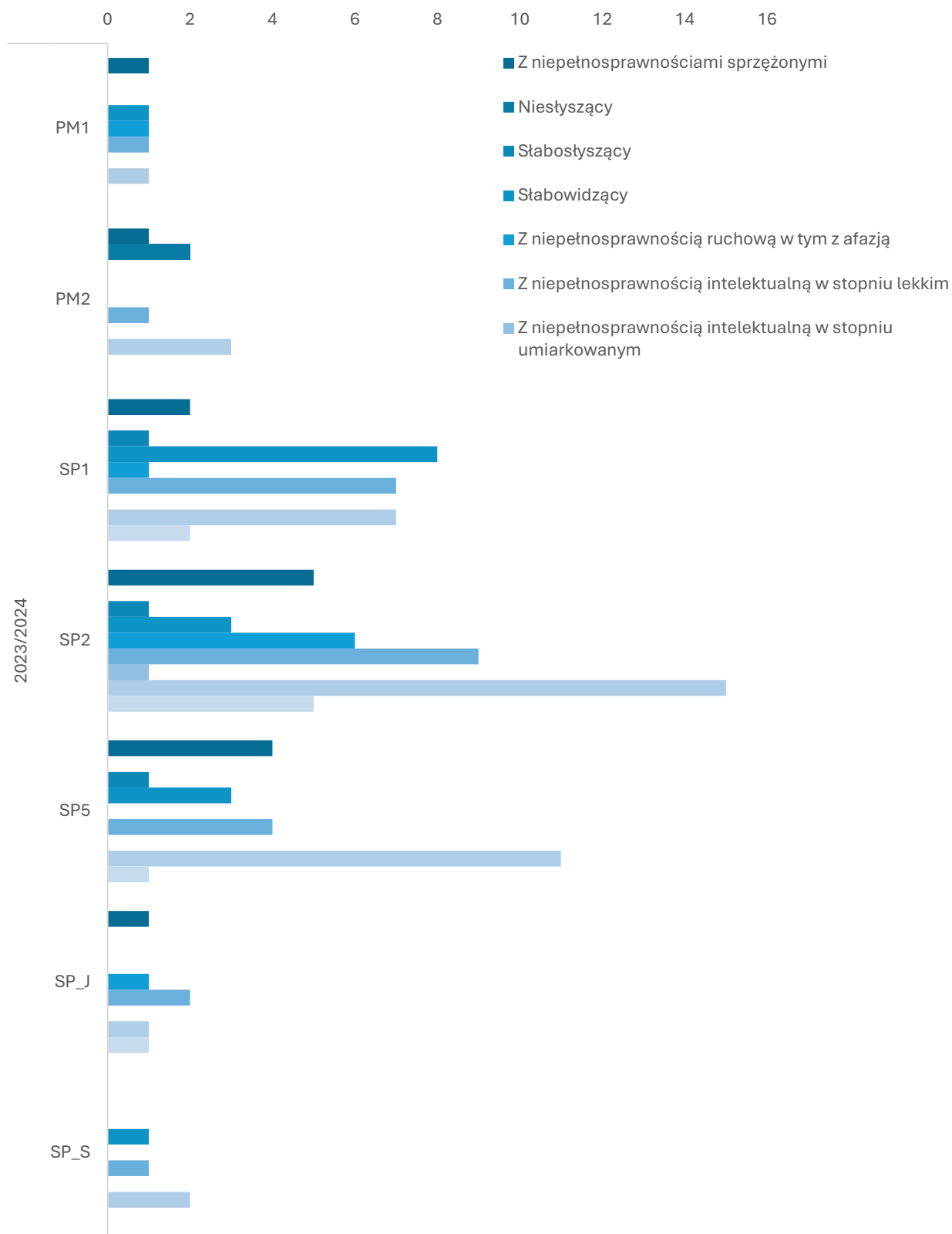
Porównanie liczby uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (niesprawnościami) w latach szkolnych 2022/2023 – 2024/2025 wskazuje na istotne zmiany w strukturze tej grupy. Analiza danych ujawnia, iż największy wzrost dotyczy liczby uczniów ze spektrum autyzmu, w tym z zespołem Aspergera – liczba ta wzrosła z 23 do 65 uczniów w ciągu trzech lat, co oznacza wzrost o 183%. Zjawisko to można interpretować zarówno jako efekt wzrostu liczby diagnoz w obszarze zaburzeń ze spektrum autyzmu, jak i jako rezultat poprawy systemowych mechanizmów wsparcia kierowanych do tej grupy uczniów.

Równocześnie obserwuje się istotny wzrost liczby dzieci z niepełnosprawnościami sprzężonymi (131%) oraz z niepełnosprawnością ruchową, w tym z afazją (70%), co wskazuje na stopniowe odchodzenie od dominacji tradycyjnych niepełnosprawności sensorycznych na rzecz niepełnosprawności złożonych i rozwojowych. W przeciwieństwie do tych tendencji nie odnotowano zmian liczby uczniów słabowidzących oraz odnotowano całkowity zanik uczniów z umiarkowaną niepełnosprawnością intelektualną w roku szkolnym 2024/2025.

Wskazane zmiany jednoznacznie świadczą o przeobrażeniu struktury potrzeb edukacyjnych: coraz większe znaczenie zyskują niepełnosprawności wymagające bardziej zindywidualizowanego i wieloaspektowego podejścia edukacyjno-terapeutycznego, co stawia przed systemem oświaty nowe wyzwania organizacyjne i metodyczne.

Na wykresie poniżej przedstawiono rozkład liczby dzieci/uczniów z poszczególnymi rodzajami niepełnosprawności w roku szkolnym 2023/2024 w poszczególnych jednostkach oświatowych Gminy Żnin.

Wykres 62. Rozkład liczby dzieci/uczniów z poszczególnymi rodzajami niepełnosprawności w roku szkolnym 2023/2024 w poszczególnych jednostkach oświatowych Gminy Żnin.

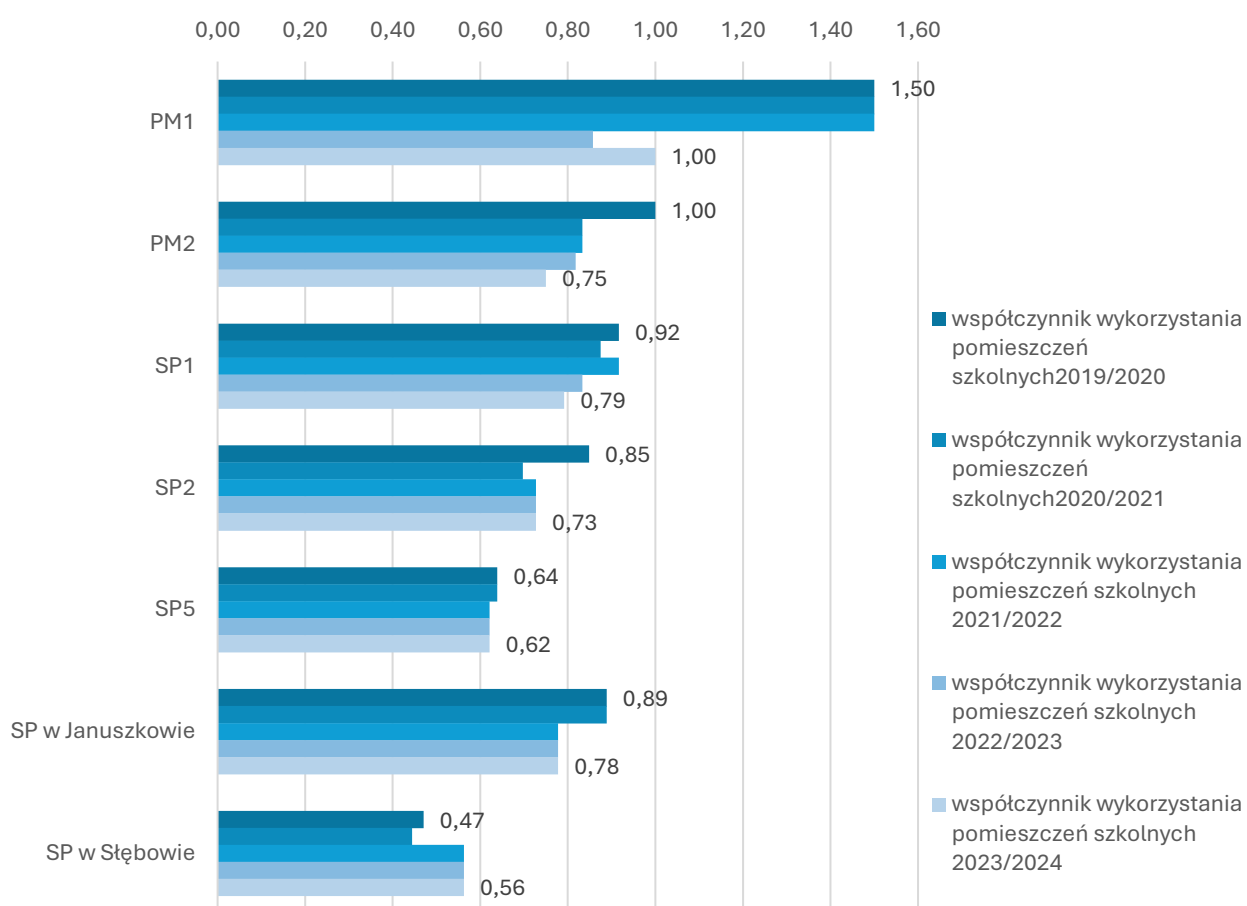

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez Centrum Usług Wspólnych i Zarządza Oświatą w Żninie

6.6. Analiza bazy lokalowej z uwzględnieniem obciążenia poszczególnych obiektów

Współczynnik wykorzystania pomieszczeń szkolnych stanowi iloraz liczby oddziałów klasowych oraz liczby pomieszczeń przeznaczonych do realizacji zajęć edukacyjnych. Przez pomieszczenia edukacyjne należy rozumieć wszystkie przestrzenie przystosowane do prowadzenia zajęć dydaktycznych, w tym sale lekcyjne, pracownie specjalistyczne oraz pomieszczenia przeznaczone do realizacji zajęć wychowania fizycznego. Na poniższych wykresach przedstawiony został współczynnik wykorzystania budynków poszczególnych szkół podstawowych oraz jego zmiany na przestrzeni badanych lat.

Wykres 63. Współczynnik wykorzystania pomieszczeń szkolnych w szkołach podstawowych i przedszkolach Gminy Żnin 2019/2020 – 2023/2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji Burmistrza Żnin o stanie realizacji zadań oświatowych Gminy Żnin w roku szkolnym 2019/2020, 2020/2021, 2021/2022, 2022/2023, 2023/2024

Wysoki poziom wskaźnika, przekraczający wartość 1, wskazuje na niedobór sal lekcyjnych w stosunku do liczby oddziałów, co może skutkować koniecznością organizowania zajęć w systemie zmianowym. Z kolei niska wartość wskaźnika może świadczyć o niewystarczająco efektywnym wykorzystaniu zasobów lokalowych, prowadzącym do utrzymywania rozległej infrastruktury w stosunku do bieżących potrzeb szkoły.

Przeprowadzona analiza współczynnika wykorzystania pomieszczeń szkolnych w poszczególnych jednostkach wskazuje na znaczące zróżnicowanie poziomu efektywności zagospodarowania infrastruktury edukacyjnej. We wszystkich badanych jednostkach odnotowano tendencję spadkową w porównaniu z rokiem szkolnym 2019/2020. Zjawisko to można wiązać ze zmniejszającą się liczbą uczniów, a w konsekwencji redukcją liczby oddziałów.

Najwyższe wartości współczynnika w roku szkolnym 2023/2024 osiągnęły: Przedszkole Miejskie nr 1 (1,00) oraz Szkoła Podstawowa nr 1 (0,79). W przypadku Przedszkola Miejskiego nr 1 szczególnie istotny jest fakt utrzymywania się współczynników powyżej wartości 1,00 w latach 2019/2020 – 2021/2022, co wskazuje na występowanie deficytu przestrzeni i brak możliwości zapewnienia odpowiednich warunków lokalowych dla wszystkich grup przedszkolnych. Wskaźnik na poziomie 1,00 w ostatnim roku analizy potwierdza, że placówka osiągnęła maksymalny próg wykorzystania i nie posiada potencjału do przyjęcia dodatkowych oddziałów.

Odmiennej sytuacji odnotowano w Szkole Podstawowej w Słębowie, która na przestrzeni całego badanego okresu charakteryzowała się najniższymi wartościami współczynnika (0,44 do 0,56). Wyniki te jednoznacznie wskazują na niewystarczające wykorzystanie infrastruktury i nadwyżkę pomieszczeń dydaktycznych w stosunku do rzeczywistych potrzeb edukacyjnych.

Podobne zjawisko, choć w nieco łagodniejszej formie, zaobserwowano w przypadku Szkoły Podstawowej nr 5, w której wartości współczynnika pozostają na względnie stabilnym, lecz niskim poziomie (0,62 – 0,64). Sytuacja ta może świadczyć o ustabilizowanej strukturze oddziałów oraz o relatywnie zrównoważonym dostosowaniu zasobów lokalowych, jednak jednocześnie o braku pełnego wykorzystania potencjału infrastrukturalnego jednostki.

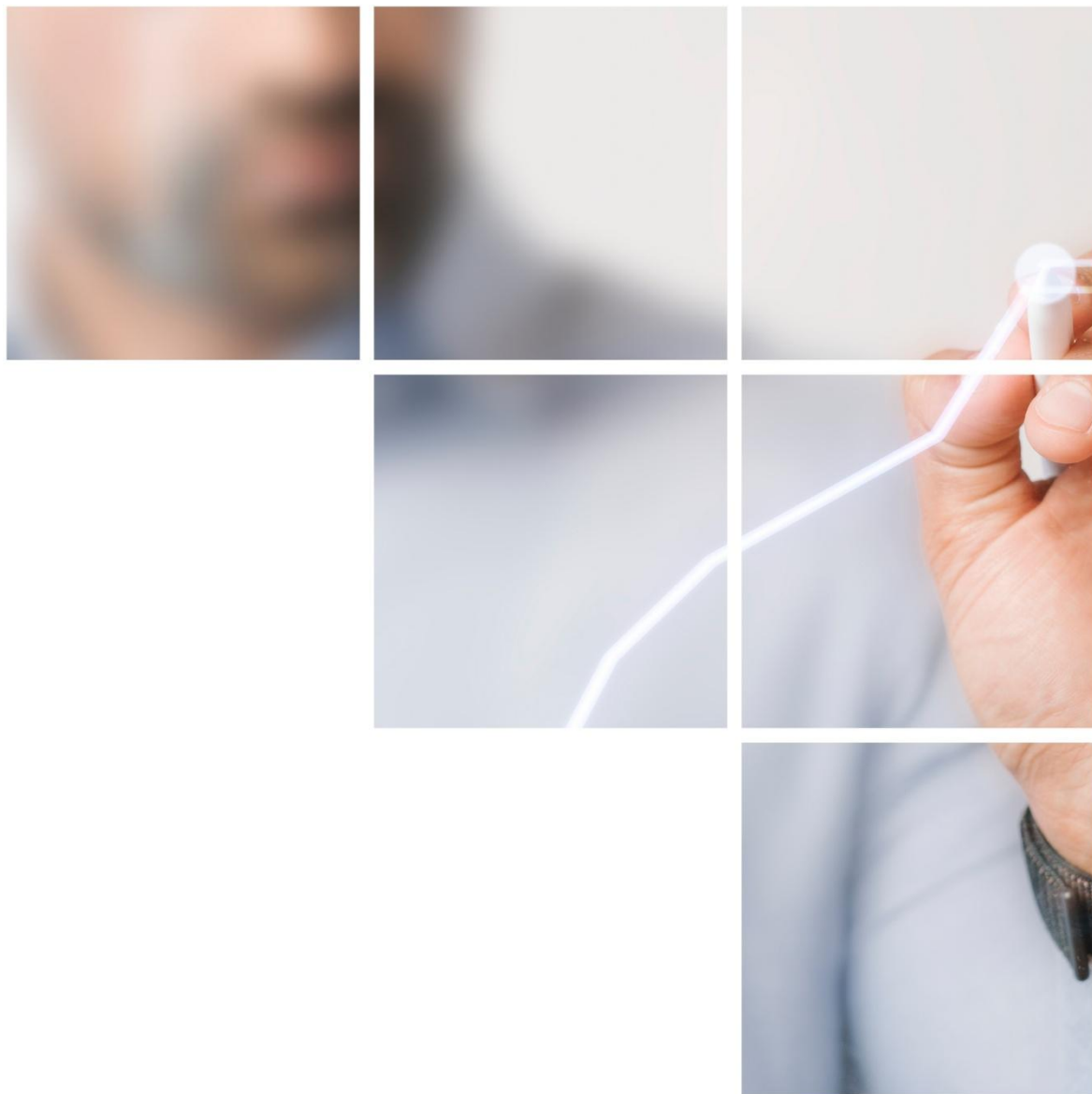
Wysokie wskaźniki wykorzystania pomieszczeń dydaktycznych (powyżej 1,00), odnotowane głównie w przedszkolach, stanowią przesłankę do rozważenia inwestycji w rozbudowę infrastruktury lub wprowadzenie zmian organizacyjnych w celu zapewnienia odpowiednich warunków kształcenia. Z kolei niskie wartości obserwowane w wybranych szkołach podstawowych wskazują na konieczność przeanalizowania zasadności utrzymywania obecnej infrastruktury lokalowej bądź podjęcia działań w kierunku bardziej efektywnego zagospodarowania istniejącej bazy.

Tabela 59. Zestawienie współczynnika wykorzystania pomieszczeń szkolnych w szkołach podstawowych Gminy Żnin w latach szkolnych 2020/2021 – 2024/2025

Nazwa jednostki oświatowej (skrót)	współczynnik wykorzystania pomieszczeń szkolnych				
	2019/2020	2020/2021	2021/2022	2022/2023	2023/2024
PM1	1,50	1,50	1,50	1,00	1,00
PM2	1,00	0,83	0,83	0,82	0,75
SP1	0,92	0,88	0,92	0,83	0,79
SP2	0,85	0,70	0,73	0,73	0,73
SP5	0,64	0,64	0,62	0,62	0,62
SP w Januszkowie	0,89	0,89	0,78	0,78	0,78
SP w Słębowie	0,47	0,44	0,56	0,56	0,56

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji Burmistrza Żnina o stanie realizacji zadań oświatowych Gminy Żnin w roku szkolnym 2019/2020, 2020/2021, 2021/2022, 2022/2023, 2023/2024

Ogólny trend wskazuje na malejącą efektywność wykorzystania pomieszczeń szkolnych w większości jednostek. Wyniki te sugerują potrzebę analizy reorganizacji sieci szkół, aby lepiej zrównoważyć obciążenie infrastruktury.

PROGNOZY ZMIAN DEMOGRAFICZNYCH DLA GMINY ŻNIN

7. Prognozowana liczba dzieci w przedszkolach i szkołach

Prognozy ludności w gminie Żnin na lata 2030–2060 wskazują na wyraźny trend depopulacyjny oraz postępujące starzenie się społeczeństwa. W 2030 roku liczba mieszkańców ma wynosić około 22,1 tys., podczas gdy w 2060 roku spadnie do 18,0 tys., czyli o ponad 4 tysiące osób, co odpowiada ubytkowi blisko 19% populacji, czyli spadek o prawie 1/5.

Najsilniejszy regres prognozowany jest w grupach dzieci i młodzieży. W 2030 roku w wieku 0–19 lat będzie mieszkać w gminie nieco ponad 4,1 tys. osób, podczas gdy w 2060 roku będzie to już tylko około 3,1 tys. To oznacza zmniejszenie się bazy edukacyjnej oraz spadek potencjalnej liczby osób wchodzących na rynek pracy w kolejnych dekadach. Warto zauważyć, że w grupie 0–9 lat po roku 2040 prognozuje się utrzymywanie liczebności na względnie stabilnym, choć niskim poziomie, co sugeruje, że proces spadku dzietności w pewnym momencie wyhamuje, ale nie zdoła odwrócić trendu.

Populacja w wieku produkcyjnym (20–64 lata) również będzie się zmniejszać, zarówno liczbowo, jak i procentowo. W latach 2030–2040 udział tej grupy będzie jeszcze dominujący, lecz od połowy wieku widoczny stanie się jej coraz większy spadek. Najsilniej redukują się grupy trzydziesto- i czterdziestolatków, których liczebność w 2060 roku będzie nawet o jedną trzecią niższa niż w 2030 roku. Oznacza to kurczenie się lokalnych zasobów pracy oraz potencjalne trudności w utrzymaniu gospodarki samorządu, zarówno w wymiarze podatkowym, jak i w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej.

Jednocześnie bardzo dynamicznie będzie rosła liczba osób starszych. W grupie 70–79 lat prognoza zakłada względną stabilizację na poziomie ok. 2,2–2,6 tys. osób, ale znaczny wzrost nastąpi w grupie 80+. Z niespełna 1,3 tys. mieszkańców w 2030 roku liczba ta zwiększy się do ponad 2,2 tys. w 2060 roku, czyli o około 75%. W konsekwencji, w strukturze wiekowej udział osób w wieku poprodukcyjnym będzie się systematycznie zwiększał. Jeszcze wyraźniej widać to przy analizie grupy 60–69 lat – jej liczebność rośnie do połowy stulecia, osiągając szczyt w 2045 roku (ponad 3,3 tys. osób), a następnie spada, co jednak nie niweluje trendu starzenia, lecz świadczy o przesuwaniu się dużych roczników w coraz wyższe przedziały wieku.

Zmiany te prowadzą do narastania problemu obciążenia demograficznego. Spadająca liczba dzieci oznacza mniejsze zapotrzebowanie na infrastrukturę edukacyjną, ale jednocześnie rosnąca liczba seniorów zwiększy presję na system ochrony zdrowia i opieki społecznej.

Tabela 60. Gmina Żnin prognoza ludności w latach 2030-2060 w 10 letnich grupach wiekowych

Gmina Żnin prognoza ludności w latach 2030 - 2060 w 10-letnich grupach wiekowych

Grupa wieku	2030	2035	2040	2045	2050	2060
Ogółem	22 122	21 513	20 949	20 264	19 523	18 024
0-9	1 669	1 579	1 614	1 638	1 584	1 379
10-19	2 448	2 146	1 777	1 707	1 732	1 720
20-29	2 428	2 463	2 440	2 136	1 773	1 681
30-39	2 297	2 111	2 187	2 233	2 231	1 666
40-49	3 223	2 646	2 273	2 111	2 182	2 220
50-49	3 408	3 527	3 237	2 722	2 354	2 247

60-69	2 749	2 915	3 221	3 374	3 138	2 285
70-79	2 621	2 450	2 210	2 357	2 617	2 595
80+	1 279	1 676	1 990	1 986	1 912	2 231

Źródło: BDL GUS <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start> dane z września 2025

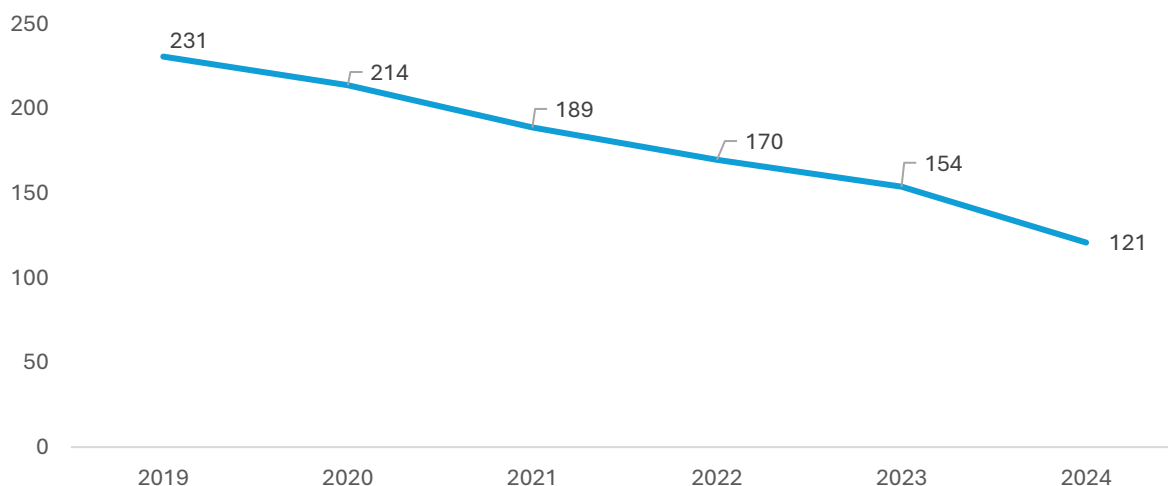
Tabela 61. Gmina Żnin prognoza ruchu naturalnego i migracji w latach 2030-2060

Rok	Ruch naturalny		Migracje wewnętrzne na pobyt stały		Migracje zagraniczne na pobyt stały	
	Urodzenia	Zgony	Napływ	Odływ	Imigracja	Emigracja
2030	159	256	223	253	12	3
2031	152	252	222	252	8	3
2032	152	266	224	242	7	3
2033	146	277	228	243	7	3
2034	151	269	233	227	6	3
2035	156	271	233	226	6	3
2036	155	284	242	218	6	3
2037	155	287	242	222	7	3
2038	162	277	240	217	7	3
2039	159	307	231	229	7	3
2040	162	294	228	224	7	3
2041	154	305	230	228	7	3
2042	157	300	232	222	7	3
2043	153	324	232	216	7	3
2044	162	302	227	211	7	3
2045	158	317	225	210	7	3
2046	156	308	216	211	7	3
2047	152	319	220	207	7	3
2048	150	305	218	207	7	3
2049	148	314	217	202	7	2
2050	143	320	210	200	7	2
2051	142	304	207	200	7	2
2052	134	308	209	198	7	2
2053	136	301	211	200	7	2
2054	131	301	213	198	7	2
2055	131	294	214	194	7	2
2056	126	304	215	192	8	2
2057	118	312	215	191	8	2
2058	125	309	212	184	8	2
2059	124	310	213	182	8	3
2060	118	298	210	176	8	3

Źródło: BDL GUS <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start> dane z września 2025

W latach 2019 - 2024 liczba urodzeń w Gminie Żnin systematycznie malała. W 2019 liczba urodzeń wynosiła 231 dzieci natomiast w 2024 roku 121, co stanowi spadek o 47,6% w ciągu pięciu lat. Wykres ilustrujący te dane jednoznacznie wskazuje na narastający trend demograficznego spadku, co będzie miało istotne konsekwencje dla planowania i funkcjonowania gminnej sieci placówek edukacyjnych.

Wykres 64. Liczba urodzeń w latach 2019 - 2024 w Gminie Żnin

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji udostępnionych przez Centrum Usług Wspólnych i Zarządzania Oświatą w Żninie

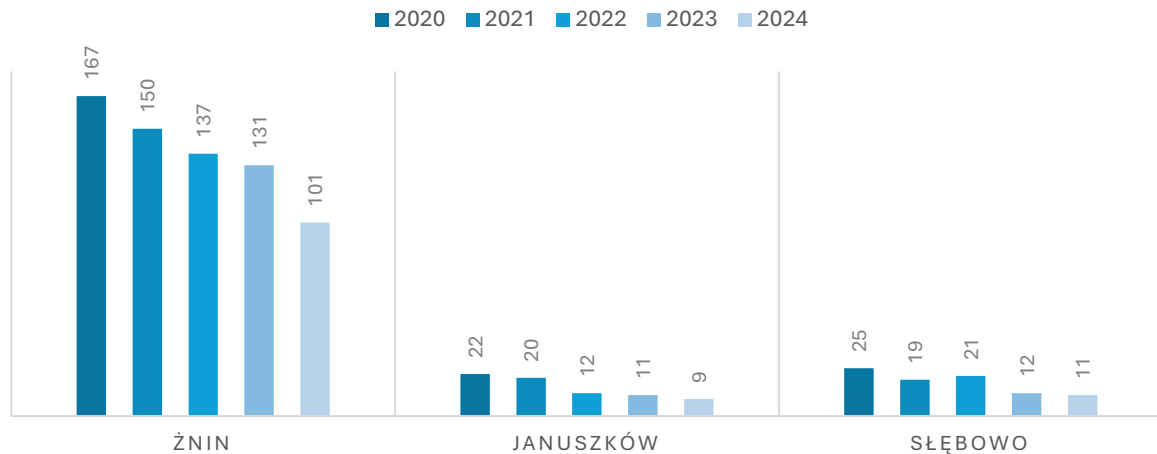
Dane przedstawiają **ciągły i dość wyraźny spadek liczby urodzeń** w Gminie Żnin w ciągu analizowanych lat, **średnioroczne tempo spadku urodzeń wynosiło około 11,7%**. Największy spadek liczby urodzeń miał miejsce między rokiem 2023 a 2024 – spadek o 33 urodzenia, czyli o 21,4%. W ciągu całego badanego okresu (2019 - 2024) liczba urodzeń zmniejszyła się o 110 dzieci. Jeśli tendencja się utrzyma, liczba urodzeń w najbliższych latach może spaść poniżej 100.

Tabela 62. Zmiany liczby urodzeń w latach 2019 - 2024

Rok	Liczba urodzeń (razem)	Zmiana względem roku poprzedniego
2019	231	-
2020	214	↓ 17 (-7,4%)
2021	189	↓ 25 (-11,7%)
2022	170	↓ 19 (-10,0%)
2023	154	↓ 16 (-9,4%)
2024	121	↓ 33 (-21,4%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji udostępnionych przez Centrum Usług Wspólnych i Zarządzania Oświatą w Żninie

Wykres 65. Zmiany liczby urodzeń w latach 2019 – 2024 w podziale na miejscowości, w których znajdują się szkoły podstawowe

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji udostępnionych przez Centrum Usług Wspólnych i Zarządzenia Oświatą w Żninie

7.1. Prognozowana liczba dzieci w przedszkolach

Dodając do posiadanych danych o liczbie dzieci uczęszczających do przedszkoli informację o liczbie urodzeń w Gminie Żnin, możliwe jest oszacowanie prognozowanej liczby dzieci w przedszkolach w latach szkolnych 2026/2027 oraz 2027/2028.

W prognozie dla roku 2026/2027 uwzględniono dzieci urodzone w latach 2020 - 2023, natomiast dla roku 2027/2028 – dzieci urodzone w latach 2021 - 2024. Dane dotyczące urodzeń w latach 2019 - 2024 pochodzą ze statystyki dla szkół z lat 2019-2024 i zostały pozyskane z Centrum Usług Wspólnych i Zarządzenia Oświatą w Żninie.

Przyjmując rok szkolny 2023/2024 jako rok bazowy dla porównań, można zauważyć, że prognozy demograficzne wskazują na wzrost liczby dzieci w przedszkolach w roku szkolnym 2026/2027 o 216, a w roku 2027/2028 o 123 dzieci. Szczegółowe dane zawarte są w poniższej tabeli. Dla ustalenia szacunkowej liczby miejsc w przedszkolach przyjęto metodologię opartą na ilorazie liczby oddziałów funkcjonujących w danym przedszkolu i ustawowej liczby dzieci przypadających na jeden oddział (25 dzieci).

Tabela 63. Prognoza liczby dzieci w przedszkolach, w latach 2026/2027 oraz 2027/2028

Nazwa przedszkola	rok szkolny 2023/2024			rok szkolny 2026/2027		rok szkolny 2027/2028	
	liczba dzieci	Liczba oddziałów	liczba miejsc w przedszkolu	liczba urodzeń z lat 2020-2023	Różnica między liczbą miejsc a prognozowaną liczbą dzieci	liczba urodzeń z lat 2021-2024	Różnica między liczbą miejsc a prognozowaną liczbą dzieci
Przedszkola i oddziały przedszkolne w Żninie	446	20	461	585	-124	519	-58
Oddziały przedszkolne w Szkole Podstawowej w Januszkowie	16	1	25	65	-40	52	-27

Oddziały przedszkolne w Szkole Podstawowej w Słębowie	23	1	25	77	-52	63	-38
Razem	485		511	727	-216	634	-123

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji udostępnionych przez Centrum Usług Wspólnych i Zarządania Oświatą w Żninie **oraz informacji** Burmistrza Żnin o stanie realizacji zadań oświatowych Gminy Żnin w roku szkolnym 2023/2024

Na podstawie liczby funkcjonujących oddziałów przedszkolnych w roku szkolnym 2023/2024 oraz przy założeniu maksymalnej, ustawowo dopuszczalnej liczebności oddziału wynoszącej 25 dzieci, ustalono łączną liczbę zabezpieczonych miejsc wychowania przedszkolnego na poziomie 511. W odniesieniu do prognozowanej liczby dzieci w wieku przedszkolnym, oszacowanej na podstawie danych demograficznych, liczba ta okazuje się być niewystarczająca.

W roku szkolnym 2026/2027 prognozowany deficyt miejsc przedszkolnych wynosi 216, natomiast w roku szkolnym 2027/2028 niedobór ten szacowany jest na 123 miejsca. Wskazuje to na konieczność podjęcia działań w kierunku rozbudowy gminnej sieci placówek wychowania przedszkolnego.

Analizując dynamikę zmian w stosunku do faktycznej liczby dzieci w przedszkolach gminnych w roku szkolnym 2023/2024 w roku 2026/2027 prognozuje się wzrost liczby dzieci do 727 w porównaniu do 485 dzieci uczęszczających do przedszkoli w roku szkolnym 2023/2024 r. (o 242 dzieci), natomiast w roku 2027/2028 – liczba dzieci będzie wyższa o 149 względem ogólnej liczby dzieci uczęszczających do przedszkola w roku szkolnym 2023/2024.

Tabela 64. Porównanie ogólnej liczby dzieci przedszkolnych w Gminie Żnin w latach 2023/2024 oraz 2026/2027 i 2027/2028

Liczba dzieci razem w roku szkolnym 2023/2024	planowana liczba dzieci w p-lach w roku szkolnym 2026/2027 (ur. 2020 - 2023)	planowana liczba dzieci w p-lach w roku szkolnym 2027/2028 (ur. 2021 - 2024)	Różnica między faktyczną liczbą dzieci w p-lach w 2023/2024 planowaną liczbą dzieci w p-lach w 2026/27 r.	Różnica między faktyczną liczbą dzieci w p-lach w 2023/2024 planowaną liczbą dzieci w p-lach w 2027/28 r.
485	727	634	- 242	-149

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji udostępnionych przez Centrum Usług Wspólnych i Zarządania Oświatą w Żninie oraz informacji Burmistrza Żnina o stanie realizacji zadań oświatowych Gminy Żnin w roku szkolnym 2023/2024

Należy jednak zaznaczyć, że sieć publicznych przedszkoli prowadzonych przez Gminę Żnin jest uzupełniana przez niepubliczne placówki oświatowe, wpisane do ewidencji szkół i placówek niepublicznych, a także placówkę publiczną prowadzoną przez osobę fizyczną. Do tej grupy należą:

- Przedszkole Stowarzyszenia Przyjaciół Szkół Katolickich w Żninie,
- Przedszkole Zgromadzenia Sióstr Służebniczek im. Bł. Edmunda Bojanowskiego w Żninie,
- Niepubliczne Przedszkole „U BOBA”,
- Przedszkole Miejskie nr 3 w Żninie „Łamigłówka”,
- Punkt Przedszkolny „Terapeutyczne Senso Szkraby”.

Z uwagi na powyższe, dokonano analizy udziału dzieci uczęszczających do publicznych przedszkoli w ogólnej liczbie dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym na terenie Gminy Żnin, co stanowi podstawę do dalszych działań planistycznych w zakresie rozwoju infrastruktury edukacyjnej.

Tabela 65. Udział dzieci uczęszczających do publicznych przedszkoli w ogólnej liczbie dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym na terenie Gminy Żnin

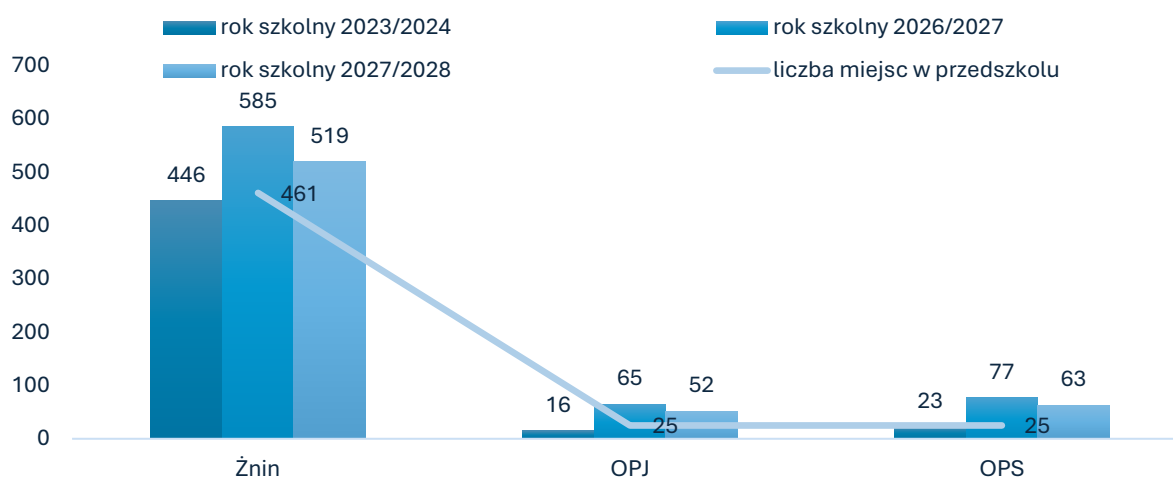
Rok szkolny	Roczniki (3–6 lat)	Liczba dzieci w wieku przedszkolnym	liczba dzieci w przedszkolach	% dzieci uczęszczających do publicznych przedszkoli
2019/2020	2016, 2015, 2014, 2013	916	577	62,99%
2020/2021	2017, 2016, 2015, 2014	946	534	56,45%
2021/2022	2018, 2017, 2016, 2015	963	565	58,67%
2022/2023	2019, 2018, 2017, 2016	975	479	49,13%
2023/2024	2020, 2019, 2018, 2017	952	485	50,95%
2024/2025	2021, 2020, 2019, 2018	868	511	58,87%

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji udostępnionych przez Centrum Usług Wspólnych i Zarządzenia Oświatą w Żninie oraz informacji Burmistrza Żnina o stanie realizacji zadań oświatowych Gminy Żnin w roku szkolnym 2023/2024

Analiza danych wskazuje, iż w przedszkolach gminnych wychowaniem przedszkolnym w latach szkolnych 2019/2020 – 2024/2025 objętych było od 49% do 63% dzieci na terenie gminy. Wskazuje to na dużą rolę sektora niepublicznego lub niekorzystanie z przedszkoli, jeśli nie jest to wskazane ustawowo.

Na potrzeby niniejszej analizy określono tzw. „lukę przedszkolną”, rozumianą jako **różnicę pomiędzy liczbą dzieci faktycznie uczęszczających do przedszkoli w roku szkolnym 2023/2024, a prognozowaną liczbą dzieci w wieku przedszkolnym w latach szkolnych 2026/2027 oraz 2027/2028**, oszacowaną na podstawie danych o urodzeniach w Gminie Żnin.

Wykres 66. Luka przedszkolna

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji udostępnionych przez Centrum Usług Wspólnych i Zarządania Oświatą w Żninie oraz informacji Burmistrza Żnin o stanie realizacji zadań oświatowych Gminy Żnin w roku szkolnym 2023/2024

Wykres przedstawia prognozowane różnice między liczbą dzieci w przedszkolach w roku szkolnym 2023/2024 a przewidywaną liczbą w roku 2027/2028. Największy wzrost liczby dzieci w stosunku do stanu obecnego prognozowany jest w roku szkolnym 2027/2028. Wskazuje to na potencjalny deficyt miejsc w przedszkolach, w tym największy w Żninie – brak 124 miejsc. W oddziałach przedszkolnych w Januszkowie prognozowany niedobór miejsc wynosi 40 miejsc i w Słębowie brak miejsca dla 52 dzieci.

W interpretacji danych niezbędne jest uwzględnienie czynników takich jak: mobilność rodzin, preferencje rodziców co do lokalizacji przedszkola, rozmieszczenie placówek, a także fakt, że nie wszystkie dzieci w wieku przedszkolnym – zwłaszcza trzyletnie – są zapisywane do przedszkoli. Dodatkowo należy uwzględnić fakt uczęszczania dzieci do przedszkoli gminnych w Żninie z terenu innych gmin oraz dzieci z terenu Gminy Żnin do przedszkoli zlokalizowanych na terenie innych gmin.

Tabela 66. Prognoza zapotrzebowania na miejsca przedszkolne na terenie Gminy Żnin w latach 2019/2020-2027/2028

Rok szkolny	Liczba dzieci w wieku przedszkolnym	Rzeczywista liczba dzieci w publicznych przedszkolach	Zapotrzebowanie teoretyczne (100%)	Zapotrzebowanie realne (50%)	Zapotrzebowanie realne (60%)
2019/2020	916	577	916	458	550
2020/2021	946	534	946	473	568
2021/2022	963	565	963	482	578
2022/2023	975	479	975	488	585
2023/2024	952	485	952	476	571
2024/2025	868	511	868	434	521
2025/2026*	804	511	804	402	482
2026/2027*	727	511	727	364	436
2027/2028*	634	511	634	317	380

*Szacunkowa liczba miejsc

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji udostępnionych przez Centrum Usług Wspólnych i Zarządania Oświatą w Żninie oraz informacji Burmistrza Żnina o stanie realizacji zadań oświatowych Gminy Żnin w roku szkolnym 2023/2024

Gdyby wszystkie dzieci miały trafić do publicznych placówek, wystąpiłby deficyt, jednak na podstawie obserwacji z lat 2019-2025 wiadomo, że tylko część populacji (50%-60%) wybiera placówki gminne, a pozostała część korzysta z oferty niepublicznej lub jest poza systemem. Dlatego kluczowe jest planowanie z myślą o elastyczności i racjonalnym wykorzystaniu infrastruktury. Zwiększenie dostępności miejsc może być osiągnięte, nie tylko przez gminę, ale również poprzez wspieranie rozwoju niepublicznych przedszkoli.

Dla władz gminy oznacza to konieczność **krótkookresowego zwiększenia pojemności systemu**, ale w długiej perspektywie – **racjonalnego dostosowania sieci do spadającej liczby dzieci**. Prognoza dotyczy okresu do 2027/2028, jednak biorąc pod uwagę aktualne trendy demograficzne, w kolejnych

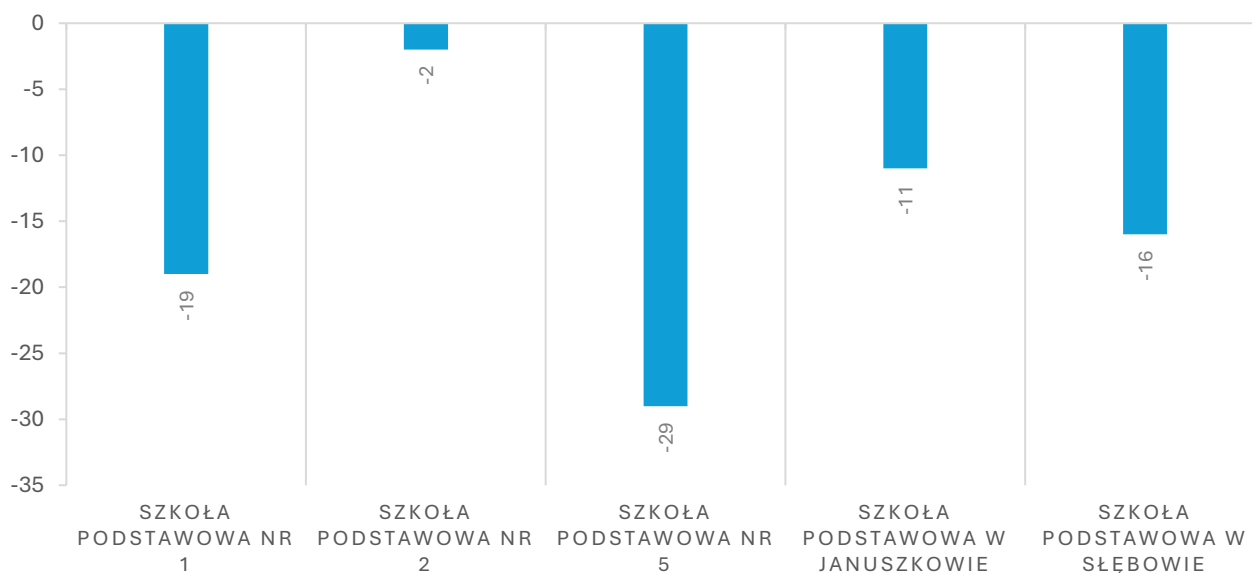
latach kluczowe będzie monitorowanie spadków liczby urodzeń, aby móc elastycznie reagować na pojawiające się potrzeby.

7.2. Prognozowana liczba uczniów w szkołach podstawowych

Z perspektywy demograficznej istotnym czynnikiem wpływającym na funkcjonowanie szkół podstawowych jest liczba dzieci w wieku rozpoczynania edukacji szkolnej w szczególności siedmiolatków. Zmiany w tej grupie wiekowej mają bezpośrednie przełożenie na planowanie liczby oddziałów oraz organizację pracy szkół w kolejnych latach.

Największą bezwzględną redukcję liczby urodzeń w latach 2019 - 2023 odnotowano w obwodzie Szkoły Podstawowej nr 5 (**spadek o 29 urodzeń**), Szkoły Podstawowej nr 1 (**o 19 urodzeń**) oraz Szkoły Podstawowej w Słębowie (**o 16 urodzeń**).

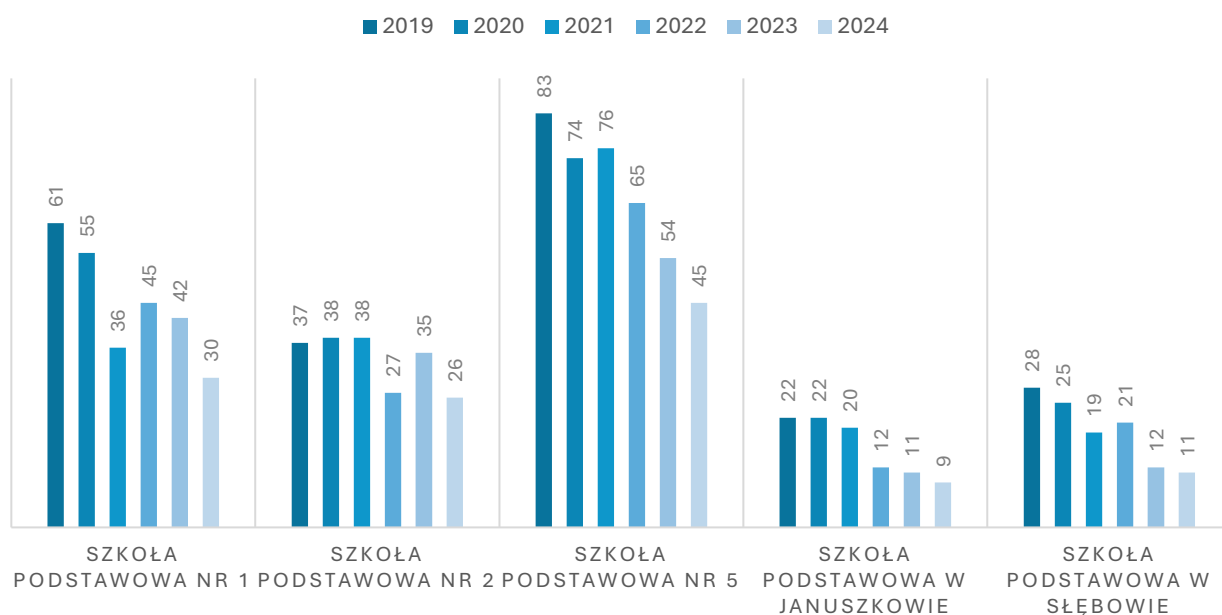
Wykres 67. Zmiany liczby urodzeń w 2023 roku do roku bazowego (2019) w obwodach poszczególnych szkół podstawowych

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji udostępnionych przez Centrum Usług Wspólnych i Zarządzania Oświatą w Żninie

Pomimo obserwowanego spadku, w przypadku Szkoły Podstawowej nr 1 oraz Szkoły Podstawowej nr 5 jednostki te nadal wykazują relatywnie wysoki potencjał demograficzny na tle pozostałych szkół, co może mieć istotne znaczenie w kontekście planowania i organizacji infrastruktury edukacyjnej. W przeciwieństwie do powyższych, najniższy poziom urodzeń w 2023 roku zaobserwowano w obwodzie Szkoły Podstawowej w Januszkowie (11 urodzeń) oraz w obwodzie Szkoły Podstawowej w Słębowie (12 urodzeń) oraz w 2024 roku odpowiednio 9 i 11.

Wykres 68. Zmiany liczby urodzeń w latach 2019 – 2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji udostępnionych przez Centrum Usług Wspólnych i Zarządania Oświatą w Żninie

W wyniku przeprowadzonej analizy odnotowano wyraźny i systematyczny trend spadkowy w zakresie liczby urodzeń, co bezpośrednio przekłada się na prognozowaną redukcję liczby uczniów rozpoczynających edukację w szkołach podstawowych. **Prognozy demograficzne wskazują, że do roku 2030 liczba siedmiolatków podejmujących naukę w klasie I będzie niższa o 80 dzieci** w porównaniu z rokiem 2025 (234 urodzenia w 2018 roku), co odpowiada spadkowi o 34%. Zjawisko to stanowi istotne wyzwanie dla lokalnej polityki oświatowej, w szczególności w zakresie planowania sieci szkół, organizacji oddziałów oraz zarządzania zasobami kadrowymi w jednostkach edukacyjnych. Uzyskane wyniki wskazują na zachodzące w Gminie Żnin zmiany demograficzne, które w perspektywie pięcioletniej prowadzić będą do systematycznego zmniejszania się liczby uczniów podejmujących naukę w szkołach podstawowych.

Przyjmując założenie, że liczba uczniów kończących klasę ósmą równa jest liczbie uczniów rozpoczynających naukę w klasie pierwszej 8 lat wcześniej, można szacunkowo określić zmiany w ogólnej liczby uczniów szkół podstawowych.

Tabela 67. Zestawienie liczby dzieci urodzonych w latach 2019 - 2023 z liczbą uczniów kończących edukację w szkołach podstawowych prowadzonych przez Gminę Żnin

Prognozowane wielkości	Rok szkolny				
	2026/2027	2027/2028	2028/2029	2029/2030	2030/2031
Rok urodzenia	2019	2020	2021	2022	2023
Prognozowana liczba uczniów klas pierwszych	231	214	189	170	154
Prognozowana liczba uczniów kończących klasę ósmą	266	230	243	219	237
Prognozowana różnica w liczbie uczniów rozpoczynających i	-35	-16	-54	-49	-83

kończących edukację w szkole podstawowej					
--	--	--	--	--	--

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji udostępnionych przez Centrum Usług Wspólnych i Zarządzania Oświatą w Żninie

Analiza przedstawionych danych wskazuje, że w roku szkolnym 2030/2031 różnica pomiędzy liczbą uczniów kończących edukację w klasach ósmych a rozpoczynających naukę w klasie pierwszej wyniesie 83 uczniów. Utrzymanie się takiego trendu będzie skutkowało niewykorzystaniem części potencjału lokalowego szkół.

W kontekście analizy danych demograficznych dotyczących urodzeń, istotne znaczenie ma identyfikacja obwodów szkolnych, w których w nadchodzących latach mogą wystąpić trudności w zapewnieniu odpowiedniego naboru do klas pierwszych. Analiza liczby urodzeń przypisanych do obwodów poszczególnych szkół umożliwia prognozowanie potencjalnej liczebności przyszłych oddziałów szkolnych, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa oświatowego.

Tabela 68. Zestawienie liczby dzieci urodzonych w latach 2019 - 2023 w podziale na obwody poszczególnych szkół podstawowych

Dzielnica/nazwa szkoły	Prognozowana liczba uczniów klas pierwszych w roku szkolnym					
	2026/2027	2027/2028	2028/2029	2029/2030	2030/2031	2031/2032
	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Szkoła Podstawowa nr 1	61	55	36	45	42	30
Szkoła Podstawowa nr 2	37	38	38	27	35	26
Szkoła Podstawowa nr 5	83	74	76	65	54	45
Szkoła Podstawowa w Januszkowie	22	22	20	12	11	9
Szkoła Podstawowa w Słębowie	28	25	19	21	12	11
Razem	231	214	189	170	154	121

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji udostępnionych przez Centrum Usług Wspólnych i Zarządzania Oświatą w Żninie

Bazując na danych dotyczących liczby urodzeń w latach 2019 - 2023 można prognozować sytuację demograficzną w odniesieniu do liczby siedmiolatków na 5 lat do przodu. Liczba dzieci urodzonych w obwodzie przypisanym danej szkole stanowi podstawę do określenia przyszłego zapotrzebowania na miejsca w oddziałach klas pierwszych, a tym samym umożliwia efektywne planowanie struktury organizacyjnej szkoły w kontekście zmieniających się uwarunkowań demograficznych.

Zmiany te podkreślają konieczność przemyślanego dostosowania struktury sieci szkolnej do aktualnych i prognozowanych uwarunkowań demograficznych.

Wnioski

Szkoła Podstawowa nr 1

Szacując na podstawie danych demograficznych, że w roku szkolnym 2025/2026 liczba uczniów klas pierwszych wyniesie 57, przekłada się to na 3 oddziały ze średnią liczbą uczniów na poziomie 19 uczniów w oddziale. Prognoza dla kolejnego roku szkolnego wskazuje na wzrost liczby uczniów w klasach pierwszych o 4 osoby. Przy założeniu utrzymania liczby oddziałów średnia liczba uczniów wzrośnie do 20,33.

W perspektywie roku szkolnego 2030/2031, w porównaniu z rokiem szkolnym 2025/2026, prognozuje się spadek liczby uczniów o 15 osób co wiąże się z koniecznością redukcji liczby oddziałów o 1 i jednocześnie zachowanie średniej liczebności na poziomie 21 uczniów w oddziale.

Szkoła Podstawowa nr 2

W roku szkolnym 2025/2026 liczba uczniów klas pierwszych wyniesie 45, co oznacza funkcjonowanie dwóch oddziałów ze średnią liczbą uczniów w oddziale 22,5 uczniów w oddziale. Prognoza dla kolejnego roku szkolnego wskazuje na spadek liczby uczniów w klasach pierwszych o 8 osób. Przy założeniu utrzymania ustawowej liczebności oddziału na poziomie 25 uczniów oznacza to konieczność utrzymania dwóch oddziałów, w których średnia liczba uczniów wyniesie 18,5.

W perspektywie roku szkolnego 2030/2031, w porównaniu z rokiem szkolnym 2025/2026, prognozuje się spadek liczby uczniów o 10 osób.

Szkoła Podstawowa nr 5

W roku szkolnym 2025/2026 liczba uczniów klas pierwszych wyniesie 83. Prognoza dla kolejnego roku szkolnego wskazuje na utrzymanie liczby uczniów w klasach pierwszych na tym samym poziomie. Przy założeniu utrzymania ustawowej liczebności oddziału na poziomie 25 uczniów oznacza to konieczność utworzenia czterech oddziałów, w których średnia liczba uczniów wyniesie 20,75.

W perspektywie roku szkolnego 2030/2031, w porównaniu z rokiem szkolnym 2025/2026, prognozuje się spadek liczby uczniów o 29 osób.

Szkoła Podstawowa w Januszkowie

W roku szkolnym 2025/2026 liczba uczniów klas pierwszych wyniesie 21, co oznacza funkcjonowanie 1 oddziału i przekłada się na średnią liczebność 21 uczniów w oddziale. Prognoza dla kolejnego roku szkolnego wskazuje na wzrost liczby uczniów w klasach pierwszych o 1 osobę, co nie wpłynie na zmianę liczby oddziałów.

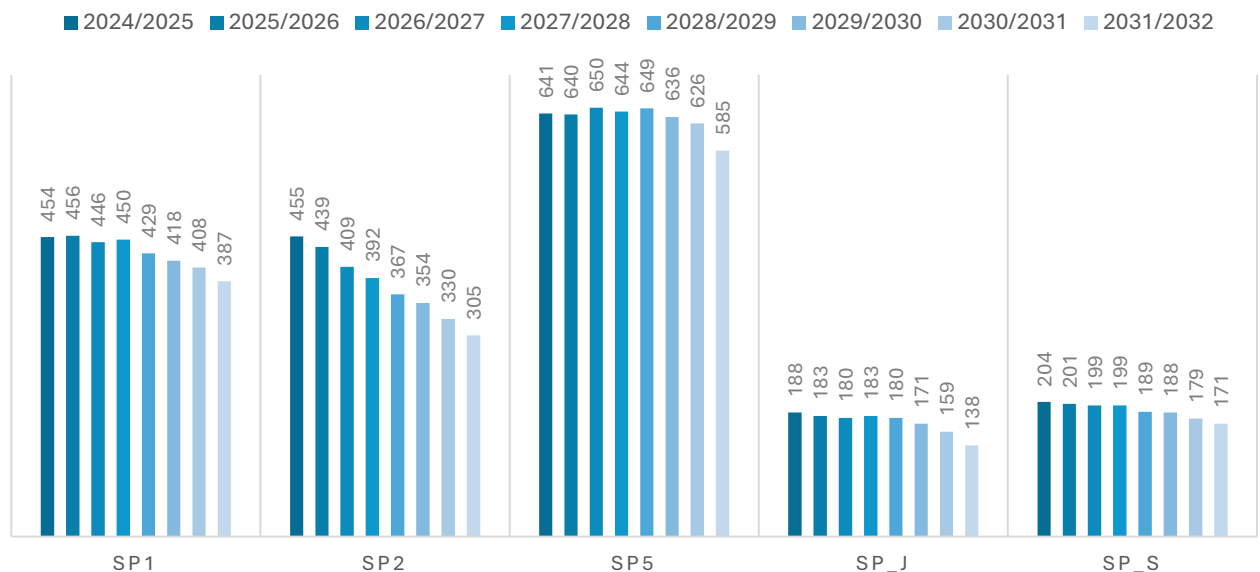
W perspektywie roku szkolnego 2030/2031, w porównaniu z rokiem szkolnym 2025/2026, prognozuje się spadek liczby uczniów o 10 osób i oznacza to istotny wpływ na zmniejszenie liczebności oddziału a co za tym idzie wzrost kosztów funkcjonowania oddziału.

Szkoła Podstawowa w Słębowie

W roku szkolnym 2025/2026 liczba uczniów klas pierwszych wyniesie 28, co oznacza konieczność funkcjonowania dwóch oddziałów dla zachowania ustawowego limitu 25 uczniów w oddziale. Średnia liczebność oddziału wyniesie tym samym 14 uczniów w oddziale. Prognoza dla kolejnego roku szkolnego wskazuje na utrzymanie liczby uczniów w klasach pierwszych na tym samym poziomie.

W perspektywie roku szkolnego 2030/2031, w porównaniu z rokiem szkolnym 2025/2026, prognozuje się spadek liczby uczniów o 16 osób, co wpłynie na redukcję liczby oddziałów o 1.

Wykres 69. Prognozowana liczba uczniów w poszczególnych szkołach podstawowych w latach szkolnych 2026/2027 - 2030/2031 na podstawie liczby urodzeń

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji udostępnionych przez Centrum Usług Wspólnych i Zarządzenia Oświatą w Żninie

Na wykresie zaprezentowano prognozy liczby uczniów w poszczególnych szkołach na lata 2025/2026 – 2031/2032. We wszystkich placówkach widoczny jest wyraźny trend spadkowy, przy czym najbardziej znaczący spadek przewidywany jest w Szkole Podstawowej nr 2 (z 439 do 305 uczniów). Drugą jednostką o najwyższej dynamice spadku jest Szkoła Podstawowa w Januszkowie, gdzie liczba uczniów zmniejszy się o blisko 25% w stosunku do wartości wyjściowej.

Wskazuje to, że w perspektywie do 2032 roku szkoły właśnie te szkoły będą wymagały najbardziej intensywnych działań adaptacyjnych.

Należy jednocześnie podkreślić, że sieć publicznych szkół podstawowych prowadzonych przez Gminę Żnin uzupełniana jest przez niepubliczne placówki oświatowe, wpisane do ewidencji szkół i placówek niepublicznych. Powoduje to, że rzeczywista liczba uczniów uczęszczających do szkół publicznych może odbiegać od prognoz.

Zestawienie danych demograficznych wskazuje jednoznacznie na konieczność dostosowania sieci przedszkoli i szkół do zmieniających się uwarunkowań populacyjnych. Spadek liczby urodzeń oraz prognozowane zmniejszenie liczby uczniów w klasach pierwszych w kolejnych latach skutkują istotnym obniżeniem poziomu wykorzystania potencjału infrastrukturalnego szkół, a w niektórych przypadkach – do ryzyka powstawania oddziałów o bardzo niskiej liczebności. Wobec powyższych uwarunkowań niezbędnym staje się podjęcie kompleksowych działań w zakresie planowania i reorganizacji szkół i przedszkoli, obejmujących prognozy trendów demograficznych.

7.3. Prognozowany wiek nauczycieli

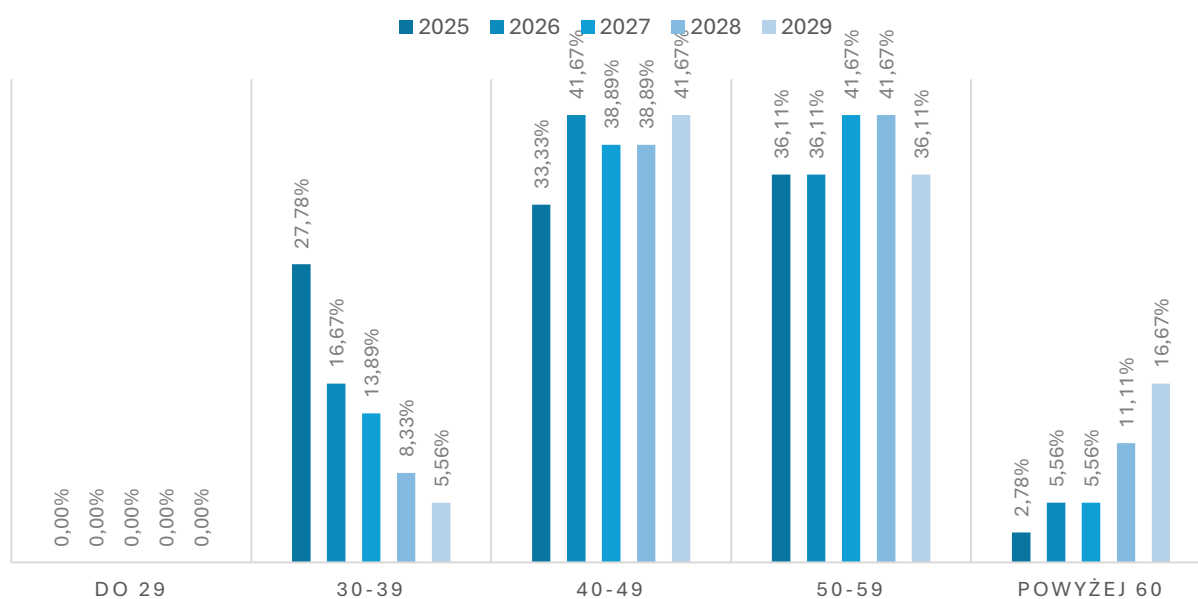
7.3.1. Wiek nauczycieli wychowania przedszkolnego

W przedszkolach miejskich prowadzonych przez Gminę Żnin kadra pedagogiczna obejmuje osoby zatrudnione na stanowiskach nauczycieli wychowania przedszkolnego, nauczycieli

współorganizujących proces kształcenia oraz specjalistów świadczących pomoc psychologiczno-pedagogiczną. W 2025 roku **średni wiek kadry pedagogicznej w tych jednostkach wynosi 46,47 roku życia**. Zgodnie z prognozami, do roku **2030 średnia ta wzrośnie do 51,47 roku życia**, co wskazuje na postępujący proces starzenia się kadry pracującej w miejskich przedszkolach.

Analiza struktury wiekowej kadry pedagogicznej zatrudnionej w miejskich przedszkolach wskazuje na istotne wyzwania demograficzne w najbliższych latach. W 2025 roku w jednostkach nadzorowanych przez Gminę Żnin, nie ma zatrudnionych nauczycieli do 29 roku życia, natomiast nauczyciele powyżej 50 roku życia stanowią blisko 39% całej kadry. Najstarsi członkowie kadry osiągają wiek 59-60 lat. Szczegółową strukturę wieku nauczycieli przedstawia wykres poniżej.

Wykres 70. Struktura wieku nauczycieli w miejskich przedszkolach prowadzonych przez Gminę Żnin w latach 2025 – 2029

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji o wieku nauczycieli udostępnionych przez Centrum Usług Wspólnych i Zarządzania Oświatą w Żnieniu

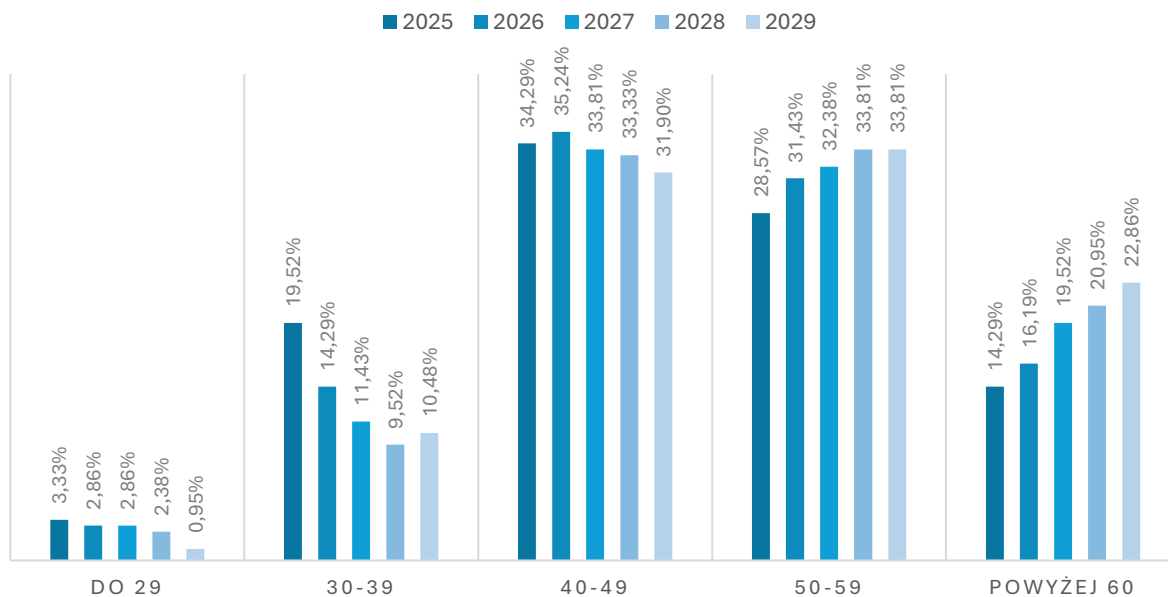
Najliczniejszą grupę stanowią nauczyciele w wieku 40-49 lat i 50-59 lat (odpowiednio 12 osób i 13 osób), co może świadczyć o dużym udziale kadry z wieloletnim doświadczeniem zawodowym. Istotną część ogółu nauczycieli w 2025 roku stanowią również osoby w wieku 30-39 lat (10 osób), jednak w 2029 ich liczba spada do 2 osób. Warto podkreślić, że **najmłodsza grupa wiekowa, obejmująca osoby w wieku 20 - 29 lat, w przedszkolach nie występuje**.

Zaobserwowany niedobór nauczycieli w młodszych przedziałach wiekowych może wskazywać na niskie zainteresowanie zawodem nauczyciela wychowania przedszkolnego wśród absolwentów kierunków pedagogicznych lub niechęć do odchodzenia na emeryturę wśród nauczycieli, którzy osiągnęli wiek emerytalny. Prawie 38% nauczycieli to osoby w wieku 50+, które w perspektywie kilku lat będą przechodziły na emeryturę, a w 2030 roku liczba osób w wieku 50+ stanowić będzie blisko 53% ogółu nauczycieli w przedszkolach.

7.3.2. Wiek nauczycieli szkół podstawowych

W 2025 r. przed 30 rokiem życia było niespełna 3,33% nauczycieli w szkołach podstawowych. Tymczasem nauczycieli **powyżej pięćdziesiątki w 2025 r. jest ponad 42%**. Z roku na rok coraz więcej nauczycieli osiąga wiek emerytalny. W szkołach w Żninie w wieku powyżej 60 roku życia jest 30 nauczycieli obecnie pracujących w szkołach podstawowych. Szczegółową strukturę wieku nauczycieli w szkołach podstawowych nadzorowanych przez Gminę Żnin przedstawia wykres poniżej.

Wykres 71. Struktura wieku nauczycieli w szkołach podstawowych prowadzonych przez Gminę Żnin w latach 2025 – 2029

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji o wieku nauczycieli udostępnionych przez Centrum Usług Wspólnych i Zarządzania Oświatą w Żninie

Dane dotyczące struktury wiekowej kadry pedagogicznej zatrudnionej w szkołach podstawowych wskazują na wyraźnie postępujący proces starzenia się populacji nauczycieli. W szczególności zauważalny jest dynamiczny wzrost liczby nauczycieli w wieku powyżej 60 lat – z 30 osób w 2025 roku do 48 w roku 2029, co stanowi wzrost o 60% w ciągu pięciu lat. Jednocześnie obserwuje się znaczący spadek liczby nauczycieli w przedziale wieku **30 do 39 lat** - z 41 w 2025 r. do 22 nauczycieli w 2029 r., co stanowi redukcję o niemal 47%. Dane te wskazują na pogłębiającą się lukę pokoleniową w systemie oświaty.

W analizie średniego wieku nauczycieli według przedmiotu nauczania w szkołach podstawowych w 2025 roku najwyższe wartości odnotowano w grupie nauczycieli historii, fizyki i informatyki, średnia wieku wynosi odpowiednio 54,75, 54,67 i 54,20 roku. Jednocześnie najmłodszą wiekowo grupę stanowią nauczyciele języka angielskiego – 44 lata.

W 2025 roku najstarszy czynny zawodowo nauczyciel w szkołach podstawowych ma 69 lat i uczy informatyki. **W przedziale wieku od 61 roku życia do 69 zatrudnionych jest 28 nauczycieli.** To wskazuje na wydłużanie aktywności zawodowej części kadry w warunkach niedoboru specjalistów. Średnia wieku nauczyciela szkoły podstawowej wynosi obecnie 47,44 roku i według prognoz w 2029 roku osiągnie wartość 52,44 lat. Dla porównania według danych Ministerstwa Edukacji Narodowej (stan na 10

października 2024 r.) średnia wieku nauczycieli w kraju wynosi 48 lat, przy czym dla kobiet które stanowią większość kadry pedagogicznej wartość ta kształtuje się na poziomie 46 lat¹⁶.

Wnioski:

1. W 2025 roku **średni wiek kadry pedagogicznej w przedszkolach miejskich wynosi 46,47 roku życia**. Zgodnie z prognozami, do roku **2030 średnia ta wzrośnie do 51,47 roku życia**, co wskazuje na postępujący proces starzenia się kadry pracującej w miejskich przedszkolach.
2. Warto podkreślić, że **najmłodsza grupa wiekowa, obejmująca osoby w wieku 20 - 29 lat, w ogóle nie występuje w przedszkolach**.
3. W 2025 r. przed 30 rokiem życia było niespełna 3,33% nauczycieli w szkołach podstawowych. Tymczasem nauczycieli **powyżej pięćdziesiątki w 2025 r. jest ponad 42%**.
4. W Gminie Żnin w szkołach podstawowych jest obecnie pracujących 30 nauczycieli w wieku powyżej 60 roku życia.
5. Zauważalny jest dynamiczny wzrost liczby nauczycieli w wieku powyżej 60 lat – z 30 osób w 2025 roku do 48 w roku 2029, co stanowi wzrost o 60% w ciągu pięciu lat.
6. W analizie średniego wieku nauczycieli według przedmiotu nauczania w szkołach podstawowych w 2025 roku najwyższe wartości odnotowano w grupie nauczycieli historii, fizyki i informatyki, średnia wieku wynosi odpowiednio 54,75, 54,67 i 54,20 roku.
7. Jednocześnie najmłodszą wiekowo grupę stanowią nauczyciele języka angielskiego – 44 lata.
8. W 2025 roku najstarszy czynny zawodowo nauczyciel w szkołach podstawowych ma 69 lat i uczy informatyki.

¹⁶ <https://samorząd.pap.pl/kategoria/edukacja/men-84-proc-polskich-nauczycieli-kobiety>

WNIOSKI

8. Mocne i słabe strony oświaty w gminie Żnin, na podstawie przeprowadzonej diagnozy

Mocne strony	Słabe strony
<ol style="list-style-type: none">1) Rozbudowana sieć placówek wychowania przedszkolnego, obejmująca dwa przedszkola publiczne, cztery szkoły podstawowe z oddziałami przedszkolnymi oraz placówki niepubliczne, zapewnia szeroki dostęp do edukacji przedszkolnej.2) Dominujący udział przedszkoli miejskich w strukturze wychowania przedszkolnego umożliwia lepszą koordynację działań oraz efektywniejsze zarządzanie zasobami.3) Optymalna liczebność oddziałów przedszkolnych, utrzymująca się na poziomie 21–22 dzieci, sprzyja indywidualizacji procesu wychowawczo-dydaktycznego.4) Zagwarantowanie dostępu do wychowania przedszkolnego na terenach wiejskich umożliwia wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci z obszarów poza miejskich.5) Szeroka sieć szkół podstawowych, obejmująca trzy placówki miejskie oraz dwie zlokalizowane na terenach wiejskich, zapewnia równomierny dostęp do edukacji podstawowej.6) Funkcjonowanie małych szkół, sprzyjających tworzeniu przyjaznego i bezpiecznego klimatu dydaktyczno-wychowawczego.7) Średnia liczebność oddziałów szkolnych w szkołach miejskich na poziomie 23 uczniów umożliwia efektywną organizację procesu nauczania.8) Niska liczebność uczniów w klasach na terenach wiejskich (średnio 10 uczniów) sprzyja indywidualnemu podejściu do ucznia oraz wzmocnieniu relacji nauczyciel–uczeń.9) Wysoki poziom kwalifikacji kadry pedagogicznej wpływa na jakość realizowanych programów edukacyjnych oraz procesów wychowawczych.10) Dobra baza lokalowa i wyposażenie placówek oświatowych sprzyjają podnoszeniu jakości kształcenia.11) Systematyczne inwestycje w infrastrukturę informatyczną, w tym	<ol style="list-style-type: none">1) Wysokie koszty funkcjonowania systemu oświaty w Gminie Żnin, które stanowią znaczne obciążenie dla budżetu samorządowego.2) Niewystarczające środki finansowe z subwencji oświatowej, które nie pokrywają w pełni kosztów realizacji ustawowych zadań edukacyjnych.3) Wysoka wartość dotacji przekazywana jednostkom niepublicznym, co ogranicza możliwości finansowania i rozwoju placówek publicznych.4) Odpyływanie dzieci do placówek niepublicznych, co wpływa na obniżenie liczby uczniów w placówkach samorządowych i może prowadzić do ich niższego finansowania oraz problemów z utrzymaniem sieci szkół i przedszkoli.5) Brak sal gimnastycznych w przedszkolach, co ogranicza możliwości realizacji zajęć z zakresu wychowania fizycznego i ogólnego rozwoju ruchowego dzieci. przestrzenie sensoryczne/wyciszeń, place zabaw.6) Wysoka średnia wieku nauczycieli wychowania przedszkolnego (46,47 lat) wskazuje na konieczność planowania działań związanych z sukcesją kadrową i przeciwdziałaniem niedoborom kadrowym w przyszłości.7) Wysokie koszty edukacji przeliczone na jednego ucznia, zarówno w placówkach przedszkolnych, jak i szkołach podstawowych, obniżają efektywność ekonomiczną systemu.8) Niewykorzystywanie pełnego potencjału infrastruktury edukacyjnej, w tym powierzchni użytkowej budynków, może prowadzić do nieefektywnego zarządzania zasobami.9) Ujemny przyrost naturalny W całym badanym okresie utrzymuje się na niskim poziomie.

<p>sprzęt komputerowy, umożliwiając integrację nowoczesnych technologii w procesie dydaktycznym. Wyposażenie szkół (multimedia, sprzęt).</p> <p>12) Bogate zasoby bibliotek szkolnych, wspierające rozwój kompetencji czytelniczych i informacyjnych uczniów.</p> <p>13) Zapewnienie opieki świetlicowej we wszystkich szkołach podstawowych, co stanowi istotny element wsparcia dla rodzin oraz ułatwia godzenie życia zawodowego z rodzinnym.</p> <p>14) Stosunkowo stabilne roczniki młodzieży starszej Grupy wiekowe 13–18 lat pozostają liczne, a niektóre z nich nawet rosną liczebnie. To daje czasową stabilizację w szkołach średnich i na rynku pracy młodzieży</p> <p>15) Coraz bogatsza oferta zajęć dodatkowych w gminie (sport, pływanie, judo...).</p> <p>16) Znajomość środowiska ucznia w małych szkołach (łatwiejsza indywidualizacja, szybkie reagowanie).</p> <p>17) Dobra wola współpracy w gronie pedagogicznym; dostępność wsparcia koleżeńskiego.</p>	<p>Brak perspektyw na szybkie odwrócenie trendu</p> <p>10) Spadek liczby urodzeń o 40% w pięć lat Największy roczny spadek w 2024 r. (–16,3% rok do roku). To wskazuje na pogłębiający się kryzys dzietności</p> <p>11) Starzenie się społeczeństwa Udział osób w wieku poprodukcyjnym wzrósł do 25,2% w 2024 r. (co czwarty mieszkaniec). Najszybszy wzrost w grupie 75–79 lat (+82,4%)</p> <p>12) Ubytek najmłodszych roczników Szczególnie drastyczny w grupie 0–4 lata (–31,3%). To sygnał trwałego niżu demograficznego i przyszłych problemów dla edukacji przedszkolnej i szkół</p> <p>13) Spadek gęstości zaludnienia Z 93,1 osoby/km² w 2020 r. do 89,8 osoby/km² w 2024 r. (–3,5%), co potwierdza proces wyludniania się gminy</p> <p>14) Brak praktyki i doświadczeń w nauce. Przeciążenie teorią i kartkówkami.</p> <p>15) Przebudźcowanie uczniów, smartfony i cyberhygiena bez realnego egzekwowania zasad.</p> <p>16) Niedobór psychologa/pedagoga (niewystarczająca liczba godzin), brak stałej dostępności. Niedobór etatów specjalistów.</p> <p>17) Trudne relacje z częścią rodziców (roszczeniowość nauczycieli ma być „24/7 online”, niska sprawczość wychowawcza.</p> <p>18) Spadek kompetencji podstawowych uczniów (czytanie, myślenie logiczne, samoorganizacja).</p> <p>19) Przeładowana podstawa programowa i nauka pod testy egzaminacyjne ograniczające kształcenie umiejętności.</p> <p>20) Papierologia i niedobory finansowe (pomoce, nagrody, materiały) – „dopłacanie” z własnej kieszeni.</p>
--	---

	<p>21) Brak gabinetów/„pokoi ciszy”, ograniczona możliwość pracy w trakcie lekcji; sztywne regulaminy.</p> <p>22) Wysoka liczebność oddziałów na tle osób z różnymi problemami i orzeczeniami w klasie; duże rozwarstwienie i kumulacja SPE w poszczególnych klasach.</p> <p>23) Erozja motywacji i prestiżu zawodu nauczyciela; nadmierna biurokracja i uciążliwe procedury awansu.</p>
--	---

9. Spis tabel i wykresów

Wykres 1. Stan ludności ogółem w latach 2019 – 2024 w gminie Żnin	8
Wykres 2. Ludność w Żninie w podziale na płeć.....	9
Wykres 3. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem, w latach 2020-2024	10
Wykres 4. Liczba ludności wg 5-letnich grup wiekowych lata: 2020; 2024	10
Wykres 5. Zmiana w liczbie ludności w wieku 0-18 lat między 2020 a 2024	13
Wykres 6. Spadek liczby urodzeń między latami w okresie 2020-2024	14
Wykres 7. Bezrobocie w gminie Żnin w podziale na kobiety i mężczyzn w latach 2020-2024.....	17
Wykres 8. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci w %	17
Wykres 9. Bezrobocie w powiecie żnińskim, bezrobotni rejestrowani pozostający bez pracy dłużej niż rok	19
Wykres 10. Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie żnińskim	20
Wykres 11. Struktura bezrobocia w powiecie żnińskim według grup wiekowych	21
Wykres 12. Udział zarejestrowanych bezrobotnych absolwentów wśród bezrobotnych ogółem w powiecie żnińskim	22
Wykres 13. Urodzenia żywe na tle porównywanych gmin	27
Wykres 14. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w gminie Żnin i w gminach porównawczych w 2024 r.....	31
Wykres 15. Stopień wykorzystania dostępnych miejsc opieki żłobkowej w gminach porównawczych w latach 2020-2024	33
Wykres 16. Podział bezrobotnych według płci w latach 2020-2024 w porównywanych gminach.....	37
Wykres 17. Struktura bezrobocia w gminie Żnin na tle gmin porównawczych (2024)	38
Wykres 18. Wydatki ogółem Gminy Żnin w latach 2020-2025*	63
Wykres 19. Wybrane wydatki Gminy Żnin w latach 2020 - 2025*	65
Wykres 20. Wysokość wydatków bieżących w dziale 801 – Oświata i wychowanie w latach 2020 - 2025*	68
Wykres 21. Relacja pomiędzy wydatkami a dochodami w zakresie zadań oświatowych Gminy Żnin w latach 2020 – 2024.....	70
Wykres 22. Wskaźnik nadwyżki wydatków bieżących nad wysokością subwencji w latach 2020 – 2024	72
Wykres 23. Wydatki bieżące ogółem (subwencionowane i nie subwencionowane) w szkołach podstawowych dla których organem prowadzącym jest Gmina Żnin	79
Wykres 24. Udział kosztów ponoszonych przez poszczególne szkoły w 2024 roku w ogólnej strukturze wydatków przeznaczonych na funkcjonowanie szkół podstawowych w Gminie Żnin	80
Wykres 25. Porównanie naliczonej subwencji i wydatków subwencionowanych w poszczególnych jednostkach oświatowych w 2024 roku	81
Wykres 26. Wydatki bieżące ogółem w latach 2024 - 2025* w przedszkolach miejskich, dla których organem prowadzącym jest Gmina Żnin oraz środki w ramach kwoty potrzeb oświatowych naliczone na wychowanie przedszkolne w rozdziale 80104 – Przedszkola w 2025 roku.....	82
Wykres 27. Wysokość środków przekazywanych w ramach dotacji dla podmiotów niepublicznych w latach 2020 – 2024.....	89
Wykres 28. Łączna liczba dzieci w placówkach prowadzonych przez Gminę Żnin w latach 2019/2020 - 2023/2024	90
Wykres 29. Liczba dzieci w poszczególnych formach wychowania przedszkolnego w Gminie Żnin w latach 2019/2020 - 2023/2024.....	91

Wykres 30. Liczba oddziałów w poszczególnych formach wychowania przedszkolnego w Gminie Żnin w latach 2019/2020 - 2023/2024.....	91
Wykres 31. Średnia liczebność oddziałów w poszczególnych formach przedszkolnych w latach 2019/2020 - 2023/2024	92
Wykres 32. Liczba dzieci w poszczególnych przedszkolach i oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych w Gminie Żnin w latach 2019/2020 - 2023/2024	94
Wykres 33. Liczba oddziałów w poszczególnych przedszkolach i oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych w Gminie Żnin w latach 2019/2020 - 2023/2024	96
Wykres 34. Średnia liczebność oddziałów przedszkolnych w poszczególnych przedszkolach i oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych w Gminie Żnin w latach 2019/2020 - 2023/2024.....	98
Wykres 35. Struktura zatrudnienia nauczycieli wg stopnia awansu zawodowego w przedszkolach w Gminie Żnin na dzień 30.09.2024 r.	99
Wykres 36. Wskaźnik efektywności zatrudnienia - liczba uczniów przypadająca na 1 etat nauczyciela w 2024 roku	100
Wykres 37. Liczba etatów nauczycieli przypadających na 1 oddział w przedszkolach Gminy Żnin w 2024 roku	102
Wykres 38. Liczba uczniów przypadająca na 1 etat niepedagogiczny w przedszkolach Gminy Żnin w 2024 roku	103
Wykres 39. Liczba etatów pracowników obsługi przypadających na 1 oddział w przedszkolach Gminy Żnin w 2024 roku	104
Wykres 40. Struktura wydatków bieżących w poszczególnych przedszkolach miejskich w 2024 roku	105
Wykres 41. Koszty zakupu energii, usług remontowych i usług pozostałych w poszczególnych miejskich przedszkolach w Gminie Żnin w 2024 roku	106
Wykres 42. Dynamika zmian liczby uczniów w poszczególnych szkołach podstawowych na terenie Gminy Żnin w latach 2019/2020 - 2023/2024.....	109
Wykres 43. Dynamika zmian liczby oddziałów w poszczególnych szkołach podstawowych na terenie Gminy Żnin w latach 2019/2020 - 2023/2024.....	111
Wykres 44. Średnia liczebność oddziałów w poszczególnych szkołach podstawowych w latach 2019/2020 – 2023/2024	112
Wykres 45. Struktura zatrudnienia nauczycieli wg stopnia awansu zawodowego w szkołach podstawowych prowadzonych przez Gminę Żnin.....	114
Wykres 46. Wskaźnik efektywności zatrudnienia - liczba uczniów przypadająca na 1 etat nauczyciela w szkołach podstawowych Gminy Żnin*	116
Wykres 47. Liczba etatów nauczycieli na 1 oddział w szkołach podstawowych prowadzonych przez Gminę Żnin*	117
Wykres 48. Liczba uczniów przypadających na 1 etat pracownika niepedagogicznego w szkołach podstawowych w Gminie Żnin	118
Wykres 49. Wysokość wydatków bieżących w szkołach podstawowych prowadzonych przez Gminę Żnin w 2024 roku	120
Wykres 50. Struktura wydatków w poszczególnych szkołach podstawowych prowadzonych przez Gminę Żnin w 2024 roku	120
Wykres 51. Wydatki średniomiesięczne w przeliczeniu na 1 ucznia w szkołach podstawowych w roku budżetowym 2024*	121
Wykres 52. Koszt kształcenia jednego ucznia w szkołach podstawowych prowadzonych przez Gminę Żnin w latach szkolnych 2019/2020 – 2023/2024	122
Wykres 53. Porównanie średniego rocznego kosztu edukacji na ucznia w szkole prowadzonej przez Gminę Kruszwica, Mogilno, Szubin, Tuchola oraz Żnin	123

Wykres 54. Wydatki w ramach §4260 – zakup energii, § 4270 – zakup usług remontowych i § 4300 – zakup usług pozostałych w szkołach podstawowych w Dziale 80101 – szkoły podstawowe	124
Wykres 55. Wyposażenie w komputery w placówkach oświatowych prowadzonych przez Gminę Żnin w latach szkolnych 2021/2020 – 2023/2024.....	128
Wykres 56. Liczba uczniów przypadających na 1 komputer w szkołach podstawowych prowadzonych przez Gminę Żnin	129
Wykres 57. Wydatki ponoszone na funkcjonowanie świetlic szkolnych w latach 2020 – 2024.....	130
Wykres 58. Wydatki na zapewnienie zajęć świetlicowych w poszczególnych szkołach prowadzonych przez Gminę Żnin w 2024 roku.....	131
Wykres 59. Liczba uczniów korzystających z opieki świetlicowej w latach szkolnych 2019/2020– 2023/2024	132
Wykres 60. Uśredniona liczba uczniów korzystających z opieki świetlicowej w poszczególnych szkołach w latach 2020/2021 – 2023/2024.....	132
Wykres 61. Dynamika wydatków w rozdziałach 80149 - Realizacja zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci w przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych i innych formach wychowania przedszkolnego oraz w 80150 - Realizacja zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci i młodzieży w szkołach podstawowych w latach 2020 – 2024	134
Wykres 62. Rozkład liczby dzieci/uczniów z poszczególnymi rodzajami niepełnosprawności w roku szkolnym 2023/2024 w poszczególnych jednostkach oświatowych Gminy Żnin.	136
Wykres 63. Współczynnik wykorzystania pomieszczeń szkolnych w szkołach podstawowych i przedszkolach Gminy Żnin 2019/2020 – 2023/2024.....	138
Wykres 64. Liczba urodzeń w latach 2019 - 2024 w Gminie Żnin.....	144
Wykres 65. Zmiany liczby urodzeń w latach 2019 – 2024 w podziale na miejscowości, w których znajdują się szkoły podstawowe	144
Wykres 66. Luka przedszkolna.....	147
Wykres 67. Zmiany liczby urodzeń w 2023 roku do roku bazowego (2019) w obwodach poszczególnych szkół podstawowych.....	149
Wykres 68. Zmiany liczby urodzeń w latach 2019 – 2024.....	149
Wykres 69. Prognozowana liczba uczniów w poszczególnych szkołach podstawowych w latach szkolnych 2026/2027 - 2030/2031 na podstawie liczby urodzeń.....	153
Wykres 70. Struktura wieku nauczycieli w miejskich przedszkolach prowadzonych przez Gminę Żnin w latach 2025 – 2029.....	154
Wykres 71. Struktura wieku nauczycieli w szkołach podstawowych prowadzonych przez Gminę Żnin w latach 2025 – 2029.....	155
Tabela 1. Tabela obrazująca procentowe zmiany ubytku liczby ludności w poszczególnych latach.....	8
Tabela 2. Gęstość zaludnienia na 1 km i zmiana liczby ludności na 1000 mieszkańców.....	9
Tabela 3. Liczba ludności wg 5-letnich grup wiekowych lata: 2020; 2024 - zmiana liczbowa i procentowa.....	11
Tabela 4. Ludność w wieku 0-18 wg pojedynczych grup wieku 2020-2024.....	12
Tabela 5. Urodzenia żywe, zgony, przyrost naturalny w latach 2020-2024 - gmina Żnin	14
Tabela 6. Saldo migracji ogółem, migracji wewnętrznych, zewnętrznych, salo migracji ogółem na 1000 mieszkańców - gmina Żnin w okresie od 2020 r. do 2024 r.	15
Tabela 7. Porównanie migracji wewnętrznych w poszczególnych ekonomicznych grupach wiekowych w powiecie żnińskim.....	16
Tabela 8. Ranking szkół podstawowych prowadzonych przez Gminę Żnin	23

Tabela 9. Struktura wieku ludności gminy Żnin i gmin porównawczych w okresie 2020-2024	29
Tabela 10. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w gminie Żnin i w gminach porównawczych (2020–2024).....	30
Tabela 11. Liczebność dzieci objętych opieką żłobkową w latach 2020-2024 w gminie Żnin i gminach porównawczych	32
Tabela 12. Miejsca w żłobkach, liczba dzieci w żłobkach w gminach porównawczych w latach 2020-2024.....	32
Tabela 13. Współczynniki skolaryzacji w szkołach podstawowych (2020–2024)	34
Tabela 14. Saldo migracji ogółem w gminie Żnin na tle gmin porównawczych (2020-2024)	35
Tabela 15. Saldo migracji wewnętrznych w gminie Żnin na tle gmin porównawczych (2020-2024)	35
Tabela 16. Saldo migracji zagranicznych w gminie Żnin na tle gmin porównawczych (2020-2024)	35
Tabela 17. Saldo migracji ogółem na 1000 ludności w gminie Żnin na tle gmin porównawczych (2020-2024).....	35
Tabela 18. Bezrobocie w gminie Żnin na tle porównawczym	36
Tabela 19. Współczynniki skolaryzacji w szkołach podstawowych (2020–2024)	39
Tabela 20. Szkoły podstawowe i oddziały w szkołach w wybranych gminach województwa kujawsko-pomorskiego w latach 2020 – 2024	40
Tabela 21. Liczba uczniów i liczebność oddziałów szkół podstawowych w wybranych gminach województwa kujawsko-pomorskiego w latach 2020 – 2024.....	40
Tabela 22. Wydatki ogółem w dziale 801 – Oświata i wychowanie w wybranych gminach województwa kujawsko-pomorskiego w latach 2020 – 2024	41
Tabela 23. Wydatki bieżące ogółem w dziale 801 – Oświata i wychowanie w gminach województwa kujawsko-pomorskiego w latach 2020 – 2024	42
Tabela 24. Wydatki bieżące ogółem w dziale 801 – Oświata i wychowanie w gminach województwa kujawsko-pomorskiego w latach 2020 – 2024	42
Tabela 25. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w latach 2021-2025 w Żninie oraz gminach porównawczych	43
Tabela 26. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2025 na tle średniej wojewódzkiej w Żninie oraz gminach porównawczych.....	45
Tabela 27. STANIN - Wyniki egzaminu ósmoklasisty w latach 2021-2025 w Żninie oraz gminach porównawczych	45
Tabela 28. Struktura wydatków Gminy Żnin w podziale na wydatki bieżące i majątkowe w latach 2020 - 2025*	62
Tabela 29. Struktura wybranych wydatków w podziale na poszczególne działy klasyfikacji budżetowej Gminy Żnin w latach 2020 - 2025*.....	63
Tabela 30. Wydatki Gminy Żnin w dziale 801 – Oświata i wychowanie oraz 854 – Edukacyjna opieka wychowawcza i w rozdziale 75085 - Wspólna obsługa jednostek samorządu terytorialnego w latach 2020 - 2025*	66
Tabela 31. Dochody w zakresie zadań oświatowych w latach 2020 – 2024.....	69
Tabela 32. Dochody i wydatki bieżące w ramach zadań oświatowych Gminy Żnin w latach 2020 – 2024	69
Tabela 33. Wskaźnik nadwyżki wydatków bieżących nad wysokością subwencji.....	71
Tabela 34. Wartości standardu finansowego A oraz wskaźnika korygującego Di dla Gminy Żnin w 2024 roku	73
Tabela 35. Liczba etatów nauczycieli przyjętych do kalkulacji wskaźnika Di dla Gminy Żnin w 2024 roku	74
Tabela 36. Podział subwencji oświatowej Gminy Żnin na 2024 rok na poszczególne szkoły.....	75
Tabela 37. Wydatki subwencionowane w szkołach podstawowych Gminy Żnin w latach 2024 - 2025*77	77

Tabela 38. Wydatki nie subwencionowane w poszczególnych szkołach nadzorowanych przez Gminę Żnin w latach 2024 - 2025*	78
Tabela 39. Porównanie naliczonej subwencji/kwoty potrzeb oświatowych i wydatków subwencionowanych w poszczególnych szkołach w 2024 i 2025 roku	80
Tabela 40. Wydatki bieżące ogółem w poszczególnych przedszkolach nadzorowanych przez Gminę Żnin w latach 2024 - 2025*	82
Tabela 41. Struktura sieci szkół i przedszkoli Gminy Żnin.....	87
Tabela 42. Wysokość środków przekazywanych w ramach dotacji dla podmiotów niepublicznych w latach 2020 – 2024.....	89
Tabela 43. Liczba dzieci w poszczególnych przedszkolach i oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych w latach 2019/2020 - 2023/2024	93
Tabela 44. Liczba oddziałów w poszczególnych przedszkolach i oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych w Gminie Żnin w latach 2019/2020 - 2023/2024	95
Tabela 45. Średnia liczebność oddziałów przedszkolnych w poszczególnych przedszkolach i oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych w Gminie Żnin w latach 2019/2020 - 2023/2024.....	97
Tabela 46. Struktura zatrudnienia nauczycieli wg stopnia awansu zawodowego w przedszkolach w Gminie Żnin na dzień 30.09.2024 r.	98
Tabela 47. Struktura procentowa zatrudnienia nauczycieli wg stopnia awansu zawodowego w przedszkolach w Gminie Żnin na dzień 30.09.2024 r.	99
Tabela 48. Wydatki w przedszkolach w podziale na rodzaje wydatków w 2024 roku.....	105
Tabela 49. Liczba dzieci w poszczególnych szkołach podstawowych w Gminie Żnin w latach szkolnych 2019/2020, 2020/2021, 2021/2022, 2022/2023, 2023/2024	108
Tabela 50. Liczba oddziałów (łącznie z oddziałami przygotowawczymi) w szkołach podstawowych na terenie Gminy Żnin w latach 2019/2020 - 2023/2024.....	110
Tabela 51. Średnia liczebność oddziałów szkolnych w poszczególnych szkołach podstawowych w latach 2019/2020 – 2023/2024 na terenie Gminy Żnin	112
Tabela 52. Struktura zatrudnienia nauczycieli wg stopnia awansu zawodowego w szkołach podstawowych na terenie Gminy Żnin	113
Tabela 53. Struktura procentowa zatrudnienia nauczycieli wg stopnia awansu zawodowego w szkołach podstawowych na terenie Gminy Żnin	114
Tabela 54. Wysokość wydatków bieżących w szkołach podstawowych prowadzonych przez Gminę Żnin w 2024 roku	119
Tabela 55. Zbiorcze zestawienie wyposażenia w urządzenia specjalistyczne w placówkach oświatowych prowadzonych przez Gminę Żnin w latach szkolnych 2021/2020 – 2023/2024	126
Tabela 56. Stan wyposażenia w podziale na placówki oświatowe prowadzone przez Gminę Żnin w latach szkolnych 2021/2020 – 2023/2024.....	126
Tabela 57. Wydatki na kształcenie specjalne dzieci i młodzieży w poszczególnych przedszkolach i szkołach podstawowych.....	133
Tabela 58. Uczniowie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w Gminie Żnin w latach szkolnych 2022/2023 – 2024/2025	135
Tabela 59. Zestawienie współczynnika wykorzystania pomieszczeń szkolnych w szkołach podstawowych Gminy Żnin w latach szkolnych 2020/2021 – 2024/2025	139
Tabela 60. Gmina Żnin prognoza ludności w latach 2030-2060 w 10 letnich grupach wiekowych	142
Tabela 61. Gmina Żnin prognoza ruchu naturalnego i migracji w latach 2030-2060.....	143
Tabela 62. Zmiany liczby urodzeń w latach 2019 - 2024.....	144
Tabela 63. Prognoza liczby dzieci w przedszkolach, w latach 2026/2027 oraz 2027/2028.....	145
Tabela 64. Porównanie ogólnej liczby dzieci przedszkolnych w Gminie Żnin w latach 2023/2024 oraz 2026/2027 i 2027/2028	146

Tabela 65. Udział dzieci uczęszczających do publicznych przedszkoli w ogólnej liczbie dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym na terenie Gminy Żnin	147
Tabela 66. Prognoza zapotrzebowania na miejsca przedszkolne na terenie Gminy Żnin w latach 2019/2020-2027/2028.....	148
Tabela 67. Zestawienie liczby dzieci urodzonych w latach 2019 - 2023 z liczbą uczniów kończących edukację w szkołach podstawowych prowadzonych przez Gminę Żnin	150
Tabela 68. Zestawienie liczby dzieci urodzonych w latach 2019 - 2023 w podziale na obwody poszczególnych szkół podstawowych	151

Uzasadnienie

Strategia rozwoju oświaty w Gminie Żnin na lata 2026-2031 stanowi podstawę do prowadzenia polityki oświatowej w perspektywie najbliższych lat. System edukacyjny, aby spełniał swoją rolę powinien być dostosowany do bieżących i przyszłych potrzeb społecznych. Edukacja dzieci i młodzieży jest procesem długotrwałym, dlatego niezbędne są perspektywiczne, przemyślane działania.

Strategia zawiera wytyczne do podejmowania przez gminę oraz wszystkie osoby ściśle związane z oświatą skoordynowanych działań w zakresie edukacji na poziomie przedszkolnym oraz szkoły podstawowej, mających przyczynić się do wzrostu jakości gminnych placówek oświatowych. Stanowi także skonkretyzowanie zadań mających na celu obranie właściwego kierunku rozwoju szkół i przedszkoli, co pozwoli przynieść korzyść wszystkim uczestnikom procesu dydaktycznego, przy racjonalnym i gospodarnym dysponowaniu środkami finansowymi przeznaczonymi na cele oświatowe, będącymi w dyspozycji Gminy Żnin jako organu prowadzącego publiczne szkoły i przedszkola. Przyjęcie strategii pozwoli na usystematyzowanie kwestii oświatowych, potrzeb placówek w zakresie utrzymania dobrej kondycji i rozwoju oraz prowadzenie racjonalnej polityki oświatowej gminy.

W związku z powyższym podjęcie uchwały jest uzasadnione.